ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΤΟΥ

ΙΓ' ΤΟΜΟΥ.

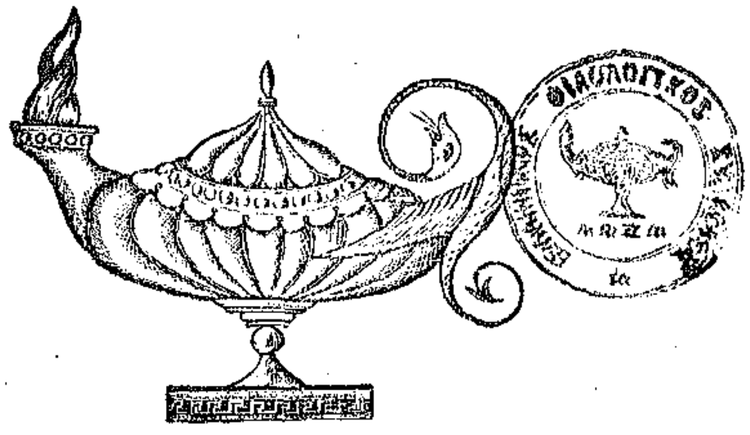

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ,

1885.

Ἕδρα τοῦ Συλλόγου:

Πέρας, Ὁδὸς Τοπταιλάρ, ἀριθ. 18.

Πράκτορες διὰ τὰ ἐξωτερικόν:

Lorentz und Keil, Librairie internationale,

Πέρας, Μεγάλη Ὁδὸς, ἀριθ. 457.

ΤΥΠΟΙΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑ.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ Ις' ΤΟΜΟΥ.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ Α'.

Ἐπὶ μαρμάρου 0,32×0,15, ἐντεθειμένου ἐν τῷ πύργῳ τῷ ἀμέσως μετὰ τὴν πύλην Σοούκ τσεσμέ πρὸς ἀριστερὰν τοῦ ἀνερχομένου εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν.

(Ὅρα Πίν. Α' ἀρ. 1).

Ἀπομά[χων
αἰχματ[ᾶν,
σταδιοδ[ρόμων,
ὁ τόπος ἄ[ρχεται.

Ἐκ τῶν γραμμάτων τὸ μὲν Δ ἐν παναρχαίᾳ κορινθιακῇ ἐπιγραφῇ[1], τὰ δὲ Α, Ι, Ο, Μ καὶ +, ξ ἐν συρακουσίᾳ ἐπιγραφῇ[2] ἔτους 474 π. Χ. κεχαραγμένα εἰσίν. Εἰς τὴν αὐτὴν ἐποχὴν καὶ τὴν παροῦσαν ἀνάγομεν ἐπιγραφήν· διότι Παυσανίας ὁ σπαρτιάτης ἐπολιόρκησε καὶ ὑπέταξε τὸ Βυζάντιον[3] τῷ 477 π. Χ.[4]· τοσοῦτον δὲ ὑπερηύξησε καὶ ἐκαλλώπισε τὴν πόλιν ταύτην[5], ὥστε κατά τινας μὲν δεύτερος, κατά τινας δὲ[6] καὶ πρῶτος οἰκιστὴς αὐτῆς ἐκλήθη[7]. Μεταξὺ ἄλλων μνημείων ἀνήγειρε τότε πιθανῶς καὶ στάδιον, ὅπερ ἔκειτο ἐντὸς τοῦ τείχους τοῦ Βυζαντίου ὑπὸ τὸν ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος[1], ἐπέγραψε δὲ καὶ τὴν παροῦσαν ἐπιγραφήν, δεικνύων τὴν οἰκείαν θέσιν τῶν ἀπομάχων ἔκ τε πολέμου καὶ ἐξ ἀγώνων. Ὅτι δὲ παρὰ Σπαρτιάταις, ὅσοι ὑπὲρ πατρίδος προκινδυνεύοντες ἢ ἐν τοῖς σταδίοις προγυμναζόμενοι ἐλάμβανον πληγάς, ἦσαν ἐν μεγάλῃ τιμῇ, πασίδηλον. Τὴν δὲ λέξιν τόπος (στ. 4) οὐ μόνον ἐν τῷ σταδίῳ τοῦ Βυζαντίου, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἐπιγραφῶν, ἀνακαλυφθεισῶν ἐπὶ τῶν τοίχων καὶ ἄλλων θεάτρων ἢ γυμνασίων[2] ἀναγινώσκομεν οὕτω· «Νεανίσκων τόπος, Ὑμνῳδῶν τόπος»[3]. Ὠνομάζετο δὲ τόπος ἡ ἑκάστου θέσις ἐν θεάτρῳ[4].

Ἡ δὲ δωρικὴ γλῶσσα αἰχματᾶν (στ. 2) οὐ μόνον ἐλαλεῖτο παρὰ Βυζαντίοις[5].

Τῷ γὰρ ὄμνυτε
Σιδαρέοισιν, ὥσπερ ἐν Βυζαντίῳ,

ἀλλὰ καὶ ἦν ἐν χρήσει ἐπὶ μνημείων τοῦ Βυζαντίου[6] καὶ μάλιστα παρὰ τοῦ Παυσανίου ἀ-

1. FRANZ. Epigraphice Graeca, σ. 68.
2. Αὐτόθι, σ. 70.
3. Θουκυδίδου Α' 94.
4. CLINTON. Fasti hellenici, ἐν χρ.
5. Κωνσταντινάδος, σ. 2.
6. JUSTINI Θ' 1.
7. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ. Ἡ Κωνσταντινούπολις (ἐν ΚΠ. 1851-69 Τόμ. 3 εἰς μ. 8ον) Τόμ. Α' σ. 46.

1. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ. Ἀνάπλους Βοσπόρου, ἐκδ. Wescher (ἐν Παρισίοις 1874 εἰς 4ον) σ. 6.
2. FRANZ, αὐτ. σ. 338.
3. C. I. G. 2436.
4. ΟΥΛΠΙΑΝΟΥ εἰς Δημοσθ. ὅρα Ἀττικοὶ ῥήτορες, ἐκδ. Ν. Δούκα (ἐν Βιέννῃ 1812-3 Τόμ. 10 εἰς 8ον) Τόμ. Ε' σ. 18.—ΛΙΒΑΝΙΟΥ εἰς Δημοσθ. ὅρα Ἀττικοὶ ῥήτορες, ἐκδ. J. Bekker (ἐν Βερολίνῳ 1823-4 Τόμ. 5 εἰς 8ον) Τόμ. Δ' σ. 9.
5. ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ. Νεφέλ. 214.
6. ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ. Περὶ στεφάνου 90. — DETHIER et MORDTMANN. Epigraphik von Byzantion (ἐν Βιέννῃ 1864 εἰς 4ον) σ. 49, ἀρ. 4.

νεγερθέντων. *Ἀπόμαχος* (στ. 1) δ' ἐστίν[1] ὁ ἄπο μάχης, ὁ ἐκτὸς μάχης, λατινιστὶ δὲ cansarius, γαλλιστὶ invalide· *αἰχμητὴς* (στ. 2) δὲ bellicosus, hasta ἢ ἐν γένει armis acerrimus[2].

Βασιλεύς τ' ἀγαθός, κρατερός τ' α ἰ χ μ η τ ή ς[3].

Σταδιοδρόμος (στ. 3) δὲ ὁ τρέχων ἐν τῷ ἑλληνικῷ σταδίῳ[4]. Τὸ δὲ **Α** (στ. 4) ἀναπληροῦμεν διὰ τοῦ *ἄρχεται* ἐξ ἀναλόγου παραδείγματος ὁδηγούμενοι, ἔνθα μετὰ τὸ *τόπος προστίθεται* ἡ λέξις *προκατέχεται*[5]. «Ἀρχιερέως Ἀριστέρχου *τόπος προκατέχεται*». Λήγουσα δὲ τῆς γενικῆς πληθυντικῆς τοῦ μὲν *αἰχματᾶν* ἐσημειώθη αν, τῶν δὲ *ἀπομάχων* καὶ *σταδιοδρόμων* ων, διότι τὸ μὲν τῆς α' κλίσεως, τὰ δὲ τῆς β'· ἄλλως τε ἡ πρώτη γραμμὴ τοῦ τελευταίου Α διεσώθη ἐν τέλει τῆς λέξεως *αἰχματᾶν*· ὁ δὲ διαληφθεὶς κανὼν ἐπιβεβαιοῦται ἐκ τῶν παρὰ Πινδάρῳ[1].

Σ υ ν δ ρ ό μ ω ν κινηθὸν ἀμαψάκετον
ἐκφυγεῖν π ε τ ρ ᾶ ν.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ Β'.

Ἐν Χάσκιοῖ, ἐντὸς τοῦ ὑδραγωγείου, ἐπὶ μαρμάρου ἔχοντος ἄνωθεν ἐν ἀναγλύφῳ αἶγα, βαίνουσαν πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ ὁρῶντος.

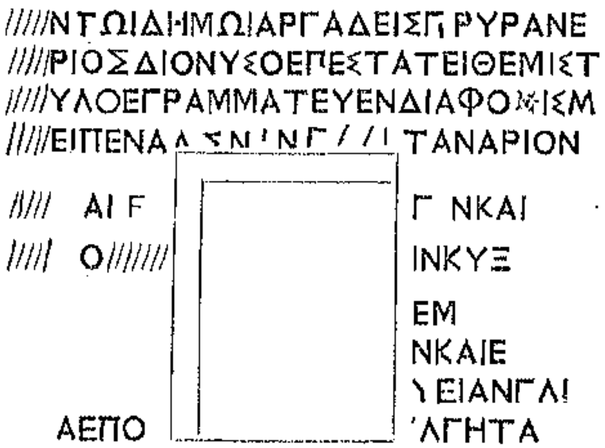

Ἔδοξε|ν τῷ δήμῳ· Ἀργαδεὶς [ἐπ|ρυ|τ|άνε|υεν,
Δημήτ|ριος Διονύσο ἐπεστάτει, Θεμίστ|ιος
Κρατ|ύλο ἐγραμμάτευεν· Διαφ|άνη|ς Μ|έμνο-
νος| εἶπεν· ἀ|γάλματι τιμῆσαι Π|ᾶν' ἄ|γ|ριον,
5 κυνηγοῖς| αἰ|εὶ θήραν εὔστοχο|ν καὶ [ἄφθο-
ν|ο|ν ἁλιείαν διδόντα περὶ τὴν πόλ|ιν Κυ|ζι-
κον, καὶ στῆσαι τὸ ἄγαλμα| ἐ|ν| μ|έσῳ τοῦ λιμέ-
νος, ὅπως ἂν ᾖ εὔαγρος ἀνὰ γῆ|ν καὶ ἐ|ν πόντῳ·
λαβεῖν δὲ τὸς ἄρχοντας ἐπιμέλ|ειαν [τῆς
10 τ|ε πο|ιήσεως καὶ ἀναθέσεως τοῦ ἀ|γ|άλμ|α|τος.
Ἀπ|αγορε|ύ|ω παντί, ὅ|ς ἂν
ἐς Π|ᾶν' |ἄγ|ριο|ν ἀσεβῇ.

Ἐκ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων **Α**, **Θ**, **Μ**, **Ξ**, τῆς καταλήξεως ο ἀντὶ ου ἐν ταῖς λέξεσι *Διονύσο* (στ. 2), *Κρατύλο* (στ. 3) κλ. ἐξάγεται, ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἐστὶ τοῦ ε' π. Χ. αἰῶνος[2], καθ' ὅσον μάλιστα ἡ ἔναρξις τοῦ ψηφίσματος διὰ τῆς φράσεως «Ἔδοξε τῷ δήμῳ· ἡ δεῖνα φυλὴ ἐπρυτάνευεν, ὁ δεῖνα ἐπεστάτει, ὁ δεῖνα ἐγραμμάτευεν, ὁ δεῖνα εἶπεν» ἦν ἐν χρήσει ἀπὸ τοῦ 433 - 403 π. Χ[3].

1. ΣΟΥΙΔΑ, ἐν λ.
2. H. STEPHANI. Θησαυρὸς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ἐν λ.
3. Ἰλιάδος Γ' 179.
4. PLINII. Hist. Nat. XII' 19, 3.
5. C. I. G. 2421.

1. ΠΙΝΔΑΡΟΥ. Πυθ. Δ' 370.
2. FRANZ, αὐτ. σ. 149.
3. Αὐτόθι, σ. 319, 320.

Ἡ ἀναπλήρωσις ἐγένετο ὑπολογισθέντων τῶν ἐλλειπόντων στοιχείων καὶ κατ' ἀναλογίαν τῶν τοιούτου εἴδους ψηφισμάτων[1]. Ἐκ τῆς Κυζίκου, ἴσως δ' ἐκ τοῦ λιμένος αὐτῆς Πανόρμου[2], προέρχεται κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὸ παρὸν ψήφισμα· διότι ἥ τε φυλὴ *Ἀργαδεὶς* (στ. 1) ἦν ἐν Κυζίκῳ[3] καὶ ἡ αἰξ ἐπὶ νομισμάτων τῆς Κυζίκου ἀπεικονίζεται[4], ὡς ἐνταῦθα ἄνωθεν τῆς ἐπιγραφῆς. Ὁ δὲ *Πὰν* οὐ μόνον αἰπόλος[5], αἰγελάτης[6], ἀλλὰ καὶ ἀγρότας[7], ἀγρεύς[8], ἔτι δὲ *ἄγριος*[9] ἐπονομάζεται, ὡς παρ'ἡμῖν (στ. 4,12). Τὸ δὲ *ἀγάλματι τιμῆσαι* (στ. 4) ἐστὶ κατ'ἀναλογίαν τοῦ «ἐτίμησεν εἰκόνι»[10].

Πρὸς δὲ τοὺς ς/χ. 5–8 παραβλητέον τὸ ἑξῆς ἐπίγραμμα[11].

Γνωτῶν τρισσατίων ἐκ τρισσατίης λίνα θήρης
δέχνυσο Πάν· Πίγρης σοὶ γὰρ ἀπὸ πτερύγων
ταῦτα φέρει· θηρῶν Δᾶμις· Κλείτωρ δὲ θαλάσσης·
καὶ σφι δὸς εὐαγρεῖν ἠέρα, γαῖαν, ὕδωρ.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ Γ'.

Ἐπὶ μαρμαρίνου τετραγ. στήλης 0,80×0,40 κεκοσμημένης διὰ στεφανώματος (vittae), συγκειμένου ἐκ κεφαλῆς βοὸς καὶ ταινιῶν. Εὕρηται δ' ἐν Πέρκ, ἐν ἰδιωτικῇ οἰκίᾳ (ὁδ. τῶν Ταχυδρομείων, ἀριθ. 15).

ΑΡΤΕΜΙΔΩΡΩΣ
ΕΓΓΕΝΗΣ

Ἀρτεμίδωρ[ο]ς
ἐγγενής.

Ἐπὶ τοῦ βάθρου, ἐφ' οὗ ἡ τιμητικὴ αὕτη ἐπιγραφὴ τοῦ α' π. Χ. αἰῶνος, ὡς ἐκ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων **Α**, **Ε**, **Σ**, ἵστατο πιθανῶς ἄγαλμα τοῦ Ἀρτεμιδώρου. Τὸ δὲ ὄνομα *Ἀρτεμίδωρός* ἐστιν ἰθαγενὲς τοῦ Βυζαντίου· διότι πολλὰ κύρια ὀνόματα ἐνταῦθα ἔχουσι τὴν κατάληξιν *δωρος, δωρα*, π. χ. Ἑκατόδω[ρος][1], Ὀλυμπιόδωρος[2], Πυθόδ[ωρος][3], Ἰσίδωρος[4], Ἡρόδωρος[5], Μητρόδωρος[6] ἢ Ματρόδωρος[7], Διόδωρος[8], Θεοδώρα[9], Ὀνησιδώρα[10] κλπ. Ἀλλὰ καὶ Βενδιδώρα ἦν θρᾷττα[11], καὶ Μενδίδωρος[12] βυζάντιος, παραγόμενα τὸ μὲν ἐκ τοῦ Βενδίς, ἰδος[13], τὸ δὲ ἐκ τοῦ Μενδίς, ἰδος[14], τῆς θρᾳκῴας Ἀρτέμιδος, ἑπομένως ταυτόσημον τοῦ Ἀρτεμίδωρος, ἦν δὲ καὶ Μένδας βυζάντιος[15]. Ἄρτεμις δὲ ἦν ἡ Βυζαντίων πολιοῦχος θεά· καὶ ἀληθῶς ὑπῆρχεν αὐτόθι Ἀρτέμιδος Δικτύννης ἱερὸν παρὰ τὰς Χηλὰς[16] (τὸ νῦν Βεβέκ)[17], καὶ Ἀρτέμιδος φωσφόρου τέμενος εἰς τὸν Βόλον[18] (τὸ νῦν Κουρσουνλοῦ μαγζέν)[19]. Ἡ θεότης αὕτη ὠνομάζετο ἐν Θρᾴκῃ καὶ κυρία Ἄρτεμις[20]. Τὸ μὲν Ἀρτεμίδωρος καὶ ἐν ἑτέρᾳ ἐπιγραφῇ Βυζαντίου ἀναγινώσκεται[21]. Τὸ δὲ *ἐγγενὴς σημαίνει* τὸν ἰθαγενῆ, indigena, inquilinus[22], ὡς λ. χ. «οὐκ ἂν ἐπιχώριος οὐδ'ἐγγενὴς ἡμῖν»[23]· «πρὸς θεῶν τῶν ἐγγενῶν» «per deos penates, gentilicios». Ὡς κύριον ὄνομα Ἐγγενὴς οὐχ εὕρηται παρὰ Pape-Benseler, ἀλλὰ μόνον Ἐγγενέτωρ, ορος[24].

ΕΠΙΓΡΑΦΗ Δ'.

Ἐπὶ δύο μαρμαρίνων πλακῶν τῆς μὲν α' διαστάσεων 0,60×0,52×0,22, τῆς δὲ β' δια-

1. Αὐτόθι, σ. 178.
2. J. MARQUARDT. Ἱστορία Κυζίκου, μετάφρ. ἀρχιμ. Κυρίλλου (ἐν ΚΠ. 1879 εἰς 12ον) σ. 13.
3. Αὐτόθι, σ. 57.
4. Αὐτόθι.
5. ΠΛΑΤΩΝΟΣ. Κρατύλος 408 c.
6. Ἀνθολογίας Πλανούδη, ἀρ. 229.
7. Ἀνθολογίας ξ' 13.
8. ΗΣΥΧΙΟΥ, ἐν λ.
9. Ἐτυμολογικὸν μέγα, 13, 48.
10. C. I. G. 2879.
11. Ἀνθολογίας ς' 12.

1. MIONNET. Médailles grecques. Suppl. Τόμ. Β' σ. 239.
2. MIONNET, αὐτ. — DÉTHIER et MORDTMANN, αὐτ. σ. 52.
3. MIONNET, αὐτ. σ. 242.
4. Αὐτόθι, σ. 56.
5. Αὐτόθι.
6. Αὐτόθι, σ. 80.
7. ECKHEL. D. N. V. Τόμ. Β' σ. 28.
8. Αὐτόθι.
9. DÉTHIER et MORDTMANN, αὐτ. σ. 54.
10. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ, αὐτ. σ. 7.
11. ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗ. Ἀττικῆς ἐπιγραφαὶ ἐπιτύμβιοι, ἀρ. 1836.
12. C. I. G. 2034.
13. DÉTHIER et MORDTMANN, αὐτ. σ 52.
14. BEKKER. Anecdota, σ. 1192.
15. DETHIER et MORDTMANN, αὐτ. σ. 69.
16. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ, αὐτ. σ. 33.
17. Κωνσταντινάδος, σ. 173.
18. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ, αὐτ. σ. 15.
19. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ, αὐτ. Τόμ. Β' σ. 59.
20. A. DUMONT. Inscriptions et monuments de la Thrace (ἐν Παρισίοις 1877 εἰς 8ον) ἀρ. 35.
21. DÉTHIER et MORDTMANN, αὐτ. σ. 78-79.
22. H. STEPHANI. αὐτ. ἐν λ.
23. ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ, Ἠλέκτρα, στίχ. 430.
24. C. I. G. 2749.

στάσεων 0,56×0,55×0,22. Εὑρέθη μὲν ἐν Πέρᾳ, ἐντὸς τῆς παρὰ τὸ δημαρχεῖον πλατείας, μετεκομίσθη δὲ εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν μουσεῖον Κωνσταντινουπόλεως.

ΛΓΑΘΗΙ ≥Τ ΧΗΙ

ΚΑΤΑΤΟΔΟΓΜΑΤΗΙΣΚΡΑ
ΤΙΣΤΗΙΣΒΟΥΛΗΙΣΚΑΙΤΟΥ
ΙΕΡΩΤΑΤΟΥΔΗΜΟΥΑΥΡΗΛΙ
ΑΝΕΥΦΗΜΙΑΝΘΥΓΑΤΕΡΑΤΟΥ
ΑΞΙΟΛΟΓΟΤΑΤΟΥΒΑΣΙΛΕΟ<

ΣΕΚΟΥΝΔΕΙΝΟΥΔΙΟΓΝ
ΑΥΡΗΛΙΟΣ ΣΑΒΕΙΝΙΑΙ
ΚΥΙΝΤΙΑΝΟΣ ΟΣΥΝΓΓ
ΕΥΤΥΧΩΣ

Ἀ]γαθῇ Τ[ύ]χῃ.
Κατὰ τὸ δόγμα τῆς κρα-
τίστης βουλῆς καὶ τοῦ
ἱερωτάτου δήμου· Αὐρηλί-
5 αν Εὐφημίαν, θυγατέρα τοῦ
ἀξιολογ[ω]τάτου βασιλέ[ως
Σεκουνδείνου Διογν[ήτου,
Αὐρήλιος Σαβεινια[νὸς
Κυιντιανός, ὁ συνγ[ενής·
10 εὐτυχῶς.

Τὸ ψήφισμα τοῦτο, ὅπερ ἀποδίδομεν εἰς τὸν 6ν μ. Χ. αἰῶνα ἕνεκα τῶν γραμμάτων Α, [•], Θ, Ξ, Φ, τῶν ῥωμαϊκῶν ὀνομάτων *Αὐρήλιος* (στ. 8), *Αὐρηλία* (στ. 4-5), *Κυιντιανὸς* (στ. 9) κλ. καὶ τῆς ἀντικαταστάσεως τοῦ ι διὰ τοῦ ει ἐν ταῖς λέξεσι *Σεκουνδεῖνος* (στ. 7), *Σαβειανός* (στ. 8), προέρχεται πιθανῶς ἐκ Χαλκηδόνος· διότι ἐκεῖ ὑπῆρχε *βασιλεὺς* (στ. 6), ἐπώνυμος ἄρχων[1], ἐπιτετραμμένος δηλονότι, ὅπως ὁ ἐν Ἀθήναις ὁμώνυμος καὶ ὅπως ὁ ἐν Ῥώμῃ rex sacrificulus, τὰ τῆς δημοσίου λατρείας[2]. Τοιοῦτοι δὲ βασιλεῖς ἦσαν ἐν Δελφοῖς[3], ἐν Σίφνῳ[1], ἐν Κυζίκῳ[2], ἐν Μεγάροις[3], ἐν Σαμοθρᾴκῃ[4] κλπ. Συνάμα δὲ μετὰ τῶν Βυζαντίων καὶ τῶν Χαλκηδονίων ὑπῆρχεν ὁμόνοια (concordia) καὶ ἔκπαλαι[5] καὶ ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων[6].

1. FRANZ, αὐτ. σ. 324.—PH. CAYLUS. Recueil d'antiquités (ἐν Παρισίοις 1752-67 Τόμ. 7 εἰς 4ον) Τόμ. Β' σ. 55, 71, 72.
2. K. F. HERMANN. Lehrbuch der griechischen Staatsalterthuemer (ἐν Ἐϊδελβέργῃ 1855 εἰς 8ον) σ. 52, 55. — THIRLWALL. History of Greece (ἐν Λονδίνῳ 1856, τόμ. 8 εἰς 8ον) κεφ. ς' 1. — G. GROTE. History of Greece (ἐν Λονδίνῳ 1850 Τόμ. 8 εἰς 8ον) Τόμ. Β' σ. 59 κ. ἑ.
3. ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ. Ἑλληνικά, ἐκδ. J. Reiske (ἐν Λειψίᾳ 1774-82 Τόμ. 12 εἰς 8ον) Τόμ. Ζ' σ. 177.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ Ε'.

Ἐπὶ προσόψεως μαρμαρίνου ἐξώστου, προσηρτημένου μέν ποτε εἰς τὸν τοῖχον τῆς περιοχῆς τοῦ Βυζαντίου, κειμένου δὲ νῦν εἰς τὸν κάτωθεν τοῦ Σουλτὰν Ἀχμὲτ πρὸς τὸν σιδηρόδρομον ἄγοντα Δεμιρτζῆ γιόλ.

////////////////////////////////
////////////////////////////////
////////////////////////////////
ΤΕΡΤΙΝΑΚΑΕΥΣΕΒΗΣ
ΡΑΒΚΟΝΑΛΙΡΗΝΙ
ΗΛΛΙΠΡΟΤΗΚΛΙΣ
////////////////////////////////
Ἀγαθῇ Τύχῃ.]
Αὐτοκράτορα καίσαρα]
Σεπτίμιον Σεουῆρον,]
Π]ερτίνακα, εὐσεβῆ, σ[εβαστόν,
5 ἀ]ραβ[ι]κόν, ἀ[δ]ι[αβ]ηνι[κόν·
ἡ] λ[αμ]προ[τά]τη κ[α]ὶ σ[εβαστὴ
Βυζαντίων Ἀντωνινία πόλις.

Ὁ Σεπτίμιος Σεβῆρος ἐπολιόρκησε τὸ Βυζάντιον τῷ 195 μ. Χ. διὰ τοῦ Λουκίου Μαρίου Μαξίμου, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς ἑξῆς συγχρόνου ἐπιγραφῆς, ἐν Ῥώμῃ εὑρεθείσης, ἥτις ποιεῖται μνείαν τοῦ «L(ucius) Marius, L(ucii) f(ilius) Maximus», ὅστις ἦν «dux exercitus mysiaci apud Byzantium καὶ legatus legionis primae italicae», ἤτοι, ὡς ἐξηγεῖ ὁ Orelli, dux legionum in provincia Moesia tendentium, ubi legio I italica, cuius ille legatus erat, castra habebat. Iis igitur in *obsidione Byzantii* Marius praefuit[7].

Ὁ Σεπτίμιος Σεβῆρος κατέστρεψε μὲν τὸ Βυζάντιον ἀμέσως μετὰ τὴν ἅλωσιν αὐτοῦ τῷ 197 μ. Χ. ἀκολούθως δὲ περὶ τὸ 204 καμφθεὶς ἐκ τῶν παρακλήσεων τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἀντωνίνου[8]

1. ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ. Αἰγινητικὸς λς'.
2. E. WACHSMUTH. Hellen. Alterthumskunde (ἐν Ἄλλῃ 1843-6 Τόμ. 4 εἰς 8ον) Τόμ. Α' σ. 148.
3. C. I. G. 1052.—R. CHANDLER. Marmora oxoniensia (ἐν Λονδίνῳ 1763 Τόμ. 2 εἰς φύλλ.) Τόμ. Β' σ. 82.
4. C. I. G. 2157.—T. LIVII ΜΕ' 5.
5. ECKHEL, αὐτ. σ. 26.
6. Αὐτόθι, σ. 32.
7. ORELLI, 5502.
8. SPARTIANI, παρὰ Eckhel, αὐτ. σ. 32.

ἀνέκτισε λαμπρότερον ἐπονομάσας αὐτὸ *Antoninam Byzantinorum augustam*[1], ὁπόθεν ὁδηγηθέντες ἀνεπληρώσαμεν τὸ τέλος τῆς ἐπιγραφῆς *ἡ λαμπροτάτη* ΚΑΙΣ διὰ τοῦ *καὶ σ[εβαστὴ*] ἤτοι et augusta, εἰς ὃ παρέλκει τὸ *Βυζαντίων Ἀντωνινία*. Ἡ δὲ προσωνυμία τοῦ Βυζαντίου Ἀντωνινία[2], ἢ Ἀντωνία[3], ἢ Ἀντωνεινιανὴ[4] διετηρήθη μὲν καὶ ἐπὶ τοῦ Ἀντωνείνου Καρακάλλα (211-217)[5], διεσώθη δὲ καὶ ἐπὶ τινος πλίνθου[6]. Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ νομισμάτων τοῦ Βυζαντίου ἔχομεν ἔνθεν μὲν τὸν Καρακάλλαν, ἔνθεν δὲ *Ἀντωνίνια σεβαστά*, ἤτοι ludos, ἀγῶνας[7]. Οἱ δὲ ἀγῶνες οὗτοι ἐτελοῦντο ἐν τῷ Ἱππικῷ[8], ὅπερ ἔκτισεν ὁ Σεβῆρος[9]. Ἐπὶ τοῦ τοίχου δὲ τῶν στοῶν τοῦ Ἱππικοῦ τούτου ἐχαράχθη καὶ ἡ παροῦσα τιμητικὴ ἐπιγραφή, κάτωθεν πιθανῶς ἀνδριάντος τοῦ αὐτοκράτορος, ἀνεγηγερμένου περὶ τὸ πρὸς δυσμὰς τέρμα τοῦ Εὐρίπου, τὴν Σφενδόνην δηλαδή, ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦ Ἱπποδρόμου, ἔνθα ὑψοῦντο καὶ ἄλλων αὐτοκρατόρων ἀγάλματα[10].

Ἡ παροῦσα ἐπιγραφὴ ἀναπολεῖ εἰς τὴν ἡμετέραν μνήμην τὴν τῆς Περίνθου, ἔχουσαν ὧδε[11].

Ἀγαθῇ Τύχῃ.
Αὐτοκράτορα καίσαρα
Σεπτίμιον Σεουῆρον,
εὐσεβῆ, Περτίνακα,
σεβαστόν, ἀραβικόν,
ἀδιαβηνικόν, παρθικόν,
μέγιστον· ἡ βουλὴ καὶ
ὁ δῆμος τῶν νεωκόρων
Περινθίων.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ς'.

Ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ τείχους δωματίου τινὸς κάτωθεν τοῦ Ἰντζιλῆ κιόσκ, νῦν δὲ ὑπὸ τὸν σιδηρόδρομον, οὗ μακρὰν τοῦ ἁγιάσματος τοῦ Σωτῆρος.

(Ὅρα Πίν. Α' ἀρ. 2).

Ἴσως μετὰ τὴν ὑπὸ Σεβήρου ἅλωσιν τοῦ Βυζαντίου τῷ 197 μ. Χ. ὑπῆρχον ἐνταῦθα φυλακαί, ἔνθα χριστιανός τις δεσμώτης ἐχάραξε τοὺς συμβολικοὺς τούτους χαρακτῆρας. Τοιούτους δὲ μετεχειρίζοντο, ὡς γνωστόν, οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ ἐπὶ τῶν διωγμῶν. Καὶ διὰ μὲν τοῦ πρώτου καὶ τελευταίου χαρακτῆρος ὁ σταυρὸς ἀπεικονίζεται, εἰ καὶ ἐπὶ τῶν δημοσίων μνημείων μάλις τὸν ε' αἰῶνα ἦν ἐν χρήσει[1], ἀλλ'ἐν κρυπτῷ καὶ παραβύστῳ, ἐν φυλακῇ, ἴσως ἐτόλμησέ τις δεσμώτης τὴν ἀπεικόνισιν αὐτοῦ, ἐν ἀρχῇ μὲν ἐν εἴδει ἄνθους, ἐν τέλει δὲ σαφέστερον· ὁ δὲ τρίτος καὶ τέταρτος χαρακτὴρ δηλοῖ δίκρανον (furca), βασανιστήριον τῶν καταδίκων[2]· διότι τὸ V, ὡς λέγει ὁ Οὐάρρων[3], καὶ τὸ Y, ὡς ὁ ἱσπανὸς ἐπίσκοπος σοφὴν μονογραφίαν περὶ σταυροῦ συντάξας, παρίστα ἐπίσης τὸν σταυρόν· «La quinta, bifida, que era tambien usada con frecuencia, tenia la forma de la *ipsilon*, ò sea Y griega»[4]. Καὶ ἀληθῶς ἐπί τινος γελοιογραφικῆς ἀπεικονίσεως τοῦ Ἐσταυρωμένου, εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Σεπτιμίου Σεβήρου ἀποδιδομένης καὶ ἐν Ῥώμῃ ἀνακαλυφθείσης, ἀπαντᾷ τὸ Y ἀντὶ δικράνου ἢ σταυροῦ[5]. Ἴσως δὲ καὶ τὸ H ἦν εἶδος patibulum, ὅπερ μεθερμηνεύεται «1ον σταυρός, 2ον ῥάβδος (barre) πρὸς κλεισιμον θύρας»[6], ἥτις ῥάβδος ἴσως παρίσταται διὰ τῆς ὁριζοντίου γραμμῆς τῆς ἐν μέσῳ τοῦ H, τῶν δύο καθέτων παριστανουσῶν τὰς δύο παραστάδας τῆς θύρας. Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ φελονίου (planeta, chasuble) τῶν ἐκ μωσαϊκοῦ ἀγγέλων τῆς ἐν Ῥαβέννῃ ἐκκλησίας τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαήλ, τῆς ς' μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος, πολλὰ H ἀπεικονίζονται[7]. Παρατηρητέον δέ, ὅτι ὁ Minucius Felix γράφων ἐν ἀρχῇ

1. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ, αὐτ. Τόμ. Α' σ. 54.
2. ΗΣΥΧΙΟΥ ΜΙΛΗΣΙΟΥ, fr. 4, 38, παρὰ Müller (Fragm. Hist. Gr.) Τόμ. Δ' σ. 153.—ΚΩΔΙΝΟΥ. Πάτρια, σ. 13.
3. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ, εἰς Διονύσ. Περιηγητ. ς'. 803.
4. ECKHEL, αὐτ. σ. 32.
5. ΗΣΥΧΙΟΥ ΜΙΛΗΣΙΟΥ, αὐτ.
6. DÉTHIER. Le Bosphore et Constantinople, (ἐν Βιέννῃ 1873 εἰς 8ον) σ. 17.
7. ECKHEL, αὐτ. σ. 233.
8. Κωνσταντινιάδος, σ. 72.
9. ΚΩΔΙΝΟΥ, αὐτ. σ. 14, 19.
10. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ, αὐτ. σ. 229.
11. HUMPHREDUS PRIDEAUX. Marmora oxoniensia ex arundellianis (ἐν Ὀξονίᾳ 1876 εἰς 4ον) App. σ. 292, ἀρ. 7.

1. MARTIGNY. Dictionnaire des antiquités chrétiennes (ἐν Παρισίοις 1865 εἰς μ. 8ον) σ. 186.
2. A. RICH. Dictionnaire des antiquités grecques et romaines, ἐν λ. furca.
3. VARRONIS. De lingua latina V. 24.
4. OBISPO de ANTINOE. De la cruz del Senor (ἐν Γιβραλτάρῃ 1871 εἰς 8ον) σ. 6.
5. R. GARRUCCI. Deux monuments des premiers siècles de l'Eglise (ἐν Ῥώμῃ 1862 εἰς 8ον). — LIDDON'S BAMPTON. Lectures (ἐν Λονδίνῳ 1866 εἰς 8ον) σ. 396-7.
6. RIDDLE'S. Latin-english dictionary, ἐν λ.
7. CIAMPINI. Vetera monimenta (ἐν Ῥώμῃ 1690-9 Τόμ. 2 εἰς φύλλ.) Τόμ. Β' σ. ιζ'-ιθ'.

τοῦ Γ' μ. Χ. αἰῶνος[1] λέγει, ὅτι ὁ Καικίλιος κατηγορεῖ τῶν χριστιανῶν, ὡς λατρευόντων τὸν σταυρόν[2].

ΕΠΙΓΡΑΦΗ Ζ'.

Ἐπὶ μαρμαρίνου τινὸς ἐδωλίου, ἐστηριγμένου πιθανῶς ἐπὶ ποδῶν καὶ κειμένου ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ Σαράϊ βουρνοῦ, μεταξὺ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ μαγειρείου καὶ τῶν θαλασσίων τειχῶν, οὐ μακρὰν τοῦ Ἰντζιλῆ κιόσκ.

(Ὅρα Πίν. Α' ἀρ. 3).

ὁ δεῖνα]
Οἰ]κια-
κ]ὸς Α'

Τὸ μέρος, ἔνθα εὑρέθη ἡ παροῦσα ἐπιγραφή, ἐστὶν ἐπίπεδον, παρεμφερὲς τῷ ὑπὸ τὴν ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν ἐπιπέδῳ. Γνωρίζομεν δέ, ὅτι τὸ τοῦ Βυζαντίου στάδιον[3] ἔκειτο ἐν τοῖς ἐπιπέδοις[4].

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη τοῦ γ' μ. Χ. αἰῶνος δείκνυσιν, ὅτι τὸ ἐδώλιον τοῦ σταδίου ἀνήκει μέν εἰς οἰκιακόν τινα, ἐπέχει δὲ τάξιν λ', ἤτοι τριακοστήν. *Οἰκιακός* ἐστι, κατὰ Σουΐδαν, ἱππεύς, domesticus. Ἐπὶ τῶν ἐδωλίων ἔσθ' ὅτε μετὰ τὸ ὄνομα ἐσημειοῦτο καὶ τὸ ὑπούργημα· οὕτως ἀναγινώσκεται ἐπὶ μὲν ἐδωλίου, ἀνασκαφέντος ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Διονύσου Ἀθηνῶν, «ἀρχιερέως Διονύσου Ἐλευθερέως», ἐπὶ δὲ sella curulis, ἀπεικονισμένης ἐπὶ νομίσματος Νικαίας τῆς Βιθυνίας, «Αὖλος Πούπιος Ταμίας»[5].

ΕΠΙΓΡΑΦΗ Η'.

Ἀνωρύχθη μὲν ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ σερασκεράτου, ἐναπόκειται δ' ἐν τῷ αὐτοκρατορικῷ μουσείῳ Κωνσταντινουπόλεως, κεχάρακται δ' ἄνωθεν ἀναγλύφου 0,66×0,12×0,6 παριστῶντος ἄνδρα, καθήμενον ἐπὶ κλίνης, ἀγένειον, ἐστραμμένον ἀριστερᾷ τοῦ ὁρῶντος, στηρίζοντα τὴν ἀριστερὰν ἐπὶ προσκεφαλαίου (cervical), κρατοῦντα δὲ τῇ δεξιᾷ στέφανον· παρ' αὐτῷ παρακάθηται γυνή, ἐστραμμένη πρὸς τὸν κατακεκλιμένον καὶ φοροῦσα χιτῶνα ποδήρη μετ' ἐπενδύτου καὶ αὐτὴν τὴν κεφαλὴν καλύπτοντος· ἐνώπιον τῆς κλίνης τρίπους στρογγύλος μετ' ἐδεσμάτων· ὄπισθεν δὲ τῆς κλίνης μορφή τις μικρά, ἱσταμένη κατὰ μέτωπον.

ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ
ΜΙΚΚΟΥ

Ἀπολλώνιος
Μίκκου.

Τὸ ἐπιτύμβιον τοῦτο ὡς ἐκ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων ἀποδίδομεν εἰς τὸν γ' μ. Χ. αἰῶνα. Ἐπειδὴ δ' εὑρέθη ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ σερασκεράτου μετ' ἄλλων ἐπιταφίων λίθων Θεοφίλου, Διογένους, Καλλιχορίτιδος, Διονυσίου, Ἀπολλωνίου κλ. καί τινων νεκροδείπνων, εἰκάζομεν, ὅτι ἐκεῖ ἦν τὸ τῶν Βυζαντίων πρὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου κοιμητήριον.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ Θ'—ΙΖ'.

Ἐπὶ 9 κιονοκράνων στηλῶν τῆς κινστέρνας Μπὶν μπὶρ διρέκ.

Θ'. (Ὅρα Πίν. Α' ἀρ. 4).
Εὐγ]ενίου.

Γ'. (Ὅρα Πίν. Α' ἀρ. 5).
Εὐτρ]οπίου.

ΙΑ'. ΕΥΤΟ
Εὐτ]ρ]ο]πίου.

ΙΒ'. (Ὅρα Πίν. Α' ἀρ. 6).
Εὐτ]ροπίου.

ΙΓ'. ΕΥϹ
Εὐσ]εβίου.

ΙΔ'. ΑΚΑΚ
Ἀκακ]ίου.

ΙΕ'. ΚΑ
Ἀ]κα]κίου.

Ις'. ΠΑ
Πα]κίου.

ΙΖ'. (Ὅρα Πίν. Α' ἀρ. 7).
Ῥαι]κίου.

---

1. BURTON. Ecclesiastical history (ἐν Λονδίνῳ 1845 εἰς 8ον) σ. 476.
2. TYRWHITT, σ. 199.
3. Ὅρα ἀνωτέρω ἐπιγρ. Α'.
4. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ, αὐτ. σ. 6.
5. A. RICH, αὐτ. ἐν λ. sella.

Ἡ Φιλόξενος κινστέρνα (μπὶν μπὶρ διρέκ) ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου[1], ὅστις προσεκάλεσεν ἐκ Ῥώμης πολλοὺς συγκλητικοὺς ἐπὶ πλούτῳ διαφέροντας, ἐν οἷς καὶ τὸν *Εὐγένιον*, ὅστις καὶ πύλην τῶν παρὰ τὴν Προποντίδα τειχῶν τῆς Πόλεως κατεσκεύασε, «πύλην τοῦ Εὐγενίου» κληθεῖσαν, καὶ παρ' αὐτῇ «πύργον τοῦ Εὐγενίου», καὶ οὐ μακρὰν τὸ παλάτιον «τὰ Εὐγενίου» καλούμενον[2]. Οὗτος δὲ πιθανῶς καὶ τὴν Φιλόξενον κινστέρναν κατεσκεύασε περὶ τὸ 330 μ. Χ., ὡς ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς Θ' ἠδύνατό τις ἵνα συμπεράνῃ. Εἶχε δὲ πιθανώτατα συνεργοὺς εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς ἐν λόγῳ κινστέρνης τὸν *Εὐτρόπιον* (ἐπιγρ. Γ'-ΙΒ'), τὸν *Εὐσέβιον* (ἐπιγρ. ΙΓ'), τὸν *Ἀκάκιον* (ἐπιγρ. ΙΔ', ΙΕ'), τὸν *Πάκιον* (ἐπιγρ. Ις') καὶ τὸν *Ῥαίκιον* (ἐπιγρ. ΙΖ'), συγκλητικοὺς ἐπίσης, ὡς εἰκάζομεν, προσκληθέντας ταὐτοχρόνως ἐκ Ῥώμης.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΙΗ'—Κ'.

Ἐπὶ τριῶν κιονοκράνων στηλῶν τῆς αὐτῆς κινστέρνης.

ΙΗ'. (Ὅρα Πίν. Α ἀρ. 8).
Κυν]ηγίου.

ΙΘ'. ΝΚ
Κ]υ]ν]ηγίου.

Κ'. ΚΝ
Κ]υ]ν]ηγίου.

Κυνήγιος ἦν ἔπαρχος τοῦ πραιτωρίου τῷ 384 μ. Χ.[3] καὶ ὕπατος[4] τῷ 388. Ἴσως δ' ἐπεσκεύασε τὴν Φιλόξενον κινστέρναν.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΚΑ'.

Ἀνωρύχθη ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἐν τῇ κατὰ Πέραν πλατείᾳ, τῇ παρακειμένῃ τῷ δημαρχείῳ. Ἔστι δὲ κεχαραγμένη διὰ μεγίστων χαρακτήρων ἐπὶ τριῶν πλακῶν, ὧν ἡ μὲν α' ἔχουσα διαστάσεις 0,95×0,24×0,34 μετεκομίσθη εἰς τὸν Φιλολογικὸν σύλλογον, ἡ δὲ β' 0,88×0,23×0,32 καὶ ἡ γ' 0,80×0,20×0,33 εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν μουσεῖον Κωνσταντινοπόλεως.

(Ὅρα Πίν. Α' ἀρ. 9).

α' ἔτους πεντα]κισχιλιο]στοῦ ἐννεακοσιοστοῦ
β' μηνὶ Αἰ]γυπτίων
γ' τρίτῳ +

Ἡ συμπληρωθεῖσα χρονολογία ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν σεπτέμβριον τοῦ 391 μ. Χ. Πολλοὶ τῶν ἀρχαίων εἶχον μῆνας διττούς, τοὺς μὲν ἐκ κυρίων ὀνομάτων, τοὺς δ' ἐξ ἀριθμῶν παραγομένους. Οὕτω λ. χ. οἱ Μακεδόνες εἶχον μῆνα Δεῖον καὶ πρῶτον[1], Δύστρον καὶ πέμπτον[2], Ἀρτεμίσιον καὶ ἕβδομον[3], Ὑπερβερεταῖον καὶ δωδέκατον[4]· οὕτω δὲ καὶ οἱ Ἐφέσιοι εἶχον μῆνα ὄγδοον[5], οἱ Σμυρναῖοι μῆνα τρίτον[6], οἱ Ἀφροδισιεῖς μῆνα δωδέκατον[7], ἐν ᾧ πάντες οὗτοι εἶχον καὶ μῆνας ἐκ κυρίων ὀνομάτων παραγομένους· ἄλλοι δὲ πάλιν, ὡς οἱ Φωκαεῖς, εἶχον μόνον ἀριθμητικοὺς μῆνας, πρῶτον[8], ἕβδομον[9], δωδέκατον[10]. Τῶν δ' Αἰγυπτίων ἐγνωρίζομεν μέχρι τοῦδε μόνον τοὺς ἐκ κυρίων ὀνομάτων παραγομένους μῆνας, ἐν ᾧ νῦν προβάλλεται καὶ *μὴν τρίτος* (στ. 2, 3), ἰσοδύναμος ἑπομένως τῷ Ἀθύρ, ἤτοι τῷ σεπτεμβρίῳ.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΚΒ'.

Ἐπὶ μαρμάρου ἐντετειχισμένου ἐν τῷ τοίχῳ τῆς ἐκκλησίας τῆς κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου τοῦ Μπεσικτάς.

ΟΜΕΝΤΟΙΜ

Aquarii m]omento im]bres impendent.

Ἤτοι·

ἐπιδρόσει τοῦ Ὑδροχόου αἱ βροχαὶ ἐπικρέμανται.

Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, τῇ καὶ τοῦ Μπέκιου λεγομένῃ, ἐκκλησιάζοντο οἱ αἰχμάλωτοι τοῦ Χαϊρεδδὶν Βαρβαρούσσου, ἀποθανόντος τῇ 4 ἰουλίου 1546[11]. Ἐπειδὴ δ' εὑρέθη ἐκεῖ τῷ 1839 καὶ μάρμαρόν τι τεθλασμένον εἰς δύο τεμάχια, ἐφ' ἑκατέρου τῶν ὁποίων ἦσαν ἐγγεγλυμμένα ἓξ σημεῖα τοῦ ζῳ-

1. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ, αὐτ. Τόμ. Α' σ. 262.
2. Αὐτόθι, σ. 149.
3. ΖΩΣΙΜΟΥ, σ. 218, 395.
4. ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ. Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία, ἐκδ. Migne, σ. 690.

1. C. I. G. 3872.
2. Αὐτόθι, 3896.
3. Αὐτόθι, 4351. add.
4. Αὐτόθι, 4380. V.
5. Αὐτόθι, 3005.
6. Αὐτόθι, 3386.
7. Αὐτόθι, 2826.
8. Αὐτόθι, 1569.
9. Αὐτόθι, 1725.
10. Αὐτόθι, 1732 b.
11. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ, αὐτ. Τόμ. Β' σ. 96.

διακοῦ κύκλου[1], οὐδὲν ἄπορον, εἰ ἐν τῷ αὐτῷ μέρει καὶ τὸ ἄνωθι ἀπόσπασμα ἡμερολογίου ἀνεύρηται, ὅπερ ἐλλιπῶς ἐξέδωκε καὶ ὁ Σ. Βυζάντιος[2]. Ἀπαραλλάκτως δέ, ὡς ἐνταῦθα, καὶ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς ἐν Ῥαβέννῃ ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Βιτάλη, ἀνεγηγερμένης τὸν ς' αἰῶνα, ὑπῆρχεν ὁ ζῳδιακὸς κύκλος μετ' ἀποσπάσματος ἡμερολογίου, ἔνθα πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀνεγινώσκοντο αἱ λέξεις «PLV(via), IUL(ii)» κλπ. Ἡ λέξις *momento* ἐν τῇ σημασίᾳ «ἐπιδράσει» ἀπαντᾷ καὶ παρ' Ὁρατίῳ[3].

ubi gratior aura
Leniat et rabiem Canis, et *momenta* Leonis.

Ἡ δὲ λέξις *Aquarius* εὕρηται καὶ παρὰ Οὐϊργιλίῳ[4].

cum frigidus olim
Jam cadit extremoque irrorat *Aquarius* anno.

Τὸ δὲ προκείμενον ἀπόσπασμα ἡμερολογίου ἐστὶ τῆς δ' μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΚΓ'.

Ἐπὶ μαρμάρου τεθειμένου ὡς ἀκρογωνιαίου λίθου οἰκίας ἐν Γαλατᾷ, κατὰ τὴν ὁδὸν Φελὲκ σοκάκ.

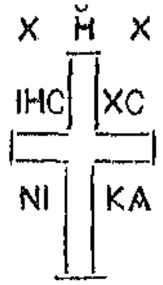

Χ(ριστὸς) Η'. Χ(ριστὸς
Ἰη(σοῦ)ς Χ(ριστὸ)ς
Νικᾷ.

Τὸ μνημεῖον καθ' ἡμᾶς τῆς ἀρχῆς τοῦ δ' μ.Χ. αἰῶνος ἐστὶ σταδιόμετρον (milliarium), μετενεχθὲν πιθανῶς ἐνταῦθα ἐκ τοῦ Αὐγουσταίου ἢ Μιλίου, κειμένου μὲν πρὸς μεσημβρίαν τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Σοφίας, ἔχοντος δ' ἐν μέσῳ αὐτοῦ τὸ χρυσοῦν Μιλιάριον, «χρησιμεῦον ὡς πρῶτον »σημεῖον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἤρχοντο ὅλα τὰ Μι»λιάρια, ὅσα ἐδήλουν τὰς ἀποστάσεις τῶν

1. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ, αὐτ. σ. 100.
2. Αὐτόθι.
3. Epistolae A' ι', 15, 16.
4. VIRGILII. Georgica Γ' 303-4.

»στρατιωτικῶν καὶ βασιλικῶν ὁδῶν»[1]. Ἐπί τινος δὲ κίονος, σωζομένου ἔτι ἐπὶ Γυλλίου, ἦν ἐπιγεγραμμένον τὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου ὄνομα καὶ «τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ μὲ τὴν ἐπιγραφὴν ἐν τούτῳ νίκα[2]».

Τὸ Η'=ὄγδοον ἀναγινώσκεται καὶ ἐπὶ ἄλλων σταδιομέτρων τῆς Ἐγνατίας ὁδοῦ[3], εἰ μὴ μετηνέχθη τὸ ἡμέτερον ἐκ τοῦ «Ὀγδόου» διαμερίσματος τῆς Πόλεως, ὅπερ μετὰ τὸ «Ἑβδόμον» ἔκειτο παρὰ τὰς Βλαχέρνας[4].

Ἐπιγραφὴ παρομοία, ἐξαιρέσει τῶν ἐπ' αὐτῆς τριῶν συμβόλων Χ· Η· Χ., ἐνεχαράχθη καὶ ἐπὶ τῆς στήλης τῶν Γότθων, τῆς ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ Σαράϊ μπουρνοῦ[5], ἀνιδρυθείσης, καθ' ἡμᾶς, τὸν δεκέμβριον τοῦ 400[6], ὁπότε ὁ Φραουΐτος κατατροπώσας τὸν Γαΐνην καὶ τοὺς Γότθους εἰσήλασεν ἐν θριάμβῳ εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ οὐχὶ ἐπὶ Κλαυδίου Β'[7] τῷ 269 μ. Χ. Περὶ δὲ τῆς συμβολικῆς παραστάσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ τῶν γραμμάτων ΙΗϹ· ΧϹ παρατηροῦμεν, ὅτι τὸ ΙΗϹ· ΧΡϹ· καὶ συντετμημένον ἔτι ΙϹ· ΧϹ· ἐξέφραζε παρὰ τοῖς ἕλλησι χριζιανοῖς τὸ Ἰησοῦς Χριστός (στ. 2), ὅπερ μεταγενέστερον καὶ ΙΗΣ. ΧΡΣ ἐγράφετο· ἑπομένως ὅσοι τῶν δυτικῶν, ἐν ἀγνοίᾳ τῆς ἑλληνικῆς καταγωγῆς, ἑρμηνεύουσι τὰ γράμματα ΙΗϹ διὰ τῶν J(esus) H(ominum) S(alvator), ἀπατῶνται.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΚΑ'.

Ἐπὶ κιονοκράνου στήλης, κειμένου ἔμπροσθεν τῆς πρὸς ἀνατολὰς πύλης τῆς ἁγίας Σοφίας, ἐν μονογράμματι.

(Ὅρα Πίν. Β' ἀρ. 1).

Θεοδώρου.

Ἡ Βασιλικὴ στοὰ ἦν προπύλαιον τοῦ Σενάτου, κειμένου πρὸς μεσημβρίαν καὶ ἀντικρὺ τῆς ἁγίας Σοφίας[8]. Ἐπηρείδετο δ' εἰς ἓξ ὑπερμήκεις κίονας ἐκ λευκοτάτου μαρμάρου[9]. Πυρποληθεῖσα δὲ τῇ 20 ἰουνίου τοῦ 404 ἔτους[10],

1. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ, αὐτ. Τόμ. Α' σ. 441.
2. Αὐτόθι, σ. 442.
3. Φιλολογικοῦ συλλόγου Τόμ. ΙΓ' σ. 89.
4. DÉTHIER, αὐτόθι.
5. DÉTHIER et MORDTMANN, αὐτ. σ. 73.
6. ΖΩΣΙΜΟΥ, σ. 276-7.—ΕΥΝΑΠΙΟΥ 65 fr. 24.
7. DÉTHIER, αὐτ. σ. 17.
8. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ, αὐτ. σ. 451.
9. Αὐτόθι, σ. 452.
10. MURALT, Chronologie byzantine, ἐν χρ.

ἀνεκτίσθη τῷ 409 ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ Β' διὰ Θεοδώρου τοῦ ἐπάρχου τοῦ πραιτωρίου[1], ὡς δῆλον γίνεται ἐκ τοῦ εἰς ἀψῖδα ἐν τῇ Βασιλικῇ ἐπιγράμματος[2].

Τετραπόροις ἀψῖσι πύλην Θεόδωρος ἐγείρας
ἄξιός ἐστι πόλιν καὶ τέτρατον ἡνιοχεῦσαι.

Ἐκ τῆς ἀψῖδος ταύτης μετεκομίσθη, φαίνεται, καὶ τὸ παρὸν κιονόκρανον, φέρον τὸ τοῦ ἐπάρχου τοῦ πραιτωρίου Θεοδώρου μονόγραμμα, ἔτους 409 μ. Χ. καὶ χρησιμεῦον ὡς βαθὴρ τῶν ἐφίππων (μπινὲκ τασῆ), ὡς καὶ τὸ παρακείμενον αὐτῷ τοῦ αὐτοῦ σχήματος καὶ τῶν αὐτῶν διαστάσεων.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΚΒ'.

Ἐπὶ πλίνθου ἐντεθειμένου ἐν μέσῳ τοῦ ὑπερθύρου θυρίδος τινὸς μνημείου θολωτοῦ, κειμένου παρὰ τὸ Ἰντζιλῆ κιόσκ μεταξὺ τοῦ μαρμαρίνου ἐξώστου καὶ τοῦ ἁγιάσματος τοῦ Σωτῆρος.

ΠΝΑΓΙΑ
Π(α)ναγία[ς.

Ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ ἀρχαίου παλατίου πολλαὶ ἐκκλησίαι τῆς Παναγίας ὑπῆρχον. Ἀλλ' αἱ μὲν ἄλλαι ἀλλαχοῦ τοποθετοῦνται, ἡ δὲ πλίνθος δείκνυσι τὴν θέσιν τῆς ἐκκλησίας τῆς *Παναγίας* τῆς παρὰ τὸ παλάτιον τοῦ Βουκολέοντος[3]· διότι περὶ τὸν χῶρον τοῦτον ἀνεκάλυψεν ὁ ἰατρὸς κ. Ἀ. Πασπάτης τὰ ἐρείπια τοῦ παλατίου τοῦ Βουκολέοντος[4], ὅπερ ἔκτισε τὸ πρῶτον Θεοδόσιος ὁ Β'[5] περὶ τὸ 420 μ. Χ.

Τὸ δὲ κάτωθεν τοῦ Ἰντζιλῆ κιόσκ ἁγίασμα, μέχρι τῆς σήμερον τοῦ Χριστοῦ λεγόμενον[6], φαίνεται, ὅτι ἔχει τὴν πηγὴν αὐτοῦ ἄνω τοῦ λόφου πρὸ τῶν χαλκῶν προπυλαίων τοῦ παλατίου, ἔνθα ἦν ἀληθῶς ὁ ναὸς τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ[7].

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΚΓ'.

Ἐπὶ πλίνθου ἐν δαπέδῳ τῆς αὐλῆς τοῦ Ἰμβροχὸρ μεστζιδῆ, ἄμα τῇ εἰσόδῳ.

1. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ, αὐτ. σ. 453.
2. Ἀνθολογίας Θ' 696.
3. Ἀ. ΠΑΣΠΑΤΗ. Βυζαντιναὶ μελέται (ἐν Κ/π. 1877 εἰς 4ον) σ. 286.
4. Αὐτόθι, σ. 107.
5. ΚΩΔΙΝΟΥ, αὐτ. σ. 100.
6. Κωνσταντινιάδος, σ. 37.
7. Αὐτόθι.

ϊ ϛ ////// ΑΑΥΡΑ
Ἰω(άννου) [Λ]αύρ[α.

Ἡ λέξις *λαύρα* τὸ πάλαι ἐσήμαινεν ὁδὸν ἢ ῥύμην καθ' Ἡσύχιον[1]. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἐν Συρίᾳ καὶ Παλαιστίνῃ μοναχοὶ ἀνώρυσσον ἐντὸς τῶν λίθων κελλία, συγκοινωνοῦντα διὰ λαβυρίνθων πρὸς ἄλληλα, ὠνόμασαν ταῦτα *λαύρας*[2]. Ἐντεῦθεν δὲ λαῦραι ὠνομάσθησαν καὶ ἄλλαι μοναί[3], οἷα καὶ ἡ μονή, ἐν ᾗ εὑρέθη ἡ προκειμένη πλίνθος.

Ἦν δὲ τὸ Ἰμβροχὸρ μεστζιδῆ ἢ ποτὲ περιώνυμος μονὴ τοῦ Στουδίου[4], ἣν συνέστησεν ὁ Στούδιος τῷ 463[5] εἰσαγαγὼν ἐν αὐτῇ μοναχοὺς ἀνήκοντας εἰς τὴν τάξιν τῶν Ἀκοιμήτων[6]. Πρὶν τούτου ἐν κόλπῳ Καταγγίῳ[7], νῦν Τσιμπουκλῆ, ἵδρυσε μονὴν τῶν Ἀκοιμήτων[8] ὁ Ἀλέξανδρος περὶ τὸ 420 μ. Χ., ὃν διεδέξατο εἰς τὴν ἡγουμενείαν ὁ Ἰάκωβος, καὶ τοῦτον πάλιν ὁ ὅσιος Μάρκελλος ὁ ἀπαμεύς[9]. Ἐκ ταύτης δὲ τῆς μονῆς καὶ ἄλλαι ὕστερον ἀλλαχόθι ἔλαβον καὶ τὸ ὄνομα καὶ τὴν τάξιν τῶν Ἀκοιμήτων, ὥστε καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Γαλλίᾳ ἀναφέρονται, κατὰ τὸν Δουκάγγιον, τοιαῦται[10].

Αἱ μοναὶ αὗται τῆς Γαλλίας ἱδρύθησαν ὑπὸ τοῦ σκώτου μοναχοῦ Κολουμβάνου, διακριτέου ἀπὸ τοῦ συμπατριώτου αὐτοῦ Κολούμβα[11], τοῦ συστήσαντος τὴν μονὴν Ἰώνα (Χῦ). Ὁ δὲ Κολουμβάνος ἵδρυσε τήν τε μονὴν τοῦ Λουξοβίου (Luxeuil) ἐν Βουργονδίᾳ περὶ τὸ 590 μ. Χ. καὶ τὴν τοῦ Βοβίου (Bobio) ἐν Λιγουρίᾳ[12] περὶ τὸ 612 μ. Χ., εἰσήγαγε δὲ πανταχοῦ τὴν τάξιν τῶν Ἀκοιμήτων, οἷα περιγράφεται παρὰ

1. ΗΣΥΧΙΟΥ, ἐν λ.
2. PISCHON. La république monacale de l'Athos. σ. 396.
3. ΕΥΑΓΡΙΟΥ. Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία, σ. 2477, ἐκδ. Migne.
4. Ἀ. ΠΑΣΠΑΤΗ, αὐτ. σ. 343.
5. MURALT, ἐν χρ.
6. BINGHAM. Origines ecclesiasticae (ἐν Λονδίνῳ 1843 εἰς 8ον) Z' 6' 10.—GIESELER. Ecclesiastical history, μετάφρ. S. Davidson (ἐν Ἐδιμβούργῃ 1859 εἰς 8ον) σ. 13, 93.—F. J. MULLER. Studium, coenobium constantinopolitanum, ex monumentis byzantinis illustratum (ἐν Λειψίᾳ 1721 εἰς 4ον).
7. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ, αὐτ. σ. 98.
8. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ, αὐτ. Τόμ. Β' σ. 218.
9. Αὐτόθι, σ. 219.—ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ. Συναξαριστής. Τόμ. Α' σ. 349.
10. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ, αὐτόθι.
11. Δ. ΚΥΡΙΑΚΟΥ. Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία (ἐν Ἀθήναις 1873 εἰς 8ον) σ. 105.
12. GIESELER, αὐτ. σ. 107.

St Bernard[1], καὶ καθ' ἣν ἡ ψαλμῳδία ἐξακολούθει διηνεκῶς νύκτα καὶ μεθ' ἡμέραν, τῶν μοναχῶν ἐκ περιτροπῆς ἀντικαθιστάντων ἀλλήλους[2] καὶ μιμουμένων τοὺς ψαλμῳδοὺς τοῦ ναοῦ τῆς Ἱερουσαλὴμ[3] καὶ τοὺς ἐπουρανίους χορούς[4].

Μετὰ δὲ τὸν Κολουμβάνον ἡ τῶν Ἀκοιμήτων τάξις οὐδόλως ἐξέλιπεν ἐκ τῆς δυτικῆς Εὐρώπης· καὶ νῦν ἔτι τὸ κλέος τῶν στουδιτῶν ὑμνολόγων διατηρεῖται. Οἱ τῶν ἁγίων Θεοδώρου καὶ Ἰωσὴφ ὕμνοι μετεγλωττίσθησαν ἀγγλιστί· κατὰ δὲ τὸ τροπάριον τῶν ἁγίων Χρυσάνθου καὶ Δαρίας[5] συνεγράφη ὕμνος, πάνδημος γενόμενος ἐν τῇ πατρίδι τοῦ Κολουμβάνου καὶ ἐν ἁπάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῆς βρεττανικῆς αὐτοκρατορίας ψαλλόμενος.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΚΖ'.

Ἐν Χαιδὰρ πασσᾷ ἐπὶ μεγάλου μαρμαρίνου σαρκοφάγου, κειμένου μὲν παρὰ τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμόν, μετακομισθέντος δ' ἐκ τῶν ἐρειπίων τῆς ἐν Χαλκηδόνι ἐκκλησίας τῆς ἁγίας Εὐφημίας. Γέγλυπται δὲ κεφαλὴ μελδούσης ἐπὶ τῆς ἑτέρας πλευρᾶς τοῦ σαρκοφάγου.

ΜΑΡΑΣΥΠΟΒΟΛΕΥΣΤΗΣΑ
ΓΙΑΣΤΟΥΘΥΕΚΛΗΣΙΑΣΑ
ΝΕΝΕΩΣΑΜΗΝΤΗΝΧΑΡΙΣ
ΘΙΣΑΝΜΟΙΠΟΙΕΛΟΝ +

+ Μαρᾶς ὑποβολεύς τῆς ἁ-
γίας τοῦ Θ(εο)ῦ ἐκλησίας ἀ-
νενεωσάμην τὴν χαρισ-
θεσάν μοι ποίελον +

Ἐκ τοῦ σχήματος τῶν στοιχείων, καὶ μάλιστα τοῦ Ш καὶ Ϲ, εἰκάζομεν, ὅτι τὸ ἐπιτύμβιον τοῦτό ἐστι τοῦ ε' μ. Χ. αἰῶνος. Ὑποβολεὺς (στ. 1) δ' ἐστὶν ὁ κανονάρχης[6]· «ἀναγνῶσται καὶ ὑποβολεῖς» λέγει ὁ Σωκράτης[7]. Πόιλος (στ. 4) δ' ἐστὶν ὁ σαρκοφάγος, ἐν χρήσει μάλιστα ἐπὶ τῶν βυθινικῶν ἐπιγραφῶν[8]. Τὸ δὲ κύριον ὄνομα Μαρᾶς (στ. 1) ἔφερον ἰδίως ἄνδρες ἐκ Συρίας ἕλκοντες τὸ γένος[9].

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΚΗ'.

Ἐπὶ λίθου ἐντεθειμένου ἐπὶ τῆς πύλης τοῦ πρὸς δυσμὰς τοῦ Ἐβὰν σαράϊ καπουσοῦ ἀνυψουμένου πύργου, δεκάτου ὀγδόου τὸν ἀριθμὸν ἐπὶ τοῦ Κερατίου κόλπου, ἀριστερᾷ τῷ ἐκ Φαναρίου πρὸς τὸ Ἔγιουπ βαίνοντι. Ἑκατέρωθεν δὲ τῆς ἐπιγραφῆς ἀπεικονίζονται ταῦ, προσβλέποντες τὸν ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν σταυρόν, περικλειόμενον ὑπὸ κύκλου.

ΑΓΙ ΠΑΝΤΟ
ΛΕΩΝ

Ὁ [ἅγι[ος] Παντο-
λέων.

Ἕτερος ἦν ὁ μάρτυς Παντελεήμων καὶ ἕτερος ὁ μάρτυς Παντολέων· ὁ μὲν ἅγιος Παντελεήμων ἑορτάζεται τῇ 27 ἰουλίου, ὁ δὲ ἅγιος Παντολέων τῇ 17 σεπτεμβρίου. Ὅτι δὲ οὗτος ἔκπαλαι Παντολέων ὠνομάζετο, ἀποδείκνυται καὶ ἐκ τῆς ὑπολανθανούσης ἐτυμολογίας ἐν τῷ ἑξῆς διστίχῳ[1]·

Χαίρων ὑπῆρχε πρὸς σφαγὴν Χαραλάμπης,
καὶ Π α ν τ ο λ έ ω ν πρὸς μάχαιραν ἦν λ έ ω ν.

Τὴν τοῦ ἁγίου Παντολέοντος λατρείαν εἰσήγαγον καὶ οἱ Ἐνετοὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν[2]. Ἐν τῷ χώρῳ, ἔνθα ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εὕρηται, ἤτοι παρὰ τὸν Καρικὸν ἔμβολον καὶ τὸ Ἐβὰν

1. BONA. Divina psalmodia Α' δ' ἀρ. 7.
2. PALMER. Origines liturgicae (ἐν Λονδίνῳ 1845 Τόμ. 2 εἰς 8ον) σ. 219.
3. Παραλειπομένων Α' θ' 33.
4. Ἀποκαλύψεως Α' 8.
5. Μηναῖον μαρτίου 19.
6. DU CANGE. Glossarium mediae et infimae graecitatis, ἐν λ.
7. ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ. Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία. σ. 636, ἐκδ. Migne.
8. Κ. Φ. Σ. ἀρ. 1099, 1106.
9. ΣΟΥΙΔΑ ἐν λ. — ΣΩΖΟΜΕΝΟΥ, σ. 1688, ἐκδ. Migne.

1. Μηναῖον σεπτεμβρίου 17.
2. MOSHEMII. Historia ecclesiastica (ἐν Ἑλμστάδῃ 1764 εἰς 4ον) σ. 298.

σαράϊ καπουσοῦ, ἔκτισεν ἡ Θεοδώρα, ἡ γυνὴ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Παντολέοντος, ὡς ὀρθῶς ὁ συγγραφεὺς τῶν Πατρίων Κωνσταντινοπόλεως λέγει[1], καὶ οὐχὶ Παντελεήμονος, ὡς ὁ Προκόπιος διατείνεται[2]. Ἐκεῖ πρότερον ἦν ἔμβολος (porticus), εἶδος χανίου ὑποδεχομένου πέντητας, ἐν οἷς καὶ τὴν Θεοδώραν, πρὶν ἢ βασιλεύσῃ[3]. Ἐπειγομένη δὲ ἡ Θεοδώρα ἵνα συγκαλύψῃ τὰ τοῦ προηγουμένου αὐτῆς βίου δι' ἔργων εὐσεβείας, ἔκτισε τὸν ναὸν τοῦτον, πιθανώτατα ἅμα τῷ θανάτῳ τοῦ Ἰουστίνου καὶ ἀρχομένου τοῦ 528 ἔτους, ὁπότε καὶ τὸ προπύλαιον τοῦ Ἱπποδρόμου ἀνῳκοδομήθη[4]. Εἰς τὸν ναὸν δὲ τοῦτον ἀνῆκον, φαίνεται, καὶ τὰ κιονόκρανα κορινθιακοῦ ῥυθμοῦ πλησίον τοῦ ῥηθέντος ιη' πύργου ἐρριμμένα. Κατὰ δὲ τὸν Συναξαριστὴν ὑπῆρχεν ἐν Κωνσταντινοπόλει μαρτυρεῖον τῶν ἁγίων Χαραλάμπους καὶ Παντολέοντος[5]. Οἱ δ' ἑκατέρωθεν τῆς ἐπιγραφῆς ταῦ ἐμφαίνουσιν ἀλληγορικῶς τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν, ὡς κατ' ἔτος ἀνανεουμένων τῶν πτερῶν αὐτῶν[6].

Παρεμφερής τις ἐπιγραφὴ σώζεται καὶ ἐν τῷ κατὰ τὴν Βολωνίαν τῆς Ἰταλίας ναῷ τοῦ ἁγίου Στεφάνου· ἤτοι ἐν μέσῳ μὲν σταυρός, ἑκατέρωθεν δὲ ταῦ καὶ μεταξὺ ἡ ἐπιγραφὴ «Beatissimo martire Vitale».

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΚΘ'—ΜΘ'.

Ἐπὶ 29 πρὸς τὰ ἔμπροσθεν καὶ ἐπὶ 27 πρὸς τὰ ὄπισθεν ἐστραμμένων κιονοκράνων στηλῶν τῆς ἁγίας Σοφίας.

(Ὅρα Πίν. Β' ἀρ. 2—22).

+ Ἰουστινιανοῦ.

Ἡ ΚΘ' ἐπιγραφὴ (Πίν. Β' ἀρ. 2) καὶ αἱ παρεπόμεναι[7] εἰσὶ γεγλυμμέναι ἐν μονογράμμασιν ἐφ' ἑκατέρας τῶν δύο προσόψεων τῶν κιονοκράνων τῶν κιόνων τῆς ἁγίας Σοφίας, τῆς μὲν ἔμπροσθεν, ἤτοι πρὸς τὸ καθολικόν, προσβλεπούσης διὰ γραμμάτων σημειουμένης, τῆς δ' ὄπισθεν δι' ἀριθμῶν. Οἱ κίονες τῆς ἁγίας Σοφίας εἰσὶν 107, ἤτοι 40 μὲν ἐπὶ τοῦ δαπέδου, 67 δὲ ἐπὶ τοῦ ὑπερῴου ἐπερειδόμενοι. Καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ δαπέδου εἰσὶ α) 8 πορφυροῖ, οἱ τῆς Μαρκίας εἰς τὰς 4 κόγχας τοῦ καθολικοῦ, ἀνὰ 2 εἰς ἑκάστην· β) 8 εἰς τὰς δύω πλευρὰς τοῦ καθολικοῦ, ἀνὰ 4 ἑκατέρωθεν· γ) 24 ὑποστηρίζοντες τὰς τοῦ ὑπερῴου καμάρας, ἀνὰ 12 ἑκατέρωθεν. Ἐπὶ δὲ τοῦ ὑπερῴου εἰσὶ α) 36 ὑποστηρίζοντες ἀνὰ ἕξ, τὸ ὅλον 18, ἑκατέρωθεν τὸν μέγαν θόλον καὶ τὰ ἡμιθόλια· β) 4, ἀνὰ 2 ἐξ ἑκάστης πλευρᾶς, κατ' αὐτό που τῶν στοῶν τὸ μέσον· γ) 3 ὑπεράνω τῶν πυλῶν· δ) 24 ἐπὶ τῶν κιόνων τῶν κάτω στοῶν[1]. Ἐπὶ 68 κιονοκράνων ὑπάρχουσι μονογράμματα, ἐξαιρέσει δηλονότι 8 κιόνων τοῦ δαπέδου καὶ 31 κιόνων τοῦ ὑπερῴου. Τὰ μονογράμματα ταῦτα μνημονεύουσι τῶν ὀνομάτων καὶ τῶν τίτλων τοῦ κτίτορος Ἰουστινιανοῦ καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Θεοδώρας, ἐγγεγραμμένων ἐπίσης καὶ ἐπὶ τῆς ἁγίας τραπέζης τῆς ἁγίας Σοφίας[2] καὶ ἀναπολούντων εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν τὰ ἐπιβοήματα τῶν δήμων ἐν τῷ Ἱπποδρόμῳ «Κύριε, σῶσον Ἰουστινιανὸν τὸν βασιλέα καὶ Θεοδώραν τὴν αὐγούσταν[3]». Καὶ τὰ μὲν μονογράμματα τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐπὶ 29 μὲν πρὸς τὰ ἔμπροσθεν ἐστραμμένων κιονοκράνων καὶ ἐπὶ 27 πρὸς τὰ ὄπισθεν, τὰ δὲ τοῦ τίτλου αὐτοῦ ἐπὶ 26+28, τὰ δὲ τῆς Θεοδώρας ἐπὶ 4+8, τὰ δὲ τοῦ τίτλου αὐτῆς ἐπὶ 6+6. Τέλος πάντων ἐπὶ ἑνὸς μονογράμματος (Πίν. Γ' ἀρ. 8) ἀναγινώσκομεν τὸ ἔτος 534 μ. Χ. χρονολογίαν τῆς ἀνεγέρσεως τῶν κιόνων τῆς ἁγίας Σοφίας.

Καὶ ταῦτα μὲν γενικώτερον· εἰς τὰ καθέκαστα δὲ μεταβαίνοντες λέγομεν, ὅτι τὰ ἐν τῷ Πίνακι Β' ἀπεικονισμένα μονογράμματα εὑρίσκονται ἐπὶ τῶν κιονοκράνων τῶν ἑξῆς κιόνων τῆς ἁγίας Σοφίας[4]·

τὸ μὲν 2 ἐπὶ τῶν ὑπ' ἀρ. μ, μη, ν, ξε καὶ ὑπ' ἀρ. 40, 47, 49.
τὸ δὲ 3 ἐπὶ τῶν ὑπ' ἀρ. γ, ια, ιγ, κη, κθ, λ καὶ ὑπ' ἀρ. 27, 29, 51, 59, 60.
τὸ δὲ 4 ἐπὶ τῶν ὑπ' ἀρ. θ, ις, λθ, μγ, νε, νη καὶ ὑπ' ἀρ. 7, 8, 22, 25.
τὸ δὲ 5 ἐπὶ τῶν ὑπ' ἀρ. κ, κβ, κς.
τὸ δὲ 6 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. 53.
τὸ δὲ 7 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. 44.
τὸ δὲ 8 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. κδ.
τὸ δὲ 9 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. λς.
τὸ δὲ 10 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. μζ.
τὸ δὲ 11 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. 67.

1. ALEMANNI, εἰς Προκόπιον. Τόμ. Γ' σ. 381.
2. ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τόμ. Γ' σ. 63.
3. ALEMANNI, αὐτόθι.
4. MARCELLINI, ἐν χρ.
5. Μηναῖον, αὐτόθι.
6. ARINGHI. Roma subterranea (ἐν Ῥώμῃ 1651-59 Τόμ. 2 εἰς φύλλ.). Τόμ. Β' σ. 612.
7. Ὅρα Πίν. Β' ἀρ. 3-45. Πίν. Γ' ἀρ. 4-8.

1. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ, αὐτ. Τόμ. Α' σ. 476-8.
2. Αὐτόθι, σ. 489.
3. Αὐτ. Τόμ. Γ' σ. 152.
4. Ὅρα Πίν. Δ', Ε'.

τὸ δὲ 12 ἐπὶ τῶν ὑπ' ἀρ. 10, 17, 46.
τὸ δὲ 13 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. 56.
τὸ δὲ 14 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. 12.
τὸ δὲ 15 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. 42.
τὸ δὲ 16 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. ιη καὶ ὑπ' ἀρ. 4.
τὸ δὲ 17 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. ζ.
τὸ δὲ 18 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. α.
τὸ δὲ 19 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. μθ.
τὸ δὲ 20 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. 16.
τὸ δὲ 21 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. ε καὶ τῶν ὑπ' ἀρ. 35, 61.
καὶ τὸ 22 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. λϐ καὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. 15.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων μονογραμμάτων τὸ μὲν 3 παραβλητέον πρὸς τὸ ἐπί τινος πεντογκίου τῆς ἐν Σμύρνῃ Εὐαγγελικῆς σχολῆς, οὗτινος ἡ ἑτέρα πρόσοψις παρίστησιν αὐτοκράτορα μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ[1], ἤτοι καθ' ἡμᾶς τὸν Ἰουστινιανὸν μετὰ τῆς Θεοδώρας· τὸ δὲ 10 κεχάρακται καὶ ἐπί τινος νομίσματος[2] ἀποδιδομένου εἰς Ἰουστινιανὸν οὐχὶ ἀτύπως, ὡς ἐκ τοῦ ἡμετέρου κιονοκράνου καταδείκνυται· τὰ δὲ 8, 20 καὶ 22 φαίνονται νεωτέρας κατασκευῆς κατ' ἀπομίμησιν τῶν λοιπῶν γενόμενα.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ Ν'—ΞΗ'.

Ἐπὶ 26 πρὸς τὰ ἔμπροσθεν καὶ ἐπὶ 28 πρὸς τὰ ὄπισθεν ἐστραμμένων κιονοκράνων τῆς ἁγίας Σοφίας.

(Ὅρα Πίν. Β' ἀρ. 23—41).

βασιλέως.

Τὰ μονογράμματα ταῦτα εὕρηνται ἐπὶ τῶν ἑξῆς κιονοκράνων τῆς ἁγίας Σοφίας (Πίν. Δ',Ε')·
τὸ μὲν 23 ἐπὶ τῶν ὑπ' ἀρ. ιϐ, κα, κε, λα, λε, ξδ καὶ ὑπ' ἀρ. 26, 32, 36, 43, 58.
τὸ δὲ 24 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. νς, ὡς καὶ τῶν ὑπ' ἀρ. 30 καὶ 39.
τὸ δὲ 25 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. ιε, λη, μδ, ξγ, καὶ τῶν ὑπ' ἀριθ. 14, 23, 31, 65.
τὸ δὲ 26 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. ι.
τὸ δὲ 27 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. 55.
τὸ δὲ 28 ἐπὶ τῶν ὑπ' ἀρ. 28, 50, 52.
τὸ δὲ 29 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. ιζ, καὶ τῶν ὑπ'ἀρ. 11, 54.
τὸ δὲ 30 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. ξς καὶ τοῦ ὑπ'ἀρ. 45.
τὸ δὲ 31 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. 19.
τὸ δὲ 32 ἐπὶ τῶν ὑπ' ἀρ. 3, 48.
τὸ δὲ 33 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. ιθ.
τὸ δὲ 34 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. ξη καὶ τοῦ ὑπ'ἀρ. 66.
τὸ δὲ 35 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. ιδ.
τὸ δὲ 36 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. κγ.
τὸ δὲ 37 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. 62.
τὸ δὲ 38 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. κζ.
τὸ δὲ 39 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. 64.
τὸ δὲ 40 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. να.
καὶ τὸ 41 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. 68.

Τὰ μονογράμματα ταῦτα εἰσὶ τῆς αὐτῆς ἐποχῆς, ἤτοι τοῦ 534 μ.Χ., ἐξαιρέσει τῶν ἐπὶ τῶν ὑπ'ἀρ. κζ[1] καὶ ὑπ'ἀρ. 26[2] καὶ ὑπ'ἀρ. 30[3] κιονοκράνων, ἅπερ φαίνονται νεωτέρας κατασκευῆς κατ' ἀπομίμησιν τῶν λοιπῶν γενόμενα. Συμπεραίνομεν δ' ὅτι καὶ ὄπισθεν τῶν ὑπ' ἀρ. νε, νθ, ξ, ξα, ξζ καὶ ὑπ' ἀρ. 6, 13, 24 ἦσαν 8 μονογράμματα ὅμοια τοῖς ἀνωτέρω *βασιλέως*, ἐντετειχισμένα ἤδη πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς οἰκοδομῆς· διότι, ὅπως ἰσάριθμά εἰσι τὰ τῆς «Θεοδώρας» πρὸς τὰ τῆς «αὐγούστας» μονογράμματα, οὕτως ἰσάριθμα ἦσαν καὶ τὰ τοῦ «Ἰουστινιανοῦ» πρὸς τὰ τοῦ «βασιλέως»· νῦν δ' ἀνεύρομεν 56 μονογράμματα «Ἰουστινιανοῦ» καὶ μόνον 42 «βασιλέως», εἰς ἅπερ προστιθέντες τὰ προμνημονευθέντα 8, μήπω φαινόμενα ὡς ἐστραμμένα πρὸς τὸν τοῖχον, ἔχομεν 50 καὶ τὰ 39—41 τρία, ἅπερ, καίτοι κατεστραμμένα, εἰκάζομεν ὅτι περιέκλειον τὸ ὄνομα «βασιλέως», ἀνερχόμεθα μέχρι τοῦ ἀριθμοῦ 53, ἤτοι ὑπολείπονται ἔτι τρία πρὸς τελείαν ἀπαρτίαν.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΞΘ'—ΟΔ'.

Ἐπὶ 4 πρὸς τὰ ἔμπροσθεν καὶ 8 πρὸς τὰ ὄπισθεν ἐστραμμένων κιονοκράνων τῆς ἁγίας Σοφίας.

(Ὅρα Πίν. Β' ἀρ. 42—45, Πίν. Γ' ἀρ.1,2).

Θεοδώρας.

Τὰ μονογράμματα ταῦτα εὕρηνται κεχαραγμένα ἐπὶ τῶν ἑξῆς κιονοκράνων τῆς ἁγίας Σοφίας (Πίν. Δ', Ε').
τὸ μὲν 42 ἐπὶ τῶν ὑπ' ἀρ. 2, 57.
τὸ δὲ 43 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. η καὶ τῶν ὑπ' ἀρ. 9, 38.
τὸ δὲ 44 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. 21.
τὸ δὲ 45 ἐπὶ τῶν ὑπ' ἀρ. μα, νϐ καὶ τῶν ὑπ' ἀρ. 41, 63.
τὸ δὲ 1 (Πίν. Γ') ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. μϐ.
καὶ τὸ 2 (Πίν. Γ') ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. 18.

Τὰ μονογράμματα ταῦτα εἰσὶ τῆς αὐτῆς ἐποχῆς, ἤτοι τοῦ ἔτους 534 μ. Χ., ἐξαιρέσει τοῦ ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. 18 (Πίν. Γ' ἀρ. 2) κιονοκράνου, ὅπερ φαίνεται νεωτέρας κατασκευῆς κατ' ἀπομίμησιν τῶν λοιπῶν γενόμενον.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΟΕ'—ΟΘ'.

Ἐπὶ 6 πρὸς τὰ ἔμπροσθεν καὶ ἐπὶ 6 πρὸς τὰ ὄπισθεν ἐστραμμένων κιονοκράνων τῆς ἁγίας Σοφίας.

(Ὅρα Πίν. Γ' ἀρ. 3—7).

αὐγούστας.

Τὰ μονογράμματα ταῦτα εὕρηνται ἐπὶ τῶν ἑξῆς κιονοκράνων τῆς ἁγίας Σοφίας (Πίν. Δ',Ε')·
τὸ μὲν 3 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. λγ καὶ ὑπ' ἀρ. 34.
τὸ δὲ 4 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. 33.
τὸ δὲ 5 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. ς καὶ ὑπ' ἀρ. 1.
τὸ δὲ 6 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. λδ.
καὶ τὸ 7 ἐπὶ τῶν ὑπ' ἀρ. δ, λζ, νζ καὶ τῶν ὑπ' ἀρ. 5, 20, 37.

Τὰ μονογράμματα ταῦτά εἰσι τῆς αὐτῆς ἐποχῆς, ἤτοι τοῦ 534 ἔτους μ. Χ., ἐξαιρέσει τῶν ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. 33[1] καὶ ὑπ' ἀρ. λδ[2] κιονοκράνων, ἅπερ φαίνονται νεωτέρας κατασκευῆς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν λοιπῶν γενόμενα.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ Η'.

Ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. με κιονοκράνου τῆς ἁγίας Σοφίας.

(Ὅρα Πίν. Γ' ἀρ. 8).

,ϛμϐ'

ἰνδικτιόνος] ιϐ'.

Τὸ ἔτος τοῦτο ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ 534 μ. Χ. ἀπὸ μηνὸς ἰανουαρίου μέχρις αὐγούστου, ἀπότε ἐτέθη ὁ πρὸς τὰ δεξιὰ εἰσιόντι τὴν ἁγίαν Σοφίαν πρῶτος οὗτος ἱστάμενος κίων[3], ἀνήκων εἰς τὴν ὀκτάδα τῶν τῆς Μαρκίας πορφυρῶν μεγίστων κιόνων τῶν μεγαλοπρεπῶς κοσμούντων τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΙΑ'.

Ἐπὶ μαρμάρου εὑρισκομένου ἔξωθεν τῆς πρὸς τὸ ΝΔ τῆς ἁγίας Σοφίας πύλης τῆς αὐλῆς, μήκους 0,60.

✝ CACΘCENΘADEKATOIKIMHΔEI
✝ [ὁ] ἅ(γιο)ς Θ(εὸ)ς ἐνθάδε κατοικί, μηδεί[ς βέβηλος εἰσίτω.

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἀναγινωσκομένη ποτὲ ἐπὶ τοῦ ὑπερθύρου τῆς μεγάλης πύλης τῆς εἰς τὴν αὐλὴν τῆς ἁγίας Σοφίας ἀνοιγομένης ἐχαράχθη, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, κατὰ τὴν πρώτην ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἀνοικοδομὴν τῆς ἁγίας Σοφίας, ὁπότε, πυρποληθείσης τῆς μεγάλης ἐκκλησίας τῇ 13 ἰανουαρίου 532 μ. Χ.[1], ἤρξατο ἡ οἰκοδομὴ τῆς ἁγίας Σοφίας τῇ 23 φεβρουαρίου τοῦ 532 ἔτους[2], καὶ περαιωθείσης ἐγίνοντο τὰ ἐγκαίνια αὐτῆς τῇ 27 δεκεμβρίου τοῦ 537 ἔτους[3], τὰ καὶ θυρανοίξια[4] λεγόμενα. Ἑπομένως τῆς τελευταίας ταύτης χρονολογίας ἐστὶ καὶ ἡ ἐπὶ τῆς θύρας ἐπιγραφή. Τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης τὸ μὲν πρῶτον μέρος ἀναπολεῖ εἰς τὴν μνήμην τὰ γραφικὰ «Ἅγιος ὁ Θεὸς ὁ κατοικῶν ἐν ὑψηλῷ»[5], καὶ «Ὧδε κατοικήσω, ὅτι ἠρετισάμην αὐτήν»[6], τὸ δὲ τέλος, τὸ ἐπὶ τῆς πύλης τῆς εἰσόδου τῆς ἀκαδημίας τοῦ Πλάτωνος ἐπιγεγραμμένον «Μηδεὶς ἀγεωμέτρητος εἰσίτω».

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΙΒ'.

Ἐπὶ τοῦ χαλκίνου περιζώματος στηλοβάτου

---

1. A. P. CERAMEUS. Catalogue des poids antiques (ἐν Σμύρνῃ 1880 εἰς 8ον) σ. 21 ἀρ. 1 καὶ Πίν. ς' ἀρ. 1.
2. SABATIER. Description des monnaies byzantines. Τόμ. Α' σ. 86 καὶ Πίν. α' ἀρ. 31 καὶ Πίν. ιζ' ἀρ. 5.

1. Ὅρα Πίν. Β' ἀρ. 38.
2. Αὐτόθι, ἀρ. 23.
3. Αὐτόθι, ἀρ. 24.

1. MURALT, ἐν χρ.
2. Αὐτόθι, ἐν χρ.
3. ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ. Τόμ. Α' σ. 338.
4. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ. αὐτ. σ. 468.

1. Ὅρα Πίν. Γ' ἀρ. 4.
2. Αὐτόθι, ἀρ. 6.
3. Ὅρα Πίν. Δ'.
4. ΗΣΑΪΟΥ ΑΓ' 5.
5. Ψαλμῶν ΡΑΒ' 14.

στήλης τοῦ πρὸς βορρᾶν ὑπερῴου τῆς ἁγίας Σοφίας.

(Ὅρα Πίν. Γ' ἀρ. 9).

Στεφάνου.

Στέφανος ἴσως ὄνομα τεχνίτου βυζαντίου ἐργασθέντος εἰς τὴν ἀνοικοδομὴν τῆς ἁγίας Σοφίας ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τῷ 537 μ. Χ. Οἱ βυζάντιοι χαλκουργοὶ ἦσαν περιβόητοι· ἀκολούθως δὲ κατὰ τὸν ια' μ. Χ. αἰῶνα καὶ εἰς Ἰταλίαν μεταβάντες κατεκόσμησαν τὰς θύρας τῶν ἐκκλησιῶν τῆς Ἀμάλφης, τῆς Σαλέρνης, τοῦ Βενεβέντου κλπ.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΠΓ'.

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη 0,22×0,18 εὑρέθη 30 πόδας ὑπὸ γῆν, κάτωθεν λουτροῦ καλουμένου μὲν Ἀρπᾶ χαμάμ, κειμένου δὲ πλησίον τοῦ Τὸπ καπού (πύλης τοῦ Ῥωμανοῦ). Ἐκατέρωθεν δὲ τῆς ἐπιγραφῆς ἐπὶ λίθων ἰδίων γεγλυμμένα εἰσὶ δύο τετράποδα πτερωτὰ καθήμενα 0,45×0,42×0,9, τοῦ ὀπισθίου μέρους τοῦ σώματος αὐτῶν καταλήγοντος εἰς μεγάλην οὐράν.

ΣΤΡΑΤΙΛΑΙ
ΑΠΟΧΩΡΑΣ
ΔΩΡΟΣΤΩΛ
ΝΟΕΜΡ
ΑΓΙΑ κ
ΣΣ

Στρατιλά[της Θράκης,
ἀπὸ χώ[ρ]ας [μεγάλης
Δωροστώλ[ου, ἐκοιμήθη
νοεμρ[ίου μηνὸς ἡμέρ-
5 α γ', ἰ[νδ. . . , ἔτους ἀπὸ κτί-
σ[εως κόσμου.

Στρατιλάται, ἤτοι magistri militum[1], ἦσαν δύο ἐπὶ Μεγάλου Κωνσταντίνου, ὁ μὲν τῆς ἵππου, ὁ δὲ τῶν πεζῶν[2], ἔχοντες «τὴν ἐξουσίαν τοῦ τάττειν στρατιώτας καὶ τιμωρεῖσθαι τοὺς ἁμαρτάνοντας»[3], ἀκολούθως δὲ ἐπὶ Θεοδοσίου[4] ἐγένοντο πέντε magistri equitum et

1. E. BOECKING. Notitia dignitatum (ἐν Βόννῃ 1839-53 Τόμ. Β' εἰς 8ον) Τόμ. Α' σ. 120.
2. ΖΩΣΙΜΟΥ, σ. 99.
3. Αὐτόθι.
4. Αὐτόθι, σ. 205.

politum, δύο μὲν in praesenti δηλ. στρατήγοι οἱ περὶ βασιλέα[1], ὁ μὲν τοῦ ἱππικοῦ, ὁ δὲ τοῦ πεζικοῦ[2], καὶ τρεῖς ἄλλοι utriusque militiae, ἤτοι ἑκατέρας δυνάμεως[3], ὁ μὲν πρῶτος per Orientem, ὁ δὲ δεύτερος per Thracias καὶ ὁ τρίτος per Illyricum[4], ἔχοντες βαθμὸν ἱεραρχικὸν ἀμέσως μετὰ τὸν «praefectus urbis Constantinopolitanae» (ἔπαρχον τῆς πόλεως) καὶ προηγούμενον τοῦ «praepositus sacri cubiculi»[5] (πρώτου ἀρχιευνούχου)[6]. Ὁ τῆς *Θρᾴκης στρατιλάτης* (στ. 1) ἢ στρατηγὸς ἢ στρατοπεδάρχης[7] εἶχεν ὑπ' αὐτόν·

α) vexillationes palatinae tres[8]	
ἐκ 500 ἱππέων[9], ἤτοι ἱππεῖς	1,500
β) vexillationes comitatenses	
IV[10] ἐκ 500 ἱππέων, ἤτοι ἱππεῖς	2,000
γ) legiones comitatenses XXI[11]	
ἐξ 6000 πεζομάχων[12], ἤτοι πεζοὺς	126,000
ἤτοι τὸ ὅλον ἄνδρας	129,500

Ἡ πατρὶς τοῦ ἡμετέρου στρατιλάτου ἦν ὁ Δορύστολος (Δρίστρα[13] ἢ Σιλίστρα[14]), πόλις τῆς ἐπαρχίας Μυσίας[15] καὶ ὀχύρωμα «παρὰ τὴν τοῦ Ἴστρου ἠιόνα»[16]. Ὠνομάζετο δὲ καὶ Δουρόστολον[17], ἢ Δορύστολος[18], ἢ Δορύστολος[19], ἢ Δορόστυλος[20]. Ἀλλὰ καὶ *Δωρόστολος* (στ. 3) ἀπαντᾷ[21], ὡς παρ' ἡμῖν.

Ἦν δὲ πόλις ἐπίσημος κατὰ Θεοδώρητον[22], ἢ *χώρα μεγάλη* (στ. 2) κατὰ τὴν ἡμετέραν ἐπιγραφήν.

Ἐν τισιν ἐπιγραφαῖς, ὅπως ἐνταῦθα, σημειοῦται καὶ ἡ πατρὶς τοῦ τεθνεῶτος ὡς λ. χ.

1. ΜΑΛΧΟΥ, σ. 235.
2. E. BOECKING, αὐτ. Τόμ. Β' σ. 208.
3. Αὐτ. σ. 211.
4. Αὐτ. Τόμ. Α' σ. 3.
5. Αὐτόθι.
6. Ἀλεξανδρινοῦ Χρονικοῦ. Τόμ. Α' σ. 558.
7. E. BOECKING, αὐτ. Τόμ. Β' σ. 211.
8. Αὐτ. Τόμ. Α' σ. 30.
9. Ι. ΛΥΔΟΥ, σ. 157.
10. E. BOECKING, αὐτ. σ. 31.
11. Αὐτόθι.
12. Ι. ΛΥΔΟΥ, σ. 197.
13. ΖΩΝΑΡΑ ΙΖ' 12.
14. MANNERT. Geographia. Τόμ. Ζ' σ. 115.
15. ΙΕΡΟΚΛΕΟΥΣ, σ. 391.
16. ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τόμ. Γ' σ. 292.
17. ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ Γ' 10.
18. ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΥ ΣΙΜΟΚΑΤΤΑ, σ. 251.
19. ΓΕΝΕΣΙΟΥ, σ. 86.
20. ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΥ ΣΙΜΟΚΑΤΤΑ, σ. 48.
21. ΑΝΤΟΝΙΝΙ. Itinerarium, ἐκδ. Wesseling, σ. 223 σημ. 1.
22. WESSELING, εἰς Ἡρακλέα, σ. 408.

«Ἐνθάδε κατάκειται ὁ τῆς μακαρίας μνήμης Καλλίνικος, *χωρίου Τουτουτέων*, ζήσας ἔτη κε'»[1], καὶ «Ἔνθα κεῖται Ἐμιδάβους, γαμετὴ Κασσιανοῦ Τολμαρίου, *κώμης Ἀδάνων*, καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Πέτρος[2]».

Ὡς ἐκ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων καὶ μάλιστα τοῦ Α, ω, Μ, ἀποδίδομεν τὴν παροῦσαν ἐπιγραφὴν τῷ ς' μ. Χ. αἰῶνι.

Τὰ δ' ἑκατέρωθεν τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης πτερωτὰ τετράποδα φαίνονται ξένα καὶ μεταγενέστερα ταύτης, πιθανῶς σκανδιναυϊκῆς καταγωγῆς, λείψανα τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν σκανδιναυοὶ μισθοφόροι προσελαμβάνοντο εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν φρουρὰν Βυζαντίου, ἤτοι τοῦ ι' μ. Χ. αἰῶνος. Καὶ τῷ ὄντι ἐπί τινων κιονοκράνων νορμανδικῶν ἐκκλησιῶν τοῦ ι' καὶ ια' αἰῶνος γεγλυμμέναι εἰσὶ δύω χίμαιραι ἀντιμέτωποι, σύμβολα τῶν δύω ἀρχῶν τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ[3].

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΠΔ'.

Ἐπὶ μαρμαρίνης πλακὸς ἐντεθειμένης ἐν τῷ λιθοστρώτῳ τῆς ὁδοῦ τῆς παρὰ τὴν δυτικὴν πρόσοψιν τοῦ Σεὶτ Μουρὰτ μεστζιδῆ.

ΑΙΤΗ
ΥΡΗ

Αἰτῆ[τε καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε καὶ ε]ὑρή[σετε· κρούετε καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν.

Γνωστόν, ὅτι ἐπὶ τῶν πυλῶν γραφικὰ χωρία ἐγχαράττονται ὑπεμφαίνοντα τὴν εἴσοδον διὰ τῆς πύλης ἢ τὸ ἄνοιγμα αὐτῆς[4]· οὕτω καὶ τὸ παρὸν ἐλήφθη ἐκ τῆς Καινῆς Διαθήκης[5]. Τὸ δὲ κτίριον, οὗτινος ἐπὶ τῆς μαρμαρίνης θύρας ἦν κεχαραγμένη ἡ ἐπιγραφή, ἦτο μὲν πιθανώτατα βυζαντινὴ ἐκκλησία τῆς ἁγίας Παρασκευῆς, κατὰ τὴν ἐπιχώριον παράδοσιν[6], οὖσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀσφαλῆ γνώμονα, ἀνῆκε δὲ τῷ ς' μ.Χ. αἰῶνι, ὡς ἐκ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων εἰκάζεται.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΠΕ'.

Ἐπὶ μαρμαρίνης πλακὸς 0,40×0,44×0,16, κειμένης μὲν ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ ἐσωτείχους καὶ

1. C. I. G. 9786.
2. Αὐτόθι, 9787.
3. P. VICTOR. Coup d'oeil sur les antiquités scandinaves (ἐν Παρισίοις 1841 εἰς 8ον) σ. 6.
4. Ὅρα ἀνωτέρω ἐπιγρ. ΠΑ' καὶ κατωτέρω ἐπιγρ. ΡΑ' καὶ ΡΑΗ'.
5. ΛΟΥΚΑ ΙΑ' 9.
6. Ἀ. ΠΑΣΠΑΤΗ, αὐτ. σ. 383.

(ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ Ις' ΤΟΜΟΥ).

τοῦ ἐξωτείχους περιβόλῳ τοῦ πρὸς βορρᾶν τῆς πέμπτης πύλης τῶν χερσαίων τειχῶν πύργου, πλησιέστατα παραπορτίου τινός, μετακομισθείσης δ' ἐν τῷ αὐτοκρατορικῷ μουσείῳ Κωνσταντινουπόλεως.

ΕΝΘΑΔΕ
ΤΗΟΜΑΚΑΡΙ
ΑΛΔΑΡΙΧΦΙ
ΥΤΑΜΗΜΑΡ
ΙΝΔ

† Ἐνθάδε [κατάκειται ὁ
τῆς μακαρί[ας μνήμης πιστὸς
Οὐ]αλδαρίχ, φι[δερᾶτος· ἐτελε-
ύτα μη(νὸς) μαρ[τίου ια',
5 ἡμέρᾳ τετάρτῃ,] ἰνδ(ικτιῶνος) [ς'] †

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη μετὰ τῶν ὑπ' ἀρ. ΠΓ'-ΠΘ', ΚΑ'-ΚΔ', ΚΓ', ΚΖ' ἀνακαλυφθεῖσα τῷ 1869 ἔξω τῆς πέμπτης πύλης τῶν χερσαίων τειχῶν μνείαν ποιεῖται τῶν φοιδεράτων, τῆς φρουρᾶς δηλαδὴ τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων εἰς ἐποχήν, καθ' ἣν συνέκειτο ἀποκλειστικῶς ἐκ Γότθων, πρὶν ἢ συμπαραλάβῃ Σκανδιναυοὺς καὶ Ἄγγλους.

Τὴν εἰκασίαν ἡμῶν ταύτην στηρίζομεν α) ἐπὶ τῆς χρονολογίας τῶν προκειμένων ἐπιγραφῶν, β) ἐπὶ τοῦ σχήματος τοῦ ἐν αὐταῖς στοιχείου Δ, γ) ἐπὶ τῶν κυρίων αὐτῶν ὀνομάτων, δ) ἐπὶ τῆς προσωνυμίας φοιδεράτος, ε) ἐπὶ τῆς τοποθεσίας, ἔνθα εὑρέθησαν.

Καὶ τὰ μὲν μνημεῖα ταῦτα χρονολογοῦνται ἀπὸ τῆς ς' μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος, ἡ δ' αὐτοκρατορικὴ φρουρὰ πολλοὺς αἰῶνας μετὰ ταῦτα προσελάμβανε Νορμανδοὺς καὶ Σάξωνας. Διότι ὁ Dr Mordtmann, πατήρ, ἀπέδειξεν[1], ὅτι οἱ φοιδεράτοι ἢ βαράγγοι κατὰ τὸν ια' αἰῶνα ἦσαν μάλιστα Σκανδιναυοί (Νορμανδοὶ καὶ Ἰσλανδοί). Ὁ Harald Hardrada, ὁ εἰς τὴν Ἀνατολὴν ἀφιχθεὶς τῷ 1040, προσῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ βυζαντινοῦ αὐτοκράτορος μετὰ τινων συμπατριωτῶν αὐτοῦ. Ἐκ δὲ τῆς ἀφηγήσεως τοῦ Snorro[2] ἐξάγεται, ὅτι ἡ αὐτοκρατορικὴ φρουρὰ συνέκειτο μὲν ἐκ διαφόρων ἐθνῶν, προσεκτήσατο δὲ *πρῶτον Νορμανδὸν* τὸν διαληφθέντα Harald.

1. MORDTMANN, ὅρα The Levant review, ἔτους 1864. Τόμ. Γ' σ. 188.
2. SNORRO. Heims Kringhla. Τόμ. Β' σ. 57, 395.

Τὸ δ' ἐπὶ τῶν ὑπ' ἀρ. ΚΑ' — ΚΔ, ΚΣ' ἐπιγραφῶν Δ ἀντικατέστη διὰ τοῦ γοτθικοῦ d. Τὰ δὲ τῶν ἐπιγραφῶν κύρια ὀνόματα εἰσὶ τὰ πλεῖστα γοτθικά, ὡς θέλομεν ἰδεῖ ἐν οἰκείῳ τόπῳ. Ἡ δὲ προσωνυμία φοιδεράτος[1], φεδεράτος[2] ἢ *φιδεράτος* (στ. 3), ὡς ἐν τῇ παρούσῃ ἐπιγραφῇ, ἤρξατο ἐκλείπουσα πρὸ τοῦ ια' αἰῶνος[3], ἀφ' ὅτου δηλονότι Σκανδιναυοὶ καὶ Ἀγγλοσάξωνες προσελαμβάνοντο εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν φρουράν. Ἀντικατέστη δὲ διὰ τοῦ συνωνύμου ὀνόματος βαράγγοι, ὅπερ ἐκ τοῦ varini[4] ἐτυμολογούμενον σημαίνει ἐπίσης τοὺς ὁμοσπόνδους, ἤτοι φοιδεράτους[5]. Οὕτω δὲ ἡ Ἄννα Κομνηνὴ ἀποκαλεῖ αὐτοὺς βαράγγους· «ἐκεῖσε δὲ τοὺς ἐκ τῆς Θούλης *βαράγγους*, τούτους δὴ λέγω τοὺς πελεκυφόρους βαρβάρους»[6]. *Θούλη δὲ ὠνομάζοντο, κατά τινας, αἱ* ΒΑ τῶν Orkneys νῆσοι Shetland, ἃς εἶδεν ὁ Ἀγρικόλας, κατὰ τὸν Τάκιτον[7], ἴσως δὲ καὶ τρεῖς αἰῶνας πρότερον ὁ θαλασσοπόρος Πυθέας, καὶ ἃς ὁ Οὐϊργίλιος[8] τελευταίας ἀποκαλεῖ, ὡς οὔσας εἰς τὸ τέλος ἁπασῶν τῶν νήσων, ἃς εἰς τὰς θαλάσσας ταύτας συνήντων. Διακριτέα δὲ ἡ Θούλη αὕτη ὁμωνύμου τινὸς χώρας τῆς Νορβηγίας[9].

Ὁ δὲ τόπος, ἔνθα ἀνεκαλύφθησαν αἱ ἐπιγραφαί, κεῖται ἔξωθεν τῶν Θεοδοσιακῶν τειχῶν. Γνωστόν, ὅτι οὐδόλως ἐπετρέπετο εἰς τοὺς Γότθους, καθὸ ἀρειανούς, ἵνα κτίζωσι τὰς ἐκκλησίας αὐτῶν ἐντὸς τῆς Πόλεως, ἐν ᾧ τοῦτο συνεχωρεῖτο εἰς τοὺς βαράγγους Δανούς, Νορμανδοὺς καὶ Ἄγγλους, ἅτε δὴ καθολικούς. « Justinianus, λέγει ὁ Alemannus[10], lege » adversus omnes Arianos lata, immunes » tamen Exocionitas Arianos pronuncia- » vit, eos scilicet, qui ad sua sacra *extra* » *urbem Byzantium parte septentrionali* » conveniebant; quem locum «Ἔξω κιόνια»[11] » a compluribus extra moenia columnis ini- » bi exstantibus dictum fuisse legimus in » antiquitatibus Cp.»

Παρεκβατικώτερον δὲ λέγομεν, ὅτι ἐνταῦθα ὑπολανθάνει καὶ ἡ ἐτυμολογία τῆς λέξεως *Κερκόπορτα*, ἐὰν ἡ τοποθεσία τῆς ἔξω τῶν τειχῶν ἱδρυμένης ἐκκλησίας τῶν Γότθων[1], καθὸ *ἐξωκιονιτῶν* ἀρειανῶν[2], ὑποτεθῇ πλησίον τῆς πύλης ταύτης οὖσα. Γνωστὸν δέ, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Γερμανοὶ ἐστεροῦντο ναῶν· γινόμενοι δὲ χριστιανοὶ οὐδόλως εἶχον ἑτοίμους βασιλικάς, ὡς οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι, ὅπως μεταβάλλωσιν αὐτὰς εἰς ἐκκλησίας τῆς νέας αὐτῶν θρησκείας. Φαίνεται δέ, ὅτι τὰ πρῶτα τῶν ἐκχριστιανισθέντων Γότθων εὐκτήρια ἦσαν ἁπλᾶ καὶ στρογγύλα· οὕτω δὲ τὸ νεώτερον kerke, kirk, church, *ῥωσσιστὶ* cercowa, *κέκτηται σχέσιν τινὰ πρὸς τὸ* circus τῶν Ῥωμαίων καὶ τὸν κύκλον τῶν Ἑλλήνων καὶ πιθανῶς ἐπίσης πρὸς τὸ cylch, cyl, cynchle τῶν Γαλατῶν τῆς Οὐαλλίας[3].

Ἐπανερχόμενοι δ' εἰς τὴν ἡμετέραν ἐπιγραφὴν παρατηροῦμεν, ὅτι ἡ ἀναπλήρωσις αὐτῆς ἐγένετο ὑπολογισθέντων τῶν ἐλλειπόντων στοιχείων καὶ κατὰ τὰς ὁμοίας ἐπιγραφάς[4]. Τὸ δὲ κύριον ὄνομα *Οὐαλδαρὶχ* (στ. 3) παράγεται ἐκ τῆς ἱσπανικῆς πόλεως Βάλδα[5] = Οὐάλδα καὶ τῆς συνήθους γοτθικῆς καταλήξεως *ριχ*, ὅπως τὸ *Θεοδερὶχ*[6], *Γιλδέριχ*[7], Geiserich κλπ. Ἡ δὲ χρονολογία ἀντιστοιχεῖ ἐπακριβῶς πρὸς τὸ 543 μ. Χ.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΠΣ'.

Ἐπὶ μαρμαρίνης πλακὸς αὐτόθι.

+ΕΝΘΑΔΕΚΑΤΑΙΤΕΣ
ΤΗΣΜΛΙΛΡΙΛΣ

+ Ἐνθάδε κατά[κ]ιτε [ὁ
τῆς μ[ακαρ]ί[α]ς [μνήμης
δεῖνα φοιδεράτος]. . .

1. Ὅρα κατωτέρω ἐπιγρ. ΠΘ'.
2. Αὐτόθι, ἐπιγρ. ΚΑ'.
3. MORDTMANN, αὐτ.
4. TACITI. Germania Ζ' 40.
5. HYDE CLARKE. The Varini of Tacitus (ἀνάγνωσμα τῆς ἐν Λονδίνῳ Ethnological Society 1868. φεβρ. 25).
6. ΑΝΝΗΣ. Τόμ. Α' σ. 120.
7. TACITI. Agricola 1.
8. VIRGILII. Georgica Α' 30.
9. A. ARROWSMITH. Ancient and modern geography (ἐν Λονδίνῳ 1839 εἰς 8ον) σ. 91.
10. ALEMANNI. Notae in Procopium. Τόμ. Γ' σ. 405.
11. Παρὰ δὲ τοῖς Ὀθωμανοῖς Ἀλτῆ μερμέρ, μεταφρασθέντος τοῦ ἔξω εἰς ἔξη=Ἐξ μάρμαρα.

1. Ἀλεξανδρινὸν χρονικόν, αὐτ. σ. 567, Τόμ. Β' σ. 406.
2. Αὐτ. Τόμ. Α' σ. 561.
3. SMITH. Dictionary of the Bible, λ. church.
4. Ὅρα κατωτέρω ἐπιγρ. ΠΗ', ΠΘ', ΚΑ', ΚΒ', ΚΖ', ΚΙ'.
5. ΠΓΟΛΕΜΑΙΟΥ Β' δ' 11.
6. Ἀλεξανδρινὸν χρονικόν, αὐτ. σ. 604.
7. ΜΑΛΑΛΑ, σ. 427.

Ἕνεκα τοῦ σχήματος τῆς πλακὸς καὶ τῆς ὑφῆς τοῦ λόγου, μάλιστα δὲ τῆς ἀνακαλύψεως αὐτῆς μεταξὺ τῶν λοιπῶν γοτθικῶν ἐπιταφίων λίθων, εἰκάζομεν, ὅτι καὶ τὸ ἐπιτύμβιον τοῦτο ἀνήκει εἰς γότθον τινὰ τῆς ς' μ.Χ. ἑκατονταετηρίδος.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΠΖ'.

Ἐπὶ μαρμαρίνης πλακὸς φερούσης ἄνωθεν μὲν δύο μικρούς σταυρούς, ἐν μέσῳ δὲ μέγαν σταυρὸν καὶ ἑκατέρωθεν αὐτοῦ τὴν ἑπομένην ἐπιγραφήν. Ἡ πλὰξ αὕτη ἀνακαλυφθεῖσα ἐν Τζιχαγκὶρ ἐντὸς τεμένους μετενέχθη εἰς τὸν ἐν Πέρᾳ ναὸν τῆς ἁγίας Τριάδος. Ἐχρησίμευε δ' ὡς πῶμα σαρκοφάγου περιέχοντος νεκρὸν ἀκέφαλον σῶμα, φέρον δακτύλιον ἐν τῷ λιχανῷ τῆς δεξιᾶς καὶ κρατοῦν σταυρὸν μαρμάρινον ἐπὶ τοῦ στήθους.

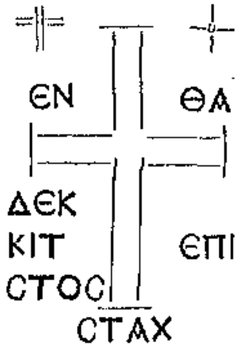

+ Ἐνθάδε κ[ατά]κιτε πιστὸς Στάχ[νας. +

Ἕνεκα τοῦ ὕφους, τοῦ σχήματος τῶν στοιχείων, τοῦ διαστυροῦντος τὴν ἐπιγραφὴν μεγάλου σταυροῦ καὶ τῶν ὑπερκειμένων δύο μικροτέρων[1], ἀποδίδομεν καὶ τὸ ἐπιτύμβιον τοῦτο εἰς φοιδεράτόν τινα *Στάχναν* (στ. 5) τοῦ ς' μ. Χ. αἰῶνος, καθ' ὅσον μάλιστα ἡ κατάληξις *ναν* ἐστὶ γοτθική, *Λάϊναν*, *Γάϊναν*, *Σέφναν*[2] κλπ.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΙΠΙ'.

Ἐπὶ μαρμάρου ὁδοῦ τινος ἀγούσης εἰς Καχριὲ τζαμιῆ.

ΑΤΑΙ
JΡΟΣΤ
ϽΓΒΝΙϹ
ΗΔΕΜ

† Ἐνθάδε κ]ατά[κειται
Θεύδω]ρος, [πιστός, υἱ-
ὸς Κο]ιβνί[ου φεδεράτου·
ἐτελειώθη] δὲ μ[ηνὶ . . .

Ἕνεκα τῆς πλακῆς τοῦ λόγου, τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων καὶ τοῦ κυρίου ὀνόματος, καὶ τὸ ἐπιτύμβιον τοῦτο ἀνήκει, φαίνεται, εἰς γότθον τινὰ τῆς ς' μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος.

Τὸ ὄνομα *Κούβνιος* (στ. 3) ἀναμιμνήσκει ἡμῖν τὸ ἱσπανικὸν φρούριον Κούβινος[3].

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΠΘ'.

Ἐπὶ μαρμαρίνης πλακὸς 1,23×0,44×0,27 ἀνορυχθείσης μὲν ἔνθα καὶ ἡ ἐπιγραφὴ ὑπ' ἀρ. ΠΗ', μετακομισθείσης δὲ εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν μουσεῖον Κωνσταντινουπόλεως.

+ΕΝΘΑΔΕΚΑΤΑΙΟ
ΤΗΣΜΑΚΑΡΙΑΣΜΝΗΜΗΣΣΕΦΝΑΣ
ΔΕΣΠΟΤΙΚΟΣΠΙΣΤΟΣΦΟΙΔΕΡΑΤΟΣΕΤΕΛΕΥ
ΤΗΣΕΝΔΕΜΗΝΟΕΜΒΡΙΩΚΔΗΜΕΡΑΒ
ΙΝΔΒ

† Ἐνθάδε κατά[κειται] ὁ
τῆς μακαρίας μνήμης Σέφνας,
δεσποτικὸς πιστὸς φοιδεράτος· ἐτελεύ-
τησεν δὲ μη(νὶ) νοεμβρίῳ κδ', ἡμέρᾳ β',
ἰνδ(ικτιῶνος) β'.

1. Ὅρα ταιαῦτα σύμβολα καὶ ἐπὶ τῆς Πέμπτης πύλης (ΠΑΣΠΑΤΗ, αὐτ. σ. 44, ἀρ. ιε').
2. Ὅρα κατωτέρω ἐπιγρ. ΠΘ'.
3. ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τόμ. Γ' σ. 281.

Τὸ κύριον ὄνομα *Σάφραξ* (στ. 2) γοτθικόν ἐστι, ὅπως τὸ Στάχυας[1], Γάϊνας[2], Σελενᾶς[3] κλπ. Ἡ δὲ χρονολογία τῆς παρούσης ἐπιγραφῆς ἐστι 553 μ. Χ.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ιη'.

Ἐπὶ πλίνθου 0,15×0,5 σταυροειδοῦς κειμένης ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ τοίχου τοῦ Τσικούρ μποστάν, ἀριστερᾷ εἰσιόντι εἰς τὴν Πόλιν ἐκ τῆς Ἐδίρνε καποῦ.

ΙΝΔΙΚΤΙΑ

† Ἰνδ(ικτιῶνος) ια'. †

Τῇ 24 δεκεμβρίου 562 ἐγένοντο τὰ ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ δεύτερα ἐγκαίνια τῆς ἁγίας Σοφίας[1], ἤτοι τῇ ια' ἰνδικτιῶνι. Ἴσως πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ γεγονότος τούτου ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἐχαράχθη.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ιθ'.

Ἐπὶ μαρμαρίνης πλακός, ἀνορυχθείσης ἔνθα καὶ ἡ ὑπ' ἀρ. ΠΕ' ἐπιγραφή.

+ЄΝΘΑdЄΚΑΤΑΚΙΤЄϹЄΡΓΙΑΠΙϹ
ΤΗdЄϹΠΟΤΙΚΗΘΥΓΑΤΗΡΚΑΝ
dΙΚΦЄdЄΡΑΤΟdЄϹΠΟΤΙΚΟΥ
ЄΤЄΛΙΩΘΗdЄΜΙϹΝΙΩΤΡΙΤΗ
ΙΝdΙΚΤΙΩΝΙΠΡΩΤΗΤΟϹΤΟЄΠΟ
ΗϹЄΝΜΗΤΗΡΑΥΤΗϹЄΒΝΟΓΩΝϹ-:

† Ἐνθάδε κατάκιτε Σεργία, πιστὴ δεσποτική, θυγάτηρ Κανδὶκ φεδεράτου δεσποτικοῦ· ἐτελιώθη δὲ μ(ηνὶ) ἰουνίῳ τρίτῃ, ἰνδικτιῶνι πρώτῃ· τοῦτο ἐποί-ησεν ἡ μήτηρ αὐτῆς Ἐβνογών[δα.

Κάνδιχ μὲν ὠνομάζετο καὶ τις πρέσβυς τῶν Ἀβάρων τῷ 558 μ. Χ. ἔτει[5], ἀλλὰ τὸ τοῦ πατρὸς τῆς Σεργίας *Κανδὶκ* (στ. 2, 3) ὄνομα λήγει εἰς *κ* κατὰ τὴν γοτθικὴν προφοράν, ὅπως καὶ τὸ Alaric, Athanaric, ἅπερ οἱ βυζαντινοὶ μετέτρεψαν εἰς Ἀλάριχος, Ἀθανάριχος[6], τὸ δὲ τῆς μητρὸς Ἐβνογώνδας (στ. 6) ἐστὶ παρεμφερὲς τοῖς γοτθικοῖς ὀνόμασι Fredegunda, Radegunda, Cunigunda κλπ. Τὸ δ' ἔτος τοῦ θανάτου τῆς Σεργίας ἐστὶ τὸ 568 μ. Χ. Ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ καὶ τὸ Δ πανταχοῦ ἀντικαθίσταται διὰ τοῦ d γοτθικοῦ.

Παρατηροῦμεν ἐνταῦθα, ὅτι καὶ ἐν τῇ ἐπὶ τοῦ ὑπερθύρου τῆς τῶν χερσαίων τειχῶν Πέμπτης πύλης ἀναγινωσκομένῃ ἐπιγραφῇ ὡς ἀκολούθως·

Portarum valido firmavit limine[1] muros
Pusaeus, magno non minor Anthemio.

τὸ στοιχεῖον D τῆς λέξεως *valido* (στ. 1) γράφεται d· ὁπόθεν εἰκάζομεν, ὅτι καὶ ὁ χαράξας τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην ἦν γότθος, ὀλίγον προγενέστερος τῶν νῦν δημοσιευομένων γοτθικῶν ἐπιτυμβίων. Ἐκ δὲ τῶν ἐν αὐτῇ μνημονευομένων (στ. 2) δύω κυρίων ὀνομάτων, ὁ μὲν *Ἀνθέμιός* ἐστιν ὁ ὕπατος καὶ ἔπαρχος τῶν πραιτωρίων τῷ 406[2], περὶ οὗ λέγει ὁ Σωκράτης[3]· «Τοῦ βασιλέως Ἀρκαδίου τελευτήσαντος τῇ πρώτῃ τοῦ μαΐου μηνὸς (408 μ. Χ.), ὑπὸ τῷ υἱῷ, τῷ νέῳ Θεοδοσίῳ, ὀκταετεῖ τυγχάνοντι, τὰ τῆς ἑῴας ἐτάττετο, Ἀνθεμίου τοῦ ὑπάρχου τὴν διοίκησιν ποιουμένου τῶν ὅλων· οὗτος τὰ μεγάλα τείχη τῇ Κωνσταντίνου πόλει περιεβάλετο». Τοῦτο δ' ἐγένετο τῷ 413 μ. Χ.[4]. Τῷ δὲ 439 ὁ Κῦρος, ὁ καὶ Κωνσταντῖνος καλούμενος[5], ἐγένετο ἔπαρχος πόλεως[6], λήγοντος δὲ τοῦ αὐτοῦ ἔτους[7] καὶ ἔπαρχος τῶν πραιτωρίων[8]. Διετήρησε δὲ τὰς ἀρχὰς ταύτας ἐπὶ 4 ἔτη[9], δηλαδὴ μέχρι τοῦ 443, καὶ ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ ἀνέκτισε τὰ τείχη τῆς Κωνσταντινοπόλεως, ἐπιγράψας τὰς ἑξῆς δύο ἐπιγραφὰς[10] ἐπὶ τοῦ ὑπερθύρου τοῦ Μεβλανὲ καποῦ·

† Ἥμασιν ἑξήκοντα φιλοσκήπτρῳ βασιλῆϊ
Κωνσταντῖνος ὕπαρχος ἐδείματο τείχεϊ τεῖχος.

† Theodosii jussis gemino nec menso peracto,
Constantinus ovans haec moenia firma locavit:
tam cito tam stabilem Pallas vix conderet arcem.

---

1. Ὅρα ἀνωτέρω ἐπιγρ. ΙΖ'.
2. ΕΥΝΑΠΙΟΥ, σ. 91.
3. ΣΟΥΙΔΑ, ἐν λ. Ἀρειανός.
4. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ, αὐτ. σ. 468.
5. ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ, σ. 282.
6. ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τόμ. Β' σ. 67.

1. Κ. Φ. Σ. ἀρ. 785, κατὰ δὲ τὸν κ. Ἀ. Πασπάτην (αὐτ. σ. 43) *omine*.
2. Ἀλεξανδρινὸν χρονικόν, αὐτ. σ. 569.
3. ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ. Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία, σ. 740, ἐκδ. Migne.
4. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ, αὐτ. σ. 100.
5. Κωνσταντινάδος, σ. 6.
6. Cod. Just. Α' 6' 9.
7. Anthologie grecque, μετάφρ. Dübèque (ἐν Παρισίοις 1863. Τόμ. 2 εἰς 16ον) Τόμ. Β' σ. 326.
8. ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ, αὐτ. σ. 148.
9. ΜΑΛΑΛΑ, σ. 364.
10. Ἀ. ΠΑΣΠΑΤΗ, αὐτ. σ. 47, 50.

Ἐπειδὴ δὲ ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς ταύταις ἀποσιωπᾶται ὁ τίτλος αὐτοῦ, ὑπάτου γενομένου τῷ 441 ἔτει[1], ἢ ἀκολούθως ἀπὸ ὑπάτων, ἀλλὰ μόνον μνημονεύεται ὡς ὕπαρχος (στ. 2), ἄρα ἀνεκτίσθησαν τὰ τείχη πρὸ τῆς ὑπατείας αὐτοῦ, ἤτοι τῷ 440 μ. Χ.

Ὁ δὲ *Πουσαῖος* (στ. 2) ἦν ὕπατος καὶ ἔπαρχος τῶν πραιτωρίων τῷ 467 μ. Χ. ἔτει[2], ὁπότε στερεώσας τὰς πύλας τῶν χερσαίων τειχῶν ἐπέγραψε τὸ ἄνω ῥηθὲν λατινικὸν δίστιχον παρομοιώσας ἑαυτὸν οὐχὶ πρὸς τὸν μνημονευθέντα Κῦρον, ἀλλὰ πρὸς τὸν Ἀνθέμιον, ὅστις ὕπατος ὢν ἐπίσης καὶ ἔπαρχος τῶν πραιτωρίων, ὡς προείπομεν, ἀνύψωσε τῷ 413 μ. Χ. τὰ μεγάλα τείχη τῆς Κωνσταντινοπόλεως.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ κπ'.

Ἐπὶ μαρμάρου 0,24×0,32×0,8 ἀποκειμένου νῦν ἐν τῷ αὐτοκρατορικῷ μουσείῳ Κωνσταντινοπόλεως καὶ εὑρεθέντος πιθανῶς ἔνθα καὶ ἡ ὑπ' ἀρ. ΠΕ' ἐπιγραφή.

+ ЄΝΘΑd
ΚΑΤΑΚΙ
ΤЄϹΩΛΟ
ΜΟΝΠΙϹ
ΤΟϹΤΗΙΙ
Τ

† Ἐνθάδ[ε
κατάκι-
τε Σωλο-
μόν, πισ-
τὸς τ[ελευ-
τ[ᾷ δὲ μηνὶ . . . .

Ἐκ τε τῆς ὑφῆς τοῦ λόγου, τοῦ γοτθικοῦ γράμματος d τῆς λέξεως *ἐνθάδε* (στ. 1) συμπεραίνομεν, ὅτι καὶ ἡ παροῦσα ἐπιγραφὴ ἐστι γότθου τινὸς τῆς ς' μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ κγ'.

Ἐπὶ μαρμαρίνης πλακὸς ἀνορυχθείσης ἔνθα καὶ ἡ ὑπ' ἀρ. ΠΕ' ἐπιγραφή.

ΙΟ
ЄΠΩΚΤΩ
ΠЄΤΡ
ΒЄΡΤΙΛΑЄ
ΤΟΥΙΙΝα

† Ἐνθάδε κατάκειτα]ι ὁ [τῆς μακαρίας μνήμης] Ἐπωκτω[ρίκ, πιστὸς φοιδεραῖτος, υἱὸς] Πέτρ[ου φοιδεράτου Βερτίλα, ἐ[τελειώθη δὲ μηνὸς αὐγούστου ι[β'], ἰν[δικτιῶνος α'.

Ἡ μὲν ἀναπλήρωσις ἐγένετο ὑπολογισθέντων τῶν ἐλλειπόντων στοιχείων καὶ κατ' ἀναλογίαν τῶν λοιπῶν γοτθικῶν ἐπιτυμβίων. Ἐκ δὲ τῶν κυρίων ὀνομάτων τὸ μὲν *Ἐπωκτωρὶκ* (στ. 2) προσέλαβε γοτθικὴν κατάληξιν κατὰ τὸ Κανδὶκ[1], Alaric, Athanaric, κλπ. τὸ δὲ *Βερτίλας* (στ. 4) ἀναπολεῖ εἰς τὴν ἡμετέραν μνήμην τὰ γοτθικὰ ὀνόματα Τωτίλας[2], Ὀπτήλας[3], Τραυστίλας[4] κλπ.

Ἡ χρονολογία δ' ὑποτίθεται οὖσα ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν προηγουμένην, ἤτοι τὸ 568 μ.Χ. ἔτος, καθ' ὅσον μάλιστα τά τε λοιπὰ γράμματα ὁμοιάζουσι, καὶ μετὰ τὸ *ir* (στ. 5) ὑποφώσκει τὸ γοτθικὸν d, ὡς ἐν ἐκείνῃ.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ κα'.

Ἐπὶ μαρμαρίνης πλακὸς αὐτόθι.

+ ЄΝΘΑdЄ
////////////////

† Ἐνθάδε [κατάκειται ὁ τῆς μακαρίας μνήμης δεῖνα] . . . .

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἀνακαλυφθεῖσα μετὰ τῶν λοιπῶν γοτθικῶν ἐπιτυμβίων, ἔχουσα ἄλλως τε τὸ γοτθικὸν d ἐν τῇ λέξει *Ἐνθάδε* (στ. 1), ἀνήκει εἰς γότθον τινὰ τῆς αὐτῆς ἐποχῆς, ἤτοι τοῦ ς' μ. Χ. αἰῶνος.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ κε'.

Εὕρηται μὲν ἐπὶ τῆς βορείου πλευρᾶς τοῦ

1. CLINTON. Fasti hellenici, ἐν χρ.
2. Ἀλεξανδρινὸν χρονικόν, αὐτ. σ. 595-596. — CLINTON, αὐτ. ἐν χρ.

1. Ὅρα ἀνωτέρω ἐπιγρ. κα'.
2. ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τόμ. Β' σ. 288.
3. ΙΩΑΝΝΟΥ ΑΝΤΙΟΧ. παρὰ Müller (Fragm. Hist. Gr.) Τόμ. Δ' (fr. 201, 5.
4. MURALT, ἐν χρ. 455 μαρτίου 16.

νοτίου παραπυλίου πύργου τῆς Σηλύβρι καπουσοῦ, ἐξεδόθη δ' ἐν μέρει ὑπὸ τοῦ κ. Πασπάτη[1].

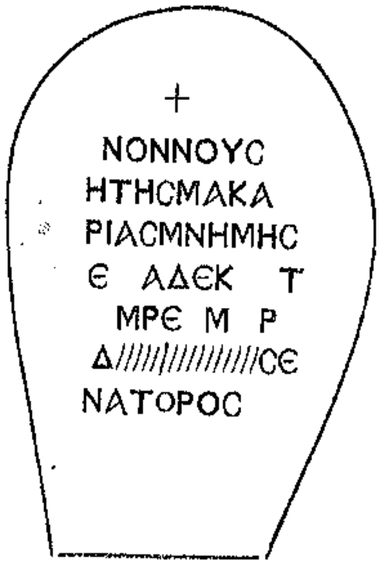

† Νόννου [γυνή,
ἡ τῆς μακα-
ρίας μνήμης
ἐ[νθ]άδε κ[εῖ]τ[αι·
5 ἐτελεύτα δ[ὲ μ[α]τίω . .
ἰν]δ(ικτιῶνος) [ζ', ὑπ[ατείᾳ) Σενάτορος.

Τὸ ἐπιτύμβιον τοῦτο ἀποδίδομεν εἰς ἀρχαιοτέραν ἐποχήν, ἤτοι εἰς τὴν ὑπατείαν Φλαβίου Σενάτορος (στ. 6, 7), κατὰ μάρτιον τοῦ 514 μ. Χ. ἔτους.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΚΣ'.

Τὸ προκείμενον ἐπιτύμβιον εὕρηται ἐντετειχισμένον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πύργου· ἔχει δ' ἐν μέσῳ μέγιστον σταυρόν, καὶ ἄνω μὲν τὴν ἐπιγραφήν, κάτω δὲ σύμβολα γοτθικά, οἷα καὶ ἐπὶ ἄλλων ἐπιτυμβίων τῶν Γότθων καθορῶνται· ἤτοι δεξιᾷ μὲν τῷ ὁρῶντι δύο λαγήνους πηλίνους δι' οἶνον, ἀριστερᾷ δὲ λέβητα (cincma), καὶ λάγηνον πήλινον δι' οἶνον. Ἐξεδόθη δ' ἐπίσης ἐν μέρει ὑπὸ τοῦ κ. Πασπάτη[2].

1. Ἀ. ΠΑΣΠΑΤΗ, αὐτ. σ. 54.
2. Αὐτόθι.

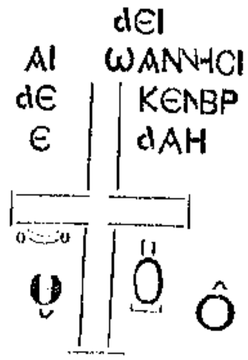

† Ἐνθά]δε [κατάκει-
τ]αι [πιστὸς Ἰ]ωάννης· [ἐ-
τελεύτα] δεκεμβρ[ίῳ
μηνὶ] ε', [ἰν]δ(ικτιῶνος) α', ἡ(μέρᾳ)[ς'.

Τὰ ἐπὶ τῆς λίθου γεγλυμμένα γοτθικὰ σύμβολα, ὁ μέγας σταυρὸς[1] καὶ τὸ γοτθικὸν d ἐν ταῖς λέξεσιν *Ἐνθάδε* (στ. 1) καὶ *δεκεμβρίῳ* (στ. 3) ἀποδεικνύουσιν, ὅτι τὸ ἐπιτύμβιον τοῦτο ἀνήκει εἰς γότθον φοιδερᾶτον τοῦ τέλους τῆς ς' μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΚΖ'.

Ἐπὶ μαρμαρίνης πλακὸς 0,32×0,31×0,7 ἀποκειμένης νῦν ἐν τῷ αὐτοκρατορικῷ μουσείῳ Κωνσταντινοπόλεως καὶ εὑρεθείσης ἴσως ἔνθα καὶ ἡ ὑπ' ἀρ. ΠΕ' ἐπιγραφή.

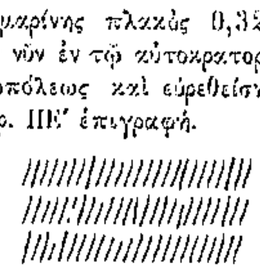

† Ἐνθάδε]
κατάκειται]
ὁ δεῖνα[
π]ισ[τός, ὁ
5 τῆς μακ[α-
ρίας μνή-
μης· ἐτε-
λιώθη [δὲ . . .

Ἐκ τε τῆς ὑφῆς τοῦ λόγου καὶ τοῦ σχήμα-

1. Ὅρα ἀνωτέρω ἐπιγρ. ΠΖ'.

τος τῶν γραμμάτων καὶ μάλιστα τῆς λέξεως *πιστός* (στ. 4), τὸ ἐπιτύμβιον τοῦτο ἀποδίδοται εἰς γότθον τινὰ τοῦ ς' μ.Χ. αἰῶνος.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΚΗ'.

Ἐν Γαλατᾷ ἐπὶ τοῦ ὄπισθεν τοίχου τῆς αὐλῆς τοῦ καθολικοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Πέτρου.

ΔЄKATAK
TЄCAΒΒA
TICTIICTOC
//////////////

† Ἐνθά-
δε κατάκ[ι-
τε Σαββά-
τις, πιστὸς
5 φοιδεᾶτος].

Ἕνεκα τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων καὶ τῆς ὑφῆς τοῦ λόγου καὶ τοῦτο τὸ ἐπιτύμβιον ἀποδίδοται εἰς τὴν αὐτὴν ἐποχήν, ἤτοι εἰς τὸν ς' μ. Χ. αἰῶνα. Ὄνομα *Σαββάτις* (στ. 3-4) ἀπαντᾷ καὶ εἰς ἑτέραν ἐπιγραφὴν ἐν Ῥώμῃ ἀνακαλυφθεῖσαν[1].

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΚΘ'.

Ἐπὶ κιονοκράνου ἐρριμμένου ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς ἀκτῆς τῆς νήσου Πρίγκηπος ἐν τοῖς ἐρειπίοις βυζαντινοῦ κτιρίου.

(Ὅρα Πίν. Γ'. ἀρ. 10.

Σοφίας.

Τῷ 511 ἔκτισεν Ἰουστῖνος ὁ Β' ἐν τῇ νήσῳ Πρίγκηπος μονὴν[1] γυναικείαν[2]· ἐνέγραψε δὲ ἐπὶ τοῦ κιονοκράνου τὸ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ *Σοφίας* μονόγραμμα, ὅπως ἐξ αὐτῆς ἐπωνόμασε τό τε παλάτιον τῶν Σοφιανῶν[3] καὶ τὸ λουτρὸν Σοφιανῶν[4] τῷ 570, ὡς καὶ τὸν Σοφιανῶν λιμένα (νῦν Κάτεργα λιμάν) τῷ 577 μ. Χ.[5].

ΕΠΙΓΡΑΦΗ Ρ'.

Ἐπὶ μαρμάρου 0,26×0,26 κειμένου ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου ἐνώπιον τῆς κρήνης Σουλτὰν Ἀχμὲτ πρὸς ἀνατολὰς τῆς ἁγίας Σοφίας.

ΛΑΩΡ

Λαῷ Ῥ[ωμαίων.

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ὡς ἐκ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων Α, Ω φαίνεται οὖσα τῆς ς' μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος, ἴσως δὲ ἔμμετρος. Ἡ δὲ κρήνη αὕτη ἦν ποτε τὸ Γερόντιον[6], ὀνομασθεῖσα οὕτως ὡς ἔχουσα κρουνοὺς ἐν μορφῇ γερόντων[7]· ἔκειτο δὲ παρὰ τὰ ἐπάνω παλάτια[8], ἤτοι τὸ ἱερὸν παλάτιον[9].

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΑ'.

Ἐπὶ δύο μαρμάρων ἐντετειχισμένων ἐπὶ τοῦ πρὸς τὴν Προποντίδα θαλασσίου τείχους πρὸς νότον τοῦ Ἰντζιλῆ κιόκ, ἑκατέρωθεν θύλου τινός, ὧν ὁ ἕτερος φέρει σταυρόν.

+ΑΝΥΞΑΤΑΙΜΟΙΠΥΛΑΣΔΙΚΑΙΩCYNHCIN ЄΩΝЄΝΑΥΤΑΙCЄ Ξ
ΟΜΟΛΟΓΗCΟΜΑΙΤΩΚΥ

†Ἀνύξαταί μοι πύλας δικαιωσύνης, ἵν[α εἰσελθ]ὼν ἐν αὐταῖς ἐξομολογήσο[μαι τῷ Κυ[ρίῳ†

Τὸ ῥητὸν τοῦτο δαυϊτικόν ἐστι[2]· «Ἀνοίξατέ μοι πύλας δικαιοσύνης, εἰσελθὼν ἐν αὐταῖς ἐξομολογήσομαι τῷ Κυρίῳ».

Οὕτω φέρεται τὸ χωρίον καὶ ἐν τῇ ἐπιστολῇ Κλήμεντος ἐπισκόπου Ῥώμης[3]. Ἀλλὰ Κλήμης ὁ ἀλεξανδρεὺς μνημονεύει τοῦ χωρίου τούτου μετὰ καὶ τοῦ *ἵνα*, ὡς ἐστιν ἐν τῇ καθ' ἡ-

1. C. I. G. ἀρ. 9910.
2. Ψαλμῶν ΡΙΗ' 19.
3. ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ τοῦ Ῥώμης. Ἐπιστολαί, ἐκδ. Φιλοθέου μητροπολίτου Σερρῶν (ἐν Κωνσταντινοπόλει 1875 εἰς 8ον) σ. 89.

1. ΚΕΔΡΗΝΟΥ. Τόμ. Α' σ. 684.
2. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ, αὐτ. Τόμ. Β' σ. 313.
3. ΚΕΔΡΗΝΟΥ, αὐτ.
4. ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ. Τόμ. Α' σ. 375.
5. LABARTE. Le palais impérial de Cple (ἐν Παρισίοις 1861 εἰς 4ον) σ. 209.
6. DETHIER, αὐτ. σ. 22, 23.
7. Αὐτόθι, σ. 23.
8. ΚΩΔΙΝΟΥ, αὐτ. σ. 19.
9. ΑΝΝΗΣ ΚΟΜΝΗΝΗΣ. Τόμ. Β' σ. 443.— LABARTE, αὐτ. σ. 60, 178.

μᾶς ἐπιγραφῇ[1]. «Ἄνοίξατε οὖν, φησὶν ἡ Γραφή, πύλας δικαιοσύνης, ἵνα ἐν αὐταῖς εἰσελθὼν ἐξομολογήσωμαι τῷ Κυρίῳ». Ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸ ἐν αὐταῖς προηγεῖται τοῦ εἰσελθών, ἐν ᾧ, κατὰ τὴν ἡμετέραν ἐπιγραφήν, ἕπεται, συνῳδὰ τοῖς τε Ο' ἑρμηνευταῖς καὶ Κλήμεντι τῷ Ῥώμης.

Ὅπως ἐνταῦθα τὸ παρόν, οὕτως ἐπὶ πυλῶν διαφόρων τῆς Συρίας πόλεων ἐπιγέγραπται τὸ δαυϊτικὸν ἐδάφιον, τὸ ἀμέσως τούτῳ ἑπόμενον[2]· «Λύτη ἡ πύλη τοῦ Κυρίου, δίκαιοι εἰσελεύσονται ἐν αὐτῇ[3]».

Ἡ ἐπιγραφὴ ἕνεκα τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων Η, Κ, Μ, Ω ἀποδίδοται τῇ ς' μ. Χ. ἑκατονταετηρίδι. Ἀνήκει δὲ πιθανώτατα εἰς πύλην ἱερᾶς τινος ἐκκλησίας, ἴσως τῆς Παναγίας τοῦ Φάρου, ἥτις ἔκειτο πλησίον τοῦ παλατίου τοῦ Βουκολέοντος[4] καὶ ἥτις κτισθεῖσα πρότερον ἐσώζετο τῇ 10 ἰουλίου 813 μ. Χ.[5].

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΒ'.

Ἐπὶ κιονοκράνου, ὕψους 0,53 καὶ διαμέτρου ἄνωθεν 0,73, ἀνορυχθέντος μὲν ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ σερασκεράτου, μετακομισθέντος δ' εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν μουσεῖον Κωνσταντινουπόλεως.

+ ΟΘϹΤΩΝ
ΑΓΙΩΝΒΟΗΘΙ
ΗΡΑΚΛΙΩ
ΤΩΔΕϹΠΟΤΗ

+ Ὁ Θ(εὸ)ς τῶν
ἁγίων βοήθει
Ἡρακλίῳ
τῷ δεσπότῃ.

Τὸ ἐν τῷ Φόρῳ ἀπέναντι τοῦ Μιλλιαρίου[6] εὐκτήριον ἤρξατο μὲν κτίζεσθαι ὑπὸ Φωκᾶ, ἐπεραιώθη δὲ ὑπὸ *Ἡρακλείου*[7] περὶ τὸ 610 μ. Χ. καὶ ἀφιερώθη εἰς ἅγιον Ἰωάννην τὸν θεολόγον. Ἐντεῦθεν, φαίνεται, ὅπου προέρχεται τὸ

1. Ἐκδ. J. Potter (ἐν Ὀξωνίᾳ 1715 εἰς φύλλ.) σ. 339.
2. C. I. G. ἀρ. 8930-4.
3. Ψαλμῶν ΡΙΗ' 20.
4. LABARTE, αὐτ. σ. 80.
5. ΚΕΔΡΗΝΟΥ. Τόμ. Β' σ. 48. — MURALT, ἐν χρ.
6. LABARTE, αὐτ. σ. 34, 35.
7. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ, αὐτ. Τόμ. Α' σ. 450.

κιονόκρανον τοῦτο δεικνύον τάς τε διαστάσεις τῶν κιόνων καὶ τὸ ὄνομα τοῦ κτίτορος.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΓ'.

Ἐπὶ μαρμάρου 0,36×0,18 ἐντετειχισμένου εἰς οἰκίαν κειμένην ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς παρὰ τῷ Γενῇ τζαμί τῆς Κωνσταντινουπόλεως δεξιᾷ τῷ ἀνερχομένῳ.

ΟΔΩΡΟΥ ΙΚϹ

Θε]ο]δώρου [ο]ἰκ[ο]ς.

Θεόδωρος ἦν ἔπαρχος Πόλεως τῇ 5 δεκεμβρίου τοῦ 612 μ. Χ. ἔτους[1]. Ἴσως τούτου ἦν ὁ *οἶκος*· διότι συνείθιζον οἱ βυζαντινοὶ ἄρχοντες τὴν ἐγγραφὴν τοῦ ὀνόματος αὐτῶν ἐπὶ τῶν οἰκιῶν αὐτῶν. Οὕτως ἔχομεν τὴν ἐπιγραφὴν τῆς οἰκίας «† Λουκᾶ Νοταρᾶ διερμηνευτοῦ»[2].

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΑ'.

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἐστὶ κεχαραγμένη ἐπὶ τοῦ πώματος λάρνακος ἐντετειχισμένου ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς κρήνης, τῆς ἱδρυμένης εἰς τὴν γωνίαν τὴν σχηματιζομένην ὑπὸ τῆς Βάβιχουμαγιοὺν καὶ τοῦ Δόρτ γιὸλ μεϊδανῆ. Ἐφ' ἑκατέρου τῶν ἀετωμάτων τοῦ πώματος γεγλυμμένη ἐστὶ κεφαλὴ Μεδούσης. Αἱ διαστάσεις τοῦ μνημείου εἰσὶ 2,09×1,05×0,64. Ἐκοινοποιήθη δὲ καλοκαγάθως ἡμῖν ὑπὸ τοῦ συνεταίρου ἡμῶν κ. Sorlin Dorigny.

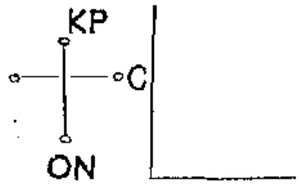

ΟΝ
ϹΑΜΕΙ
ΟΥϹΑΜΟΠΙΑ

† Κρ]ίσπος, ταπεινὸς
σ]κευοφύλαξ τῆς μο-
ν]ῆς Χώρας, ἀνενεω-
σάμει]ν τὴν χαρισ-
5 θ]ῦσά]ν μο]ι] πία]λον.

Ἀνεπληρώσαμεν τὴν παροῦσαν ἐπιγραφὴν κατ' ἀναλογίαν τῆς ὑπ' ἀρ. ΚΖ'. Ἐκ δὲ τοῦ

1. Ἀλεξανδρινὸν χρονικόν, αὐτ. σ. 703.
2. MORDTMANN. Ἄλωσις Κωνσταντινοπόλεως, μετάφρ. Ἀ. Βαφειάδου (ἐν Ἀθήναις 1859 εἰς 8ον) σ. 214.

σχήματος τῶν χαρακτήρων καὶ μάλιστα τοῦ Α, Μ ὁδηγηθέντες ἀνάγομεν αὐτὴν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ζ' μ.Χ. ἑκατονταετηρίδος· καὶ ἀληθῶς ὁ *Κρίσπος* (στ. 1), ὁ καὶ Πρίσκος καλούμενος, κόμης τῶν ἐξκουβιτόρων, ἤτοι ἀρχηγὸς τῶν τοῦ βασιλέως σωματοφυλάκων[1], ἀπὸ τοῦ 603 μ. Χ.[2] καὶ γαμβρὸς ἐπὶ θυγατρὶ τοῦ Φωκᾶ ἀπὸ τοῦ 607 μ. Χ.[3], ἐγένετο κληρικὸς ὑπὸ Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως τῇ 5 δεκεμβρίου 612 μ. Χ.[4], περιορισθεὶς «εἰς τὸ λεγόμενον τῆς Χώρας . . . σεμνεῖον»[5]· ἡ δὲ Χώρα, κατὰ τὸν Κωδινόν[6], ἦν πρότερον «εὐκτήριον»· τότε δὲ ὁ Κρίσπος «ἔκτισε ταύτην τὴν μονὴν εἰς κάλλος καὶ μέγεθος, ἀποχαρισάμενος καὶ κτήματα πολλά». Ἑπομένως τότε ἴσως ὠνομάσθη καὶ *σκευοφύλαξ τῆς μονῆς Χώρας* (στ. 2, 3), ὡς ἐκ τῆς προτεινομένης ἀναπληρώσεως τῆς προκειμένης ἐπιγραφῆς εἰκάζομεν. Ζήσας δ' ἐν τῇ μονῇ ταύτῃ ἓν ὁλόκληρον ἔτος ἐτελεύτησεν ἐν αὐτῇ[7], ἄρα λήγοντος τοῦ 613 ἔτους μ.Χ. Ἐνεταφιάσθη δ' ἐν τῇ λάρνακι, ἧς πῶμα ἦν ἡ ἐνεπίγραφος αὕτη πλάξ, καὶ ἥτις ἀκολούθως μετεκομίσθη ἐνταῦθα, φαίνεται, ἐκ τῆς μονῆς τῆς Χώρας (Καχριὲ τζαμιῆ).

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΕ'.

Ἐπὶ μαρμαρίνης πλακὸς 2,58×1,12×0,28 ἐν τῷ δυτικῷ ὑπερώῳ τῆς ἁγίας Σοφίας μεταξὺ τῆς α' καὶ τῆς 6' πρασίνης στήλης.

+ΤΗΜΟΘΕΟΥϹΚΕΥ

† Τημοθέου σκευ]οφύλακος.

Ὁ Coteler[9] δημοσιεύει πραγματείαν τινὰ περὶ αἱρετικῶν «Τιμοθέου πρεσβυτέρου τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως» γεγραμμένην ἀφ' ὅτου ἀνεφάνη ἡ αἵρεσις τῶν Μονοθελητῶν, ἤτοι μετὰ τὸ 622 μ. Χ., ὡς ἀπέδειξεν ὁ Kollar[10]. Ὁ Τιμόθεος οὗτος ἦν καὶ σκευοφύλαξ τῆς ἁγίας Σοφίας, ὡς μαρτυροῦσι τὰ χειρόγραφα τῆς ἐν Βιέννῃ αὐτοκρατορικῆς βιβλιοθήκης[1]. Ἴσως δὲ καὶ ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἐνεχαράχθη εἰς ἀνάμνησιν τοῦ ἐν λόγῳ *Τιμοθέου*. Κατὰ τὴν νεαρὰν τοῦ Ἡρακλείου ἦσαν ἀπὸ τοῦ 612 καὶ ἐφεξῆς[2] σκευοφύλακες τῆς μεγάλης ἐκκλησίας 12, ἤτοι 4 πρεσβύτεροι, 6 διάκονοι καὶ 2 ἀναγνῶσται. Ὁ ἡμέτερος δὲ Τιμόθεος εἰκάζομεν ἐκ τῆς τιμητικῆς ἐνταῦθα ἐγγραφῆς, ὅτι ἦν εἷς ἐκ τῶν 4 πρεσβυτέρων, ἴσως δὲ καὶ ὁ πρῶτος τῇ τάξει, ὁ μετὰ ταῦτα καὶ μέγας σκευοφύλαξ ὀνομασθείς, ἀνήκων εἰς τὴν πρώτην πεντάδα τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὀφφικίων, ἑπόμενος μὲν τῷ μεγάλῳ σακελλαρίῳ, προηγούμενος δὲ τοῦ μεγάλου χαρτοφύλακος[3], καὶ ἐπιμελούμενος ἐν γένει μὲν τῶν ἱερῶν τῶν ἐκκλησιῶν σκευῶν, ἰδίᾳ δὲ τῶν τῆς μεγάλης ἐκκλησίας κειμηλίων[4].

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡϹ'.

Ἐπὶ μεγάλης μαρμαρίνης πλακὸς κειμένης ἐν Ἐεβὰν σαράϊ ἔξω τοῦ προαυλίου τῆς ποτὲ ἐκκλησίας τῶν ἁγίων Πέτρου καὶ Μάρκου.

(Ὅρα Πίν. Γ' ἀρ. 11).

,ϛρλα'.

Ἡ μὲν θέσις, ἔνθα εὑρέθη τὸ μάρμαρον, ἦν ἡ τοῦ τῶν Βλαχερνῶν τείχους, τὸ δ' ἔτος ἐστὶν ἐπὶ Ἡρακλείου τοῦ αὐτοκράτορος ἀπὸ ἰανουαρίου μέχρις αὐγούστου τοῦ 623 μ.Χ. ἔτους.

Τὸ τεῖχος πέριξ τῶν Βλαχερνῶν ἐκτίσθη ἐπὶ Ἡρακλείου τῷ 627 μαΐ.—αὐγ. ἄρα τῷ ,ϛρλα'[5]. Τὸ τεῖχος τοῦτο, καλούμενον μονότειχος τῶν Βλαχερνῶν,[6] ἢ τεῖχος Βλαχερνῶν,[7] ἢ τεῖχος ἔξωθεν τοῦ Πτεροῦ,[8] ἐπωνομάσθη Ἡράκλειον παρὰ τοῦ κ. Πασπάτη,[9] ὡς ἀνεγερθὲν ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἡρακλείου. Ἄρχεται δὲ ἀπὸ τῆς Πόρτας τοῦ μονοτείχους τῶν Βλαχερνῶν,[10]

1. ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΥ ΣΙΜΟΚΑΤΤΑ, σ. 136.
2. ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ, αὐτ. σ. 451.
3. Αὐτόθι, σ. 454.
4. Ἀλεξανδρινὸν χρονικόν, αὐτ. σ. 703.
5. ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ Κωνσταντινοπόλεως, σ. 7.
6. ΚΩΔΙΝΟΥ, αὐτ. σ. 124.
7. ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ Κωνσταντινοπόλεως, αὐτ.
8. MORDTMANN, αὐτ. σ. 214.
9. COTELERII. Monumenta ecclesiae graecae (ἐν Παρισίοις 1686 Τόμ. 3 εἰς 4ον) Τόμ. Γ' σ. 377.
10. FABRICII. Bibliotheca graeca, ἐκδ. Harles. Τόμ. Η' σ. 630.

1. KOLLAR, παρὰ Fabricii, αὐτ.
2. ZACHARIAE. Novellae constitutiones (ἐν Λειψίᾳ 1857 εἰς 8ον) σ. 37.
3. ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ. Περὶ ὀφφικίων (ἐν Ἐνετίᾳ 1778 εἰς φύλλ.) σ. 6, 7.
4. Codex historicus vindobonensis, ἀρ. 55, φύλλ. 50.
5. Ἀλεξανδρινὸν χρονικόν, αὐτ. σ. 726. — ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ Κωνσταντινοπόλεως, σ. 21. — MURALT, ἐν χρ.
6. ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ, αὐτ. σ. 568.
7. ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ Κωνσταντινοπόλεως, σ. 48.
8. Ἀλεξανδρινὸν χρονικόν, αὐτ.
9. Ἀ. ΠΑΣΠΑΤΗ, αὐτ. σ. 3.
10. ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ, Τόμ. Α' σ. 592.

ἔνθα λήγει τὸ Θεοδοσιακὸν τεῖχος, καὶ παρατείνεται μέχρι τῆς περὶ τὸ Βραχιόνιον τῶν Βλαχερνῶν πύλης[1] (τῆς νῦν Ἐϊβὰν σαρὰϊ κα- | πουσοῦ) καὶ ἐπέκεινα. Τῷ δὲ 623 ἦσαν νίκαι τοῦ Ἡρακλείου κατὰ Χοσρόη[1]· καὶ ἴσως εἰς ἀνάμνησιν αὐτῶν ἀνηγέρθη τὸ μνημεῖον τοῦτο.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΖ'.

Ἐπὶ τοῦ ς' πύργου τῶν χερσαίων τειχῶν τοῦ πρὸς βορρᾶν τῆς πύλης Γεδῆ κουλέ.

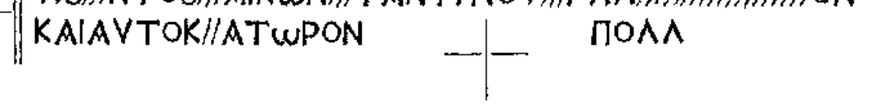

† Ἰ(ησοῦ)ς Χ(ριστὸ)ς
νικᾷ
†] Λ[έο]ντος [κ]αὶ Κων[σ]ταντήνου [με]γ[ά]λ[ων βασιλέ]ων
καὶ αὐτοκ[ρ]ατώρων πολλ[ὰ τὰ ἔτη] †

Τῇ 26 ὀκτωβρίου τοῦ 740 ἔτους μ. Χ.[2] πεσόντα ἐκ σεισμοῦ τὰ τείχη ἀνηγέρθησαν ὑπὸ *Λέοντος* (στ. 1) Γ' τοῦ Ἰσαύρου, ἔχοντος συμβασιλέα τὸν υἱόν αὐτοῦ *Κωνσταντῖνον* (στ. 1). Ἐπειδὴ δὲ ὁ Λέων ἀπέθανε τῇ 18 ἰουνίου τοῦ 741 ἔτους[3], ἄρα ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ διαστήματι, καὶ ἴσως μᾶλλον κατὰ τὴν ἄνοιξιν (μαρτίου—ἰουνίου 741) ἀνηγέρθη ὁ πύργος οὗτος. Εἰς τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀποδοτέας καὶ τὰς παρὰ τοῦ κ. Ἀ. Πασπάτη ἐπιγραφάς[4].

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΗ'.

Διὰ κεράμων ἐπὶ τοῦ ιγ' πύργου μεταξὺ Σηλύβρι καποῦ καὶ Γεδῆ κουλέ.

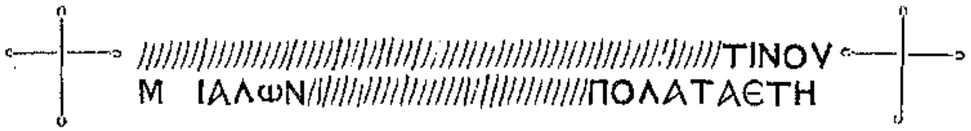

† [Λέοντος καὶ Κωνσταν]τίνου
Μ[εγ]άλων [βασιλέων καὶ αὐτοκρατόρων] πολὰ τὰ ἔτη †

Ἡ ἀναπλήρωσις ἐγένετο ἐκ τῆς προηγουμένης ΡΖ' ἐπιγραφῆς. Εἰς *Λέοντα* (στ. 1) τὸν Ἴσαυρον καὶ τὸν υἱόν αὐτοῦ *Κωνσταντῖνον* (στ. 1) καὶ εἰς τὴν ἄνοιξιν τοῦ 741 ἀποδοτέα καὶ ἡ παροῦσα ἐπιγραφή, ὡς καὶ αἱ παρὰ τῷ κ. Πασπάτῃ δύο ἐπίσης διὰ κεράμων συντεθειμέναι, ἡ μὲν ἐπὶ τοῦ θ' πύργου ἀπὸ τῆς Σηλύβρι καποῦ[2] ἡ δὲ ἐπὶ τοῦ ια' πύργου ἀπὸ τῆς αὐτῆς πύλης,[3] ἔνθα διορθωτέον τὸ *Παλαιολόγου* εἰς *πολλὰ τὰ ἔτη*.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΘ'.

Ἐν Πετρίῳ παρὰ τὸ Φανάριον ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ τείχους τοῦ πρὸς τὴν θάλασσαν.
(Ὅρα Πίν. Γ' ἀρ. 12).

1. ΑΝΝΗΣ ΚΟΜΝΗΝΗΣ, αὐτ. σ. 707.
2. MURALT, ἐν χρ.
3. Αὐτ. ἐν χρ.
4. Ἀ. ΠΑΣΠΑΤΗ, αὐτ. σ. 53, ἀρ. κς' σ. 57, ἀρ. λς'.

1. ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ, αὐτ.
2. Ἀ. ΠΑΣΠΑΤΗ, αὐτ. σ. 56, ἀρ. λγ'.
3. Αὐτόθι, σ. 57, ἀρ. λδ'.

† Μονὴ] ἁ[γίου] Ἰωάν(νου) Πρ(ο)φή(του) [Π]ρ[οδρόμου.

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη δείκνυσιν ἐπακριβῶς τὴν τῆς γυναικείας *μονῆς* τοῦ *Προδρόμου* θέσιν, τέως ἄγνωστον[1]. Ὀνομαζομένη δὲ καὶ μονὴ τῶν Πετρίων καὶ τοῦ Στροβίλου[2] καὶ τὰ Ἑβραϊκά[3], ἔκειτο πλησίον τῆς σιδηρᾶς πύλης[4], οὐ μακρὰν τῶν *Ἑβραϊκῶν*, τοῦ νῦν Βλατᾶ[5]. Τὴν μονὴν ταύτην ἵδρυσε τῷ 811 ἡ Θεοφανώ, σύζυγος τοῦ αὐτοκράτορος Σταυρακίου[6], καὶ αὐτόθι ἐτάφη ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος, ἀποθανὼν τῇ 11 ἰανουαρίου τοῦ 812 ἔτους[7]. Ἐφ' ᾧ καὶ ἡ ἄνω ἐπιγραφὴ ἐστι τοῦ 811 μ. Χ. ἔτους.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΙ'.

Ἐπὶ τῶν χερσαίων τειχῶν παρὰ τὴν πύλην Ἐδίρνε, ἀριστερᾷ εἰσιόντι εἰς τὴν Πόλιν.

ΓΑΕ
ς τ]λ ε'.

Τὰ τείχη τῆς πόλεως παθόντα ἐκ τῆς πολιορκίας τοῦ Θωμᾶ ἐπεσκευάσθησαν τῷ 827 μ. Χ. ὑπὸ Μιχαὴλ τοῦ Β', ὡς ἐκ τῆς ἀνωτέρω χρονολογίας ἐξάγεται.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΙΑ'.

Ἐπὶ τῆς πύλης τῆς πρὸς τὸ Γιαλὶ κιόσκ, ἐπὶ τῆς ἄκρας τοῦ Σεραίου. Οὐ μακρὰν δὲ τῆς ἐπιγραφῆς ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ τείχους ἐν μαρμαρίνῳ ἀναγλύφῳ ἀπεικόνισται μάρτυς νέα ἔχουσα τὴν κεφαλὴν ἐν μέσῳ δόξης (nimbe) καὶ πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ ὁρῶντος ἐστραμμένην, τὴν δὲ ἀριστερὰν χεῖρα ἐπὶ τοῦ στήθους, ἐν ᾧ χεὶρ ἑτέρα, ἀνδρὸς πιθανῶς, ἱκετεύοντος ἐνώπιον αὐτῆς, τείνεται· τὸ λοιπὸν τοῦ ἀναγλύφου ἐλλείπει.

Α+ΛΥΤΟ//ΝΙΦΟ

† Πύργος Μιχαὴλ καὶ Θε]οφίλ[ου μεγάλων βασιλέων κ]αὶ α]ὐτο[κρατόρων †

Μιχαὴλ ὁ Β' ἔστεψε συμβασιλέα τὸν υἱόν αὐτοῦ *Θεόφιλον* μᾶλλον τῷ 822 μ. Χ. ἢ τῷ 824 μ. Χ.[8], διότι ἀμέσως μετὰ τὴν στέψιν τοῦ υἱοῦ ἡ ἀνταρσία τοῦ Θωμᾶ ἀναφέρεται[9]. Ὁ δὲ πύργος οὗτος ἐπεσκευάσθη τῷ 827 μ. Χ.[10] ἐπὶ τῆς ἀμφοτέρων συμβασιλείας, ὡς καὶ τὸ μέρος τοῦ Λεοντίου τείχους, ἐφ' οὗ ἐπιγέγραπται[11] «Μιχαὴλ καὶ Θεοφίλου μεγάλων βασιλέων». Τὸ δὲ παρακείμενον ἀνάγλυφόν ἐστιν ἴσως τῆς ἁγίας μάρτυρος Βαρβάρας, ἑορταζομένης μὲν τῇ 4 δεκεμβρίου, ἔχούσης δὲ ναὸν ἐκεῖ πλησίον[1], κτισθέντα ὑπὸ Λέοντος τοῦ φιλοσόφου[2], ἴσως κατὰ τὸ 895, ὁπότε καὶ ναὸν τῆς ἁγίας Θεοφανοῦς ἀνήγειρεν[3]. Ἀλλ' ἐὰν ἡ κεχαραγμένη εἰκὼν ᾖ πραγματικῶς τῆς ἁγίας Βαρβάρας, τότε καὶ ἡ πύλη Γιαλῆ κιόσκ ἐστὶν ἡ πύλη τῆς ἁγίας Βαρβάρας[4].

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΙΒ'.

Ἐπὶ μαρμάρου ἐπὶ πύργου ἐν Φαναρίῳ ἀντικρὺ τῆς ὑπ' ἀρ. 282 οἰκίας.

ΨΝΛΟΨΗΦ

† Πύργος Μιχαὴλ καὶ Θεο]φήλου [μεγά]λ[ων βασιλέων καὶ αὐτοκρατόρων †

Ἀνηγέρθη ἐπίσης τῷ 827 μ. Χ.

---

1. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ, αὐτ. σ. 565.
2. Αὐτόθι, σ. 563.
3. ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ, αὐτ. σ. 769.
4. ΑΝΝΗΣ ΚΟΜΝΗΝΗΣ. Τόμ. Α' σ. 103.
5. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ, αὐτ. σ. 564.
6. ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ, αὐτ.—ΖΩΝΑΡΑ ΙΕ', 17.
7. MURALT, ἐν χρ.
8. Αὐτόθι, ἐν χρ.
9. ΣΥΜΕΩΝ ΜΑΓΙΣΤΡΟΥ, σ. 624.—ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ, σ. 784.
10. Ὅρα ἀνωτέρω ἐπιγρ. ΡΙ'.
11. Ἀ. ΠΑΣΠΑΤΗ, αὐτ. σ. 36. — Ὅρα καὶ C. I. G. ἀρ. 8669-71.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΙΓ'.

Ἐπὶ τοῦ ιδ' πύργου τοῦ κερατίου κόλπου δεξιᾷ τῷ ἐκ Φαναρίου πρὸς τὸ Ἐγιούπ βαίνοντι. Ἔστι δ' ἐσώγλυπτος.

---

1. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ, αὐτ. σ. 145.
2. ΟΙ ΜΕΤΑ ΘΕΟΦΑΝΗΝ, σ. 335.
3. MURALT, ἐν χρ.
4. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ, αὐτ.

ΙΟCΘ//////////////////////////// ΤΟΡΟC

† Πύργ]ος Θ[εοφίλου ἐν Χ(ριστ)ῷ αὐτοκρά]τορος [†

Ὁ πύργος οὗτος μετὰ τῶν ἑπομένων δέκα ἐπὶ τοῦ Κερατίου κόλπου[1], ὡς καὶ οἱ ἐπὶ τῆς Προποντίδος ἑπτά[2] καὶ οἱ δύο τῶν χερσαίων τειχῶν[3] ἀνηγέρθησαν τῷ 831 μ. Χ. ἔτει[4], ὁπότε δηλονότι καὶ τὸ Πενταπύργιον[5].

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΙΔ'.

Ἐπὶ τοῦ γ' πύργου τοῦ Κερατίου κόλπου δεξιᾷ τῷ ἐκ γεφύρας Ἀζάπ καποῦ πρὸς τὸ Φανάριον βαίνοντι.

CΘΕΟΦΙΛΟΥΕΝΧΩΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟC =||=

† Πύργο]ς Θεοφίλου ἐν Χ(ριστ)ῷ αὐτοκράτορος †

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΙΕ'.

Ἐπὶ τοῦ γ' πύργου τοῦ Κερατίου κόλπου, ἀριστερᾷ τῷ ἐκ γεφύρας Ἀζάπ καποῦ πρὸς τὸ Καράκιοϊ βαίνοντι.

CΘΕΟΦΙΛΟΥΕΝ//////////ΟΚΡΑΤΟΡΟC ☨ P

† Πύργο]ς Θεοφίλου ἐν [Χ(ριστ)ῷ αὐτ]οκράτορος †

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΙϛ'.

Ἐπὶ τοῦ γ' πύργου τοῦ Κερατίου κόλπου, δεξιᾷ τῷ ἐκ Φαναρίου πρὸς τὸ Ἐγιούπ βαίνοντι.

=||= ΠΥ//////////////////////ΡΙCΤΩΑΥ////ΚΡΑΤΟΡΟC

† Πύ[ργος Θεοφίλου ἐν Χ]ριστῷ αὐ[το]κράτορος [†

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΙΖ'.

Ἐπὶ τοῦ ια' πύργου τοῦ Κερατίου κόλπου, δεξιᾷ τῷ ἐκ Φαναρίου πρὸς τὸ Ἐγιούπ βαίνοντι.

=||= ΠΥΡΓΟCΘΕΟΦΙΛΟΥΕΝΧ̅Ω̅ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟC

† Πύργος Θεοφίλου ἐν Χ(ριστ)ῷ αὐτοκράτορος [†

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΙΗ'.

Ἐπὶ τοῦ δ' πύργου τοῦ Κερατίου κόλπου, δεξιᾷ τῷ ἐκ γεφύρας Ἀζάπ καποῦ πρὸς τὸ Καράκιοϊ βαίνοντι.

ΟΡΟC ☨ P

† Πύργος Θεοφίλου ἐν Χ(ριστ)ῷ αὐτοκράτ]ορος †

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΙΘ'.

Ἐπὶ τοῦ α' πύργου τοῦ Κερατίου κόλπου, ἀριστερᾷ τῷ ἐκ γεφύρας Ἀζάπ καποῦ πρὸς τὸ Καράκιοϊ βαίνοντι.

1. Ὅρα κατωτέρω ἐπιγρ. ΡΙΔ'-ΡΚΓ'.
2. Ὅρα κατωτέρω ἐπιγρ. ΡΚΔ', ΡΚΕ'.—C. I. G. ἀρ. 8673-4, 8676-7, 8679.
3. Ὅρα κατωτέρω ἐπιγρ. ΡΚϛ'.—Κ. Φ. Σ. ἀρ. 855.
4. MURALT, ἐν χρ.
5. ΣΥΜΕΩΝ ΜΑΓΙΣΤΡΟΥ, σ. 627.

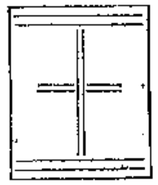

† [Πύργος Θεοφίλου ἐν Χ(ριστ)ῷ αὐτοκράτορος †

Ἡ ἀναπλήρωσις ἐγένετο κατ' ἀντιπαράθεσιν τοῦ σχήματος τοῦ σταυροῦ, τοῦ μεγέθους τοῦ μαρμάρου καὶ τῆς θέσεως αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ πύργου πρός τε τὰς προηγουμένας[1] καὶ πρὸς τὰς ἑπομένας[2].

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΚ'.

Ἐπὶ τοῦ ϛ' πύργου τοῦ Κερατίου κόλπου, ἀριστερᾷ τῷ ἐκ γεφύρας πρὸς τὸ Καράκιοϊ βαίνοντι.

Χ//////////////ΚΡΑ//////////////ΟC

† Πύργος Θεοφίλου ἐν] Χ(ριστ)[ῷ αὐτο]κρά[τορ]ος [†

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΚΑ'.

Ἐπὶ τοῦ δ' πύργου τοῦ Κερατίου κόλπου, δεξιᾷ τῷ ἐκ Φαναρίου πρὸς τὸ Ἐγιούπ βαίνοντι. Ἔστι δ' ἐσώγλυπτος.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟ

† Πύργος Θεοφίλου ἐν Χ(ριστ)ῷ] αὐτοκράτο[ρος †

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΚΒ'.

Ἐπὶ τοῦ η' πύργου τοῦ Κερατίου κόλπου, δεξιᾷ τῷ ἐκ Φαναρίου πρὸς τὸ Ἐγιούπ βαίνοντι.

=||= ΠΥ

† Πύ[ργος Θεοφίλου ἐν Χ(ριστ)ῷ αὐτοκράτορος †

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΚΓ'.

Ἐπὶ τοῦ θ' πύργου τοῦ Κερατίου κόλπου, δεξιᾷ τῷ ἐκ Φαναρίου πρὸς τὸ Ἐγιούπ βαίνοντι.

Ι ΠΥΡΓΟCΘΕΟΦΙΛΟΥΕΝΧ̅Ω̅ΑΥΤΟΚ////////////ΡΟC +

†] Πύργος Θεοφίλου ἐν Χ(ριστ)ῷ αὐτοκ[ράτο]ρος †

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΚΔ'.

Ἐπὶ τοῦ ϛ' πύργου τῶν θαλασσίων τειχῶν πρὸς τὴν Προποντίδα, δεξιᾷ τῷ ἐκ τῆς θαλάσσης προσβλέποντι μετὰ τὸ Δεμίρ καποῦ.

ΟΡΟC +

† Πύργος Θεοφίλου ἐν Χ(ριστ)ῷ αὐτοκράτ]ορος †

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΚΕ'.

Ἐπὶ τοῦ πρὸς τὴν Προποντίδα θαλασσίου τείχους πρὸς νότον τοῦ Ἰντζιλῆ κιόσκ καὶ τῆς ὑπ' ἀρ. ΡΑ' ἐπιγραφῆς οὐ μακρὰν τοῦ ἐκεῖ νοσοκομείου.

=||= ΟΦΙΛΟΥΕΝ//////////////////////////////ΤΟΡΟC

† [Πύργος Θε]οφίλου ἐν [Χ(ριστ)ῷ αὐτοκρά]τορος [†

1. Ὅρα ἀνωτέρω ἐπιγρ. ΡΙΓ'-ΡΙΗ'.
2. Ὅρα κατωτέρω ἐπιγρ. ΡΚ'-ΡΚΕ'.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΚς'.

Ἐπὶ τῶν χερσαίων τειχῶν μεταξὺ Ἐδίρνε καποῦ καὶ Τὸπ καποῦ.

=‖= ΠΥΡ

† Πύρ[γος Θεοφίλου αὐτοκράτορος ἐν Χριστῷ †

Καὶ ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη τῶν χερσαίων τειχῶν συμπληροῦται ἀντιπαρατιθεμένη πρός τε τὰς προηγουμένας[1] καὶ πρὸς τὴν παρακειμένην ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ τείχους[2]. Σημειωτέον ἐνταῦθα, ὅτι, ἐν ᾧ ἐπὶ τῶν θαλασσίων πύργων τοῦ Θεοφίλου τὸ *ἐν Χριστῷ* προηγεῖται τοῦ *αὐτοκράτορος*, ἐπὶ τῶν χερσαίων ἕπεται.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΚΖ'.

Ἐπὶ τῶν χαλκίνων φυλλωμάτων τῆς νοτιοδυτικῆς πύλης τοῦ ἐσωνάρθηκος τῆς ἁγ. Σοφίας.

(Ὅρα Πίν. Γ' ἀρ. 13).

Θεοφίλου καὶ] Μιχαὴλ νικητῶν.

Κύριε	Θεοφίλῳ.
βοή-	
θει	
5 Θεοτόκε	Θεοδώρᾳ
βοή-	αὐγού-
θει	στῃ.
Χριστὲ	Μιχαὴλ
βοή-	δεσπό-
10 θει	τῃ.
Ἔτους	κόσμου
ἀπὸ κτί-	,ςτμθ'
σεως	ἰνδ(ικτιῶνος) δ'.

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἐνεχαράχθη κατ' ἐπιδιόρθωσιν προγενεστέρας ἐν τῷ αὐτῷ χώρῳ κεχαραγμένης ἐπιγραφῆς μετὰ τὴν τοῦ *Μιχαήλ*, πρωτοτόκου υἱοῦ τοῦ *Θεοφίλου*, γέννησιν, γενομένην τῷ 839 ἔτει[1] καὶ μετὰ τὴν στέψιν τούτου τῷ 840 ἔτει[2]. Ἀντιστοιχεῖ δὲ ἡ *δ' ἰνδικτιὼν* (στ. 13) πρὸς τὸ θέρος τοῦ 841 μ.Χ. ἔτους. Πρότερον δὲ ἀντὶ τῆς ἐπιγραφῆς *Μιχαὴλ δεσπότῃ* (στ. 8-10), μήπω γεννηθέντι, ὑπῆρχεν ἡ ἐπιγραφή, διακρινομένη ἔτι, «Ἰω[άν]ν[η] πατριάρχῃ» (ὅρα Πίν. Γ' ἀρ. 14), καὶ ἀντὶ τῆς χρονολογίας *,ςτμθ' ἰν(δικτιῶνος) δ'* (στ. 12-13), ἡ χρονολογία ,ςτμ.[ζ'] ἰνδ(ικτιῶνος) *6'* (ὅρα Πίν. Γ' ἀρ. 15), ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὸ 838 ἔτος ἀπὸ σεπτεμβρ. μέχρι δεκεμβρίου μηνός, ὁπότε πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἦν Ἰωάννης ὁ Ζ', χειροτονηθεὶς τῇ 21 ἀπριλίου τοῦ 837 ἔτους[3] καὶ μεγάλως τιμώμενος ὑπὸ τοῦ Θεοφίλου.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΚΗ'.

Ἐπὶ τοῦ α' πύργου τῶν θαλασσίων τειχῶν, δεξιᾷ τῷ ἐκ Φαναρίου πρὸς τὸ Ἐγιούπ βαίνοντι.

(Ὅρα Πίν. Α' ἀρ. 10).

† Πύργος] Θεοφίλου κὲ Μηχαὴλ ἐν Χ(ριστ)ῷ ἀ[υ]τοκρατόρ[ων †

Ὁ πύργος οὗτος μετὰ τῶν ἑπομένων τεσσάρων τῶν πρὸς τὸν Κεράτιον κόλπον θαλασσίων τειχῶν, ὡς καὶ οἱ τρεῖς τῆς Προποντίδος[4] καὶ ὁ τῶν χερσαίων τειχῶν[5] ἀνυψώθησαν μὲν ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ *Θεοφίλου* (στ. 1) διότι πρῶτος οὗτος ἀναφέρεται, ἀλλὰ συμβασιλεύοντος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ *Μιχαήλ* (στ. 8). Ἐπειδὴ δὲ ὁ τελευταῖος οὗτος στέφεται τῷ 840[6], τῇ δὲ 21 ἰανουαρίου 842 διαδέχεται τὸν πατέρα αὐτοῦ ἀποθανόντα[7], ἄρα κατὰ τὸ θέρος τοῦ 841 ἔτους μ. Χ. οἱ πύργοι οὗτοι ἀνηγέρθησαν.

Παρατηρητέον δέ, ὅτι ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν Θεοφίλου καὶ Μιχαὴλ αἱ μὲν ἐπὶ τῶν πύργων τοῦ Κερατίου κόλπου εἰσὶν ἄνευ τοῦ ἐπιθέτου *πιστῶν*, αἱ δὲ τῶν χερσαίων τειχῶν καὶ τῶν τῆς Προποντίδος μετὰ καὶ τοῦ ἐπιθέτου *πιστῶν*.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΚΘ'.

Ἐπὶ τῶν θαλασσίων τειχῶν πρὸς τὴν Πόλιν, ἀριστερᾷ τῷ εἰσερχομένῳ διὰ τῆς πύλης τοῦ Βαλατᾶ ἔνδοθεν, ἢ ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς πλευρᾶς τοῦ θαλασσίου τείχους μεταξὺ τοῦ Γενῆ καποῦ καὶ Ἀγιὰ καποῦ.

1. Ὅρα ἀνωτέρω ἐπιγρ. ΡΙΓ'-ΡΚΕ'.
2. C. I. G. ἀρ. 8675.—Κ. Φ. Σ. ἀρ. 855.
3. Ὅρα κατωτέρω ἐπιγρ. ΡΚΘ'-ΡΑΒ'.
4. Ὅρα κατωτέρω ἐπιγρ. ΡΑΓ'-ΡΑΔ'. —C. I. G. ἀρ. 8678.
5. Ὅρα κατωτέρω ἐπιγρ. ΡΑΕ'.
6. MURALT, ἐν χρ.
7. Αὐτόθι, ἐν χρ.

1. MURALT, ἐν χρ.
2. Αὐτόθι, ἐν χρ.
3. Αὐτόθι, ἐν χρ.

(Ὅρα Πίν. Α' ἀρ. 11).

† Πύργος Θεωφήλου κ[αὶ Μιχαὴλ ἐν Χ(ριστ)ῷ αὐτοκρατόρων †

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΑ'.

Ἐπὶ τοῦ γ' πύργου τοῦ Κερατίου κόλπου, δεξιᾷ τῷ ἐκ γεφύρας Ἀζὰπ καποῦ πρὸς τὸ Φανάριον βαίνοντι.

ΡΓΟϹ ////////////////////////////////////ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΝ =‖=

† Πύ]ργος [Θεοφίλου καὶ Μιχαὴλ ἐν Χ(ριστ)ῷ] αὐτοκρατόρων †

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΑΑ'.

Ἐπὶ τοῦ ιβ' πύργου τοῦ Κερατίου κόλπου, δεξιᾷ τῷ ἐκ Φαναρίου πρὸς τὸ Ἐγιούπ βαίνοντι.

ΙΦΟϢ ΑΗΛϵΝ

† Πύργος Θ]εοφί[λου καὶ Μιχ]αὴλ ἐν [Χ(ριστ)ῷ αὐτοκρατόρων †

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΑΒ'.

Ἐπὶ μαρμάρου πύργου τῶν θαλασσίων τειχῶν πρὸς τὸ Φανάριον μετὰ τὸ Τζουβαλῆ καποῦ.

Τ ω Ρ Ο Ν =‖=

† Πύργος Θεοφίλου καὶ Μιχαὴλ ἐν Χ(ριστ)ῷ αὐτοκρα]τώρων †

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΑΓ'.

Ἐπὶ τοῦ α' πύργου τῶν θαλασσίων τειχῶν πρὸς τὸ Τὸπ καποῦ τοῦ Σαρὰϊ βουρνοῦ.

ΠΥΡΓΟϹΘϵΟΦΙΛΟΥ //////ΧΑΗΛΠΙϹΤΩΝ

ΙϹ	ΧϹ
ΝΙ	ΚΑ

†] Πύργος Θεοφίλου [καὶ Μι]χαὴλ πιστῶν [ἐν Χ(ριστ)ῷ αὐτοκρατόρων †

Ἰ(ησοῦ)ς Χ(ριστὸ)ς
Νικᾷ.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΑΔ'.

Ἐπὶ πύργου τοῦ Σαρὰϊ βουρνοῦ.

ΑΗΛΠΙϹΤΩΝ

† Πύργος Θεοφίλου καὶ Μιχ]αὴλ πιστῶν [ἐν Χ(ριστ)ῷ αὐτοκρατόρων †

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἀνεπληρώθη κατά τε τὰς προηγουμένας[1] καὶ τὴν ἐπὶ τῶν θαλασσίων τειχῶν πρὸς τὸ Ἐπταπύργιον[2] κεχαραγμένην, ἥτις ἑπομένως ἀποδοτέα εἰς τὴν αὐτὴν ἐποχήν, ἤτοι τὸ 841 μ.Χ. ἔτος, καὶ οὐχὶ εἰς Μιχαὴλ τὸν Β' (820-829 μ.Χ.)· διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει προηγεῖται τὸ τοῦ βασιλεύοντος πατρὸς Μιχαὴλ ὄνομα καὶ ἕπεται τὸ τοῦ υἱοῦ Θεοφίλου· οὕτω «Πύργος Μιχαὴλ καὶ Θεοφίλου», καὶ οὐχί, ὅπως αἱ καθ' ἡμᾶς ἐπιγραφαί, *Πύργος Θεοφίλου καὶ Μιχαήλ*.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΑΕ'.

Ἐπὶ τῶν χερσαίων τειχῶν πλησίον τῆς Ἐδίρνε καποῦ μεταξὺ τῆς πύλης ταύτης καὶ τῆς τοῦ Τὸπ καποῦ πρὸς τὰ ἔνδον τοῦ τείχους, δεξιᾷ τῷ εἰσιόντι εἰς τὴν Πόλιν.

(Ὅρα Πίν. Α' ἀρ. 12).

1. Ὅρα ἀνωτέρω ἐπιγρ. ΡΚΗ'-ΡΑΓ'.
2. C. I. G. ἀρ. 8678.

† Πύργος Θεοφίλου καὶ Μιχαὴλ πιστῶν ἐν Χ(ριστ)ῷ αὐτο]κρατώρω[ν †

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΑς'.

Ἐπὶ τῶν θαλασσίων τειχῶν ἔξωθεν, πλησίον σιδηρᾶς πύλης πρὸς βορᾶν τοῦ Ἰντζιλῆ κιόσκ καὶ τοῦ αὐτόθι ἁγιάσματος τοῦ Σωτῆρος.

ΩΝΚΡΑΤΑΙΩΣΔΕΣΠΟΣΑΝΤΩΝΤΟΥΣ
ΔΕΝΟΣΠΡΟΣ//ΨΟΣ////ΣΙ/////////Ν
ΗΘΕΝΕΙΣΓΗΝΤΕΙΧΟΣΕΞ//Γ////ΟΤΟΣ
ΠΤΩΣΜΙΧΑΗΛΟΔΕΣΠΟΤΗΣ
ΔΙΑΒ/////////////ΩΝΣΧΟΛΩΝΔΟΜΕΣΤΙΚΩΝ
ΤΟ/////////////ΟΝΩΡΑΕΙΣΜΑΤΗΠΟΛΕΙ

Πολλ]ῶν κραταιῶς δεσποσάντων τοῦ σ[άλου,
Ἀλλ' οὐ]δενὸς πρὸς [ὕ]ψος [εἴκο]σι[ν ποδῶ]ν
Τὸ βλ]ηθὲν εἰς γῆν τεῖχος ἐξ[ή]γ[ερκ]ότος,
Τανῦν ἀκάμ]πτως Μιχαὴλ ὁ δεσπότης,
5 Διὰ Β[άρδα μαίστρου], σχολῶν δ[ο]μεστίκ[ου,
Τό[δ' ἦρε κλειν]ὸν ὡρ[ά]ισμα τῇ Πόλει.

Τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης τὸ τελευταῖον ἥμισυ μέρος, ἐκδεδομένον ἐν C. I. G. ἀρ. 8797, ἀναπληροῦται ἐκεῖ ὡς ἑφεξῆς.

Μέγας βασιλεὺς] Μιχαὴλ ὁ δεσπότης,
διὰ . . . . . τ]ῶν σχολῶν δομεστίκο[υ,
ἀνήγειρε[ν τὸ τεῖχος ἐκ βάθρων] νέον
πύργωμα κλεινὸν] ὡράϊσμα τ[ῇ] πόλει.

Ἐντεῦθεν ὁδηγηθέντες συνεπληρώσαμεν τὴν ὅλην ἐπιγραφήν, εἰκάζοντες ὅτι *Μιχαὴλ ὁ δεσπότης* (στ. 4) ἦν Μιχαὴλ ὁ Γ', ὅστις πολλὰ κτίρια ἀνῳκοδόμησε, μάλιστα ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦ παλατίου[1], καὶ ὅστις ἄρα μόνος ηὐτοκρατόρησε (ἑπομένως τὴν ἄνοιξιν τοῦ 856 ἔτους)[2] ὠνόμασε τὸν *Βάρδαν* (στ. 5) *μάγιστρον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν*[3], θέσιν, ἣν διετήρησε μέχρι τοῦ φεβρουαρίου τοῦ 858 ἔτους[4], ὁπότε ἀντικατέστη διὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἀντιγόνου[5]. Ἄρα κατὰ τὸ θέρος τοῦ 856 ἢ 857 ἠγέρθησαν τὰ τείχη, ἐφ' ὧν ἡ ἐπιγραφή.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, καὶ ἡ ἐν C. I. G. ἀρ. 8692 ἐπιγραφὴ «ὑπηρετοῦντος ἀνδρὸς εὐνομωτάτου, Βάρδα μαγίστρου . . . .», ἐν Κωνσταντινοπόλει κεχαραγμένη «in turri palatii olim Constantiniani», εἰς τὴν ἐποχὴν ταύτην καὶ εἰς τὸν Βάρδαν τοῦτον ἀποδοτέα, καὶ οὐχὶ εἰς τὸν ὁμώνυμον αὐτῷ, τὸν κατὰ τὸ 946 ζῶντα. Ἔχομεν δὲ τοιαύτας ἐπιγραφάς, οἵαν ἐπὶ τῆς Μεβλανὲ καποῦ[1]· «Ἀνενεώθη τὸ προτείχισμα.. ἐπὶ Ἰουστίνου....διὰ Ναρσοῦ τοῦ....σπαθαρίου».

Καθ' ἑτέραν ἀναπλήρωσιν ὁ στίχος 5 ἀναγνωστέος οὕτω· «Διαβ[ατικὰ τ]ῶν σχολῶν δομεστίκων». Ἴσαν δὲ τὰ *διαβατικὰ* διάδρομος (galerie) φέρων εἰς τὸ Τρίκλινον (salle) τῶν *δομεστίκων* (chefs) τῶν *σχολῶν* (garde impériale)[2].

1. LABARTE, αὐτ. σ. 73, 208.
2. MURALT, ἐν χρ.
3. ΛΕΟΝΤΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΥ, σ. 237.
4. MURALT, ἐν χρ,
5. ΣΥΜΕΩΝ ΜΑΓΙΣΤΡΟΥ, σ. 665.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΑΖ'.

Ἐπὶ τῶν δύο πύργων τῶν ἑκατέρωθεν τῆς πύλης τοῦ φρουρίου ἐν τῷ Ἱερῷ (Γερὸς σκελεσῆ).

(Ὅρα Πίν. Α' ἀρ. 13).

† Φ(ῶ)ς Χ(ριστο)ῦ
φ(αίνει) π(ᾶ)σ(ι.

Κατὰ τὴν λειτουργίαν τῶν προηγιασμένων, τὴν τελουμένην μὲν κατὰ τετάρτην καὶ παρασκευὴν τῆς μεγάλης τεσσαρακοστῆς, ἀρχαιοτάτης δὲ οὖσαν καταγωγῆς[3], καὶ μνημονευομένην καὶ ἐν τῷ νϐ' κανόνι τῆς ς' οἰκουμενικῆς συνόδου μετὰ τὸ «Κύριε ἐκέκραξα» καὶ τὰ τῆς Π. Διαθήκης ἀναγνώσματα, ὁ ἱερεὺς λέγει· «Σοφίᾳ ὀρθοί. *Φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσι*», καὶ ἀκολούθως ψάλλεται τὸ «Κατευθυνθήτω»[1].

1. Α. ΠΑΣΠΑΤΗ, αὐτ. σ. 49.
2. LABARTE, αὐτ. σ. 57, 115, 145.
3. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΥ Β' Κωνσταντινουπόλεως. Αἱ θεῖαι λειτουργίαι (ἐν Ἀθήναις 1870. ἐκδ 6' εἰς 8ον) σ. 117, 125.

Τὸ ἀρχαιότατον τοῦτο ῥητὸν ἐχαράχθη πιθανώτατα ἐπὶ τοῦ φρουρίου συνεπείᾳ μεγάλου τινὸς συμβάντος ἐν τῷ Ἱερῷ διαδραματισθέντος· καὶ ἀληθῶς, ἀναδιφῶντες τὰς βυζαντινὰς δέλτους, βλέπομεν ὅτι τῇ 11 ἰουνίου τοῦ 941 ἔτους[2] κατέπλευσαν οἱ Ῥῶς κατὰ Κωνσταντινοπόλεως· ἀπεστάλη δὲ κατ' αὐτῶν μετὰ στόλου ὁ Θεοφάνης πατρίκιος· «καὶ ἐκεῖνοι μὲν πλησίον τοῦ Φάρου ἐναυλόχουν (Φάρος δέ, κατὰ τὸν συγγραφέα[3], καλεῖται ἐφίδρυμά τι, ᾧ πυρσὸς ἐπιτίθεται εἰς ὁδηγίαν τοῖς ἐν νυκτὶ παροδίταις)· οὗτος δὲ πρὸς τῷ τοῦ Εὐξείνου στόματι παρεδρεύων . . . . *ἐν τῷ Ἱερῷ* λεγομένῳ» ἐπετέθη κατ' αὐτῶν, «τήν τε σύναξιν τῶν ῥουσικῶν πλοίων διέλυσε καὶ τῷ ἐσκευασμένῳ πυρὶ πλεῖστα κατέφλεξε, τὰ δὲ λοιπὰ τούτων ἐτρέψατο εἰς πληγὴν καὶ φυγήν»[4]. Ὁ δ' Ἐφραίμιος[5] περὶ τοῦ ῥωσσικοῦ στόλου προστίθησι·

Σχεδὸν δ' ἅπας ἔφθαρτο τῷ Θεοῦ σθένει
καὶ μ η τ ρ α ν ά ν δ ρ ο υ π α ρ θ έ ν ' ο υ συμμαχίᾳ
πρὸς ἀντιπρώρου ῥωμαϊκοῦ τοῦ στόλου.

Καὶ ὁ μὲν Θεοφάνης «μετὰ νίκης μεγάλης ὑποστρέψας ἐντίμως καὶ μεγαλοπρεπῶς παρὰ τοῦ βασιλέως ὑπεδέχθη, καὶ παρακοιμώμενος ἐτιμήθη». Εἰς ἀνάμνησιν δέ, ὡς εἰκάζομεν, τῆς λαμπροτάτης νίκης ταύτης ἐχαράχθη ἐπὶ τοῦ φρουρίου τοῦ *Ἱεροῦ* ἡ παροῦσα ἐπιγραφή, ἐμφαίνουσα τό τε τοῦ πλησίον Φάρου φῶς καὶ τὴν τοῦ γρηγοριανοῦ πυρὸς λάμψιν, καὶ πρὸ πάντων τὴν ἐξ οὐρανοῦ ἐπιλάμψασαν προστασίαν καὶ ἀντίληψιν. Τότε δ' ἐκόπη καὶ τὸ χάλκινον ἐκεῖνο μετάλλιον[6], φέρον ἔνθεν μὲν [ΜΡ] ΘΥ καὶ τὴν προτομὴν τῆς Θεομήτορος κατὰ μέτωπον, ἔνθεν δὲ Φ.Χ.Φ.Π. Καὶ ἡ μὲν προτομὴ τῆς Θεομήτορος ἑρμηνεύεται διὰ τοῦ προμνημονευθέντος στίχου τοῦ Ἐφραιμίου·

καὶ μητρανάνδρου παρθένου συμμαχίᾳ,

τὰ δ' ἀρχικὰ γράμματα Φ. Χ. Φ. Π.[1] διὰ τοῦ τῆς λειτουργίας τῶν προηγιασμένων ῥητοῦ· *Φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσι.*

Ἆρά γε τούτου ἕνεκα τὸ ῥητὸν τοῦτο «Φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσι» ἐλλείπει, ὡς ᾄδεται, ἐκ τῆς ῥωσσικῆς μεταφράσεως τῆς λειτουργίας τῶν προηγιασμένων;

1. Π. ΡΟΜΠΟΤΗ. Ἠθικὴ καὶ λειτουργική (ἐν Ἀθήναις 1869 εἰς 8ον) σ. 385.
2. MURALT, ἐν χρ.
3. ΟΙ ΜΕΤΑ ΘΕΟΦΑΝΗΝ, σ. 423.
4. Αὐτόθι, σ. 424.
5. ΕΦΡΑΙΜΙΟΥ στ. 2735-7.
6. G. Schlumberger (ἐν Revue archéol. 86ρ. 1880) σ. 211-212.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΑΗ'.

Ἐπὶ κιονοκράνου στήλης τοῦ προαυλίου τῆς ἐκκλησίας Βογδὰν σαραΐ.

(Ὅρα Πίν. Γ' ἀρ. 16).

Ἑλένης.

Ἡ ἐκκλησία τοῦ Βογδὰν σαραΐου, ἐν τῷ προαυλίῳ ἧς τινος τὸ κιονόκρανον τοῦτο εὑρέθη, ὀνομάζεται καὶ νῦν ἔτι τοῦ ἁγίου Νικολάου, τὸ δὲ Βογδὰν σαραΐ λέγεται ὅτι ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ λογοθέτου Θεόδουλ[2], ἀπεσταλμένου τοῦ ἡγεμόνος τῆς Μολδαυίας Βόγδαν βοεβόδου Γ' (1503-1517) πρὸς τὸν Σουλτὰν Βαγιαζίτην τὸν Β'[3], βασιλεύσαντα τῷ 1481-1512. Ἄρα ἡ κτίσις τοῦ Βογδὰν σαραΐου ἐγένετο μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1503-1512. Ἡ δὲ παρακειμένη ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Νικολάου ἀνῳκοδομήθη μὲν κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχήν[4], ἀλλ' ἡ πρώτη κτίσις αὐτῆς ἐγένετο κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς αὐτῆς, ὁμοιαζούσης πρὸς τὴν τῆς ἐκκλησίας τῆς ἁγίας μάρτυρος Ἰουλιανῆς, πλησίον τοῦ Στροβίλου[5], ἧς τὰ ἐρείπια σώζονται περὶ τὸ Ἁγιᾶ καποῦ.

Ἐπὶ δὲ τῶν βυζαντινῶν ἔχομεν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Νικολάου ἔξω τοῦ τείχους τῶν Βλαχερνῶν οὐ μακρὰν τοῦ Ἐμβόλου[6], ἐνώπιον δὲ ταύτης ἦσαν παρατεταγμένα τὰ πλοῖα τῶν βυζαντινῶν τῇ 2 αὐγούστου 626, καὶ ταύτην πάλιν ἔκαυσεν ὁ Χαγάνος, ὡς καὶ τὴν ἐκκλη-

1. Ταῦτα ἀναγινώσκονται καὶ ἐπὶ τῆς θύρας τοῦ γυναικωνίτου τοῦ ἐν Θεραπείοις ναοῦ τοῦ ἁγίου Γεωργίου μεθ' ἑτέρων 4 «ΧΧΧΧ», ἐξηγηθέντων ὑπὸ Παύλου, υἱοῦ τοῦ Τομάζου, καὶ διδασκάλου τῆς οἰκογενείας Μουρούζη, ὡς ἑφεξῆς· «Χριστὸς χριστιανοῖς χαρίζεται χάριν».
2. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ, αὐτ. σ. 575.
3. ΦΩΤΕΙΝΟΥ. Ἱστορία τῆς πάλαι Δακίας (ἐν Βιέννῃ 1818. Τόμ. 3 εἰς 8ον) Τόμ. Β' σ. 58.
4. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ, αὐτόθι.
5. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ. Συναξαριστής. Τόμ. Β' σ. 330.
6. Ἀλεξανδρινὸν χρονικόν, αὐτ. σ. 724. — DU CANGE. Constantinopolis christiana lib. IV sect. VI, II, LXIII.

σίαν τῶν ἁγίων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ ἐν Βλαχέρναις. . . . καὶ ὅλα τὰ πέριξ[1]. Μήπως ἡ ἐκκλησία αὕτη ἐστὶν ἡ μετὰ ταῦτα ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ Βογδὰν σαραΐου συμπεριληφθεῖσα;

Ἐπειδὴ δ' ἐκεῖ που εὑρέθησαν σαρκοφάγος τις ξενικῆς μορφῆς καὶ ἀνάγλυφον παριστῶν ἴσως τὸν πέλεκυν τῶν βαράγγων, ὑποτίθεται ὅτι ὁ χῶρος οὗτος κατῳκεῖτό ποτε καὶ ὑπὸ τῶν βαράγγων. Τίς δὲ ἡ *Ἑλένη* τοῦ κιονοκράνου; Πιθανῶς ἡ θυγάτηρ Ῥωμανοῦ τοῦ Λεκαπηνοῦ, ἡ συζευχθεῖσα μὲν Κωνσταντῖνον ς' τὸν Πορφυρογέννητον τῇ 27 ἀπριλίου[2] τοῦ 919 ἔτους, ἀποθανοῦσα δὲ τῇ 20 σεπτεμβρ. τοῦ 961 ἔτους[3] καὶ κτίσασα ξενῶνα καὶ γηροκομεῖον εἰς τὸ παλαιὸν Πετρῆ, τὸ λεγόμενον «τὰ Ἑλένης»[4], περὶ τὸ 956 μ.Χ., διότι ὁ χρονογράφος[5] μνημονεύει τούτου μετὰ τοὺς γάμους τοῦ Ῥωμανοῦ τοὺς τελεσθέντας τῇ 6 δεκεμβρίου τοῦ 956 ἔτους[6]. Ἐκ δὲ τοῦ Πετρίου μετηνέχθη τὸ κιονόκρανον τοῦτο εἰς τὸ γειτνιάζον Βογδὰν σαράϊ.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ,ΡΛΘ'.

Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ χαλκοῦ ὑπερθύρου τῆς μεσαίας πύλης, τῆς εἰσαγούσης ἀπὸ τοῦ ἐσωνάρθηκος εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν πρὸς ἀνατολάς, ἀπεικόνισται βιβλιοστάσιον ἔχον ἐν μέσῳ ἀνεῳγμένον τὸ εὐαγγέλιον, οὗτινος ἐπὶ τῶν δύο σελίδων ἀναγινώσκονται τὰ ἑξῆς· ἄνωθεν δὲ τοῦ εὐαγγελίου τὸ πνεῦμα ἐν εἴδει περιστερᾶς περιπτάμενον ἐπιφοιτᾷ.

ΕΙΠΕΝΟΚΟ ΕΓΩΕΙΜΙ ΗΘΥΡΑΤΩΝ ΠΡΟϐΑΤΩΝ ΔΙΕΜΟΥ	ΕΑΝΤΙΣ ΕΙΣΕΛΘΗ ϹΩΘΗϹΕΤΑΙΚ/ ΕΙϹΕΛΕΥϹΕΤΑΙ Κ/ΕΞΕΛΕΥϹΕΤΑΙ Κ/ΝΟΜΗΝ ΕΥΡΗϹΕΙ

Εἶπεν ὁ Κ(ύριο)ς·
Ἐγώ εἰμι
ἡ θύρα τῶν
προϐάτων·
5 δι' ἐμοῦ
ἐάν τις
εἰσέλθῃ,
σωθήσεται, κ(αὶ
εἰσελεύσεται
κ(αὶ) ἐξελεύσεται,
κ(αὶ) νομὴν
εὑρήσει.

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἐλήφθη ἐκ τῶν ἐφεξῆς δύο ἐδαφίων τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς· «*Εἶπεν* οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι *ἐγώ εἰμι ἡ θύρα τῶν προϐάτων*[1]»· καὶ πάλιν[2] «Ἐγώ εἰμι ἡ θύρα· *δι' ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ, σωθήσεται, καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται, καὶ νομὴν εὑρήσει*».

Πιθανώτατα δ' ἐχαράχθη τῷ 981, ὡς ἐκ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων καὶ μάλιστα τοῦ **d** ἐν τῇ λέξει *δι' ἐμοῦ* (στ. 5) εἰκάζομεν· διότι διαρραγεὶς ὑπὸ σεισμοῦ ὁ ναὸς τῆς ἁγίας Σοφίας τῇ 25 ὀκτωβρίου 975, ἀνεκτίσθη ἐντὸς 6 ἐτῶν ἤτοι μέχρι τοῦ 981[3], ἢ τῷ 987 ἔτει[4].

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ,ΡΜ'.

Ἐπὶ τοῦ γ' πύργου πρὸς βορρᾶν τοῦ Μεβλανὲ καπού.

ΙϹΤΕ ωΘΕΟϹΑΤΑΡΑΧΟΝΚΑΙΑΠΟΛΕΙΙΟΝΦΥ
ΗΝΠΟΛΙΝϹΥΝΙΚΑ /// ΕΝ / C/ /////// ΟΛ

Χρ]ιστὲ ὦ θεὸς ἀτάραχον καὶ ἀπόλε[μ]ον φύ[λαττε
τ]ὴν πόλιν σου, νίκ[α τὸ μ]έν[ο]ς [τῶν π]ολ[εμ]ίων.

Ὁ πύργος οὗτος ἴσως ἀνεκτίσθη ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Η', ὅτε ἦτο μόνος αὐτοκράτωρ ἀπὸ 16 δεκεμβρίου τοῦ 1025 μέχρι τῆς 11 νοεμβρίου τοῦ 1028 ἔτους[7]· διότι σεισμοὶ τρομεροὶ ἐγένοντο ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 26 ὀκτωβρίου 986 καὶ τῇ 9 μαρτίου τοῦ 1010 ἔτους[6] καταρρίψαντες τὸν θόλον τῆς ἁγίας Σοφίας καὶ τὸν ἀγωγὸν Οὐάλεντος· καὶ ὁ μὲν θόλος τῷ 992, ὁ δὲ ἀγωγὸς τὸν ἰούλιον τοῦ 1019 ἔτους[8] ἀνεκαινίσθησαν ἐπὶ Βασιλείου καὶ τοῦ ἀδελφοῦ

1. Ἀλεξανδρινὸν χρονικόν, αὐτ. σ. 725.
2. MURALT, ἐν χρ.
3. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ, αὐτ. Τόμ. Β' σ. 347.
4. ΟΙ ΜΕΤΑ ΘΕΟΦΑΝΗΝ, σ. 458.
5. Αὐτόθι.
6. MURALT, ἐν χρ.
7. Αὐτόθι.

1. ΙΩΑΝΝΟΥ Ι' 7.
2. Αὐτόθι, 9.
3. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ, αὐτ. σ. 511.
4. DÉTHIER, αὐτ. σ. 28.
5. MURALT, ἐν χρ.
6. Αὐτόθι, ἐν χρ.

αὐτοῦ Κωνσταντίνου[1]. Τότε καὶ μέρος τῶν τε θαλασσίων καὶ τῶν χερσαίων τειχῶν κατέρρευσεν, ἐφ' ᾧ καὶ πύργον τῶν θαλασσίων τειχῶν πεσόντα ἀνήγειραν ἀμφότεροι κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα (992—1019), ὡς καὶ δύο πύργους τῶν χερσαίων τειχῶν[2]. Οὕτω δὲ καὶ τὸν μεταξὺ τῶν τελευταίων τούτων κείμενον τοῦτον πύργον, θανόντος ἐν τούτοις τοῦ Βασιλείου, ἀνήγειρε μόνος αὐτοκρατορήσας ὁ Κωνσταντῖνος τῷ 1026, ὅτε καὶ τοὺς Πατσινάκους κατὰ ξηρὰν ἐνίκησε[3]. *Νίκα τὸ μέγος τῶν πολεμίων* (στ. 2).

Τῆς ἐποχῆς δὲ ταύτης φαίνεται οὖσα καὶ ἡ παρὰ τῷ κ. Ἀ. Πασπάτῃ ἐπιγραφὴ φέρουσα[4] «Νικᾷ ἡ τύχη Κωνσταντίνου κλπ.». Ἐπίσης δὲ καὶ αἱ παρὰ Böckh[5], ἃς οἱ ἐκδόντες διστάζουσιν ἀποδιδόντες εἰς Κωνσταντῖνον τὸν Δ', ἢ τὸν Ε', ἢ τὸν ς', ἢ τὸν Ζ', ἢ τὸν Η', ἢ τὸν Θ', ἢ τέλος πάντων τὸν Γ'[6], ἐν ᾧ εἰς Κωνσταντῖνον τὸν Η' ἀποδίδονται ὀρθῶς ὑπὸ τοῦ Böckh ἥ τε ἐπὶ τοῦ ὀβελίσκου Κωνσταντινουπόλεως ἐπιγραφὴ[7] καὶ ἡ ἐν Σπάρτῃ[8], συνωδευμένη μάλιστα καὶ ὑπὸ χρονολογίας 1027 μ.Χ.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ,ΡΜΑ'.

Ἐπὶ βάθρου στήλης ἐκ γρανίτου, κειμένης πρὸς ἀριστερὰν τοῦ ἀνερχομένου τὴν εἰς σεραskέρατον ἀνάγουσαν ὁδὸν Οὐζοὺν τσαρσῆ βασῆ.

(Ὅρα Πίν. Α' ἀρ. 14).

Λουτρ(ὸν) Ἀντ(ωνίνου).

Ἐν Νικομηδείᾳ ὑπῆρχε «τὸ βαλανεῖον τοῦ Ἀντωνίνου», ὅπερ ὁ Ἰουστινιανὸς ἀνενεώσατο[9]. Ἴσως δὲ καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ *λουτρὸν Ἀντωνίνου* ὑπῆρχεν, ὅπερ ἀνενεώθη κατὰ τὸν ια' αἰῶνα, ὁπότε τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην ἀνάγομεν, καὶ εἰς ὃ ἀνῆκεν ὅ τε ἐνεπίγραφος οὗτος κίων καὶ ὁ παρ' αὐτῷ κείμενος ἐκ γρανίτου, ἀμφότεροι ἐξαχθέντες ἐκ τοῦ ἀντικρὺ Κηλὴτ χὰν καλουμένου, ἔνθα καὶ εὑρέθησαν ὑποστηρίζοντες ἀψίδα.

---

1. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ, αὐτ. Τόμ. Α' σ. 104.
2. Ἀ. ΠΑΣΠΑΤΗ, αὐτ. σ. 53, ἀρ. κζ'. σ. 60, ἀρ. μα'.
3. ΚΕΔΡΗΝΟΥ. Τόμ. Β' σ. 483.
4. Ἀ. ΠΑΣΠΑΤΗ, αὐτ. σ. 46, ἀρ. ιη'.
5. C. I. G. ἀρ. 8788, 8789.
6. Ὅρα C. I. G. Τόμ. Δ' Indices, σ. 59, 60.
7. C. I. G. ἀρ. 8703.
8. Αὐτόθι, ἀρ. 8704.
9. ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τόμ. Γ' σ. 314.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ,ΡΜΒ'.

Ἐπὶ μαρμάρου ἐντεθειμένου εἰς τὰ θαλάσσια τείχη πρὸς τὸν Κεράτιον κόλπον, δεξιᾷ τοῦ Γενῆ καπού εἰς τὸν ἐκ θαλάσσης προσβλέποντα.

(Ὅρα Πίν. Α' ἀρ. 15).

Ἀρ]γυρῷ Ῥω[μανῷ.

Τῇ 13 αὐγούστου 1032, ἡμέρᾳ κυριακῇ, ὥρᾳ α' τῆς νυκτὸς «γέγονε σεισμὸς μέγας»[1], ὁ δὲ βασιλεὺς *Ῥωμανὸς ὁ Ἀργυρὸς* ἐπεσκεύασε τὸν ὑδραγωγὸν «καὶ τὸ λωϐοτροφεῖον καὶ τὸ ὀρφανοτροφεῖον καὶ πάντας τοὺς κακῶς παθόντας ξενῶνας ἀπὸ τοῦ σεισμοῦ»[2], κατὰ φεϐρουάριον τοῦ 1034 μ. Χ. ἔτους[3]. Ἴσως δὲ τότε καὶ τὰ θαλάσσια τείχη παθόντα ἐπεσκεύασεν, ὡς ἐκ τῆς προκειμένης ἐξάγεται ἐπιγραφῆς.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ,ΡΜΓ'.

Ἐν ἁγίᾳ Σοφίᾳ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ μεσημϐρινοῦ μέρους τοῦ γυναικωνίτου πλησίον παραθύρου πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἱεροῦ ἄνωθεν· πέριξ δὲ τῆς μαρμαρίνης ταύτης πλακὸς ὑπάρχουσι γλυφαί τινες, ὡσανεὶ ἦσαν ἐντεθειμέναι σιδηραῖ κιγκλίδες.

HENRICUS DANDOLO
Henricus Dandolo.

Γνωστὸν ὅτι ἐπὶ τῆς φραγκοκρατίας ἐτάφη ἐν ἁγίᾳ Σοφίᾳ ἥ τε Μαρία σύζυγος Βαλδουίνου Α' ἀποθανοῦσα τῷ 1204[4] καὶ ὁ περιϐόητος δόγης τῆς Ἐνετίας *Ἐρρίκος Δάνδολος* ἀποθανὼν τῷ 1205[5]. Ἴσως δὲ ἡ ἐνεπίγραφος αὕτη πλὰξ ἦν, ὅπως ἔν τισιν ἐκκλησίαις τῆς Ἰταλίας βλέπομεν, ἐπὶ τοῦ ἐδάφους κάτωθεν τοῦ καθαυτὸ σαρκοφάγου, ὑποστηριζομένου μὲν ὑπὸ τεσσάρων ποδῶν, κεκλεισμένου δὲ ἐντὸς σιδηρῶν κιγκλίδων. Καὶ ὁ μὲν σαρκοφάγος ἀφῃρέθη ἐκεῖθεν ἀκολούθως, τὰ δὲ γράμματα τῆς πλακὸς ταύτης ὑπὸ τοῦ κονιορτοῦ τῶν αἰώνων κεκαλυμμένα διέφυγον τὴν προσοχὴν τῶν πολλῶν.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ,ΡΜΑ'.

Ἐπὶ κιονοκράνου στήλης ἐντὸς τοῦ περιϐόλου τοῦ Σαράϊ βουρνοῦ πλησίον τοῦ Τσινιλῆ κιόσκ.

1. ΚΕΔΡΗΝΟΥ. Τόμ. Β' σ. 500.
2. Αὐτόθι, σ. 504.—ΖΩΝΑΡΑ ΙΖ' 12.
3. MURALT, ἐν χρ.
4. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ, αὐτ. Τόμ. Α' σ. 501.
5. Ἀ. ΠΑΣΠΑΤΗ, αὐτ. σ. 339.

("Ορα Πίν. Γ' ἀρ. 17).

Θεοδώρων.

Τὸ παρὸν κιονόκρανον μετηνέχθη ἴσως «ἐκ τῆς κατὰ τὸ Νυμφαῖον μονῆς τῶν ἁγίων μεγάλων μαρτύρων *Θεοδώρων*», ἔνθα συνῆλθε τῷ 1232 ἡ σύνοδος ὑπὸ τὸν Κωνσταντινοπόλεως Γερμανὸν τὸν Β'[1] καὶ τῇ 31 μαρτίου 1256 ὑπὸ τὸν Κωνσταντινοπόλεως Ἀρσένιον[2]. Τὸ δὲ Νυμφαῖον ἦν ἡ ἐν Λυδίᾳ[3] Μαγνησία[4]. Οἱ δὲ ἅγιοι Θεόδωροι, ὅ τε στρατηλάτης, οὗ ἡ μνήμη τῇ 8 φεβρουαρίου, καὶ ὁ τύρων, ἑορταζόμενος τῇ 17 τοῦ αὐτοῦ μηνός, ἦσαν ἐν μεγάλῃ τιμῇ τῷ 1258 παρὰ Μιχαὴλ μεγάλῳ δομεστίκῳ τῷ Παλαιολόγῳ, τῷ μετὰ ταῦτα αὐτοκράτορι· διότι ἐπὶ τῆς σφραγῖδος αὐτοῦ, τῆς ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ κ. Mordtmann δημοσιευθείσης[5], παρίσταται ἡ εἰκὼν αὐτῶν μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς «Θεόδωροι».

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΜΕ'.

Ἐν ἁγίᾳ Σοφίᾳ ἐπὶ τῆς στήλης ἐν τῇ μεσημβρινῇ πλευρᾷ τοῦ γυναικωνίτου.

("Ορα Πίν. Α' ἀρ. 16).

Κὲ τοῦτο Τεόδωρος δρᾷ.

Τῆς ἐποχῆς τῆς φραγκοκρατίας (1204—1261) ὡς ἐκ τῆς συγχύσεως τοῦ τε λατινικοῦ καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου καὶ τῆς λέξεως *δρᾷ*, δεικνυούσης φράγκον τινὰ τοῦ μεσαίωνος, γράφοντα, ὅπως προὔφερε, *Τεόδορος* ἀντὶ *Θεόδωρος*, *κὲ* ἀντὶ *καί*.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΜϛ'.

Ἐπὶ πλίνθου ἐντὸς θολωτοῦ ὑπογείου ἀνωρυγμένου ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀναγούσης εἰς τὸ Φετιὲ τζαμῆ.

ΙΝΓΒΑΡΓ

Ἰνγ[λίνου] βαρ[έγγου.

Καίτοι τὸ θολωτὸν ὑπόγειον ἀνῆκεν εἰς ἕτερον κτίριον, περὶ οὗ κατωτέρω, ἀλλ' ὅμως εἴπωμέν τινα καὶ περὶ τῆς γειτνιαζούσης μονῆς τῆς Παμμακαρίστου, τανῦν Φετιὲ τζαμιῆ[1].

Ἡ μονὴ αὕτη ἐκτίσθη οὐχὶ τὸν ιϛ' αἰῶνα, ὡς παρὰ Κωνσταντίου τοῦ πατριάρχου παραλαβόντες[2] ἐπανέλαβον πολλοί, ἀλλὰ λήγοντος τοῦ ιγ' αἰῶνος. Διότι ὁ πρέσβυς τῆς Γερμανίας Γερλάχιος εἶδε πρὸ τοῦ 1578[3] ἐν τῇ μονῇ τῆς Παμμακαρίστου τὴν ἑξῆς ἐπιγραφήν, μὴ καταχωρηθεῖσαν ἐν τῷ C. I. G.

«Μιχαὴλ Δούκας γλαβᾶς Τραχανιώτης (γρ. Ταρχανιώτης), ὁ πρωτοστράτωρ καὶ κτίτωρ».

«Μαρία, Δούκαινα, κομνηνή, παλαιολογίνα, βλάκενα (;) ἡ πρωτοστρατόρισσα καὶ κτιτόρισσα».

Ὁ Μιχαὴλ Γλαβᾶς, κατὰ τὸν Παχυμέρην[4], γίνεται κονοσταῦλος τὸν δεκέμβριον τοῦ 1282· τὸ ὀφφίκιον τοῦτο ἐκ τοῦ connétable προερχόμενον ἐσήμαινε τὸν σταυλοκόμην[6]. Καὶ ἀληθῶς τῇ 23 αὐγούστου 1306[7] Γλαβᾶς ὁ ἐκ Ταρχανειωτῶν πρωτοστράτωρ ἐκστρατεύσας ἐνίκησε τοὺς Βουλγάρους[8]. Οὗτος δέ, ὡς ἐκ τῆς τοῦ Γερλαχίου ἐπιγραφῆς ἐξάγεται, ἦν ὁ ἱδρυτὴς τῆς Παμμακαρίστου, ἧς ἡγούμενον ἐγκατέστησε Κοσμᾶν (τὸν τῇ 1 ἰανουαρίου[9] 1307 πατριάρχην ΚΙΙ. γενόμενον Ἰωάννην ΙΒ'), ὡς ῥητῶς λέγει ὁ Παχυμέρης[10]. «Ὁ μέντοι γε τηνικάδε μέγας κονοσταῦλος ὁ Ταρχανειώτης »Γλαβᾶς, ὃν καὶ πρωτοστράτορα ὁ κρατῶν με»τὰ ταῦτα ἐποίει. . . . φιλομόναχος ὢν . . . . »συνέστησε (τὸν Κοσμᾶν) αὐτῷ βασιλεῖ καὶ »τὴν *ἰδίαν* μονὴν τὴν τῆς Παμμακαρίστου »Θεοτόκου εἰς χεῖρας δίδωσιν». Ἑπομένως οὔτε ἡ σύζυγος αὐτοῦ Μαρία ἦν ἀδελφὴ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ[11], οὔτε ὁ Ἀλέξιος Κομνηνὸς ἐτάφη ἐνταῦθα[12], γνωστοῦ ὄντος ἄλλως τε, ὅτι ἐν τῇ μονῇ τοῦ Φιλανθρώπου Χριστοῦ ἐτάφη τῇ 15 αὐγούστου 1118[13], ἀλλ' οὔτε ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ ἡ περικλεὴς Ἄννα ἡ Κομνηνὴ περὶ τὸ 1148 ἀποθανοῦσα[1].

1. MURALT, ἐν χρ.
2. F. MIKLOSICH et J. MUELLER. Acta patriarchatus Constantinopolitani (ἐν Βιέννῃ 1860 1862. Τόμ. 2 εἰς 8ον) Τόμ. Α' σ. 118, 119.
3. ΓΡΗΓΟΡΑ. Τόμ. Α' σ. 190.
4. Αὐτόθι. Τόμ. Β' σ. 1160.
5. Φιλολογικοῦ συλλόγου. Τόμ. ΙΓ'. Παράρτημα, σ. 48.

1. Ἀ. ΠΑΣΠΑΤΗ, αὐτ. σ. 298.
2. Κωνσταντινιάδος, σ. 95.
3. M. CRUSII. Turcograeciа (ἐν Βασιλείᾳ 1584 εἰς 4ον) Τόμ. Α' σ. 189.
4. ΠΑΧΥΜΕΡΟΥΣ. Τόμ. Β' σ. 12.
5. MURALT, ἐν χρ.
6. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ, αὐτ. Τόμ. Γ' σ. 74.
7. MURALT, ἐν χρ.
8. ΠΑΧΥΜΕΡΟΥΣ. Τόμ. Β' σ. 445.
9. MURALT, ἐν χρ.
10. ΠΑΧΥΜΕΡΟΥΣ, αὐτ. σ. 183.
11. Κωνσταντινιάδος, σ. 95.
12. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ, αὐτ. Τόμ. Α' σ. 576.
13. MURALT, ἐν χρ.

Ἐπειδὴ δὲ τῷ 1292 κατὰ μάρτιον ἄλλος ἦν πρωτοστράτωρ[2], ἄρα ἀπὸ 1 μαρτίου 1292 μέχρι δεκεμβρίου 1293 ὁ Γλαβᾶς γενόμενος πρωτοστράτωρ ἀνίδρυσε τὴν τῆς Παμμακαρίστου μονήν, ἥτις, ὡς γνωστόν, μετὰ τὴν ἅλωσιν καὶ πατριαρχεῖον ἐγένετο[3].

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς παρακειμένης μονῆς. Τὴν ἑρμηνείαν δὲ τῆς ἐπιγραφῆς *Ἰγγλίνου Βαρέγγου* δίδωσι χωρίον τι τοῦ Κωδινοῦ λέγοντος· «Ἔπειτα ἔρχονται καὶ πολυχρονίζουσι καὶ οἱ Βάραγγοι κατὰ τὴν πάτριον καὶ οὗτοι γλῶσσαν αὐτῶν, ἤτοι ἰγγλινιστί»[4]. Ἰγκλῖνοι δὲ ὀνομάζονται[5] οἱ Ἄγγλοι καὶ ἰγγλικὰ τὰ τῆς Ἀγγλίας παράλια[6], καὶ Ῥιχάρδος ὁ λεοντόκαρδος ῥὴξ τῆς Ἰγγλινίας[7] προσαγορεύεται.

Ἀλλὰ τίνα ἦσαν ἄρά γε τὰ θολωτὰ ταῦτα ὑπόγεια, ἔνθα οὐ μόνον ἡ πλίνθος αὕτη ἀνεκαλύφθη, ἀλλὰ καὶ μνήματα καὶ προτομὴ μαρμάρινος; Μήπως ἦσαν τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Νικολάου καὶ τοῦ ἁγίου Αὐγουστίνου τῆς Καντουαρίας (Canterbury), ἣν ἔκτισε μεταξὺ τοῦ Τεκφοὺρ σαραΐου[8] καὶ Ἐδίρνε καποῦ εὐπατρίδης ἄγγλος καταφυγὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν μετὰ τὴν γενομένην τῷ 1066 ὑπὸ τοῦ Γουλιέλμου κατάκτησιν τῆς Ἀγγλίας;[9] Ἡ ἐκκλησία αὕτη διετηρεῖτο εἰς τὴν κατοχὴν τῶν Λατίνων καὶ μέχρι τοῦ 1605, καθὰ διηγεῖται μάρτυς αὐτόπτης[10], καὶ ἐκ ταύτης μετεκομίσθη εἰς τὴν κατὰ Γαλατᾶν καθολικὴν ἐκκλησίαν τῶν ἁγίων Πέτρου καὶ Παύλου[11] ἀργυροῦς τις σταυρὸς ταύτην φέρων τὴν ἐπιγραφήν[12]:

Hoc opus fecit Augustinus de Costena prior in ecclesia Sti Nicolai constantinopolitensis.

Φαίνεται δέ, ὅτι ἑτέρα ἦν ἡ λατινικὴ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Νικολάου ἡ μνημονευομένη μὲν ἔν τινι χρυσοβούλλῳ Ἰσαακίου τοῦ Ἀγγέλου τοῦ 1187 περὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐνετικῶν κτήσεων, ἅτε δὴ κειμένη[1] μεταξὺ τῆς μονῆς τῆς Περιβλέπτου (νῦν Σουλοῦ μοναστήρ) καὶ τῆς τῶν Ἀκοιμήτων (νῦν Ἰμβροχὸρ μεστζιδῆ).

1. Κ. ΚΑΛΑΙΔΑΟΥ. Περὶ Ἄννης Κομνηνῆς (ἐν Φιλολογικῷ συλλόγῳ Τόμ. Γ' σ. 117).
2. MURALT, ἐν χρ.
3. Ἀ. ΠΑΣΠΑΤΗ. αὐτ. σ. 299.
4. ΚΩΔΙΝΟΥ. Περὶ ὀφφικίων, σ. 57.
5. ΝΙΚΗΤΑ, σ. 547.
6. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ Θεσσαλονίκης. Παρεκβολαὶ εἰς Ὁμήρου Ἰλ. Γ'.
7. ΝΙΚΗΤΑ, σ. 641.
8. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ, αὐτ. σ. 127. Τόμ. Β' σ. 53.
9. DU CANGE. Constantinopolis christiana (ἐν Παρισίοις 1680 φύλλ.) IV, 90. II, 53. — BELIN, Histoire de l'église latine de Constantinople (ἐν Παρισίοις 1872 εἰς 8ον) σ. 4.
10. E. De BEAWAU. Relation du voyage du Levant (ἐν Ναγκείῳ 1615 εἰς 4ον) σ. 18. — Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ, αὐτ. Τόμ. Β' σ. 53, 49.
11. BELIN, αὐτ. σ. 91.
12. C. COMMIDES DI CARBOGNIANO. Descrizione topografica di Constantinopoli (ἐν Ἐνετίᾳ 1794 εἰς 8ον) σ. 40.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΜΖ'.

Ἐπὶ τῆς βορείου προσόψεως πύργου τῶν θαλασσίων τειχῶν, δεξιᾷ τῷ κατερχομένῳ διὰ τοῦ Κούμ καποῦ εἰς τὴν ἀποβάθραν Κοντοσκαλίου. Ἄνωθεν δὲ τῶν μονογραμμάτων ἀπεικονίζεται λέων ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν αὐτοῦ ἱστάμενος (rampant), ἐστραμμένος ἀριστερᾷ τῷ προσβλέποντι, κρατῶν ῥομφαίαν καὶ φέρων στέμμα.

("Ορα Πίν. Γ' ἀρ. 18).

Κ(ομ.)νην(οῦ)
Δούκα]
Ἀ(γγέ)λο[υ
Π(α)λ(αι)ολ(όγου).

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἀνήκει εἰς Ἀνδρόνικον τὸν Β', ὅστις καὶ ἐν ἐπιγραφῇ τῆς Ἀπολλωνίας, ἣν ἄλλοτε ἐδημοσιεύσαμεν[2], «*Κομνηνός, Δούκας, Ἄγγελος, ὁ Παλαιολόγος*» φημίζεται, καὶ ὅστις τὰ τείχη τῆς Κωνσταντινουπόλεως καταπεπτωκότα ἀνήγειρε τῷ 1317[3].

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΜΗ'.

Ἐπὶ τοῦ α' πύργου τοῦ πρὸς ἀριστερὰν τῷ εἰσερχομένῳ εἰς τὴν Πόλιν διὰ τῆς πύλης Τζουβαλίου. Κάτωθεν τῆς ἐπιγραφῆς οἰκόσημον παριστῶν λέοντα ἱστάμενον ἐπὶ τῶν ὀπισθίων αὐτοῦ ποδῶν καὶ ἐστραμμένον πρὸς τὰ ἀριστερὰ τοῦ ὁρῶντος.

ΜΑΝΟΥΗΛΦΑΚΡΑΣΗ
ΤΟΥΚΑΤΑΚΟΥΣΗΝΟΥ

Μανουὴλ Φακρασῆ
τοῦ Κατακουσηνοῦ.

1. ZACHARIAE, αὐτ. σ. 527-8.
2. Φιλολογικοῦ συλλόγου. Τόμ. ΙΓ' σ. 92.
3. Αὐτόθι, σ. 96.

Τῇ 21 Ἰουνίου τοῦ 1346[1] ὁ πρωτοστράτωρ Φακρασῆς πεμφθεὶς ὑπὸ Ἰωάννου Καντακουζηνοῦ εἰς Σηλυμβρίαν νικᾷ τοὺς ὑπὲρ τῆς βασιλίδος Ἄννης, μητρὸς Ἰωάννου Ε' τοῦ Παλαιολόγου, μαχομένους στρατηγούς[2]· τὸν δὲ αὔγουστον τοῦ 1351[3] ὁ πρωτοστράτωρ Φακρασῆς ἐμάχετο ὑπὲρ τοῦ Καντακουζηνοῦ κατὰ τῶν Γενουησίων τοῦ Γαλατᾶ[4]. Ἴσως δὲ ἕνεκα τῆς πρὸς τὸν Καντακουζηνὸν ἀφοσιώσεως αὐτοῦ προσέθηκεν εἰς τὸ οἰκογενειακὸν αὐτοῦ ὄνομα *Φακρασῆς* καὶ τὸ τοῦ *Κατακουσηνοῦ*, ὅπως ἐπὶ τοῦ καθ' ἡμᾶς οἰκοσήμου ἀναγινώσκεται. Πρωτοστράτωρ δὲ ἦν ὁ ἀρχιϊππικόμος[5]· «τουτὶ δὲ τὸ ὀφίκιον, κατὰ Νικηφόρον Βρυέννιον[6], μέγα ἦν παρὰ βασιλεῦσι καὶ μεγίστοις ἐδίδετο». Ὅτε δὲ ὁ Ἰωάννης Καντακουζηνὸς τὴν αὐτοκρατορικὴν πορφύραν ἐκδυθεὶς τὸ μοναχικὸν ἐνεδύθη τριβώνιον, λήγοντος τοῦ 1355[7], μετονομασθεὶς Ἰωάσαφ[8], τότε φαίνεται, ὅτι ὁ Μανουὴλ Φακρασῆς, πιστὸς μέχρι τέλους, ἐπηκολούθησε τὴν τύχην τοῦ πάτρωνος αὐτοῦ, μοναχὸς Μωϋσῆς γενόμενος· διότι μετὰ δεκαπενταετίαν, ἤτοι κατὰ μῆνα τοῦ 1371, ἐπέμφθη ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινοπόλεως ἔξαρχος ἐπὶ τῇ διοικήσει τῆς μητροπόλεως Θεσσαλονίκης χηρευούσης «ὁ τιμιώτατος ἐν μοναχοῖς κὺρ Μωϋσῆς ὁ Φακρασῆς» μετὰ τοῦ μεγάλου σκευοφύλακος Περδίκη[9]. Οὗτος ἦν καθ' ἡμᾶς ὁ πρότερον ὀνομαζόμενος *Μανουὴλ Φακρασῆς ὁ Κατακουσηνός*.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΜΘ'.

Ἐπὶ λίθου τινὸς ἐντεθειμένου ἐπὶ τοῦ ἔξω τείχους τοῦ πρὸς Β. ἐστραμμένου τοῦ Ἰμβροχόρ τζαμιῆ.

(Ὅρα Πίν. Α' ἀρ. 17).

Μηνὶ σεπτεμ(β)ρίου [ἔτους ,ϛω[ι]ϛ' ἐκοιμήθη [ὁ δοῦλος τοῦ Θ(εο)ῦ Διονύσιος ὁ Ροῦσος ἡμέρα ἕκτῃ.

1. MURALT, ἐν χρ.
2. ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΥ. Τόμ. Β' σ. 585.
3. MURALT, ἐν χρ.
4. ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΥ. Τόμ. Γ' σ. 196.
5. DU CANGE. Glossarium mediae et infimae graecitatis, ἐν λ.
6. ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΒΡΥΕΝΝΙΟΥ, σ. 57.
7. MURALT, ἐν χρ.
8. ΓΡΗΓΟΡΑ. Τόμ. Γ' σ. 243.
9. MIKLOSICH et MULLER, αὐτ. Τόμ. Α' σ. 566.

Ἐν τινι ἐπιστολῇ τοῦ Κωνσταντινοπόλεως Ἀντωνίου Δ' ἀπὸ 29 ὀκτωβρίου 1393[1] μνεία γίνεται τοῦ κὺρ Διονυσίου *ἐκείνου*, ὅστις ἦν ἔξαρχος καὶ *καλόγηρος* τοῦ Ἀλεξίου, ὄντος μητροπολίτου Κυέβου καὶ πάσης Ῥωσσίας ἀπὸ 1353-1378[2]. Ὁ Ἀλέξιος δὶς μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν[3], ἔχων ἴσως παρ' ἑαυτῷ καὶ τὸν καλόγηρον αὐτοῦ *Διονύσιον* τὸν *Ῥοῦσον* (στ. 3, 4). Ἀλλὰ καὶ οὗτος μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν τῷ 1384, ὅπως χειροτονηθῇ μητροπολίτης Κυέβου καὶ πάσης Ῥωσσίας, κατὰ δὲ τὴν ἐπάνοδον αὐτοῦ λέγεται, ὅτι ἐτελεύτησεν ἐν Κιέβῳ[4]. Μήπως ἔμεινε τότε ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐκάρη μοναχὸς ἐν τῇ μονῇ τῶν *Ἀκοιμήτων*, ἔνθα καὶ *ἐκοιμήθη* (στ. 2) τὸν αἰώνιον ὕπνον μετὰ τρία ἔτη, ἤτοι τῷ 1387, ὡς ἐκ τῆς ἡμετέρας ἐπιγραφῆς ὑπεμφαίνεται;

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΝ'.

Ἐπὶ πύργου μεταξὺ Ἐδίρνε καποῦ καὶ Ἐγρῆ καποῦ.

ΕΝΙΣΘΗΚΟ
/ / / / / / / / / / / /
/ / / / / / / / / / / /

Ἀνεκ]ενίσθη ἡ κο[ρτίνα
ὑπὸ Γεωργίου δεσπότου]
Σερβίας ἐν ἔτει ,ϛνϛ'].

Ἀνεπληρώθη ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἐξ ὁμοίας κειμένης ἐπὶ πύργου μεταξὺ Κούμ. καποῦ καὶ Γενῆ καποῦ[5]. Διὰ τῆς λέξεως *κορτίνα* (στ. 1), γαλλιστὶ courtine, δηλοῦνται τὰ μεταξὺ δύο πύργων τείχη· «τοὺς πύργους καὶ τὰς μεταξὺ κορτίνας» λέγει Ἄννα ἡ Κομνηνή[6]. Κατὰ τὴν αὐτὴν δὲ ἐποχήν, ἤτοι κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1448[7], φαίνεται, ὅτι *ἀνεκενίσθη* (στ. 1) καὶ ἡ κορτίνα αὕτη. Ὁ δὲ *Γεώργιος* (στ. 2) ἦν υἱὸς Branco[8], ἤτοι Βράγκοβιτς.

---

1. Αὐτόθι. Τόμ. Β' σ. 195.
2. Ἱστορία τῆς ῥωσσικῆς Ἐκκλησίας, μετάφρ. ἐκ τοῦ ῥωσσικοῦ (ἐν Ἀθήναις 1851 εἰς 8ον) σ 68, 78.
3. Αὐτόθι, σ. 69.
4. Αὐτόθι, σ. 79.
5. MORDTMANN, αὐτ.
6. ΑΝΝΗΣ ΚΟΜΝΗΝΗΣ, Β' ἀρχ.
7. MIKLOSICH. Slavische Altorthuomer CCLIV.
8. Αὐτόθι, CCLII.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΡΝΑ'.

Ἐν Πέρᾳ παρὰ τῇ δημαρχίᾳ, ἔνθα ἦν πρό τινος χρόνου τὸ ἑλληνικὸν λύκειον.

Virtute

Virtute.

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἀναγινώσκεται ἐπὶ οἰκοσήμου ἀνήκοντος πιθανώτατα εἰς τὴν οἰκογένειαν De Camporo[sso], δουκὸς τῆς Γενούης τῷ 1452 μ. Χ.

Ἐν Κωνσταντινοπόλει, τῇ 30 Ἰουνίου 1882.

C. G. CURTIS. Σ. ΑΡΙΣΤΑΡΧΗΣ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μητροπολίτη
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

ἄγαλμα Ἀρτεμιδώρου 5.— Πανὸς 4.— Σεβήρου 7.
ἁγίασμα Χριστοῦ 11.
ἀγωγὸς Οὐάλεντος 34.
αἶξ Κυζίκου 4, 5.
αἰχμητὴς 3, 4.
Ἀλέξανδρος ἡγούμενος 11.
Ἀλέξιος Κιέβου 38.
ἅλωσις Βυζαντίου 7.
ἀνταρσία Θωμᾶ 27.
Ἀντωνινία πόλις Βυζαντίων 6, 7.
Ἀντωνίνια σεβαστὰ 7.
ἀπόμαχος 3, 4.
Aquarius 9, 10.
Ἀργαδεῖς, φυλὴ 4, 5.
Ἄρτεμις θρακῴα 5.
αὐγοῦσται: Ἑλένη 34. — Θεοδώρα 13, 14, 30.—Θεοφανὼ 27.—Σοφία 23.
αὐτοκράτορες: Ἀλέξιος Κομνηνός 36. — Ἀνδρόνικος Β' 37.—Ἀργυρὸς Ῥωμανός 35.—Βασίλειος Β' 34. — Ἡράκλειος 24-26. — Θεόφιλος 27, 32.—Ἰουστινιανὸς Α' 13-16, 18, 20, 35. — Ἰουστῖνος Β' 23. — Καρακάλλας 6, 7. — Κλαύδιος Β' 10. — Κωνσταντῖνος Α' 9, 10.—Δ' 26. — Ε'-Γ' 35. Λέων Γ' 26.—Μιχαὴλ Β' 27.—Μιχαὴλ Γ' 30, 31, 32.—Σεβῆρος 6, 7.—Σταυράκιος 27.

βαρύγγοι 17, 18, 34, 36.
Βάρδας μάγιστρος 32.
βασιλεὺς Χαλκηδόνος 6.
Βενδιδώρα Θρᾷττα 5.
Βενδὶς Ἄρτεμις 5.
Βερτίλας (Πέτρος) 21.
Βόγδαν Γ' 33.
Βογδὰν σαρὰϊ 33.
βυζάντιοι: Ἀπολλώνιος 8. —Ἀρτεμίδωρος 5. —Διογένης 8.—Ἰώδωρος 5. — Διονύσιος 8. —Ἑκατόδωρος 5.—Ἡρόδωρος 5.—Θεοδώρα 5.—Θεόφιλος 8.—Ἰσίδωρος 5.—Καλλιχορῆτις 8.—Μένδας, Μενδίδωρος, Μητρόδωρος, Ὀλυμπιόδωρος, Ὀνησιδώρα, Πυθόδωρος 5.
Βυζαντίου αὐγουσταῖον 10.—Βόλος 5.— γεράνιον 23. — ἕβδομον 10. — ἑβραϊκὰ 27. — ἔμβολος Καριανὸς 12, 13.— εὔριπος 7. — Ἱερὸν 23. — Ἱππικὸν 7. — ἱππόδρομος 7, 13.— Κατάγγιον 11.—κερκόπορτα 18. κοιμητήριον 8. — μίλιον 10. — ὀβελίσκος 35. — ὄγδοον 10. — πενταπύργιον 28.—σενάτον, σταδιόμετρον 10.—στάδιον 3, 8. —στοὰ 10.—σφενδόνη, φυλακαὶ 7.—Χηλαὶ 5.

Camporosso, δοὺξ Γενούης 39.
Γεώργιος, δεσπότης Σερβίας 38.
Γηροκομεῖον «τὰ Ἑλένης» 34.
Γλαβᾶς (Μιχαὴλ) 36.
γλῶσσα Βυζαντίου 3.
γότθοι 10, 17, 18.—Alaric, Athanaric 20. —Γάϊνας 19, 20.—Γαΐνης 10, 20.—Γιλδέριχ 18.—Cunigunda, Ἐθνογώνδα 20.—Ἐπωκτωρὶκ 21.—Fredegunda 20. —Geisserich, Θεοδερὶχ 18. — Θεόδωρος 19.—Ἰωάννης 22.—Κανδὶκ 20.—Κούβνιος 19. —Λάϊνας 19.—Ὀπτήλας 21. — Οὐαλδαρὶχ 17, 18.—Radegunda 20.—Σαββάτις 23.—Σελενᾶς, Σεργία 20.—Σέφνας, Στάχνας 19, 20.— Τραυστίλας, Τωτίλας 21.
γραφικὰ ῥητὰ 15, 17, 23, 24, 34.

Dandolo (Henricus) 35.
διαβατικὰ 32.
Διόγνητος (Σεκουνδεῖνος) 6.
Διονύσου (Δημήτριος) 4.
δούκαινα (Μαρία) 36.
Δωρόστολος 16.

Ἐγγενέτωρ 5.
ἐγγενὴς 5.
Ἐγνατία ὁδὸς 10.
ἐδώλιον σταδίου 8.
ἐκκλησίαι: ἁγ. Αὐγουστίνου 37. — ἁγ. Βαρβάρας 27.—ἁγ. Εὐφημίας 12. — ἁγ. Θεοφανοῦς 27.—ἁγ. Ἰουλιανῆς 33.—ἁγ. Ἰωάννου 24.—ἁγ. Νικολάου 33, 37.—Παναγίας 11.—Παναγίας Φάρου 24.— ἁγ. Παντελεήμονος 13. — ἁγ. Παντολέοντος 13. — ἁγ. Παρασκευῆς 17.—ἁγ. Πέτρου καὶ Μάρκου 25. — ἁγ. Πέτρου καὶ Παύλου 37.—ἁγ. Σοφίας 13, 16, 20, 34.—Σωτῆρος Χριστοῦ 11.
ἐξωκιονῖται 18.
ἔπαρχοι: Ἀνθέμιος 20, 21. — Θεόδωρος 10, 11, 24.—Κυνήγιος 9.—Κῦρος 20, 21. — Κωνσταντῖνος 20.—Πουσαῖος 20, 21.
Εὐφημία (Λύρηλία) 6.

ζωδιακὸς κύκλος 10.

Hardrada (Harald) 17.
ἡμερολόγιον Βυζαντίου.

Θεόδωρος στουδίτης 12.
Θεόδωρος φράγκος 36.
Θεοφάνης πατρίκιος 33.
Θυρανοίξια 15.

Ἰάκωβος ἡγούμενος 11.
ἱερὸν Ἀρτέμιδος Δικτύννης 5.
Ἰωσὴφ Στουδίτης 12.

Κατακουζηνὸς (Μανουὴλ Φακρασῆς) 37, 38.
κινστέρνα Φιλόξενος 9.
κίονες ἁγ. Σοφίας 13-15.
Κολουμβᾶνος 11, 12.
Κολούμβας 11.
Κομνηνὴ (Ἄννα) 37.
κορτίνα 38.
Κρατύλου (Θεμίστιος) 4.
Κρίσπος κόμης ἐξκουβιτόρων 25.
Κρίσπος σκευοφύλαξ 24, 25.
Κύζικος 4.
Κυιντιανὸς (Αὐρήλιος Σαβεινιανός) 6.

λαύρα 11.
λιμὴν Σοφιανῶν 23.
λουτρὸν Ἀντωνίνου 35.—Σοφιανῶν 23.

Μάξιμος (Λούκιος Μάριος) 6.
Μαρᾶς σῦρος 12.
Μάρκελλος ἡγούμενος 11.
μαρτυρεῖον ἁγ. Χαραλάμπους καὶ Παντολέοντος 13.
Μέμνονος (Διαφάνης) 4.
Μενδὶς Ἄρτεμις 5.
μὴν τρίτος Αἰγυπτίων 9.
Μίκκου (Ἀπολλώνιος) 8.
momentum 9, 10.
μοναί: Ἀκοιμήτων 11, 38. — ἁγ. Θεοδώρων 36.— ἁγ. Ἰωάννου 27.— Παμμακαρίστου 16, 37.—Πετρίων 28.—Πρίγκηπος 23.—Στουδίου 11.—Στροβίλου 27.—Φιλανθρώπου Χριστοῦ 36.—Χώρας 24, 25.
μονότειχος Βλαχερνῶν 25.

νεκρόδειπνα Βυζαντίου 8.
Νόννος 22.

ξενὼν «τὰ Ἑλένης» 34.

οἰκιακὸς 8.
οἶκος Θεοδώρου 24.—Νοταρᾶ 24.
οἰκόσημα: Ἀνδρονίκου Β' 37.—Camporosso 39.—στρατηλάτου Θρᾴκης 16.—Μανουὴλ Φακρασῆ 37.
ὁμόνοια Βυζαντίων καὶ Χαλκηδονίων 6.

παλάτιον Βουκολέοντος 11. — Εὐγενίου 9.—ἱερὸν 23.—Σοφιανῶν 23.
Πὰν 4, 5.
Πάνορμον 5.
Παντελεήμων (ἅγιος) 12.
Παντολέων (ἅγιος) 12.
πατριάρχαι ΚΠ.: Ἰωάννης Ζ' 30.—Ἰωάννης ΙΒ' 36.
πατριαρχεῖον ΚΠ. 37.
Παυσανίας, οἰκιστὴς Βυζαντίου 3, 4.
Πέρινθος 7.
πιστὸς 17, 19-23.
πολιορκία Βυζαντίου 6.
πόρτα μονοτείχους Βλαχερνῶν 25.
Πρίγκηπος νῆσος 23.
προπύλαια ἱπποδρόμου 13.
πρωτοστράτωρ 36, 37, 38.
πύελος 12.
πύλαι: ἁγ. Βαρβάρας 27. — βραχιονίου Βλαχερνῶν 26.—Εὐγενίου 9.—πέμπτη 20.—Ῥωμανοῦ 16. — ἁγ. Σοφίας 30. — χερσαίων τειχῶν 21.
πύργοι: Εὐγενίου 9.—Θεοφίλου 28, 29, 30.—Θεοφίλου καὶ Μιχαὴλ 30, 31, 32.—Κωνσταντίνου Η' 34.—Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου 26.—Μιχαὴλ καὶ Θεοφίλου 27.

Ῥοῦσος (Διονύσιος) 38.
Ῥώς 33.

σαρκοφάγος Ἐρρίκου Δανδόλου 35.
σταδιοδρόμος 3, 4.
σταυρὸς συμβολικὸς 7.
Στέφανος τεχνίτης 16.

στήλη Γότθων 10.
Στούδιος ἡγούμενος 11.
στρατηλάτης Θρᾴκης 16.
συγκλητικοί: Ἀκάκιος, Εὐγένιος, Εὐσέβιος, Εὐτρόπιος, Πάκιος, Ῥαΐκιος 8, 9.
σύμβολα γοτθικά 22.—χριστιανικά 7, 10, 13.
σφραγὶς Μιχαὴλ Π' 36.

τάφος Ἀλεξίου Κομνηνοῦ 36.—Ἄννης Κομνηνῆς 36, 37.
τεῖχη: θαλάσσια 35.—μεγάλα 20, 21, 37.—χερσαῖα 35.
τεῖχος Βλαχερνῶν 25.—Θεοδοσιακόν 26.—πτεροῦ 25.
τέμενος Ἀρτέμιδος φωσφόρου 5.
Τεύδουλ λογοθέτης 33.
τετράπυλα πτερωτά 16, 17.
Τιμόθεος σκευοφύλαξ 25.
τόπος ἀπομάχων 3.
τροπαίριον ἁγ. Χρυσάνθου καὶ Δαρίας 12.

ὑπατεία Φ. Σενάτωρος 22.
ὑποβολεῖς 12.

Φακρασῆς (Μωϋσῆς) 38.
φάρος Εὐξείνου 33.
φουδεράτοι 17-33.—ἄγγλοι 17, 18.—ἀγγλοσάξωνες, δανοί 18.—ἰγκλῖνοι 36, 37. ἰσλανδοί 17.—νορμανδοί 17, 18.—σάξωνες 17.—σκανδιναυοί 17, 18.
Φ. Χ. Φ. Π. 33.

Χαλκηδὼν 6.
χαλκουργοὶ βυζάντιοι 16.
Χ. Χ. Χ. Χ. 33.

ΠΑΡΟΡΑΜΑ.

Σελ. 32, στίχ. 26, 27 ἀντὶ «διαβατικὰ τῶν σχολῶν δομεστίκων», γράφε·

διαβ[ατικ' ἦρε τ]ῶν σχολῶν δομεστίκων,
Τὸ {θεῖον ἔργ]ον, ὡράεισμα τῇ πόλει.

Πίν. Δ'.

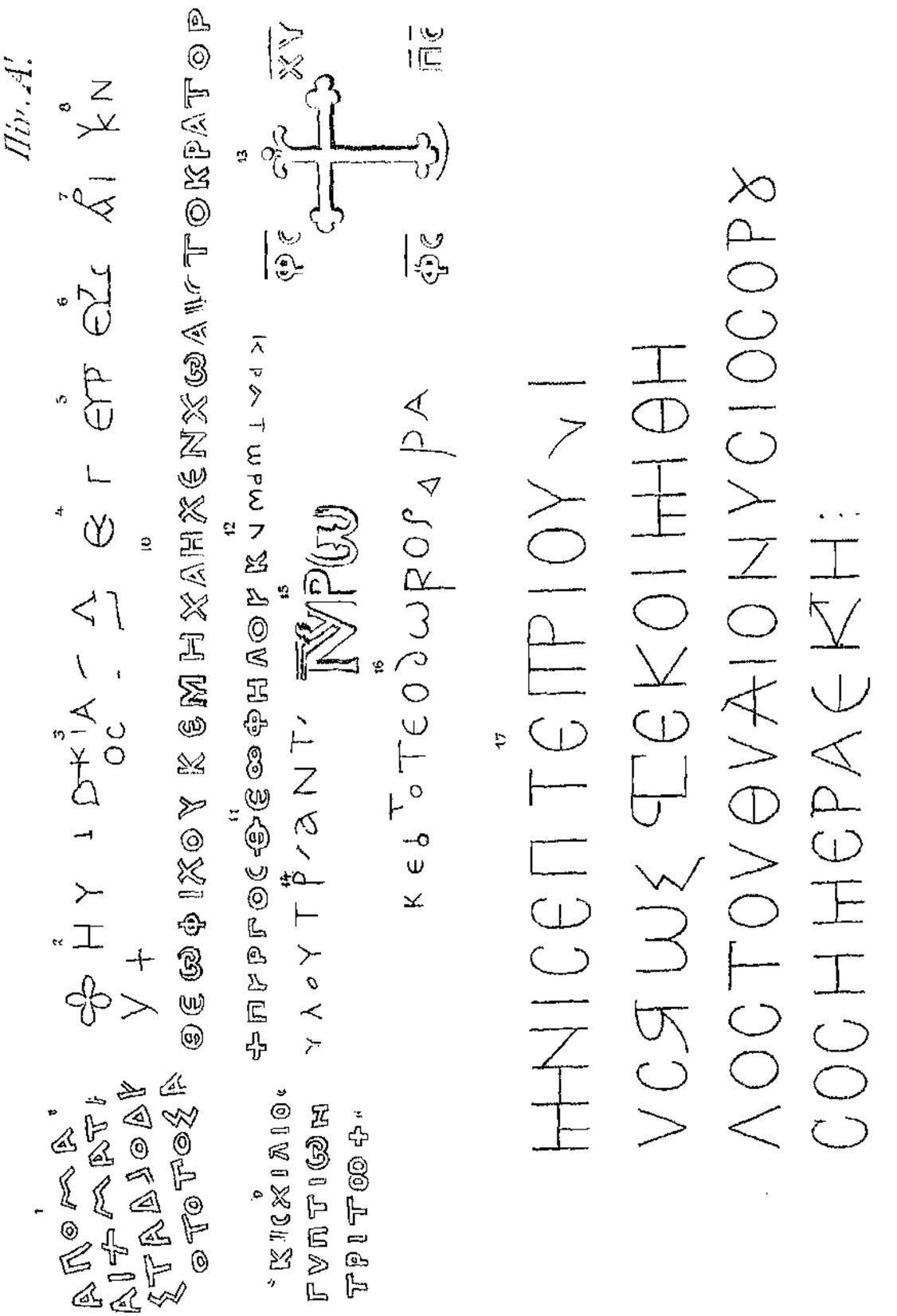

Пів. В.

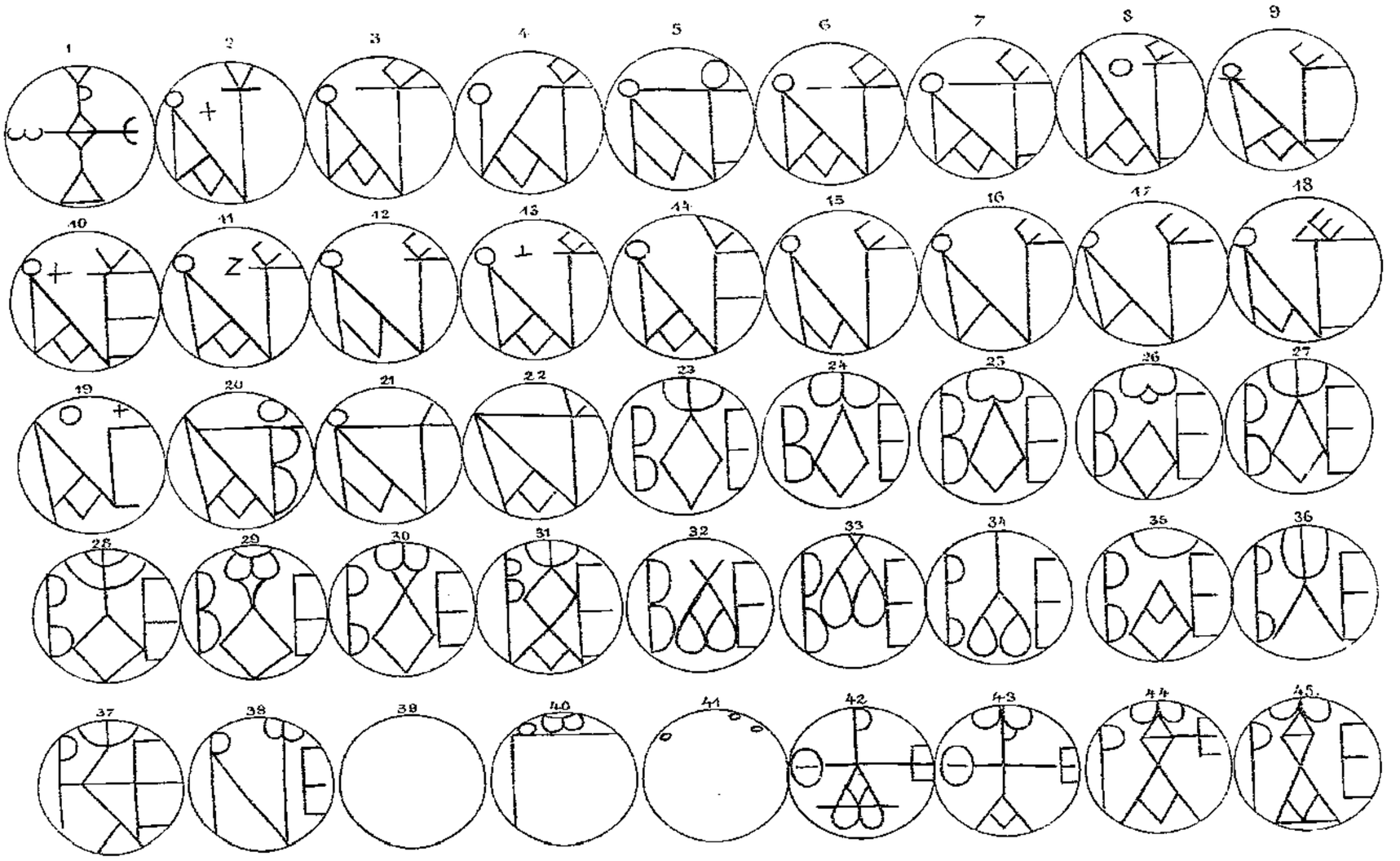

Πίν. Γ'

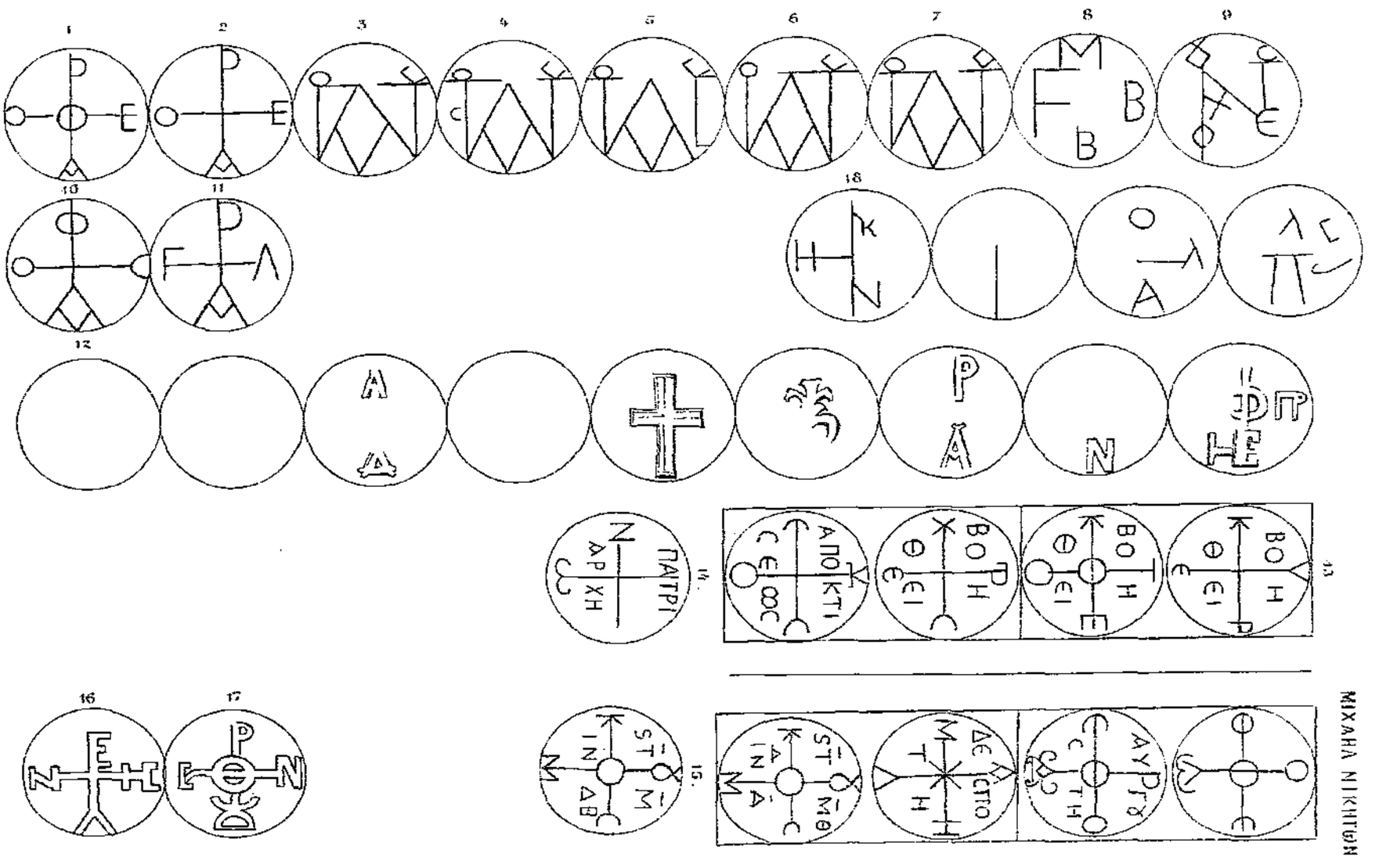

ΜΙΧΑΗΛ ΝΙΚΗΤΩΝ

Πίν. Δ'.

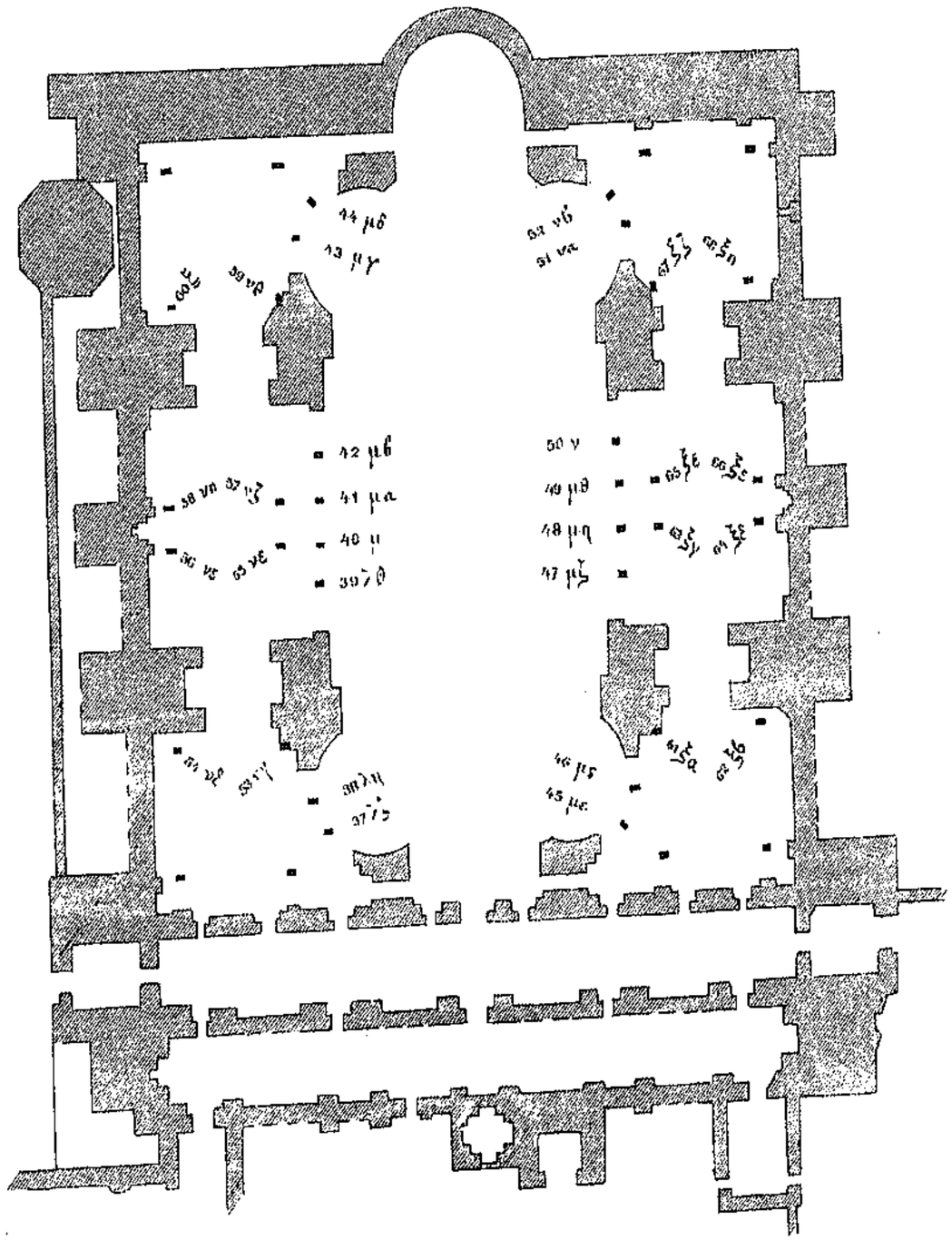

Τὸ σχέδιον τοῦ Ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας.

Πίν. Ε'.

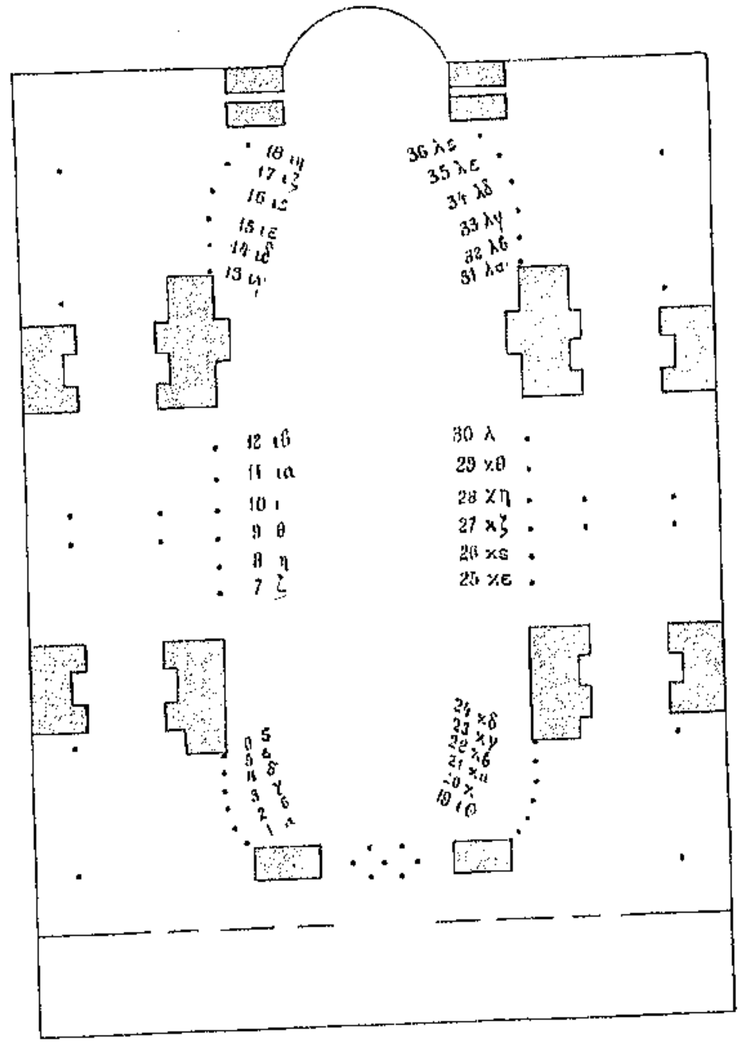

Τὰ κατηχούμενα τῆς Ἁγίας Σοφίας.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ.

ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΤΟΥ

ΙΓ' ΤΟΜΟΥ.

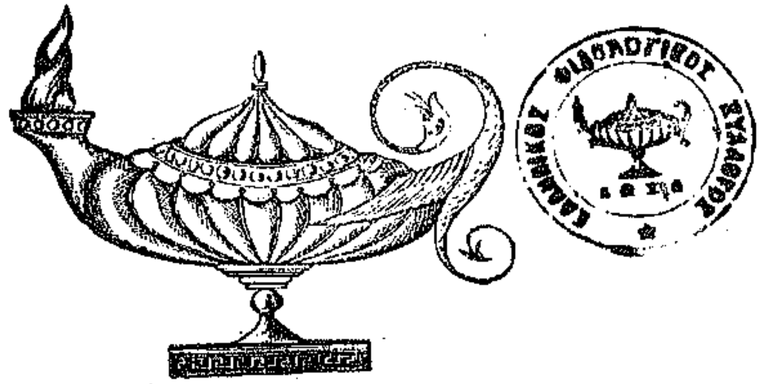

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ,
1885.

Ἕδρα τοῦ Συλλόγου·
Πέραν, Ὁδὸς Τοπχανλάρ, ἀριθ. 18.

Πράκτορες διὰ τὸ ἐξωτερικόν·
Lorentz und Keil, Librairie internationale.
Πέραν, Μεγάλη Ὁδός, ἀριθ. 457.

Τυποις Σ. Ι. Βουτυρα.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μητροπολιτη
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΑΑ

Ο ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΕΛΛ. ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ.

ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΗΤΟΙ

ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΑΙΣ ΑΝΑ ΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΗΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΑΙΣ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ

ΚΑΤΑΡΤΙΣΘΕΙΣΑ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΧΘΕΙΣΑ

ΚΑΤ' ΕΝΤΟΛΗΝ

ΤΟΥ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΥΠΟ

Α. ΠΑΠΛΑΟΠΟΥΛΟΥ ΤΟΥ ΚΕΡΑΜΕΩΣ.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ,

1885.

Ἕδρα τοῦ Συλλόγου·
Πέραν, Ὁδὸς Τοπχανελάρ, ἀριθ. 18.

Πράκτορες διὰ τὸ ἐξωτερικόν·
Lorentz und Keil Librairie internationale
Πέραν, Μεγάλη Ὁδός, ἀριθ. 457.

ΤΥΠΟΙΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑ.

21. «Ἔπαινος τῶν ἀπαντησάντων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· καὶ περὶ εὐταξίας τῆς ἐν ταῖς δοξολογίαις· καὶ εἰς τὸ *εἶδον τὸν Κύριον ἐπιθρόνου* (sic) *ὑψηλοῦ καὶ ἐπηρμένου*». Ἀρχ. «*Πολλὴν ὁρῶ τὴν σπουδὴν*»[1], φ. 362[6].

22. «Ὁμιλία εἰς τὸ αὐτὸ ῥητὸν τοῦ προφήτου Ἠσαΐου τὸ λέγον· καὶ ἐγένετο τοῦ ἐνιαυτοῦ» κτλ. Ἀρχ. «*Χαίρω συντρέχοντας ὑμᾶς*»[2], φ. 374[α].

23. «Εἰς τὴν πρώτην (sic) τῶν Παρακλειπομένων τὴν λέγουσαν *ὑψώθη ἡ καρδία Ὀζίου*· καὶ περὶ ταπεινοφροσύνης· καὶ ὅτι χρὴ μὴ θαρρεῖν τὸν ἐνάρετον· καὶ ὅσον κακὸν ἡ ἀπόνοια». Ἀρχ. «*Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς*»[3], φ. 380[α].

24. «Εἰς τὸ αὐτὸ ῥητὸν τοῦ προφήτου Ἠσαΐου τὸ λέγον· *ἐγένετο τοῦ ἐνιαυτοῦ* κτλ. καὶ ἔπαινος τῆς πόλεως Ἀντιοχείας· καὶ κατὰ τῶν κωλυόντων τὸν γάμον· ἔνθεος ἀπόδειξις». Ἀρχ. «*Λαμπρὸν ἡμῖν τήμερον*»[4], φ. 389.

25. «Εἰς τὸ αὐτὸ ῥητὸν τοῦ προφήτου Ἠσαΐου, *εἶδον τὸν Κύριον*· καὶ ἡ ἀπόδειξις ὅτι δικαίως ἐλευθερώθη Ὀζίας ἀναξίως θυμιάσας· ὅπερ οὐκ ἔξεστι βασιλεῦσιν· ἀλλὰ μόνοις ἱερεῦσι». Ἀρχ. «*Φέρε τήμερον*»[5], φ. 399[α].

26. «Ὁμιλία εἰς τὰ Σεραφίμ». Ἀρχ. «*Μόλις ποτὲ*»[6], φ. 405[α]. Ἐν τέλει τῆς ὁμιλίας ταύτης ἀναγινώσκονται τάδε: «*Τέλος τῶν εἰς τὰ Σεραφὶμ λόγων τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρ(υσοστόμου)*».

27. Εἰς τὸ *χήρα καταλέγεσθ.* (sic) *μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἑξήκοντα γεγονυῖα*· καὶ περὶ παίδων ἀνατροφῆς· καὶ περὶ ἐλεημοσύνης»[7]. Ἀρχ. «*Εἰς καιρὸν ἡ τοῦ πνεύματος*»[8], φ. 412[β]. Τὸ τέλος ἐλλείπει.

Ἀριθ. 28.

Τεῦχος βομβύκινον εἰς 4ον (0,34×0,255) τῆς ΙΒ' ἢ ΙΓ' ἑκατονταετηρίδος συγκείμενον ἐκ φύλλων 255. Τὸ κείμενον ἐν διστήλῳ. Περιεχόμενα:

1. Βίος καὶ πολιτεία Συμεὼν τοῦ Στυλίτου τοῦ ἐν τῇ Μάνδρᾳ. Ἀρχ. «*Συμεὼν τὸν πάνυ*»[1], φ. 3[α].

2. Μαρτύριον τοῦ μεγαλομ. Μάμαντος. Ἀρχ. «*Μάμας ὁ μέγας*»[2], φ. 29[α].

3. Μαρτ. Ἀνθίμου ἐπισκόπου Νικομηδείας. Ἀρχ. «*Τίς οὐκ οἶδε τὴν Νικομήδους*»[3], φ. 38[α].

4. Μαρτ. Βαβύλα ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας[4], φ. 45[α].

5. «Διήγησις μερικὴ περὶ τοῦ γεναμένου θαύματος παρὰ τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ ἐν Χώναις»[5]. Ἀρχ. «*Καὶ τὸ περὶ τῶν ἄλλων ἁγίων*», φ. 51[β].

6. Μαρτ. Εὐδοξίου, Ῥωμύλου, Ζήνωνος καὶ Μακαρίου. Ἀρχ. «*Τραϊανοῦ τοῦ δυσσεβοῦς*»[6], φ. 58[α].

7. Μαρτ. τοῦ μεγαλομ. Σώζοντος. Ἀρχ. «*Μαξιμιανοῦ τῆς Κιλικίας ἡγεμονεύοντος*»[7], φ. 65[α].

8. Μαρτ. τοῦ μεγαλομ. Σεβηριανοῦ. Ἀρχ. «*Λικιννίου τοῦ δυσσεβοῦς*»[8], φ. 68[β].

9. Μαρτ. Μηνοδώρας, Νυμφοδώρας καὶ Μητροδώρας. Ἀρχ. «*Οὐδὲ γυναιξὶν οὐδὲ κόραις*»[9], φ. 76[α].

10. Βίος καὶ πολιτεία Θεοδώρας τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῆς Αἰγύπτου. Ἀρχ. «*Ζήτων μὲν ἤδη*»[10], φ. 83[β].

11. Μαρτ. τοῦ ἱερομ. Αὐτονόμου. Ἀρχ. «*Τῆς ἴσης ἀτοπίας*»[11], φ. 97[β].

12. «Πρᾶξις καὶ τελείωσις τοῦ ἁγίου Κορ-

---

1. Migne, Patrol. τ. 56, σ. 97. — 2. Αὐτ. σ. 107. — 3. Αὐτ. σ. 112. — 4. Αὐτ. σ. 119. — 5. Αὐτ. σ. 120. — 6. Αὐτ. σ. 135.

7. Ἄνωθεν τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης ἀναγινώσκεται ἡ ἑξῆς δήλωσις· «† ἰστέον ὅτι ὁ παρὸν (sic) οὗτος λόγος ἀναγινώσκηται (sic) κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τῆς ὑπαπαντῆς».

8. Migne, τ. 51, σ. 321.

1. Migne, Patrol. τ. 114, σ. 316. Παράφρασις ἐν «Λόγοις . . . Ἐφραίμ» (μετάφρ. Ἱεροθέου Ἰβηρίτου). Ἐνετίησι, 1721, σ. 295.

2. Fabr. X, σ. 273. — Νικοδ. Συναξ. Α' σ. 6. — Παρὰ Migne (τ. 115, σ. 565) εὕρηται λατινικὴ τοῦ μαρτυρίου τούτου μετάφρασις εἰλημμένη ἐκ τῶν τοῦ Σουρίου. Ἑλληνικὴν δὲ παράφρασιν ὑπὸ Ἱεροθέου Ἰβηρίτου ὅρα ἐν «Λόγοις... Ἐφραὶμ» σ. 313.

3. Migne, τ. 115, σ. 172. — 4. Αὐτ. τ. 114 σ. 968.

5. Περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως ὅρα ὅπα συνέλεξε καὶ συνειρμολόγησεν ὁ Δαμασκηνὸς Στουδίτης ἐν τῷ «Θησαυρῷ» σ. 185—206. Τὸ παρὸν δὲ κείμενον ὅρα λατινιστὶ ἔνθα παραπέμπει ὁ Φαβρίκιος X, σ. 199.

6. Migne, τ. 115, σ. 617. — 7. Αὐτ. σ. 633. — 8. Αὐτ. σ. 640. — 9. Αὐτ. σ. 653. — 10. Αὐτ. σ. 665. Ἴδε καὶ σημείωσιν Νικοδήμου ἐν Συναξ. Α', σ. 32-33. — 11. Migne, τ. 115, σ. 691.

νηλίου τοῦ ἑκατοντάρχου». Ἀρχ. «*Μετὰ τὴν σωτήριον ἐπὶ γῆς*»[1] φ. 101[β].

13. Μαρτ. τοῦ μεγαλομ. Νικήτα. Ἀρχ. «*Νικητικοὺς ἀγῶνας*»[2], φ. 110[α].

14. Μαρτ. Εὐφημίας τῆς πανευφήμου. Ἀρχ. «*Διοκλητιανοῦ τὰ Ῥωμαίων*»[3], φ. 114[α].

15. Βίος ἁγ. Σοφίας καὶ τῶν θυγατέρων αὐτῆς Πίστεως, Ἐλπίδος καὶ Ἀγάπης. Ἀρχ. «*Μετὰ τὸ διαγγελθῆναι*»[4], φ. 124[β].

16. Μαρτ. τοῦ μεγαλομ. Εὐσταθίου καὶ Θεοπίστης τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ τῶν δύο τέκνων αὐτῶν Ἀγαπίου καὶ Θεοπίστου. Ἀρχ. «*Τραϊανοῦ τὰ Ῥωμαίων*»[5], φ. 144[α].

17. «ΑΣΤΕΡΙΟΥ ἐπισκόπου Ἀμασείας· εἰς τὸν ἅγιον τοῦ Χριστοῦ μάρτυρα Φωκᾶν». Ἀρχ. «*Ἱερὸς μὲν καὶ θεοπέσιος*»[6], φ. 167[β].

18. Βίος καὶ μαρτ. Θέκλης. Ἀρχ. «*Ἄρτι τοῦ μεγάλου τῆς ἀληθείας*»[7], φ. 172[α].

19. Βίος τῆς ἁγίας Εὐφροσύνης, οὗ ἐλλείπει ἡ ἀρχή, φ. 185[α].

20. Ὑπόμνημα εἰς τὸν ἀπόστολον Ἰωάννην τὸν Εὐαγγελιστήν. Ἀρχ. «*Ὅτι μὴ πολὺ τῶν ἀγγέλων*»[8], φ. 193[α].

21. Μαρτ. τοῦ μεγαλομ. Καλλιστράτου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ. «*Τὴν τοῦ Χριστοῦ ποίμνην*»[9], φ. 204[β].

22. Βίος καὶ πολ. τοῦ ὁμολογητοῦ Χαρίτωνος. Ἀρχ. «*Πολλὰ τῆς διδασκαλίας*»[10], φ. 213[α].

1. Migne, τ. 114, σ. 1293. —2. Αὐτ. τ. 115, σ. 704. — 3. Αὐτ. σ. 713. — Παράφρ. Ἱεροθέου Ἰθηρίτου ἐν «Λόγοις Ἐφραίμ» σ. 320. Λαμπρὸν τῆς ἁγίας Εὐφημίας βίον καὶ περὶ τοῦ ἱεροῦ αὐτῆς λειψάνου συνέθετο ὁ πατριάρχης Κωνσταντιος Α' (Συγγρ. Ἑλλάσ. σ. 334). Πατριαρχοῦντος δὲ Γρηγορίου Ε', ἐξεδόθη τῷ 1808 ἀκολουθία εἰς τὴν ἁγ. Εὐφημίαν μετὰ τῆς τῆς ἁγ. Θεοφανοῦς. Ἀμφότεραι δὲ πάλιν ἐπιμελῶς διορθωθεῖσαι καὶ προλεγομένοις ἐπαυξηθεῖσαι ἐξεδόθησαν τὸ δεύτερον (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1857) ὑπὸ Δανιὴλ Ἱεροδιακ. τοῦ ἐκ Μετζόβου). —4. Migne, τ. 115, σ. 497.

5. Fabr. X, σ. 226—Νικοδήμου Συναξ. Α', σ. 54-55. Παράφρ. Δαμασκηνοῦ ἐν Θησαυρῷ σ. 205-216.

6. Migne, τ. 40, σ. 300. —Fabr. X, σ. 314.—Νικοδ. Συναξ. Α', σ. 59.—7. Migne, τ. 115, σ. 821.— Παράφρ. Ἀγαπίου ἐν Παραδείσῳ σ. 59.— 8. Migne, τ. 116, σ. 684. Ἀνάγνωθι καὶ τὸ περὶ Ἰωάννου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ ἀξιόλογον ἄρθρον τοῦ Νικοδήμου (ἐν Συναξ. Α', σ. 66-76).— 9. Migne, τ. 115, σ. 881.— 10. Αὐτ. σ. 900

23. Βίος καὶ πολ. τοῦ ὁσίου Κυριακοῦ τοῦ Ἀναχωρητοῦ. Ἀρχ. «*Τοὺς εὐλογοῦντάς σε φησι*»[1], φ. 223[α].

24. «Βίος καὶ πολιτεία καὶ μαρτύριον τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Γρηγορίου τῆς Μεγάλης Ἀρμενίας καὶ τῶν ἁγίων παρθενομαρτύρων γυναικῶν· Γαϊανῆς καὶ Ριψίμης· καὶ λοιπῶν σὺν παρθένων (sic) αὐτῶν». Ἀρχ. «*Τῆς τῶν Περσῶν ἀρχῆς*»[2], φ. 234[α].

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Τοῦ ἐν τῷ παράντι τεύχει πρώτου βίου ἡγοῦνται δύο φύλλα ἔχοντα ἐν τρισὶ σελίσι πίνακα φέροντα τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην: «[*Πί*]*ναξ ὁρῶμαι τοῦ μη*. (μηνὸς) *σεπτεβρίου· λόγων δὲ σοφῶν, τοῦ σοφοῦ Λογοθέτου*». Ἑκάστου δὲ περιεχομένου σημειοῦται ἐν τῷ πίνακι ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ τῆς ἑορτῆς τῶν ἁγίων ἡμερομηνία. Ἐν τέλει δὲ τοῦ πίνακος ἀναγινώσκεται τὸ σημείωμα τόδε: «*Εἰς τὰς ὀκτὼ καὶ εἰς τὰς ιθ' τοῦ παρόντος μηνός, ζήτει τοὺς λόγους εἰς τὸ Παρηγυρικόν*». Αἱ ἐπιγραφαὶ διὰ κινναβάρεως· τὸ ὑπογεγραμμένον ι ἐλλείπει. Φύλλα δέ τινα χαρτῷ συμπληροῦντα τὰ δι' ἐκπεσόντων βομβυκίνων φύλλων χάσματα ἐγράφησαν κατὰ τὴν ΙΔ' ἑκατονταετηρίδα.

Ἀριθ. 29.

Τεῦχος μεμβράνινον εἰς 4[ον] (0, 32×0,26) τῆς ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατ. βλαβὲν μεγάλως ἐκ βρέξεως καὶ ἔχον πολλὰ φύλλα κατεφθαρμένα. Ἡ ἀρχὴ ἐλλείπει· ὁμοίως ἐλλείπουσι φύλλα τινὰ καὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ τεύχους. Τὰ πρῶτα τρία φύλλα περιέχουσι τὸ τέλος τοῦ β' πρὸς Ἰουδαίους λόγου ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ· μεθ' ὃ ὑπάρχουσιν οἱ λοιποὶ πρὸς Ἰουδαίους λόγοι, οἱ περὶ ἀκαταλήπτου, ὡς καὶ ἕτεροι ἀποτελοῦντες τὸ σύνολον τῶν Μαργαρετῶν. Ὁ ἔσχατος δὲ λόγος ἐπιγράφεται· «Τοῦ αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν ὅτι ἀθυμία χαλεπωτέρα καὶ δαίμονος». Τὸ κείμενον ἐν διστήλῳ.

Τὸ τεῦχος ἀνῆκε κατὰ τὴν ΙΖ' ἑκατονταετηρίδα εἰς *Σωφρόνιον ἱεροδιάκονον*, ὅστις καὶ ἐπέγραψεν ἀρὰν δωρησάμενος αὐτὸ τῇ μονῇ.

Ἀριθ. 30.

Τεῦχος βομβύκινον εἰς 4[ον] (0,295×0,20) τῆς ΙΓ' ἑκατοντ. συγκείμενον ἐκ φ. 362.

1. Migne, τ. 115, σ. 920.— Παράφρ. Ἱεροθέου Ἰθηρίτου ἐν «Λόγοις Ἐφραίμ» σ. 326.

2. Migne, τ. 115, σ. 944—Παράφρ. Ἀγαπίου ἐν Ν. Παραδ. σ. 18.

1. Ψαλτήριον Δαυὶδ κατὰ καθίσματα ἀρχόμενον ἀπὸ τοῦ *Οὐ φοβηθήσομαι ἀπὸ μυριάδων λαοῦ*, φ. 1[α].

2. «Κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰν Χν ψαλλόμενος ἐπὶ συμφορᾷ καὶ θλίψει ἀνθρώπου· φέρει δὲ ἀκροστιχίδα τήνδε: *Δέησιν οἰκτρὰν προσδέχου Θεοῦ Λόγε*», φ. 249[α].—Ἕπονται ἕτεροι κανόνες ἀδήλων.

Ἀριθ. 31.

Τεῦχος μεμβράνινον εἰς φ (0, 33×0,23) τῆς ΙΒ' ἑκατονταετηρίδος.

Τριῴδιον

ἐπιγραφόμενον· «*Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἁγίῳ τοῦ τριῳδη περιέχοντα πασαν ἀκολουθ*». Ἑκάστης δὲ ἡμέρας ἡ ἀκολουθία ἔχει καὶ μέρος μεμουσουργημένον διὰ τῶν παλαιῶν σημαδίων. Τὰ πρῶτα ὀκτὼ φύλλα εἰσὶ χαρτῷα (γρ. ΙΕ' αἰῶνος). Μεμβράνινα δέ τινα φύλλα (γρ. ΙΓ' αἰῶνος), ἑξ ἢ ἑπτά, εἰσὶ παλίμψηστα, ὧν ἡ προτέρα γραφὴ Η'—Θ' αἰῶνος· τὸ ἀρχικὸν αὐτῶν κείμενον (δίστηλον) θεολογικόν· ἐν τῇ ὤᾳ δὲ ἑνὸς τῶν παλιμψήστων τούτων φύλλων γέγραπται διὰ κινναβάρεως ἡ ἐπιγραφή, *ΙΓ' ἑβδόμη πληγὴ τῆς χαλάζης*, ἧς τὸ πανομοιότυπον ὅρα ἐν πίνακι Α', ἀριθ. 3.

Ἀριθ. 32.

Τεῦχος μεμβράνινον εἰς 4[ον] (0,29×0,215) τῆς Ι—ΙΑ' ἑκατονταετηρίδος συγκείμενον ἐκ 231 φύλλων. Γράψιμον ὡραῖον· ἀνορθογραφίαι ἱκαναί. Ὁ ἀντιγραφεὺς ποιεῖται χρῆσιν καὶ τῶν ἐν τῷ Δ' (ἀριθ. 6) πίνακι πνευμάτων· τὸ κείμενον ἐν διστήλῳ. Περιεχόμενα:

1. ΙΩ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ «λόγος εἰς . . . αγα τὸν Δαυὶδ καὶ τὸν Σαούλ· καὶ περὶ ἀνεξικακίας· καὶ τοῦ δεῖν φείδεσθαι τῶν ἐχθρῶν». Ἀρχ. «*Οτ' ἂν χρονία τις καὶ σκληρὰ*»[1], φ. 1[α].

2. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ὅτι μέγα ἀγαθὸν οὐ τὸ μετιέναι μόνον ἀρετήν· ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπαινεῖν ἀρετήν· καὶ ὅτι μεῖζον ἔστησε τρόπαιον φεισάμενος τοῦ Σαοὺλ ὁ Δαυὶδ ἢ ὅτε τὸν Γολιὰθ κατήνεγκεν· καὶ ὅτι ἑαυτὸν μᾶλλον ἢ τὸν Σαοὺλ ὠφέλησε τοῦτο ποιήσας· καὶ εἰς τὴν ἀπολογίαν αὐτοῦ τὴν πρὸς τὸν Σαούλ». Ἀρχ. «*Ὑμεῖς μὲν ἐπηρέσατε*»[2], φ. 14[α].

3. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ εἰς τὴν πίστιν τῆς Ἄννης καὶ εἰς τὴν φιλοσοφίαν καὶ εἰς τὴν ἐπιείκειαν καὶ περὶ τῆς εἰς τοὺς ἱερεῖς τιμῆς· καὶ εἰς τὸ δεῖν καὶ ἀρχομένους ἀρίστου καὶ λήγοντας εὔχεσθαι». Ἀρχ. «*Οὐδὲν ἄρα εὐχῆς*»[1], φ. 30[α].

4. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ πρὸς τοὺς ζητοῦντας τίνος ἕνεκεν οὐκεκμέσου (sic) γέγονεν ὁ διάβολος· καὶ ὅτι οὐδὲν ἡμᾶς βλάπτει ἡ τούτου πονηρία ἐὰν προσέχωμεν· καὶ περὶ μετανοίας». Ἀρχ. «*Ὁ μὲν Ἰσαὰκ ἐπιθυμήσας*»[2], φ. 41[β].

5. ΑΔΗΛΟΥ «Διήγησις πατέρων περί τινος ταξειώτου». Ἀρχ. «*Ἐν τοῖς χρόνοις Νικήτα τοῦ πατρικίου· ἐν καρταγένῃ τῆς ἀφρικῆς γέγονέν τι τοιοῦτον*», φ. 47[α].

6. «ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ λόγος ἱστορικός». Ἀρχ. «*Ἐγένετο ἐν Ἀλεξανδρίᾳ τί τοιοῦτον· ἐπίσκοπός τις εὐλαβὴς πάνυ*», φ. 50[α].

7. «Ἐκ τῆς αὐτῆς ἱστορίας». Ἀρχ. «*Ἐν ταῖς ἡμέραις υἱοῦ Ἡρακλείου πλουσιός τις*», φ. 51[α].

8. ΑΔΗΛΟΥ «λόγος περὶ ἀκτημοσύνης καὶ περὶ τοῦ μὴ μεμονομένως ζῆν». Ἀρχ. «*Ἀδελφοὶ καὶ πατέρες μεγίστην δωρεὰν*», φ. 52[α].

9. «Ὀπτασία Κοσμᾶ τινὸς μοναχοῦ, φοβερὰ καὶ ὠφέλιμος». Ἀρχ. «*Εἰ μὲν οὖν μικρᾶς ἄρα καί*», φ. 53[β].

10. «Θαῦμα γενόμενον ἐν τῷ Βυζαντίῳ, ὠφέλιμον καὶ παράδοξον». Ἀρχ. «*Θαυμαστὸς ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ*», φ. 61[α].

11. ΙΩ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ «Ἠθικὰ ἐκ τῆς πρὸς Φιλιππισίους ἐπιστολῆς· ὅτι ἡ κατὰ ἀλήθειαν ἐλεημοσύνη καὶ παθῶν ἀπαλάττει τοὺς κεκτημένους αὐτήν· καὶ ὅτι ἀπὸ ἐλέους ὁ Θεὸς ἄνθρωπος γέγονεν». Ἀρχ. «*Ἀκολουθήσωμεν ἀγαπητοὶ καὶ μιμησώμεθα*», φ. 65[α].

12. «Ὁμιλία πρώτη κατεκλογὴν (sic) τοῦ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ· εἰς τὸ *Παῦλος καὶ Τιμόθεος δοῦλοι* κτλ. Ἀρχ. «*Τί δήποτε ὁ θεῖος Παῦλος οὐδαμοῦ τῶν κλήρω γράφει*»[3], φ. 67[β].

13. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ λόγος Β'. ἐκ τῆς πρὸς Φιλιππισίους ἐπιστολῆς· ἠθικός· ὅτι οὐ χαλεπὴ ἡ πενία· βαρὺς δὲ μᾶλλον ὁ πλοῦτος· καὶ ὅτι ἡ προαίρεσις καὶ τὸν πλουτοῦντα καὶ τὸν πενόμενον (sic) παρασκευάζει ἐνεύθυμία (sic) καὶ ἐναθυμία (sic) εἶναι· καὶ ὅτι οὐδεὶς ποτὲ τῶν πιστευσάντων τῷ Θεῷ ὑπὸ πτωχείας καὶ ἐνδείας ἀπέθανεν· καθὼς περὶ τοῦ Λαζάρου καὶ τοῦ πλουσίου ἐν τῇ Γραφῇ ἐκφέρεται». Ἀρχ. «*Οὐδὲν τοῦ διαβόλου μιαρώτερον*»[4], φ. 73[β].

1. Migne, Patrol. τ. 54, σ. 675.—2. Αὐτ. σ. 687.

1. Migne, τ. 54, σ. 643. — 2. Αὐτ. τ. 49, σ. 257. — 3. Αὐτ. τ. 62, σ. 133, γραμμὴ 38.—4. Αὐτ. σ. 194, γραμμὴ 13.

14. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ λόγος Γ' ἐκ τῆς πρὸς Φιλιππησίους ἐπιστολῆς ὅτι οὐ δεῖ (sic) ἐπὶ τοῖς θνήσκουσιν ἐν ἁμαρτίαις θρηνεῖν· ἀλλὰ καὶ ζῶσιν· καὶ ὅτι μεταθάνατον (sic) ὠφελοῦσιν εὐχαὶ καὶ ἐλεημοσύναι». Ἀρχ. «*Οὐ κακὸν δ θάνατος*»[1], φ. 78[δ].

15. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ λόγος Δ'. ἠθ(ικός)· ἐκ τῆς προσφιλιππησίους (sic) ἐπιστολῆς· ὅτι οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ βασιλεῖς ἕλκιον διατοῦτο ἐχρείοντο (sic)· ὡς σύμβολον ἔχοντες τῆς τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας τὸν ἔλεον· καὶ ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ· ἐγκώμιον ἐλεημοσύνης.» Ἀρχ. «*Τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες*»[2], φ. 81[δ].

16. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ἐκ τῆς πρὸς Φιλιππησίους ἐπιστολῆς εἰς τὸ ῥητόν· τὸ *εἴτις παρακαλῶν ἐν Χριστῷ· ἥτις* (sic) *παραμυθίαν ἀγάπης*» κτλ. Ἀρχ. «*Οὐδὲν ἄμεινον, οὐδὲν φιλοστοργότερον*»[3], φ. 85[δ].

17. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ἐκ τῆς προσφιλιππησίους (sic) ἐπιστολῆς λόγος Η'.[4] ἠθ(ικός)· ὅτι μετὰ πίστεως καὶ ἔργων χρεία(sic) καὶ περὶ ταπεινοφροσύνης». Ἀρχ. «*Πιστεύωμεν τοίνυν*»[5], φ. 91[δ].

18. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς· εἰς τὸ *ἵνα γένησθαι ἄμεμπτοι* κτλ. καὶ ὅτι οὐ δεῖ (sic) γογγύζειν ἐν ταῖς θλίψεσιν καὶ περὶ τῆς τοῦ Ἰώβ ὑπομονῆς· καὶ ὅτι οὐ δεῖ πενθεῖν πικρῶς τὸν τελευτήσαντα· εἴτε δίκαιος εἴτε ἁμαρτωλός· ὁ μὲν γὰρ εἰς ἀνάπαυσιν ἀπέρχεται ὁ δὲ ὡς μετανοῶν· τοῦ ἁμαρτάνειν ἐνεκόπη». Ἀρχ. «*Ὁρᾶς ἀγαπητὲ ὅτι παιδεύει*»[6], φ. 95[δ].

19. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ· εἰς τὸ ῥητὸν τῆς πρὸς Φιλιππησίους ἐπιστολῆς· τὸ *σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα Ἐπαφρόδιτον*» κτλ. Ἀρχ. «*Ἀγαπητοί, οὗτος ὁ Ἐπαφρόδιτος*»[7], φ. 100[α].

20. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ εἰς τὸ ῥητὸν τῆς πρὸς Φιλιππισίους ἐπιστολῆς· εἰς τὸ *φοβοῦμαι μήπως ἄλλοις κηρύξας*» κτλ. Ἀρχ. «*Ὁρᾶτε ἀγαπητοί· ὁ μακάριος Παῦλος*»[8], φ. 107[δ].

21. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ἐκ τῆς προσφιλιππισίους ἐπιστολῆς καὶ λόγος ἠθικός· ὅτι πρὸς τὴν τοῦ Κυρίου πολιτίαν δεῖ (sic) ῥυθμίζειν ἡμᾶς ἑαυτούς· καὶ ὅτι πρὸς ἀρετὴν οὐδὲν βλάπαι (sic) δύναται τὴν ἐνάρετον ψυχήν· ἀλλὰ μόνης προαιρέσεως χρεία (sic)» Ἀρχ. «*Φησὶν ὁ θεῖος ἀπόστολος· μιμηταί μου*»[9], φ. 110[δ].

---

1. Migne, Patrol. τ. 62, σ. 202, γραμ. 37. 2. Αὐτ. σ. 209, γραμ. 21.—3. Αὐτ. σ. 213. 4. Γραπτέον Ζ'.—5. Migne, τ. 62, σ. 234, § ε'.—6. Αὐτ. σ. 241, § 6' γρ. 44.—7. Αὐτ. σ. 249.—8. Αὐτ. σ. 267.—9. Αὐτ. σ. 269-275.

22. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ἐκ τῆς προσφιλιππησίους ἐπιστολῆς· εἰς τὸ ῥητόν· *πολλοὶ περιπατοῦσιν οὓς πολλάκις*»[1] κτλ. φ. 114[δ].

23. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ εἰς τὸ ῥητὸν τῆς πρὸς Φιλιππησίους τὸ *χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε πάλιν ἐρῶ*» κτλ. Ἀρχ. «*Μακάριοι οἱ πενθοῦντες*»[2], φ. 121[α].

24. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ἐκ τῆς πρὸς Φιλιππησίους ἐπιστολῆς ὅτι οὔτε βασιλεὺς οὔτε ἄλλος τις τὸν πικρόντα βίον δύναται ἐκτὸς θλίψεως καὶ φροντίδος διελθεῖν· καὶ ὅτι οὐδὲ τοὺς ἔξοθεν (sic) στεφάνους ἐκτὸς θλίψεως καὶ πόνων εὕροι τις ἄν καὶ ὅτι *μέγα κέρδος ἡ λύπη ἢ διατὰς ἁμαρτίας τὰς ἰδίας, ἢ διὰ τὰς τῶν ἑτέρων*». Ἀρχ. «*Πολλὴν θλῖψιν εἶχον*»[3], φ. 126[δ].

25. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ λόγος ἠθικὸς ἐκ τῆς πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολῆς». Ἀρχ. «*Ἀγαπητοί, πάντοθεν*», φ. 133[α].

26. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ἐκ τῆς πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολῆς· εἰς τὸ *συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν*» κτλ. Ἀρχ. «*Ὅρα ἀγαπητέ, διὰ πόσων*»[4], φ. 139[δ].

27. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ἐκ τῆς πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολῆς εἰς τὸ *ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον τὸν ἀγαπητόν μου*» κτλ. Ἀρχ. «*Πολλοὺς καὶ τῶν σφόδρα*»[5], φ. 143[δ].

28. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ἐκ τῆς πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολῆς· εἰς τὸ *παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς*»[6] κτλ. φ. 155[α].

29. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ εἰς τὴν λίμνην Γενησαρὲτ καὶ εἰς Πέτρον τὸν ἀπόστολον». Ἀρχ. «*Τότε διδάσκαλος*»[7], φ. 163[α].

30. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ «Ὁμιλία πρὸς τοὺς ἰς (sic) τὰς ἱπποδρομίας ἀπελθόντας· καὶ εἰς τὸ ῥητὸν τοῦ εὐαγγελίου *εἰσέλθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης*» κτλ. Ἀρχ. «*Βούλομαι τῆς συνήθους*»[8], φ. 170[α].

31. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ὁμιλία μετὰ τὰς καυλάδας· τῇ ἑξῆς καταμεθυόντων καὶ περὶ τῶν εἰς καπηλεῖα (sic) εἰσιόντων· καὶ ὅτι τὸν διδάσκαλον οὐ χρὴ ἀπογινώσκειν τῶν μαθητῶν· κἂν μηπροστοπαρὸν (sic) πεῖθωνται καὶ εἰς τὸν Λάζαρον». Ἀρχ. «*Τὴν χθὲς ἡμέραν*»[9], φ. 181[α].

---

1. Migne, Patr. τ. 62, σ, 275.—2. Αὐτ. σ. 281.—3. Πρβλ. τὴν ΙΕ' Ὁμιλ. αὐτ. σ. 288 κ. ἑξ. —4. Αὐτ. τ. 60, σ. 663, § 6', γρ. 42.—5. Αὐτ. σ. 667. — 6. Αὐτ. σ. 675. — 7. Αὐτ. τ. 64, σ. 47. Ἡ ὁμιλία αὕτη συγκατατάσσεται ταῖς νόθοις. —8. Αὐτ. τ. 48, σ. 1043.—9. Αὐτ σ. 963.

32. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ εἰστὸν Λάζ(αρον) λόγος Γ' καὶ ὅτι αἱ ψυχαὶ βιοθαν[ά]των οὐ γίνονται δαίμονες καὶ περὶ κρίσεως καὶ ἐλέγ. . . .» Ἀρχ. «*Ἐθαύμασα τὴν ἀγάπην*»[1], φ. 203[δ].

33. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ εἰστὸν πλούσιον καὶ εἰστὸν Λάζαρον λό(γος) Δ' καὶ τίνος ἕνεκεν οὐκ εἶπεν ἔλαβες (sic) τὰ ἀγαθά σου ἐν τῇ ζωῇ σου ἄλλα απέλ(αβες) (sic) καὶ διατι οἱ μεν δίκαιοι κινδύνοις περιπίπτουσιν οἱ δεαμαρτωλοὶ (sic) τούτους διαφεύγουσιν». Ἀρχ. «*Οὐ τατυχόντα*»[2], φ. 214[δ].

Ἀριθ. 33.

Τεῦχος χαρτῶον εἰς 4[ον] (0,295×0,20) τῆς ΙΔ' ἑκατοντ. καλῶς ἐσταχωμένον, περιέχον δὲ τοὺς Λ' ἀσκητικοὺς λόγους

Ἰωάννου τῆς Κλίμακος.

1. Πίναξ αὐτῶν καὶ εἰκὼν τῆς κλίμακος ἀπὸ φ. 4[α].

2. Ἐπιστολὴ τοῦ ἀββᾶ Ἰωάννου, ἡγουμένου τῆς Ραϊθοῦ, πρὸς Ἰωάννην τὸν Σχολαστικόν, φ. 6[α].

3. Ἀπάντησις Ἰωάννου τοῦ Σχολαστικοῦ, φ. 7[α].

4. «Δανιὴλ μοναχοῦ Ραϊθοῦ, εἰς τὸν βίον τοῦ ἀββᾶ Ἰωάννου, τοῦ κατ' ἐπωνυμίαν Σχολαστικοῦ», φ. 8[α]—Ἕπεται βίος ἐν ἐπιτομῇ τοῦ αὐτοῦ.

5. «Τοῦ ἀββᾶ Ἰωάννου ἡγουμένου τῶν ἐν Σινᾷ ὄρει μοναχῶν, πλάκες πνευματικαί. Λόγος ἀσκητικός, περὶ τῆς τοῦ ματαίου βίου ἀναχωρήσεως: Λόγος α'». Ἕπονται οἱ λοιποὶ λόγοι[3].

---

1. Migne, τ. 48, σ. 981.—2. Αὐτ. σ. 991.
3. Ἅπαν τὸ περιεχόμενον τοῦ τεύχους εὕρηται ἐν τῇ ἐκδόσει Migne (Patrol. τ. 88). Ὁ δ' ἐκ τῶν ἡμετέρων μοναχῶν Σωφρόνιος ὁ Ἐρημίτης, θείῳ ζήλῳ κινηθείς, ἐδημοσίευσεν αὐτὸ ἐκ χειρογράφων τοῦ ἁγ. Ὄρους ἐν τεύχει φιλοκάλως τετυπωμένῳ, ἐπιγραφομένῳ δὲ οὕτω: «Κλίμαξ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου καθηγουμένου τοῦ Σιναίου ὄρους τὸ πρῶτον ἤδη (!) ἐκδοθεῖσα ἑλληνιστὶ ὑπὸ τοῦ ἐν Ἁγίῳ ὄρει Ἄθῳ παρὰ τῇ Μεγίστῃ Λαύρᾳ Σωφρονίου Ἐρημίτου ἐπὶ τῇ βάσει μεμβραίνων χειρογράφων τῆς ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ ὄρει ἱερᾶς μονῆς τοῦ ὁσίου π. ἡ. Διονυσίου. Δαπάνῃ τῶν ἐκ Ραιδεστοῦ ἀδελφῶν Σ. Κεχαϊόγλου. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1883», εἰς 4[ον] σελ. 190. Ὁ αὐτὸς δ' ἐξέδωκε καὶ παράφρασιν τῆς Κλίμακος τῷ αὐτῷ ἔτει.

Ἀριθ. 34.

Τεῦχος χαρτῶον (0,31×0,205) τῆς ΙΔ' ἑκατ. περιέχον τοὺς ἀσκητικοὺς λόγους

Ἰωάννου τῆς Κλίμακος.

Φέρει δὲ ἐπιγραφὴν τοιαύτην: «Κλίμαξ θείας ἀνόδου». Προηγεῖται προοίμιον, πίναξ καὶ «Δανιὴλ μοναχοῦ ταπεινοῦ Ραϊθηνοῦ· εἰς τὸν βίον τοῦ ἀββᾶ Ἰωάννου τοῦ ἡγουμένου τοῦ ἁγίου ὄρους τοῦ Σινᾶ· τὸ ἐπίκλην Σχολαστικοῦ». Ὑπὸ τὴν πέζαν τούτου: «Δανιὴλ μοναχοῦ ταπεινοῦ Ραϊθηνοῦ· εἰς τὸν βίον τοῦ κυροῦ Ἰωάννου τοῦ Σχολαστικοῦ· πεπείραμαι κυροῦν ἐν βραχέσι πλεῖστα· ῥήτορι γὰρ κάλλος· συντομία ἔπους». Ἕπεται Ἰωάννου τῆς Κλίμακος ἀπάντησις πρὸς Ἰω. τὸν Ραϊθοῦ, ἔχουσα εἰς τὸ τέλος ταῦτα: *Πρόλογος τοῦ λόγου, οὗ ἡ ἐπωνυμία Πλάκες πνευματικαί· τέλος τούτου.* Ἕπονται οἱ λ' ἀσκητικοὶ λόγοι, ἤτοι αἱ Πλάκες· ὑπὸ τὴν πέζαν δὲ αὐτῶν γέγραπται δι' ἐρυθρᾶς μελάνης· «*Ἀνάγνωθι ὦ ἐπιστάτα· καὶ τὸ ἐν τῇ ἑτέρα σελίδι εἰς ὄνησιν τῶν ἀκουσομένων*», ὅπερ ἐπιγράφεται «*Προσλαλιὰ πνευματικῆς ἀναστάσεως*», ἧς ἡ ἀρχὴ *Ἀναβαίνετε*[1] κτλ. Εἶτα, ἡ εἰκὼν τῆς κλίμακος μετὰ τῶν ἐπιγραφῶν τῶν Πλακῶν, δέκα στίχοι ἀποσβεσθέντες χιαστὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἀντιγραφέως, καὶ τέλος τὸ ἀκόλουθον ἑξάστιχον:

Θεὸς διττὸν οὐκ ἔχων τῶν πνευμάτων·
Ἔχει τὸ περιττὸν· οὐδενὸς τῶν σωμάτων·
Αὐτὸς μετασχὼν οὐρεούσης τετράδος:
Αἰσθήσεων πέφυκεν ἔξω πεντάδος:
Κίνησιν οὐ πάσχων δὲ διπλῆς ἑξάδος:
Φέρει τὸ ἀεπτὸν τῆς ἀρίστης ἑπτάδος:

Ἕπεται «*Πρὸς τὸν ποιμένα τὸν ἐκεῖσε, τοῦ Ἰωάννου γράψαντος πρὸς τὸν τῆς Ραϊθοῦ*» ὁμιλία ἀναγραφομένη λα' παρὰ Σωφρονίῳ (σ. 171). Ἐν τέλει δὲ αὐτῆς ἀναγινώσκονται τὰ ἑξῆς δύο ἐπιγράμματα:

Ἰωάννη κράτιστε τὰς θεωρίας,
Ἐδείξας ἐξέδωκας ὕψωσας μόνος.

Ἄλλο.

Κόπους παρέσχες τοῖς μοναστὰῖς ὡς μόνος,
σκοτεινὰ φράζων ἢ φρονῶν Ἰωάννη.

Τῷ συντελεστῇ τῶν καλῶν θεῷ χάρις.

---

1. Ἴδε ἐκδ. Σωφρονίου σ. 170.

ἑτέρα δὲ γραφὶς σύγχρονος ἐσημείωσε τάδε·

> Σὺ δέ μοι σκόπει κάλλιστα διὰ τριπλῆς δεκάδος,
> τὸν ἐκ τῶν χάρτου ἀριθμῶν τῶν τῆς βίβλου τετράδων
> τὸν Ἰωάννου ἀριθμὸν τριακάδυος βαθμίδων.

Ἕπεται τέλος ἐν δυσὶ σελίσι *Πασχάλιον τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν* ἀρχόμενον ἀπὸ τοῦ ἔτους ,ϛωμθ' μέχρι τοῦ ,ϛωιϛ' ἔτους· ὅθεν δῆλον ὅτι τὸ παρὸν τεῦχος ἐγράφη ἐν ἔτει 1341·

Ἀριθ. 35.

Τεῦχος συγκείμενον ἐκ φύλλων μεμβρανίνων καὶ βομβυκίνων 161, εἰς 4ον (0,325×0,26), ΙΔ' ἑκατοντ. Τὰ πρῶτα τέσσαρα φύλλα μεμβράνινα, τὰ ἀκόλουθα 116 βομβύκινα, τὰ μεθεπόμενα πέντε μεμβράνινα γραφέντα ὑπὸ τῆς χειρὸς ὑφ' ἧς ἐγράφησαν καὶ τὰ προηγούμενα τέσσαρα (ἤτοι τῷ 1318)· τούτοις ἕπονται 36 ἕτερα φύλλα μεμβρ. γραφέντα ταχυγραφικῶς τῷ 1322 ὑπὸ Μιχαὴλ μοναχοῦ, ὅστις ἔγραψεν ἴσως καὶ τὰ προηγούμενα. Περιέχει

1. Ὁμιλίας (μϛ') **ΙΩ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ** εἰς τὸ κατὰ Ἰω. Εὐαγγέλιον. Ἐπὶ τοῦ 1ου φ. ἀναγινώσκεται ἡ ἐπιγραφή: «Βιβλίον α' ὁμιλία α' τοῦ ἐν ἁγ. π. ἡ. Ἰω. ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντ. τοῦ Χρυσοστόμου»[1]. Ἀρχ. «*Οἱ τῶν ἀγώνων τῶν ἔξωθεν θέα*». Τὸ κείμενον ἐν μὲν τοῖς μεμβρ. φ. (1-4 καὶ 121—125) γέγραπται ἐν διστήλῳ, ἐν δὲ τοῖς βομβυκίνοις ἐν μονοστήλῳ ὑπὸ χειρὸς ἑτέρας. Εἰς τὸ τέλος ὁ ἀντιγραφεὺς ἔγραψε διὰ κινναβάρεως: «† *ἔτους ,ϛωιζ'* (=1318) *ἐν μηνὶ νοεμβρίῳ ι' ἡμέρα παρασκευῇ ὥρα η'*».—Αὐτόθι ἀναγινώσκεται καὶ ἡ ἑπομένη σημείωσις γραφεῖσα ὑπὸ ἑτέρας χειρός: «*Εἰς τοὺς ,ϛωιζ'* (=1349) *χρόνους ἐκημύθησαν οἱ παῖδες τοῦ δοβλ(ου) τοῦ Θυ. Ἰω τοῦ Βιζιάρτι· καὶ τῆς συμβίου αὐτοῦ Εὐδωκίας τῆς Ἀτούμησας· οὗ τὰ ὀνόματα τῶν κεκοιμημένων· Λεὸν ὁ Σέργιος· Μιχα(ὴλ) ὁ Ἀτούμ(ης)· Γεώργιος ὁ Σιναλερίμ· Ἑλένη ἡ ωγωθέτερα (γρ. ἡ Λογοθέταινα)· Ἀννὰ ἡ Κερουλίρα Θεοδωρος ὁ Σζάσις· Λεὸν ὁ Σέργιος· Μιχὰ(ὴλ) ὁ Ἀτούμις καὶ εἰτας (=εἴ τις) πιάσι τὸ βιβλίον ἐτούτ(ο) καὶ ἀναγνώσιτο ὅλοι ασ τονσ μακαρίζουν*».

2. «Εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον ἐξηγηθὲν παρὰ τοῦ Βουλγαρίας **ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΥ**», οὗ ἡ ἀρχή· «*Οἱ μὲν πρὸ τοῦ νόμου*»· εἰς τὸ τέλος: «†*ἐτελειώθη τὸ παρὸν Εὐαγγέλιον ὁ καταματθ(αίον) διὰ χειρὸς Μιχαὴλ ἀλιτροῦ· καὶ μὴ μέμψησθε διὰ τῶν πολλῶν μου σφαλμάτων· ἔτους ,ϛωλ' ἐν μηνὶ ἰουνί(ῳ)· ἡμέρα δ'*»—Ἕπονται: «*Εἰς τὸ Βίβλος Γενέσεως: τετράστοιχα ἰαμβεία*» (sic).

> † Ὁρᾶς τελώνην καὶ βλέπεις οἷα γράφει ;
> Ἀβραὰμ υἱὸν τὸν λόγον δείκνυσί σοι :
> καὶ παῖδα Δαυὶδ τὸν Θεὸν λέγει:
> ἐν τῇ πρὸς ἡμᾶς σαρκικῇ παρουσίᾳ.

Παρέπονται ἀποσπάσματα «*ἐκ τοῦ Κλίμακος*», «*Στίχοι κατὰ ἀλφάβητον εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν γραμμάτων Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου*», ὧν ἡ ἀρχή: «*Ἀρχὴν ἁπάντων καὶ τέλος ποιοῦντες*»· μεθ' οὓς διατριβὴ «Περὶ τοῦ ἀλλ' ἔνευεν (sic) ἀλλήλοις τῶν ἀναβαθμῶν», ἧς ἡ ἀρχή: «*Τὸ τῶν ἀναβαθμῶν ἀλληλούια*».

Τὸ β' τοῦτο μέρος τοῦ τεύχους ἔγραψεν ὁ Μιχαὴλ ἐν μονοστήλῳ. Ὁ δὲ σταχωτὴς ἔσωθεν τῶν πινακίδων προσήρμωσε δύο διαφόρων τευχῶν (Ι' καὶ ΙΔ' ἑκατ.) φύλλα ἔχοντα μέρος θεολογικῶν ὁμιλιῶν. Ἡ γραφὴ τῶν 116 βομβ. φύλλων φαίνεταί μοι ἀρχαιοτέρα τοῦ ΙΔ' αἰῶνος· ὅθεν ὑποτίθημι ὅτι ὁ Μιχαὴλ συνεπλήρωσε μᾶλλον παλαιὸν τεῦχος προσθεὶς τὰ ὀλίγα μεμβράνινα φύλλα· ἔστι δὲ ἡ γραφὴ αὐτοῦ τοῦ Μιχαὴλ ταχυγραφικὴ καὶ ἀξία ἴσως πρὸς ἰδιαιτέραν παλαιογραφικὴν μελέτην· ἐλάχιστον ταύτης δεῖγμα εὑρίσκει ὁ ἀναγνώστης ἐν τῷ Β' πίνακι ἀριθ. 1.

Ἀριθ. 36.

Τεῦχος χαρτῷον εἰς μ. φ. (0,350×0,20)· ὁ χάρτης στιλπνός· ἐγράφη ἐν Ἄθῳ ὑπὸ Σωφρονίου τῷ 1622 κατὰ παραγγελίαν Νεοφύτου ἱερομονάχου. Ἐπιγράφεται:

«**Συναξάριον** σὺν Θεῷ τῶν ἁπανταχόθεν τῆς οἰκουμένης ἁγίων· διαλαμβάνον συνεπτυγμένως ὅθεν τε ἦν ἕκαστος· καὶ ποῦ καὶ πότε καὶ πῶς· εἴτε φημὶ δι' ἀθλήσεως, εἴτε ἀσκήσεως τὸν βίον διήνυσεν· ἔτι τε καὶ περὶ τῶν δεσποτικῶν καὶ ἑτέρων ἐπισήμων ἑορτῶν· οἱ δὲ στίχοι ἐτέθησαν ἄγαν ἀρίστως, ὑπὸ **Χριστοφόρου** πατρικίου[1] καὶ ὑπάτου τοῦ Μιτυληναίου· οἱ μὲν ἴαμβοι, ἐν ἐγκωμίου τάξει· τό, τε ὄνομα καὶ τὸ τέλος τοῦ ἐγκωμιαζομένου δηλοῦντες· ὁ δὲ εἰς τὸν πρῶτον ἅγιον ἡρωϊκός, δηλῶν ὁμοῦ τό, τε ὄνομα καὶ τὸ τέλος αὐτοῦ καὶ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐτελειώθη· ἐν δὲ ταῖς πρώταις ἡμέραις, δηλοῖ καὶ τὰ τῶν μηνῶν ὀνόματα». Οἱ βίοι τῶν ἁγίων ἄρχονται ἐν τῷ τεύχει τούτῳ ἀπὸ τῆς 1 σεπτεμβρίου μέχρι τέλους τοῦ μηνὸς φεβρουαρίου. Συγγραφεὺς δὲ τοῦ ἐπιτόμου τούτου Συναξαρίου ἔστι, κατὰ Νικόδημον τὸν Ἁγιορείτην, Μαυρίκιος ὁ διάκονος τῆς Μ. Ἐκκλησίας· οὗ τὸ πόνημα παρέφρασε τὸ πρῶτον Μάξιμος ὁ Μαργούνιος, ὕστερον δὲ αὐτὸς ὁ Νικόδημος προσθεὶς σημειώσεις, βιβλιογραφικὰς εἰδήσεις, κριτικὰς παρατηρήσεις καὶ σοφὰ συμπληρώματα[1].

Τὸ τεῦχος γραφὲν λίαν φιλοκάλως καὶ ἐπιμελῶς φέρει εἰς τὸ τέλος τὴν ἐξῆς τοῦ γραφέως σημείωσιν: «† *Ἡ βίβλος ἔσχεν ἤδη σὺν Θεῷ πέρας, | ἔγραψεν ἰδοὺ Σωφρόνιος ἐν πόνῳ: | Λοιπὸν συγγνώμην καὶ αὐτῷ τοὺς ὧδε ἐντυφῶντας, | ὅτι γραμμάτων ἄπειρος, τυγχάνω ὡς ἐπίπαν: — ἔτους ,ΖΡΛ², ἐγράφη ἐν τῷ ἀγιωνύμῳ ὄρει τῷ Ἄθῳ*». Ὁ αὐτὸς δέ, κατ' ἐντολὴν βεβαίως τοῦ δωρητοῦ, ἐσημείωσε καὶ τὰ ἑπόμενα: « † *ἐγὼ εὐτελὴς Νεόφυτος ἱερομόναχος στέλλω τὴν παροῦσαν βίβλον εἰς τὴν σεβασμίαν καὶ ἱερὰν μονὴν τῶν παμμεγίστων ταξιαρχῶν Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ τοῦ Λειμῶνος εἰς ψυχικήν μου σωτηρίαν· καὶ νὰ γράψετε καὶ τὰ τρία ὀνόματα· ἤγουν, τὸ ἐμόν, καὶ τοῦ ἀδελφοῦ μου, καὶ τῆς μάμμης μου· τὰ δ' ἔξοδα ταύτης εἰσὶν χίλια*» (ἐννοεῖται *ἄσπρα*). Ἀλλ' ὁ ἀριθμὸς «*χίλια*» ἀποσβεσθεὶς ἀντικατέστη ὑπ' ἄλλης χειρός, ἴσως τῆς τοῦ ἀφιερώσαντος, διὰ τοῦ ἀριθμοῦ «*δύο χιλιάδες*».

Ἀριθ. 37.

Τεῦχος μεμβράνινον εἰς 4ον (0,30×0,235), τῆς Γ'—ΙΑ' ἑκατοντ., συγκείμενον ἐκ φ. 288.

Εὐαγγελιστάριον δίστηλον, μετὰ μουσικῶν τόνων.

Ἀριθ. 38.

Τεῦχος μεμβράνινον εἰς 4ον (0,30×0,24) τῆς ΙΑ' ἑκατοντ., συγκείμενον ἐκ φ. 208.

Εὐαγγελιστάριον δίστηλον μετὰ μουσικῶν τόνων καὶ ἀρχικῶν κεφαλαίων στοιχείων ἐξειργασμένων ὑπὸ καλλιτέχνου χειρός. Εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ ἀναγινώσκεται σημείωμα περιέχον τὸ σχῆμα καὶ τὰς ὀνομασίας τῶν ἐν τῷ τεύχει εὑρισκομένων μουσικῶν σημείων. Ἴδε δὲ αὐτὸ ἐν Πίνακι Β', ἀριθ. 2, ἔνθα περιέχεται τὸ πανομοιότυπον ἐξ γραμμῶν καὶ πάντων τῶν σημαδίων. (Πρβλ. τὸν Πρόλογον σ. 5).

Ἀριθ. 39.

Τεῦχος χαρτῷον εἰς μ. φ. (0,315×0,215) γραφὲν ἐν διστήλῳ τῷ 1554· σύγκειται ἐκ 49 τετραδίων ἠριθμημένων, ἤτοι φύλλων 392. Κατὰ τὴν ΙΖ' ἑκατοντ. ἦν κτῆμα Σεραφείμ ἱεροδιακόνου.

Τριῴδιον ἔχον ἐν τέλει τὴν ἑπομένην σημείωσιν: «*Ἔτους ,ΖΕβ' ἰνδ. ιβ'—Σωθῇ ὁ γράψας, ἐλεηθῇ ὁ ἔχων.—Ἡ μὲν χεὶρ γράψασα σήπεται τάφῳ· ἡ δὲ γραφὴ* (sic) *μένει εἰς χρόνους πληρεστάτη. ἀμὴν. ἀμὴν. ἀμήν*». Ἀπαντᾷ δὲ καὶ ἡ ἐξῆς δήλωσις:

«*Τὸ παρῶν βιβλίων· εἰπάρχ(ει) ἐμοὶ· τοῦ Ἱεροδιακόνου· σεραφίμ· τοῦτη, ἐντεικοιλ το της ἐφέσου· καὶ ὡς της μὲν αὐ τῷ ἀπο ξε νό σι· ἀνευθελλματως αὐτου· ἐχέτο ταςᾶρὰς των τρι ἀκοσίων· δέκαχαὶ ωκτῷ θεοφόρων· πατέρων ἡμῶν τῶν· ἐν νικαίᾳ· καὶ τουἁγίου ενδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου ἀμὴν*».

Ἀριθ. 40.

Τεῦχος χαρτῷον εἰς μ. φ. (0,31×0,21) τῆς ΙΔ' ἑκατονταετηρίδος.

Εὐαγγελιστάριον, οὗ ἡ πρώτη περικοπὴ ἐσφαλμένως ἀποδίδοται τῷ εὐαγγελιστῇ Ματθαίῳ.

Σημείωμα δέ τι ἐπὶ τῆς πρώτης πινακίδος δηλοῖ, ὅτι ἀνῆκε τὸ τεῦχος παρεκκλησίῳ τινὶ τῆς μονῆς: «*Εἰς τὸ παρακλήσιον τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς τραπέζης τοῦ ὀνομαζομένου ναοῦ τοῦ τιμίου ἐνδόξου προφήτου προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, τὸν ἐν τοῖς δεξιοῖς τοῦ καθολικοῦ*».

Ἀριθ. 41.

Τεῦχος βομβύκινον εἰς 4ον (0,32×0,23) τῆς ΙΒ'—ΙΓ' ἑκατοντ., συγκείμενον ἐκ φ. 221· τὸ κείμενον ἐν διστήλῳ· τὰ ἀρχικὰ κεφαλαῖα στοιχεῖα κεκαλλωπισμένα καὶ κεχρωματισμένα.

Εὐαγγελιστάριον.

---

1. Τὸ ὄνομα «Χρυσοστόμου» γέγραπται ἐν πρωτοφανεῖ μοι μονογράμματι, οὗ τὴν εἰκόνα ὅρα ἐν Δ' πίνακι ἀριθ. 3.

1. Fabr. Bibl. G. XI, σ. 594, Harless.

1. Ἡ παράφρασις αὕτη ἐδημοσιεύθη τὸ α' ἐν Βενετίᾳ 1819, εἰς 3 τόμους εἰς 4ον, τὸ β' ὑπὸ Σωφρονίου Χ. Ἀσλάνογλου ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1842 εἰς 13 τομίδια εἰς 8ον, τὸ γ' ὑπὸ Θ. Ν. Φιλαδελφέως ἐν Ἀθήναις, 1868, τόμ. 2 εἰς 4ον, καὶ δ' ὑπὸ Ραφτάνη ἐν Ζακύνθῳ.

Ἀριθ. 42.

Τεῦχος μεμβρένινον εἰς 4ον (0,33×0,24) τῆς Γ'—ΙΑ' ἑκατοντ., συγκείμενον ἐκ φ. 338. Τὸ κείμενον ἐν διστήλῳ.

ΙΩ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ὁμιλίαι, αἱ ἑπόμεναι:

1. Ὁμιλία, ἧς ἡ ἀρχὴ ἐλλείπει, φ. 1α.

2. «Εἰς τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ κ. ἡ. Ι. Χ. καὶ εἰς τὸ ἑκάστω κλίματι ἐφεστήκασιν ἄγγελοι». Ἀρχ. «*Ὄντως ἐπεφάνη ἡμῖν*»[1], φ. 4α.

3. «Ὁμιλία εἰς τὸν περὶ φύσεως νόμον». Ἀρχ. «*Πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος*»[2], φ. 23β.

4. «Περὶ τῆς τῶν μελλόντων ἀπολαύσεως, καὶ τῆς τῶν παρόντων εὐτελείας». Ἀρχ «*Σφοδρὸν τὸ καῦμα*»[3], φ. 33α.

5. «Διδασκαλία καὶ ἔλεγχος πρὸς τοὺς ἔχοντας συνεισάκτους. Λόγος α'». Ἀρχ. «*Ἐπὶ μὲν τῶν προγόνων*»[4], φ. 40α.

6. «Ὁμιλία εἰς μάρτυρας Αἰγυπτίους». Ἀρχ. «*Εὐλογητὸς ὁ Θεός· καὶ ἐξ Αἰγύπτου μάρτυρες*»[5], φ. 66α.

7. «Εἰς τὸ ἀποστολικὸν ῥητόν· *οἴδαμεν ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεόν, πάντα συνεργεῖ εἰς τὸ ἀγαθόν*· καὶ περὶ ὑπομονῆς· καὶ ὅσων τῶν θλίψεων τὸ κέρδος». Ἀρχ. «*Ὡς διὰ μακροῦ τοῦ χρόνου*»[6], φ. 71.

8. «Εἰς τὸν μα' ψαλμόν· *ὃν τρόπον ἐπὶ ποθεῖ* (sic) *ἡ ἔλαφος ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων*· καὶ τίνος χάριν εἰς τὸν βίον εἰσενεχθεὶς μετωδῆς (sic) ψάλλεται· καὶ περὶ τῆς τοῦ Θεοῦ μακροθυμίας». Ἀρχ. «*Ὑμεῖς μὲν ἡμᾶς*»[7], φ. 78.

9. «Περὶ κενοδοξίας· καὶ, ὅπως δεῖ τοὺς γονέας ἀνατρέφειν τὰ τέκνα». Ἀρχ. «*Ἀράτις* (sic) *ἐποίησεν ὅπερ ἠξίωσα*»[8], φ. 92β.

10. «Ὁμιλία πρὸς τοὺς λέγοντας ὅτι δαίμονες τὰ ἀνθρώπινα διοικοῦσι ἐπὶ ταῖς τοῦ Θεοῦ κολάσεσι· καὶ σκανδαλιζομένους ἐπὶ ταῖς τῶν φαύλων εὐημερίαις· καὶ δυσπραγίαις τῶν δικαίων». Ἀρχ. «*Ἐγὼ μὲν ἤλπιζον*»[9], φ. 118β.

11. «Ὁμιλία εἰς τὴν προφητικὴν ῥῆσιν τὴν λέγουσαν· *ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ἐποίησα φῶς καὶ σκότος*» κτλ. Ἀρχ. «*Ὀλίγα μὲν τὰ εἰρημένα*»[10], φ. 134β.

12. «Ὁμιλία περὶ προσευχῆς· Λόγ. α'». Ἀρχ. «*Ἀμφοτέρων ἕνεκα προσήκει*»[1], φ. 146β.

13. «Ὁμιλία περὶ προσευχῆς· Λόγος β'». Ἀρχ. «*Ὅτι μὲν παντὸς ἀγαθοῦ*»[2], φ. 152α.

14. «Ὁμιλία περὶ τοῦ μὴ δημοσιεύειν τὰ ἁμαρτήματα τῶν ἀδελφῶν· μὴ δὲ κατεύχεσθαι τῶν ἐχθρῶν». Ἀρχ. «*Μακαρίζω τῆς σπουδῆς*»[3], φ. 159α.

15. «Ὁμιλία· περὶ τοῦ μὴ ἀπογινώσκειν τινὰς ἑαυτῶν· μὴ δὲ κατεύχεσθαι τῶν ἐχθρῶν· μὴ δὲ ἀπαγορεύειν ἐν τῷ μὴ λαμβάνειν αἰτοῦντας· καὶ πρὸς ἄνδρας περὶ τῆς πρὸς τὰς γυναῖκας εἰρήνης». Ἀρχ. «*Πολλὰς ὑμῖν ἔχω χάριτας*»[4], φ. 171β.

16. «Ὁμιλία ὅτι ἐπικίνδυνον καὶ τοῖς λέγουσι καὶ τοῖς ἀκούουσι τὸ πρὸς χάριν δημηγορεῖν· καὶ ὅτι χρήσιμον καὶ δικαιοσύνη μεγίστη, τὸ κατηγορεῖν τῶν οἰκείων ἁμαρτημάτων». Ἀρχ. «*Ἱκανῶς ὑμῶν οἶμαι*»[5], φ. 180α.

17. «Ὁμιλία εἰς τὸ ἀποστολικὸν ῥητόν, *διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω*». Ἀρχ. «*Πρὸς τὰς τοῦ μέλιτος*»[6], φ. 192α.

18. «Ὁμιλία εἰς τὸ *γυνὴ· δέδεται νόμῳ, ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ*» κτλ. Ἀρχ. «*Περὶ γάμου πρώην*»[7], φ. 205α.

19. «Ἐγκώμιον εἰς Μάξιμον· καὶ περὶ τοῦ ποίας δεῖ ἄγεσθαι γυναῖκας». Ἀρχ. «*Ὅτι μὲν ἀπελείφθην*»[8], φ. 215α.

20. «Λόγος εἰς νεωτέραν χηρεύσασαν». Ἀρχ. «*Ὅτι μὲν χαλεπὴν ἔλαβες*»[9], φ. 239α.

21. «Πρὸς τὴν αὐτὴν περὶ μονανδρίας». Ἀρχ. «*Τὸ μὲν τὰς ἀπείρους*»[10], φ. 253α.

22. «Ὁμιλία εἰς τὸν Φαρισαῖον καὶ τὸν τελώνην· καὶ περὶ ταπεινοφροσύνης καὶ προσευχῆς». Ἀρχ. «*Καθάπερ νεφῶν συνδρομὴ*»[11], φ. 266β.

23. «Ὁμιλία εἰς τὸ ἀποστολικὸν ῥητὸν τὸ λέγων (sic), *δεῖ δὲ καὶ αἱρέσεις εἶναι*» κτλ. Ἀρχ. «*Ἱκανῶς πρώην*»[12], φ. 284α.

24. «Ὁμιλία· εἰς τὸ *εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων*· κτλ. καὶ ὁποῖον δεῖ εἶναι τὸν ἀληθῆ χριστιανόν· καὶ περὶ ἐλεημοσύνης καὶ κρίσεως». Ἀρχ. «*Πολλὰ μὲν ἔστι*»[1], φ. 294β.

25. «Περὶ τελείας ἀγάπης· καὶ τῆς καταξίαν τῶν ἔργων ἀνταποδόσεως· καὶ περὶ κατανύξεως». Ἀρχ. «*Πᾶσα πρᾶξις ἀγαθὴ*»[2], φ. 305β.

26. «Ὁμιλία· περὶ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως». Ἀρχ. «*Περὶ δογμάτων ὑμῖν*»[3], φ. 319β.

27. «Εἰς τὸν ἑκουσίως ἁμαρτάνοντα μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας· καὶ ὅπως χρὴ προσιέναι τοῖς μυστηρίοις τοῦ Χριστοῦ». Ἀρχ. «*Τῶν δένδρων ὅσα περ ἂν*»[4], φ. 336β. Ἐλλείπει τὸ τέλος.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Ἐν τῷ κρασπέδῳ τῆς προτελευταίας τοῦ τεύχους σελίδος γέγραπται τὸ ἑπόμενον σημείωμα ὑπὸ χειρὸς τῆς ΙΖ'—ΙΗ' ἑκατοντ. «*Τὸ παρὸν βιβλίον ἔδωκέν το ἡ κυρὰ Ζαμπία εἰς τὸ μοναστὴρ εἰς μνημόσυνον τοῦ πατρὸς αὐτῆς Ἀγγέλου τὸ ὄνομα· αἰωνία ἡ μνήμη αὐτοῦ*».

Ἀριθ. 43.

Τεῦχος βομβύκινον[5] εἰς 4ον (0,345×0,255) ἐκ φ. 271, τῆς ΙΒ'—ΙΓ' πιθανῶς ἑκατοντ. Τὰ φύλλα καὶ τὰ τετράδιά εἰσιν ἠριθμημένα διὰ τοῦ ἑλλην. ἀλφαβήτου. **Βίοι καὶ μαρτύρια τῶν μηνῶν μαΐου καὶ ἰουνίου** καὶ λόγοι ἐγκωμιαστικοὶ διαφόρων. Ἡ ἀρχὴ τοῦ τεύχους ἐλλείπει, διότι ὁ α' βίος ἄρχεται ἀπὸ τῶν λέξεων «*Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ*». Φαίνεται δὲ τὸ τεῦχος γραφὲν ὑπὸ δύο διαφόρων χειρῶν.

1. Βίος καὶ πολ. Ἐπιφανίου ἀρχ. Κύπρου. Ἀρχ. «*Ὡς ἀπροσηπόλιπτος ἄρ' ἐστι*»[6], φ. 1.

2. Βίος καὶ πολιτ. καὶ μερικὴ θαυμάτων διήγησις Γερμανοῦ ἀρχιεπ. Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Ὁμολογητοῦ Ἀρχ. «*Τῶν ἐπ' ἀρετῇ διαβοήτων*[7]», φ. 24.

3. Βίος καὶ πολ. Ἠχωμίου. Ἀρχ. «*Ὁ κύριος ἡμῶν*»[8], φ. 35α.

4. Βίος καὶ πολ. Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης· καὶ φανέρωσις τοῦ τιμίου Σταυροῦ. Ἀρχ. «*Τὸν τοῦ μακαριωτάτου*[1]», φ. 78β.

5. Βίος καὶ πολ. καὶ ἄσκησις Συμεὼν τοῦ Θαυματουργοῦ, τοῦ ἐν τῷ Θαυμαστῷ ὄρει, ὁ διὰ πλάτους. Ἀρχ. «*Εὐλογητὸς ὁ Θεός*[2], *ὁ πάντας ἀνθρώπους θέλων σωθῆναι*»[3], φ. 103α.

6. «**ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ** ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον Βαρνάβαν τὸν ἀπόστολον· προτραπέντος ὑπὸ τοῦ πρεσβυτέρου καὶ κλειδούχου τοῦ σεβασμίου αὐτοῦ ναοῦ· ἐν ᾧ ἱστορεῖται καὶ ὁ τόπος τῆς ἀποκαλύψεως τῶν ἁγίων αὐτοῦ λειψάνων· καὶ δηλοῦται ὁ βίος αὐτοῦ καὶ ἡ πολιτεία καὶ ἡ ἄθλησις». Ἀρχ. «*Μεγίστην λόγων ὑπόθεσιν*»[4], φ. 205α.

7. Βίος καὶ πολ. Ὀνουφρίου τοῦ ἐρημίτου καὶ ἑτέρων Πατέρων. Ἀρχ. «*Ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν*»[5], φ. 219α.

8. Ὑπομνήματα τῆς πολιτείας Μεθοδίου ἀρχιεπ. Κωνσταντινουπόλεως. Ἀρχ. «*Ἱεράρχην καὶ ἀσκητὴν*»[6], φ. 230.

9. **ΙΩ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ** «ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγ. μάρτυρα Ἰουλιανόν». Ἀρχ. «*Εἰ ἐν τῇ γῇ τοιαῦται*»[7], φ. 236β.

10. «**ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ** ἐπισκόπου Βόστρων· ἐγκώμιον(sic) εἰς τὸν ἅγ. Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν». Ἀρχ. «*Ἐν γεννητοῖς γυναικῶν*»[8], φ. 245α.

11. **ΙΩ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ** «λόγος εἰς τὴν γέννησιν τοῦ Προδρόμου». Ἀρχ. «*Οὐδὲν τοῖς δεσποτικοῖς*»[9] φ. 249β.

---

1. Migne, Patrol. τ. 59, σ. 687. — 2. Αὐτ. τ. 48, σ. 1081.—3. Αὐτ. τ. 51, σ. 347.

4. Ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ λόγου τούτου ἀγνοεῖται παρὰ Migne, τ. 47, σ. 495, καὶ ἐν ὑποσημειώσει.

5. Migne, Patrol. τ. 50, σ. 693.—6. Αὐτ. τ. 51, σ. 165.—7. Αὐτ. τ. 55, σ. 155. —8. Αὐτ. τ. 64 σ. 1333.— 9. Αὐτ. τ. 49, σ. 241.— 10. Αὐτ. τ. 56, σ. 141.

1. Migne, τ. 50, σ. 775.—2. Αὐτ. σ. 779.—3. Αὐτ. τ. 51, σ. 353.—4. Αὐτ. σ. 363.—5. Αὐτ. τ. 50, σ. 653.—6. Αὐτ. τ. 51, σ. 207.—7. Αὐτ. σ. 217.—8. Αὐτ. σ. 225. —9. Αὐτ. τ. 48, σ. 599.— 10. Αὐτ. σ. 609.

11. Τεμάχιον ἀπὸ τῆς § ς' τοῦ Ε' περὶ ἀκαταλήπτου λόγου τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου. Migne, τ. 48, σ. 741, γραμμὴ 35.

12. Migne, τ. 51, σ. 251.

1. Migne, τ. 63, σ. 213.—2. Αὐτ. τ. 56, σ. 279.—3. Αὐτ. τ. 50, σ. 417.—4. Αὐτ. τ. 63, σ. 143.

5. Ὁ χάρτης ἀτιλπνὸς καὶ ὀποχίτρινος κλίνων μᾶλλον πρὸς μετάξινον· τοῦ εἴδους τούτου τρία μόνον τεύχη εἶδον μέχρι σήμερον.

6. Ὁ Φκβρίκιος καὶ ὁ Harless ἀγνοοῦσι τὸν παρόντα βίον (Χ, σ. 223)· οὐδ' ὁ Νικόδημος ποιεῖται αὐτοῦ μνείαν.

7. Ἴδε Α. Π. Κεραμέως, Ἕλλην. Ἀνεκδ. σελ. 1-17—8. Fabr. X, σ. 301. Ὁ Νικόδημος (Συναξ. Β', σ. 152 ἐν ὑποσημειώσει) σημειοῖ ἕτερον βίον. Ἴδε καὶ παράφρασιν ἑτέρου βίου ἐν Ἀγαπίου Καλοκαιρινῇ, σ. 37.

1. Harless-Fabr. X, σ. 213.—Νικοδ. (Συνάξ. Β', σ. 164 ἐν ὑποσημ. 2) — Ἐν Ν. Παρκδ. Ἀγαπίου εὑρίσκεται παράφρασις ἑτέρου βίου (σ. 411).

2. Πεβλ. Νικοδ. Συναξ. Β', σ. 168, καὶ παράφρ. Ἀγαπίου ἐν Καλοκαιρινῇ, σ. 63.

3. Μεταξὺ τοῦ 189 καὶ τοῦ 200 ρ. ἐλλείπουσι φύλλα δέκα κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν ἐν τῷ τεύχει ἀρίθμησιν. Ἀλλὰ συμπαραβαλὼν τὸ κείμενον εἶδον ὅτι ἔσφαλεν ὁ ἀριθμήτας τὸ τεῦχος παραδραμὼν τοὺς δέκα ἀριθμούς.

4. Τοῦ ἑλληνικοῦ τούτου κειμένου ποιεῖται μνείαν ὁ Φαβρίκιος (Χ, σ. 204), τὴν δὲ λατινικὴν μετάφρασιν μετετύπωσε καὶ ὁ Migne ἐν Patrol. τ. 87, σ. 4087.

5. Ἴδε Fabr. X, σ. 300.—Νικοδ. Συναξ. Β', σ. 200 ἐν ὑποσημειώσει.

6. Ἴδε Migne, τ. 100, σ. 1211.—7. Αὐτ. Patrol. τ 50, μέρ 2ον, σ. 665.—8. Αὐτ. τ. 85, σ. 1764.

9. Συγκατατάσσεται τοῖς νόθοις. Migne, τ. 50, σ. 787.

12. **ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ** «ἐγκώμιον εἰς τοὺς ἁγίους καὶ κορυφαίους τῶν ἀποστόλων Πέτρον καὶ Παῦλον». Ἀρχ. «*Οὐρανοῦ καὶ γῆς ἄμιλλαν*»[1], φ. 251[6].

13. **ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ** «ὁμιλία εἰς τοὺς δώδεκα ἁγ. καὶ πανευφήμους τοῦ Χριστοῦ ἀποστόλους». Ἀρχ. «*Εἰκότως καὶ τήμερον*»[2], φ. 254[5].

14. «**ΙΩΑΝΝΟΥ** μοναχοῦ καὶ ἀρχιδιακόνου τῆς καθ' ἡμᾶς ταύτης σεβασμίας μονῆς τῆς εἰς ὄνομα τιμωμένης τοῦ τιμίου ἐνδόξου προφήτου προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου καὶ Πέτρας ἐπικεκλημένης, τοῦ **Μαυροπόδου**, ἐγκώμιον ἰς (sic) τὸν ὅσιον καὶ θεοφόρον πατέρα ἡμῶν Βάρα». Ἀρχ. «*Τὰ τῶν φιλοθέων ἀνδρῶν*»[3], φ. 258[α]. Τὸ τέλος ἐλλείπει.

Ἀριθ. 44.

Τεῦχος μεμβράνινον εἰς 4ον (0,35×0,25), τῆς ΙΑ' ἑκατοντ. Ἡ ἀρχὴ ἐλλείπει· δίστηλον.

ΙΩ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ *ὁμιλίαι*:

1. Τὸ τέλος τοῦ α' πρὸς Ἀνομοίους λόγου.
2. Ἡ β' περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως ὁμιλία. Ἀρχ. «*Φέρε δὴ λοιπὸν*», φ. 1[α].
3. «Παράκλησις πρὸς τὸν λαὸν περὶ καρτερίας· καὶ ὑπόμνησις ἐκ παραδειγμάτων τοῦ Ἰώβ καὶ τῶν τριῶν παίδων· καὶ περὶ τῆς τῶν ὅρκων ἀποχῆς». Ἀρχ. «*Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς*»[4], φ. 11[β].
4. «Ἔτι παράκλησις πρὸς τὸν λαὸν περὶ τοῦ φέρειν γενναίως τὴν ἐπικειμένην ἀπειλήν· ἔχοντα ὑποδείγματα τὸν Ἰώβ καὶ τοὺς Νηνευίτας· καὶ ὅτι οὐ χρὴ δεδεικέναι τὸν θάνατον ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν· καὶ περὶ τοῦ μὴ ὀμνύναι προτροπή». Ἀρχ. «*Τῶν τριῶν παίδων*»[5], φ. 21[α].
5. «Ὅτι χρήσιμος ὁ τῶν ἀρχόντων φόβος· καὶ ὅτι ὁ ἀδίκως τί πάσχων καὶ εὐχαριστῶν τῷ συγχωρήσαντι Θεῷ, ἴσος ἐστὶ τὰ διὰ τὸν Θεὸν ταῦτα πάσχοντος· καὶ τὰ παραδείγματα τὰ ἐκ τῶν τριῶν παίδων καὶ τῆς βαβυλωνίας καμίνου· καὶ περὶ τῆς τῶν ὅρκων ἀποχῆς». Ἀρχ. «*Πολλὰς μὲν ἀνηλώσαμεν*»[6], φ. 32[α].
6. «Ὑπόμνησις τῶν ἤδη αὐτῷ προλεχθέντων ὅτι θάνατον καὶ λύπην ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν βίον εἰσενεγκοῦσα ὑπ' αὐτῶν ἀναιρεῖται· καὶ εἰς τὸ ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν· καὶ περὶ τῆς τῶν ὅρκων ἀποχῆς»[1]. Ἀρχ. «*Πολλὰ μὲν καὶ περὶ πολλῶν*», φ. 42[α].
7. «Ὁμιλία εἰς τὸ περιεπάτει ὁ Θεὸς τὸ δειλινὸν ἐν τῷ παραδείσῳ· καὶ περὶ τοῦ φεύγειν τοὺς ὅρκους». Ἀρχ. «*Σύγνωτε πρώην*»[2], φ. 47[β].
8. «Ἔπαινος τῶν κατορθωκότων τὸ μὴ ὀμνύειν· καὶ ὅτι οὐκ ὀφείλει τίς διακρίνεσθαι[3] θείων λογίων ἐν ἐκκλησίᾳ· καὶ διὰ τί μετὰ χρόνον πολὺν ἐδόθησαν αἱ ἅγιαι Γραφαί· καὶ εἰς τὸ *οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ*· καὶ φυσιολογία κόσμου· καὶ περὶ τοῦ μὴ ὀμνύναι». Ἀρχ. «*Καὶ πρώην πρὸς ὑμᾶς*»[4], φ. 52[α].
9. «Ἔπαινος τῶν μετὰ τὴν ἑστίασιν ἀπηντηκότων εἰς τὴν ἀκρόασιν· καὶ φυσιολογία κόσμου· καὶ κατὰ τῶν θεοποιούντων τὴν κτίσιν· καὶ περὶ τοῦ μὴ ὀμνύειν». Ἀρχ. «*Χαίρω καὶ συγχαίρω*»[5], φ. 59[γ].
10. «Εὐχαριστία πρὸς τὸν Θεὸν περὶ τῆς ἀπαλλαγῆς τῶν ἐκ τῆς στάσεως προσδοκηθέντων κακῶν· καὶ ἀνάμνησις τῶν τότε συμβάντων· ἔτι δὲ καὶ κατὰ τῶν τὸ σῶμα ἡμῶν διαβαλλόντων· καὶ περὶ τῆς τοῦ ἀνθρώπου κατασκευῆς». Ἀρχ. «*Ἐπειδὴ ἐννοήσω*»[6], φ. 67[α].
11. «Εὐχαριστία ἔτι πρὸς τὸν Θεὸν περὶ τῆς μεταβολῆς τῶν σκυθροπῶν· καὶ ἀνάμνησις τῶν διὰ τὴν στάσιν κατασυρέντων καὶ τιμωρηθέντων· ὁμοίως δὲ πάλιν περὶ τῆς τοῦ ἀνθρώπου δημιουργίας· καὶ ὅτι φυσικὸν νόμον ἐδέξατο· καὶ περὶ τοῦ τελείως κατορθῶσαι τὸ μὴ ὀμνύειν». Ἀρχ. «*Ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς*»[7], φ. 82[α].
12. «Τοῦ δήμου παντὸς ἀφεθέντος τῆς ἀγωνίας καὶ θαρρήσαντος· τινὲς πάλιν τῆς πόλεως ἐτάραξαν φοβερὰς πλάττοντες φήμας καὶ ἠλέχθησαν· εἰς τοῦτο ἡ ὁμιλία εἴρηται καὶ εἰς τὴν τῶν ὅρκων παραίνεσιν· διὸ καὶ ἡ κατὰ τὸν Ἰωνάθαν καὶ τὸν Σαοὺλ ἱστορία καὶ τὸν Ἰεφθάε παρηνέχθη καὶ ἐδείχθη πῶς ἐξ ἑνὸς ὅρκου γίνονται ἐπιορκίαι». Ἀρχ. «*Οὐχ ὡς ἔτυχεν*»[8], φ. 88[β].

1. Συγκατατάσσεται τοῖς νόθοις. Migne, τ. 59, σ. 491. — 2. Ὁμοίως. Migne, αὐτ. σ. 495.
3. Ἴδε Α. Π. Κεραμέως, ἑλλην. Ἀνέκδοτα.
4. Migne, Patrol. τ. 49, σ. 59.— 5. Αὐτ. σ. 67.—6. Αὐτ. σ. 81.

1. Τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην ἔχουσι καὶ ἄλλοι κώδικες (Migne, τ. 49, σ. 91 ἐν ὑποσημειώσει).
2. Migne, τ. 49, σ. 97.
3. Ἐλλείπουσιν ἐνταῦθα αἱ λέξεις: «μετὰ ἑστίασιν ἀκροᾶσθαι».
4. Migne, αὐτ. σ. 103.—5. Αὐτ. σ. 111. —6. Αὐτ. σ. 119.—7. Αὐτ. σ. 135.—8. Αὐτ. σ. 143.

13. «Ἔτι εἰς τὴν συμφορὰν τῆς πόλεως Ἀντιοχείας· καὶ ὅτι χρήσιμον πανταχοῦ φόβος· καὶ ὅτι πένθος γέλωτος λυσιτελέστερον· καὶ εἰς τὴν ῥῆσιν τὴν λέγουσαν *ἐπίγνωθι ὅτι ἐν μέσῳ παγίδων διαβαίνῃ*· καὶ ὅτι τοῦ φονεύειν, τὸ ὁρκίζειν χεῖρον». Ἀρχ. «*Εἶδεν καὶ τήμερον*»[1], φ. 97[γ].
14. «Φημισθείσης εἰς τὸν ἄρχοντα Πρέδας· καὶ πάντων περὶ φυγῆς βουλευομένων· τοῦ ἄρχοντος εἰσελθόντος εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ παρακαλέσαντος, ἐλέχθη ἡ παροῦσα ὁμιλία· καὶ περὶ τοῦ μὴ ὀμνύναι· καὶ εἰς τὸ ῥητὸν τοῦ ἀποστόλου. *Παῦλος δοῦλος Ἰησοῦ Χριστοῦ*». Ἀρχ. «*Τὸν ἄρχοντα μὲν ἐπήνεσα*»[2], φ. 104[α].
15. «Λόγος εἰς τὴν τῶν πεπλημμεληκότων ἐξέτασιν διὰ τὴν τῶν ἀνδριάντων καταστροφήν». Ἀρχ. «*Εἰς καιρὸν ὑπεφάλαμεν*»[3], φ. 113[β].
16. «Λόγος περὶ νηστείας· καὶ εἰς τὸ ῥητὸν τοῦ Ἀποστόλου, *χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε*». Ἀρχ. «*Πολλοὺς ἴδον χαίροντας*»[4], φ. 121[α].
17. «Τῇ κυριακῇ τῆς Σωζομένης πρὸς τοὺς ἀπὸ τῆς χώρας· καὶ περὶ τοῦ μὴ ὀμνύειν». Ἀρχ. «*Κατεπτυφήσατε τῶν ἁγίων*»[5], φ. 128[α].
18. «Εἰς τὴν διαλλαγὴν τοῦ βασιλέως προστὴν (sic) πόλιν· καὶ εἰς τοὺς πλημμελήσαντας εἰς τὴν τῶν ἀνδριάντων καταστροφὴν· καὶ εἰς τὴν ἐπάνοδον τοῦ ἐπισκόπου Φλαβιανοῦ». Ἀρχ. «*Ἀπὸ τῆς ῥήσεως ἀφ' ἧς*»[6], φ. 137[α].
19. «Κατήχησις πρὸς τοὺς μέλλοντας φωτίζεσθαι καὶ περὶ γυναικῶν τῶν ἐν πλέγμασιν καὶ χρυσῷ κατακοσμουσῶν ἑαυτάς· καὶ περὶ τῶν κληδονισμοῖς ἢ περιάπτοις ἐπῳδαῖς κεχρημένων· ἅτινα πάντα ἀλλότρια χριστιανισμοῦ ἀποδέδεικται». Ἀρχ. «*Τῶν πρώην εἰρημένων*»[7], φ. 145[β].

Ἐν τέλει τῆς κατηχήσεως ταύτης ἀναγινώσκομεν: «*Τέλος τῆς βίβλου τῶν Ἀνδριάντων*», χειρὶ δὲ μεταγενεστέρᾳ: «*Ἀρχὴ τῶν Μαργαριτῶν*» (sic).

20. «Λόγος πρὸς ἀνομοίους καὶ περὶ ἀκαταλήπτου». Ἀρχ. «*Τί τοῦτο· ὁ ποιμὴν*»[8], φ. 154[α]-158[β]. Τὸ τέλος ἐλλείπει.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Ἐν τῷ κρασπέδῳ τοῦ 129[β] φ. ἀναγινώσκεται τὸ ἑξῆς σημείωμα γραφέν, ὡς ἔοικε, κατὰ τὴν ΙΔ' ἑκατονταετηρίδα. «*Ἀναλλώ(μασι) τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως Φιλαδελ(φείας) Μανουήλ . . .*» Ἄνωθεν τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ πρὸς Ἀνομοίους λόγου ὑπάρχει λειογραφία καριστῶσα τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐντὸς κύκλου. Πνεύματα ⸗, ⸘ κτλ. Ἐλλείπει τὸ ὑπογεγραμ ένον ι. Ὁ σταχωτὴς ἔσωθεν τῶν πινακίδων προσέθηκε δύο μεμβράνινα φύλλα καὶ ἕτερα χαρτῶα ἀποσπασθέντα ἐκ θεολογικῶν τευχῶν.

Ἀριθ. 45.

Τεῦχος μεμβράνινον εἰς φ. (0,33×0,25) τῆς ΙΑ' ἑκατοντ. συγκείμενον ἐκ φ. 335 ἠριθμημένων ἐν μεταγενεστέροις χρόνοις. Ἡ ἀρίθμησις αὐτῶν ἐσφαλμένη κατά τι· δίστηλον· ἡ γραφὴ καθαρὰ καὶ ἐπιμεμελημένη· αἱ ἐπιγραφαὶ κεχρυσωμέναι, ἔχουσαι ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν ταινιώδη κοσμήματα. Τὰ ἀρχικὰ κεφαλαῖα γράμματα ὑπερμεγέθη, κεχρωματισμένα καὶ φιλοκάλως εἰργασμένα ὑπὸ καλλιτέχνου χειρός. Ἐν δὲ τῷ κειμένῳ ἀπαντᾷ συνεχῶς τὸ προσγεγραμμένον ε (adscriptum). Ἔσωθεν τῶν πινακίδων τοῦ σταχώματος προσήρτηνται δύο φύλλα μεμβρ. κώδικος θεολογικοῦ τῆς ΙΑ'—ΙΒ' πιθανῶς ἑκατονταετ. ἔχοντα μέρος ὁμιλίας.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΑΖΙΑΝΖΗΝΟΥ λόγοι διάφοροι:

1. «Εἰς τὸ γενέθλιον τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰ. Χρ.» Ἀρχ. «*Χριστὸς γεννᾶται δοξάσατε*»[1], φ. 1[α].
2. «Ἐπιτάφιος εἰς τὸν μέγαν Βασίλειον». Ἀρχ. «*Ἐμέλλετε ἄρα*»[2], φ. 10[α].
3. «Εἰς τὰ ἅγια Φῶτα». Ἀρχ. «*Πάλαι Ἰησοῦς*»[3], φ. 59[α].
4. «Εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα». Ἀρχ. «*Χθὲς τῆς λαμπρᾶς*»[4], φ. 70[α].
5. «Εἰς Γρηγόριον τὸν Νύσσης ἀδελφὸν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου». Ἀρχ. «*Φίλου πιστοῦ*»[5], φ. 99.
6. «Εἰς Ἀθανάσιον ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας». Ἀρχ. «*Ἀθανάσιον ἐπαινῶν*»[6], φ. 103[β].
7. «Εἰς τὴν τὸν (sic) ρν' ἐπισκόπων παρουσίαν συντακτήριος». Ἀρχ. «*Πῶς ὑμῖν*»[7], φ. 123[α].

1. Migne, τ. 49, σ. 153.—2. Αὐτ. σ. 161.
3. Αὐτ. σ. 171 —4. Αὐτ. σ. 179.—5. Αὐτ. σ. 167.—6. Αὐτ. σ. 211, καὶ ἐν ὑποσημειώσει. 7. Αὐτ. σ. 231.—8. Αὐτ. τ. 48, σ. 701.

1. Migne, τ. 36, σ. 312.—2. Αὐτ. σ. 493.
3. Αὐτ. σ. 336.—4. Αὐτ. σ. 360.—5. Αὐτ. τ. 35, σ 832.—6. Αὐτ. σ. 1081.—7. Αὐτ. τ. 36, σ. 457.

8. «Περὶ φιλοπτωχίας». Ἀρχ. «Ἄνδρες ἀδελφοὶ»[1], φ. 137[6].

9. «Εἰς τὴν πληγὴν τῆς χαλάζης». Ἀρχ. «Τί λύετε τάξιν»[2], φ. 159[6].

10. «Λόγος εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα καὶ εἰς τὴν βραδυτῆτα». Ἀρχ. «Ἀναστάσεως ἡμέρα»[3], φ. 182[6].

11. «Εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα». Ἀρχ. «Ἐπὶ τῆς φυλακῆς μου»[4], φ. 184[6].

12. «Εἰς τὴν καινὴν κυριακὴν καὶ εἰς τὸ ἔαρ καὶ εἰς τὸν μάρτυρα Μάμαντα». Ἀρχ. «Ἐγκαίνια τιμᾶσθαι»[5], φ. 201[6].

13. «Εἰς τὴν πεντηκοστὴν καὶ εἰς τὸ ἅγιον Πνεῦμα». Ἀρχ. «Περὶ τῆς ἑορτῆς»[6], φ. 207[6].

14. «Ἐγκώμιον εἰς τοὺς ἁγ. Μακκαβαίους». Ἀρχ. «Τί δαί»[7], φ. 116[5].

15. «Ἐγκώμιον εἰς Κυπριανὸν μάρτυρα ἐξαγροῦ (sic) ἐπανήκοντος, μετὰ μίαν τῆς μνήμης ἡμέραν». Ἀρχ. «Μικροῦ Κυπριανὸς»[8], φ. 225[6].

16. «Εἰς τοὺς λόγους καὶ εἰς τὸν ἐξισωτὴν Ἰουλιανὸν καὶ εἰς τὴν ἀπογραφὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰ. Χ.». Ἀρχ. «Τίς ἡ τυραννὶς»[9], φ. 235[α].

17. «Περὶ θεολογίας». Ἀρχ. «Ἐπεὶ δὲ ἀνεκαθήραμεν»[10], φ. 244[6].

18. «Περὶ δόγματος καὶ καταστάσεως ἐπισκόπων σχεδιασθείς». Ἀρχ. «Ὅτ' ἂν ἴδω»[11], φ. 263[6].

19. «Περὶ υἱοῦ» λόγος α' καὶ β'. Ὁ α' ἄρχεται οὕτως: «Ἃ μὲν οὖν εἴποι τις ἂν»[12], φ. 270[α].

20. «Περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος». Ἀρχ. «Ὁ μὲν δὴ περὶ τοῦ υἱοῦ»[13], φ. 296[α].

21. «Πρὸς Εὐνομιανοὺς προδιάλεξις ἢ ὅτι οὐ παντὸς τὰ πε(ρὶ) Θεοῦ διαλέγεσθαι ἢ πάντοτε». Ἀρχ. «Πρὸς τοὺς ἐν λόγῳ»[14], φ. 313[α].

22. «Πρὸς Ἀρειανοὺς καὶ εἰς ἑαυτόν». Ἀρχ. «Ποῦ ποτέ εἰσιν»[15], φ. 319[α].

23. «Εἰς ἑαυτὸν· καὶ πρὸς τοὺς λέγοντας αὐτόν· ἐπιθυμεῖν τ(ῆς) κ(α)θ(έδρας) Κωνσταντινουπό(λεως)». Ἀρχ. «Ἐγὼ θαυμάζω»[1], φ. 328[α].

1. Migne, τ. 35, σ. 857.—2. Αὐτ. σ. 933. 3. Αὐτ. σ. 396.—4. Αὐτ. τ. 36, σ. 624.—5. Αὐτ. σ. 608.—6. Αὐτ. σ. 428.—7. Αὐτ. τ. 35, σ. 912.—8. Αὐτ. σ. 1169.—9. Αὐτ. σ. 1014.—10. Αὐτ. σ. 36, σ. 25.—11. Αὐτ. τ. 35, σ. 1065.—12. Αὐτ. τ. 36, σ. 73 καὶ 104.—13. Αὐτ. σ. 193.—14. Αὐτ. σ. 12.—15. Αὐτ. σ. 213.

Ἀριθ. 46.

Τεῦχος βομβύκινον εἰς 4ον (0,32×0,25) τῆς ΙΓ' πιθανῶς ἑκατοντ. συγκείμενον ἐκ φ. ἠριθμημένων 320. Τὸ α' φ. ἐκπεσόν ποτε ἀντικατέστη ὑπ' ἄλλου.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΑΖΙΑΝΖΗΝΟΥ λόγοι ις', ὧν προτάσσεται πίνακ. Ὁ τελευταῖος λόγος ἐλλειπής. Χεὶρ μεταγενεστέρα ἐσημείωσεν ἐν τῷ τεύχει ὅτι ἐν τέλει αὐτοῦ «ἐλλείπει φύλλα 4».

Ἀριθ. 47.

Τεῦχος μεμβράνινον εἰς φ. (0,325×0,245) γραφέν, κατά τινα σημείωσιν, τῷ 1509. Ὁ χαρακτὴρ τῆς γραφῆς ἀνήκει μᾶλλον εἰς τὴν ΙΒ' ἑκατοντ. Σύγκειται ἐκ φ. 190· δίστηλον. Πάμπολλα γραφικὰ σφάλματα.

ΕΦΡΑΙΜ ΤΟΥ ΣΥΡΟΥ λόγοι ἀσκητικοί.

1. «Βίος καὶ πολ. Ἐφραὶμ τοῦ Σύρου». Ἀρχ. «Ἐφραὶμ ὁ θαυμάσιος», φ. 1[α].

2. «Τοῦ μακαρίου Ἐφραὶμ διδασκαλία πολιτείας ἀκριβοῦς, καὶ ὑποτύπωσις ἀσκητικῆς ἀγωγῆς» διῃρημένη εἰς κεφ. μδ'. (φ. 6[6]).

3. «Κεφάλεα ἑκατῶν». Ἀρχ. «Πῶς κτᾶται τις», φ. 70[6]. Εἰς τὸ τέλος χεὶρ μεταγενεστέρα ἐσημείωσε τάδε ταχυγραφικῶς: «Τῷ παρὸν Ἐφραὶμ ἰδίαις (;) ἔγραψα εἰς τῷ βιβλίῳν τοῦτο τοῦ ἔτους ,ζιη' ἰνδικτ. ιγ' ἐν μηνὶ ὠκτωβρίου ιη', Καὶ ὁ ἀναγινώσκωντες εὔχεστε . . . μὴ καταρῶς Θ(εὸ)ν . . . . ὑερώμωναχος».

4. «Λόγος περὶ ἔλεγχος ἑ αὐτῷ καὶ ἐξομολόγησις». Ἀρχ. «Ἀδελφοὶ συμπαθήσατέ μοι», φ. 89[α].

5. «Πρὸς καθέρεσιν ὑπερηφανίας». Ἀρχ. «Ματέα πᾶσα», φ. 92[α].

6. «Λόγος προτρεπτικὸς εἰς μετάνοιαν». Ἀρχ. «Δεῦται ἀγαπητοί», φ. 95[6].

7. «Λόγος ἀσκητικὸς πολλὴν ἔχων παράκλησιν καὶ κατάνυξιν τοῖς σώζεσθαι βουλομένοις». Ἀρχ. «Ὁ πόνος τοῦ λέγειν ἀναγκάζει», φ. 103[α].

8. «Λόγος κατὰ μίμησιν τῶν παρυμιῶν· ἐν ὧ καὶ περὶ θείου φόβου». Ἀρχ. «Ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱόν», φ. 120[α].

9. «Περὶ παθῶν ἀνάμνησις μεταλζομολογίσεως, καὶ εὐχαριστίας». Ἀρχ. «Θέλω εἰπεῖν», φ. 155[α].

1. Migne, τ. 36, σ. 265.

10. «Ἕτερος λόγος· προτρεπτικὸς εἰς μετάνοιαν». Ἀρχ. «Κατελθὼν ὁ Κύριος», φ. 157[α].

11. Εὐχαριστία πρὸς Κύριον μετακατανύξεως». Ἀρχ. «Δοτὴρ πάντων», φ. 160[α].

12. «Λόγο(ς) πολὺν ἔχων κατάνυξιν καὶ ἀνάμνησιν τῆς φοβερᾶς ἡμέρας τῆς κρίσεως». Ἀρχ. «Ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν», φ. 163[α].

13. «Λόγος παρενετικὸς ριθῆς πρὸς νέους». Ἀρχ. «Πρόσχετε σεαυτῶ», φ. 164[6].

14. «Λόγος ἕτερος εἰς πατέρας τελιωθέντας». Ἀρχ. «Ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ», φ. 168[6].

15. «Εἰστὸν σταυρὸν καὶ περὶ μετανοίας καὶ δευτέρας παρουσίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰ. Χρ.» Ἀρχ. «Πᾶσα ἑορτή», φ. 172[α].

16. «Λόγος εἰς τὴν δευτέραν παρουσίαν». Ἀρχ. «Ἠκούσατε ἀγαπητοί», φ. 174[6].

17. Ἐρωτήσεις θεολογικαὶ μετὰ ἀποκρίσεων. Ἀρχ. «Οἱ φιλόχριστοι εἶπον: ἐρωτῶμεν παρακαλοῦντες», φ. 176[α]. Ἐλλείπει τὸ τέλος.

Ἀριθ. 48.

Τεῦχος μεμβράνινον εἰς 4ον (0,31×0,255) συγκείμενον ἐκ φ. 194 ἐξ ὧν χαρτῶά εἰσι τὰ φ. 55—76 καὶ 151—155 προστεθέντα εἰς ἀναπλήρωσιν ἐκπεσόντων. Ἡ γραφὴ αὐτῶν τοῦ ΙΕ' αἰῶνος. Τὰ δὲ μεμβράνινα φύλλα εἰσὶ συνειρμολογημένα ἐκ τευχῶν διαφόρων ἐποχῶν· οἷον τὰ φ. 1—54 καὶ 77—139 φαίνονται ὄντα τῆς Γ' ἢ ΙΑ' ἑκατοντ. Τὸ κείμενον αὐτῶν μονόστηλον (0,205×0,17) ἐκ γραμμῶν 28· ἡ μεμβρ. λεπτή. Τὰ φ. 140—150 εἰσὶν ἐκ διφθέρας λεπτοτέρας, γραφῆς δὲ τοῦ ΙΓ' αἰῶνος. Τὰ φ. 156—194 προέρχονται ἐκ τεύχους διστήλου τῆς ΙΒ' ἑκατονταετηρίδος[1], ὧν τὸ κράσπεδον περικοπέν ποτε ἀνεπληρώθη ὑπὸ ταινιῶν μεμβρανίνων τεχνικῶς ἐκκοπεισῶν ἐκ βιβλίων θεολογικῶν καὶ μαρτυρολογικῶν τῆς Θ' καὶ Ι' ἑκατοντ. ἑκατονταετηρίδος. Τὸ κείμενον δὲ τῶν ταινιῶν τούτων ξεστὸν ὂν ἀναγινώσκεται ἀκόπως. Τὰ φ. 88, 89, 90, 91, 186 καὶ 187 εἰσὶ παλίμψηστα προστεθέντα εἰς συμπλήρωσιν τοῦ βίου Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος κατὰ τὴν ΙΓ' πιθανῶς ἑκατονταετηρίδα. Τὸ ἀρχικὸν δὲ αὐτῶν κείμενον (Θ'—Ι' αἰῶνος), ὡς ἐπείσθην ἔκ τινων διακρινομένων φράσεων, ἀφορᾷ εἰς τὸν βίον ἁγίου τινός. Ἐκ τῆς λεπτομεροῦς ταύτης ἐξετάσεως τῶν φύλλων ὑποτίθημι ὅτι τὸ τεῦχος τοῦτο, ὡς ἔχει, κατηρτίσθη κατὰ τὴν ΙΕ' ἑκατονταετηρίδα ὑπὸ σταχωτοῦ ἢ βιβλιογράφου, ὅστις ἠθέλησε ν' ἀποτελέσῃ **Συναξάριον τοῦ μηνὸς νοεμβρίου** συλλέξας ἐκ τευχῶν ἐφθαρμένων τὸ ἀναγκαιοῦν αὐτῷ ὑλικόν· διὸ καὶ συνεπλήρωσε τὰ ἐλλείποντα διὰ χάρτου. Περιέχει δὲ τοῦτο, ὡς ἔχει τανῦν, τὰ ἀκόλουθα:

1. Μαρτ. Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ, οὗ ἡ ἀρχὴ ἐλλείπει. Τὸ κείμενον αὐτοῦ ἄρχεται ἀπὸ τῶν λέξεων· «ἀκακίαν κατὰ τὸν λέγοντα· ἑώρων ταύτας δὴ τὰς εὐθύτητας» κτλ. φ. 1[α].

2. Μαρτ. Ἀκινδύνου, Πηγασίου, Ἀνεμποδίστου, Ἀφθονίου καὶ Ἐλπιδηφόρου. Ἀρχ. «Εἰ καὶ πρῶτοι», φ. 3[α].

3. Μαρτ. Ἀκεψιμᾶ, Ἰωσήφ, καὶ Ἀειθαλᾶ. Ἀρχ. «Ἔλυττα κατὰ χριστιανῶν», φ 12[6].

4. Βίος καὶ πολ. Ἰωαννικίου. Ἀρχ. «Τὴν πρὸς ἀρετὴν», φ. 24[α].

5. Βίος καὶ πολ. καὶ μαρτ. Γαλακτίωνος καὶ Ἐπιστήμης. Ἀρχ. «Τῆς πρὸς τῷ Διβάνῳ», φ. 44[α].

6. Βίος καὶ πολ. Παύλου τοῦ Ὁμολογητοῦ. Ἀρχ. «Ἡνίκα Κωνστάντιος», φ. 50[α].

7. Λόγος περὶ τῶν ἀρχαγγέλων Μιχαὴλ καὶ Γαβριήλ, ἧς ἡ ἀρχὴ ἐλλείπει. Τὸ σωζόμενον μέρος ἀπὸ φ. 55[α] ἄρχεται ἐκ τῶν ἑπομένων λέξεων· «σωματικῆς καὶ παχυτέρας ἀλλοιώσεως». Περὶ δὲ τὸ τέλος δηλοῦται ὅτι ἀνεγνώσθη ἐν Φιλαδελφείᾳ· «μάλιστα δὲ πάντων ἡμεῖς καὶ συνδράμωμεν καὶ συνδοξάσωμεν προθυμότερον οἱ τὴν περίδοξον ταύτην Φιλαδέλφειαν οἰκοῦντες». **Μακαρίου Χρυσοκεφάλου.** Ἴδε ἀριθ. 15, 8, σ. 34.

8. Βίος καὶ πολ. Θεοκτίστης τῆς Λεσβίας. Ἀρχ. «Εἰκόνες καὶ στῆλαι», φ. 62[α].

9. Βίος καὶ πολιτ. καὶ ἄσκησις Ματρώνης. Ἀρχ. «Τοὺς σώφρονας τῶν βίων», φ. 66[α].

10. Μαρτ. Ἱέρωνος. Ἀρχ. «Ἱέρωνι τῷ γενναίῳ», φ. 74[α].

11. Μαρτ. Μηνᾶ τοῦ Αἰγυπτίου, τοῦ ἐν τῷ Κοτυαείῳ μαρτυρήσαντος. Ἀρχ. «Βασιλεύοντος Διοκλητιανοῦ», φ. 77.

12. Βίος καὶ πολ. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Ἀρχ. «Καὶ πάντων μὲν», φ. 81[α]. Ἐν τῇ ὥρᾳ γραφ. ΙΕ' αἰῶνος: «† ὁ βίος δὲ Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος, γέγραπται ἐν τῷ τέλει τοῦ βιβλίου· διὰ τὸ ἐξ ἄλλης βιβλίου ἢ εἰκὼν οὖσα τῶν γραμμάτων».

1. Ὁ σταχωτὴς τοῦ τεύχους μαρτυρεῖ ἐν φ. 81[α] ὅτι ἡ εἰς τὰ φύλλα ταῦτα εἰκών (=χαρακτὴρ) τῶν γραμμάτων ἑτέρας ἐστὶ βίβλου.

13. Ὑπόμνημα εἰς τὸν ἀπόστολον Φίλιππον. Ἀρχ. «Ὁ τοῦ Θεοῦ θεῖος λόγος», φ. 143[β].

14. Μαρτ. Γουρία, Σαμωνᾶ καὶ Ἀβίβου, καὶ μερικὴ διήγησις· τοῦ γενομένου θαύματος εἰς Εὐφημίαν τὴν κόρην. Ἀρχ. «Ἔτους μὲν ἀπὸ τῆς Ἀλεξάνδρου», φ. 146[α].

15. Ὑπόμν. εἰς τὸν εὐαγγ. Ματθαῖον. Ἀρχ. «Ἤδη μὲν τὴν παρὰ τοῦ πλάσαντος», φ. 154[β].

16. Μαρτ. Μηνᾶ τοῦ Αἰγυπτίου, φ. 156[α]—156[β]. Μόνον τὸ τέλος αὐτοῦ, ἐσβεσμένον δὲ διὰ γραμμῶν, ὡς ἀναγινωσκομένου ἀνωτέρω ὁλοκλήρου τοῦ βίου (φ. 77 κ. ἑ.).

17. Βίος Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος. Ἀρχ. «Τὰς τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν», φ. 156[β] κ. ἑ. Τὸ τέλος ἐλλείπει.

Ἀριθ. 49.

Τεῦχος μεμβράνινον εἰς 4[ον] (0,332×0,255) τῆς Γ' ἢ ΙΑ' ἑκατονταετ. συγκείμενον ἐκ φ. 184. Περιέχει

Σειρὰν (catena) **Ἑρμηνευτῶν εἰς τοὺς ψαλμοὺς** Α'—ΟΑ', ἤτοι *Εὐσεβίου, Βασιλείου, Κλήμεντος, Ἀστερίου, Ὠριγένους, Διδύμου, Ἀθανασίου, Γρηγ. Θεολόγου, Ἡσυχίου, Ἰσιδώρου, Εὐσεβίου Καισαρίου, Γρ. Νύσσης, Κυριλλίου, Ἰωάννου, Θεοδωρήτου* κτλ. Τὸ κείμενον μονόστηλον κατέχον χῶρον 0,24×0,167. Ἡ διφθέρα λεπτοτάτη πολλαχοῦ καὶ λευκόφαιος· ἡ γραφὴ μικρὰ ἔχουσα ἱκανὰς συντετμημένας λέξεις (Abkürzungen) καὶ πνεύματα κατὰ τὸν διττὸν τρόπον· τὸ ὑπογεγραμμένον ι ἐλλείπει. Πᾶς ψαλμὸς χωρίζεται ὑπὸ ταινίας κεχρωματισμένης μετὰ κοσμημάτων χαριέντων· περιθώριον εὐρύ, ἐν ᾧ ἐν στήλῃ κεχαρακωμένῃ ἀναγινώσκονται τὰ ὀνόματα τῶν ἑρμηνευτῶν ὁτὲ μὲν ὁλόκληρα, ὁτὲ δὲ ἡμίγραφα, τὸ πλεῖστον δὲ συντετμημένως καὶ μάλιστα ἐν μονογράμμασιν. Τὸ τέλος τῆς ἑρμηνείας τοῦ ΟΑ' ψαλμοῦ ἐλλείπει.

Ἀριθ. 50.

Τεῦχος μεμβράνινον εἰς 4[ον] (0,30×235) τῆς Γ—ΙΑ' ἑκατονταετ. συγκείμενον ἐκ φ. 332· μόνον τὰ φ. 200—219 εἰσὶ χαρτῶα προστεθέντα εἰς ἀναπλήρωσιν τοῦ κειμένου κατὰ τὴν ΙΕ' ἑκατονταετηρίδα. Ἐγράφη δὲ ἐπιμελῶς κατὰ παραγγελίαν Θεοδώρου τινὸς μοναχοῦ καὶ πρεσβυτέρου δαπανήσαντος πρὸς τοῦτο νομίσματα (=solida aurea) κβ'.[1] Ἐν τῷ κειμένῳ ἀπαντᾷ τὸ προσγεγραμμένον ε (adscriptum).

Ιω. χρυσοστομου «Ὁμιλίαι τῆς Ἑξαημέρου» κατὰ τὴν ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ α' φύλλου ἐπιγραφήν. — Ἡ α' ὁμιλία ἐπιγράφεται: «Ὁμιλία παρενετική, ῥηθεῖσα εἰς τὴν εἴσοδον τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς», ἧς ἡ ἀρχή: «Χαίρω καὶ εὐφραίνομαι ὁρῶν σήμερον». Ἡ δευτέρα: «Εἰστὴν ἀρχὴν τῆς κτίσεως»[2]. Πᾶσαι αἱ ὁμιλίαι συμποσοῦνται εἰς Λ' κατὰ τὴν παρὰ τὰς ἐπιγραφὰς αὐτῶν ἀρίθμησιν[3].

Ἐν τέλει δὲ τοῦ τεύχους ἀναγινώσκεται τὸ ἑπόμενον σημείωμα:

«Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν· ἐλέησον· καὶ συγχώρησον· τῷ σῷ δούλῳ Θεοδώρῳ ἃ καὶ πρεσβυτέρῳ· τῷ πόθῳ κτησαμένῳ ἀμήν. ὁ ἀναγινώσκον(sic)εὔχου μοι διὰ τὸν Κύριον.

.:. .:. .:. .:. .:. .:. .:.

Ἡ ἀρχὴ Θεὸς ἐστὶν· καὶ τέλος πάντων: — † Ἡ δὲ τιμὴ αὐτοῦ ὅλη N̊ N̊ κβ'».

Ἀριθ. 51.

Τεῦχος χαρτῶον εἰς φ. (0,305×0,205) τοῦ ἔτους 1607 γραφὲν ὑπὸ Κορνηλίου μοναχοῦ[4]. Σύγκειται ἐκ φύλλων 649 στιλπνοῦ καὶ χονδροῦ χάρτου.

Πανηγυρικὸν περιέχον:

1. **ιω. χρυσοστομου** «Λόγον τῇ Κυριακῇ τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου». Ἀρχ. «Οἱ πόρρωθεν τοὺς λειμῶνας»[5], φ. 1[α].

2. **του αυτου** «λ. εἰς τὸν ἄσωτον υἱόν». Ἀρχ. «Ἀεὶ μὲν τὴν τοῦ Θεοῦ»[6], φ. 7[α].

3. **του αυτου** «λ. περὶ σωτηρίας ψυχῆς· καὶ περὶ ὑπομονῆς καὶ εὐχαριστίας καὶ μὴ οὕτω σφοδρῶς θρηνεῖν τοὺς τελευτῶντας· καὶ μάλιστα ὅπου δ' ἂν νήπιοί τινες καὶ ἄφθοροι ἐξῆλθον ἐκ τοῦ βίου τούτου». Ἀρχ. «Φέρε σήμερον μίλιστα»[7], φ. 16[β].

4. **του αυτου** «λ. εἰς τὸν μάταιον βίον τῶν ἀνθρώπων». Ἀρχ. «Ὅσοι τὰ τοῦ βίου»[1]. φ. 28[β].

5. **του αυτου** «εἰς τὴν Ἀποκρέαν» ἢ «λόγος εἰς τὸν Σταυρόν· καὶ περὶ μετανοίας· καὶ δευτέρας παρουσίας κτλ.». Ἀρχ. «Πᾶσα ἑορτή»[2], φ. 34[β].

6. «Ἐρώτησις[3], ἤγουν παράκλησις». Ἀρχ. «Οἱ φιλόχριστοι εἶπον», φ. 41[α].

7. **βασιλειου καισαρειας** «λόγος εἰς τὸ πρόσεχε σεαυτῷ· ἐλέχθη δὲ τῇ δευτέρᾳ τῆς Τυρινῆς». Ἀρχ. «Τοῦ λόγου τὴν χρῆσιν»[4], φ. 52[β].

8. **του αυτου** «λ. περὶ εὐχαριστίας, τῇ τρίτῃ τῆς Τυροφάγου». Ἀρχ. «Ἠκούσατε τῶν ῥημάτων»[5], φ. 64[α].

9. **του αυτου** «λ. περὶ νηστείας, τῇ δ' τῆς Τυροφάγου». Ἀρχ. «Παρακαλεῖτε φησὶν»[6], φ. 75[α].

10. **αναστασιου σιναιτου** «λ. εἰς τὴν παρείσβασιν τῶν νηστειῶν, καὶ εἰς τὸν ἕκτον ψαλμόν». Ἀρχ. «Πρέπουσαν τῆς τῶν νηστειῶν»[7], φ. 83[α].

11. **βασιλειου καισαρειας** «λ. τῇ παρασκευῇ τῆς Τυροφάγου, περὶ νηστείας». Ἀρχ. «Σαλπίσατέ φησιν»[8], φ. 101[β].

12. **εφραιμ του συρου** «λ. εἰς πατέρας τελειωθέντας τῶν ἐν ἀσκήσει λαμψάντων· τῷ σαββάτῳ τῆς Τυροφάγου». Ἀρχ. «Τὴν καρδίαν μου ἀλῶ»[9], φ. 112[β].

13. **αναστασιου σιναιτου** «λ. εἰς κοιμηθέντας ἀδελφούς». Ἀρχ. «Τί τοῦτο σήμερον»[10], φ. 122[β].

14. **ιω. χρυσοστομου** «λ. εἰς τὴν παρίσβασιν (sic) τῶν νηστειῶν, καὶ εἰς τὴν ἐξορίαν τοῦ Ἀδάμ· τῇ Κυριακῇ τῆς Τυροφάγου». Ἀρχ. «Πρόκειται ἡμῖν»[11], φ. 128.

15. **ΑΔΗΛΟΥ** «λόγ. ιγ'. Εἴπομεν (sic) καὶ περὶ ἐξομολογήσεως»[12]. Ἀρχ. «Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν», φ. 155[α].

16. **ΑΔΗΛΟΥ** «Εἴπομεν (sic) καὶ περὶ κοινωνίας». Ἀρχ. «Ἐπειδὴ χθὲς εἴπομεν», φ. 161[α].

17. **ΑΔΗΛΟΥ** «λόγ. ιε'. Βίος καὶ ἀνατροφὴ (sic), καὶ μαρτύριον τοῦ ἁγ. καὶ ἐνδ. μεγαλομ. Θεοδώρου τοῦ Τήρονος (sic)». Ἀρχ. «Τοῦ ἁγ. καὶ ἐνδ. μεγαλ. Θεοδώρου, πατὴρ μὲν Ἐρυθραῖος»[1], φ. 168[α].

18. **νεκταριου κων/πολεως** «διήγησις, διὴν, ἐτίαν, τὸ πρότο σαββάτω τῶν νηστειῶν. μνίμιν, εἰς τὸν μέγαν Θεόδωρον τὸν Τήρωνα». Ἀρχ. «Ὡς πολὺ τὸ πλῆθος»[2], φ. 176[α].

19. **ΑΔΗΛΟΥ** «τῇ κυριακῇ τῆς Ὀρθοδοξίας. Διήγησις ψυχωφελὴς, περὶ τοῦ κ. ἡ. Ἰ. Χ., τῆς μιᾶς καὶ ἁγίας εἰκόνος τῶν Χαλκοπρατείων· δι' ἣν αἰτίαν ἐκλήθη, Ἀντιφωνητῆς (sic)· καὶ περὶ Θεοδώρου ναυκλήρου, τοῦ Βυζαντίου, καὶ Ἀβραμίου τοῦ Ἑβραίου». Ἀρχ. «Δεσποτικὴν θαυμάτων»[3], φ. 185[α]. Ἐν τῇ ὥρᾳ: «Οὗτος ὁ λόγος αναγινόσκεται ὑπὸ τοῦ καλονάργου, πρῶτη ἀνάγνωσις, εἰς τόπον, τοῦ Πραξαποστόλου».

20. **συμεων μεταφραστου.** «Ὑπόμνημα εἰς τὴν ἐπωνυμίαν τῆς ἀχράντου δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου· καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας τῆς Ῥωμαίας· συγγραφεὶς (sic) παρὰ τοῦ κυροῦ Συμεῶν (sic) καὶ Λογοθέτου, Μεταφραστοῦ»[4]. Ἀρχ. «Καὶ πάντα μὲν ὁ χρόνος», φ. 204[β].

21. **ιω. χρυσοστομου** «λόγος περὶ εὐχῆς, καὶ νηστείας, καὶ κατὰ τῶν ὀμνυόντων· καὶ περὶ ἐλεημοσύνης, καὶ ἐπιστροφῆς πρὸς τὸν Θεόν». Ἀρχ. «Δεῦτε πάντες»[5], φ. 230[α].

22. **βασιλειου καισαρειας** «ἐγκώμιον εἰς τοὺς ἁγ. μ' μάρτυρας, τῶν ἐν Σεβαστείᾳ τῇ λίμνῃ μαρτυρησάντων». Ἀρχ. «Μαρτύρων μνήμη»[6], φ. 238[β].

23. **ΑΔΗΛΟΥ** μαρτύριον τῶν ἐν Σεβαστείᾳ

---

1. Περὶ τῆς τιμῆς ἑτέρων τευχῶν ἴδε V. Gardthausen. Griech. Palaeographie, σ. 308—10.
2. Migne, Patrol. τ. 53, σ. 21 καὶ 25.
3. Αἱ ἐν τῷ τεύχει τούτῳ ὁμιλίαι εἰσὶν αἱ εἰς τὴν Γένεσιν ἐν ταῖς ἐκδόσεσιν ἐπιγραφόμεναι· εἰσὶ δὲ ἄλλαι κατὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ Migne (Patrol. τ. 53, τ. α', σ. 21 κ. ἑ.) ΜΑ'.
4. Τὸ γράψαν τοῦ παρόντος τεύχους ὁμοιάζει τῷ τοῦ 15 κώδικος. Ὅρα σελ. 31.
5. Migne, Patrol. τ. 59, σ. 595.—6. Αὐτ. σ. 515.—7. Αὐτ. τ. 60, σ. 723.

1. Fabricii VIII, σ. 503. Ἐν ἄλλοις Ἐφραὶμ τοῦ Σύρου —2. Αὐτ. X, σ. 245.
3. Ἀδήλως φέρεται ἐν τῷ τεύχει· ἴσως δ' ἐστὶν Ἐφραὶμ τοῦ Σύρου, ὡς ἐν τῷ 47 κώδικι.
4. Migne, Patrol. τ. 31, σ. 197.—5. Αὐτ. σ. 217.—6. Αὐτ. σ. 185.—7. Αὐτ. τ. 89, σ. 1077.—8. Αὐτ. τ. 31, σ. 161. — 9. Fabricii VIII, σ. 227. — 10. Migne, Patrol. τ. 89, σ. 1192 —11. Αὐτ. τ. 56, σ. 525.
12. Ἐν τῷ κάτω κρασπέδῳ τοῦ φ. 155[α]: «Οὗτος (sic) ὁ λόγος ἀναγινόσκεται εἰς τὴν τράπεζα· ὁπόταν θέλουν οἱ πατέρες νὰ μεταλάβουν· λέγεται προτέρα μίαν ἡμέραν ἤγουν ἀποσπεροῦ».

1. Ὁ βίος οὗτος οὐχ εὕρηται σημειούμενος παρὰ Φαβρικίῳ (X, σ. 333 335).
2. Ἴδε Migne Patrol. τ. 30, σ. 1821. Ἐν τῷ 5 τεύχει τοῦ παρόντος καταλόγου (σ. 19 ἀριθ. 5, 3) ἡ διήγησις αὕτη φέρεται ἀνωνύμως.
3. Ἴδε Combefisii, Auct. Nov. τ. Β'. σ. 611.
4. Παρὰ Φαβρικίῳ (X, σ. 285—86) σημειοῦται τὸ ὑπόμνημα τοῦτο ὡς ἔργον incerti συγγραφέως. Ἐξεδόθη δὲ κατὰ χειρόγραφον τῆς ἐν Ἄθῳ μονῆς Σιμωνόπετρας ὑπὸ Μ. Γεδεὼν ἐν «Ἐκκλησιαστ. Ἀληθείας» τόμ. Γ', σ. 209-215 καὶ 229-234.
5. Migne, Patrol. τ. 62, σ. 737, ἔνθα ὁ λόγος οὗτος ἐπιγράφεται ἁπλῶς «Περὶ εὐχῆς».
6. Αὐτ. τ. 31, σ. 508.

μαρτυρησάντων. Ἀρχ. «*Βασιλεύοντος Λυκινίου*»[1], φ. 248[δ].

24. ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΣΤΟΥΔΙΤΟΥ «λόγος, εἰς προσκύνησιν τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ». Ἀρχ. «*Ἀγαλλιάσεως*»[2], φ. 256[δ].

25. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΣΙΝΑΪΤΟΥ «λόγος περὶ τῆς ἁγίας συνάξεως· καὶ περὶ τοῦ μὴ κρίνειν, καὶ μνησικακεῖν». Ἀρχ. «*Ἀεὶ μὲν ἡ τοῦ ἁγίου*»[3], φ. 261[α].

26. ΙΩ. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ «λόγος εἰς τὸν Εὐαγγελισμόν» κτλ. Ἀρχ. «*Νῦν ἡ τῆς βασιλίδος*»[4], φ. 274[α].

27. ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ «λόγος ἐγκωμιαστικὸς εἰς τὸν Εὐαγγελισμόν» κτλ. Ἀρχ. «*Τῆς παρούσης τιμίας*»[5], φ. 284[α].

28. ΑΔΗΛΟΥ «βίος[6] καὶ ἄσκησις τῆς ὁσ. Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας, ὁσίως ἀσκησάσης κατὰ τὴν ἔρημον τοῦ Ἰορδάνου». Ἀρχ. «*Μυστήριον βασιλέως*», φ. 297[α].

29. ΑΔΗΛΟΥ «διήγησις ὠφέλιμος (sic) ἐκ παλαιᾶς ἱστορίας, συλλεγεῖσα· καὶ ἀνάμνησιν δηλοῦσα τοῦ παραδόξου γενομένου θαύματος· ἡνίκα Πέρσαι, καὶ Βάρβαροι· τὴν βασιλίδα ταύτην πολέμῳ περιεκύκλωσαν· καὶ ἀπώλοντο θείας δίκης πειραθέντες· ἡ δὲ πόλις ἀσινεῖς (sic) συντηρηθεῖσα πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου· αἰτήσεως (sic) ἔκτοτε ἄδη (sic) εὐχαριστήριον ἀκάθιστον τὴν ἡμέραν κατ' ὀνομάζουσα (sic)». «*Ἐν τοῖς χρόνοις Ἡρακλείου*»[7], φ. 326[α].

30. ΙΩ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ «λόγος περὶ τοῦ ὅτε συνήγαγον οἱ Ἰουδαῖοι τὸ συνέδριον· καὶ περὶ τοῦ Ἰούδα· καὶ εἰς τὸ δεῖπνον τὸ μυστικόν». Ἀρχ. «*Ὡς περ καιρός*»[8], φ. 458[δ].

31. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ «λόγος εἰς τὴν προδοσίαν τοῦ Ἰούδα· καὶ εἰς τὴν παράδοσιν τοῦ ἁγίου μυστηρίου· καὶ περὶ τοῦ μὴ μνησικακεῖν». Ἀρχ. «*Ὀλίγα ἀνάγκη*»[9], φ. 465[α].

32. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑΣ «λόγος εἰς τὴν ἁγ. Θεοτόκον καὶ εἰς τὸ σωτήριον πάθος· καὶ εἰς τὸ ῥητὸν τοῦ κατὰ Ἰω. Εὐαγγελίου τὸ φάσκα (γρ. φάσκον) *εἱστήκεσαν παρὰ σταυρῷ* κτλ. καὶ εἰς τὴν θεόσωμον ταφὴν τοῦ Κυρίου». κτλ. Ἀρχ. «*Πρὸς ὑψηλοτάτην*»[1], φ. 479[δ].

33. ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ «λόγος εἰς τὴν θεόσωμον ταφὴν τοῦ Κυρίου κτλ. Καὶ εἰς τὸν Ἰωσὴφ τὸν ἀπὸ Ἀριμαθίας, καὶ Νικόδημον· καὶ εἰς τὸ (γρ. τὴν) ἐν τῷ Ἅδῃ (sic) τοῦ Κυρίου κατάβασιν, μετὰ τὸ σωτήριον πάθος παραδόξως γεναμένην»[2]. Ἀρχ. «*Τί τοῦτο σήμερον*», φ. 497[δ].

34. ΙΩ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ «ὁμιλία εἰς τὴν καινὴν Κυριακήν, καὶ εἰς τὸν ἅγιον καὶ πανεύφημον ἀπόστολον Θωμᾶν· καὶ εἰς τὴν ψηλάφησιν». Ἀρχ. «*Φαιδρῶς ὁμοῦ*»[3], φ. 515[α].

35. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ «λόγος εἰς τὴν νέαν Κυριακὴν· καὶ εἰς τὴν ἀπιστίαν τοῦ Θωμᾶ». Ἀρχ. «*Χριστὸς ἐγερθεὶς*»[4], φ. 533[α].

36. ΙΩ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ «λ. εἰς τὴν καινὴν Κυριακὴν· καὶ εἰς τὴν ψηλάφησιν τοῦ Θωμᾶ». Ἀρχ. «*Ἰδοὺ πάλιν ἑορτὴν*», φ. 539[α].

37. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ «λ. τῇ Κυριακῇ τῶν Μυροφόρων». Ἀρχ. «*Ἐπαινετὸς μέν ἐστιν*», φ. 544[δ].

38. ΙΩ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ «λ. εἰς τὸν Παράκλητον καὶ εἰς τὸ *μὴ κρίμαται κατόψιν* (sic)». Ἀρχ. «*Ὥςπερ ἡ φωσφόρος*»[5], φ. 553[α].

39. ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ «λ. εἰς τὸν παραλυτικὸν» κτλ. Ἀρχ. «*Οὐδ' ἂν φανῇ*»[6], φ. 561[α].

40. ΙΩ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ «λ. εἰς τὴν μεσοπεντηκοστὴν κτλ. καὶ εἰς τὸν Μελχισεδέκ». Ἀρχ. «*Ῥόα καὶ μῆλον*»[7], φ. 569[δ].

41. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ «λ. εἰς Σαμαρείτην γυναῖκα». Ἀρχ. «*Σήμερον ὁ Χριστὸς*»[8], φ. 575[δ].

42. ΛΕΟΝΤΙΟΥ πρεσβ. Κων/πόλεως «εἰς τὸν ἐκ γεννητοῖς (sic) τυφλὸν· καὶ εἰς τὴν μεσωπεντηκοστὴν (sic) καὶ εἰς τὸν ἅγιον Πέτρον τὸν ἀπόστολον, ὑπὸ τοῦ Ἡρώδου (sic) ἐν τῇ φυλακῇ ἀποκλισθέντα (sic)». Ἀρχ. «*Τοῖς φιλοῦσιν τὸν Κύριον*»[9], φ. 585[δ].

43. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ «λόγος εἰς τὸν ἐκ γεννητῆς τυφλόν». Ἀρχ. «*Πολυσποδαστον πᾶσιν*»[1], φ. 597[δ].

44. ΙΩ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ «εἰς τὴν Ἀνάληψιν» κτλ. Ἀρχ. «*Εὔκαιρον ἡμῖν*», 612[δ].

45. ΕΥΣΕΒΙΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ «λόγος ῥυθὴς (γρ. ῥηθεὶς) εἰς τὴν Ἀνάληψιν» κτλ. Ἀρχ. «*Μετὰ τὸ ἀναστῆναι*», φ. 619[δ].

46. «ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ καὶ χαρτοφύλακος τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας Κων/πόλεως, ἐγκώμιον εἰς τοὺς ἁγίους πάντας, τοὺς ὑπὲρ Χριστοῦ κατὰ τὴν οἰκουμένην ὅλην ἐναθλήσαντας». Ἀρχ. «*Οἱ μὲν Χριστοῦ*»[2], φ. 622[δ].

47. ΙΩ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ «λόγος εἰς τὴν Πεντηκοστὴν καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον». Ἀρχ. «*Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς*», φ. 630[δ].

48. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ «λόγος εἰς τὴν προδοσίαν· καὶ εἰς τὸ Πάθος, καὶ εἰς τὴν Ἀνάστασιν» κτλ. Ἀρχ. «*Τῆς χθὲς ὑποσχέσεως*»[3], φ. 638[δ].

49. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ «ἐγκώμιον εἰς τοὺς ἁγίους πάντας». Ἀρχ. «*Δεῦτε σήμερον ἀδελφοί*», φ. 645. Ἐν τέλει τοῦ ἐγκωμίου τούτου ἀναγινώσκεται ἡ ἑπομένη τοῦ ἀντιγραφέως σημείωσις «*Τοῦτο τὸ βιβλαρίδιον ἐτελειώθη διὰ χειρὸς Κορνηλίου, μοναχοῦ· Ἐπὶ ἔτους ,ζιε' (=1607) ἐν μηνὶ, Ἰουλλίου α'.—Τὸν δακτύλους γράψαντα, τὸν κεκτημένον, τὸν ἀναγινώσκοντα σὺν προθυμία, φύλαττε τοὺς κρείς, ἡ Τριὰς τρισολβίως. τέλος καὶ τῷ Θεῷ δόξα. ,ινδ(ικτικτιῶνος) ε'*». Ἑτέρα δὲ χεὶρ προσεπεσημείωσεν· «*Οὗτοι ἡ λόγοι ἅπασσι ἤσην λόγοι διάφοροι ν6'*».

Ἀριθ. 52.

Τεῦχος μεμβράνιον εἰς 4[ον] (0,28×0,22) τῆς ΙΒ' ἑκατονταετηρίδος συγκείμενον ἐκ φ. 327· δίστηλον· αἱ ἐπιγραφαὶ διὰ κινναβάρεως.

ΜΑΡΤΥΡΟΛΟΓΙΟΝ ΚΑΙ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς ιζ' ἡμέρας τοῦ αὐτοῦ μηνός. Περιεχόμενα.

1. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ «εἰς τὸν βίον καὶ εἰς τὰ θαύματα Γρηγορίου τοῦ θαυματουργοῦ». Ἀρχ. «*Ὁ μὲν σκοπὸς*»[4], φ. 1[α].

2. Μαρτύριον Πλάτωνος. Ἀρχ. «*Οὐ ξένα Γαλατῶν*»[5], φ. 39[α].

3. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑΣ «λόγος εἰς τὴν εἴσοδον τῆς ὑπεραγίας δεσπ. ἡ. Θεοτόκου, ὅτε κρανηνέχθη ἐν τῷ ναῷ τριετίζουσα». Ἀρχ. «*Καλῶς ἡμῖν ὑποθέσεων*», φ. 48[δ]. Ἴδε ἀριθ. 15. 18.

4. Βίος καὶ πολ. Ἀμφιλοχίου ἐπισκ. Ἰκονίου. Ἀρχ. «*Καὶ τί τῶν καλῶν*», φ. 60[α]. Ἴδε ἀριθ. 15. 20.

5. Βίος καὶ πολ. Γρηγορίου Ἀκραγαντίνων. Ἀρχ. «*Κάλλιστόν τι χρῆμα*», φ. 69[α]. Ἴδε ἀριθ. 15. 21.

6. Μαρτύριον τῆς μεγαλομ. Αἰκατερίνης. Ἀρχ. «*Βασιλεύοντος τοῦ ἀσεβ. Μαξεντίου*», φ. 118[δ]. Ἴδε ἀριθ. 15, 22.

7. «ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ἐπισκόπου Ῥώμης· Ἰακώβῳ Ἱεροσολύμων· ἐπὶ τῶν πράξεων καὶ περιοδιῶν τοῦ ἁγ. καὶ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων Πέτρου· αἷς καὶ ὁ αὐτοῦ συμπεριείληπται βίος Κλήμεντος· τῶν Πέτρου ἐπιδημιῶν κηρυγμάτων ἐπιτομή». Ἀρχ. «*Κλήμης Ἰακώβῳ*», φ. 134[δ]. Ἴδε ἀριθ. 15, 24.

8. Μαρτ. Κλήμεντος Ῥώμης. Ἀρχ. «*Αὕτη μὲν οὖν*», φ. 193[α]. Ἴδε ἀριθ. 15. 25.

9. Μαρτύρ. Πέτρου Ἀλεξανδρείας. Ἀρχ. «*Εἶχε μὲν οὖν*», φ. 206[α]. Ἴδε ἀριθ. 15. 26.

10. Μαρτ. Μερκουρίου. Ἀρχ. «*Δέκιος ἡνίκα*», φ. 218[α]. Ἴδε ἀριθ. 15. 23.

11. Βίος καὶ πολ. Ἀλυπίου τοῦ Κιονίτου. Ἀρχ. «*Καλοὶ μὲν οὖν*», φ. 230[δ]. Ἴδε ἀριθ. 15. 27.

12. Μαρτ. Ἰακώβου τοῦ Πέρσου. Ἀρχ. «*Ἀρκαδίου τὰ Ῥωμαίων*»[1], φ. 246[α].

13. Βίος καὶ πολ. Στεφάνου τοῦ νέου καὶ ὁμολογητοῦ, τοῦ ὑπὲρ τῶν ἁγ. εἰκόνων μαρτυρήσαντος. Ἀρχ. «*Θετόν* (sic) *τι χρῆμα*», φ. 257[α]. Ἴδε ἀριθ. 15. 29.

14. Ὑπόμνημα εἰς τὸν ἀπόστολον Ἀνδρέαν. Ἀρχ. «*Ἄρτι τοῦ παιδὸς Ζαχαρίου*», φ. 312[δ]. Ἐλλείπει τὸ τέλος. Ἴδε ἀριθ. 15. 30 *

Ἀριθ. 53.

Γρεφῶδιον χαρτῶον εἰς 4[ον] (0,29×0,21) τῆς ΙΕ'—ιζ' ἑκατονταετηρίδος.

Ἀριθ. 54.

Τεῦχος μεμβράνινον εἰς 4[ον] (0,235×0,21)

---

1. Τὰ παρὰ Φαβρικίῳ (X, σ. 189) καὶ Νικοδήμῳ (Συναξ. Β', σ. 23) ἀναγραφόμενα μαρτύρια ἄρχονται ἄλλως.
2. Migne, Patrol. τ. 99, σ. 692.—3. Αὐτ. τ. 89, σ. 825.—4. Αὐτ. τ. 96, σ. 648.
5. Ἐν ἄλλῳ κώδικι ἐπιγράφεται ὁ παρὼν λόγος τῷ Χρυσοστόμῳ. Ὁ δὲ Combefisius ἐξέδωκεν (Auct. nov. Α', σ. 1421) ἐπ' ὀνόματι Γερμανοῦ πατριάρχου Ἴδε Fabric. X, σ. 281.
6. Ἐκδεδομένος. Fabr. X, σ. 286.
7. Combefisii, Auct. Nov. σ. 805.
8. Ἐν ἄλλοις ἐπιγράφεται Λεοντίῳ πρεσβυτέρῳ. Ἴδε Fabric. X, σ. 244,
9. Migne, Patrol. τ. 40, σ. 373.

1. Migne, τ. 100, σ. 1457.
2. Ἐν τῇ 1 σελίδι τοῦ φ. 497 ἀναγινώσκεται τόδε τὸ σημείωμα: «Λόγος τοῦ μεγάλου σαβάτου ἥνε ὄπισθεν κοντὰ εἰς τὸ σανίδι· οὗ ἡ ἀρχῆ· τῆς χθὲς ὑποσχέσεως».
3. Fabr. VIII, σ. 532.
4. Migne, Patrol. τ. 28, σ. 1081.—5. Αὐτ. τ. 61, σ. 777.—6. Αὐτ. τ. 93, σ. 1132.—7. Αὐτ. τ. 61, σ. 739.—8. Αὐτ. τ. 59, σ. 533.
9. Αὐτ. τ. 86 μέρ. 6', σ. 1976.

1. Migne, Patrol. τ. 28, σ. 1001.—2. Αὐτ. τ. 88, σ. 480.—3. Αὐτ. τ. 62, σ. 721.—4. Αὐτ. τ. 46, σ. 893.—5. Αὐτ. τ. 115, σ. 404.

1. Fabricii X, σ. 236.—Νικοδ. Συναξ. Α', σ. 256.
* Ὁ Νικόδημος (Συναξ. Α', σ. 263 ἐν ὑποσημ.) λέγει ὅτι τὸ ὑπόμνημα τοῦτο σώζεται ἐν τοῖς τετυπωμένοις μηναίοις. Ἴδε Tischendorf, Acta Apost. Apocrypha. Lips. 1851.

τῆς ΙΓ" ἑκατοντ. συγκείμενον ἐκ φ. 169. Ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος λείπει.

ΕΦΡΑΙΜ ΤΟΥ ΣΥΡΟΥ λόγοι ἀσκητικοί.

Ἀριθ. 55.

Τεῦχος μεμβρανινον εἰς 4ον, ἴσως τῆς Θ'-Ι' ἑκατοντ., συγκείμενον ἐκ φ. 204, ἐξ ὧν τὰ φ. 1—24 χαρτῷα γρ. κατὰ τὴν ις' ἑκατοντ. πρὸς ἀναπλήρωσιν ἰσαριθμων ἐκπεσόντων.

ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ τονισθεῖσαι ὑπὸ Ἀρσαβήρ· κατὰ τὴν ἀκόλουθον τάξιν:

1. «Συναξάριον τοῦ Πραξαποστόλου ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς μεγάλης κυριακῆς τοῦ Πάσχα μέχρι τοῦ μεγάλου Σαββάτου», ἐν ᾧ σημειοῦνται αἱ κυριακαί, αἱ ἑορταί, τὰ κεφάλαια καὶ ἡ ἀρχὴ ἑκάστης περικοπῆς.

2. «Μηνολόγιον σὺν Θεῷ ἁγίῳ» τοῦ Πραξαποστόλου· φ. 6ᵃ.

3. Αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων εἰς μ' κεφ., ὧν αἱ ἐπιγραφαὶ ἀναγινώσκονται ἐν τῇ ὥρᾳ διὰ κινναβάρεως, ἔνθα σημειοῦται καὶ ἡ ἡμέρα καὶ ἡ ἀρχὴ ἑκάστης περικοπῆς· δηλοῦται δὲ αὕτη ἐν τῷ κειμένῳ διὰ τοῦ ✝. Τὸ κείμενον ἔχει ἄνωθεν καὶ ὑποκάτω τόνους μουσικοὺς διὰ κινναβάρεως. Γέγραπται δὲ εἰς τὸ τέλος ὅτι « ΑΡϹΑΒΗΡ ἔϹΤ (=ἔστιν) ΟΤΟΝΙϹ' (=τονίσας) Τ (=τὴν) ΒΙΒΑ^ον (=βιβλον) ΤΑΥ^Ν (=ταύτην). ΗΑΜΝ (=Ἀμήν).*

4. «Ὑπόθεσις τῆς πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολῆς», ἧς ἡ ἀρχή: «*Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ Κορίνθου*»[1], φ. 50ᵇ.

5. ΠΑΥΛΟΥ ἡ πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολὴ ἐπιγραφομένη ἐν τῷ τεύχει: «*Εὐαγγελικὴ Διδασκαλία*», φ. 52ᵃ. Διαιρεῖται εἰς ιθ' κεφ., ὧν τὸ τελευταῖον ἐπιγράφεται: «*Περὶ τῆς λειτουργίας αὐτοῦ τῆς ἐν ἀνατολῇ καὶ δύσει*». Εἰς τὸ τέλος: «*Πρὸς ρωμαίους ἐγράφη ἀπὸ κορίνθου διὰ φοίβης τῆς διακόνου· τέλος*»[2].

6. «Ὑπόθεσις τῆς πρὸς Κορινθίους α' ἐπιστολῆς», ἧς ἡ ἀρχή: «*Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ Ἐφέσου τῆς Ἀσίας*»[3], φ. 71ᵇ.

7. ΠΑΥΛΟΥ «Πρὸς Κορινθίους α'» ἐπιστολὴ εἰς θ' κεφ., φ. 72ᵃ. Εἰς τὸ τέλος: «*Πρὸς κορινθίους α'· ἐγράφη ἀπὸ Ἐφέσου, διὰ Στεφανᾶ καὶ Φουρτουνάτου καὶ Ἀχαϊκοῦ, καὶ Τιμοθέου στίχοι ϣο*»[1].

8. «Ὑπόθεσις τῆς πρὸς Κορινθίους β' ἐπιστολῆς», ἧς ἡ ἀρχή: «*Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ Μακεδονίας*»[2], φ. 90ᵃ.

9. ΠΑΥΛΟΥ «Πρὸς Κορινθίους β'» εἰς κεφ. ι', φ. 91ᵃ. Εἰς τὸ τέλος: «*Πρὸς Κορινθίους β'. ἐγράφη ἀπὸ Φιλίππων, διὰ Τίτου καὶ Λουκᾶ. στίχοι ϣϡ*»[3].

10. «Ὑπόθεσις τῆς πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῆς», ἧς ἡ ἀρχή: «*Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ Ρώμης*»[4], φ. 103ᵃ.

11. ΠΑΥΛΟΥ «Πρὸς Γαλάτας» εἰς ιϛ' κεφ., φ. 103ᵇ. Εἰς τὸ τέλος: «*Πρὸς Γαλάτας· ἐγράφη ἀπὸ Ρώμης στίχοι οϡγ'*»[5].

12. «Ὑπόθεσις τῆς πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολῆς»[6], φ. 109ᵇ.

13. ΠΑΥΛΟΥ «Πρὸς Ἐφεσίους» εἰς θ' κεφ., φ. 110ᵃ. Εἰς τὸ τέλος: «*Πρὸς Ἐφεσίους· ἐγράφη ἀπὸ Ρώμης διὰ Τυχικοῦ στίχοι τιβ'*»[7].

14. «Ὑπόθεσις πρὸς Φιλιππησίους ἐπιστολῆς», ἧς ἡ ἀρχή: «*Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ Ρώμης*»[8], φ. 116ᵇ.

15. ΠΑΥΛΟΥ «Πρὸς Φιλιππησίους» εἰς ζ' κεφ., φ. 117ᵃ. Εἰς τὸ τέλος: «*Πρὸς Φιλιππησίους· ἐγράφη ἀπὸ Ρώμης, δι' Ἐπαφροδίτου· στίχοι ση*»[9].

16. «Ὑπόθεσις τῆς πρὸς Κολοσσαεῖς ἐπιστολῆς», ἧς ἡ ἀρχή: «*Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ Ρώμης*»[10], φ. 117ᵇ.

17. ΠΑΥΛΟΥ «Πρὸς Κολοσσαεῖς» εἰς θ' κεφ., φ. 118ᵃ. Αὐτόθι σημείωμα: « ✝ Ἐν ταύτῃ τῇ ἐπιστολῇ οὐδ' ὁπόθεν ἐμνημόνευσε ῥητοῦ ὁ ἀπόστολος». Εἰς δὲ τὸ τέλος: «*Πρὸς Κολοσσαεῖς· ἐγράφη ἀπὸ Ρώμης διὰ Τυχικοῦ καὶ Ὀνησίμου στίχοι ση*»[11].

18. «Ὑπόθεσις τῆς πρὸς Θεσσαλονικεῖς α' ἐπιστολῆς», ἧς ἡ ἀρχή: «*Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ Ἀθηνῶν*»[1], φ. 122ᵇ.

19. ΠΑΥΛΟΥ «Πρὸς Θεσσαλονικεῖς α'» εἰς ς' κεφ., φ. 122ᵇ. Εἰς τὸ τέλος: «*Πρὸς Θεσσαλονικεῖς α'. ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν στίχοι ρκγ'*»[2].

20. «Ὑπόθεσις τῆς πρὸς Θεσσαλονικεῖς β' ἐπιστολῆς», ἧς ἡ ἀρχή: «*Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ Ρώμης*»[3], φ. 125ᵃ.

21. ΠΑΥΛΟΥ «Πρὸς Θεσσαλονικεῖς β'» εἰς ς' κεφ., φ. 126ᵃ. Εἰς τὸ τέλος: «*Πρὸς Θεσσαλονικῆς β' ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν στίχοι ρς'*»[4].

22. «Ὑπόθεσις τῆς πρὸς Τιμόθεον α' ἐπιστολῆς», ἧς ἡ ἀρχή: «*Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ Μακεδονίας*»[5], φ. 128ᵃ.

23. ΠΑΥΛΟΥ «Πρὸς Τιμόθεον α'» εἰς ιη' κεφ., φ. 129ᵃ. Εἰς τὸ τέλος: «*Πρὸς Τιμόθεον α'· ἐγράφη ἀπὸ Λαοδικείας στίχοι σλ*»[6].

24. «Ὑπόθεσις τῆς πρὸς Τιμόθεον β' ἐπιστολῆς», ἧς ἡ ἀρχή: «*Ταύτην ἐπιστέλλει πάλιν ἀπὸ Ρώμης*»[7], φ. 133ᵇ.

25. ΠΑΥΛΟΥ «Πρὸς Τιμόθεον β'», εἰς θ' κεφ., φ. 134ᵃ. Εἰς τὸ τέλος: «*Πρ(ὸς) Τιμόθεον β' ἐγράφη ἀπὸ Ρώμης, ὅτε ἐκ δευτέρου παρεστι* (sic) *Παῦλος τῷ Νέρωνι· στίχοι ροβ'*»[8].

26. «Ὑπόθεσις τῆς πρὸς Τίτον ἐπιστολῆς», ἧς ἡ ἀρχή: «*Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ Νικοπόλεως*»[9], φ. 137ᵇ.

27. ΠΑΥΛΟΥ «Πρὸς Τίτον» εἰς ς' κεφ., φ. 138ᵃ.

28. «Ὑπόθεσις τῆς πρὸς Φιλήμονα ἐπιστολῆς», ἧς ἡ ἀρχή: «*Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ Ρώμης*»[10], φ. 140ᵃ.

29. ΠΑΥΛΟΥ «Πρὸς Φιλήμονα» εἰς β' κεφ., φ. 140ᵇ. Εἰς τὸ τέλος: «*Πρ(ὸς) Φιλήμονα· ἐγράφη ἀπὸ Ρώμης· διὰ Ὀνησίμου οἰκέτου*»[11].

30. «Ὑπόθεσις τῆς πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς», ἧς ἡ ἀρχή: «*Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ Ἰταλίας*»[12], φ. 141ᵇ.

31. ΠΑΥΛΟΥ «Πρὸς Ἑβραίους» εἰς κβ' κεφ., φ. 142ᵃ. Εἰς τὸ τέλος: «*Πρὸς Ἑβραίους· ἐγράφη ἀπὸ Ἰταλίας διὰ Τιμοθέου στίχοι ψγ*»[1].

32. «Ὑπόθεσις τῆς καθολικῆς Ἰακώβου ἐπιστολῆς», ἧς ἡ ἀρχή: «*Ἐπειδὴ αὐτὸς Ἰάκωβος*», φ. 155ᵃ.

33. «Ἐπιστολὴ καθολικὴ τοῦ ἁγίου ΙΑΚΩΒΟΥ»[2] εἰς ς' κεφ. καὶ ἕτερα Α'—Γ'. Εἰς τὸ τέλος: «*Ἐπιστολὴ Ἰακώβου*»[3], φ. 155ᵇ.

34. «Ὑπόθεσις τῆς Πέτρου α' ἐπιστολῆς», ἧς ἡ ἀρχή: «*Ἐπειδὴ ὁ Πέτρος αὐτὸς*»[4], φ. 160ᵇ.

35. «ΠΕΤΡΟΥ ἐπιστολὴ α'»[5], εἰς η' κεφ., φ. 161ᵃ. Εἰς τὸ τέλος: «*Ἐπιστολὴ Πέτρου α'*».

36. «Ὑπόθεσις τῆς Πέτρου β' ἐπιστολῆς», ἧς ἡ ἀρχή: «*Ἐπειδὴ καὶ ταύτην πάλιν αὐτὸς ὁ Πέτρος*»[6], φ. 166ᵃ.

37. «ΠΕΤΡΟΥ ἐπιστολὴ β'» εἰς δ' κεφ., φ. 167ᵃ. Εἰς τὸ τέλος: «*Πέτρου ἐπιστολὴ β'*».

38. «Ὑπόθεσις τῆς Ἰωάννου α' ἐπιστολῆς», ἧς ἡ ἀρχή: «*Ἐπειδὴ αὐτὸς ὁ Ἰωάννης*»[7], φ. 170ᵃ.

39. «ΙΩΑΝΝΟΥ ἐπιστολὴ α'» εἰς ζ' κεφ., φ. 171ᵃ. Εἰς τὸ τέλος: «*Ἰωάννου ἐπιστο(λὴ) α' ἐγράφη ἀπὸ Ἐφέσου*»[8].

40. «Ὑπόθεσις τῆς Ἰω(άννου) β' ἐπιστολῆς», ἧς ἡ ἀρχή: «*Ταύτην ὡς πρεσβύτερος γράφει*»[9], φ. 176ᵇ.

41. «ΙΩΑΝΝΟΥ ἐπιστολὴ β'», φ. 176ᵇ.

42. «Ὑπόθεσις τῆς Ἰω(άννου) γ' ἐπιστολῆς», ἧς ἡ ἀρχή: «*Ἔστιν ἡ ἐπιστολὴ περὶ φιλοξενίας*»[10], φ. 177ᵃ.

43. «ΙΩ(ΑΝΝΟΥ) ἐπιστολὴ γ'», φ. 177ᵇ.

44. «Ὑπόθεσις τῆς Ἰούδα ἐπιστολῆς», ἧς ἡ ἀρχή: «*Ταύτην τὴν ἐπιστολὴν γράφει*»[11], φ. 178ᵃ.

45. «ΙΟΥΔΑ ἐπιστολὴ» εἰς κεφ. γ', φ. 178ᵇ. Εἰς τὸ τέλος: «*Ἐπιστολὴ Ἰούδα*».

46. «Ἀποκάλυψις τοῦ ἁγ. Ἰω. τοῦ Θεολόγου» ἄνευ διαιρέσεως εἰς κεφ., φ. 180ᵃ.

---

* Ἴδε ἀνωτέρω ἐν Προλ. σ. 5.

1. Εὐθάλιος ἐν Migne τ. 85, σ. 748.
2. Ἴδε Tischendorf, Nov. Test. Graec. edit. VIII crit. maior, II, σ. 457 ἐν ὑποσημ. subscriptio).
3. Εὐθάλιος. Migne τ. 85, σ. 752.

1. Περὶ τῆς σημειώσεως ταύτης ἴδε Tischendorf ἔνθ. ἀνωτ. σ. 568 ἐν ὑποσημ.
2. Εὐθάλιος. Migne. τ. 85, σ. 756.
3. Tisch. αὐτ. σ. 627 ἐν ὑποσημ.
4. Εὐθάλιος. Migne, τ. 85, σ. 760
5. Tisch. αὐτ. σ. 662 ἐν ὑποσημ.
6. Εὐθάλιος Migne, τ. 85, σ. 761.
7. Tisch. αὐτ. σ. 704 ἐν ὑποσημ.
8. Εὐθ. Migne, τ. 85, σ. 764.
9. Tisch. ἔνθ. ἀνωτ. σ. 725 ἐν ὑποσημ.
10. Εὐθ. Migne, τ. 85, σ. 765.
11. Tisch. ἔνθ. ἀνωτ. σ. 748-49 ἐν ὑποσημ.

1. Εὐθ. Migne, τ. 85, σ. 769.
2. Tisch. ἔνθ' ἀνωτ. σ. 766-67 ἐν ὑποσημ.
3. Migne, τ. 85, σ. 772.
4. Tisch. ἔνθ' ἀνωτ. σ. 778 ἐν ὑποσημ.
5. Migne, τ. 85, σ. 780. καὶ ἐν ὑποσημ.
6. Tisch. ἔνθ' ἀνωτ σ. 865 ἐν ὑποσημ
7. Migne, τ. 85, σ. 784.
8. Tisch. ἔνθ' ἀνωτ. σ. 882 83 ἐν ὑποσημ.
9. Migne, τ. 85, σ. 785 —10. Αὐτ. σ. 788.
11. Tisch. ἐ. ἀ. σ. 900-901 ἐν ὑποσημ.
12. Migne, τ. 85 σ. 773.

1. Tisch ἐ. ἀ. σ. 839 ἐν ὑποσημ.— 2. Αὐτ. σ. 248 ἐν ὑποσημειώσει. — 3. Αὐτ. σ. 272 ἐν ὑποσημειώσει.
4. Migne, τ. 85, σ. 680 καὶ ἐν ὑποσημ. 14.
5. Tisch. ἐ. ἀ. σ. 273 ἐν ὑποσημ.
6. Migne, τ 85, σ. 681 καὶ ἐν ὑποσημ. 55.
7. Αὐτ. σ. 684 καὶ ἐν ὑποσημ. 60.
8. Tisch. ἐ. ἀ σ. 345 ἐν ὑποσημειώσει.
9. Migne, τ. 85 σ. 688 καὶ ἐν ὑποσημειώσει 63.—10. Αὐτ. σ. 688.—11. Αὐτ. σ. 689.

Ἀριθ. 56.

Τεῦχος μεμβράνινον εἰς φ. (0,333×0,245) τῆς ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίδος, συγκείμενον ἐκ φ. 319. Περιέχει **βίους καὶ μαρτύρια τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου**[1], ὧν αἱ ἐπιγραφαὶ χρυσαῖ· τὰ ἀρχικὰ κεφαλαῖα γράμματα ὑπερμεγέθη παριστῶντα προσωπογραφίας, ζῶα κλπ. Ἡ γραφὴ τοῦ κειμένου καθαρά, ἔχουσα καί τινας λέξεις συντετμημένας καὶ συλλαβὰς τελικὰς διὰ ταχυγραφικῶν σημείων. Ἄκραι τινὲς τοῦ τεύχους περικοπεῖσαι εἰς παλαιοὺς χρόνους ἀνεπληρώθησαν βραδύτερον διὰ τεμαχίων χαρτῶν. Φύλλα δέ τινα ἐν τῷ μέσῳ ἐκπεσόντα ποτὲ ἀνεπληρώθησαν ὁμοίως διὰ χάρτου.

1. Μαρτ. τοῦ ἀποστόλου Ἀνανίου. Ἀρχ. «*Λουκιανοῦ τοῦ δυσσεβοῦς*», φ. 1ᵃ.

2. Βίος καὶ πολ. καὶ μαρτύριον Κυπριανοῦ καὶ Ἰουστίνης. Ἀρχ. «*Πολλὰ καὶ μεγάλα*», φ. 5ᵃ.

3. Μαρτ. Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου. Ἀρχ. «*Πάλαι μὲν*», φ. 22ᵃ.

4. Μαρτ. Χαριτίνης. Ἀρχ. «*Ἐκρίτει ποτὲ*», φ. 33ᵃ.

5. Ὑπόμνημα εἰς τὸν ἀπόστολον Θωμᾶν. Ἀρχ. «*Πάλαι μὲν*», φ. 36ᵃ.

6. Μαρτ. Σεργίου καὶ Βάκχου. Ἀρχ. «*Μαξιμιανοῦ βασιλεύοντος*», φ. 44ᵃ.

7. Βίος καὶ πολ. Πελαγίας τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ. Ἀρχ. «*Γυναικεῖαν ἀρετὴν*», φ. 60ᵃ.

8. Μαρτ. Εὐλαμπίου καὶ Εὐλαμπίας. Ἀρχ. «*Ἄρτι τῆς θεογνωσίας*», φ. 66ᵇ.

9. Μαρτύριον Πρόβου, Ταράχου, καὶ Ἀνδρονίκου. Ἀρχ. «*Διωμηταιοὶ*», φ. 74ᵇ.

10. Μαρτ. Κάρπου καὶ Παπύλου καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς. Ἀρχ. «*Μεμνῆσθαι τῶν*», φ. 82ᵇ.

11. Πολ. καὶ ἄθλ. Ναζαρίου, Γερβασίου, Προτασίου καὶ Κελσίου. Ἀρχ. «*Νέρωνος ἄρτι*», φ. 95ᵃ.

12. Βίος καὶ μαρτ. Λουκιανοῦ. Ἀρχ. «*Σαμόσατα πόλις*», φ. 102ᵇ.

13. Μαρτ. Λογγίνου τοῦ ἑκατοντάρχου. Ἀρχ. «*Τοῦ θεοῦ λόγου*», φ. 113ᵇ.

14. Ὑπόμν. εἰς τὸν ἀπόστολον Λουκᾶν. Ἀρχ. «*Εἰ καὶ δικαίου*», φ. 120ᵇ.

15. Μαρτ. Οὐάρου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ. Ἀρχ. «*Μαξιμιανοῦ τοῦ τυράννου*», φ. 127ᵇ.

16. Μαρτύριον Ἀνδρέου τοῦ ἐν τῇ Κρίσει[2].

17. Μαρτ. Ἀρτεμίου. Ἀρχ. «*Μετὰ τὴν τοῦ Κυρίου*», φ. 149ᵃ.

18. Μαρτ. Ἱλαρίωνος. Ἀρχ. «*Ἐν Παλαιστίνῃ*», φ. 183ᵃ.

19. Βίος καὶ πολ. Ἀβερκίου ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως. Ἀρχ. «*Μάρκου Ἀντωνίνου*», φ. 212ᵃ.

20. Ὑπόμν. εἰς τὸν ἀπόστολον Ἰάκωβον. Ἀρχ. «*Οὐχ οὕτως*», φ. 236ᵃ.

21. Μαρτ. Ἀρέθα κτλ. Ἀρχ. «*Ἔτος μὲν ἤδη πέμπτον*», φ. 246ᵇ.

22. Μαρτ. Μαρκιανοῦ καὶ Μαρτυρίου τῶν νοταρίων. Ἀρχ. «*Ἐπεχωρίαζε μὲν*», φ. 271ᵃ.

23. Ἄθλησις Δημητρίου. Ἀρχ. «*Εἶχε μὲν τὰ Ῥωμαίων*», φ. 273ᵃ.

24. Βίος καὶ πολ. Ἀναστασίας τῆς Ρωμαίας. Ἀρχ. «*Δυττὰς ἡμῖν*», φ. 283ᵃ.

25. Βίος καὶ πολ. Ἀβραμίου. Ἀρχ. «*Ἀνδρῶν φιλαρέτων*», φ. 293ᵃ.

26. Μαρτ. Ζηνοβίου καὶ Ζηνοβίας. Ἀρχ. «*Δηγὰ πάλιν*», φ. 314ᵃ.

27. Μαρτ. Ἐπιμάχου. Ἀρχ. «*Ἄρτι μὲν*», φ. 316ᵃ.

Ἀριθ. 57.

Τεῦχος χαρτῶον εἰς μ. φ. (0,285×0,212) τῆς ΙΣΤ' ἑκατονταετηρίδος, συγκείμενον ἐκ φ. στιλπνοῦ καὶ χονδροῦ χάρτου 250. Ἦν ποτε κτῆμα «*Σταμάτου Δημητρίου τοῦ Ῥήτζου*».

Ἐκκλησιαστικὴ μουσική.

1. «**Στιχηράριον** τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ», φ. 2—245ᵇ.

2. «**Ἤχοι κοὶ** τοῦ στιχηραρίου τῶν δοξαζομένων ἰδιομέλλων ἐν ὅλῳ τῷ χρόνῳ», φ. 246ᵃ κ. ἑ.

Ἀριθ. 58.

Τεῦχος χαρτῶον εἰς μ. φ. (0,29×0,215) τῆς ΙΕ' ἑκατοντ. συγκείμενον ἐκ φ. 55*.

«**ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ** *φυσικῆς ἀκροάσεως*» Α', Β', Γ', Δ' καὶ Ε'. Τοῦ Ε' βιβλίου τὸ τέλος ἐλλείπει, ἀφειδῆ ἀπεκόπησάν ποτε φύλλα τινά. Ἐν δὲ τοῖς κρασπέδοις ἐνίων φύλλων τοῦ Α' βιβλίου ἀναγινώσκονται μερικὰ σχόλια, ἐν οἷς τινὰ εἰσι λατινιστί. Ἡ γραφὴ δὲ τοῦ τεύχους μαρτυρεῖ χεῖρα φράγκου μᾶλλον ἢ ἕλληνος ἀντιγραφέως. Τὸ α' σχόλιον ἀναφερόμενον εἰς τὴν ἐπιγραφὴν ἔχει οὕτως: «*Ἡ φυσικὴ πραγματεία ταῦτα ἐστὶ τὰ ε'. ὕλη, εἶδος, τόπος, χρόνος, κίνησις. Ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ διδάσκει περὶ τῆς ὕλης καὶ τοῦ εἰδ[ους]. ἐν δὲ τῷ β^ῳ περὶ εἴδους καὶ ὕλης· ἐν δὲ τῷ [Γ^ῳ] περὶ κινήσεως καὶ ἀπείρου· ἐν δὲ τῷ Δ^ῳ [περὶ] τόπου, χρόνου, κενοῦ· ἐν δὲ τοῖς [λοιποῖς] τετράσι, περὶ κινήσεως καὶ τῶν ἄλλων [τῶν] παρακολουθούντων αὐτῇ*».

Ἀριθ. 59.

Τεῦχος μεμβράνινον εἰς 4^ον (0,235×0,225) τῆς ΙΒ' ἑκατοντ., δίστηλον· ἐν ἀρχῇ καὶ τέλει ἐλλείπουσι φύλλα.

ΙΩ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ὁμιλίαι εἰς τοὺς Ψαλμούς.

Τὸ τεῦχος τοῦτο ὑπέστη μεγίστην φθορὰν ἐξ ὑγρασίας, ἐκ σητῶν καὶ ἄλλων ἐπηρειῶν.

Ἀριθ. 60.

Τεῦχος χαρτῶον εἰς 4^ον (0,28×0,25) γραφὲν ὑπὸ ἱερομονάχου Ματθαίου τῷ 1607. Σύγκειται ἐκ φ. 338 καὶ περιέχει:

1. **ΕΦΡΑΙΜ** τοῦ Σύρου τὰ ἀσκητικὰ εἰς λόγους ν'. Ὁ πρῶτος ἐπιγραφόμενος περὶ γλωσσαλγίας ἄρχεται οὕτως: «*Ἐσπαρμέναι εἰσὶν αἱ ἀναπαύσεις*» κτλ., φ. 1—313.

2. **ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ** Διαθήκη, φ. 314.

3. «Βίος καὶ πολ. τοῦ ὁσ. π. ἡ. Ἐφραὶμ τοῦ Σύρου», οὗ ἡ ἀρχή: «*Ἐφραὶμ ὁ θαυμάσιος ἔφυ μὲν ἐκ τῆς Σύρων γῆς*», φ. 328.

Εἰς τὸ τέλος: «† *Σὺν Θεῷ ἐγεγράφει τὸ παρὸν βιβλίον, διὰ χειρὸς τοῦ ταπεινοῦ μοναχοῦ καὶ ἀνιεροῦ ἱερέως Ματθαίου. Ἐν ἔτει ζρε'. ἐν μηνὶ ἰανουαρίῳ ἰν(δικτιῶν)ος ε'· οἱ μὲν ἀναγινώσκοντες, ἔρρωσθε· τὰ δὲ πεπλημμελημένα, ἐπιδιορθώσαντες σύγγνωτε*».

Ἀριθ. 61.

Τεῦχος χαρτῶον εἰς μ. φ. (0,282×0,195) γραφὲν πιθανῶς ὑπερμεσούσης τῆς ΙΔ' ἑκατοντ. Σύγκειται ἐξ 25 τετραδίων ἠριθμημένων, καὶ ἄλλων μὴ ἠριθμημένων. Ὁ χάρτης στιλπνὸς καὶ χονδρός. Τὸ 1^ον φύλλον ἐλλείπει, ἐν ᾧ, κατὰ τὸ σωζόμενον μέρος εἰς φ. **ιβ΄**, φαίνεται ὅτι ὑπῆρχεν ἡ ἀρχὴ τῆς ἐκτεθείσης εἰς τοὺς κριτὰς κατακρίσεως παρὰ τῶν βασιλέων Λέοντος καὶ Ἀλεξάνδρου.

1. **Κ. ΑΡΜΕΝΟΠΟΥΛΟΣ**· «Πρόχειρον νόμων τὸ λεγόμενον ἡ Ἑξάβιβλος· συναθροισθὲν πάντοθεν κατ' ἐκλογὴν· καὶ κατ' ἐπιτομὴν οὕτω συντεθὲν παρὰ τοῦ πανσεβάστου νομοφύλακος· τοῦ καὶ κριτοῦ Θεσσαλονίκης, Κωνσταντίνου τοῦ Ἀρμενοπούλου», οὗ ἡγεῖται προθεωρία καὶ πίναξ τῶν τίτλων τῆς Ἑξαβίβλου· ἀπὸ φ. 1—157. Μετὰ πολλῶν σχολίων εἰς τὰς ὤας.

2. «Θέσπισμα τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, περὶ τοῦ πάπα Ῥώμης», οὗ ἡ ἀρχή: «*Θεοπίζομεν οὖν πᾶσι τοῖς σατράπαις*», φ. 158ᵃ.

3. «Ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, τόμος ἐξεφωνήθη συμπράξαντος καὶ τοῦ τότε πατριάρχου Ἀλεξίου, καὶ τῆς Συνόδου, ἀναθεματίζων τοὺς ἐπιχειροῦντας ἀποστασίαν ἢ τυραννίδα κατὰ βασιλέων ποιῆσαι, ὡς ἐντεῦθεν τοὺς ὑπηκόους τῶν οἰκείων δεσποτῶν παρασκευάζοντας ἐπανίστασθαι· ἔχει δὲ ο(ὕτω)». Ἀρχ. «*Τοῖς μέλλουσιν ἐπιβουλαῖς*», φ. 159ᵇ.— Ἕπεται: «Ἀνατροπὴ τῶν ἀναγεγραμμένων ἀναθεματισμῶν», ἧς ἡ ἀρχή: «*Ὁ περὶ τὰ τοιαῦτα σοφὸς*, κτλ.

4. «Νόμοι γεωργικοὶ κατ' ἐκλογὴν βιβλίου τοῦ τῆς θείας λήξεως **ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ**». Ἀρχ. «*Χρὴ τὸν γεωργόν*», φ. 160ᵇ.

5. «Ἐπιτομὴ τῶν ἱερῶν καὶ θείων κανόνων· γέγονε δὲ καὶ αὕτη παρὰ τοῦ αὐτοῦ πανσεβάστου νομοφύλακος, καὶ κριτοῦ Θεσσαλονίκης Κων. τοῦ **ΑΡΜΕΝΟΠΟΥΛΟΥ**», ἧς ἡγεῖται προθεωρία, φ. 166. Μετὰ πολλῶν σχολίων εἰς τὰς ὤας.

6. **ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ** «Περὶ πίστεως ὀρθοδόξου». Ἀρχ. «*Πιστεύειν δεῖ τῶν ὄντως*», φ. 192ᵃ.

7. «Ἡ γεγονυῖα ὑποτύπωσις παρὰ τοῦ βασιλέως **ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΣΟΦΟΥ**, ὅπως ἔχουσι τάξεως οἱ θρόνοι τῶν Ἐκκλησιῶν τῶν ὑποκειμένων τῷ πατριάρχῃ Κ)πόλεως», φ. 196ᵇ. Παρέπονται πίνακες δύο τῶν ὀφικίων τοῦ Παλατίου καὶ τῆς Μ. Ἐκκλησίας.

8. Σημειώσεις περὶ τῶν Ἑβραίων ἀκέφαλοι, ἐν αἷς καὶ περὶ τῆς δουλείας αὐτῶν κεφάλαιον λλειπές, φ. 198ᵃ.

Ἀριθ. 62.

Τεῦχος μεμβράνινον εἰς μ. φ. (0,26×0,19) τῆς ΙΒ' ἑκατονταετηρίδος συγκείμενον ἐκ φ. 276, ὧν τὰ τελευταῖα 8 χαρτῶα γραφέντα εἰς ἀναπλήρωσιν κατὰ τὴν ιε' ἑκατοντ. Δίστηλον. Τετράδια ἠριθμημένα ἀπὸ τοῦ α'—κα'. Ἐπιγράφεται:

«Ἱστορία ψυχωφελὴς ἐκ τῆς ἐνδοτέρας τῶν

---

1. Ὅρα ἀνωτ. ἀριθ. 13ᵃ ἐν σελίδι 32.
2. Ὁ κῶδ. ἔχει «Κρίτη».

1. Migne, Patrol. τ. 115, σ. 1109.
*. Ἁπλουστάτην τοῦ τεύχους μνείαν ποιεῖται ὁ Ch. Newton, Travels in the Levant II. σ. 2,

Αἰθιόπων χώρας· τῆς Ἰνδῶν λεγομένης· πρὸς τὴν Ἀγίαν πόλιν· μετενεχθεῖσα διὰ Ἰω(άννου) μοναχοῦ· ἀνδρὸς τιμίου καὶ ἐναρέτου· μονῆς τοῦ ἁγίου Σάββα· ἐν ᾗ ὁ βίος Βαρλαὰμ καὶ Ἰωάσαφ· τῶν ἀοιδίμων καὶ τρισμακαρίων πατέρων». Ἀρχ. «Ὅσοι πνεύματι Θεοῦ ἄγονται»[1] κτλ.

Ἀριθ. 63.

Τεῦχος χαρτῶον εἰς μ. φ. (0,270×0,185) τῆς ΙΗ' ἑκατοντ. συγκείμενον ἐκ φ. 160 καὶ ἐπιγραφόμενον:

«Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσ. π. ἡ. Βασιλείου τοῦ νέου συγγραφεὶς παρὰ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ταπεινοῦ καὶ φιλοχρίστου μαθητοῦ». Ἀρχ. «Ὁ ἁγιώτατος, καὶ τῶν Προφητῶν περισσότερος» κτλ. Παράφρασις εἰς τὸ ἁπλοῦν[2].

Ἀριθ. 64.

Τεῦχος χαρτῶον εἰς μ. φ. (0,27×0,20) τῆς ΙΔ' ἑκατοντ. συγκείμενον ἐκ φ. 135, ἐλλειπὲς δὲ εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος. Κατὰ δὲ τὴν σωζομένην τοῦ περιεχομένου ἀρίθμησιν ἐλλείπουσιν ἐκ τῆς ἀρχῆς λόγοι κ'. Τοῦ 2ου δὲ λόγου μόνον τὰ τελευταῖα τέσσαρα φύλλα σώζονται. Ὡς ἔχει δὲ τανῦν ὁ κῶδιξ, περιλαμβάνει τὰ ἑπόμενα:

1. ΙΩ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ «Περὶ ἀγάπης». Ἀρχ. «Βουλόμενος ὁ φιλάνθρωπος»[3], φ. 4[5].

2. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ περὶ διδαχῆς καὶ νουθεσίας». Ἀρχ. «Πρώην (sic) μὲν ἐγκαλῶμεν»[4], φ. 11[6].

3. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ περὶ ἁμαρτίας καὶ ἐξαγοράσεως». Ἀρχ. «Ἐπεδήμησέ τις ἐξ ὑμῶν»[5], φ. 16[6].

4. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ περὶ φθόνου καὶ ἡδονῆς καὶ πορνείας». Ἀρχ. «Ὁ μακάριος λέγεται»[6], φ. 22[α].

5. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ περὶ τῆς μελλούσης κρίσεως». Ἀρχ. «Πολλοὶ τῶν παρ' ἡμῖν»[7], φ. 26[α].

6. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας». Ἀρχ. «Εἰσί τινες τῶν ἐνταῦθα»[1], φ. 33[α].

7. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ περὶ ἀναδρείας (sic) καὶ ἰσχύος». Ἀρχ. «Δειλὴν καὶ ἄνανδρον»[2], φ. 39[β].

8. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ περὶ ὅρκων». Ἀρχ. «Μὴ τῆς κατὰ ψυχὴν»[3], φ. 45[α].

9. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ περὶ θανάτου». Ἀρχ. «Πολλὰ μὲν ἐπείγεται»[4], φ. 49[α].

10. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ περὶ παίδων ἀνατροφῆς». Ἀρχ. «Δέομαι καὶ ἀντιβολῶ»[5], φ. 56[α].

11. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ «Περὶ ἀκακίας καὶ μνησικακίας». Ἀρχ. «Τί δὴ ἕτερον»[6], φ. 61[α].

12. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ «ὁμιλία εἰς τὴν καινὴν Κυριακὴν» κτλ. Ἀρχ. «Φαιδρῶς ὁμοῦ», φ 65[α]. Ἴδε καὶ ἀριθ. 51. 34.

13. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ «ὁμιλία εἰς τὴν ἁγ. τοῦ Χριστοῦ ἀνάληψιν· καὶ εἰς μαρτύρων λείψανα ἐγγὺς λειψάνων αἱρετικῶν ἅπερ ἀνηνέχθη καὶ κατ' ἰδίαν ἐτάφη· καὶ τί νοητέον τὸ ῥητὸν τοῦ Χριστοῦ τὸ λέγον· εὑρεθήσονται δύο ἐν τῷ μύλωνι». Ἀρχ. «Καὶ ὅτε μὲν σταυροῦ»[7], φ. 72[β].

14. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ «λόγος εἰς τὸ γενέθλιον» κτλ. Ἀρχ. «Χριστὸς γεννᾶται»[8], φ. 78[α].

15. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ «λόγος εἰς τὸν Ἡρώδην, καὶ εἰς τὰ ἀναιρεθέντα ὑπ' αὐτοῦ βρέφη». Ἀρχ. «Ἤθελον μὲν ἀεὶ»[9], φ. 86[α].

16. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΑΖΙΑΝΖΟΥ «λόγος εἰς τὰ ἅγια Φῶτα». Ἀρχ. «Πάλιν Ἰησοῦς»[10], φ. 87[β].

17. ΙΩ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ «λ. εἰς τὰ Θεοφάνια». Ἀρχ. «Πάντες ὑμεῖς»[11], φ. 92[β].

18. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ «λ. εἰς ἅγια Θεοφάνεια». Ἀρχ. «Ἡ πηγὴ τῶν Εὐαγγελικῶν»[12], φ. 97[α].

19. ΜΕΘΟΔΙΟΥ ΠΑΤΑΡΩΝ «ὁμιλία εἰς τὴν Ὑπαπαντὴν καὶ εἰς τὴν Θεοτόκον καὶ εἰς τὸν Συμεῶνα». Ἀρχ. «Πάλαι ἱκανῶς»[13], φ. 99[α].

20. ΑΜΦΙΛΟΧΙΟΥ ΙΚΟΝΙΟΥ «ὁμιλία εἰς τὴν Ὑπαπαντὴν καὶ εἰς τὴν Ἄνναν καὶ εἰς τὸν Συμεῶνα». Ἀρχ. «Πολλοὶ τῶν μεγάλων»[14], φ. 103[β].

---

1. Ἐξεδόθη τὸ πρῶτον ὑπὸ J. F. Boissonade (Anecdota graeca IV), ἀπαραλλάκτως δὲ μετετυπώθη ὑπὸ Migne ἐν Patrol. τ. 96, σ. 857--1240.

2. Τὸ ἑλληνικὸν κείμενον εὑρίσκεται ἐν Acta Sanct. τ. Γ', 26 ἀπριλίου (ἴδε Fabric. X, σ. 206) καὶ ἐν Migne Patrol. τ. 109, σ. 653 κ. ἑ.

3. Migne, Patrol. τ. 63, σ. 567.—4. Αὐτ. σ. 605.—5. Αὐτ. σ. 731.—6. Αὐτ. σ. 695.—7. Αὐτ. σ. 743.

1. Migne, Patrol. τ. 63, σ. 755.—2. Αὐτ. σ. 811.—3. Αὐτ. σ. 771.—4. Αὐτ. σ. 801.—5. Αὐτ. σ. 763.—6. Αὐτ. σ. 777.—7. Αὐτ. τ. 50, σ. 441.

8. Ὁ λόγος οὗτός ἐστι Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ. Fabric. X, σ. 240.

9. Migne, Patrol. τ. 61, σ. 699.—10. Αὐτ. τ. 36, σ. 336.—11. Αὐτ. τ. 49, σ. 363.—12. Αὐτ. τ. 50, σ. 805.—13. Αὐτ. τ. 18, σ. 348.

14. Αὐτ. τ. 39, σ. 44.

21. ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΡΗΤΗΣ «ὁμιλία εἰς τὸν Εὐαγγελισμόν» κτλ. Ἀρχ. «Ἐπέστη σήμερον»[1], 106[α].

22. ΙΩ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ «ὁμιλία εἰς τὸν τετραήμερον Λάζαρον». Ἀρχ. «Ὥσπερ μήτηρ»[2], φ. 112[α].

23. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ εἰς τὸν τετραήμερον Λάζαρον. Ἀρχ. «Πᾶσα μὲν ἔνθεος»[3], φ. 113[β].

24. «ΑΕΟΝΤΙΟΥ πρεσβυτέρου λόγος εἰς τὰ προφωτίσματα καὶ εἰς τὰ βαΐα καὶ εἰς τὴν ἔγερσιν Λαζάρου». Ἀρχ. «Ἤδη τῆς δεσποτικῆς»[4], φ. 116[α].

25. ΙΩ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ «ὁμιλία εἰς τὸν Ἰωσὴφ τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Β'.» Ἀρχ. «Οἱ ἐκ μεγάλου πελάγους»[5], φ. 119[α].

26. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ὁμιλία εἰς τὰς δέκα παρθένους». Ἀρχ. «Ὅταν τὸ εὐδαπάνητον»[6], φ. 121[α].

27. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ Ἰωάννου λόγος εἰς τὸ συνήγαγον οἱ Ἰουδαῖοι συνέδριον» κτλ. Ἀρχ. «Ἐοίκασιν μὲν»[7], φ. 123[β].

28. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ εἰς τὴν προδοσίαν τοῦ Ἰούδα». Ἀρχ. «Νῦν δάφνη τερπνὴ»[8], φ. 125[α].

29. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ὁμιλία εἰς τὴν προδοσίαν τοῦ Ἰούδα καὶ εἰς τὸ Πάσχα τῇ ἡμέρᾳ τῇ πέμπτῃ· καὶ εἰς τὴν προδοσίαν τῶν μυστηρίων· καὶ περὶ τὸ μὴ μνησικακεῖν». Ἀρχ. «Ὀλίγα ἀνάγκη σήμερον», φ. 126[β]. Ἴδ. ἀριθ. 51. 31.

30. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ «ὁμιλία εἰς τὸ ὅτε ὁ Ἰησοῦς ἔνιψεν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν». Ἀρχ. «Ἔλεον Θεοῦ καὶ φιλανθρωπίαν»[9], φ. 131[β].

31. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ «λόγος εἰς τὸν Σταυρὸν καὶ εἰς τὸν ληστήν». Ἀρχ. «Σήμερον ὁ Κύριος»[10], φ. 133[α]. Ἐλλείπει τὸ τέλος.

Ἀριθ. 65.

Τεῦχος μεμβράνινον εἰς μ. 8ον (0,248×0,18) τῆς Γ'—ΙΑ' ἑκατονταετηρίδος ἐκ φ. 319.

«Ψαλτήριον τῷ Δαυίδ», φ. 1—294. Παρέπονται αἱ ᾠδαὶ (2) **Μωϋσέως, Ἄννης** μητρὸς Σαμουήλ, **Ἀμβακοὺμ, Ἰωνᾶ, Ἡσαΐου** καὶ ἡ προσευχὴ τῶν τριῶν παίδων, ἧς ἐλλείπει τὸ τέλος.

Ἀριθ. 66.

Τεῦχος μεμβράνινον εἰς μ. 8ον (0,245×0,17) τῆς ΙΒ'—ΙΓ' ἑκατοντ. συγκείμενον ἐκ φ. 428, ὧν τὰ τελευταῖα ἐκ χάρτου κοινοῦ γραφέντα τῷ 1558.

Εὐαγγελιστάριον μετὰ μουσικ. τόνων. Εἰς τὸ τέλος: «Ἀνακαινίσθη καὶ ἐκοσμήθη τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν Εὐαγγέλιον τοῦ θείου καὶ πανσέπτου ναοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Ἔμπας[1] εἰς τὸ καθολικὸν δι' ἐξόδου τοῦ ἄνωθεν ναοῦ· συνεργίᾳ δὲ τῶν θεοσεβεστάτων ἱερέων τῶν εὐδομαδαρίου τοῦ ἄνωθεν ναοῦ· καὶ τῶν εὐλαβεστάτων ἀνδρῶν τοῦ αὐτοῦ χωρίου· ἐξαιρέτως δὲ τοῦ ἐντιμοτάτου ἄρχοντος κυροῦ Πέτρου Πελτρὰ καὶ κατὰ τὴν . . . μέρη τοῦ ἄνωθεν ναοῦ· τὸ τετάρτω ἔτη τοῦ πακτουτοῦ Ἰκανέφικου Μιχ(αὴλ) Οὔγου Φλάτρου. Ἐν μηνὶ Ἰαν. ἔτει ζξς' ἰνδ. αης».

Ἀριθ. 67.

Τεῦχος μεμβράνινον εἰς μ. 8ον (0,235×,18) τῆς ΙΑ' ἑκατοντ. συγκείμενον ἐκ φ. 395.

1. «**Εὐαγγέλιον** κατὰ Ματθαῖον» εἰς ξη' κεφ. Εἰς τὸ τέλος: «Ἰστέον δὲ ὅτι τὸ κατὰ Ματθαῖον ἅγιον εὐαγγέλιον ἑβραΐδι διαλέκτῳ γραφὲν ὑπ' αὐτοῦ, ἐν Ἱερουσαλὴμ ἐξεδόθη· ἑρμηνεύθη δὲ ὑπὸ Ἰω(άννου) ἐξήγεται δὲ» κτλ., φ. 1[α] κ. ἑ.

2. **Εὐαγγέλιον** κατὰ Μάρκον, οὗ ἡ ἀρχὴ ἐλλείπει· ἄρχεται τανῦν ἀπὸ τῆς ῥήσεως: «μετ' ὀργῆς· συλλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει» (Μάρκ. 3. 5). Εἰς τὸ τέλος ἡ ὑπόθεσις· ἀπὸ φ. 113[α].

3. «**Εὐαγγέλιον** κατὰ Λουκᾶν» εἰς πδ' κεφ., φ. 180[α].

4. «**Εὐαγγέλιον** κατὰ Ἰωάννην», φ. 305. Τὰ τελευταῖα φύλλα βεβλαμμένα. Ἡ πρώτη σελὶς τοῦ Εὐαγγελίου τούτου (ἀπὸ τοῦ ἐν ἀρχῇ—πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ· Ἰωάνν. 1. 1—12) ἔχει μεταξὺ τῶν στίχων μετάφρασιν εἰς τὴν λατινικὴν γλῶσσαν.

---

1. Migne, Patrol. τ. 99, σ. 881.—2. Αὐτ. τ. 62, σ. 775.—3. Αὐτ. σ. 771.

4. Ἐξεδόθη ἐπ' ὀνόματι τοῦ Χρυσοστόμου ὑπὸ Montfaucon· ἐντεῦθεν ὁ Migne παρέλαβεν ἐν τῷ τόμῳ 61, σ. 715. Ἴδε καὶ Fabric. VIII, σ. 320.

5. Migne, Patrol. τ. 56, σ. 587.—6. Αὐτ. τ. 59, σ. 527.—7. Αὐτ. σ. 525.—8. Αὐτ. τ. 50, σ. 715.—9. Fabr. VIII, σ. 478.

10. Migne, Patrol. τ. 49, σ. 399.

1. Ἐνταῦθα ὑποτίθημι ὅτι ἐννοεῖται ἴσως ἡ νῦν ἐν τῇ νήσῳ Ῥόδῳ κώμη Ἔμπωνας. Ἀλλ' ἡ Ῥόδος ἐάλω τῷ 1522.

Ἐν τῷ κειμένῳ ἀπαντῶσι πολλὰ ταχυγραφικὰ στοιχεῖα καὶ τὸ ε προσγεγραμμένον (adscriptum).

Ἀριθ. 68.

Τεῦχος μεμβράνινον εἰς μ. 8ον (0,24×0,175) τῆς ΙΑ' ἑκατοντ. συγκείμενον ἐκ φ. 215. Ἡ γραφὴ καθαρά. Σχόλιά τινα ἐν τοῖς κρασπέδοις.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ὁμιλίαι κατὰ τὴν ἀκόλουθον τάξιν:

1. «Ὁμιλία εἰς τὸν α' ψαλμόν». Ἀρχ. «*Πᾶσα γραφὴ*»[1], φ. 3α.
2. «Εἰς τὸν ζ' ψαλμόν». Ἀρχ. «*Δοκεῖ πῶς*»[2], φ. 13α.
3. «Εἰς τὸν ιδ' ψαλμόν». Ἀρχ. «*Τὸν τέλειον*»[3], φ. 24α.
4. «Εἰς τὰ λείποντα τοῦ αὐτοῦ ψαλμοῦ». Ἀρχ. «*Χθὲς εἰς τὸν*»[4], φ. 31β.
5. «Εἰς τὸν κη' ψαλμόν». Ἀρχ. «*Εἰκοστὸς ὄγδοος*»[5], φ. 40β.
6. «Εἰς τὸν αὐτὸν ψαλμόν». Ἀρχ. «*Ἔξω τῆς ἁγίας*»[6] φ. 55α.
7. «Εἰς τὸν κδ' ψαλμόν». Ἀρχ. «*Ψαλτήριον μὲν*»[7], φ. 60β.
8. «Εἰς τὸν λβ' ψαλμόν». Ἀρχ. «*Συνήθως τῇ γραφῇ*»[8], φ. 70α.
9. «Εἰς τὸν λγ' ψαλμόν». Ἀρχ. «*Ἐπὶ δύο ὑποθέσεις*»[9], φ. 85β.
10. «Εἰς τὸν λζ' ψαλμόν». Ἀρχ. «*Οἱ τῆς θεοπνεύστου*»[10], φ. 107α.
11. «Εἰς μδ' ψαλμόν». Ἀρχ. «*Φαίνεται μὲν*»[11], φ. 120α.
12. «Εἰς τὸν με' ψαλμὸν εἰς τὸ τέλος». «*Προφητείαν μοι*»[12], φ. 136α.
13. «Εἰς τὸν μη' ψαλμόν, εἰς τὸ τέλος». Ἀρχ. «*Ἐφαντάσθησαν μέν τινες*»[13], φ. 145β.
14. «Εἰς τὸν νθ' ψαλμόν». Ἀρχ. «*Πρὸς τὸ πρόθυμον*»[14], φ. 161β.
15. «Εἰς ξα' ψαλμόν, εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ Ἰδιθούμ». Ἀρχ. «*Δύο ψαλμοὺς*»[15], φ. 167β.
16. «Εἰς τὸν ριδ' ψαλμόν». Ἀρχ. «*Πάλαι καταλ . . .*»[16], φ. 176α.
17. «Εἰς τὸν ριε' ψαλμόν». Ἀρχ. «*Πίστις ἠγείσθω*»[17], φ. 182β.

18. «Ὁμιλία πρὸς τοὺς νέους, ὅπως ἂν ἐξ ἑλληνικῶν ὠφελοῖντο λόγων». Ἀρχ. «*Πολλά με τὰ παρ . . .*»[1], φ. 189β. Εἰς τὸ τέλος: «† *Ὁμιλία ἐκ τ(οῦς) νέους στίχοι χλζ'* †».
19. «Εἰς τὴν Χριστοῦ γέννησιν». Ἀρχ. «*Χριστοῦ γέννησις*»[2], φ. 205α.

Ἀριθ. 69.

Τεῦχος χαρτῷον εἰς μ. 8ον (0,25×0,175) τῆς ΙΣΤ' ἑκατονταετ. Ὁ χάρτης στιλπνός, ἡ γραφὴ καθαρά. Τὰ φύλλα ἠριθμημένα μέχρι τοῦ μθ' ἀριθμοῦ. Ἐν ἀρχῇ πίναξ τοῦ παρόντος βιβλίου περιέχων τὸ καθ' ἕκαστον κείμενον ἐν ποίῳ τῶν φύλλων εὑρίσκεται· ἔχων καὶ τὰ φύλλα αὐτοῦ ἠριθμημένα ἐπάνω ἐν τῷ μετοπίῳ». Περιέχει:

ΣΥΜΕΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ τὰ συγγράμματα[3].

Ἀριθ. 70.

Τεῦχος εἰς μ. 8ον (0,25×0,18) γραφὲν τῷ 1316 ὑπὸ Ρωμανοῦ χαρτοφύλακος Λαμίας[4]. Σύγκειται ἐκ φ. βομβυκίνου χάρτου 400, ὧν τινὰ εἰσι χαρτῷα προστεθέντα εἰς συμπλήρωσιν κατὰ τὰ τέλη τῆς ΙΙΙ' ἑκατοντ. ὑπὸ τοῦ ἱερομονάχου Γενναδίου τοῦ ἐκ τῆς μονῆς Λειμῶνος.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ καὶ ΖΩΝΑΡΑ ἑρμηνεία τῶν ἀναστασίμων κανόνων.

Εἰς τὸ τέλος: «*Ἐτελειώθη ἡ παροῦσα βίβλος χειρὶ ἁμαρτωλῷ Ρωμανοῦ χαρτοφύλακος τῆς Λαμείας ἐν ἔτει ϛωκδ*ῳ».

Ἀριθ. 71.

Τεῦχος χαρτῷον εἰς μ. 8ον (0,23×0,175) ἀντιγραφὲν τῷ 1790 ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 268 τεύχους τῆς βιβλιοθήκης Λειμῶνος, ὑπὸ Γενναδίου ἱερομονάχου τοῦ Ἰβήρίτου. Διαιρεῖται εἰς

1. Migne, τ. 29, σ. 209 — 2. Αὐτ. σ. 228. 3. Αὐτ. σ. 249. — 4. Αὐτ. σ. 261. — 5. Αὐτ. σ. 280. — 6. Αὐτ. τ. 30, σ. 72. — 7. Αὐτ. τ. 29, σ. 305. — 8. Αὐτ. σ. 324. — 9. Αὐτ. σ. 349 — 10. Αὐτ. τ. 30, σ. 81. — 11. Αὐτ. τ. 29, σ. 388. — 12. Αὐτ. σ. 416. — 13. Αὐτ. σ. 432. — 14. Αὐτ. σ. 460. — 15. Αὐτ. σ. 469. — 16. Αὐτ. σ. 484. — 17. Αὐτ. τ. 30, σ. 104.

1. Migne, τ. 31, σ. 564. - 2. Αὐτ.
3. Ἐξεδόθη ταν τὸ πρῶτον ἐν Ἰασίῳ 1683 σπουδῇ τοῦ Ἱεροσολύμων Δοσιθέου, ἐπιμελείᾳ Ἰωάννου Μολίβδου καὶ δαπάνῃ τοῦ ἕλληνος ἡγεμόνος Μολδοβλαχίας Ἰω. Μαυροκορδάτου. Τὴν ἔκδοσιν δὲ ταύτην περὶ ἧς ὁμιλεῖ ἐκτενῶς καὶ ὁ Φαβρίκιος (XI, σ. 328) μετετύπωσεν ἀπαραλλάκτως ὁ Migne (Patrol. τ. 155) μετὰ λατινικῆς μεταφράσεως.
4. Κατὰ τὸ ἔτος 1321 Ρωμανός τις ἀναγνώστης ἀντέγραψε τεῦχος περιέχον συγγραφὰς τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου. (Ἴδε V. Gardthausen, Griech. Palaeogr. σ. 337).

δύο μέρη, ὧν ἕκαστον ἔχει ἰδιαιτέραν ἀρίθμησιν κατὰ σελίδας[1].

«Φιλίππου μοναχοῦ (Solitarii) Διόπτρα: καὶ ἕτερα.

Τὸ Α' τοῦ τεύχους μέρος καταλαμβάνει σελ. 284. Ἤρξεται ἐν 3 φύλλοις: «*Πίναξ τῆς παρούσης νυκτίδος τῆς ὀνομαζομένης Διόπτρας ἅπερ εἰσὶ ἅπαντα τὰ κεφάλαια 40: τοῦ πρώτου μὲν λόγου κεφάλαια 11: τοῦ δευτέρου λόγου δὲ, κεφάλαια 14: τοῦ τρίτου δὲ λόγου, κεφάλαια 10:*» — Ἕπεται ἕτερος «*Πίναξ διαφόρων ζητημάτων λεπτομερέστερον*», ἐν ᾧ συμπεριλαμβάνεται καὶ ὁ τῆς τοῦ Ψελλοῦ παντοδαποῦς διδασκαλίας ἐν φ. 5, ἀλλ' ὁ Γεννάδιος οὐκ ἐξέγραψεν αὐτὴν ἐν τῷ παρόντι τεύχει. — Εἶτα προτάσσονται: α') «*Πρόγραμμα εἰς τὴν παροῦσαν δέλτον τὴν λεγομένην Διόπτραν*». β') «*Στίχοι κυροῦ* **Κωνσταντίνου τοῦ Βέστου** *τοῦ καὶ γραράτου* (sic), *εἰς τὴν δε τὴν βίβλον*». γ') «*Ἐπιστολὴ παρακλητικὴ* **Καλλενίκου μοναχοῦ** *πρὸς Φίλιππον μοναχόν*». δ') «*Ἑτέρα ἐπιστολὴ ἀντεπιστολικὴ* **Φιλίππου μοναχοῦ** *πρὸς τὸν μοναχὸν Καλλίνικον*». ε') ἐννέα «*Στίχοι δῆθεν ἀπολογητικοὶ τοῦ αὐτοῦ*». Εἰς τὸ τέλος δὲ προσέθηκεν ὁ ἀντιγραφεὺς Γεννάδιος τὰ ἀκόλουθα: «*Χρὴ γινώσκειν ὅτι τὰ ἐπιτιθέμενα ἔξωθεν σχόλεια, ἀπό τε τῆς θείας Γραφῆς εἰσί, ἐτέθησαν δὲ ὡς μαρτύρια, κυροῦντά τε καὶ βεβαιοῦντα τὰ τῇ σελίδι ἔσωθεν κείμενα· ὁπόταν γοῦν ὁ ἀναγινώσκων εὑρήσῃ σημεῖόν τι διὰ τοῦ κοκκίνου ἐπικείμενον τῷ ὀρθίνῳ, βλέπε ἐν τοῖς μετωπίοις ἔξωθεν, καὶ εὑρήσεις μαρτύριον τῷ λόγῳ καὶ λίαν ἁρμόδιον, καὶ τίνος ἂν εἴη τῶν πατέρων καὶ διδασκάλων ἡμῶν· καὶ ἀναγνοὺς εὑρήσεις αὐτὸ ὡς εἴπομεν, ἰσοφωνοῦν τῇ ἐννοίᾳ καὶ δυνάμει τοῦ λόγου, καὶ οὐκ ἀμφιβάλλει, οὔτε μὴν ἀμφίβολον ἔξεως τὴν γνώμην ἀλλ' ἀνενδιάστως προσδέξῃ τὰ εἰρημένα ἐν τῇ σελίδι*».

Μετὰ δὲ τὴν δήλωσιν ταύτην ἀναγινώσκεται τὸ ποίημα τῆς Διόπτρας, ὅπερ διαιρεῖται εἰς λόγους Ε', ἐξ ὧν

ὁ Α'	ἔχει στίχους	,αωμ'
ὁ Β'	» »	,αχπδ'
ὁ Γ'	» »	,θμ'
ὁ Δ'	» »	,βυκθ'
ὁ Ε'	» »	τοʹ
		,ζοξγ' = 7263 στίχοι.

Ἐν τῷ μεταξὺ τῶν στίχων παρενέβαλεν ὁ Γεννάδιος τὰ σχετικὰ σχόλια οὐχὶ κατὰ τὴν ἀνωτέρω δήλωσιν, ἥτις ἁρμόζει ἀκριβῶς τῷ ὑπ' ἀριθ. 268 τεύχει. Εἰς τὸ τέλος δὲ τοῦ Δ' λόγου ὑπέγραψεν ὁ αὐτὸς ταῦτα: «*Τέλος τῆς παρούσης πυκτίδος τῆς ὠνομαζομένης Διόπτρας· ἐκαλλιγραφήθη παρ' ἐμοῦ τοῦ τελήμονος καὶ οἰκτροῦ Γεννάδιου μοναχοῦ Ἰβηρίτου, ἐν τῇ κατ' ἐμοῦ πατρίδι Λέσβῳ, ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τῆς μονῆς, κατ' αὐτὴν τὴν νῆσον κειμένην τοῦ Λειμῶνος: ἐν ἔτει. 1790β: δεκεμβρίου: 13:*». Καὶ κατωτέρω·

«Καὶ τοῦτο γε ἐγράφη νῦν μετὰ τῆς ἐπανάδου,
δευτέρας λέγω δὴ τῆς ἐν τῇ Μιτυλήνῃ,
διὰ χειρὸς δὲ τῆς ἐμῆς μοναχοῦ Γεννάδίου,
οἱ δὲ μέλλοντες ἅπτεσθαι καὶ ταύτην ἀναγνῶντες,
ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ ἁλιτροῦ λέγω καὶ ἀμονάχου,
εὔχεσθαι συγχωρήσατε καὶ λέγειν ὁλοψύχως,
συγχώρησον συγχώρησον καὶ σύγγνωθι Χριστέ μου,
ψυχὴν ἀνδρὸς ἁμαρτωλοῦ, τοῦ γράψαντος τὴν ταύτην
ψυχωφελῆ βιβλίδα τε πάνυ ὡραιοτάτην·
ὁ δὲ Χριστὸς καὶ κύριος καὶ Θεός μου καὶ πλάστης·
καὶ ὑμᾶς ἐλεήσει καὶ ἔστε ἐλεημένοι.

Ὁ αὐτὸς ἔγραψε καὶ εἰς τὸ περιθώριον τῆς σελ. 39 τὸ ἀκόλουθον τετράστιχον: «*Ὁμολογῶ ἐγὼ εἰμὶ ὁ γράφων Γεννάδιος, εὑρὼν τὴν βίβλον ταύτην τε ἣν οὐδέποτε εἶδον: Ὀρέγομαι τοῦ γράφειν τε τοὺς βίους τῶν ἁγίων, τὴν δ' ἀρετὴν ἀπέχομαι πόρω μακρὰν τῶν ἔργων*»

Ἀριθ. 72.

Τεῦχος χαρτῷον εἰς μ. 8ον (0,238×0,188) γραφὲν περὶ τὰ τέλη τῆς ΙΙΙ' ἑκατοντατετηριδος.

1. «ΣΥΝΕΣΙΟΥ ἐπισκόπου Κυρήνης, ἐπιστολαί» μετά τινων σημειώσεων εἰς τὸ περιθώριον. Προηγεῖται αὐτῶν·
2. ΔΙΑΜΑΝΤΗ ΡΥΣΙΟΥ[1] «ἐπιστολὴ διασαφητικὴ αἰτηθεῖσα παρὰ τοῦ κύρ Βασιλείου, πρὸς τὸν διδάσκαλον Διαμαντὴν Ρύσιον, περὶ τῆς τοῦ Συνεσίου ἐπιστολῆς τῆς λεγούσης τῶν ἐρώτων οἱ μὲν ἀρχομένας χαμαί». Ἀρχ. «*Περικοπὴν ἐπιστολῆς Συνεσίου ἤτησας*». Χρονολογεῖται «*ἀπὸ Σμύρνης ᾳψμαʹ, μηνὸς ὀκτωμβρίου.— Διαμαντὴς Ρύσιος*»[2].

1. Ἴδε περὶ Ρυσίου τὸ ἐν Παρνασσῷ τόμ. Δ' σ. 203 κ. ἑ. ἄρθρον Α. Π. Κεραμέως, Ἀνέκδοτα ἔγγραφα κτλ.
2. Δι' ἁπλῆν ἀνάμνησιν σημειῶ ὅτι ἐν τῷ CLXXIV κώδικι τῆς ἐν Πετρουπόλει αὐτοκρατορικῆς βιβλιο-

1. Ἐπειδὴ ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ περιγραφήσεται λεπτομερῶς τὸ ὑπ' ἀριθ. 268 χειρόγραφον, ἀρκοῦμαι νὰ σημειώσω ἐνταῦθα μόνον τὴν ἰδιάζουσαν διάταξιν τοῦ ἀντιγραφέως Γενναδίου.

Ἀριθ. 73.

Τεῦχος χαρτῶον εἰς μ. 8ον (0,245×0,18) τῆς ΙΙΙ' ἑκατοντ., ἐκ φ. 112. Ἦν κτῆμα «Καὶ τόδε Γενναδίου μοναχοῦ: Ἐκ τῆς Λειμῶνος 1797:» Ἐπιγράφεται·

«Βιβλίον περιέχων (sic) τὸν βίον τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀνδρέου τοῦ διὰ Χριστὸν σαλοῦ, καὶ διηγήσεις ἐκ τῶν κατορθωμάτων, καὶ θαυμάτων αὐτοῦ». Ἀρχ. «*Βίον θεάρεστον*» κτλ.

Ἀριθ. 74.

Τεῦχος χαρτῶον εἰς μ. 8ον (0,17×0,235) γραφὲν τῷ 1783 ὑπὸ Γενναδίου μοναχοῦ.

1. Κανόνες ΚΟΣΜΑ Μαϊουμᾶ καὶ Ἰω. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ, φ. 1—52.

2. «Τοῦ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ τοῦ φιλοσόφου κυροῦ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ἐξήγησις, εἰς τοὺς ἐν ταῖς ἱεραῖς δεσποτικαῖς ἑορταῖς ἐκτεθέντας κανόνας παρὰ τῶν ἁγίων καὶ σοφῶν ποιητῶν, Κοσμᾶ, καὶ Ἰωάννου: Προοίμιον εἰς τὸν προϊστάμενον τοῦ Ὀρφανοτροφείου τίμιον ἄνδρα ἀξιώσαντα ἐξηγήσασθαι τούτους». Ἀρχ. «*Ἔοικας ὦ ἄνθρωπε*» κτλ., φ. 53—128. Ὁ Γεννάδιος ἐσημείωσεν ἐν τοῖς κρασπέδοις κριτικὰς διορθώσεις καὶ γραφὰς διαφόρους.

3. ΑΔΗΛΟΥ στίχοι, ὧν ἡ ἀρχή: «*Ψυχὴ καὶ σῶμα οὐσία*, φ. 132—36. Ἐν τῷ κρασπέδῳ τοῦ 1 φύλλου: «*Καὶ τόδε Γενναδίου μοναχοῦ ἐκ τῆς τοῦ Λειμῶνος. 1783.*».

Ἀριθ. 75.

Τεῦχος χαρτῶον εἰς μ. 8ον (0,23×0,175) συγκείμενον ἐκ φ. 365. Ἐγράφη ἀπὸ τοῦ 1776 ἰουνίου 10 μέχρις ἔτους 1778 ἰαν. 29.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Καισαρείας καὶ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ Ναζιανζηνοῦ λόγοι διάφοροι μετὰ ψυχαγωγίας καὶ σημειώσεων.

Ἐν τῷ 1 φύλλῳ ὁ γράψας τὸ παρὸν τεῦχος ἐσημείωσε τάδε: «*Καὶ τόδε ἐν τοῖς ἄλλοις ὑπάρχει κάμοῦ τοῦ Ἰγνατίου τοῦ ἐκ τοῦ Κουλουμδίτου*»[1]. Ἐν δὲ τοῖς κρασπέδοις ἀναγινώσκονται κριτικαί τινες διορθώσεις ἄξιαι μελέτης.

Ἀριθ. 76.

Τεῦχος χαρτῶον εἰς 8ον (0,21×0,155) τῆς ΙΖ' ἑκατοντ., γραφὲν ὑπὸ Σεραφεὶμ ἱερομονάχου τοῦ ἐκ τῆς μονῆς Λειμῶνος. Σύγκειται ἐκ φ. 96 στιλπνοῦ χάρτου.

ΑΔΗΛΟΥ ὁμιλίαι, ὧν ἡ α' ἐπιγράφεται: «*Ὁμιλία ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον, ἁγίου Εὐαγγελίου ἀναγινώσκομένοι, κυριακῇ πρώτῃ, τῶν ἁγίων πάντων*». Περὶ τὸ τέλος ἀντεγράφησαν τὰ προοίμια τῶν τῆς μονῆς Λειμῶνος πατριαρχικῶν σιγγιλίων Θεολήπτου, Ἱερεμίου Β', Ραφαήλ, Ἰωαννικίου, Νεοφύτου καὶ Τιμοθέου.

Τὸ τεῦχος τοῦτο κοσμεῖται μὲν ὑπὸ ὡραίων λειογραφιῶν καὶ κεχρωματισμένων κεφαλαίων γραμμάτων, ἀλλὰ τὸ κείμενον γέμει σφαλμάτων, ὡς πάντα τὰ περισωθέντα ἀντίγραφα τοῦ Σεραφείμ.

Ἀριθ. 77.

Τεῦχος χαρτῶον εἰς 8ον (0,25×0,175) γραφὲν ὑπ' Ἀθανασίου τοῦ ἐκ Ραιδεστοῦ ὑπερμεσούσης τῆς ΙΙΙ' ἑκατονταετηρίδος.

«*Ἀκολουθία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰγνατίου ἀρχιεπισκόπου Μηθύμνης τοῦ νέου καὶ θαυματουργοῦ ψαλλομένη τῇ δεκάτῃ τετάρτῃ τοῦ ὀκτωβρίου μηνὸς, συντεθεῖσα δὲ παρὰ Ἀθανασίου τοῦ ἐκ Ραιδεστοῦ*». Ἐλλείπει τὸ τέλος.

Ἡ ἀκολουθία αὕτη ἐξεδόθη ἐπιστασίᾳ Χρυσάνθου ἱερομ. τοῦ ἐξ Ἀγιάσσου καὶ δαπάναις Χ'' Γεωργίου Καλπακλόγλου τοῦ ἐκ κώμης ἁγίας Παρασκευῆς, ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 1805 (εἰς 4ον, σελ. 46). Ἀλλ' ἐν τῷ χειρογράφῳ εὑρηται καὶ ὁ ὑπὸ τοῦ Ἀθανασίου γραφεὶς τοῦ ἁγίου κτήτορος βίος, οὗτινος ποιεῖται μνείαν ὁ ἐκδότης ἐν τοῖς ἑξῆς (σ. 15). «Καὶ τιθέαμεν ἀντὶ *βίου* ἀνάγνωσιν τὸ παρὸν ἐγκώμιον». Ἔχει δὲ οὕτως:

«Οὗτος ὁ ἐν ἁγίοις πατὴρ ἡμῶν Ἰγνάτιος, ἤκμασε[2] μέν, μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἅλωσιν, περίπου τὰ τριάκοντα καὶ ἐννέα ἔτη· ἀπὸ Ἀδὰμ μὲν εἰς τοὺς ἑπτάκις χιλίους χρόνους, ἀπὸ Χριστοῦ δὲ εἰς τοὺς χιλίους τετρακοσίους καὶ ἐννενήκοντα δύω· ὥρμητο δὲ ἐκ Μιτυλήνης τῆς νήσου, ἐκ

θήκης ὑπάρχει «Ἐξήγησις παρὰ τοῦ σοφωτάτου Δανιὴλ μοναχοῦ τῆς εἰς Πάτμον σχολῆς εἰς τὸ ἐπιστολάριον τοῦ σοφωτάτου Συνεσίου πρὸς Νίκανδρον μοναχὸν ἐν Χίῳ». Ὅρα Catal. d. MSS. de la Bibl. Impér. publique. St Pétersburg, 1864, σ. 89. Ἐν σ. 83

1. Κώμη τῆς νήσου Λέσβου.

1. Γραπτέον ἀκριβέστερον «ἐγεννήθη».

τῆς κατὰ τὴν ἐπαρχίαν τοῦ μητροπολίτου Μηθύμνης Καλλωνῆς[1], Ἰωάννης πρότερον ὀνομαζόμενος· καὶ ἐπειδὴ παιδιόθεν τῇ ἄνῳ φιλοσοφίᾳ ἑαυτὸν ἐπέδωκε καὶ τῇ μελέτῃ τῶν θείων Γραφῶν, σεμνοτάτην καὶ πάνυ ἐνάρετον πολιτείαν ἐν τῇ νεότητι αὐτοῦ ἐκτήσατο. Διό καὶ μὴ βουλόμενος, προτροπῇ ἑτέρων καὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Μανουὴλ ἱερέως, τοὐπίκλην Ἀγαλλιανοῦ, νόμῳ γάμου σεμνοτάτῃ ὁμιλεῖ γυναικί· καὶ ἱερεὺς τῶν κατὰ κόσμον χειροτονεῖται, εἶτα καὶ σακελλίου Μηθύμνης. Τελευτησάσης δὲ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ τῶν παίδων ἑνὸς μόνου, τοῦ ὕστερον Μεθοδίου μοναχοῦ μετονομασθέντος, καὶ Δικαίου τῶν αὐτῶν μονῶν (=Λειμῶνος καὶ Μυρσινιωτίσσης) χρηματίσαντος, αὐτῷ ὑπολειφθέντος, γίνεται ἱερομόναχος καὶ πνευματικὸς πατὴρ Ἰγνάτιος μετονομασθείς, ὅτε καὶ τὰ κατὰ τὴν Καλλωνὴν τῆς ἐπαρχίας Μηθύμνης ἐνταῦθα κείμενα δύω μοναστήρια, τό τε γυναικεῖον τῆς Παναγίας τῆς Μυρσινιοτίσσης ἐπονομαζόμενον καὶ τὸ ἀνδρῶον τῶν παμμεγίστων Ταξιαρχῶν τοῦ Λειμῶνος, ἀνοικοδομεῖν ἐκ βάθρων ἤρξατο (=τῷ 1527) κατὰ τὸ θεωρούμενον μέχρι τῆς σήμερον ἔγγραφον προσηλωτικὸν τοῦ ἰδίου αὐτοῦ πατρός[2] ὃς καὶ μετὰ τὴν τούτων συμπλήρωσιν καὶ ἀπαρτισμόν, ἐλθὼν εἰς τὸ τοῦ Λειμῶνος ἀνδρῶον μοναστήριον, ἐγένετο ἱερομόναχος Ματθαῖος ἐπονομασθείς, ὑποταγὴν ἄκραν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ὁ πατὴρ ἐπιδείξας, καὶ ταύτην μέχρι θανάτου φυλάξας, καρεὶς ὑπὸ τῶν ἰδίων χειρῶν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ· ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ αὐτοῦ ἀναπνοῇ ζητήσας καὶ λαβὼν τὸ θεῖον καὶ μέγα σχῆμα, ἐπωνομάσθη Μακάριος μοναχός (αἰωνία ἡ μνήμη αὐτοῦ !).

«Ὁ δὲ ἅγιος Ἰγνάτιος οἷα κτίτωρ τὰ μὲν ἐξ ἰδίων ἀναλωμάτων, τὰ δὲ καὶ ἐξ ἐλεημοσυνῶν ἑτέρων, χωράφια, ἐλαιῶν δένδρα, ἀμπελῶνας, περιβόλους, ὑδρομύλους καὶ ἕτερα σκεύη καὶ ἱερὰ ἄμφη, καὶ διάφορα βιβλία τούτοις ἀφιερώσας, καὶ κελλία κτίσας, καὶ σταυροπήγια αὐτὰ ἐπὶ Ἱερεμίου τοῦ τότε πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ποιήσας, καὶ ἡγούμενος καὶ πνευματικὸς πατὴρ ἐν αὐτοῖς μέχρι πέντε καὶ δέκα ἐτῶν χρηματίσας, καὶ πολλοὺς μὲν τῶν μοναστῶν ἐν τῷ ἀνδρῴῳ, οὐκ ὀλίγας δὲ τῶν μοναζουσῶν ἐν τῷ γυναικείῳ, τῷ καθ' ἑαυτὸν πρακτικωτάτῳ ἀρετῆς παραδείγματι συλλέξας, οὐ τοῖς τυχοῦσι δὲ καὶ ἐγγράφοις ἁγίων πατέρων ὅροις καὶ ἐντολαῖς ἰδίαις καὶ ἀγράφοις παραδόσεσι διὰ φρικτῶν ἀρῶν καὶ ἐπιτιμίων αὐτοὺς ἀσφαλίσας, ὥστε κοινοβιακῶς διάγειν εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, καὶ μηδένα ἐξεῖναι, κἂν τε τῶν ἐντός ᾖ, κἂν τε τῶν ἐκτὸς ἀμφοτέρων τῶν μοναστηρίων, παραβῆναι ὅσα εἰς ἀκρίβειαν, διαμονήν τε καὶ παρακφυλακὴν τῆς μοναδικῆς πολιτείας κανονικῶς αὐτοῖς ἐξέθετο, καὶ τἆλλα πάντα, ὡς Θεῷ φίλον, ἀρίστά τε καὶ βέλτιστα ὑπὲρ τῆς αὐτῶν σωτηρίας ἐξοικονομήσας, ἀπῆρεν εἰς Βασιλεύουσαν βουλόμενος δευτέροις βασιλικοῖς ὁρισμοῖς καὶ πατριαρχικοῖς σιγγιλιώδεσι γράμμασι ἐπικυρῶσαι πρὸς τὸ μὴ ἐνοχλεῖσθαι παρ' οὐδενὸς τῶν τότε αὐτῷ ἐπαναστάντων καὶ αἰτησάντων βίᾳ τὰ πέριξ τῶν ἱερῶν αὐτοῦ μονῶν ὡς ἴδια κατασχεῖν. Κἀκεῖ ἐπὶ Διονυσίου τὸν οἰκουμενικὸν τότε θρόνον κατακοσμοῦντος διατρίβων, τοῦ μητροπολίτου Μηθύμνης εἰς οὐρανίους μεταστάντος μονάς, δι' ἣν παρὰ πάντων ἐθαυμάσθη λαμπροτάτην τε καὶ ἰσάγγελλον αὐτοῦ πολιτείαν ἀρχιερεὺς Μηθύμνης καὶ ἄκων χειροτονεῖται καὶ εἰς τὸν ἐκείνου νομίμως θρόνον ἐπιπόνως ζητηθεὶς ἀναβιβάζεται.

«Παραγενόμενος δὲ εἰς τὴν αὐτοῦ ἐπαρχίαν καὶ μέχρι ἐτῶν τεσσαράκοντα καὶ πέντε θεοφιλῶς τε καὶ θεαρέστως τὸ ἐμπιστευθὲν αὐτῷ ποίμνιον ποιμάνας, ἐπεὶ προέγνω, ὡς φησι, τὴν ἐκ τοῦ σώματος αὐτοῦ πρὸς Κύριον ἐκδημίαν, καταλαμβάνει τὰς ἱερὰς αὐτοῦ μονὰς, καὶ πλεῖστα τὰ ἐν ἐκείναις πνευματικὰ αὐτοῦ τέκνα διδάξας καὶ εἰς Χριστὸν (ὡς ἔδει) στηρίξας καὶ θεμελιώσας, καὶ ἑτέροις ὅροις διὰ φρικτοτέρων ἀρῶν καὶ ἐπιτιμίων τὴν προτέραν διαθήκην αὐτοῦ ἐπιβεβαιώσας, τελευταῖον τὴν εἰρήνην ἅπασι λιπὼν ἀνεπαύσατο ἐν Κυρίῳ καὶ ἐτάφη, κατὰ τὴν ἐντολὴν αὐτοῦ, ἐν τῷ γυναικείῳ μοναστηρίῳ, ὅπου καὶ ἀνακομιδῆς μετὰ

---

1. Τὸ ὄνομα Καλλονὴ δίδοται κυρίως εἰς περιφέρειαν μεγάλην, ἐν ᾗ ὑπάρχουσι πολλὰ χωρία· ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ὑπῆρχε καὶ χωρίον Καλλονὴ ὀνομαζόμενον. Ὁ περιηγητὴς Dapper (Description des Isles) σημειοῖ τὸ ὄνομα τοῦτο ἔνθα ὑπῆρχε τὸ χωρίον Φάραγγας, ὅπερ πάλιν δὲν σώζεται τὴν σήμερον. Μόνη δὲ ἡ θέσις αὐτοῦ γινώσκεται, κειμένη παρὰ τὴν γυναικείαν μονὴν τῆς Μυρσινιωτίσσης. Ἴσως ἐγεννήθη ἐνταῦθα ὁ ἱερὸς Ἰγνάτιος, διότι σώζεται ἐπιστολὴ αὐτοῦ πρὸς τὸν ἱερέα τοῦ τόπου τούτου, ἐν ᾗ γίγνεται μνεία συγγενοῦς αὐτοῦ, Ἀγαλλιανοῦ τὸ ἐπώνυμον. Ἀλλ' οἱ κάτοικοι τοῦ τόπου διάφορα παραδιδόασι περὶ τοῦ τόπου τῆς γεννήσεως αὐτοῦ, ἰσχυριζόμενοι ὅτι εἶδε τὸ φῶς ὁ Ἰγνάτιος εἰς Παππιανά, ἢ εἰς Λάφια, ἢ εἰς Ἀχερῶνα. Σημειούσθω δὲ ὅτι καὶ αἱ τέσσαρες αὗται θέσεις εἰσὶ πλησιέσταται.

2. Ἀνάγνωθι τοῦτο ἐν σελ. 6-7 τοῦ προλόγου.

ἐννέα χρόνους γενομένης ὑπὸ τοῦ τότε ἁγιωτάτου πάπα καὶ πατριάρχου τῆς μεγαλουπόλεως Ἀλεξανδρείας κυροῦ Σιλβέστρου, τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι εὑρέθη μυροβλυτοῦν· οἷδε γὰρ Κύριος δοξάζειν τοὺς αὐτὸν ἀντιδοξάζοντας, καθά που καὶ αὐτὸς ὁ ἁγιώτατος πατριάρχης ἐν οἷς εἰς μαρτύριον ἐγκατέλιπε χειρογράφοις, αὐτολεξεὶ οὕτω πώς φησιν. «Ἡ μετριότης ἡμῶν σωματικῶς ἐλθοῦσα ἐν τῇ νήσῳ τῆς Μιτυλήνης, καὶ περιελθοῦσα τὰ ἐν τῇ Καλλωνῇ μοναστήρια ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Μηθύμνης, καὶ ἰδοῦσα τὴν τοῦ ἀοιδίμου κτίτορος ἀμφοτέρων αὐτῶν κοινωνίαν τε καὶ συμφωνίαν, ἠγάσθη τὰ μέγιστα, καὶ ἀνακομιδὴν ποιήσασα οἰκειοχείρως εἰς τὸ αὐτοῦ τίμιον λείψανον εὗρεν αὐτὸ μυροβλυτοῦν, ὡς καὶ τὰ ἔργα καὶ ὁ βίος αὐτοῦ ἐμαρτύρει»· ὅπερ καὶ μέχρι τῆς σήμερον τοῖς μετ' εὐλαβείας ἀσπαζομένοις ἐκπέμπει εὐωδίαν ἄρρητον καὶ ἀεννάως θαυματουργεῖ. Ταῖς αὐτοῦ ἁγίαις πρεσβείαις ὁ Θεὸς ἐλευθέρωσον καὶ ἡμᾶς πάσης ἐπηρείας καὶ θλίψεως τοῦ παλαμναίου ἐχθροῦ, καὶ ἀξίωσον ἅπαντας τῆς οὐρανίου μακαριότητος. Ἀμήν».

Ἀριθ. 77α.

Τεῦχος χαρτῶον εἰς 8ον (0,208×0,15) τῆς ΙΣΤ'—ΙΖ' ἑκατοντ., συγκείμενον ἐκ φ. 129 στιλπνοῦ χάρτου.

1. «Ἐκ τῶν ἐπιστολῶν ΙΩΑΝΝΟΥ ΖΩΝΑΡΑ καὶ πρωτασηκρίτου καὶ δρουγκαρίου τῆς βίγλας Ἀποκρίσεις καὶ λύσεις τινῶν τῆς Γραφῆς ζητημάτων, πρὸς τὰς ἐπενεχθείσας αὐτῷ ἐρωτήσεις». Ἀρχ. «Ἐρώτησις α'. Εἰ χρὴ συγκαταβαίνειν τοῖς παιδευσι» κτλ., φ. 1α.

2. ΙΩ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ λόγοι διάφοροι, ἤτοι περὶ μετανοίας ς', περὶ νηστείας β', καὶ περὶ προσευχῆς β', ἀπὸ φ. 81α—122 καὶ 125—127.

3. «Ἐκλογὴ ἐκ τοῦ περὶ προσευχῆς λόγου ἁγ. Ἰω(άννου) τῆς **Κλίμακος**», φ. 123α.

4. Ἐκλογαὶ ἐκ τῶν λόγων **Βασιλείου, Κλίμακος, Εὐαγρίου** καὶ **Θεοδώρου Ἐδέσσης**, φ. 128. Τὸ τέλος αὐτῶν ἐλλείπει.

Ἀριθ. 78.

Τεῦχος χαρτῶον εἰς μ. 8ον (0,235×0,165) γραφὲν περὶ τὰ τέλη τῆς ΙΗ' ἑκατονταετηρίδος.

1. ΑΔΑΜΟΥ ἑρμηνεία εἰς τὸν Σειράχ, ἧς ἡγεῖται «Πρόλογος παρείσακτος ἀδήλου, οὗ ἡ ἀρχή· «Ἰησοῦς οὗτος Σειρὰχ μὲν ἦν υἱὸς» κτλ. Ἡ ἑρμηνεία ἄρχεται οὕτω: «Τῆς ἠθικῆς φιλοσοφίας ἀρχὴ ὁ Θεὸς» κτλ. Διαιρεῖται εἰς κεφ. Α' (ἀπὸ φ. 1—278).

2. ΝΙΚΗΤΑ ΣΕΡΡΩΝ ἐξήγησις τοῦ εἰς τὸν ἐξισωτὴν Ἰουλιανὸν λόγου Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ, φ. 279α.

3. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ἐξήγησις τοῦ εἰς τὰ ἅγια Θεοφάνια λόγου, φ. 293α.

4. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ἐξήγησις τοῦ εἰς Βασίλειον τὸν μέγαν ἐπιταφίου λόγου τοῦ Ναζιανζηνοῦ.

Ἀριθ. 79.

Τεῦχος χαρτῶον εἰς μ. 8ον (0,23×0,17) γραφὲν τῷ 1782 ὑπὸ Γενναδίου μοναχοῦ.

1. «Τοῦ φιλοσόφου κυροῦ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ ἐξήγησις εἰς τοὺς ἐν ταῖς ἱεραῖς δεσποτικαῖς ἑορταῖς ἐκτεθέντας κανόνας, παρὰ τῶν ἁγίων καὶ σοφῶν ποιητῶν, Κοσμᾶ καὶ Ἰωάννου».

2. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ πρὸς τὸν αὐτὸν (ἤτοι τὸν προϊστάμενον τοῦ Ὀρφανοτροφείου) ἐρωτήσαντα περὶ τῆς ὑπακοῆς, τοῦ κοντακίου, τοῦ οἴκου, καὶ τοῦ ἐξαποστειλαρίου, πόθεν οὕτως ἐκλήθησαν». Ἀρχ. «Ἡ μὲν ὑπακοὴ» κτλ.

Εἰς τὸ τέλος: «Ἐτελειώθη ἐν ἔτει ᾳψπβ': ἰουλίου αβ'. 1782 ἰουλίου 14».

Ἀριθ. 80.

Τεῦχος χαρτῶον εἰς μ. 8ον (0,237×0,185) ἀντιγραφὲν τῷ 1787 ὑπὸ Γενναδίου μοναχοῦ ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 70 τεύχους τῆς μονῆς Λειμῶνος. Σύγκειται ἐκ σελίδων 663 καὶ διαιρεῖται εἰς 6' μέρη, ἑκάστου ἔχοντος ἰδιαιτέραν ἀριθμησιν κατὰ σελίδας.

Α'. (Σελ. 1—529). «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἁγίῳ τῆς Ἑρμηνείας τῶν ἀναστασίμων κανόνων τῆς Ὀκτοήχου, ποίημα Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ». Ἀρχ. «Προοίμιον.— Τῆς σῆς πόθῳ καὶ προσηκόντως αἰτήσεως» κτλ. Ὑπὸ τὴν πέζαν ἀναγινώσκεται τὸ ἀκόλουθον σημείωμα: «Ἐτελειώθη ἡ παροῦσα βίβλος παρ' ἐμοῦ τοῦ ταπεινοῦ Γενναδίου μοναχοῦ Μιτυληναίου ἐν Ἀγιάσῳ[1], ἀντιγραφὲν ἐκ τῆς βίβλου εὑρισκο-

1. Ἐν τῇ ἱερᾷ ταύτῃ πόλει τῆς Λέσβου, ἣν οἱ σχολαστικοὶ ὀνομάζουσιν «Ἁγίαν Σιών», ἔγραψε καὶ Νεόφυτος ἱερομόναχος ὁ ἐκ Λέσβου (1703) νομολογικόν τινα κώδικα ἀναλυθέντα ὑπὸ Zachariae-v. Lingenthal ἐν Deffner's Archiv f. Mittel und Neugr. Philologie σ. 223.

μένης τῆς κατὰ τὴν τοῦ Λειμῶνος μονὴν τῆς Μηθύμνης, ἥτις ὑπῆρχεν καλλιγραφημένη καθὼς ἐφανέρωνεν (ἴδε ἀριθ. 70). Ἐτελειώθη ἡ παροῦσα βίβλος, χειρὶ ἁμαρτωλῷ, Ῥωμανοῦ χαρτοφύλακος τοῦ: τὸ δὲ ἐπίλοιπον ἦτον ἐξειλημένον πλὴν τοῦ ἔτους: ,ϛωκδ':—Ἐν ἔτει σωτηρίῳ: 1787: Ἀπριλίου 12»:

Β'. (Σελ. 1—134). «Ἑρμηνεία τῶν ἀναβαθμῶν τῆς ὀκτοήχου συντεθεῖσα παρὰ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΚΑΛΛΙΣΤΟΥ τοῦ Ξανθοπούλου, ἀξιώσεως ἕνεκεν τινὸς τῶν ἑαυτοῦ φίλων· οὗ περ τὴν κλίσιν (sic), διεφθαρμένου τοῦ πρωτοτύπου τυγχάνοντος σὺν τῷ προοιμίῳ, ἀμοιρήσαμεν. Ἀρξάμενοι μόνον ἅπερ εἰσὶ ταῦτα τὰ ἑπτά»[1] κτλ. Εἰς τὸ τέλος: «Ἐκ τῆς τοῦ Λειμῶνος βιβλίου ἐγράφη, τῆς κειμένης κατὰ Μήθυμναν, τοῦ πρωτοτύπου γραφέντος ἐν ἔτει ,ϛωκδ'». Ἕπεται ἀδήλως ἡ περὶ τῆς ὑπακοῆς κτλ. (ἴδε ἀριθ. 79) ἐπιστολιμαία διατριβὴ Θεοδώρου τοῦ Προδρόμου, μεθ' ἣν τὸ ἑξῆς σημείωμα: «Ἐκαλλιγραφήθη παρ' ἐμοῦ Γεννα-δίου μοναχοῦ, Ἰδηρίτου Μυτιληναίου, ἐν τῇ μονῇ, τοῦ εὐαγγελιστοῦ παρθένου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου τῆς κατὰ νῆσον Πάτμου. Ἐν ἔτει 1783: ἐν μηνὶ φεβρουαρίῳ 17».

Ἀριθ. 81.

Γ' **Πεντηκοστάριον** μεμβρανινον εἰς μ. 8ον (0,24×0,17) τῆς ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατοντ. Σύγκειται ἐκ φ. 28.

Ἀριθ. 82.

Τεῦχος χαρτῶον εἰς 8ον (0,215×0,15) γραφὲν τῷ 1575, ἐκ φ. στιλπνοῦ χάρτου 369. Περιεχόμενα·

1. «Περίοδοι τοῦ ἁγ. Ἰω. τοῦ Θεολόγου καὶ τοῦ αὐτοῦ μαθητοῦ Προχόρου· συγγραφεῖσα παρ' αὐτοῦ, εἰς ἀπόδειξιν». Ἀρχ. «Ἐγένετο μετὰ τὸ ἀναληφθῆναι»[1], φ. 1α κ. ἑ.

2. Βίος καὶ πολ. Συμεὼν τοῦ διὰ Χριστὸν Σαλοῦ. Ἀρχ. «Οἱ τὸ διδασκαλικὸν πρὸς ἀλλήλους»[2] κτλ., φ. 129α.

3. «ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ μοναχοῦ ὅρους τοῦ Σινᾶ· λόγος περὶ τῆς ἁγίας συνάξεως· καὶ περὶ τοῦ μὴ κρίνειν καὶ μνησικακεῖν». Ἀρχ. «Ἀεὶ μὲν»[3], φ. 196α.

4. Βίος καὶ πολ. Πέτρου τοῦ Ἀθωνίτου[4]. Ἀρχ. «Τὸ τοὺς τῶν ἁγίων βίους», φ. 215α.

5. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Ἀλεξανδρείας «λόγος εἰς τὸν ἐκ γεννετῆς τυφλόν». Ἀρχ. «Πολυσπούδαστον πᾶσιν»[5], φ. 248α.

6. «Πράξεις τοῦ ἁγ. προτοκλήτου τῶν ἀποστόλων Ἀνδραίου· καὶ ὅσα ἐπὶ τῆς θαλάσσης ὁμίλησε μετὰ τοῦ Κυ καὶ ὅσα διεπράξατο εἰς τὴν χώρα τῶν ἀνθρωποφάγων, καὶ ποίω τρόπω κατήγαγεν αὐτοὺς ζῶντας εἰς ἅδην· καὶ πῶς ἐδέξατο ἡ πόλις τὸ κήρυγμα αὐτοῦ». Ἀρχ. «Προεῴληφεν ὦ φιλοχριστε»[6], φ. 270α.

7. «Ἐκ τῶν Περιόδων Φιλίππου τοῦ ἀποστόλου ἀπὸ πράξεως ιε', μέχρι τέλους ἐν ἔστω (sic) μαρτύριον». Ἀρχ. «Κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον»[7], φ. 287α.

8. Βίος καὶ μαρτ. «Βευβρωνίας»[8]. «Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Διοκλητιανοῦ»[9], φ. 305α.

9. Μαρτ. ἁγ. Χαραλάμπους. Ἀρχ. «Βασιλεύοντος τοῦ κυρίου»[10], φ. 343α.

1. Τὸ πόνημα τοῦτο τοῦ Νικηφόρου Καλλίστου ἐξεδόθη τὸ πρῶτον μετὰ κριτικῆς ἐπεξεργασίας ὑπὸ Κυρίλλου Ἀθανασιάδου, ἐπὶ τῇ βάσει τριῶν κωδίκων. Προσέθετο δὲ ὁ ἐκδότης καὶ ἀξιολογώτατον βίον τοῦ ἱεροῦ Καλλίστου μετὰ καταλόγου τῶν συγγραμμάτων λίαν πληρεστέρου τοῦ ἐν τῇ Φαβρικίου Βιβλιοθήκῃ (τόμ. VIII σ. 437) ἀναγινωσκομένου. Ἐπιγράφεται δὲ ἡ εἰρημένη ἔκδοσις οὕτως: «Ἑρμηνεία εἰς τοὺς ἀναβαθμοὺς τῆς Ὀκτωήχου παρὰ Νικηφόρου Καλλίστου τοῦ Ξανθοπούλου. Νῦν πρῶτον τύποις ἐκδοθεῖσα κελεύσει τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων κυρίου κυρίου Κυρίλλου τοῦ Β'. Ἧς προτέτακται καὶ προλεγόμενα (σελ. γ'—ξέ) ὑπὸ τοῦ ἐν ἱεροδιακόνοις Κυρίλλου Ἀθανασιάδου τοῦ Ἁγιοταφίτου. Ἐν Ἱεροσολύμοις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τοῦ Π. Τάφου, ᾳΩΞΒ'».

1. Ἀποσπάσματα τοῦ ἀποκρύφου τούτου βιβλίου εὑρίσκονται ἐν Συναγωγῇ Παύλου τοῦ Εὐεργετινοῦ, σ. 322, 631, 819.

2. Leontii Neap. episcopi ἐν Migne Patrol. τ. 93 σελ. 1669.

3. Migne, Patrol. τ. 89, σ. 825. Ἴδε ἀνωτ. σ. 60, ἀριθ. 51, 25.

4. Ἴδε περὶ αὐτοῦ Νικοδήμου, Συναξ. Β', σ. 201., ἔνθα ἀναφέρεται καὶ ἕτερον ἀντίγραφον τοῦ αὐτοῦ βίου. Ὁ δὲ Harless καὶ Φαβρίκιος σημειοῦσι μόνον τὸ εἰς αὐτὸν ἐγκώμιον Γρηγορίου Παλαμᾶ (X, σ. 312).

5. Migne. Patrol. τ. 28, σ. 1001. Ἴδε ἀνωτ. σ. 60, ἀριθ. 51, 43.

6. Ἴδε ἀνωτ. σ. 36, ἀριθ. 15, 31.

7. Ἴδε ἀνωτ. σ. 35, ἀριθ. 15, 15.

8. γρ. Φευρωνίας.

9. Ἴδε Fabr. X, σ. 228. Νικοδ. Συναξ. Β'. σ. 222-223. — Παράφρ. Ἀγαπίου (Καλοκαιρ. σ. 103).

10. Ἴδε Fabr. X, σ. 209—Νικοδ. Συναξ. Α'. σ. 450.—Παράφρ. Ἀγαπίου, Ν. Παράδ. σ. 401.

10. ΑΔΗΛΟΥ «περὶ τοῦ πῶς νὰ εὑρίσκει τὸ ἅγιον Πάσχα καθεὶς ἄνθρωπος χριστιανὸς ἀεὶ καὶ πάντοτε». Διαιρεῖται εἰς Γ' κεφάλαια. Ἐκ τοῦ Β' κεφ. βεβαιοῦμαι ὅτι τὸ παρὸν τεῦχος ἐγράφη κατὰ τὸ ,φοε' ἔτος. Παρέπονται κανόνια τοῦ εὑρίσκειν τὸν ἦχον καὶ τὸ ἑωθινόν, τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων, τὸ ἅγιον Πάσχα, καὶ «Σεληνοδρόμιον παντοτεινόν».

Ἀριθ. 83.

Τεῦχος χαρτῶον εἰς 8ον (0,212×0,152) τῆς ΙΣΤ' ἑκατονταετηρίδος, συγκείμενον ἐκ τετραδίων α'—ξγ'. Ἐπιγράφεται:

«Λόγοι διάφοροι περιέχοντες τὰς τῶν παθῶν πάντων κατηγορίας δι' ἐνιστόρων παραδειγμάτων τῆς τε παλαιᾶς καὶ νέας Διαθήκης ἀπὸ Ἀδὰμ καὶ καθεξῆς· συγγραφέντες παρὰ Συμεὼν μοναχοῦ ἀνδρὸς καὶ παναθλίου ἁμαρτωλοῦ· πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἑκάστης κατηγορίας τὸν ταλαιπωρὸν ἀναφέροντος· ἐν κεφαλαίοις τριάκοντα καὶ δυσί, καθὼς ὑποτέτακται». Ἕπεται ὁ πίναξ μετὰ τῆς ἀρχῆς ἑκάστου κεφαλαίου. Τὸ πρῶτον κεφ. ἐπιγράφεται «Λόγος πρῶτος περὶ τοῦ δεῖν πάντων (sic) τῶν οἰκείων ἁμαρτιῶν τὴν ἐξομολόγησιν ποιεῖσθαι· καὶ διὰ παντὸς πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχειν τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον· οὗ ἡ ἀρχή: Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι»[1].

Ἐπὶ τοῦ 1α φ. ὁ ἀντιγραφεὺς ἐσημείωσε τὰ ἑξῆς: *Συγγραφεῖσα αὕτη ἡ βίβλος παρὰ κυροῦ Συμεὼν τοῦ Μεταφραστοῦ καὶ νέου Θεολόγου*».

Ἀριθ. 84.

Τεῦχος χαρτῶον εἰς 8ον (0,25×0,135) τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος, συγκείμενον ἐκ φ. 345. Περιεχόμενα·

1. «Ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς α' Συνόδου» Ἀρχ. «*Πρότασις φιλοσόφου τινὸς ὑπὲρ τοῦ [αἱρεσι]άρχου Ἀρείου ποιουμένου τοῖς λόγοις*» κτλ., φ. 1α.

2. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ὁμιλίαι, φ. 34β.

3. ΑΔΗΛΟΥ «περὶ τοῦ πῶς δεῖ γνῶναι τὴν ἴνδικτον». Ἀρχ. «*Προστίθει ἀεὶ τῷ ἔτει*», 44β. Ἕπονται ἕτερα κεφάλαια περὶ τῆς σελήνης, περὶ τοῦ πασχαλίου καὶ περὶ τῶν ἐμπακτῶν τῶν μηνῶν.

4. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ὁμιλίαι μγ', φ. 46β—255α.

5. «Εὐχὴ λεγομένη πρὸ τῶν πυλῶν τῆς πόλεως, ἄρτι τοῦ ἀρχιερέως εἰσέρχεσθαι μέλλοντος». Ἀρχ. «*Δέσποτα κύριε*», φ. 255β.

6. «Περὶ βαθμῶν ἀγχιστείας καὶ γάμων κεκωλυμένων καὶ ἀκωλύτων». Ἀρχ. «Ἡ *συγγένεια, γενικόν ἐστιν ὄνομα*», φ. 257α.

7. «Τῶν ὁσίων . . . οἰκουμενικῶν διδασκάλων ὁμολογία». Ἀρχ. «*Μίαν ὁμολογῶ καὶ δοξάζω*». φ. 263α.

8. «Κεφάλαια τῆς αἱρέσεως Ἀκινδύνου καὶ Βαρλαὰμ· ἅτινα ἀνετράπησαν συντετμημένως, παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου καὶ σοφωτάτου π. ἡ., πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως κυροῦ ΦΙΛΟΘΕΟΥ. Ἀναριθμοῦνται δὲ εἰς ιδ'». Ἀρχ. «*Λέγουσιν ἐναντιούμενοι*», φ. 266β.

9. «Ἀπὸ τῶν πρακτικῶν τῆς οἰκουμενικῆς ἁγίας ἕκτης Συνόδου». Ἀρχ. «*Τίς γὰρ εἰ καὶ βραδὺς εἴη πρὸς τὸ νοῆσαι*», φ. 284α.

10. «Ἀπὸ τοῦ περὶ κληρονομίας ἀνιόντων καὶ κατιόντων, καὶ περὶ τῶν ἐκ πλαγίου συγγενῶν· καὶ τίνες ἐξ αὐτῶν προτιμῶνται». Ἀρχ. «*Χρὴ γινώσκειν ὡς ἡ παρὰ*», φ. 285α.

11. «Περὶ τῶν ἀφηλίκων, ἀπὸ τῶν Ρωμαϊκῶν». Ἀρχ. «*Ὁ δωροῦμενος ἀφήλικι, καὶ ὕστερον*», φ. 290α. Ἕπεται κεφ. «περὶ τάφων καὶ τῆς δαπάνης τῆς ἐξ ἀδιαθέτου διδομένης κληρονομίας εἰς αὐτούς». Ἀρχ. «*Δαπάνη ταφῆς ἐστιν*», φ. 290β. Παρέπονται δύο τύποι ἐπιστολῶν πρὸς φίλους καὶ πρὸς πενθοῦντας.

12. ΑΔΗΛΟΥ «λόγος ἀντιρρητικὸς κατὰ Λατίνων, ὅτι οὐχὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον». Ἀρχ. «*Λέγουσι τὴν ἀλώπεκα παραινεῖν*», φ. 300α.

13. «ΦΩΤΙΟΥ πατριάρχου Κων/πόλεως, κεφάλαια σύντομα κατὰ Λατίνων· ὅτι οὐκ ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ, ἀλλ' ἐκ τοῦ Πατρὸς μόνον». Ἀρχ. «*Ἅπαντες ἡμεῖς οἱ χριστιανοί*», φ. 312α

14. «Ἐκ τῆς πρώτης Συνόδου περὶ τῆς ἁγίας Τριάδος πρὸς φιλοσόφω τινὶ ἐκδήλωσις». Ἀρχ. «*Γράφουσιν οἱ ἅγιοι περὶ πηγῆς*», φ. 315β.

15. «Ὁμολογία Συνοδική», ἧς ἡ ἀρχὴ «*Πιστεύω εἰς ἕνα Θεόν*»—καὶ «Εὐχὴ ἐπὶ σωμάτων, μὴ διαλυθέντων», φ. 317α—321α

1. Περὶ τοῦ συγγράμματος τούτου ἴδε ἐκτενέστερον ἐν Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως, Καταλ. τῶν χειρογρ. τῆς ἐν Σμύρνῃ βιβλιοθ. τῆς Εὐαγγ. Σχολῆς, σ. 29, ἀρθ. Β—1. Σημειούσθω δὲ ὅτι ἐδημοσιεύθη παρὰ Παϊσίου Ἱερομονάχου ὑπὸ τὴν ἐπιγραφήν: «Κατάνυξις, σύγγραμμα ἱερὸν συντεθὲν ὑπὸ τοῦ ὁσ. καὶ θεοφ. π. Συμεὼν τοῦ Μεταφραστοῦ. Ἐν Ἀθήναις, 1875».

16. «Ἐκ τοῦ ΠΑΤΕΡΙΚΟΥ» Ἀρχ. «*Γέγραπται ἐν τῇ βίβλῳ τῶν πατέρων*», φ. 321β.

17. ΦΩΤΙΟΥ ἀπόσπασμα, οὗ ἡ ἀρχή: «*Εἰ προβάλλεται μὲν καὶ ὁ Υἱὸς· τὸ πνεῦμα δὲ τῆς προβολῆς ἀποστρέφηται*»[1], φ. 325α. Ἐλλείπει τὸ τέλος.

18. ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ Κύπρου «λόγος εἰς τὴν θεόσωμον ταφὴν τοῦ Κυρίου κτλ. καὶ εἰς τὸν ἐξ Ἀριμαθείας Ἰωσὴφ· καὶ εἰς τὴν ἐν τῷ Ἅδῃ γενομένην παραδόξως Κυρίου κατάβασιν». Ἀρ. «*Τί τοῦτο σήμερον*», φ. 326α.

Ἀριθ. 85.

Εὐχολόγιον χαρτῶον εἰς 8ον (0,215×0,153) τῆς ΙΕ' ἑκατοντ., συγκείμενον ἐκ φύλλων ἠριθμημένων τμθ'. Πολλὰ φύλλα ἐγράφησαν μεταγενέστερον, ἴσως ὑπὸ τοῦ καθηγουμένου Δημητρίου, οὗ ἡ διὰ μονοκονδυλίας ὑπογραφὴ ἀναγινώσκεται ἐν τέλει τοῦ πίνακος: «† *ὁ καθηγούμενος τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς καὶ σεβασμίας μονῆς τοῦ Δειμῶνος Δημήτριος*...».

Ἀριθ. 86.

Τεῦχος χαρτῶον εἰς 8ον (0,215×0,153) τῆς ΙΕ'-ΙΣΤ' ἑκατοντ., συγκείμενον ἐκ φ. 350. Περιεχόμενα·

1. Ὁμιλία εἰς τὸν Εὐαγγελισμόν, ἧς ἐλλείπει ἡ ἀρχή, φ. 1α.

2. ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΕΩΜΕΤΡΟΥ «λόγος προσφωνητικός, ἢ χαριστήριος εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν» κτλ. Ἀρχ. «*Χαίρετε· τοῦτό μου*»[2], φ. 10β.

3. ΙΩ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ «λόγος εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς Θεοτόκου». Ἀρχ. «*Πάλιν χαρᾶς εὐαγγέλια*»[3], φ. 21α.

4. ΑΔΗΛΟΥ[4] «λόγος εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν» κτλ. Ἀρχ. « . . . *σῆλθον πρὸς τὴν προφῆτιν*», φ. 24β. Ἐν τῷ φ. 28β ἀναγινώσκομεν τὸ ἑπόμενον σημείωμα: *Λύπη* (sic) *καὶ ἀπειδώθεν καὶ ἔμπροσθεν ἀπὸ τὸν εὐαγγελισμὸν φυλ. α'· καὶ φυλ. α' ἀπὸ τὴν ἀρχήν του*».

5. Μαρτύριον τοῦ ἁγ. Γεωργίου· ἐλλείπει ἐκ τῆς ἀρχῆς ἓν φύλλον· φ. 33α.

6. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΟΥ «λόγος εἰς τὸν ἁγ. μεγαλομ. καὶ τροπαιοφ. Γεώργιον». Ἀρχ. «[Ἔ]θος τοῦτο τῶν λόγοις»[1], φ. 45α.

7. «Τοῦ σοφωτάτου μεγάλου λογοθέτου τοῦ ΑΚΡΟΠΟΛΙΤΟΥ λόγος εἰς τὸν ἀπόστολον καὶ εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην τὸν Θεολόγον»[2]. Ἀρχ. «*Τί δὲ ἄρα ἠμῖν ὁ πάμμεγας Ἰωάννης*», φ. 65β. Ὑπὸ τὴν πέζαν τοῦ λόγου τούτου: «*Λύπη* (sic) *ἀπόδε καὶ ἔμπροσθεν ἀπὸ τὸν βίον τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου φυλ. α'*». Ἕπονται δύο φύλλα ἄγραφα.

8. Λόγος εἰς τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον[3], οὗ ἡ ἀρχὴ ἐλλείπει· « . . . *τοῦ καὶ Χλωροῦ, εἰς τοῦτο δηλῆδη παρὰ τῶν βασιλέων, ἀπὸ Ρώμης πρὸς Περσίδα σταλέντος*», φ. 84α

9. «Τοῦ σοφωτάτου λογοθέτου κυροῦ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΑΚΡΟΠΟΛΙΤΟΥ λόγος εἰς τὴν ἁγ. ὁσιομ. καὶ θαυματ. Θεοδοσίαν». Ἀρχ. «*Γυναῖκα μὲν ἀνδρείαν*»[4], φ. 112α.

10. Μαρτ. Θεοδώρου τοῦ στρατηλάτου. Ἀρχ. «*Ἀκαιρίῳ τῷ βασιλεῖ, πολλῇ κεχρημένῳ*»[5], φ. 125α. Τὸ τελευταῖον φ. κατὰ μέγα μέρος ἀποκεκομμένον.

11. «Τοῦ σοφωτάτου κυροῦ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΔΑΦΝΟΠΑΤΟΥ· ἐγκώμιον εἰς τὸ γεννέσιον τοῦ τιμίου προφ. προδρ. καὶ βαπτ. Ἰωάννου». Ἀρχ. «*Εἰ μὲν ὁ τοῦ λόγου κῆρυξ*»[6], φ. 135α.

12. ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ ΒΟΣΤΡΩΝ «λόγος εἰς τὸ γενέθλιον τοῦ ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου

1. Τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο εἴληπται ἐκ μικρᾶς συγγραφῆς τοῦ Φωτίου, ἣν ὅρα ἐν Migne Patrol. τ. 102, σ. 393, § η', ἔνθα ἀντὶ «ἀποστρέφηται» ἀναγινώσκεται «ἀποστέρηται».

2. Ἴδε Migne, Patrol. τ. 106, σ. 812.

3. Ὁ λ. οὗτος φέρεται καὶ ἐπ' ὀνόματι Γρηγορίου Νεοκαισαρείας· ἴδε Harloss—Fabr. X, σ. 281 καὶ τὸ ὑπ' ἀρθ. 87 χειρ. τεῦχος.

4. Τὸ ὄνομα ἐσβεσμένον ἐν τῷ κώδικι.

1. Migne, Patrol. τ. 142, σ. 300.

2. Τὸν λόγον τοῦτον οὔτε ὁ Φαβρίκιος (VII, σ. 767 καὶ X, σ. 256—57) οὔτε ὁ Νικόδημος (Συν. Α', σ. 76 καὶ Β', σ. 135 ἐν ὑποσημ.) γινώσκουσιν.

3. Ἴσως ὁ λόγος οὗτος ἔργον ἐστὶ τοῦ Κ. Ἀκροπολίτου, οὗ ποιεῖται μνείαν μόνος ὁ Νικόδημος (Β', σ. 163 ἐν ὑποσημ.). Ὁ περιβόητος πλαστογράφος Κ. Σιμωνίδης ἐξετύπωσεν ἐν Λονδίνῳ τῷ 1853 φυλλάδιον ἐπιγραφόμενον «Ἐγκώμιον Κωνστ. Ἀκροπολίτου . . . εἰς . . . Κωνσταντῖνον τὸν μέγαν» κτλ. Ἡ ἀρχὴ τοῦ ἐγκωμίου τούτου ἔχει μὲν ὡς παρὰ Νικοδήμῳ, ἀλλὰ τὴν σημειωθεῖσαν ἐν ἀρχῇ φράσιν τοῦ ἡμετ. χειρογράφου οὐχ εὗρον ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Σιμωνίδου.

4. Migne, Patrol. τ. 140, σ. 893.

5. Ἴδε Fabr. X, σ. 333.—Νικοδ. (Συναξ. Α', σ. 446 ἐν ὑποσημ.—Παράφρασις βίου τινὸς τοῦ ἁγ. Θεοδώρου εὕρηται ἐν «Θησαυρῷ Δαμασκηνοῦ» σ. 177 κ. ἑ.

6. Τὸ ἐγκώμιον τοῦτο εὕρηται ἐκδεδομένον ἐπ' ὀνόματι Θεοδωρήτου ἐπισκόπου Κύρου. Migne, Patrol. τ. 84, σ. 33. Πρβλ. Fabr. VI, σ. 537 καὶ VII, σ. 440.

καὶ βαπτ. καὶ εἰς τὸν ἀσπασμὸν τῆς Θεοτόκου». Ἀρχ. «Ἐν γεννητοῖς γυναικῶν», φ. 141[6]. Ἴδε ἀριθ. 43,10.

13. «ΑΕΟΝΤΟΣ δεσπότου ἐγκώμιον εἰς τὸ γενέσιον τοῦ ἁγ. Ἰωάννου» κτλ. Ἀρχ. «Ἀρχὴ τῷ κόσμῳ χαρᾶς»[1], φ. 147[α].

14. ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΤΟΥΔΙΤΟΥ «ἐγκώμ. εἰς τὸ γενν. τοῦ ἁγ. Ἰω. τοῦ Προδρόμου». Ἀρχ. «Ἀηδόνι τινὶ πολυφώνῳ»[2], φ. 154[α].

15. «ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ἀρχιεπ. Θεσσαλονίκης, ὁμιλία ἐκφωνηθεῖσα κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν ἁγ. κορυφ. καὶ ἀποστ. Πέτρου καὶ Παύλου». Ἀρχ. «Ἡ τῶν ἁγίων ἑκάστου μνήμη»[3], φ. 160[6]· τὸ 161 φ. κεκομμένον κατὰ τὸ ἥμισυ.

16. «Ὑπόμνημα διαλαμβάνον τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰ ἄθλα καὶ ἀποδημίας καὶ τελείωσιν τῶν ἁγίων πανευφήμων καὶ κορυφαίων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου». Ἀρχ. «Καὶ τῶν τεχνῶν, οὐ μόνον», φ. 167[α], ὅπερ ἐστὶ κεκομμένον κατὰ τὸ ἥμισυ.

17. ΙΩ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ἐγκώμιον εἰς τοὺς ἁπος. Πέτρον καὶ Παῦλον. Ἀρχ. «Οὐρανοῦ καὶ γῆς ἄμιλλαν»[4], φ. 180[α].

18. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ «ἐγκώμιον εἰς τὸν προφήτην Ἠλίαν». Ἀρχ. «Πρότερον μὲν τῶν Ἰουδαίων»[5], φ. 189[α].

19. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ἐγκώμ. εἰς τὸν πρωτομ. Στέφανον. Ἀρχ. «Πάντες οἱ μὲν τῶν μαρτύρων»[6], φ. 193[α]. Ἐλλειπές.

20. ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΡΗΤΗΣ «λόγος εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν» κτλ. Ἀρχ. «Ὅσοι τῇ κενώσει τοῦ λόγου»[7], φ. 195[α].

21. ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ ΤΟΥ ΚΕΡΑΜΕΩΣ «λόγος εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν» κτλ. Ἀρχ. «Οἷόν τι πάσχειν»[8], φ. 207[α].

22. ΑΜΦΙΛΟΧΙΟΥ Ἰκονίου «λόγος εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν» κτλ. Ἀρχ. «Ἤκουσας ἀρτίως ἀγαπητὲ»[9], φ. 217[6].

23. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ «λόγος εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν» κτλ. Ἀρχ. «Ὁ φιλάνθρωπος Ἰησοῦς»[10], φ. 222[α].

24. ΙΩ. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ «λόγος εἰς τὴν ὑπερένδοξον Μεταμόρφωσιν» κτλ. Ἀρχ. «Δεῦτε πανηγυρίσωμεν»[1], φ. 229[6].

25. ΙΩΑΝΝΟΥ ΕΥΧΑΪΤΩΝ «λόγος εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς ὑπερενδ. ἁγ. δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας». Ἀρχ. «Ἐπὶ τὴν μητέρα τοῦ Λόγου»[2], φ. 244[α].

26. ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ «λόγος εἰς τὴν πάνσεπτον Κοίμησιν» κτλ. Ἀρχ. «Ἔστι μὲν ἀνθρώπων»[3], φ. 257[α].

27. «ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΡΗΤΗΣ εἰς τὴν ἁγ. Κοίμησιν τῆς ἀειπαρθένου Θεομήτορος». Ἀρχ. «Καλεῖ πάλιν ἡμᾶς»[4], φ. 270[α].

28. ΙΩ. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ «ἐγκώμιον εἰς τὴν πάνσεπτον Κοίμησιν» κτλ. Ἀρχ. «Ἔθος ἐστὶ τοῖς ἐρωτικῶς»[5], φ. 278[α].

29. ΓΕΡΜΑΝΟΥ (Α') Κ/ΠΟΛΕΩΣ «ἐγκώμ. εἰς τὴν πάνσ. Κοίμησιν» κτλ. Ἀρχ. «Φήμη καλὴ καὶ ἀγαθὴ»[6], φ. 283[α].

30. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ «ἐγκώμ. εἰς τὴν πάνσ. Κοίμησιν τῆς ὑπεραγ. Θεοτόκου». Ἀρχ. «Παυσάσθωσαν τῶν ἀρετικῶν»[7], φ. 289[6].

31. ΦΙΛΟΘΕΟΥ Κ/ΠΟΛΕΩΣ «ὁμιλία εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς παναγίας δεσπ. ἡ. τῆς Θεοτόκου». Ἀρχ. «Ἧκω τήμερον ὦ φίλοι», φ. 294[α].

32. ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΡΗΤΗΣ «λόγος εἰς τὴν ἀποτομὴν τοῦ τιμ. ἐνδ. προφ. προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου». Ἀρχ. «Πηδᾷ καὶ γῆθος»[8], φ. 313[α].

33. «ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΣΕΛΕΥΚΕΙΑΣ, εἰς τὴν ἀποτομὴν τοῦ τιμ. προφ. προδρ. καὶ βαπτ. Ἰω(άννου)· καὶ εἰς τὴν παμμίαρον καὶ πανασελγῆ Ἡρωδιάδα»[9]. Ἀρχ. «Τὴν τῆς Ἡρωδιάδος ὄρχησιν», φ. 327[α].

34. ΙΩ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ «ἐγκώμ. εἰς τὸν ἁγ. Ἰωάννην τὸν Πρόδρομον καὶ βαπτιστὴν τοῦ Σωτῆρος». Ἀρχ. «Ὡς περ τις ἀνὴρ»[10], φ. 331[6].

---

1. Fabr. Bibl. Gr. X, σ. 257.
2. Migne, Patrol. τ. 99, σ. 748.
3. Αὐτ. τ. 151, σ. 353.
4. Αὐτ. τ. 59, σ. 491.
5. Αὐτ. τ. 56, σ. 583.
6. Αὐτ. τ. 59, σ. 699.
7. Αὐτ. τ. 97, σ. 932.
8. Αὐτ. τ. 132, σ. 1020.
9. Ἐν ἄλλοις χειρ. ὁ λόγος οὗτος ἀποδίδοται τῷ Ἰω. Χρυσοστόμῳ. Fabr. Bibl. Gr. X, σ. 243.
10. Migne, Patrol. τ. 89, σ. 1361.

1. Migne, Patrol. τ. 96, σ. 545.
2. Iohannis Euchait. ed. P. de Lagarde, σ. 147, ἀριθ. 183.
3. Migne, Patrol. τ. 96, σ. 721.
4. Αὐτ. τ. 97, σ. 1089.
5. Αὐτ. τ. 96, σ. 753.
6. Αὐτ. τ. 98, σ. 360.
7. Αὐτ. τ. 98, σ. 348.
8. Αὐτ. τ. 97, σ. 1109.
9. Ἐν ταῖς ἐκδόσεσιν ἐπιγράφεται ὁ λόγος οὗτος ἁπλῶς «εἰς τὴν Ἡρωδιάδα». Migne, Patrol. τ. 85, σ. 225.
10. Migne, Patrol. τ. 59, σ. 521.

35. ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ ΚΕΡΑΜΕΩΣ «ὁμιλία εἰς τὴν ἀποτομὴν τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ τιμ. Προδρόμου». Ἀρχ. «Καλῶς ἐφήρμοσεν ἡ τάξις»[1], φ. 335[α].

36. «ΜΙΧΑΗΛ μοναχοῦ καὶ συγκέλλου· ἐγκώμιον εἰς τὴν κατάθεσιν τῆς τιμίας ζώνης τῆς ὑπεραγ. δεσπ. ἡ. Θεοτόκου». Ἀρχ. «Τίς ὁ φαιδρὸς σύλλογος οὗτος»[2], φ. 339[6].

37. «ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ἀρχιεπισκ. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ὁμιλία εἰς τὴν ἀποτομὴν τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ τιμ. προφ. προδρόμου καὶ βαπτ. Ἰωάννου». Ἀρχ. «Εἰ τίμιος ὁ θάνατος»[3], φ. 345[α].

Ἀριθ. 87.

Τεῦχος χαρτῶον εἰς 8[ον] (0,215×0,15) τῆς ΙΣΤ' ἑκατοντ., συγκείμενον ἐκ τετραδίων ἀριθ. νϛ'. **Πανηγυρικὸν** περιέχον

1. «ΙΑΚΩΒΟΥ ἀποστόλου τοῦ Ἀδελφοθέου, λόγος εἰς τὴν ὑπεραγίαν δέσποιναν ἡμῶν Θεοτόκον». Ἀρχ. «Ἐν ταῖς ἱστορίαις τῶν δώδεκα», φ. 1[α].

2. ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΡΗΤΗΣ «λόγος σχεδιασθεὶς εἰς τὴν ὕψωσιν τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ». Ἀρχ. «Σταυροῦ πανήγυριν», φ. 11[6].

3. «ΓΕΩΡΓΙΟΥ ἀρχιεπ. ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑΣ· λόγος εἰς τὰ εἰσόδια τῆς ὑπεραγ. Θεοτόκου». Ἀρχ. «Καλὰς ἡμῖν ὑποθέσεων», φ. 18[α]

4. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ «λόγος εἰς τὴν κατὰ σάρκα γέννησιν τοῦ Κυρίου» κτλ. Ἀρχ. «Χριστοῦ γέννησις», φ. 27[α].

5. ΙΩ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ «λόγος εἰς τὴν γενέθλιον ἡμέραν τοῦ Σωτῆρος» κτλ. Ἀρχ. «Ἀπάλαι πατριάρχαι», φ. 34[6].

6. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ «ὁμιλία προτρεπτικὴ εἰς τὸ βάπτισμα». Ἀρχ. «Ὁ μὲν σοφὸς Σολομῶν», φ. 46[α].

7. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ «λόγος εἰς τὰ ἅγια Φῶτα». Ἀρχ. «Νῦν γνωρίζω τὴν ἐμὴν», φ. 55[6].

8. ΑΜΦΙΛΟΧΙΟΥ ΙΚΟΝΙΟΥ «λόγος εἰς τὴν Ὑπαπαντὴν τοῦ Κυρίου κτλ. καὶ εἰς τὸν Συμεῶνα· καὶ εἰς Ἄνναν τὴν προφήτην (sic)». Ἀρχ. «Πολλοὶ τῶν μεγάλων», φ. 66[6].

9. ΙΩ. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ «λόγος εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν» κτλ. Ἀρχ. «Νῦν ἡ τῆς βασιλίδος βασιλική», φ. 72[6].

10. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ Νεοκαισαρείας «λόγος εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν» κτλ. Ἀρχ. «Πάλιν χαρᾶς εὐαγγέλια», φ. 80[α].

11. ΙΩ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ «λόγος εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν» κτλ. Ἀρχ. «Πάλιν χαρᾶς εὐαγγέλια», φ. 87[α].

12. Μαρτύριον τοῦ μεγαλομάρτυρος Δημητρίου. Ἀρχ. «Εἶχε μὲν τὰ Ῥωμαίων», φ. 90[5].

13. «ΠΑΝΤΟΛΕΟΝΤΟΣ διακόνου καὶ χαρτοφ. τῆς Μ. Ἐκκλησίας, διήγησις θαυμάτων τοῦ θείου ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ». Ἀρχ. «Μεγάλαι καὶ πολλαί», φ. 98[α].

14. ΙΩΑΝΝΟΥ ΕΥΧΑΪΤΩΝ «λόγος εἰς τοὺς ἁγίους τρεῖς ἱεράρχας, Βασίλειον τὸν Μέγαν, Γρηγόριον τὸν Θεολόγον καὶ Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον». Ἀρχ. «Πάλιν Ἰωάννης», φ. 123[6]. Ἴδε ἀριθ. 24, 18.

15. ΓΕΡΜΑΝΟΥ (Α') Κ/πόλεως «λόγος εἰς τὴν παναγίαν Θεοτόκον· ὅτε προσηνέχθη ἐν τῷ ναῷ τριετίζουσα ὑπὸ τῶν αὐτῆς γονέων». Ἀρχ. «Ἰδοὺ καὶ πάλιν ἑτέρα», φ. 138[α].

16. Μαρτ. τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου. Ἀρχ. «Διαλαμπτιστὸς ὁ Ῥωμαίων», φ. 146[α].

17. ΠΡΟΚΛΟΥ Κ/πόλεως «εἰς τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Εὐαγγελιστὴν καὶ Θεολόγον». Ἀρχ. «Οἱ μὲν ἄλλοι εὐαγγελισταί», φ. 160[6].

18. ΑΝΤΠΙΑΤΡΟΥ Βόστρων «λόγος εἰς τὸ γενέσιον τοῦ ἁγ. Ἰωάννου τοῦ προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ, καὶ εἰς τὴν σιγὴν Ζαχαρίου, καὶ εἰς τὸν ἀσπασμὸν τῆς ἁγ. καὶ ἐνδόξου δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου». Ἀρχ. «Ἐν γεννητοῖς γυναικῶν», φ. 164[6].

19. «ΑΕΤΙΟΥ πρεσβυτέρου Κ/πόλεως, ὁμιλία λεχθεῖσα εἰς τὸ γενέσιον τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ». Ἀρχ. «Πολλοὶ μὲν ἤδη πολλάκις»[1], φ. 169[α].

20. «ΝΙΚΗΤΑ ῥήτορος ἁγίου ἀνδρός· ἐγκώμιον εἰς τοὺς ἁγίους καὶ κορυφαίους ἀποστόλους Πέτρον καὶ Παῦλον». Ἀρχ. «Τίς ὁ τερπνὸς οὗτος», φ. 175[α].

21. ΙΩ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ «ἐγκώμιον εἰς τοὺς ἁγίους καὶ κορυφαίους τῶν ἀποστόλων Πέτρον καὶ Παῦλον». Ἀρχ. «Οὐρανοῦ καὶ γῆς ἄμιλλαν», φ. 183[6].

22. «ΝΙΚΗΤΑ ῥήτορος ἁγίου ἀνδρός· ἐγκώμιον εἰς τοὺς ἁγίους καὶ πανευφήμους δώδεκα ἀποστόλους». Ἀρχ. «Τί καλὴ τῆς ἐκκλησίας», φ. 187[α].

---

1. Ἐν ἄλλοις ἀποδίδοται τῷ Γερμανῷ Κωνσταντινουπόλεως. Fabr. Bibl. Gr. X, σ. 285.
2. Migne, τ. 151, σ. 496.

1. Ἐν ἄλλοις κώδιξι φέρεται ἡ ὁμιλία αὕτη ἐπ' ὀνόματι Λεοντίου πρεσβυτέρου· ἴδε Fabr X, σ. 253.

23. ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ «εἰς τὴν ἁγίαν Θεοτόκον, καὶ εἰς τοὺς ἁγ. πατέρας τοὺς ἐν Ἐφέσῳ, ἐπὶ τῆς Συνόδου κατὰ Νεστορίου τοῦ δυσσεβοῦς καὶ ἀθεωτάτου». Ἀρχ. «*Φαιδρὸς ἡμῖν ὁ λόγος*», φ. 194[6].

24. ΙΩ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ «ἐγκώμ. εἰς τὸν ἅγ. προφήτην Ἠλίαν». Ἀρχ. «*Πρότερον μὲν τῶν Ἰουδαίων*», φ. 200[6].

25. ΙΩ. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ[1] «λόγος εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν» κτλ. Ἀρχ. «*Δεῦτε παντηγυρίσωμεν*», φ. 205[6].

26. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΣΙΝΑΪΤΟΥ «λόγος εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν, ῥηθεὶς ἐν τῷ αὐτῷ ἁγίῳ ὄρει Θαβωρίῳ ἐν τῇ αὐτῇ ἑορτῇ, ἀνάγκης τινῶν μοναχῶν εἰς αὐτὸν γενομένης». Ἀρχ. «*Ὡς φοβερὸς ὁ τόπος*», φ. 221[6].

27. ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΡΗΤΗΣ «λόγος εἰς τὴν πάνσεπτον Κοίμησιν» κτλ. Ἀρχ. *Μυστήριον ἡ παροῦσα*», φ. 232[α].

28. ΙΩ. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ «λόγος εἰς τὴν Κοίμησιν» κτλ. Ἀρχ. «*Μνήμη δικαίων*», φ. 241[α].

29. ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΤΟΥΔΙΤΟΥ «ἐγκώμιον εἰς τὴν ἀποτομὴν τοῦ ἁγ. Ἰωάννου» κτλ. Ἀρχ. «*Φαιδρὴ καὶ θεοχαρής*», φ. 252[6].

30. ΙΩ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ «λόγος εἰς τὸν Τελώνην καὶ Φαρισαῖον». Ἀρχ. «*Ἄνθρωποι δύο*», φ. 260[α].

31. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ «λόγος εἰς τὸν ἄσωτον υἱόν». Ἀρχ. «*Ἀεὶ μὲν τὴν τοῦ Θεοῦ*», φ. 264[6].

32. ΙΩ. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ «περὶ τῶν ἐν πίστει κεκοιμημένων· ὅπως αἱ ὑπὲρ αὐτῶν γινόμεναι λειτουργίαι καὶ εὐποιΐαι τούτοις ὀνίνησιν(sic)». Ἀρχ. «*Τὰ τῶν βρωμάτων ἡδέα*», φ. 273[α].

33. ΕΦΡΑΙΜ ΤΟΥ ΣΥΡΟΥ «λόγος περὶ τοῦ Ἀντιχρίστου καὶ περὶ τῆς συντελείας ὅλου τοῦ κόσμου». Ἀρχ. «*Πῶς ἐγὼ ὁ ἐλάχιστος*», φ. 287[6].

34. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ «λόγος εἰς πατέρας τελειωθέντας». Ἀρχ. «*Τὴν καρδίαν μου ἀλγῶ*», φ. 298[α].

35. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ «λόγος εἰς τὴν παρείσδυσιν τῶν νηστειῶν»[2]. Ἀρχ. «*Σύνθετον ζῶον*», φ. 301[α].

36. ΙΩ. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ «λόγος ἀποδεικτικὸς περὶ τῶν ἁγίων καὶ σεπτῶν εἰκόνων πρὸς πάντας χριστιανοὺς· καὶ πρὸς τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον τὸν Καβαλίνον καὶ πρὸς πάντας αἱρετικούς». Ἀρχ. «*Ἐπειδὴ περὶ πολλοί*», φ. 313[α].

37. ΙΩ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ «λόγος εἰς τὴν προσκύνησιν τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ». Ἀρχ. «*Ἧκεν ἡμῖν ἐναύσιος*», φ. 329[6].

38. ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ «λόγος εἰς τὴν ἁγίαν ἑορτὴν τῶν Βαΐων». Ἀρχ. «*Βασιλικὴν οἱ πιστοί*», φ. 336[6].

39. ΙΩ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ «λόγος εἰς τὴν προδοσίαν τοῦ Ἰούδα, καὶ εἰς τὴν παράδοσιν τῶν μυστηρίων· καὶ περὶ τοῦ μὴ μνησικακεῖν». Ἀρχ. «*Ὀλίγα ἀνάγκη*», φ. 348[α].

40. ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ «εἰς τὴν θεόσωμον ταφὴν τοῦ Κυρίου» κτλ. Ἀρχ. «*Τί τοῦτο σήμερον*», φ. 360[6].

41. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ «λόγος εἰς τὴν τριήμερον τοῦ Κυρίου ἀνάστασιν». Ἀρχ. «*Εἰ τις πατριάρχων*», φ. 377[6].

42. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΑΖΙΑΝΖΗΝΟΥ «λόγος εἰς τὸ ἅγ. Πάσχα, καὶ εἰς τὴν βραδυτῆτα». Ἀρχ. «*Ἀναστάσεως ἡμέρα*», φ. 396[6].

43. ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ «λόγος εἰς τὴν Ἀνάληψιν» κτλ. Ἀρχ. «*Εὐλογητὸς ὁ Θεός*», φ. 399[6].

44. ΙΩ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ «λόγος εἰς τὴν ἁγ. Πεντηκοστήν». Ἀρχ. «*Πᾶσα μὲν ἑορτή*», φ. 404[6].

45. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ «λόγος εἰς τὴν ἁγ. Πεντηκοστήν». Ἀρχ. «*Εὐλογητὸς ὁ Θεός, μεγάλα ἀγαπητοί*», φ. 412[6].

Ἀριθ. 88.

Τεῦχος χαρτῶον εἰς 8ον (0,22×0,14) τῆς ΙΔ' ἑκατονταετηρίδος, συγκείμενον ἐκ φ. στιλπνοῦ καὶ χονδροῦ χάρτου 211, ἐλλιπὲς δὲ εἰς τὸ τέλος. Ἅπασαι σχεδὸν αἱ λέξεις τοῦ κειμένου συντετμημέναι οὖσαι ἐγράφησαν διὰ ταχυγραφικῶν συλλαβῶν. Περιεχόμενα·

1. «[Ἤθ]ικὸν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀκολουθία τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας Λάβρας (sic) τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου [πα]τρὸς ἡμῶν ΣΑΒΑ. αὕτη ἡ ἀκολουθία γίνεται, καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μονῶν». Ἀρχ. «*Εἴδησις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ*» φ. 1—177[6].

2. «ΜΑΡΚΩ ἁμαρτωλῷ ἱερομονάχῳ, σύνταγμα πονηθέν, εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ». Διαιρεῖται εἰς ΚΓ' κεφάλαια. Εἰς τὸ τέλος: «*Σὺν Θεῷ ἁγίῳ, ἐπληρώθη τὸ τυπικὸν σὺν ταῖς διακρίσεσι*» — Ἕπονται τροπάρια ψαλλόμενα εἰς τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ, τὴν Ὑπαπαντήν, καὶ διαταξις περὶ τῆς ἀκολουθίας τῆς ζύμης, ἧς ἡ ἀρχή: «*Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν*» κτλ. — Ἐν τῷ κρασπέδῳ τοῦ 3ου φύλλου σημείωσις μεταγενεστέρα ἔχουσα οὕτως: «† *ἔτους ζπα'* (=1573) *ἰνδ. α', ὅταν ἐκατῆλθεν, καὶ ἐγένετο ἡ ἀπόκρεα ἰαννουάριω κε'*».

1. Ὁ κῶδ. «Δασμακηνοῦ».
2. Ὁ λόγος οὗτος φέρεται καὶ ἐπ' ὀνόματι Ἀστερίου ἐπισκόπου Ἀμασείας. Ἴδε Migne, τ. 40, σ. 369.

Ἀριθ. 89.

Τεῦχος χαρτῶον εἰς 8ον (0,205×0,145) τῆς ΙΣΤ' ἑκατονταετηρίδος, γραφὲν ὑπὸ τριῶν προσώπων. Σύγκειται ἐκ φ. 360 καὶ ἐπιγράφεται, κατά τι σημείωμα ἀναγινωσκόμενον ἐπὶ τῆς πινακίδος, «Τὸ παρὸν βιβλίον Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος· καὶ Ἀνδρέας ὁ διὰ Χριστὸν Σαλός, καὶ μέρος ἐκλογὴ Πατερικῶν, ἔχει γραμμέναις κόλλαις ἐννενήκοντα». Περιεχόμενα·

1. Σημείωσις περὶ Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου, Μακαρίου τοῦ Ἀλεξανδρέως καὶ Εὐαγρίου τοῦ Ποντικοῦ (φ. 1[α]), ἥτις εὕρηται παρὰ Σουίδᾳ ὑπὸ τὸ λῆμμα *Μακάριος*. Ἰδοὺ ὁποῖαι διάφοροι γραφαὶ εὑρίσκονται ἐν αὐτῇ κατὰ τὴν παρ' ἡμοὶ ἔκδοσιν τοῦ Αἰμιλίου Πόρτου (Genevae, 1619, τ. Β', σ. 80—81): Σ. 80, D, *ἐγένοντο μακάριοι.—διάσκησιν.*—E, *μόνον λόγω.—γρηγορίου.—ἐξήλωσεν* —F, *κουνωβίοις —καὶ φησιν.—προσδευσάντων.*—Σ. 81, A, *ὑπ' αὐτοῦ.—ἀγάπην.*

2. «ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΤΟΥ ΑΙΓΥΠΤΙΟΥ ὁμιλίαι πνευματικαὶ πολλῆς ὠφελείας πεπληρωμέναι· περὶ τῆς ὀφειλομένης τοῖς χριστιανοῖς τελειότητος»[1], φ. 2[α].

3. Βίος καὶ πολ. Ἀνδρέου τοῦ διὰ Χριστὸν Σαλοῦ. Ἀρχ. «*Βίον θεάρεστον*», φ. 188[α].

4. «ΙΣΑΑΚ ΤΟΥ ΣΥΡΟΥ» ἀπόσπασμα, οὗ ἡ ἀρχή: «*Τὶς τῶν ἀδελφῶν ἔγραψε ταῦτα*», φ. 310[α].

5. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ» ἕτερον, οὗ ἡ ἀρχή: «*Ὁ κωλύων τὸ στόμα αὐτοῦ ἐκ τῆς καταλαλιᾶς*», φ. 311[α].

6. ΑΔΗΛΟΥ «βίος τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μάρκου τοῦ Ἀθηναίου, ἀσκήσαντος ἐν τῷ ὄρει τῆς Θρᾴκης, οὔσης ἐπέκεινα τοῦ ἔθνους τῶν Κετταίων». Ἀρχ. «*Διηγήσατο ἡμῖν ὁ ἀββᾶς Σεραπίων, ὁ ὑπάρχων ἐν τῇ ἐσωτέρᾳ ἐρήμῳ*»[2], φ. 315[α].

7. «Περὶ τῆς εἰς Θεὸν ἀγάπης, τί ἐστι καὶ πῶς, ἢ διὰ τίνων κατορθοῦται. Τοῦ ἁγίου ΜΑΞΙΜΟΥ». Ἀρχ. «*Ἀγάπη μέν ἐστι διάθεσις ψυχῆς*», φ. 323[6].

8. «Τοῦ ἀββᾶ ΗΣΑΪΟΥ» ἀπόσπασμα, οὗ ἡ ἀρχή: «*Ἐὰν νεώτερος ἦς, μήπω ποιήσας*», φ. 330[α].

9. «ΙΣΑΑΚ ΤΟΥ ΣΥΡΟΥ» ἕτερον, οὗ ἡ ἀρχή: *Ὁ φεύγων τοῦ παρόντος βίου*», φ. 334[α].

10. «ΜΑΡΚΟΥ τοῦ ἀββᾶ» ἕτερον, οὗ ἡ ἀρχή: «*Οὐδὲν ὠφελήθη ὁ ὑποτιξάμενος*», φ. 334[6].

11. ΙΣΑΑΚ ΤΟΥ ΣΥΡΟΥ ἐρωτήσεις. Ἀρχ. «*Τί ἐστι κατὰ συντομίαν ἡ δύναμις*»[1], φ. 335[α].

12. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ Ἰσαὰκ περὶ ταπεινώσεως» ἀπόσπασμα. Ἀρχ. «*Ἡ ταπείνωσις καὶ χωρὶς ἔργων, πολλὰ συγχωρεῖ πλημμελήματα*»[2], φ. 335[α].

13. «Τοῦ ἁγίου ΗΣΑΪΟΥ» ἀπόσπασμα, οὗ ἡ ἀρχή: «*Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἡσαΐας· ὁ θέλων ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν ἀνάπαυσιν τοῦ κελλίου*»[3], φ. 336[α].

14. «Λόγος τοῦ ἁγ. ΜΑΞΙΜΟΥ». Ἀρχ. «*Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα λέγων*», φ. 337[α].

15. «Διήγησις καὶ διδασκαλία τινὸς ἁγίου Γέροντος πρὸς τὸν ἑαυτοῦ μαθητήν». Ἀρχ. «*Γέρων τις ἐκαθέζετο εἰς τὸν κόλπον τοῦ μακαρίου Ἀντωνίου*», φ. 349[6].

Ἐν τέλει τοῦ τεύχους ἀναγινώσκονται αἱ ἑπόμεναι σημειώσεις, γραφεῖσαι μεταγενέστερον ὑπὸ δύο διαφόρων χειρῶν.

α') «† *ἔτος ,ζριθ* (=1611) *εμακαρίστην ο γέρων ὁ πνικος π[ατᾶ] Μάξιμος καὶ ἄλη τηνὲς· εν μηνὶ μαΐω ις' [ἡμέρᾳ] δ'. και ἤτων ευθηνία πολή*».

β') «*Αψμθ' ἔγραψα το παρόν βηβλήον εγοὼ κιλάδήτης*»[4].

γ') «*Ἔτος ζρθ'* (=1601) *ἰνδ. θ' εἰς τὴν κῶθρα* (=ἡ νῦν κώμη Λέσβου Τζίθρα) *θανατίκον καὶ εἰς τὼ μοναστείρη* (= τοῦ Κρεωκό-

1. Εὕρηται ἐν Παύλου Εὐεργετηνοῦ Συναγωγῇ, σ. 883.
2. Ἕτερον περὶ ταπεινώσεως ἀπόσπασμα τοῦ αὐτοῦ Ἰσαὰκ ἴδε ἐν Εὐεργετηνοῦ Συναγωγῇ. σελ. 982.
3. Παύλου Εὐεργετ. Συναγωγῆς σ. 879.
4. Κιλαδήτης ὄνομα οἰκογενειακὸν ἐν Λέσβῳ καὶ ἰδίως ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Μεθύμνης, ἀπαντώμενον εἰς ἀρχαῖα ἔγγραφα· ψευδὲς δὲ τὸ ὅτι ἔγραψεν οὗτος τὸ παρὸν τεῦχος.

1. Galland Vet. Patr. Bibl. τ. VII, σ. 3. —Migne, τ. 34, σ. 449 κ. ἑ.
2. Ἐδημοσιεύθη ἐν Act. Sanctorum, τ. Γ', σ. 40.

που) και εμακαρήστην και ὡ Μαρθας εἰς τᾶς κβ του μαρτῆοῦ».

δ') «† Ἔτος ζρε' (=1597) ἔγηνε λημος εις πασα τοπον καὶ χῶραν και επαγεν το ωταρην το κιλο ρκ' και εἴουσαν με χορταρια και με τιρογαλον οι ἄνθρωποι».

Ἀριθ. 90.

Τεῦχος χαρτῷον εἰς 8ον (0,20×0,145) τῆς ΙΣΤ' ἑκατονταετηρίδος, γραφέν, ὡς φαίνεται, ὑπὸ τριῶν διαφόρων χειρῶν.

1. **Εὐχολόγιον**, ἔχον ὑπὸ τὴν πέζαν αὐτοῦ τὰ ἑπόμενα: «*†Τίνος τὸ ἔργον γράμμασιν μὲν οὐ λέγω, Χριστὸς γὰρ οἶδεν ὁ ἐρευνῶν καρδίας*». — «*† Τῷ ἐκπόνως γράψαντι τῷ κεκτημένῳ τῷ δ' ἀναγινώσκοντι μετ' εὐσεβείας τοὺς τρεῖς ἅμα φιλεῖν Τριὰς ἁγία*». (Φ. 1—155α).

2. «Κυροῦ **ΛΕΟΝΤΟΣ** τοῦ σοφωτάτου βασιλέως» φυσιογνωμικά τινα, ὧν τὸ πρῶτον λέγει: «*Ἄνθρωπος μεγάλην κεφαλὴν ἔχων, κὲν στρογγυλὴ ὑπάρχῃ, πλήρης γνώσεως*», φ. 156α.

3. «Ἀκολουθία εἰς τοὺς Ἀσωμάτους» ἀρχαγγέλους, φ. 157α.

4. «Δοξαστικὰ εἰς διαφόρους ἁγίους», φ. 235α.

Ἀριθ. 91.

Τεῦχος χαρτῷον εἰς 8ον (0,20×0,145) τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος, συγκείμενον ἐκ φ. 183.

1. **ΛΑΣΚΑΡΟΥ** γραμματικῆ, ἧς τὰ πρῶτα φύλλα ἐλλείπουσι. Ἄρχεται ἀπὸ τῶν λέξεων: «*... ὑποπέπτωκε δὲ τῷ ὀνόματι ταῦτα· ἃ καὶ εἴδη προσαγορεύονται*», φ. 1—155[1].

2. «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ τῶν ἐρωτημάτων» (Χρυσολωρᾶ), φ. 160α.

Ἀριθ. 92.

Τεῦχος χαρτῷον εἰς 8ον (0,20×0,145) γραφὲν κατὰ τὸ 1625 ἔτος ὑπὸ κακογράφου καὶ ἀνορθογράφου χειρός[2]. Σύγκειται ἐκ φ. 291 καὶ περιέχει·

1. «Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν **ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ** ἀρχιεπισκόπου ἀλεξανδρείας· πρὸς Ἀντίοχον ἔπαρχον τῆς αὐτῆς πόλεως περὶ τῆς ἁγίας Τριάδος· ἐρωταπόκρισις». Ἀρχ. «*Πιστεύσαντες καὶ βαπτισθέντες εἰς τριάδα*» κτλ., φ. 1α.

2. **ΙΕΡΟΘΕΟΥ ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑΣ** περὶ τῶν ἑπτὰ οἰκουμενικῶν συνόδων, τῆς Η' καλουμένης καὶ τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ, ἐν δημοτικῇ νεοελληνικῇ φράσει. Ἀρχ. «*Ἐντεῦθεν· ἤγουν ἀπεδῶ καὶ κάτω θέλω γράψει διατὶς ἁγίας*» κτλ. φ. 35α. Ἐν τέλει τῆς πραγματείας ταύτης ἀναγινώσκω τὸ ἑπόμενον σημείωμα· «*[Π]ωγωνιάνῦ Ζουπάνω τζηματέλι· μονεμβασίας τεῤῥόθεος γράφει· δίδου μι χριστὲ ῥῶσιν τῶ γεγραφότι τω πολλὰ σοι πτιίσαντα χριστέ μου σώσον*».

3. **ΛΑΣΚΑΡΟΥ** «Διάλεγματα· ἐκπολῶν θεολόγον τῆς ἐκκλησίας· ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου· εἰς τὸ πιστεύω». φ. 63β.

4. «Τοῦ ἐναγίοις πατρὸς ἡμῶν, γερμανοῦ· ἀρχιέπισκόπου κωνσταντινοπόλεως· πρὸς ῥωμαίους· ἀποσχυσθέντας καὶ χωρισθέντες· ἀπὸ τῶν ζ' οἰκουμενοικῶν συνόδων· καὶ **ΜΑΤΘΑΙΟΥ** κυέστωρος **ΑΓΓΕΛΟΥ** του παναρέτου· λόγος, καὶ διήγησις· ἐκπολῶν· συναθροισθέντων· περὶ τουπότε καὶ πῶς· διὰ τίνων της ῥώμης· ἐξέπεσεν ἡ ἐκκλησία», φ. 70α. Ἡ συγγραφὴ αὕτη διμερής ἐστιν, καὶ τὸ μὲν πρῶτον μέρος ἄρχεται ἐκ τῶν λέξεων «*Λευκός τις ὀνόματι*», τὸ δὲ δεύτερον ἐκ τῶν λ. «*Ἰάκωβος ὁ ἀδελφόθεος*». Περὶ Ματθαίου δὲ τοῦ Παναρέτου, οὗ πολλὰ συγγράμματα κατὰ Λατίνων σώζονται, γράφει ἱκανὰ ὁ Λαμβέκιος[1] καὶ ὁ Harless[2]· ἀλλ' ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν ἤκμαζεν ἀμφισβητεῖται ἔτι, τοῦ μὲν Σαμβούκου, κατὰ τὸν Λαμβέκιον, καλοῦντος αὐτὸν Ῥόδιον καὶ σημειοῦντος ὅτι ἔζη μικρὸν πρὸ τῆς Φλωρεντινῆς συνόδου, τοῦ δὲ Ἀλλατίου βεβαίαν χρονολογίαν ὁρίζοντος τὸ 1273 ἔτος[3]. Ἀλλ' ὁ παρὼν λεσβιακὸς κῶδιξ δείκνυσιν αὐτὸν τὸν Πανάρετον λέγοντα, ὅτι ἔζη ἐν ἔτει 1356, ὅτε καὶ ἔγραψε τὴν ἐν αὐτῷ σημειουμένην διηγηματικὴν κατὰ Λατίνων πραγματείαν. Ἰδοὺ τὸ σχετικὸν χωρίον του, μετὰ τὴν διόρθωσιν τῶν πολλῶν ἐν αὐτῷ γραφικῶν σφαλμάτων· «*Ἐπεὶ ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας παρῆλθον ἤδη χρόνοι ᾳτνς' κατὰ τὸ ἑνεστὼς ἔτος, πρὸς γοῦν τὸ ποσὸν τοῦτον ἔχουσιν αὐτοὶ οἱ Ἰταλοὶ, ὡς ἀναφαίνεται ἡ ὑ-*

1. Εἰς τὸ φ. 156β ἔγραψέ τις ὑπόμνημα πλῆρες ἀνορθογραφιῶν, ὅτι κατὰ τὸ 1534 ἔτος, μηνὶ σεπτεβρ. ἡμέρᾳ τρίτῃ, ἐκάρη μοναχὸς Θεοδόσιος μετονομασθείς.

2. Κατά τινα δὲ σημειώματα ἦν κτῆμα διαφόρων ἰδιωτῶν κατὰ καιρούς.

1. Comm. de aug. biblioth. Caesarea V (1672), σ. 176—178.

2. Fabric. Bibl. Gr. XI, σ. 680.

3. Lambecii ἔνθ. ἀνωτ. σ. 178. Πρβλ. Α. Δημητρακοπούλου, Ὀρθ. Ἑλλ. σ. 48.

πόθεσις, ὅτι ἀπεσκίρτησαν καὶ ἐχώρισαν ἀφ' ἡμῶν μέχρι τοῦ νῦν, εἶναι χρόνοι υνς'», φ. 75β.— Ἐν τέλει δὲ τῆς διηγήσεως ταύτης ὁ ἀντιγραφεὺς σημειοῖ τὴν ἑξῆς χρονολογίαν· «*Ἔτους ζρκε· ᾳχκε*» (=1625).

4. **ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ** περὶ τῆς ἁγίας Τριάδος κατ' ἐρωταπόκρισιν. Ἀρχ. «*Θεός ἐστιν οὐσία νοερὰ*», φ. 80α.

5. **ΛΑΣΚΑΡΟΥ** ἑρμηνεία εἰς τὸν δεκάλογον καὶ παράφρασις αὐτοῦ ἐν δημοτικῇ φράσει, φ. 89β.

6. **ΛΑΣΚΑΡΟΥ** «περὶ τῶν διδομένων λειτουργειῶν, τῶν ἱερέων διατὰ σαραντάρια· διαζωτανοὺς· καὶ ἀπεθαμένους καὶ διατι γίνονται». Ἀρχ. «*Ἔνας ἄρχων εἰς τὴν νικομήδιαν*», φ. 108α.

7. «*Λόγοι διαφόρων ἁγίων περὶ ἱερωσύνης*», φ. 109β. Μεταξὺ τοῦ φ. 117—118 ἐλλείπουσιν ἱκανὰ φύλλα ἀποκοπέντα ποτὲ διὰ ψαλίδος ἢ μαχαιρίου. Οὗτοι δὲ οἱ περὶ ἱερωσύνης λόγοι εἰσὶν ἁπλαῖ μοναχικαὶ περὶ ἱερέων διηγήσεις ἐν δημοτικῇ φράσει.

8. **ΛΑΣΚΑΡΟΥ** «λόγος εἰς τὴν ἀνακομιδὴν τῆς ἁγίας δεξιᾶς χειρὸς τοῦ τιμίου Προδρόμου καὶ περὶ τῶν θαυμάτων αὐτοῦ» ἐν δημοτικῇ φράσει. Ἀρχ. «*Ἰδοὺ καὶ πάλιν*»[1], φ. 129α.

9. Διήγησις περὶ τῆς γυναικὸς τῆς φονευσάσης τὰ δύο της παιδία. Ἀρχ. «*Διηγήθηκεν ὁ ἅγιος Παλλάδιος*», φ. 138α.

10. Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ἁγίου Φιλαρέτου τοῦ ἐλεήμονος ἐν δημοτικῇ φράσει[2]. Ἀρχ. «*Βίον καὶ πολιτίαν καὶ καθάρω*», φ. 140β.

11. Διήγησις περὶ ἱερωσύνης ἐπὶ ἄρχοντός τινος τοῦ Μωρέως, ὅστις εἶχεν ἀγοράσει «ἕνα παιδὶ ἀπὸ τὸ γένος ὁποῦ λέγονται Σκύθοι», φ. 158α.

12. Βίος καὶ πολιτ. τοῦ ἁγίου Ἀλεξίου ἐν δημοτικῇ φράσει. Ἀρχ. «*Ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς βασιλείου τοῦ Ὀρορίου*», φ. 161.

13. Μαρτύριον τοῦ ἁγ. Παντελεήμονος ἐν δημοτ. φράσει. Ἀρχ. «*Αἱ ἑορταὶ καὶ αἱ μαρτύρειες*», φ. 169α. Ἐλλείπει τὸ τέλος.

14. Διήγησις περὶ τῆς εὑρέσεως τοῦ τιμίου σταυροῦ ἐν δημοτ. φράσει. Ἀρχ. «*Μετὰ τριακοσίους χρόνους*», φ. 171α.

15. «*Στίχοι αστειοι προς το περέχαρον γενέσθαι τὸν ἄν(θρω)πον· καὶ μύθει εἰσὶ περιχαρεὶς τε πάνυ*», φ. 188α—217β, καὶ ὁ **ΜΟΥΛΟΛΟΓΟΣ**, φ. 218—235. Τὸ ὑπὸ Wagner ἐν Carm. medii aevi ἐκδοθὲν δημοτικὸν τοῦτο ποίημα ἐξετάζεται λεπτομερέστερον ἐν τῷ «Παλαιογραφικῷ δελτίῳ» τοῦ ις' τόμου τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου.

16. «*Ἀρχὴ του φησιολογου· περὶ ἀέτοῦ*», φ. 236β—291. Τὸ κείμενον ἐν δημοτικῇ φράσει. Ὁ **ΦΥΣΙΟΛΟΓΟΣ** οὗτος ἔχει σημασίαν τινὰ καὶ ὑπὸ ἐπιστημονικὴν καὶ ὑπὸ γλωσσικὴν ἔποψιν, διὸ καὶ καταχωρηθήσεται ὁλόκληρος ἐν ἑτέρᾳ βίβλῳ· σύγκειται δὲ ἐξ 90 κεφαλαίων κατὰ τὸν ἐν τῷ κώδικι πίνακα, οὗ σώζεται μόνον τὸ τέλος ἀπὸ τοῦ ἀριθ. ος'—ᾳ (φ. 226α), ἀλλ' ἐν τέλει ἐλλείπουσιν ἴσως δύο φύλλα, διότι μέχρι τέλους τοῦ 281β φ. ἀναγινώσκεται ἡ ἀρχὴ τοῦ 88 κεφαλαίου.

Ἀριθ. 93.

Τεῦχος χαρτῷον εἰς 8ον (0,205×0,15) τῆς ΙΣΤ' ἑκατονταετηρίδος· **Νομοκάνων** φέρων ἐπιγραφήν· «*Τύπος κανόνων πατέρων νομογράφων συνόδων, σεπτῶν ἀρχῆθεν χαραχθήσας*». Ἦν κτῆμα Μητροφάνους ἱερομονάχου, ὅστις ἔγραψεν εἰς τὸ τέλος τὸ ἑξῆς σημείωμα· «*†εἰς ἔτους ζρμδ (=1636) χιλίους ἑξακοσίους λς' ἐν μηνῇ φευρουαρίου, ις' ἡμέρα τρίτη ξημερόνοντας εἴστας δεκαεπτὰ ἡμερα δ' εἰς πέντε ὥραις της νηκτός ἔγηνεν σισμὸς μέγας ὥστε ιχαλοῦσαν τα σπήτια καὶ ἐτρόμαξαν ἰαποι (=οἱ ἄνθρωποι) μεγάλως τοναυτὸν χρόνον εἰς τας γ' του ἰουνίου εἰς τὴν πρώτην ὥραν τῆς νηκτός ξημερόνοντας τὸ σαβάτω ἐκαμεν χάλαζαν μεγάλον καὶ ἐχάλασεν ταδένδρι καὶ τας αμπέλους ὡς τε μόνον ὁ θεὸς βοηθῆσι*».— Ἕπονται ἕτεραι ἄνευ σημασίας ὑπομνήσεις, ὧν μία ἀναφέρεται εἰς τὸ ἔτος ζρο' (=1662) — Καὶ «*† ἐτοῦτο τὸ νόμιμον ὑπάρχει κάμοῦ Μητροφάνους τάχα καὶ ἱερομονάχου κι' ὅπιος τὸ ἀποζενόσει ἀπο τας χίρας μου ζῶντας να ἔχι τας ἀρὰς τῶν τριακοσίων τ καὶ ὀκτῶ θεοφόρων πατέρων τῶν συνελθόντων*» κτλ. Τὸ σημείωμα τοῦτο γέγραπται ἐπὶ τῆς πινακίδος τοῦ σταχώματος.

Ἀριθ. 94.

Τεῦχος χαρτῷον εἰς 8ον (0,25×0,15) τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος.

Ἀνθολόγιον τῶν μηνῶν Σεπτεμβρίου, Ὀκτωβρίου, Νοεμβρίου καὶ Δεκεμβρίου.

1. Fabr. Bibl. Gr. X, σ. 261.

2. Ὁ αὐτὸς βίος ἄνευ τοῦ προοιμίου παρεφράσθη καὶ ὑπὸ Ἀγαπίου τοῦ Λάνδου (Παράδεισος σ. 178). Ἴδε Νικοδήμου Ἁγιορείτου, Α', σ. 266.

Εἰς τὸ τέλος ἀναγινώσκονται τὰ ἑξῆς μεταγενέστερα (γρ. ΙΣΤ' αἰῶνος) σημειώματα· «*Τῶ παρῶν βιβλίων ὑπάρχει Δανιὴλ ἱερομονάχου τάχα καὶ προηγουμένου*». «*Ἰωάννου Γεωργίου, Μάρκου Πατέστου Μηχαὴλ Γεωργίου Κωνσταντὴ Ῥηγάκουλου Γεωργίου Παλιαροῦ. Γεωργίου Μαυρὴλ*».

Ἀριθ. 95.

Τεῦχος χαρτῶον εἰς 8^{ον} (0,215×0,145) γραφὲν περὶ τὰ τέλη τῆς ΙΔ' ἑκατονταετηρίδος. Ἐπιγράφεται·

«**Ποίημα** Ιω(άννου) τοῦ **Δαμασκηνοῦ**. Κανόνες σὺν Θεῷ ἐγκωμιαστικοὶ καὶ παρακλητικοί, εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον ἤτοι ὀκτῶ ἤχων». Τὸ τέλος ἐλλείπει. — Ὁ σταχωτὴς προσέθηκεν ἔσωθεν τῶν πινακίδων δύο φύλλα μεμβρόνινα (ΙΔ' ἑκατοντ.) περιέχοντα ᾠδάς τινας κανόνος εἰς τὴν Θεοτόκον.

Ἀριθ. 96.

Τεῦχος χαρτῶον εἰς 8^{ον} (0,193×0,135) γραφὲν τῷ 1602 ὑπὸ Ῥαφαὴλ τοῦ ἐκ τῆς μονῆς Λειμῶνος.

Ἀκολουθέαι εἰς ἁγίους τοῦ μηνὸς Ἰουλίου· ἀκέφαλον. Εἰς τὸ τέλος: «*† Πληρώσας εἶπον Χριστὲ σοὶ δόξα πρέπει· θύτης τελήμων Ῥαφαὴλ ἀρετῆς πάσης ξένος· εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος. Ἐν ἔτει ζρι' Ἰου(λίῳ) κγ'*».

Ἀριθ. 97.

Τεῦχος χαρτῶον εἰς 8^{ον} (0,20×0,148) τῆς ΙΕ' ἑκατοντ., ἐσταχωμένον, ἔχον ἔσωθεν τῶν πινακίδων δύο φύλλα μεμβρ. κώδικος τῆς ΙΑ' ἑκατονταετηρίδος, ἅτινα φέρουσι μέρος ἐκκλησ. ὁμιλίας.

Τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια.

Ἀριθ. 98.

Τεῦχος χαρτῶον εἰς 8^{ον} (0,215×0,155) γραφὲν περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ΙΣΤ' ἑκατοντ. Εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ 1^{ου} φύλλου ἀναγινώσκεται ἡ ἑξῆς τοῦ γραφέως σημείωσις· «*† βιβλίον τῶν ἐνδόξων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου τῆς Σκήτεως*». Περιεχόμενα·

1. «Τοῦ ἀββᾶ **Δωροθέου** διδασκαλίαι διάφοροι πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ μαθητάς, ἀναχωρήσαντος αὐτοῦ ἐκ τῶν τοῦ ἀμβᾶ Σερίδου καὶ τὸ ἴδιον σὺν Θεῷ συστησάμενος μοναστήριον μετὰ τοῦ ἀββᾶ Ἰω(άννου) τὴν τελευτὴν καὶ τελείαν σιωπὴν τοῦ ἀββᾶ Βαρσανουφίου». Ἀρχ. «*Περὶ ἀποταγῆς. Ἐν ἀρχῇ ὅτε ἐποίησεν*»[1] κτλ. φ. 1^{α}.

2. «**Του αυτου** περὶ τῶν ἁγίων νηστειῶν». Ἀρχ. «*Ἐν τῷ νόμῳ προσέταξεν ὁ Θεός*»[2], φ. 153^{β}.

3. «**Του αυτου** ἐπιστολὴ πρὸς ἀδελφὸν ἐπερωτήσαντα αὐτόν, περὶ ἀναισθησίας ψυχῆς, καὶ περὶ ψύξεως ἀγάπης». Ἀρχ. «*Περὶ τῆς ἀναισθησίας τῆς ψυχῆς*»[3], φ. 159^{β}.

4. «**Του αυτου** ἐρωτήσεις καὶ ἀποκρίσεις». Ἀρχ. «*Πῶς δύναμαι ἐκκόψαι τὴν παρρησίαν*»[4], φ. 172^{α}.

5. «**Του αυτου** πρός τινας κελλιώτας ἐπερωτήσαντας αὐτὸν περὶ τοῦ παραβάλλειν». Ἀρχ. «*Λέγουσιν οἱ πατέρες, ὅτι τὸ καθίσαι*»[5], φ. 179^{α}.

6. «**Του αυτου**, πρὸς τοὺς ἐν τῷ μοναστηρίῳ ἐπιστάτας καὶ μαθητάς, πῶς δὴ (sic) ἐπιστατεῖν ἀδελφῶν· καὶ πῶς τοῖς ἐπιστατοῦσιν ὑποτάσσεσθαι» Ἀρχ. «*Ἐὰν ἀδελφῶν ἐπιστάτης*»[6], φ. 184^{β}.

7. «**Του αυτου** ῥήματα διάφορα ἐν συντόμῳ». Ἀρχ. «*Ὁ ἀββᾶς Δωρόθεος ἔλεγεν*»[7], φ. 188^{β}.

8. **Ιω. χρυσοστομου** «περὶ νήψεως καὶ προσευχῆς». Ἀρχ. «*Ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε*», φ. 194^{α}.

9. **Λαβραου** «περὶ ὁδῶν, τῶν πλησιάζειν Θεῷ ποιουμένων, φανερουμένων τῷ ἀνθρώπῳ, ἐκ τῶν ἡδέων ἔργων τῆς νυκτερινῆς ἀγρυπνίας· καὶ ὅτι οἱ ἐν τῇ διαγωγῇ ταύτῃ ἐργαζόμενοι, μέλι διατρέφονται». Ἀρχ. «*Μὴ νομίσῃς, ὦ ἄνθρωπε, ὅτι ἐν πάσῃ ἐργασίᾳ*», φ. 199^{α}.

10. «**Νικηφορου μοναχου** λόγος· περὶ φυλακῆς καρδίας, ὠφέλιμος ἄγαν». Ἀρχ. «*Ὅσοι τῆς μεγαλοπρεποῦς*», φ. 208^{α}.

11. **Γρηγ. Ναζιανζηνου** «εἰς τὰ ἅγια Θεοφάνια, εἴτουν γενέθλια». Ἀρχ. «*Χριστὸς γεννᾶται*», φ. 215^{α}.

12. **Του αυτου** «εἰς τὸ Πάσχα». Ἀρχ. «*Ἐπὶ τῆς φυλακῆς μου*», φ. 231^{α}.

13. **Λαβραου** «περὶ τῶν ἀγγέλων». Ἀρχ. «*Πᾶσαι αἱ οὐράνιαι οὐσίαι*», φ. 260^{β}.

1. Migne, Patrol. τ. 88, σ. 1617.
2. Αὐτ. σ. 1778.
3. Αὐτ. σ. 1812.
4. Αὐτ. σ. 1812.
5. Αὐτ. σ. 1793.
6. Αὐτ. σ. 1800.
7. Αὐτ. σ. 1808.

14. **Λαβραου** «περὶ τῶν τριῶν μοναχῶν τῶν αἰχμαλωτισθέντων εἰς Ἀφρικήν». Ἀρχ. «*Ἐν τοῖς μέρεσι τῆς Καλαβρίας ἐστὶ μοναστήριον εἰς τὸ ὄρος*», φ. 261^{α}.

15. «Ἐκ τοῦ Γεροντικοῦ» ἀπόσπασμα, οὗ ἡ ἀρχή: «*Ἦλθε ποτὲ εἰς τὴν Ῥαιθὼ ἄνθρωπος*», φ. 264^{α}.

Ἀριθ. 99.

Τεῦχος χαρτῶον εἰς 8^{ον} (0,24×0,16) γραφὲν περὶ τὰ τέλη τῆς ΙΔ' ἑκατονταετηρίδος.

Εὐαγγέλια ἔχοντα ἐν ἀρχῇ τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην· «*Ἀρχὴ σὺν Θεῷ πετραβάγγελος*». Τὸ κατὰ Λουκᾶν εὐαγγέλιον ἐλλείπει· τὸ κατὰ Ἰωάννην παντελῶς ἐλλείπει. Προτάσσεται δὲ ἑκάστου πίναξ τῶν κεφαλαίων. Ἐν τῷ τεύχει τούτῳ ὑπάρχει καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ εὐαγγελιστοῦ Μάρκου ἐν προτομῇ, βλέποντος πρὸς ἀριστερὰν καὶ κρατοῦντος ἐν ταῖς δυσὶ χεροὶ βιβλίον.

Ἀριθ. 100.

Τεῦχος χαρτῶον εἰς 8^{ον} (0,217×0,155)· ὁ χάρτης στιλπνός· ἐγράφη φιλοκάλως τῷ 1588 ὑπὸ Ἱεροθέου ἱεροδιακόνου.

Αἱ τέσσαρες λειτουργίαι.—Ἀποστολοευαγγέλια.—Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ.—Εὐχαὶ τῶν κολίβων καὶ «*εὐχὴ λεγομένη ὑπὸ ἀρχιερέως ἢ πνευματικοῦ πατρὸς ἐπὶ τοὺς μέλλοντας μεταλαβεῖν*» κτλ. Εἰς τὸ τέλος τῆς τῶν προηγιασμένων λειτουργίας ἀναγινώσκεται ἡ ὑπογραφὴ τοῦ γράψαντος· «*Ἐν ἔτει ζκς' ῑ ε ρ θ*» (= Ἱεροθέος). Ἐν δὲ τῷ κάτω κρασπέδῳ τοῦ 1^{ου} φ. ἀναγινώσκομεν· «*† Μνήσθητι ὦ ἱερὲ θύτα, κάμοῦ τοῦ ἁμαρτολοῦ Ἱεροθέου, ἱεροδιακόνου*».

Ἀριθ. 101.

Τεῦχος χαρτῶον εἰς 8^{ον} (0,215×0,145) τῆς ΙΣΤ' ἑκατονταετηρίδος.

«*Διάφοροι διαφοραί, καὶ διαθέσεις εἰς τοὺς ἐξομολογουμένους κρύφια ἁμαρτήματα· αἱ συγγραφεῖσαι ὑπὸ* **Ιωαννου** *μοναχοῦ, διακόνου, μαθητοῦ τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου Βασιλείου, οὕτινος ἡ ἐπωνυμία* (sic) **Τέκνον ὑπακοῆς**»[1].

Προτάσσεται πίναξ τοῦ περιεχομένου, ὅπερ διαιρεῖται εἰς μβ' κεφάλαια, μεθ' ἃ ἀναγινώσκονται διάφορα περὶ ἐξομολογήσεως ἀποσπάσματα ἐκ τῶν συνοδικῶν κανόνων καὶ ἐκ τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Ἐν τέλει δὲ τοῦ τεύχους ὑπάρχουσι δύο εὐχαὶ σλαβιστὶ γεγραμμέναι.

1. = τοῦ ἐξ Ἀγιάσου, πόλεως τῆς νήσου Λέσβου. Ἴδε ἀνωτ. σ. 72.

Ἀριθ. 102.

Τεῦχος χαρτῶον εἰς 8^{ον} (0,212×0,15) γραφὲν ἐν ἔτει 1775· ἦν δὲ κτῆμα *Παναγιώτου Ἀγιασιώτου*[1] κατὰ τὴν ἑξῆς λατινικοῖς γράμμασι σημείωσιν ἐν φ. 1^{α}. «Do paron vivlion christoiffia calumenon ine di Panagioti Agiasoti». Περιέχει δὲ τὸ τεῦχος συγγραφάς τινας **Δαμασκηνοῦ** *πατριάρχου τοῦ* **Κεραμεως** *καὶ ψυχαγωγίαν* τοῦ αὐτοῦ εἰς διάφορα θεολογικά τε καὶ μὴ συγγράμματα, ἑρμηνευθέντα ὑπ' αὐτοῦ ἐν καιρῷ τῆς ἐν Πάτμῳ σχολαρχίας του. Αἱ ἑρμηνεῖαι, τὰ σχόλια καὶ αἱ ὑποθέσεις ἀναγινώσκονται ἐν τοῖς κρασπέδοις, αἱ δὲ ἐξηγήσεις τῶν λέξεων εὑρίσκονται ἄνωθεν τῶν στίχων (schol. margin.).

1. «Θέματα παρὰ Δανιὴλ μοναχοῦ Πατμίου», φ. 2^{α}.

2. «Στίχοι ἴαμβοι χρηστοηθείας πλήρεις, παραφρασθέντες, Δανιὴλ τῷ Πατμίῳ χάριτι μέτρου εἰσαγωγικῶν χάριν». Ἀρχ. «*Ψυχὴ καὶ σῶμα οὐσία βροτῶν πέλει*», φ. 42^{α}.

3. «Γαλεωμυομαχία· τὰ τοῦ δράματος πρόσωπα. Κρείλλος. Τυροκλόπος. Κῆρυξ. Χορός. Θεραπαινίδες» κτλ. φ. 66.

4. «**Αμφιλοχιου** ἐπισκόπου Ἰκονίου ἐπιστολὴ ἰαμβικὴ (sic) πρὸς Σέλευκον». Ἀρχ. «*Χαίρειν κελεύω*», φ. 82^{α}.

5. «**Πυθαγορου** χρυσᾶ ἔπη», φ. 99^{α}.

6. «**Αφθονιου** σοφιστοῦ, ὑποδείγματα τῶν προγυμνασμάτων». Ἀρχ. «*Θέρους ἦν ἀκμή*», φ. 102^{α}. Παρέπονται *Σοφίας ἐγκώμιον* (φ. 110^{α}), *Ψόγος Φιλίππου* (φ. 111^{β}), *Θέσις εἰ γαμητέον* (φ. 115^{β}), *Κατηγορία νόμου τοῦ κελεύοντος ἐπαυτοφώρῳ τὸν μοιχὸν κτείνεσθαι* (φ. 118^{β}) καὶ *παραδείγματα τῶν προγυμνασμάτων* (φ. 122).

7. «**Βασιλειου** Μακεδῶνος (sic) αὐτοκράτορος Ῥωμαίων παραίνεσις πρὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν Λέοντα τὸν Σοφόν· ἧς ἡ ἀκροστιχὶς ὧδέ πως ἔχει: Βασίλειος ἐν Χριστῷ βασιλεὺς Ῥωμαίων Λέοντι τῷ πεποθημένῳ υἱῷ καὶ συμβασιλεῖ». Διαιρεῖται εἰς ξς' κεφάλαια· τοῦ πρώτου κεφα-

1. Fabr. Bibl. Gr. XI, σ. 111 ἐκδ. Harless.

λαίου ἡ ἀρχὴ ἔχει οὕτω· «*Βιωφελές τι χρῆμα*», φ. 176ᵃ.

8. «ΦΩΤΙΟΥ τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου τοῦ Κωνσταντινουπόλεως ἐκ τῆς πρὸς Μιχαὴλ τὸν ἄρχοντα Βουλγαρίας ἐπιστολῆς, τί ἐστιν ἔργον ἄρχοντος». Ἀρχ. «*Αἱ μὲν ἄλλαι χάριτες*», φ. 208. Ἐν τέλει τοῦ κειμένου ὁ γράψας ἀνώνυμος τοῦ Δανιὴλ Κεραμέως μαθητὴς ἐσημείωσε τὴν χρονολογίαν ταύτην· «*Τῷ ᾳψοεʹ Δεκεμβρίῳ κγʹ ἡμέρᾳ δʹ*».

9. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ «λόγος ὅτι οὐκ ἔστιν αἴτιος τῶν κακῶν ὁ Θεός». Ἀρχ. «*Πολλοὶ τῆς διδασκαλίας οἱ τρόποι*», φ. 259.

10. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ὁμιλία ιδʹ, κατὰ μεθυόντων». Ἀρχ. «*Κινεῖ μέν με πρὸς τὸν λόγον*», φ. 278. Τὸ τέλος τοῦ λόγου τούτου δὲν ὑπάρχει.

Ἀριθ. 103.

Τεῦχος χαρτῶον εἰς 8ᵛᵒ (0,215×0,14) γραφὲν πιθανῶς περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ΙΕʹ ἑκατονταετηρίδος. Ἡ ἀρχὴ ἐλλείπει, διότι δεκατέσσαρα περίπου φύλλα εἰσὶν ἀποκεκομμένα, μεθ' ἃ εὑρίσκονται ἕτερα ἑπτὰ φύλλα ἔχοντα τὸ τέλος ὁμιλίας. Περιέχει δὲ τὸ τεῦχος τὰ ἀκόλουθα μοναστικὰ κείμενα.

1. «Διήγησις περὶ μοναχοῦ πλανηθέντος καὶ περὶ ψυχῆς». Ἀρχ. «*Γράφει ὁ Κύριος ἡμῶν*», φ. 7ᵇ.

2. «Διήγησις περὶ ἐλεημοσύνης». Ἀρχ. «*Γράφει ὁ εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος*», φ. 18ᵇ.

3. «Λόγος εἰς τὴν 6ᵃᵛ κυριακὴν τῶν νηστειῶν». Ἀρχ. «*Ὁ τῆς τεσσαρακοστῆς καιρὸς*», φ. 29ᵃ.

4. ΙΩ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ «εἰς τὴν τρίτην ἑβδομάδα τῆς τεσσαρακοστῆς». Ἀρχ. «*Ἰδοὺ χάριτι Χριστοῦ*», φ. 36ᵇ.

5. «Λόγος περὶ τοῦ Λαζάρου». Ἀρχ. «*Ὁ μακάριος ἀπόστολος καὶ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης*», φ. 43.

6. «Λόγος εἰς . . . . . .». Ἀρχ. «*Δωρεὰν μὲν καὶ ἐπερίσαμεν*», φ. 54ᵃ.

7. «Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ἁγ. καὶ δικαίου καὶ ἐλεήμονος Φιλαρέτου καὶ τῶν πράξεων καὶ τῶν καλῶν ἔργων αὐτοῦ». Ἀρχ. «*Βίον θεάρεστον καὶ πολιτείαν*», φ. 56.

8. ΙΩ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ «λόγος κατανυκτικός». Ἀρχ. «*Βασιλέως μὲν τοῦ ἐπιγείου*», φ. 67ᵇ.

9. Βίος καὶ πολ. τῆς ἁγ. Βαρβάρας. Ἀρχ. «*Κατ' ἐκείνους τοὺς καιρούς*»[1], φ. 98ᵃ.

1. Fabr. X, σ. 203.

10. ΛΑΠΛΟΥ λόγος εἰς τὴν ἁγ. Ἀνάληψιν. Ἀρχ. «*Μετὰ τὸ ἀναληφθῆναι*», φ. 105ᵇ.

11. ΕΦΡΑΙΜ τοῦ ΣΥΡΟΥ «λόγος περὶ τῆς συντελείας καὶ περὶ τοῦ Ἀντιχρίστου καὶ περὶ ἀγάπης». Ἀρχ. «*Ἀγαπητοί, μηδὲν προτιμησώμεθα*», φ. 135ᵃ.

12. «ΛΕΟΝΤΙΟΥ πρεσβυτέρου Κ/πόλεως, λόγος εἰς τὰ Βαΐα καὶ εἰς τὸν Λάζαρον». Ἀρχ. *Τοὺς τῆς εὐσεβείας καθηγητὰς*», φ. 163ᵇ.

13. ΕΦΡΑΙΜ τοῦ ΣΥΡΟΥ «λόγος περὶ ὑπομονῆς καὶ συντελείας τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ τῆς τῶν θείων Γραφῶν μελέτης, καὶ τί τὸ τῆς ἡσυχίας ὠφέλιμον». Ἀρχ. «*Λαμπρὸς ὁ βίος τῶν δικαίων*», φ. 174ᵇ.

14. ΙΩ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ «λόγος κατὰ πλουσίων, καὶ περὶ ἐλεημοσύνης πενήτων». Ἀρχ. «*Οἱ λειμῶνες ἔχουσι ποικίλα*»[1], φ. 191ᵇ.

15. «ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ Χρυσοστόμου λόγος εἰς τὸν εὐαγγελισμὸν» κτλ. Ἀρχ. «*Πάλιν χαρᾶς εὐαγγέλια*»[2], φ. 201ᵃ.

16. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ «λόγος εἰς τὸν πρωτόπλαστον Ἀδάμ». Ἀρχ. «*Ἄνθρωπός τις κατέβαινεν*», φ. 206ᵇ.

17. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ «λόγος περὶ τῆς αἰωνίου καὶ ἀτελευτήτου κολάσεως». Ἀρχ. «*Μηδαμῶς, ὦ ἀδελφοί*», φ. 209.

18. «Θαῦμα περὶ τοῦ ἑβραίου τὸ πῶς ἴδεν (sic) τὸν Χριστὸν μελιζόμενον». Ἀρχ. «*Ἑβραῖος τίς ἐστιν*», φ. 215ᵇ.

19. «Περὶ τῆς τῶν *Ἀρειανῶν* αἰτήσεως(sic) πρὸς τὸν βασιλέα Οὐάλεντα κατὰ τῶν ὀρθοδόξων». Ἀρχ. «*Μετὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἄφιξιν Οὐάλεντος*», φ. 216ᵇ.

20. «Περὶ τῆς γυναικὸς τῆς ἁμαρτωλῆς τῆς γραψάσης ἐν χάριτι τὰς ἁμαρτίας αὐτῆς». Ἀρχ. «*Ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ ἁγιωτάτου καὶ μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου Βασιλείου*», φ. 220ᵇ.

21. «Περὶ Ἰωσὴφ τοῦ ἑβραίου τοῦ τὴν τέχνην ἰατροῦ». Ἀρχ. «*Ἰωσήφ τις ἦν ἐν τῇ πόλει*», φ. 225ᵃ.

22. ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ «λόγος εἰς τὸν Ἐπιτάφιον». Ἀρχ. «*Τί τοῦτο σήμερον*», φ. 230ᵃ.

23. Μαρτύριον τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα μαρτύρων τῶν ἐν Σεβαστείᾳ τῇ λίμνῃ μαρτυρησάντων. Ἀρχ. «*Κατὰ τοὺς καιροὺς Λουκιλίου*», φ. 252ᵃ.

24. «Διήγησις περὶ τῆς εὑρέσεως τοῦ τιμίου

1. Migne, Patrol. τ. 60, σ. 707.
2. Αὐτ. τ. 50, σ. 791.

μιμνήσκεται πολλαχοῦ τοῦ φίλου αὐτοῦ πατριάρχου Σχολαρίου ὡς τεθνεῶτος, ὅστις πασίγνωστόν ἐστιν ὅτι ἐτελεύτησε τῷ 1460. Ὁ δὲ μέγας ἐκκλησιάρχης (ἀριθ. 5) εἶναι ἀναντιρρήτως ὁ ἀπὸ τοῦ πατριάρχου Ἰωάσαφ τοῦ Κόκκα διαπρέψας ἐν τοῖς πράγμασι τοῦ πατριαρχείου Μανουὴλ ὁ μέγας ἐκκλησιάρχης, ὁ μετὰ ταῦτα καὶ πατριάρχης χρηματίσας ὑπὸ τὸ ὄνομα Μάξιμος Βʹ[1]. Ἡ προτελευταία ἐπιστολὴ (ἀριθ. 8) ἐπέμφθη Μανουὴλ Παλαιολόγῳ, ἀνδρὶ εὐγενεστάτῳ· τοῦτον δέ, ἀπόγονον ὄντα ἀναμφιβόλως τοῦ τελευταίου οἴκου τῶν Παλαιολόγων, δὲν εὑρίσκω μὲν ἀναφερόμενον παρὰ Δουκαγγίῳ (Aug. Fam.), ἀλλὰ καὶ δὲν διστάζω νὰ συνταυτίσω τῷ ὁμωνύμῳ τοῦ Θωμᾶ Παλαιολόγου υἱῷ, ὅστις, ὡς ἔγνωσται, δραπετεύσας ἐκ Ῥώμης ἀφίκετο εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα ὁ κατακτητὴς Μωάμεθ ὁ Βʹ περιεποιήθη τοῦτον ἡγεμονικῶς δωρησάμενος αὐτῷ χρήματα, ὑπηρέτας καὶ χωρία[2].

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ Θεοφάνους τοῦ Μηδείας καὶ Γεωργίου Ἀμηρούτζη, αἱ δὲ ἐπιστολαὶ αὐτῶν ἔχουσιν οὕτω[3].

ΤΟΥ ΜΗΔΕΙΑΣ ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ΑΜΟΙΡΟΥΤΖΗ

ἀμοιβαῖαι ἐπιστολαὶ περὶ τοῦ ἐρεξῆς συγγράμματος[4].

Ι.

Ὁ Μηδείας τῷ φιλοσόφῳ.

Ὀλίγα τῶν ἐμῶν συγγραμμάτων ἰδεῖν ἐπιζητήσαντι, ἄσμενος τὸν λόγον δεξάμενος τὰ πλείω σοι πέπομφα, ἀνδρῶν ἄριστε, οὐ κατ' ἐπίδειξιν τὸ θαῦμα θηρώμενος (οὐ γὰρ εἴτι καὶ θαύματος ἄξιον πρόσεστιν αὐτοῖς τοῦτ' ἐμὸν τίθεμαι, τῶν δὲ συγγραψαμένων τὴν ἀρχήν, ὧν καὶ συγγράμματα μᾶλλον ἂν καλοῖντο, ἐξ ὧν καὶ ἐξ ἑράνου ταῦθ' ἡμῖν συντέθειται), ἀλλὰ τὸν τοῦ ψεύδους ἔλεγχον γνωρίζων καὶ τὴν τῆς ἀληθείας ἐπικουρίαν τῇ τε σῇ σοφίᾳ καὶ ἄλλοις τῆς ἀληθείας φίλοις· τῷ δὲ τελείῳ τῆς σῆς σοφίας ἔνεστι συνιδεῖν, εἰ καλῶς ταῦτα συντέτακται, μήπου τι καὶ ἡμᾶς οἴκοθεν παρενείραντας λέληθεν ἡ τοῦ ὀρθοῦ ἀκρίβεια, ᾧ καὶ μᾶλλον συντίθεμαι· ἀποχρήσει δ' ἡ τῆς σῆς σοφίας ἐπίκρισις ἀντὶ πάντων τῶν εὐφημουμένων ἐπὶ σοφίᾳ, ὧν ὑπέρτερος μὲν ἦσθα, εἰ κατ' ἐκείνους ἐγεγόνεις, καὶ νῦν δ' ἐκείνων μετ' ἐκείνους οὐδενὸς εἶ δεύτερος. Μὴ ἀπαξιώ-

1. Turcograecia, σ. 21, 26, 122, 131.
2. Ἴδε C. Hopf, Griechenland ἐν Ersch u. Gruber Allgem. Encyklop. τ. 86, σ. 132.
3. Ὁ κῶδιξ, ἐξ οὗ αἱ ἐπιστολαὶ αὗται ἀντεγράφησαν, εἶναι πάνυ ὀρθῶς γεγραμμένος, ἡ δὲ στίξις ἐλαχίστας ἀνωμαλίας ἔχει. Τὸ ὑπογεγραμμένον ι ἐλλείπει. Σημειώσεως δὲ ἄξιαί εἰσι μόνον αἱ ἑπόμεναι σύνθετοι λέξεις, συνεχέστατα ἀπαντῶσαι ἐν τοῖς χειρογράφοις· ἐξ α ν ά γ κ η ς (ἀριθ. α' σειρᾶς 1), ὑ π ε ρ λ ί α ν (α' 3), τ η ν α ρ χ ὴ ν τρὶς (α' 5, 6' 3, 6' 6), δ ι α π α ν τ ὸ ς (α' 5), κ α θ ο μ ο ι ό τ η τ α (α' 5), ἐ π ι τ ο π λ εῖ σ τ ο ν (α' 5), ἔ σ θ ο τ ε (α' 6), δ ι α τ οῦ τ ο (α' 6').
4. Ἴδε τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ συγγράμματος τούτου ἐν σελ. 18. Τὸ δὲ ὄνομα τοῦ Ἀμηρούτζη πολλαχῶς γράφεται· τοῦ Θεοφάνους τὴν γραφὴν διὰ τοῦ οι ἐνταῦθα μόνον εὑρίσκω. — Ὁ Ἀμηρούτζης συνέγραψε διάλογον περὶ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως μετὰ τοῦ βασιλέως τῶν Τούρκων—ἐπιστολὴν περὶ ἁλώσεως τῆς Τραπεζοῦντος ἐκδοθεῖσαν ὑπὸ Boissonade, Anecdota Graeca, V. σ. 389-404, καὶ μετατυπωθεῖσαν ὑπὸ Migne, Patrol. τ. 161, σ. 723—καὶ ἐπιστολὴν πρὸς τὸν ἡγεμόνα Ναυπλίου Δημήτριον κατὰ τῆς Φλωρεντινῆς Συνόδου, ἣν ἀνέκδοτον οὖσαν ἐκοινοποίησα ἐν συνεδριάσει τοῦ Ἑλλην. Φιλολογικοῦ Συλλόγου, κατά τι χειρόγραφον, οὗτινος ἡ περιγραφὴ θέλει δημοσιευθῆ ἄλλοτε. Εὕρηται δ' αὕτη καὶ ἐν χειρογράφῳ τῆς ἐν Μόσχᾳ Βιβλιοθήκης, περὶ οὗ ὅρα Δημητρακοπούλου Ὀρθοδ. Ἑλλ. σ. 110. Ἐγίνωσκον δὲ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ὁ Ἀλλάτιος (De concensu, σ. 883), ὁ Δοσίθεος (Δωδεκαβ. σ, 760 § 9) καὶ Νικηφόρος ὁ Θεοτόκης (Ἀπόκρ. περὶ τῆς τῶν Κατολίκων δυναστείας σ. 33). Πρβλ. περὶ Ἀμηρούτζη Hodii, de graecis illustr. σ. 277.—Γ. Ζαβίρα, Ν. Ἑλλ., σ. 88. — Κ. Σάθα, Νεοελλ. Φιλολογ. σ. 62. — Δωροθέου, Βιβλίον Χρονικόν, ἐκδ. 1784, σ. 422.—Turcograecia, σ. 123 κ. ἑ.

σης τοίνυν εὐθύνουσαν χεῖρα τούτοις ὁρέξαι· σοῦ γὰρ κρίνοντος, αὐτῆς τῆς σοφίας ἀκούειν δόξομεν.

2.

Ὁ φιλόσοφος τῷ Μηδείας.

Ἄσμενος ἐδεξάμην τὸ βιβλίον ὃ κατὰ Ἰουδαίων καὶ περὶ προνοίας σοι γέγραπται, ἐκείνους τε ὅπως ἐλέγχεις περὶ πλείστου εἰδέναι ποιούμενος καὶ ὅ,τι σοι περὶ προνοίας δοκεῖ, καὶ ἅμα βεβαιότερόν τι περὶ τῆς ἐπὶ λόγοις δόξης ἐθέλων λαβεῖν. Ἐπεὶ δὲ ἀνέγνων καὶ τὸν νοῦν κατέμαθον τῶν γεγραμμένων, ἥσθην τε καὶ ἐθαύμασα τό τε ἀναγκαῖον τῶν ἀποδείξεων καὶ τὴν μετὰ σαφοῦς περιβολὴν καὶ τὸ μετὰ χάριτος τῆς λέξεως ἀφελές· οὐ γὰρ ἐδόκουν ἐν λόγοις ἔτι τοιόνδε σώζεσθαι λείψανον τῆς πρὶν εὐδαιμονίας, ὥστε καὶ τὴν δόξαν ἣν εἶχον, εἰρήσεται δὲ πρὸς σὲ τἀληθές, ἐπὶ τὸ πολλαπλάσιον αὔξησα, καί τοι καὶ πρὶν ὑπῆρχε οὐ φαύλη τις, ἀλλ' οὐκ ἀξία ἧς νῦν συνῆκα δυνάμεως. Χαῖρε τοίνυν, ὦ θαυμάσιε, καὶ μὴ λόγοις τοιάνδε παιδιὰν ἐν γήρει τίκτων, τὰ δέ γε περὶ προνοίας σοι εἰρημένα δεῖται ἔτι οὐκ ὀλίγου λόγου. Εἰ μὲν γὰρ ἅπαντα ὑπὸ τῆς προνοίας γίνεται τὰ τῆδε καὶ οὐκ ἐνδέχεται ἄλλως ἔχειν, δῆλον ὅτι μάταιον τὸ φυλάττεσθαι· οὐ γὰρ ἔσται τι πλέον ἐντεῦθεν οὐδέν, ἴσως δὲ καὶ ἀσεβὲς νομίζειν οἷόν τε εἶναι νομίζειν τὴν θείαν ψῆφον διαφυγεῖν· εἰ δέ τι καὶ ἐνδεχομένως πρόεισιν ἀπὸ τῆς φύσεως, οὐκ ἄδικος ἴσως πειρᾶσθαι σώζειν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ τοιούτου, εἰ λυμαίνεται τὴν ἡμετέραν ζωήν, καθάπερ εἴτις, δράκοντος ἐπιόντος, φεύγει, ἤ, ἐμπρησμοῦ συμβάντος, ἀποχωρεῖ. Δοκεῖ γὰρ εἴτι πρόεισιν ἐνδεχομένως, μὴ ἂν εἶναι τοῦτο ἀπὸ τῆς πρώτης ἀρχῆς· διότι διχῶς ἀνάγκη τὸ τοιοῦτον συμβαίνειν, ἢ τῆς αἰτίας ἀσθενείᾳ ἢ τῷ εἶναι τὸ κωλύον ἔξωθεν, ὧν οὐδέτερον χώραν ὁπωσοῦν ἔχει ἐπὶ τῆς πάντων ἀρχῆς. Εἰ δὲ τοῦτο ἀληθές, οὐκ ἔτι ἀσεβὲς ἴσως εἴτις τὰ ὑπὸ τῆς φύσεως μὲν γινόμενα, λυμαινόμενα δὲ ἄλλως τὴν ἡμετέραν ζωήν, φυλάττεσθαι ἐπιχειρεῖ, οἷον χειμῶνας ἐξαισίους ἢ πνεύματα ἢ σκηπτὲς ἢ τοιαῦτα ἕτερα, οἷον καὶ ἡ τοῦ ἀέρος δοκεῖ τυγχάνειν φθορά, καὶ γὰρ τοῦτο γίνεται ἐνίοτε ὑπὸ τῆς φύσεως. Τοὐναντίον μὲν οὖν δόξειεν ἂν καὶ πειράζοντος εἶναι εἴτις, τοιοῦδέ τινος συμβεβηκότος, μὴ ἐθέλοι τὰ ἐπ' αὐτῷ ποιεῖν, ὥσπερ ἂν εἴτις, κύματος ἐπιόντος, αὐτὸς μὲν ἐνὸν μὴ ἀναχωρεῖ μηδὲ ἀποφεύγει, τὸν δὲ Θεὸν μόνον αὐτὸν ἀξιοῖ σώζειν· τοῦτο γὰρ οὐδὲν διαφέρει τοῦ εἰς προὔπτον ἑαυτὸν κίνδυνον ἐμβαλεῖν, εἶτα τοῦ Θεοῦ δεῖσθαι σωθῆναι, ὃ σαφῶς ἐκπειράζοντός ἐστι τὸν Θεόν. Δοκεῖ τοίνυν μοι ἀναγκαῖον εἶναι ἐκεῖνο προσαποδεῖξαι, ὅτι πάντα τὰ τῆδε γινόμενα ἁπλῶς ὑπ' αὐτῆς τῆς προνοίας, εἰ μέλλοι τὸ συμπέρασμα, ἐξ ἀνάγκης συμβαίνειν· ἀλλὰ τοῦτο χαλεπὸν ἴσως ἀποδειχθῆναι. Εἶτι οὖν περὶ τούτου σοι πραγματευθήσεται ἡδέως ὄψομαι· βούλομαι γὰρ μαθεῖν ὅπῃ τοῦτο δυνατόν.

3.

Ὁ φιλόσοφος τῷ Κριτοβούλῳ[1].

Τὸ τοῦ Μηδείας βιβλίον μόλις σχολῆς λαβόμενοι διήλθομεν, καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἔδοξεν ἡμῖν πολοῦ ἄξιον εἶναι καί, εἴ γε ἐνῆν, στεφανώσαντες ἂν τὸ βιβλίον ἀνεπέμψαμεν ἂν τῷ πατρί· τοῖς δὲ περὶ προνοίας λόγοις ἔνεστί τις ἀμφιβολία, περὶ ἧς καὶ ἐν τῇ ἐπιστολῇ πρὸς αὐτὸν διαλαμβάνομεν. Πέμπομεν οὖν σοι καὶ τὸ βιβλίον καὶ τὴν ἐπιστολήν, τὸ μὲν ὅπως ἀποδώσῃς, τὴν δὲ ἐπιστολήν, εἴ τι μὴ καλῶς ἔχοι, διορθώσας αὐτὸς ἐπιδώσῃς.

4.

Ὁ Μηδείας φιλοσόφῳ τῷ Ἀμοιρούτζῃ.

Ὁ ταῖς ἀσυγκρίτοις ὑπεροχαῖς τὰ ὑπὸ τὴν αἴσθησιν πάντα φωταυγῆ κάτω τιθεὶς ἥλιος, ἔσθ' ὅτε καὶ ζοφεροῖς ἐπιλάμπων, περιουσίᾳ λαμπρότητος λαμπρὰ καὶ αὐτὰ δείκνυσι· καὶ αὐτὸς δέ, λαμπρότατε, τῷ φωτὶ τῆς σοφίας πάντας ὑπερλάμπων τοῖς ἡμετέροις λόγοις ἡέρα ἐνημμένοις, ποιητικῶς εἰπεῖν, ἐς δεῦρο φῶς ἐνῆκας, ὥστε καὶ εἰς ὄψιν ἔρχεσθαι τοῖς βουλομένοις θαρρῆσαι, τὴν δὲ πρὶν δειλίαν ἀποθεμένοις τῇ τῆς σῆς σοφίας ἐπικρίσει. Τοῦτο μέν σου τῶν καλῶν ἕν, τὸ καλῶς λέγειν ἀεί· καὶ ἕτερον δὲ ἡμῖν ἐχαρίσω τὸ εὖ πράττειν εὐξάμενος, πάλαι τοῦτο ἀποβεβληκόσιν, ὥστε καὶ τὸν τοῦ μύθου Ἀμφιγυήν[2] ὑπερβαλέσθαι, μή ὅτι γε τῇ ἐπ' ἀμφοῖν ταῖν ἰγνύαιν ἐπικλίσει, ἀλλ', ὅ καὶ χεῖρον, σφοδρᾷ καταπτώσει ἔνθεν μὲν τῇ τῆς πρὶν εὐτυχοῦς ἐλευθερίας μεταβολῇ, ἑτέρωθεν δὲ τῇ δυστυχεῖ τῶν τῆς Ἐκκλησίας προστατῶν παρατροπῇ. Πῶς δ' ἂν εὖ πράξαιμεν καὶ πότε, τοῦ ταῦτ' ἀνακαλέσθαι σχεδὸν ὄντος

1. Περὶ Κριτοβούλου ἀνάγνωθι τὴν ἀξιοσημείωτον πραγματείαν τοῦ Ubicini, Chronique du règne de Mahomet II par Critobulo d'Imbros. (Ann. de l'Assoc. p. l'encourag. d. études grecques en France. Paris, 1874, σ. 49–74.

2. Ἐν τῷ κώδ. ἀμφὶ γυίην. Ἐννοεῖται ὁ Ἥφαιστος. Ἴδε Ὀρφέως fr. 23.

ἀπεγνωσμένου; Ἀλλὰ σὺ μέν, ἄριστε, τῇ τοῦ ἤθους σου χρηστότητι τὰ βελτίω ἡμῖν καὶ ἠὔξω καὶ ἐδωρήσω, τῷ Θεῷ δὲ μελήσει τούτων, εἰ καὶ ἡμῖν (ὡς εἰκός) ἐκείνου μελήσει. Ἐνδεῖν μέντοι γε τοῖς περὶ προνοίας ἡμῖν εἰρημένοις λόγου τινός, διὰ τὴν ἡμετέραν ἐν λόγοις ἀσθένειαν, οὐδὲν ἀπεικός· εἰ δὲ τοῖς ὑπὲρ λίαν λογίοις οἱ τῆς προνοίας λόγοι πεφύκασιν ἄρρητοι, τί ἐροῦμεν ἡμεῖς οἱ μὴ οὕτως ἔχοντες τοῖς αὐτοὺς ἐπαγγέλλουσιν; Ὡς δ' ἐνῆν ἡμῖν εἴρηται ἐν οἷς τέσσαρας τρόπους τῆς προνοίας εἶναι ἐλέγομεν, ὧν εἷς ἐστι καὶ ὕστατος ὁ κατὰ ἐγκατάλειψιν γινόμενος· πειθόμεθα γὰρ τῷ ἐκ Δαμασκοῦ θεορρήμονι «καὶ τὰ κατ' ἐγκατάλειψιν τοῦ Θεοῦ τελούμενα ὑπὸ τὸν λόγον τῆς προνοίας εἶναι» φάσκοντι, ὃν οὐκ ἄν τις αἰτιάσαιτο τὴν πρώτην ἀρχὴν φρονοῦντα τὴν ἀπὸ τῆς ἐγκαταλείψεως κακῶν εἶναι αἰτίαν[1]. Εἰ γάρ τις ὑποδιαιρεῖη τὸν τρόπον τοῦτον ἐπ' ὠφελείᾳ γίνεσθαι, ἢ τοῦ πεπονθότος τι τῶν ἀνηκέστων ἐρεῖ, ἢ ἑτέρων ἐξ αὐτοῦ σωφρονιζομένων, προσθείη δ' ἄν τις καὶ ἐπιδιαιρέσιν τό, ἢ κατὰ τὸν παρόντα βίον ἔσται ἡ ὠφέλεια ἢ κατὰ τὸν μέλλοντα ἔσται, -ἃ τίς ἂν φαίη μὴ τῆς προνοίας εἶναι; Αἱ δὲ ἱστορίαι καὶ ἐν ἀμφοῖν ταῖν Διαθήκαιν πολλοὺς παριστῶσι πυρός τε καὶ θηρῶν καὶ βυθοῦ καὶ παντοίων θανασίμων ἀνωτέρους ὀφθέντας τῷ μὴ ἐγκαταλειφθῆναι, ἔχεσθαι δὲ μᾶλλον τοῦ Θεοῦ. Τὴν δὲ πρόνοιαν οὐχ, ὡς οἱ πολύθεοι τὴν εἱμαρμένην, ὁ τῆς εὐσεβείας πρεσβεύει λόγος ἐφ' ᾧ μὴ ἔχειν τινὰ τὸ πεπρωμένον διαφυγεῖν, ἀλλ' ὡς θείαν διοίκησιν οἰκονομοῦσαν πάντα πρὸς τὸ συμφέρον, κἂν ὁποῖον ἄρα καὶ ᾖ, καὶ πάντα μικρά τε καὶ μείζω κυβερνῶσαν καὶ διακοσμοῦσαν κατὰ τὰ θεῖα λόγια, ᾗ προσάπτειν ἀσθένειαν ἢ ἑτέρωθεν κωλύειν τινὰ οὐ πρὸς εὐσεβοῦς ἐστι διανοίας· ἐπ' αὐτῇ γάρ ἐστι καὶ τὸ γενέσθαι καὶ τὸ μὴ καὶ τὸ ὅπως ἑκάτερον, τὸ δὲ ἐνδεχόμενον, ξένον τῆς θείας προνοίας τιθέμεθα· ἀνθρώπινον γὰρ καὶ τῶν συμβαινόντων τῇ ἀνθρωπίνῃ διαίτῃ· ἐνδέχεται γάρ με τῇ ὑστεραίᾳ εἰς ἀγορὰν ἀπαντῆσαι ἢ λούσασθαι ἢ μή, νόσου ἐπιγενομένης ἢ ἑτέρου κωλύματος. Τὰ γέ τοι καθολικῶς ὑπὸ τῆς θείας γινόμενα κυβερνήσεως οὐχ οὕτως ἔχει, ἀλλ' ἀναγκαίως ὑπὸ Θεοῦ γίνεται, κινοῦντος τάς τε φύσεις καὶ τὰ στοιχεῖα πρὸς τὰς ἡμετέρας διαθέσεις· καὶ ἄρχων γὰρ ὁ τυχών, εἰ μὴ δουλεύει πάθει, ἀναγκαίως καλεῖ τοὺς ἀξίους τούτου· καὶ ἀναγκαίως δωρεῖται, οἷς δωρεῖται, οὐκ ἀπὸ τοῦ ἐνδεχομένου ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἰδίου ἀξιώματος καὶ τῆς ἐξ αὐτοῦ ἰσχύος ἔχων τὴν ἐπ' ἀμφότερα τροπήν. Ἡμεῖς δὲ καταχρώμενοι τῇ λέξει φαμὲν· ἐνδέχεται χειμῶνα γενέσθαι ἢ αὐχμὸν ἢ λοιμὸν ἢ τὸ τοιοῦτον· τῆς γὰρ πρώτης αἰτίας ἤρτηται τὰ τοιαῦτα, δωρουμένης τῇ τε φύσει καὶ τοῖς στοιχείοις τήν τε κίνησιν καὶ τὸ τὰ τοιαῦτα ἐνεργεῖν. Τοὺς δὲ λόγους τῶν ἐκ τῶν ἐνεργειῶν τούτων ἀποτελεσμάτων, εἴτε σκυθρωπὰ εἴεν εἴτε χαρίεντα, ἀρρήτους ὁ τῆς πίστεως εἴωθε καλεῖν λόγος· καὶ γάρ εἰσι τοιοῦτοι, ὡς ὑπὸ τῆς ἀκαταλήπτου σοφίας τελούμενοι, ὑπερβαινούσης τὴν ἀνθρωπίνην ἀπείρῳ τῷ μέσῳ· τούτους γὰρ οἶδε μόνος ὁ τῆς φύσεως καὶ τῶν στοιχείων δημιουργός, ὃς ἐνῆκε καὶ τῇ φύσει τοῦ ἀλόγου ζώου αἴσθησιν φυλάττεσθαι τοὺς προφανεῖς κινδύνους, καὶ ὡς τὸ ἑνὸν φυλάττεται. Ἀλλ' εἴπερ ἦν αὐτάρκης ἡ ἀπὸ τῆς αἰσθήσεως τούτου φυλακή, οὐκ ἄν ποτε κινδύνῳ περιέπιπτεν, ἀλλ' ἔστιν ὅτε καὶ ἀπόλλυται κινδύνῳ· δῶρον γάρ ἐστιν αὐτοῦ ἡ ἐπὶ τοῦτο αἴσθησις, ἀλλὰ καλῶς χρῆσθαι τῷ δώρῳ χρή. Τὸ γὰρ περιγενέσθαι τοῦ κινδύνου ἢ μὴ οὐκ ἔστιν ἐπ' αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ ἑτέρας δεῖται δυνάμεως, τῆς τοῦ Θεοῦ πάντως (κατὰ τὸν εὐσεβῆ λόγον), ὃς ἄπειρος ὢν ἀπείρους ἔχει καὶ τὰς ἐνεργείας, καὶ οὐ μόνον τὰ ὑψηλὰ ἀλλὰ καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορᾷ, κατὰ τὸν Προφήτην[1], καὶ οὐδὲν τῶν γινομένων ἔξω τῆς ἑαυτοῦ προνοίας ἐᾷ. Τό γε μὴν ἡγεῖσθαί τινα αὐτάρκως ἔχειν τὴν, ἀφ' ἑαυτοῦ φυλακήν, ῥύσεσθαι αὐτὸν τοῦ κινδύνου καὶ ἐπ' αὐτὴν πεποιθέναι καὶ τοιούτῳ πράττειν τι σκοπῷ, πλάνη σαφής ἐστι· πῶς γὰρ οὔ, πολλῶν κεκινδυνευκότων μετ' αὐτῆς; πρὸς δὲ καὶ ἀθέτησις γίνεται τοῦ παντοδυνάμου τοῦ Θεοῦ, ὅπερ ἐστὶ καὶ ἄθεοῦ καὶ ἀσεβείας μεστόν· ὁ γὰρ μὴ τοῦτ' ἔχων, ἀλλ' οὐ λέγω τὸ βλάσφημον. Ἐπὶ τούτοις οὖν φαμεν, ὡς ἡ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας ἱερὰ διδασκαλία τὴν πολύθεον ἐκκλίνουσα πλάνην, μᾶλλον δὲ καὶ ἀναιροῦσα ταύτην, ἕνα Θεὸν δημιουργὸν καὶ προνοητὴν καὶ κυβερνήτην τοῦ παντὸς κηρύττει, ἵνα μὴ τῇ αὐτῇ πλάνῃ καθυπαχθεῖη διαφόρους ὑφιζῶσα δυνάμεις, αἰτίας τῶν γινομένων ἢ γενομένων, καὶ τοῦτ' οὐχ ὡς μηχάνημα ἀφ' ἑαυτῆς κατὰ ταύτης ἐπινενόηκεν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ τῆς

1. Τὰς περὶ προνοίας ἀρχὰς τοῦ ἐν ἁγίοις Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ ἴδε ἐν κεφ. μγ' τῆς Ἐκδ. ἀκριβοῦς τῆς Ὀρθοδ. πίστεως· Migne, Patrol. Gr. τ. 94, σ. 964 κ. ἑ. Πρβλ. καὶ τὰ κεφ. κβ', κγ' σ. 1192 κ. ἑ.

1. Ψαλμ. 112, 5. 137, 7.

πίστεως ἀρχηγοῦ μεμάθηκε, τοῦ ἀεὶ ἐργαζομένου καὶ τὰ ἐν λειμῶνι ἄνθη ἐπιχρωννύντος καὶ τὴν ἐν παγίδι τοῦ στρουθίου πτῆσιν ἐκδιδάντος· ᾧ συνῳδὰ μυσταγωγοῦσι καὶ οἱ αὐτῷ φοιτήσαντες καὶ ἡμῶν διδάσκαλοι· *οὔτε γὰρ φησι τοῦ τρέχοντος οὔτε τοῦ διώκοντος, ἀλλὰ τοῦ εὐδοκοῦντος Θεοῦ καὶ πάντα ἐκ Θεοῦ*· εἰπὼν δὲ πάντα συνέκλεισεν ἅπαντα καὶ οὐδὲν ἔξω κατελέλοιπε. Ταῦτα εἰ μὲν ἱκανῶς ἀποδέδεικται, σοὶ ἡ χάρις τῷ πρὸς τὰ τοιαῦτα σπουδάσματα ἡμᾶς κεκινηκότι, εἰ δ' ἔτι ἐνδεῶς ἴσως τῷ μὴ ἐπαίειν ἡμᾶς τὸ βάθος τοῦ προβαλλομένου, ὡς κελεύεις, σαφήνισον ἵνα σοι καὶ πλείους τὰς χάριτας ὁμολογήσωμεν.

ε'.

Ὁ Μηδείας Γερασίμῳ ἱερομονάχῳ.

Ἧκον, ὡς ἐπυθόμην, ἔς τε χεῖρας καὶ ὄψιν τῆς σῆς τιμιότητος τὰ πρὸς τὸν φιλόσοφόν μου γράμματα· ἡσθής τε δεῦρ' αὐτὰ καὶ τεθαύμακας· ἐγὼ δὲ ἥδειν σε πάλαι τοῖς ἐμοῖς χαίροντα πάντοτε, οὐχ ἥκιστα δὲ νῦν ἡσθήσεσθαι ἔμελλες καὶ θαυμάσειν, οὐ μᾶλλον τῆς ὕλης τῶν γραμμάτων ἢ τῆς πρὸς ἡμᾶς σου εὐνοίας ὀτρυνούσης πρὸς ἄμφω· ἥ τε γὰρ ὕλη ἀστεία καὶ ἡ ἔννοια σαφὴς καὶ οὐ πρόσφατος. Ὁ γε μὴν ἀπαιτοῦσί τινες, εἰ πάντα τὰ καθ' ἡμᾶς ὑπὸ τῆς θείας γίνεται προνοίας καὶ οὐκ ἔστιν ἃ καὶ ὑπὸ τῆς φύσεως ἐνδεχομένως ἢ τῶν στοιχείων ἀποδείξαι, πάλαι τε ἀπεδείξαμεν ἐν τοῖς διεξοδικωτέροις λόγοις ὅπως ἡ τοῦ Δημιουργοῦ πρόνοια ἐνεργεῖ πάντα· εἰ δέ τι καὶ ἡ φύσις ἢ τὰ στοιχεῖα δοκοῦσί τι ἐνεργεῖν κατὰ τὸ δοκοῦν τῇ θείᾳ κυβερνήσει ἐπιτελοῦσι, καὶ νῦν ἐπιτομώτερον τὰ αὐτὰ εἰρήκαμεν ἐν τοῖς πρὸς τὸν φιλόσοφον ἀπὸ τῆς ἱερᾶς διδασκαλίας ἐπιχειροῦντες. Εἰ δ' ἔστι τις ὁ τοῖς στοιχείοις καὶ τῇ φύσει τὴν κυβέρνησιν ἀνατιθεὶς τῶν καθ' ἡμᾶς, ἑλληνίζων ἴστω, οὗ μοι δοκῶν ἔχων ἀποδείξαι τοῦτο ἀπὸ τῆς ἱερᾶς διδασκαλίας, ἀπὸ δὲ τῆς τῶν πολυθέων καὶ μάλα, περὶ ἧς ἡμῖν λόγος οὐδείς, καταργηθείσης ὡς μωρᾶς ὑπὸ τῆς πανσόφου καὶ θείας. Εἰ δ' Ἀναστάσιος δοκεῖ τι λέγειν συνῳδὸν ἐκείνῃ δοκοῦν, ἀλλ' ὥς περ συναισθανόμενος σαφηνίζει φάσκων[1]· «μηδεὶς δὲ ἀκούσας ἡμῶν εἰρηκότων ἐξ ἀέρων γίνεσθαι πτῆσιν νομίσῃ, ὅτι χωρὶς Θεοῦ ταῦτα γίνεσθαι εἰρήκαμεν· ἠκούσαμεν γὰρ τοῦ εἰρηκότος[1], ὅτι *δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ τοῦ Πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς*· διὸ καὶ ἅπερ ὁ ἀὴρ καὶ ἡ κτίσις πᾶσα καὶ ἡ φύσις ἐνεργεῖ, νεύματι Θεοῦ ἐπιτελεῖ». Καὶ αὖθις· «μὴ θαυβηθῇ δέ τις, μηδέ τι βλάσφημον περὶ Θεοῦ ἐννοήσειε μαθὼν ἀκριβῶς, ὅτι ταῦτα πάντα καὶ τὰ τοιαῦτα οὐκ ἐκτὸς μὲν τῆς παντεπόπτου καὶ προνοητικῆς τοῦ Δημιουργοῦ διαπράττονται γνώσεως, οὐχ ἑτέρῳ δὲ τρόπῳ ἢ διὰ τῆς τῶν θεοκτίστων στοιχείων ἀρχαιοδότου καὶ θεοσδότου ἐκτάκτου κυβερνήσεως καὶ τάξεως καὶ φυσικῆς διοικήσεως. Πλὴν οὐχ ὁριστικῶς, οὐδὲ ἐριστικῶς, ἀλλὰ γνωμικῶς καὶ εἰκαστικῶς εἰρήκαμεν, δυσωποῦντες τοὺς γνωστικωτέρους συγγνωμονοῦντας ἡμῖν ἀναπληροῦν τὰ ἡμέτερα ἴσως ἐλλείμματα». Νοῦ τοίνυν βάρος ἔχοντός ἐστιν ἐκ τούτων συνιδεῖν τὴν ἐν πνεύματι σύνεσιν τοῦ μακαρίου τούτου· ἐφ' ᾧ τοῦτον μὲν θαυμάσαι τῆς ἐπὶ τὴν ἀλήθειαν καταφυγῆς, καταγνῶναι δὲ τῶν ἀπερισκέπτως, ἢ πῶς εἴποιμ' ἂν εὐφημότερον πάντα λεγόντων, εἴπερ ἐκεῖνος μὲν ὁ τῇ φύσει καὶ τοῖς στοιχείοις νέμει, οὐχ ὁριστικῶς ἀλλ' ἀπὸ γνώμης ἰδίας ὅσον εἰκάσαι παρέχειν ὁμολογεῖ, παραιτεῖται δὲ τοὺς γνωστικωτέρους τὰ ἐνδεῶς αὐτῷ εἰρημένα ἀναπληροῦν τρόπον τινὰ καὶ ὅσον εἴρηκε φθάσας διασαλεύων; Εἰ δὲ ἐριστικῶς αὐτὸ εἰς σύστασιν ὧν λέγουσι μεθοδεύουσιν, ἐπικουρίᾳ συκίνῃ κατὰ τὴν παροιμίαν τὰ αὐτῶν ἐρείδοντες, εἶεν δ' ἂν γνωστικώτερος ὁ λοιπὸς τῶν ἱερῶν διδασκάλων χορός, πάντα ἐκ Θεοῦ ἀποφαινόμενοι, οἷς ἀντιφάσκει πάντως ὁ τὸ οὐ ἀντιπαρατιθείς, καὶ πρὸ τούτων τὰ ἱερὰ λόγια, ἐξ ὧν καὶ Ἀναστάσιος ὁμολογεῖ μαθεῖν τ' ἀληθές, τὰ περὶ τῶν στρουθίων ἀναλαβών· ὢν καὶ αὐτός, συνετώτατε, θιασώτης ὢν οὐχ ἁμαρτήσῃ τοῦ προσήκοντος.

ϛ'.

Ὁ φιλόσοφος Ἀμοιρούτζης τῷ Μηδείας.

Τὰ γράμματα, ἅπερ ἡμῖν αὖθις περὶ προνοίας ἀπέστειλας, οὐ τὴν σὴν ἐδήλου μόνον ἣν ἔχεις διάθεσιν εἰς ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ τὴν συνισταμένην ἐπὶ τῇ προνοίᾳ, εἰ πάντα κατ' αὐτὴν γίνεται, ἀπορίαν ἱκανῶς ἔλυσε· καὶ χάρις σοι γένοιτο, πρὸς Θεοῦ τῆς τε εἰς ἡμᾶς χάριν φιλίας, ὑφ' ἧς πεπεισμένους τοιαῦτα περὶ ἡμᾶς ὑπείληφας καὶ τῶν καλῶν λόγων, οἷς πάντα

1. Πιθανόν ἐστιν ὅτι ἐννοεῖται ἐνταῦθα ὁ ἱερὸς Ἀναστάσιος ὁ Σιναΐτης.

Γ' Ματθ. 10, 29.

τῆς πρώτης ἀρχῆς ἐξηρτημένα δεικνύεις. Ὃ δὲ ἐκ τῶν πολλῶν λόγων ἐκείνων ἡγοῦμαί συμβαίνειν, τοῦτό ἐστιν· ὅτι πάντα μὲν ὑπόκειται τῇ θείᾳ προνοίᾳ καὶ οὐδὲν αὐτῆς ἀποπίπτει, ἀλλ' οὐκ ἀδύνατον ταύτης, τοιαύτης οὔσης τὴν φύσιν, αἰτίαν ἐν τοῖς φυσικοῖς εἶναι, οὐδ' ἀναιρεῖ τὴν πρόνοιαν ἡ ταύτης ὑπόθεσις· ἐπεὶ καὶ αὕτη κατ' ἐκείνην καὶ συνέστη τὴν ἀρχὴν καὶ ἐνεργεῖ διὰ παντός, ὥστε καὶ τὰ ταύτης ἔργα εἰκότως ὑπ' ἐκείνην τετάχθαι. Ταῦτα οὖν ἄριστα ἡ σὴ σοφία συνῆκε· σώζεται γὰρ οὕτω γε καὶ τὸ πάντα κατὰ πρόνοιαν καὶ εἶναι καὶ γίνεσθαι καὶ τὸ τὴν φύσιν, ἐν οἷς ἐστι, τὸ ἑαυτῆς ποιεῖν. Σημεῖον δέ, ὅτι τινὰ καὶ ἀποπίπτει τοῦ τέλους, οὗ ἕνεκα γίνεται, μάλιστα μὲν ἐν τοῖς ζώοις, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐν τοῖς φυτοῖς· τοῦτο γὰρ οὐδαμῶς προσήκει τῇ πρώτῃ ἀρχῇ, ἐπεὶ μηδέποτε αὕτη ἀποτυγχάνει. Δηλοῖ δὲ οὐδὲν ἧττον καὶ τὰ κατὰ προαίρεσιν γινόμενα· καὶ γὰρ τούτων προαίρεσις μὲν αἰτία, ἀλλ' ὅμως ὁ θεῖος προορισμὸς ἐντεῦθεν οὐκ ἀναιρεῖται, οὐδ' ὅλως ἡ πρόνοια· ἐπεὶ τὸ εἶναί τινα καὶ ἐφ' ἡμῖν αὕτη διετάξατο, ὥστε καὶ τῶν οὕτω γινομένων ταύτην πως εἶναι αἰτίαν, καὶ χρῆται δὲ εἰς τὸ δέον ἐνίοτε τῇ κακίᾳ, οὐκ αὐτὴ μὲν ποιοῦσα, τάττουσα δὲ αὐτὴν ᾗ δεῖ γενομένων. Ταῦτά τε οὖν οὕτω συμβαίνοντα, ἐξ ὧν ἐπέστειλας, ὑπολαμβάνω, καὶ αὐτὸς οὕτω νομίζω· ὅτι δὲ ἡ φύσις αἰτία τῶν γινομένων ἐστί, καὶ ὁ μακάριος Μωϋσῆς δηλοῖ· εἶπε γάρ φησιν *ὁ Θεὸς ἐξαγαγέτω ἡ γῆ βοτάνην χόρτου σπεῖρον σπέρμα κατὰ γένος καὶ καθ' ὁμοιότητα, καὶ ξύλον κάρπιμον ποιοῦν καρπόν, οὗ τὸ σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ κατὰ γένος ἐπὶ τῆς γῆς*»[1]· καὶ ἐπάγει· «*καὶ ἐγένετο οὕτως*»· ἐξ ὧν ἐναργῶς δείκνυται, ὡς ἡ μὲν πρώτη τῶν ὄντων πρόοδος γέγονεν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἡ δὲ μετὰ ταῦτα αὐτῶν γένεσις ὑπὸ τῆς φύσεως ἑκάστοτε ἐπιτελεῖται. Ἔνια δὲ κἀνταῦθα ὑπὸ τῆς προνοίας γίνεται, καθ' αὑτὸ μεταβαλλούσης τὴν φύσιν εἰς ὃ βούλεται, οὐ μὴν ἅπαντα· ἀναιρεῖται γὰρ αὐτίκα ἡ φύσις, ὅπερ οὐ δεῖ τιθέναι· τὰ μὲν γὰρ φυσικὰ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸν εἰωθότα γίνεται τρόπον, ἔνια δὲ καὶ ἀεί, τὰ δὲ κατὰ πρόνοιαν ἰδίως ἄλλοτε ἄλλως καθὼς αὕτη βούλεται. Τὰ μὲν οὖν περὶ προνοίας ἐκ τῶν λόγων συμβαίνοντα, ταῦτά ἐστιν, εἴτι καὶ διαιτᾷν δεῖ· ἃ δὲ τούτων ὑποτεθέντων περὶ τοῦ φυλάττεσθαι συμβαίνει δεῖν εἶναι νομίζειν καὶ τί ποιητέον, κινδύνου πινὸς ἐπιόντος, οὐδὲν ἔτι προσδιορίζειν χρή· δῆλον γάρ, ὡς ἡ σὴ σοφία διέκρινεν, ὅτι τὸ μὲν πειρᾶσθαι τοὺς ἐπιόντας ἀποφεύγειν (τό γε ἐφ' ἡμῖν ἧκον) κινδύνους, οὐκ ἀθέμιτον. Τὸ μέν τοι νομίζειν ἱκανὸν εἶναι τοῦτο εἰς σωτηρίαν καὶ μὴ τῇ θείᾳ προνοίᾳ θαρρεῖν, ἀνόσιον· δεῖ γὰρ τὰ μὲν ἐφ' ἡμῖν αὐτοῖς πανταχοῦ ποιεῖν, ἐκ τοῦ Θεοῦ δὲ τὴν σωτηρίαν ἐλπίζειν. Ταῦτα ἄριστα καὶ ταῖς κοιναῖς ἐννοίαις συμβαίνοντα ἡ σὴ σοφία διώρισε, καὶ οὐκέτι ἀμφιβολίας καταλείπεται τόπος. Ἐρρωμένον ἡμῖν ὁ Θεός σε διαφυλάττοι, σεβασμιώτατε δέσποτα.

ζ'.

Ὁ Μηδείας φιλοσόφῳ τῷ Ἀμοιρούτζῃ.

Οὐκ ἠγνόεις μέν, ὦ θαυμάσιε, τοὺς ὑγιεῖς περὶ προνοίας λόγους, πάλαι τούτους ἀναλεξάμενος ἐκ τῶν περὶ αὐτῆς πεφιλοσοφηκότων φιλοσόφων ἀνδρῶν, προσθείην δ' ἂν καὶ ἱερῶν, ἐπεὶ τινὲς τῶν μὴ τοῦ καθ' ἡμᾶς τῶν μακαρίων τοῦ ἱεροῦ καταλόγου καὶ ἀξύμβατά τινα περὶ προνοίας ἐδόξασαν· γνῶναι δὲ βουληθεὶς ὅπως ἔχομεν καὶ ἡμεῖς δόξης περὶ αὐτῆς, τὴν πεῖραν ἡμῶν ταύτην ὑφῆκας οὐχ ὡς τι κερδανῶν πλέον, διδάξων δὲ μᾶλλον καὶ ἀναπληρώσων εἴτι τοῦ περὶ αὐτῆς ἡμῖν ἐνδεῖ λόγου. Ἀλλ' ἡμεῖς, ὡς ἐνῆν, τὸν λόγον ἀποδεδώκαμεν, καὶ αὐτὸς ἀπεδέξω καὶ συνῴδειν ἀλλήλους ἡμᾶς ἐν τῇ περὶ αὐτῆς ἀπεφήνω δόξῃ, πάντα γὰρ λέγομεν ὑποκεῖσθαι τῇ θείᾳ προνοίᾳ καὶ οὐδὲν αὐτῆς ὑποπίπτειν· τὴν δὲ φύσιν ἐν οἷς ἐστι τὸ αὐτῆς δρᾷν, ὑπουργικῶς δρᾷν σχούσης τὸ ἐνδόσιμον παρὰ Θεοῦ, ὃ δηλοῖ τὸ *εἶπεν ὁ Θεὸς ἐξαγαγέτω ἡ γῆ βοτάνην χόρτου*[1], *καὶ ἐγένετο οὕτως*· εἰ γὰρ καὶ ἡ μετὰ ταῦτα γένεσις ὑπὸ τῆς φύσεως ἑκάστοτε ἀποτελεῖται, ἀλλ' ἐπείπερ ἐσθ' ὅτε καὶ ἔνια γίνεται ὑπὸ τῆς θείας προνοίας, καθ' αὑτὸ μεταβαλλούσης τὴν φύσιν εἰς ὃ βούλεται, εὔδηλον ὅτι τὸ κυρίως δρᾷν πρὸς τῆς θείας ἐστὶ προνοίας, ἧς ἐπιταττούσης μὲν γίνεται τὰ γινόμενα παρὰ τῆς φύσεως, μεταβαλλούσης δ' ὅτε βούλεται ταύτην· ὃ πρὸ τούτου δρᾷν εἶχεν, οὐ γίνεται· ὥστ' ἀνάγκη δεῖσθαι ταύτην θείας ἐπιταγῆς τὸ ἑαυτῆς κατὰ συνέχειαν δρᾷν, ὑπουργικῶς πάντως· εἰ δὲ καὶ ἀεὶ δρᾷ, ἀλλ' ἐπείπερ ὑπόκειται τῷ ὑπουργεῖν, ἀεὶ πέφυκεν ὑπουργική. Ταῦτα τοίνυν ἀπὸ τῶν πρὸς ἐμέ σου γραμμάτων συνελών, ἄριστε, ἠγάσθην τε ὅσον οὐκ ἔστιν εἰπεῖν καὶ ἔτι μᾶλλον ἐθέμην τούτῳ τῷ δόγματι. Ἀλλ' οὐ

1. Γενέσεως 1, 12.

1. Γενέσεως 1, 11.

λέληθας, ὦ σοφώτατε, ἀντιφάσεως γραφόμενος ἡμᾶς δεῖν μὲν φυλάττεσθαι τοὺς κινδύνους ἐν τοῖς πρὸς σὲ γράμμασιν εἰρησότα, ὡς θέλοντος τοῦτο καὶ τοῦ Θεοῦ, ἀνόσιον δ' αὖ τοῦτο τιθεμένους ἐν τοῖς περὶ προνοίας λόγοις· οὐ γὰρ περὶ τῶν αὐτῶν τἀναντία ἀπεφηνάμεθα, περὶ δὲ ἄλλου καὶ ἄλλου κινδύνων εἴδους ἔφημεν ἑκάτερα. Ὅθεν καὶ διοριστέον μοι δοκεῖ νῦν, ἵνα καὶ τῆς αἰτίας ἑαυτοὺς ἀπολύσωμεν· ἐν μὲν γὰρ τοῖς λόγοις ἐκείνοις καθαπτόμενοι τῶν τιθεμένων τὸ φυλάττεσθαι τὸν ἐκ τοῦ λοιμοῦ θάνατον, ἔνθα ὁ λοιμώδης ἀὴρ ἐπιπολάζει, ἀπεδείξαμεν ὡς, τοῦ λοιμοῦ θεομηνίᾳ γινομένου καὶ τοῦ ἀέρος κατὰ συγχώρησιν Θεοῦ τοῦτο πεπονθότος καὶ δρῶντος ἐν οἷς τὸν θάνατον δρᾷ, οὐ τὸν τύπον χρὴ φέρειν· οὐ γὰρ αἴτιος οὗτος τοῦ κακοῦ, ὥς περ οὐδὲ ὁ Θεός, ἀλλ' ἑαυτὸν ἕκαστον διορθοῦν καὶ ἐξευμενίζειν αὐτόν, ὅτι «*ὁ κατοικῶν ἐν βοηθείᾳ τοῦ Ὑψίστου ἐν σκέπῃ τοῦ Θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ αὐλισθήσεται*»[1] καὶ οὐχ ἐρήμοις τόποις· οὐδεὶς γὰρ ἔρημος Θεοῦ, τοῦ μὴ μόνον διὰ τοῦ ἐρθαρμένου ἀέρος τὴν τῶν πρωτοτόκων θνῆσιν τοῖς Αἰγυπτίοις ἐπαγαγόντος[2], ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπ' αὐτοὺς πεμφθεῖσαν ἀκρίδα[3], τήν τε ἐρεσίβην (sic) καὶ τὸν βροῦχον ἑαυτοῦ δύναμιν μεγάλην καλέσαντος[4]· ᾧ συνῴδουσιν μὲν καὶ ἄλλοι τῶν μακαρίων ἀνδρῶν καὶ τὴν θείαν σοφίαν εὖ ἠσκηκότων, ὡς ἄριστοι μαθηταὶ καλῷ διδασκάλῳ, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ ὁ σοφὸς Συνέσιος φάσκων[5]· «*ὅτε οὖν δεῖται κολαστῶν ὁ Θεός, χρῆται νῦν μὲν ἀγελάρχαις ἀκρίδων δαίμοσι, νῦν δὲ ὧν ἔργα λοιμοί*» καὶ προϊὼν φησι· «*καὶ γὰρ τὴν ἀκρίδα τὴν λιμηναμένην ἡμῶν τοὺς καρπούς . . . . καταπορτιστὴς ἄνεμος ἄρας ὦσεν εἰς μέσον τὸ πέλαγος*» καὶ ἔτι· «*ταύτῃ μὲν οὖν τῇ πληγῇ τὸν νότον ἀντέταξεν ὁ Θεός*». Ὥστε ὁ Θεὸς διὰ τῆς φύσεως καὶ τῶν στοιχείων ὃ βούλεται δρᾷ, ὑπουργούντων τῇ αὐτοῦ κελεύσει καὶ βουλήσει. Τούτου οὖν δρῶντος διὰ τούτων, ὡς δι' ὀργάνων κολάζοντος τοὺς ἀξίους τούτου, οὐ δεῖ φεύγειν αὐτοὺς τοπικῶς φυλαττομένους τὴν τοῦ Θεοῦ δίκην, μεμνημένους τοῦ λέγοντος πρὸς τὸν Θεόν· «*ποῦ πορευθῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός σου, καὶ ἀπὸ τοῦ προσώπου σου ποῦ φύγω*»[1]; Καὶ Ἀναστάσιος δὲ ὁ θεῖος «*δύο, φησίν, εἰσὶ τρόποι καθ' ὃν τὰ θανατικὰ γίνεται εἰς κατὰ ἀπειλὴν Θεοῦ καὶ παιδείαν τῶν ἀνθρώπων, δεύτερος δὲ ἀπὸ φθοροποιῶν ἀέρων. Ἀλλ' ὁ μὲν κατὰ ἀπειλὴν Θεοῦ ἀκατάληπτος, ἡ δὲ ἐξ ἀέρων κατὰ συγχώρησιν Θεοῦ γινομένη θνῆσις καταλαμβάνεται, ὥστε καὶ ὁ φθοροποιὸς ἀὴρ κατὰ συγχώρησιν Θεοῦ δρᾷ ἐν οἷς συγχωρεῖται· οὐ γὰρ ἅπαντας θανατοῖ οἷς ἂν ὁμιλήσῃ, ἔνα δὲ τῶν τῆς προνοίας τρόπων καὶ τὸ κατὰ συγχώρησιν ἡ θεία διδασκαλία τῶν μακαρίων παραδίδωσι*». Τὸ φεύγειν τοίνυν τοπικῶς καὶ οὕτω δεῖν φυλάττεσθαι τὸν κίνδυνον νομίζειν καὶ μὴ ἐπὶ τὸν Θεὸν καταφεύγειν πνευματικῶς, ἀντιπράττοντός ἐστι τῷ θείῳ βουλήματι καὶ μὴ συγχωροῦντος αὐτῷ τὸ παντοδύναμον, καὶ διὰ τοῦτο ἀνόσιον. Τοῖς λόγοις μὲν οὖν τούτοις ἐν τοῖς λόγοις ἐκείνοις ἀνόσιον ἀπεφηνάμεθα τὸ φυλάττεσθαι τὸν κίνδυνον ἐν οἷς καθολικῶς παρὰ Θεοῦ τοιοῦτόν τι γίνεται, ἐπ' ἐκείνοις τε χωρείτω ταῖς πλείοσιν ἐντευξόμενος ἀποδείξεσιν ὁ βουλόμενος· ὃ δὲ εἰρήκαμεν ἐν τοῖς πρὸς τὴν σὴν μεγαλόνοιαν γράμμασιν, ὅτι δεῖ πάντα ἄνθρωπον αἴσθησιν εἰληφότα παρὰ Θεοῦ τὸν προφανῆ κίνδυνον ἐπιγινώσκειν καὶ μὴ κατὰ κρημνῶν ἑαυτὸν ὠθεῖν, μηδ' ἐπὶ πυρᾶς κυβιστᾷν, μηδὲ κατὰ ξιφῶν ὀρχεῖσθαι, ἢ ξυναντήσαντα θηρίῳ μὴ ὑποχωρεῖν ἀλλὰ καὶ ἐπεμβαίνειν, ἄλλου κινδύνων εἴδους ὄντος μερικῶν καὶ οὐ κατὰ θεομηνίαν γινομένων (ἕκαστον γὰρ τῶν εἰρημένων δι' ἑτέραν τινὰ χρείαν γίνεται) οὐκ ἀντιφάσκει, εἰ φυλάττεσθαι δεῖν τοὺς τοιούτους κινδύνους, ἀπεφηνάμεθα· τούτου γὰρ χάριν τὴν αἴσθησιν αὐτῶν ὁ Θεὸς τοῖς ἀνθρώποις ἐδωρήσατο· εἰ δέ τι καὶ τούτων κατὰ θεομηνίαν γένηται, ὁ ταύτης ὑπεύθυνος οὐ φεύξεται τὸν κίνδυνον, κἂν ὅτι μάλιστα φυλάττηται. Ταῦτα ἐκ τοῦ ἱεροῦ διδασκαλείου τῶν θεοσόφων ἀνδρῶν μεμαθηκότες καὶ πρότερον συνεγραψάμεθα καὶ νῦν συνοπτικώτερον ἐξεθέμεθα, καὶ χάριτας ὁμολογοῦμέν σοι τοῖς τοιούτοις ἡμᾶς κινοῦντι σπουδάσμασιν.

1. Ψαλμ. 90, 1.
2. Ἐξόδου 12, 39. Ψαλμ. 104, 36.
3. Ἐξόδου 10, 4 κ. ἑ.
4. Ἰωὴλ 2, 25. Προβλ. 1, 4. Ψαλμ. 104, 34.
5. Τὰ τοῦ Συνεσίου τρία ἀποσπάσματα πηγάζουσιν ἐκ τῆς κατὰ Ἀνδρονίκου ἐπιστολῆς. Ἴδε Migne, Patrol. Gr. τ. 66, σ. 1384-1385.

1. Ψαλμ. 138, 6.

8.

Ὁ Ἀμοιρούτζης τῷ Μηδείας.

Λίδεσιμώτατε πάτερ, οὔτε ἐγώ τι τοιοῦτον τοῖς σοῖς ἔπεσθαι λόγοις, οἷον αὐτὸς ἔφης, ὑπέλαβον, οὔτ' ἴσως ἔνεστιν οὐδεμία αὐτοῖς ἀντίθεσις· οὐ γὰρ εἶχε λόγον ὑπολαβεῖν περὶ σοῦ, ὡς φεύγειν τε καὶ οὐ φεύγειν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ κινδύνου τῷ εἴδει ἀξιοῖς· ὁ δὲ διορισμὸς φανερώτατα καὶ εἴτις ἀπορία προσῆν ἔλυσεν. Ἀντιφάσει μὲν οὖν οὕτω γε οὐδαμῶς ὁ λόγος σοι περιπίπτει, δοκεῖ δὲ ὅμως τὸ ζητούμενον λαμβάνειν· τὸ γὰρ μὴ δεῖν ἐκεῖθεν φεύγειν ἔνθα λοιμὸς γέγονεν, ἐκ τοῦ πάντα ὑπὸ τῆς θείας γίνεσθαι προνοίας οἶμαι ἐδείκνυτο· φεύγειν γὰρ ἀπὸ τῶν οὕτω γινομένων, ἀνόσιον. Τοῦτο δὲ νῦν ἀναιρεῖται ὑπὸ τοῦ διορισμοῦ· εἰ γὰρ δεῖ φεύγειν ἀπό τινος κινδύνου, δῆλον ὅτι ἐκ τῆς θείας προνοίας οὕτως ἂν εἴη. Ἡ μείζων οὖν ἀναιρεῖται, ταύτης δὲ ἀναιρουμένης, ὁ τὴν ἐλάσσονα τιθέμενος τὸ ζητούμενον ἄντικρυς ἄξιοῖ, εἰ μὴ ἄρα ἄλλοθεν ἐδείκνυτο, ὡς ὑπὸ τῆς ἐπιστολῆς ἐδηλοῦτο. Εἰ μὲν οὖν κατὰ πρόνοιαν ὁ λοιμὸς ἅπας συμβαίνει ἢ μή, οὐ προὔργου ἐμοὶ σκοπεῖν· ὃ δὲ περὶ παντὸς ἐποιούμην ὑπὸ σοῦ κυρωθῆναι γέγονεν, ὡς ἄρα οὐ πάντα ὑπὸ τῆς θείας ἁπλῶς γίνεται προνοίας, ἀλλ' ἔνια καὶ δι' ἑτέρας αἰτίας· τοῦτο γὰρ καὶ αὐτὸς συγχωρεῖς οἷς φευκτέα τινὰ εἶναι νομίζεις τῶν γινομένων. Τοῦτο δὲ ὑπὸ τῆς σῆς ψήφου κεκυρωμένον δίχα πάσης ἀμφιβολίας κατέχω.

9.

Ὁ Μηδείας φιλοσόφῳ τῷ Ἀμοιρούτζῃ.

Οἶδ', οἶδα τὸν νοῦν ἔφησεν ὁ Κωμικός. Καὶ ποῦ τῶν ἐμῶν εἴρηται λόγων, ὦ σοφώτατε, τὸ ἀξύμβητον τοῦτο ῥῆμα, ὡς οὐ πάντα ὑπὸ τῆς θείας γίνεται προνοίας, ἀλλ' ἔνια καὶ δι' ἑτέρας αἰτίας ἀπρονοήτως; ἢ τί φήσεις καὶ τίνα ἂν εἶεν ἐκεῖνα μάτην ὑπὸ Θεοῦ γεγονότα ἢ αὐτομάτως; Οὐχ οὕτω μεμνήμεθα ἐφ' ᾧ τὰ τῶν ἀσεβῶν ἐρεῖν, ἀλλὰ πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ σκόπελος καὶ εἴ τι τοιοῦτον πρὸς τὸ ἐν ὑποστάσει εἶναι· καὶ ἐπ' ὠφελίμοις δεδημιούργηνται χρείαις ἀνθρωπίναις, καὶ οὐ κατὰ θεομηνίαν· εἴτι δὲ πρόσεστιν αὐτοῖς βλαπτικόν, φευκτὸν τοῖς γε νοῦν ἔχουσιν, ὁ δὲ λοιμὸς ἀεὶ βλαπτικὸς καὶ οὐχ ὑπόστασις καὶ κατὰ θεομηνίαν γινόμενος καὶ καθολικώτερον, ἐκεῖνα δὲ ἐν μέρει. Σοφιζομένου τοίνυν ἐστὶ τὸν αὐτὸν ποιεῖσθαι λόγον περὶ τῶν μὴ τῶν αὐτῶν, εἰ δέ τις τούτων ἑαυτὸν ἐπιρρίψειε τρόπῳ τινὶ τῶν τῆς προνοίας, αὐτῷ τούτῳ γίνεται βλαπτικόν, καὶ κατὰ θεομηνίαν· ὥστε οὐκ ἀναιρεῖται ἡ μείζων. Εἰ δὲ καὶ αὐτὸς Ἀριστοτέλης μεθ' ὧν ἐπραγματεύσατο συλλογισμῶν καὶ προτάσεων, εἴτε σοφιστικῶν εἴτε μὴ τοιούτων, ἐπελθὼν ἡμῖν ἄλλο τι φρονεῖν ἀξιοῖ, ὃ μὴ συνίστησι τὸ παντοδύναμον καὶ παντέφορον καὶ προνοητικὸν τοῦ Θεοῦ, σὺν ἐκείνοις αὐτῷ χαίρειν ἐροῦμεν. Καὶ λοιπὸν ὃ κατέχεις διαπέπτωκεν, οὐ γάρ μοι συγκεχώρηται οὐδὲ κεκύρωται περὶ τούτου γράψαι διὰ τὰς ἐπελθούσας μοι ἀσθενείας, τῷ κομιστῇ τουτωὶ παρήγγειλα διηγήσασθαί σοι.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΜΗΔΕΙΑΣ.

1.

Τοῦ μητροπολίτου Μηδείας πρός τινα τῶν ἀρχόντων.

Πολλάκις πυνθανομένῳ περὶ τῆς εὐκλεοῦς εὐγενείας σου, ἀεί μοι καταγγέλονται σφοδραί τινες τοῦ ἕλκους σου καὶ δειναὶ περιωδινίαι ὑπὸ τῆς ἐπελθούσης σοι περὶ τὰ τείχη βολῆς ἔξωθεν ἀμύνοντι. Σκοπήσαι δ' οὖν δυνηθείης, εὐγενέστατε, ὅ,θ' ὑπὲρ πόλεως παθεῖν καὶ ἐν τοῖς ἔπειτα μακαριστὸν ἔσεσθαι χρόνοις, ἀλλὰ δὴ καὶ τοὺς τῶν προγόνων σου τῶν μακαρίων καὶ ἰσοθέων φωτῶν ἐπὶ νοῦν ἀναλαβεῖν χρηστότητα, ὅση παρὰ πάντων μακαριότης περίεστιν ἰδεῖν ᾄδεται. Τῶν τοιγαροῦν μιμητὴς γενέσθαι μὴ κατακνήσῃς καὶ περὶ τῶν ἐπερχομένων τῇ Ἐκκλησίᾳ δεινῶν χεῖρα βοηθείας ὀρέξαι· ἤδη γὰρ τὸ πικρὸν τῆς σιμωνίας ἔργον ἀναφανέν, ἐξόλεθρον παντάπασι τὸ γένος ἡμῶν καταναγκάζει γενέσθαι. Μὴ δυνάμενος δὲ πλατύτερον περὶ τούτου γράψαι διὰ τὰς ἐπελθούσας μοι ἀσθενείας, τῷ κομιστῇ τουτωὶ παρήγγειλα διηγήσασθαί σοι.

2.

Ὁ Μηδείας τῷ μητροπολίτῃ Ἐφέσου.

Ἐκ τῆς νόσου ἀνασφήλας προσφωνῶ σοι τῇ φίλῃ μοι κεφαλῇ· τί ταῦτα, ὦ φίλων ἄριστε, τῆς τῶν Ἐφεσίων ἱερᾶς μητροπόλεως ποιμενάρχα καὶ λόγοις τοῖς κατὰ σὲ ποιμαίνειν αὐτὴν καὶ μηδὲν πρὸ τῆς ἀληθείας ὀφείλων τιμᾷν; οὐκ ἔδει σε τοῖς κειμένοις τῆς Ἐκκλησίας νόμοις ἐπαμύνειν ἢ μᾶλλον κατορχεῖσθαι τούτων; οὐκ εὐλαβῇ τὸν ἐπιτιμῶντά σε προφήτην «εἰ ἐθεώρεις κλέπτην συνέτρεχες αὐτῷ» φάσκοντα;[1] Ὦ νόμοι, ὦ θεσπίσματα ἱερά, ὦ θεῖοι μυσταγωγοὶ οἱ ταῦτα θεσπίσαντες, ὦ θεὲ πρῶτε πάντων καὶ κοινὲ διδάσκαλε, ἦν λή-

1. Ψαλμ. 49, 17.

ρος ὅσα τεθεσπίκατε; τὸ *μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων* μάταιον; τὸ *μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν*[1] ἀνόητον; τὸ *ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασιλείαν* τοῦ Θεοῦ *καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν*[2] ψεῦδος; Ὦ τῆς βίας! ταῦτα γὰρ ἀντικρύς φασιν οἱ τούτων ἀφροντιστοῦντες. Σὲ δὲ οὐκ ἔδει τοιοῦτον εἶναι, τοιοῦτον ὄντα. Ἐξέθλιψαν ἡμᾶς τὰ ἐν Χίῳ, οἷς πιστεύειν οὐκ εἴχομεν, ὑπὸ τῆς εὐνοίας εἰργόμενοι καὶ τὴν σὴν εἰδότες περὶ τὰ τοιαῦτα διάθεσιν, εἰ καὶ γράμμασι καὶ λόγοις ἐβεβαίουν ἡμῖν τοιαῦτα πολλοί. Ἡ ἐνθάδε παρουσία σου δόξαν παρέσχεν, ὡς ἄρα χεῖρα ὀρέξεις βοηθείας τοῖς καταπατηθεῖσι τῆς Ἐκκλησίας νόμοις, σὺ δὲ ἄρα καὶ τοὺς μήπω κατεπάτησας. Ἀπώλωλεν, ὦ δίκη, τῆς Ἐκκλησίας ἅπαν σεμνὸν καὶ τίμιον· ἐξέλιπεν εὐλάβεια καὶ αἰδὼς καὶ ἡ πρὸς Θεὸν ἐλπίς. Ἀκήκοα λεγόντων τινῶν, ὅτι κλυδωνίζεται ἡ Ἐκκλησία ὑπὸ τῶν ἀντιπνεόντων ἀνέμων, ἐγὼ δέ φημι ὅτι καὶ τελείως ἐναυάγησε καὶ βεβύθισται τῇ ἀπωλείᾳ, τῇ τοῦ κλύδωνος ἐπικρατείᾳ. Αἴτιοι δὲ τοῦ κακοῦ, ὁ τῆς φιλαρχίας ἔρως καὶ ὑμεῖς οἱ σοφοὶ ποιμενάρχαι, τὸ ἅγιον ἔθνος, τὸ βασίλειον ἱεράτευμα. Παρῶπται μὲν ὁ τῆς συμωνίας νόμος ἐπισείων τὰ δεινότατα, σκῆψις δὲ ἡ μὴ οὖσα τοῦ κρατοῦντος βία· σεσάλευται ὁ περὶ τῶν γάμων, ἄλλου προστάξαντος. Ἔστω ταῦτα· ἄρχοντές εἰσιν, ὥσθ' ὑπεικτέον τιμῇ· εἰ δὲ τῶν ἐξ αὐτῶν εὐθυνῶν ὑμεῖς ἀθῶοι, οὐκ οἶδα. Ἀλλ' ἑτέρου κανόνος ὁμόσε χωροῦντος κατὰ τῶν πρὸ τῶν κε' χρόνων διακόνῳ καὶ πρὸ τῶν λ' πρεσβυτέρῳ χεῖρα ἐπιθησόντων, καὶ τίμημα τὴν καθαίρεσιν ἐπάγοντος τῷ οὕτω χειροτονήσαντι σὺν τῷ χειροτονηθέντι[3], αὐτὸς τὸν Χριστοφόρον μήπω τὸν εἰκοστὸν παραμείψαντα πρεσβύτερον κεχειροτόνηκας; εἰ δὲ κατ' ἐπιταγήν, τί τοῦτο ἢ *πασίαρ*[4] ἐστιν ὁ ἐπιτάξας; Καλὸν λυπῆσαι γονεῖς καὶ μὴ Κύριον· ὁ μὲν γὰρ καὶ ἔπλασε καὶ ἔσωσεν, οἱ δὲ οὓς ἠγάπησαν πολλάκις ἀπώλεσαν καὶ τῇ κολάσει παρέδωκαν.

1. Ἰω. Εὐαγγ. 7, 24.
2. Ματθ. 6, 33.
3. Κανὼν ιδ' τῆς ἐν τῷ Τρούλλῳ ς' οἰκουμενικῆς συνόδου. Ἴδε καὶ ἑρμηνείαν Ζωναρᾶ καὶ Βαλσαμῶνος ἐν Ῥάλλη καὶ Ποτλῇ Συντάγμ., τ. Β', σ. 338. Καν. ια' τῆς ἐν Νεοκαισ. συνόδου. Καν. ις' τῆς ἐν Καρθαγ. συνόδου. Πρβλ. Βλαστάρεως Σύνταγμα ἐν κεφ. β' τοῦ Π.
4. Ὁ τύπος οὗτος τῆς τουρκικῆς λέξεως π α σ ᾶ ἀπαντᾷ καὶ ἐν συγγράμμασιν ἑτέρων λογίων τῆς ΙΕ' καὶ ΙΣ' ἑκατονταετηρίδος.

3.

Τῷ Χαλκηδόνος.

Ὁ Κύριος τοῖς αὐτῷ φοιτῶσι πειθομένοις τῷ Βαπτιστῇ, εἰ αὐτὸς ὢν ἐλήλυθεν ὁ ἐρχόμενος ἢ ἕτερος προσδοκᾶται, τὴν διὰ τῶν ἔργων ἀπένειμεν διάκρισιν, οὔτ' ἐκείνου μὴ εἰδότος ὃ ἠρώτα, οὔτε τῆς ὑπερσόφου σοφίας ἁπλῶς οὕτως καὶ ἄνευ ἀποκρινομένου σκοποῦ. Καὶ σοῦ δὲ φιλίως ἐρωτήσαντος ὅπως ἔχω, *ὡς ὁρᾷς* ἀπεκρινάμην, ἴσως φανεροῦ τυγχάνοντος τοῦ ἔργου μου· ἀλλ' ὡς ἔοικε κουφότητα ἢ πλάνην μου καταγνοὺς προὔφερές μοι τὸ αὐθαίρετον, ὃ οὐδ' ἂν αὐτὸς ἀρνησαίμην, εἰ καί τισιν ἐν μέρει δόξειεν ὀνείδους ὁ ἰδιασμὸς καὶ τὸ ἀκοινώνητον καὶ τὸ ταπεινῶς βαίνειν, ἐφ' οἷς ἥκιστα ἀνιῶμαι, ὡς καὶ αὐτὸς ὑπέθου. Ἑνὸν ἑνὶ λόγῳ εἰς ἔργον ἐκβεβηκότι τὸ πᾶν ἄμειψαι, εἰ τοῦτ' ἦν. Ἀλλ' εὐθύμως καὶ μάλα φέρω διὰ τὴν εἰσφρήσασαν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῶν θείων θεσμῶν καὶ κανόνων ἀθέτησιν, τῶν τοῖς ὀλιγωροῦσι τούτων ἐπιτιμώντων ἀσυμπαθῶς, δι' οὐδὲν ἕτερον καταδεχομένοις τὰ ἀφόρητα ἐπιτίμια ἢ διὰ φιλαρχίαν καὶ τύφον, καὶ τῷ ταπεινοτάτῳ ἐνθρονίζεσθαι ὕψει, καὶ ὑψαύχεσιν ἐποχεῖσθαι ἵπποις, καὶ τοῖς ἀνελευθέροις περιβορβεῖσθαι κόλαξι, καὶ καροῦσθαι κέρδη ἐπιζήμια, ἃ οὔτε τῶν ἐχόντων οὔτε τῶν πρὸς αὐτὰ κεχηνότων, ὥς περ οὐδὲ τῶν κτησαμένων τὴν ἀρχὴν πεφύκασι. Καὶ ῥᾷστον ἂν ἦν τὰ τῆς τοιαύτης νόσου ῥᾴον σχεῖν, εἰ μόνον τὸ ἐμὸν ἔθνος καὶ οἱ ἀρχιερεῖς μὴ τοῖς τοιούτοις ἦσαν ἐνισχημένοι καὶ αὐτοί, ἐφρόντιζον δὲ ὁπωσοῦν θεσμῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τὰ ἐπιτίμια ἔφριττον, καὶ μὴ τῷ Μαμωνᾷ μὲν ἐδούλευον, ὠλιγώρουν δὲ τοῦ Θεοῦ, μητροπόλεις ἀμείβοντες καὶ προσόδους θηρώμενοι καὶ οὐδὲν ἕτερον διανοούμενοι, ὧν τέλος ἡ ἐπηρμένη δίκη τοῖς παραβάταις καὶ ἀθετηταῖς τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἁγίων αὐτοῦ ἐντολῶν· *ἐὰν γὰρ μὴ θέλητέ φησι μηδὲ εἰσακούσητέ μου, μάχαιρα ὑμᾶς κατέδεται*[1]· ἐξ ὧν τὴν δίκην τῆς καταστροφῆς τῆς Ἐκκλησίας ὁ Κύριος εἰσπράξεται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ φοβερᾷ, ὅτε ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ποῦ νῦν οἱ ἐγκαλοῦντες τὰς τετραγαμίας καὶ μοιχοτευξίας, τὰς μὴ οὔσας, καὶ ἑαυτοὺς τοῖς μάρτυσιν ἐντάττοντες ὡς μέχρις αἵματος τῶν κανόνων ὑπεραθλοῦντες, ὀφείλοντες μέν, οὐ ποιοῦντες δέ; Καὶ μαρτύριον ὅσα τῶν χειρόνων ἀνερυθριάστως νῦν διαπράττονται, καὶ πα-

1. Ἠσαΐας 1, 20.

ρίημι τὰ ἄλλα. Ἀλλ' αὐτοῖς μὲν ἵλεως ὁ Κύριος γένοιτο, ἀντιλάβοιτο δὲ τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ τῇ οἰκείᾳ ἀγαθότητι, εἰ μὴ παντελῶς ἐκτρίψαι βούλοιτο ταύτην διὰ τὸ ἀνεπίστροφον ἡμῶν. Σοὶ δὲ χάρις, ἀδελφῶν ποθεινότατε, εὔνως ἡμῖν ἀεὶ διακειμένῳ.

4.

Τῷ μεγάλῳ Σακελλαρίῳ.

Ἀπώλωλεν, ὦ μέγα Σακελλάριε, παρ' ὑμῖν τοῖς ἄρχουσι τῆς Ἐκκλησίας τὸ κύριον καὶ ἐξαίρετον τῆς κλήσεως ταύτης, μᾶλλον δὲ ἀντέστραπται· καὶ φιλόδουλοι καὶ φιλοδέσποτοι ἀντ' ἀρχόντων καὶ ἐλευθέρων γεγόνατε, τὰ ἐν οἷς τὸ ἄρχειν ὅσιόν τε καὶ ψυχωφελὲς καὶ ὧν τέταχθε[1] κριταὶ θείῳ θεσπίσματι καὶ δεφένδορες εἶναι, ταῦτα προδεδωκότες. Οὐκ ἔχω δ' εἰπεῖν εἴτε ὡς Ἠσαῦ φαγεῖν χάριν εἴτε τῷ τρόπῳ ἑτέρῳ, ὧν τὰ ἐπιτίμια σφοδρὰ καὶ ψυχώλεθρα, ἅπερ καὶ αὐτὸς οὐκ ἀγνοεῖς χρόνῳ τε καὶ συνέσει καὶ πείρᾳ τῶν ἄλλων προέχων, καὶ ἡγεῖσθαι δίκαιον ἔχων, ἢ μὴ πειθομένων ἀφίστασθαι τῶν τὸ ἀκοινώνητον παρὰ τῶν ἱερῶν θεσπισμάτων κληρωσαμένων. Εἰ δέ τινες τὰ ἀνόσια κέρδη θαυμάζοντες, ἢ τὸ δοκεῖν φοβεροὶ καὶ τὴν δουλικὴν ταύτην ἀρχὴν ἀγαπῶντες ταῖς θωπείαις ταύταις καὶ δουλείαις ἀγαπῶσιν, ἀλλ' οὐκ ἔδει σε τοῖς τοιούτοις ἐνασμενίζειν, μήτε περιουσίας μήτε μείζονος τιμῆς ἐπιδεξίως ἀτυγχάνοντα. Εἰ δὲ καὶ ἄνευ τοῦ κερδαίνειν ἐφέπῃ τοῖς τοιούτοις ὑπερβαῖον τὸ λῆμμα, πόσον τὸ δεινὸν καὶ ἡ δίκη ποσαπλῆ; Οὐ γὰρ οἶμαι ἐκ τῆς τοῦ Ῥεπανᾶ τετραγαμίας νοσφίσασθαί σέ τι, ἧς πολλάκις σου ἀκήκοα καταγινώσκοντος, ὡς ἄλλων συνιεώντων αὐτὴν καὶ ψυχροῖς ῥήμασι καὶ διεστραμμέναις ἑρμηνείαις ἀθωούντων τοῦ λαβεῖν χάριν, εἰ καὶ ἄλλοις ἦσαν βαρεῖς ἐπιτιμηταὶ ἀγνῶσι καὶ ἀνωτέροις τοῦ λήμματος. Τί γὰρ εἰ τὸν ἀγνοοῦντα προσποιοῦνται νῦν, συλᾷν τὸ ἀκατάγνωστον περιῴμενοι; Καλά γε ταῦτα, ὦ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπε, πρῶτα καὶ τῇ τιμῇ καὶ τῷ χρόνῳ καὶ τῇ τῶν θεσμῶν εἰδήσει τῶν ἐκκλησιαστικῶν, καὶ διδάσκαλος ὀφείλων εἶναι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ; Ἡμεῖς μὲν ἴσως ἀπειπάμεθα ἤδη ταῦτα καὶ ἀπόγρη, μένουσιν ἡμῖν ἐπὶ τῆς τάξεως ἐφ' ἧς ἡμᾶς ἔταξεν ὁ Θεός, περὶ σφῶν αὐτῶν μεριμνᾷν, οὐ δίκαιον δέ σε τὸν κορυφαῖον τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας τοῖς τοιούτοις τῶν ἀθέσμων κοινωνεῖν· ἢ δοκεῖ σοι τὰ τῶν θείων Πατέρων ἐπιτίμια μὴ ἐνεργεῖν ἐπὶ τοὺς παρόπτας αὐτῶν; οὐ γὰρ τεθνήκασιν ἐκεῖνοι, εἴπερ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐλάλει δι' ἐκείνων καὶ ἀεὶ ζῇ ὡς Θεὸς καὶ τοὺς ἀθετητὰς τῶν αὐτοῦ ῥημάτων ἐπεξελεύσεται, ἐπεὶ κἀκεῖνοι εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσι καὶ συνεργάζονται τὴν ἐπεξέλευσιν. Εἰ γὰρ ἠκυρώσαμεν τὰς τῆς συμωνίας δίκας, εἰ παρορῶμεν τὰς περὶ γάμων παρατηρήσεις, καὶ ταῦτα μὴ οὔσης βίας, ἢ τινων ἐστὶ σκῆψις, εἰς τοὺς ἐπὶ ταῖς χειροτονίαις θεσμοὺς ἠθετήκαμεν ἡμεῖς, ἀλλ' οὐ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ ἡ τοῦ Θεοῦ ῥομφαία· εἰ καὶ ἀναβάλλεται φιλαλήθως, στιλβοῦται ὅμως. Τί γὰρ φησιν ὁ Θεός; *Ἐὰν μὴ εἰσακούσητε ἐμοῦ τοῦ πορεύεσθαι ἐν τοῖς νόμοις μου, δώσω τὸν οἶκον τοῦτον ὥσπερ Σηλώμ, καὶ τὴν πόλιν ταύτην δώσω εἰς κατάραν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι*[1]. Καὶ οὐκ εἶπε μὲν οὕτως, οὐκ ἐποίησε δέ, ὡς ἔγωγε δέδοικα, μὴ καὶ χεῖρον ἡμῶν καθάψηται ἔτι, ὡς καὶ τούτου γενομένου, οὐδαμῶς δὲ ἀπωναμένων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τὸ χεῖρον προκεκοφότων ἡμῶν· *καὶ ἵνα τί ἔτι πληγῆτε, φησί, προστιθέντες ἀνομίαν;*[2] Ὑπόλοιπος τοίνυν ἡμῖν ἡ παντελὴς ἀπώλεια. Ταῦτα μὲν οἶδας αὐτὸς μᾶλλον ἢ ἡμεῖς, τῷ δὲ περὶ τὴν σὴν τιμιότητα φίλτρῳ ὑπεμνήσαμεν μικρά, ἵν' αὐτὸς οἴκοθεν τὰ πλείω προσθῇς. Μὴ θαυμάσῃς δὲ πρός τινων ἀκούων, ὡς ἡμεῖς ἠτησάμεθα τὴν Ἡράκλειαν τὴν κοινωνίαν ἐπαγγειλάμενοι· οὐ γὰρ διὰ τούτου τοὺς ἐχέφρονας παρακρούονται.

5.

Τῷ μεγάλῳ Ἐκκλησιάρχῃ.

Δυοῖν ἐγκλημάτων θατέρου σοι γραφὴν ἐποίσειν ἐχόντων ἡμῶν, ἔξεστί σοι τὸ κουφότερον δοκοῦν ἑλομένῳ λέγειν, οὐδέτερόν σοι προσήκειν ἀξιούντων ἡμῶν, ἀναγκαίως δ' ἑπομένων ἔργοις τε καὶ λόγοις τοῖς σοῖς· αἱρήσειν γὰρ ἡγησάμενος ἡμᾶς τοῖς ἡμετέροις (ὃ δὴ λέγεται) πτεροῖς, λέληθας σαυτὸν μηδ' ἄκρῳ κρατήσας τῷ ὄνυχι. Καὶ ἡ ἐπίνοια διήμαρτέ σοι ἐνδεικνυμένῳ τὰ ἡμέτερα, ἃ Ἰγνατίῳ τῷ μακαρίῳ γεγράφαται γράμματα, καὶ ὅτι ἔξεστι τῇ Ἐκκλησίᾳ νόμους καὶ κανόνας οἰκονομικῶς μεταμείβειν ἐκ τούτων κατασκευάζοντι· ἢ γὰρ οὐ ξυνίης τῶν γεγραμμένων τὸν νοῦν, ὅπερ ἀγροικίας καὶ ἀμαθίας ἐστίν, ἢ συκοφαντεῖς, ὃ πρὸς ἐχθροῦ τῆς ἀληθείας τυγχάνει. Ἡ μὲν γὰρ Ἐκκλησία τῇ ἀντιφάσει οὐκ ἄν ποτε ἐνασμενί-

1. Ἐν τῇ ὥρᾳ «κρεῖττον κ α τ έ σ τ η τ ε».

1. Ἱερεμ. 33, 4, 6.
2. Ἠσαΐου 1, 5.

σειε διαπρυσίως βοῶσα «τοῖς ἐν καταφρονήσει τιθεμένοις τοὺς ἱεροὺς καὶ θείους κανόνας τῶν ἁγίων Πατέρων, οἳ καὶ τὴν ἁγίαν Ἐκκλησίαν ὑπερείδουσι καὶ τὴν χριστιανικὴν πολιτείαν κοσμοῦντες πρὸς θείαν ποδηγοῦσιν εὐλάβειαν, ἀνάθεμα!». Καὶ αὖθις· «ἅπαντα τὰ παρὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ὑποτύπωσιν ἢ διδασκαλίαν καὶ παράδοσιν τῶν ἁγίων Πατέρων καινοτομηθέντα καὶ πραχθέντα ἢ πραχθησόμενα, ἀνάθεμα». Ἡμεῖς δὲ οὐ κατασκάπτειν καὶ ἀνατρέπειν τὰ τείχη καὶ ὀχυρώματα τῆς Ἐκκλησίας, τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ τὰς ὑποτυπώσεις τῶν θείων Πατέρων ἐν ἐκείνοις ἀξιοῦμεν τοῖς γράμμασιν, ὃ νῦν ἐστιν ὁρᾶν γινόμενον, εἰ μή που τῶν γραμμάτων ἐκείνων ἐξεῖλες, ἢ ἑκὼν παρατρέχεις τὸ οἰκονομούσαν καὶ μηχανομένην τὸ ἀζήμιον τῶν ὑπ' αὐτὴν ψυχῶν καὶ τῆς πίστεως, ἀπαθῶς γέ τοι σὺν ἀδιαβλήτοις ταῖς ψήφοις καὶ παρατηρήσεσι ταῖς προσηκούσαις, ὃ καὶ ἄλλῳ τινὶ τῶν ἱερῶν ἀνδρῶν εἴρηται πρότερον, οἰκονομητέον εἰπόντι ἔνθα μὴ παρανομητέον, καὶ εἴ τις τῶν δοκούντων τοῖς ἱεροῖς Πατράσι σαλεύει τι, οὐκέτι τοῦτο οἰκονομίαν κλητέον, ἀλλὰ παράβασιν καὶ προδοσίαν δόγματος καὶ περὶ τὸ θεῖον ἀσέβειαν; Καὶ εἰκότως· οὐ γὰρ ἦσαν φησὶν αὐτοὶ οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. Τὸ δὲ ἀντινομοθετεῖν λέγοντες, οὐ τἀναντία ἐξεῖναι φαμὲν τῇ Ἐκκλησίᾳ θεῖναι, ἀλλὰ τὸ ἐξ ἴσου νομοθετεῖν ἐφ' οἷς οὐκ ἔφθασαν οἱ πρότερον, κατὰ τὸ ἀμφιταλαντεύειν καὶ ἀντισταθμίζειν καὶ μεταίρειν ὅρια ἐφ' οἷς ἐνδεῖ τινός, ἢ ἄλλως πως οἰκονομίας δεομένοις, τοῦ καιροῦ τὴν ἀναπλήρωσιν εἰσπράττοντος, εὐαγέσι γέ τοι τρόποις καὶ προσφόροις ἐκκλησίᾳ Θεοῦ. Καὶ παρίημι νῦν τοὺς τρόπους ἐλέγχειν τῶν καθ' ὑμᾶς οἰκονομιῶν οὐκ ἀφανεῖς ὄντας· ὁ δέ γε θεσπέσιος Γεννάδιος παρανοίγειν τὸν θριγγὸν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐπὶ νομὰς ἐξάγειν τὰ λογικὰ θρέμματα ζωτικάς, ἀσινῶν τηρουμένων καὶ τῶν ψυχῶν καὶ τῆς πίστεως αὐτῶν ἀξιῶν, οὔτε αὐτὸς ἐμπαθῶς καὶ σκολιαῖς ταῖς ψήφοις ἔλεγε τοῦτο, οὔτε ἡμεῖς ὑπέρασπίζοντες τούτου· καὶ ἃ ἐν ἐκείνοις εἰρήκαμεν τοῖς γράμμασιν ὑπὲρ τῶν ἐκείνου τὸν τοιοῦτον εἴρηται τρόπον, οὔτε δ' ὑμῖν ἐκεῖνα συνεδόκει τότε, ἄλλων παθῶν ἡγουμένων, οὔτ' ἐκεῖνος συνίστη τῇ ἰδίᾳ γνώμῃ, οὔθ' ἡμεῖς ἐπεκδικεῖν πλέον προήχθημεν, οὔθ' ἡ Ἐκκλησία παρεδέξατο. Νῦν δ' ἕτερα πάθη τοῦ καιροῦ σχεδιάσαντος ἐν ὑμῖν τοῖς ἡγουμένοις τῆς Ἐκκλησίας, οὐ παρανοίγειν ἀξιοῦτε τὸν θριγγὸν μετὰ τῆς τῶν ὑποτυπώσεων παρατηρήσεως καὶ τοῦ ἀπαθοῦς, ἀλλὰ τὰς μεγάλας ἀναπετασσύειν κλισιαδίας, μᾶλλον δὲ ὅλον τὸν φραγμὸν περιαιρεῖν, ἐφ' ᾧ καὶ τὰς ψυχὰς βλάπτεσθαι πολλῶν, νεκρουμένης καὶ τῆς πίστεως ἐν αὐτοῖς τῇ ἐνδείᾳ τῶν ἔργων τῶν εὐσεβῶν. Βούλει δ' ὅμως τοῖς ἡμετέροις ἐνιέναι πάθεσι τὸ ἰσχυρόν· ἃ εἰρήκαμεν ἡμεῖς ἑνὸς ἕνεκα μερικοῦ καὶ μικροῦ, εἰς τὰ πάντα καὶ καθόλου μετάγων συνερίθω (;) τῇ συκοφαντίᾳ ἢ παρεξηγήσει χρώμενος· καὶ δὴ μὴ ἀπαξιώσῃς ἀποκρίνασθαι ἐρομένῳ μοι τουτί. Αὐτὸς μὲν ἐμβριθῶς ἄγαν καὶ ἰταμῶς παρανόμων ἡμῶν ἐγράφου τὸ πρότερον καὶ οὔτε τῇ ἀπάτῃ καὶ ἀγνοίᾳ χώραν παρεῖχες, οὔτε τοῖς προστάταις τὸ πρᾶγμα ἡμῶν ἀναφερόντων ἔφερες, ἀλλὰ καὶ ἔγγραφον παράγων νόμου τεμάχιον, οὐκ οἶδα πόθεν λαβών, τὸ ἀσύγγνωστον ἐψηφίζου· νῦν δ' οὐ τῶν ὧν ἡμᾶς ἠτιῶ γινομένων, ἀλλ' ἁπλῶς πάντων νομίμων τε καὶ κανονικῶν διεφθορότων, καὶ τῶν μὲν ἐνεργείαις, τῶν δὲ συμβουλαῖς ἢ προδοσίαις ἢ οἰκονομίαις ἢ διοικήσεσι ταῖς σαῖς τελειουμένων, καὶ διὰ τὸ ἀπεμφαίνον αὐτῶν, αὐτοῦ σου μεταβαλόντος κἀκ τῶν ἡμετέρων ὧν ἐγράφου παρανόμων τὸ εὔλογον αὐτοῖς χαριζομένου, ποτέρῳ τῶν καιρῶν πολιτεύεσθαί σε καλῶς καὶ δικαίως φήσομεν, ἐν χρηστότητι τρόπων καὶ ἤθους ἡμερότητι καὶ ὧν ἡμῖν ὤφειλες χαρίτων ἐκτίσει; Εἰ μέν γε νῦν ὅτε καὶ ὁ χρόνος καὶ ἡ τῶν πραγμάτων πεῖρα προκόπτειν ἐν τοῖς ἀγαθοῖς τὸν ἀγαθὸν καὶ θεῖον ἄνδρα ποιεῖ, κακῶς ἄρα τότε καὶ διενοοῦ καὶ ἔπραττες καὶ ἔλεγες καθ' ἡμῶν· εἰ δὲ τότε ταῦτα ὡς προσῆκον ἐποίεις, νῦν ἄρα πρακέκοφα ἐν τοῖς χειρίστοις, ὃ πρὸς ἀνδρὸς οὐκ ἂν εἴη ποτ' ἀγαθοῦ· ἢ πῶς ἂν εἴποιμι μετριώτερον; Ἀλλά σοι μὲν ἵλεως ὁ Κύριος γένοιτο, ἅμα δὲ καὶ ἡμῖν, εἰρήνην δὲ καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ παρέσχοι, δωρεᾷ τε καὶ χάριτι, ὡς οἶδεν αὐτός.

ϛ.

(Ἀνεπίγραφος).

Ὤδυσεν ὄρος καὶ ἔτεκε μῦν· ἡ παροιμία φησί, τὸ δὲ κύημα τοῦ ὄρους τούτου τῆς σῆς ὑπερηφανίας χρύνιον ἀποτεχθέν, τῷ τεκόντι σύμμορφον ἀτεχνῶς τῷ τε ποικίλῳ τοῦ ἤθους καὶ τῷ τῆς γνώμης σκολιῷ, ἃ σοι πρὸς τρόπου πεφύκασι· καὶ ὄγκου μὲν ἕνεκα ὑπερῆρται καὶ ἐλέφαντος, ἰσχύος δὲ καὶ ἐμπίδος ἥττηται τῇ περιβομβήσει μόνῃ τὰς ἀκοὰς ἀποκναίσαν, μηδένα δὲ πείθειν ἔχον, εἰ μή πού τίς ἐστι κατά σε. Τίς γὰρ οὐκ οἶδε τὰ σά; ἀλλὰ καὶ πτερῶν ἐνδεῖ τούτῳ πρὸς πτῆσιν, ποδῶν δ' ἀπορεῖ πρὸς πορείας ἐφ' ᾧ πρὸς ἡμᾶς ἀφίξεται, καὶ οὐδ' ἑρπύσαι ἰσχύει· ἄλλως δ' ἐναγὲς ὂν καὶ ἐτήσιον ἄχθος, οὐδὲ φορᾶδην ἔχει ἐλθεῖν, πάντων ἀποσειομένων τὴν ἐκ τοῦ θίγειν αὐτοῦ προστροπήν· καὶ ὑποσχέσεως μὲν ἕνεκα ἐπιστολή, ἔργου δὲ φυλαρία, ἧς τὸ ἐπιτίμιον παρὰ τῶν νόμων τῷ καὶ δευτέρῳ τινὶ γνωρίσαντι ταύτην ἡ τῆς κεφαλῆς ζημία, καὶ ταῦτ' ἀγνοουμένου τοῦ συντεθεικότος τὴν ἀρχήν· οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ βαρυτέρῳ τῷ τιμήματι ὑπόχρεων σαυτὸν εἰργάσω, ὡς πρὸ τοῦ ἐπιστεῖλαι τῷ ᾧ γέγραπται, ὃ νόμος ἐστὶν ἐπιστολῆς, πολλοῖς ἑτέροις ἐπιδεικνύμενος ταύτην λοίδορον οὖσαν, ὃ φλυαρίας ἐστί, πρός σου συντεθεῖσθαι καθωμολόγεις. Ἔδει δὲ πάντως καὶ αὐτὸν σὲ θέσθαι καὶ ἀμφοῖν ταῖν αἰτίαιν, ὧν ἡμεῖς μέν σοι τὴν ἑτέραν εἰς αἵρεσιν προὐτείναμεν, αὐτὸς δὲ σαυτῷ καὶ ἄμφω κεκύρωκας· καὶ πρώην μὲν ἀγροικίας ἕλκος σαφῶς· οὐ γὰρ ἔχεις ἀντερεῖν, νῦν δὲ κέχρησαι τῇ συκοφαντίᾳ, μᾶλλον δὲ ὑβρίζεις δήπου τὸ πρὸς τῶν οἰκείων ταῖς ὕβρεσι ποιῶν, οἳ τὸ σῷ αὐτῶν αἶσχος ἐπηλυγάζειν ἡγοῦνται, εἰ καὶ ἄλλοις μὴ τοιούτοις τοῦτο περιάψαιεν. Ἂν δὲ καὶ πλείω τὴν ἐωλοκρασίαν ταύτην καὶ ἀδιλεσχίαν καταχέῃς ἡμῶν, οὐκ ἐφικνεῖται· εἰς σαυτὸν γὰρ ἐπανακάμπτει μειζόνων τε καὶ πλειόνων ὑπόδικον ὄντα ὧν ἡμῶν καταψεύδῃ. Καὶ ἀριδήλως ἐφάνη τοῦτο καὶ κεκύρωται ἐπὶ συνόδου ἀψευδοῦς, ἢ καὶ ὡς ἐνῆν ἐπιτετίμηκέ σοι, ἐπεὶ τοῖς ἀξίοις οὐκ ἐξῆν, εἰ καὶ αὐτὸς ὕστερον δραξάμενος καιροῦ κατορχήσω τοῦ τιμήματος· καθαίρεσις δὲ ἦν, μήτε συνόδῳ μήτ' ἐκκλησιαστικῇ δικαίᾳ διακρίσει θαρρήσας τῶν αἰτιῶν ἑαυτὸν ἀπολύσαι. Περιόδοις δὲ καὶ μηχαναῖς καὶ ἁπλαῖς ἀποσυλήσας τὴν ἀθώωσιν, μὴ οὖσαν κυρίως, καὶ ἀφαγῇ νῦν ἀντέχῃ τοῦ ὀθνείου, ὃ μόνης τῆς σῆς ἐστι τόλμης· αὐτὸ δ' ὑπὸ Θεῷ συνεργῷ καὶ τῇ ἀληθείᾳ, καὶ τότε κανονικῶς καὶ μάλα εὐγενῶς περιεγεγόνει, ὧν συκοφαντῶν ἐδίωκες αὐτός, καὶ ἀεὶ πᾶν συμμαρτυρεῖ μοι στόμα· πλὴν εἴπερ ἐστὶν ἕτερον ἐς δεῦρο κατὰ τὸ σόν, ἐφ' ᾧ καὶ ἧττόν μοι μέλει καὶ μελήσει σοῦ τε καὶ τῶν σῶν, εἰ καὶ πολλάκις τοιαῦτ' ἐρεῖς ἃ σαυτῷ μᾶλλον τὴν αἰσχύνην φέρει, οὐμενοῦν ἐμοί. Ἄχθομαι δ' ἐπιεικῶς ἠπειγμένως ἃ μὴ φίλα μοι λέγων· ἑρμηνεῦσαι γὰρ τὰ καλῶς εἰρημένα μοι προστησάμενος, ἃ μετέστρεφες ἀπεικότως αὐτός, ᾧ πέφυκας φιλολοιδόρῳ, εἰς ὃ μὴ πέφυκα αὐτὸς ἐξετράπην, μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τοῦτ' ἀδικηθεὶς ὑπό σου, τῷ τοι καὶ πεφειδημένως πάνυ τῶν τοιούτων λόγων ἡψάμην. Διὸ καὶ ἄλις μὲν ἐμοὶ ὡς ἐγὼ κρίνω, σὺ δ' εἰ μὴ βούλει τοῦτο, αὐτὸς ὄψει.

ϛ.

Ἐγκεῖφ μοναχῷ τῷ Εὐφημιανῷ.

Τίμιε πάτερ, ἔναγχος ἐξ ὕπνου μοι γενομένῳ πόρρω νυκτῶν, ἄλλα τε πολλὰ τὸν λογισμὸν ἐκύκα, οἷα δὴ τὰ πολλὰ φιλεῖ συμβαίνειν πολλοῖς, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ τὸ τοῦ ἐκ Θεσσαλίας Στογγυλοῦ, ὅπως ἐπέσκωψεν ἐν οὐ καιρῷ εἰς ἄνδρα θαυμάσιον, Γεννάδιον τὸν πάνυ· μέμνησαι γὰρ δήπου πκρκινοῦντος αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ πκναγιωτάτου πατριάρχου, οὕτω ῥηδίως τὴν τῶν νόμων προτεσθαι ἀκρίβειαν κατ' ἐκεῖνον καὶ κατάγελων οὔ τι μικρὸν κινοῦντος, ἐῴκει δὲ καὶ τι πλέον εἰπεῖν βουλόμενος, εἰ μὴ ἡ σὴ τιμιότης τοῦτον τῶν πρόσω χωρεῖν ἀπεῖρξε νεύμασί τε καὶ λόγοις τισί· καὶ χάρις γέ σοι πολλὴ τὸ ἡμῶν ἀποτίσαντι ὄφλημα, ὀφειλόντων τοῦτο πρὸ παντὸς ἑτέρου. Ζητῶν τοίνυν ὅτου χάριν οὕτως ἐμανήσθην τοῦ θείου τούτου ἀνδρός, τὴν δεινὴν ἐνενόησα νόσον τῆς κολακείας αὐτὸν κινῆσαι, συλλήπτορα ταύτην ἡγησάμενος ἔσεσθαι οἷ τοῦ ζητουμένου· οὐκ ἤσθετο δ' ὅτι πονηρῷ χρῆται συνεργῷ καὶ ὡς ἐπὶ τοιούτῳ καταλύσει καταλύματι. Εἶτα δεύτερον ἐπῆλθέ μοι ζητεῖν, εἰ ὁ μακάριος ἐκεῖνος ἑάλω ποτὲ τῆς τῶν νόμων ἀκριβείας παραλόγως τι καθυφείς, ὥστ' ἔχειν αὐτῷ περὶ τούτου τινὰ μέμφεσθαι. Εἰ μέν οὖν ἐν τοῖς πάλαι χρόνοις τοιούτου τινὸς γέγραπται, οὐκ ἔγω λέγειν· τοὐναντίον δ' ἅπαν σύνοιδα πᾶσιν, ὅτε τὰς ἑτέρων δίκας ἐτέτακτο διευθύνειν τῆς τοιαύτης ἀκριβείας, ἀσφαλῶς αὐτὸν ἀντεχόμενον, εἴη δ' ἂν ἔφην περὶ ὧν χθὲς καὶ πρώτριτα βεβούληται ὁ Θετταλὸς τῇ συνόδῳ κοινώσασθαι περί τε ἐν τοῖς γάμοις διακρίσεως καὶ τινων ἐπιτετιμημένων. Εἰ οὖν οὕτως ἔχει, τὸ μὲν ἀπεμφαῖνον τοῦ καιροῦ καὶ τοῦ τόπου καὶ τῶν παρόντων ἐκεῖσε μάλιστα διελέγχειν, μικρόν· οὐδὲ γὰρ τῆς τοῦ Στρογγυλοῦ προπετείας ἡμῖν καθικέσθαι σκοπός, τοῦ δὲ ἀμώμου φροντίσαι τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου χρέος ἐκτίνουσιν ἀναγκαῖον καὶ τῇ ἀληθείᾳ ἐπαμύνειν προὔργου τιθεμένοις καὶ τῷ μακαριωτάτῳ πατριάρχῃ καὶ τῇ σῇ τιμιότητι χαριουμένοις, οἷς κολακείας μὲν οὐ μέλει, εὐνοίας δὲ τῆς πρὸς ἐκεῖνον καὶ μάλα, εἰ καὶ τινες τὴν ἐναντίαν εἴλοντο. Τί τοίνυν ἕτερον τοῖς νόμοις τῆς Ἐκκλησίας

1. Ἴδε Βλαστάρεως Σύνταγμ. ἐν κεφ. ε' τοῦ Κ.

ἀπᾷδον εἶχεν ἐκεῖνος θεῖναι, ὅς γε τοσοῦτον ἀπεῖχε νομοθετεῖν, ὅς γε καὶ ἐπεὶ συμβουλεύσειν ἀπηξίωτο οὐκ ἠχθέσθη; Τοῦτο δεινόν, ὅτι τὴν Ἐκκλησίαν ἠξίου χρήσασθαι τῇ ἑαυτῆς δυνάμει εἰς σωτηρίαν πολλῶν ψυχῶν, ἃ καὶ προὔργου ποιεῖν ἀεὶ χρὴ καὶ μαθημάτων ὀλιγωρεῖν ὑπεραιρούσης παντὸς τοῦ κόσμου; Οὓς δ' ὑποθράττει τὸ μὴ μέταιρε ὅρια αἰώνια ἃ ἔθεντο οἱ πατέρες σου, ἵστωσαν ὡς οὐ περὶ γάμων εἴρηται τοῦτο, περὶ δέ γε τῶν ἄρθρων τῆς πίστεως· τριγαμίας δέ γε καὶ τετραγαμίας περὶ, οὔθ' ὁ Κύριος, οὔθ' οἱ τούτῳ φοιτήσαντές τι παρέδωκαν, ἀλλ' ὁ παλαιὸς νόμος διὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων φησὶ σκληροκαρδίαν ἐπιτρέπει τοῖς συζυγεῖσι τὴν διάζευξιν, πορνείας ἀναφανείσης μόνον· ὁ δέ γε καινὸς τοῦ εὐαγγελίου καὶ λίαν ἐμβριθῶς *μὴ χωριζέτω, φησὶν*[1], *ἄνθρωπος* τοὺς συζυγέντας ὑπὸ Θεοῦ, καὶ μοιχᾶσθαι διορίζεται τὸν τὴν ἀπολυθεῖσαν γεγαμηκότα[2]· καὶ ὁ Ἀπόστολος τὰς νεωτέρας χήρας, δι' ἃς αὐτός φησιν αἰτίας, προτρέπει καὶ εἰς δεύτερον γάμον ἐλθεῖν[3]. Εἰ μὲν οὖν οὐκ ἐξῆν τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰ τῶν πατέρων μεταίρειν ὅρια, τούτοις μᾶλλον ἔδει φυλάξαι τὴν τιμὴν πατρόθεν οὖσι πατέρων· ὅτι δὲ μᾶλλον ἐκ τούτων προὐτέτραπτο δεόντως τὰ περὶ τούτων ἐν καιρῷ μεταίρειν, ἔδειξεν ὅτι τὰ τούτων πρῶτον ἐκίνησεν, ἡγησαμένου Βασιλείου καὶ τινων ἑτέρων κατὰ καιρούς, διαφόρων μὲν τυχὸν ἀρετῇ καὶ σοφίᾳ, πάντων δὲ ὁμοίων τῇ ἐκκλησιαστικῇ δυνάμει καὶ ἐξουσίᾳ, οὐ τῶν ἐν τοῖς πάλαι χρόνοις ὄντων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐς δεῦρο τῆς Ἐκκλησίας ἡγουμένων· οὐδὲ γὰρ τὰ τοῦ Βασιλείου ἴσχυσεν ἂν ὡς τοῦ Βασιλείου ἢ ἄλλου του, ὡσαύτως εἰ μὴ καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ συνεδόκει. Ὁ δὲ καὶ ἐν μέρει τίθημι ὑπερβολῆς, οἱ βασιλεῖς μικροῦ τινος συμφέροντος αὐτοῖς χάριν, ὄντες ἄνθρωποι, παρὰ τὴν τοῦ Θεοῦ ψῆφον χωρίζουσιν οὓς αὐτὸς συνέζευξε, τὸ τῆς καθοσιώσεως συστέλλοντες. Πῶς οὖν εὐσεβέστατοι καὶ πιστοὶ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ; ἢ πῶς οἱ παρ' αὐτῶν τεθέντες νόμοι, θεῖοι καὶ φιλευσεβεῖς; ἢ πῶς αὐτοὺς ἡ Ἐκκλησία ἐδέξατο; Τίς οὖν ἀντερεῖ μὴ τὴν Ἐκκλησίαν ἀπολελυμένην ἔχειν δύναμιν, καιροῦ καὶ πραγμάτων καὶ λόγων εὐλόγων καταναγκαζόντων, οὐχ ἥκιστα δέ, καὶ ἐν οἷς ψυχαὶ καὶ πίστις κινδυνεύουσι, νομοθετεῖν καὶ ἀντινομοθετεῖν καὶ μεταίρειν ὅρια πρότερα, οἰκονομοῦσαν καὶ μηχανωμένην τὸ ἀζήμιον τῶν ὑπ' αὐτὴν ψυχῶν καὶ τῆς πίστεως, ἀπαθῶς μέν τοι σὺν ἀδιαβλήτοις ταῖς ψήφοις καὶ παρατηρήσεσι ταῖς προσηκούσαις; Ἐγὼ δὲ μᾶλλον εἴ τις ἐστὶ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐξάρχων, μὴ οὕτω καὶ ἐπὶ τούτοις αὐτὴν κινῶν, παροῇ δὲ μᾶλλον ἀπόλλυσθαι ψυχικῶς οὓς ἐπιστεύθη διασώζειν, ὡς δῆθεν τοῖς τῶν προτέρων θεσπίσμασιν ἐμμένων, εὐτόνως ἂν διατεναίμην· παραδείγματι δὲ γυναστέον τὸν λόγον ἡμῖν, εἰ δοκεῖ. Δεσπότης ἐμὸς ἐγχειρίσας μοι προβάτων νομὴν ἀπῆρεν, ἐντειλάμενος ἐξάγειν ταῦτ' ἐπὶ νομὰς διὰ τῆς βορείας θύρας τοῦ θριγγοῦ, ὡς ἐνεδρευόντων ἄλλοθεν θηρίων· εἰ δὲ κἀντεῦθα τὰ θηρία παραγένοιντο καὶ κινδυνεύει παρεμπόλλυσθαι τὰ θρέμματα, ἢ λιμῷ τῷ μὴ ἐξιέναι τῷ δέει τῶν θηρίων, ἢ καταβρώσει τῶν ἐνεδρευόντων τῇ τούτων προσόδῳ, ἐξεῖναι παρανοίγειν τὸν θριγγὸν ἑτέρωθεν καὶ διασώζειν τὰ θρέμματα πρὸς τῷ καὶ πιαίνειν αὐτὰ δαψιλείᾳ τῆς νομῆς· ἐγὼ δὲ τὴν ἀπ' αὐτῶν φορὰν μόνον συγκομιζόμενος, οὔτε εἰ καλῶς νέμοιντο εἰ κακῶς ἐσκεψάμην, οὔθ' ὅπως ἀνώτερα τῆς ἀπὸ τῶν θηρίων λύμης εἶναι διὰ σπουδῆς εἰθέμην μίαν τοῦ θριγγοῦ θύραν ἔχειν πρὸς τοῦ δεσπότου σκηπτόμενος, καὶ μὴ ἐξεῖναι παρανοίγειν ἑτέρωθεν τὸν θριγγόν, οὐ δώσω δίκας τῆς ἀπωλείας τῶν θρεμμάτων, ἐλθόντος τοῦ δεσπότου καὶ τοὺς λόγους εἰσπράττοντος; καὶ τυφλῷ (κατὰ τὴν παροιμίαν) δῆλον, ἢ καὶ ἀλεκτρυαίνης εἰκὼς ἐστιν ἡμᾶς ἡττᾶσθαι τῷ μὲν σιτισμῷ τῶν νεοσσῶν τυχὸν καὶ ἀδρῷ μὴ ἀρκουμένης, εἰ μὴ καὶ ἐπισιτισμὸν μηχανήσαιτο, πρὸς δ' αἰετὸν καὶ κύνα καὶ γαλῆν ὑπὲρ αὐτῶν οὐκ ἀτόλμως παραβαλλομένης καὶ μηδὲ τῶν ἰδίων πτερύγων φειδομένης εἰς φρουρὰν καὶ περιθαλψιν. Εἰ δὲ τὴν Ἐκκλησίαν πᾶσαν εἰωθεῖαν κρίνειν τὰ περὶ τούτων καὶ διακρίνειν καὶ νομοθετεῖν καὶ ἀναπτύσσειν, καὶ ὁ μακάριος ἐκεῖνος ἔρμαιον τὴν συνδρομὴν τῶν τὴν Ἐκκλησίαν ἀναπληρούντων ἡγησάμενος, καὶ ἐγκαίρως νομίσας εἰσηγήσεσθαι τὰ δοκοῦντα οἱ συνοίσειν τῷ κοινῷ τῆς Ἐκκλησίας οὐ νομοθέτου ἀλλὰ συμβούλου τρόπον εἰσελθεῖν ἐβουλήθη, ἐξωστράκισται δὲ μὴ χαλεπήνας, ἔδειξεν ἧττον αὐτῷ μέλειν τῆς τοῦ κρύψαντος τὸ τάλαντον δίκης· τῶν γὰρ ἱερῶν ἀκούει λογίων «εἰμὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον»[1] λεγόντων. Μάτην ἄρα ὁ μάταιος Στρογγυλὸς πρὸς αὐτὸν ἐπέσκωψεν.

1. Ματθ. 19, 6 Μάρκ. 10, 9. Πρὸς Κορ. α', 7, 10.
2. Ματθ. 19, 9-10. Μάρκ. 10, 12.
3. Πρὸς Τιμόθ. α', 5, 14.

1. Ἰωάν. 15, 22.

8.

Κυρῷ Μανουὴλ τῷ Παλαιολόγῳ.

Τὰς σὰς ἀρετὰς ἀεί μοι θαυμάζοντι ἀμφοῖν προσηκούσας σου ταῖν εὐγενείαιν, καὶ νῦν θαυμᾶσαί σου τὴν ἐπιείκειαν θέλησον, ἄριστε πάντων καὶ εὐγενέστατε· παραιτούμενος γὰρ τάλληθῆ κατερῶ· ῥᾳθυμίας τινὸς ἔχω σου γράψασθαι νῦν, τῆς ἐπισυμβάσης ἕνεκα πρὸς Δοκειανὸν τὸν χρηστὸν ἄνδρα διαφορᾶς[1]. Ἴσμεν γὰρ ἅπαντες τὸ πρὸς τρόπου σοι πρὸς πάντας εὐμενές, μάλιστα δ' αὐτῷ δωρηθὲν δαψιλῶς, καί γε τῆς ὑπολήψεως οὐ διήμαρτες, τῶν τε τρόπων αὐτοῦ καὶ παιδείας καὶ φρονήσεως καὶ τῶν πολλῶν ἀρετῶν· τῷ δ' ἄκρῳ τῆς συνέσεως οὐδ' αὐτὸς ἀγνοεῖς τὴν ἄνευ τῆς οἰασοῦν ὑποκρίσεως εὔνοιαν αὐτοῦ, καὶ ὡς ἐμαυτὸν πείθω, οὔ ποτ' ἂν ἐξεγένετο τούτῳ, ἀλλ' ὅτι τῶν ἀπάντων τῆς εἰς σὲ πίστεως καὶ εὐνοίας διαμείψασθαι, οὐδὲ τὸν τοῦ Μίδου πάντα χρυσὸν εἰ οἷόν τε ἦν. Βασκάνου δέ τινος ἐπηρεαστοῦ τοῦτο γέγονε κατόρθωμα σκολιόν, τῇ σῇ δὲ πάντως ἐπιεικείᾳ διαφέρει τὴν διαφορὰν περιελεῖν· οὐκ ἔστι γὰρ ὅτε τῶν καλῶν οὐκ ἄρχεις αὐτός, ἀλλὰ καὶ εἰσπράττουσι τοῦτο ἥ τε τῶν εὐμενῶν καὶ ἀγαθῶν σου τρόπων ἰδιότης, ἔτι τε καὶ τῶν αὐτοῦ, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ τὸ τῶν ἐν τῷ παρόντι ἐπίσημον ἡμερῶν, προσθήσω δ' ὅτι καὶ ἡ ἱκετεία ἡ ἐμή. Ἔγνων δὲ τὴν διαφορὰν, τινὸς ἡγησαμένης χρείας· πυθόμενος γὰρ οὐ πρὸ πολλοῦ εἶναι παρὰ τῷ Δοκειανῷ τοῦ μακαριωτάτου πατρὸς καὶ πατριάρχου Γεννα δίου τοῦ πάνυ σύγγραμμα, τῶν ὑπὲρ λόγον γενεθλίων Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἕνεκα[2], μεταστειλάμενος αὐτὸν ἐφ' ᾧ τοῦτο αἰτῆσαι, τήν τε διαφορὰν ἔγνων ἐκ τούτου καὶ ὅπως εἰς τὰς σὰς ἐκεῖνο χεῖρας τὸ αἴτημα ἐπανήξειν σοι πάλιν ἐπαγγελλομένῳ.

1. Οὗτός ἐστιν ἴσως ὁ Ἰωάννης Δοκειανός, οὗ τὰ περὶ ἁλώσεως Κωνσταντινουπόλεως πραγματεύεται ὁ Hopf ἐν Chron. Grecoromanes, σ. 246-257.
2. Ἐν τοῖς ἀνεκδότοις τοῦ ἱεροῦ Σχολαρίου λόγοις καταλέγεται καὶ λόγος «εἰς τὴν κατὰ σάρκα γέννησιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ». Ἴδε Renaudot ἐν Migne Patrol. τ. 160, σ. 288

9.

(Ἀνεπίγραφος)

Ἀποδέδωκας τῷ Ἀγχιάλῳ τὰς ἀμοιβὰς πρὸς ἀξίαν, εἴτε δ' ἐκείνου εἴτε σοῦ, εἰπεῖν οὐκ ἔχω· ἢ γὰρ αὐτὸς καλῶς συνεργάσω τὸν κατ' ἐκείνου διωγμόν, κακῶς τὴν συγχωροῦσάν σοι ψῆφον δεδωκότος, ἢ καλῶς δεδρακότος τὸ τῆς ἀχαριστίας οὐκ ἂν ἀποδράσεις ἔγκλημα. Σὺ δὲ σοφὸς ὢν σκέψαι σαυτῷ πῶς ἀντιφάσκεις, ὃς ὑπὲρ τῶν θεσμῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἱερῶν κανόνων, ὡς ἔλεγες χθὲς καὶ πρώτριτα, πάντα παθεῖν ἠρῶ· νῦν δ' ὅλας ἡνίας καθυφεὶς φέρῃ κατ' αὐτῶν, οὐκ ἔχων ὅτῳ τὴν αἰτίαν εὐλόγως περιάψεις παρά γε κριταῖς ἀψευδέσιν· Ὅμηρος γὰρ ἂν εἶπε «τὸ πλεῖον πολυάικος πολέμοιο χεῖρες αἱ σαὶ διέπουσιν»[1]· τὸ γὰρ ἑνὸν κωλύειν, ἐπιτρέπειν συνεργεῖν λογίζεται καὶ συμπράττειν τὸ κοινωνεῖν, θεσμὸς δὲ οὐδεὶς οὐδὲ κανὼν ἔξωθεν τὸν ἐπίσκοπον τῆς τιμῆς καὶ τοῦ θρόνου ἄνευ λιβέλλων, ἐλέγχων καὶ κρίσεως, κἂν φήμη τις ἐγκλήματά τινα περὶ αὐτοῦ κηρύττει. Εἰ δὲ καὶ μηδὲν τοιοῦτον, οὐδ' ἡ τυχοῦσα πρόσκλησις ἐγεγόνει πολλῷ γε μᾶλλον. Ἄλλους μὲν οὖν τινας τὰ τοιαῦτα διαπράττεσθαι, οὐδὲν ἀπεικὸς ἢ ἑκοντὶ ἀγροικίζοντας ἢ οὕτω περυκότας, σὲ δὲ τούτοις συντάττειν ἀπαξιῶ. Ταῦτ' ἄρα καὶ πολλῇ τῇ φειδοῖ τοὺς περὶ τούτου ποιοῦμαι πρὸς σὲ λόγους, οὐ γὰρ ἐλέγχων ἀλλ' εὔνους ἔχων σοι· ὅτι ταῖς σαῖς ἄχθομαι δυσφημίαις, τοῖς λόγοις τούτοις ἐχρησάμην. Εἰ δέ μοι καὶ προὔργου τὸ ἐλέγξαι ἦν, εὐτόλμως ἂν εἰργασάμην πρὸς σοφὸν τοῦτο δρῶν, πειθόμενος τῷ σοφῷ *ἐλέγξε σοφὸν φάσκοντι καὶ ἀγαπήσει σε*. Οἶσθα δὲ τοὺς σοφοὺς ἰδιώτου κακίαν εἶναι τιθεμένους τὸ πράττειν φαῦλα καὶ κολάσεως ἄξια, σοφοῦ δὲ τὸ ποιεῖν τὰ καλὰ καὶ ἐπαίνων πρόξενα· ταῖς γὰρ ἐνεργείαις τούτους χρὴ διασημαίνεσθαι, ἢ πάντα χρήματα. Τῇ σῇ δὲ ἀγχινοίᾳ μάλιστα προσήκει ταῦτα διακρίνει καὶ τίσι δεῖ σαυτὸν ἐγκρίνει, ἵνα καὶ πολλῶν αἰτιῶν σαυτὸν ἀπολύσῃς, καὶ τοῖς φίλοις τὸ συγχαίρειν σοι τῶν ἐπαίνων παράσχῃς.

1. Ἰλιάδ. Α, 165.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΕΥΧΑΪΤΩΝ

ΑΓΙΟΛΟΓΙΚΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ.

Τὴν ἀξίαν τοῦ Ἰωάννου μητροπολίτου Εὐχαΐτων ὡς συγγραφέως καὶ ὡς πολιτικοῦ ἀνδρὸς τῆς ΙΑ' ἑκατονταετηρίδος κατάδηλον ἐποίησεν ὁ ἐπιφανὴς ἐρευνητὴς τῆς μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας κ. Κωνσταντῖνος Σάθας, ἐκδοὺς ἐγκώμιον καὶ ἐπιστολὰς τοῦ βυζαντίου φιλοσόφου Μιχαὴλ τοῦ Ψελλοῦ[1], ἐμφαντικωτέραν δὲ κατέστησεν ἡ διὰ τοῦ Ἰωάννου Bollig καὶ τοῦ καθηγητοῦ Paul de Lagarde ἔκδοσις τῶν ἐν τῷ 676[9] κώδικι τῆς οὐατικανῆς βιβλιοθήκης διασωθέντων συγγραφῶν τοῦ σοφοῦ ἱεράρχου τῶν Εὐχαΐτων[2], ὃν, Μαυρόποδα ἐπωνυμούμενον, ἐξυμνεῖ ἡ ὀρθόδοξος καθολικὴ Ἐκκλησία ὡς παραίτιον τῆς συσταθείσης καὶ ἐτησίως γιγνομένης ἑορτῆς τῶν τριῶν μεγάλων αὐτῆς φωστήρων (Χρυσοστόμου, Βασιλείου καὶ Γρηγορίου)[3] καὶ ὡς ποιητὴν διαφόρων παρακλητικῶν κανόνων. Τοῦ σπουδαίου λοιπὸν τούτου ἐκκλησιαστικοῦ συγγραφέως εὑρὼν καταχωρίζω νῦν πρῶτον ἐνταῦθα ἀξιολογωτάτην ἁγιολογικὴν συγγραφήν, τέως ἄγνωστον[4], ἣν ἀντέγραψα ἐξ οὗ κώδικος ἐδημοσιεύθη καὶ ὁ ἐν ἀρχῇ τοῦ βιβλίου τούτου παρατεθεὶς βίος τοῦ ὁμολογητοῦ Γερμανοῦ Α', πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως[5]. Ἡ παροῦσα συγγραφή, ἀτελὴς δυστυχῶς περιελθοῦσα ἄχρις ἡμῶν, δύναται νὰ κριθῇ ἀξία λόγου διὰ τὰς ἀκολούθους αἰτίας· α') ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς αὐτῆς γνωστοποιεῖται νῦν πρῶτον, ὅτι ὁ συγγραφεὺς ἐχρημάτισεν ἀρχιδιάκονος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει μονῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, τῆς ἐπικεκλημένης *Πέτρας*, ἣν ἐξόχως ἐτίμων οἱ τοῦ Βυζαντίου αὐτοκράτορες· β') μαρτυρεῖ ἐπαρκῶς, ὅτι, ἐν ἐλλείψει ἐγγράφων μαρτυριῶν, οἱ τοῦ μεσαίωνος ἁγιολογικοὶ συγγραφεῖς ἐβιογράφουν, ἐπὶ τῇ βάσει παραδόσεων καὶ συγχρόνων αὐτοῖς ἀναμνήσεων, ὁσίους ἄνδρας ἀκμάσαντας ἐν χρόνοις λίαν παρῳχημένοις, τοῦθ' ὅπερ συντελεῖ τὰ μέγιστα εἰς τὴν κριτικὴν ἱστορίαν τῆς ἁγιογραφικῆς φιλολογίας· γ') προστίθησιν ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ὑπὸ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τιμωμένων ἁγίων ἀνδρῶν ἄγνωστον τέως ὅσιον, χρηματίσαντα οὐκ ἀπιθάνως ἱδρυτὴν τῆς προσημειωθείσης μονῆς τῆς *Πέτρας*. Οὗτος δέ ἐστιν ὁ ἐγκωμιαζόμενος ὅσιος Βάρας, περὶ οὗ ὁ συγγραφεὺς λέγει ὅτι ὑπῆρχε μὲν *ἀρχαία τις βίβλος*, ἐν ᾗ ἦν ἀναγεγραμμένος ὁ βίος αὐτοῦ, ἀλλ'

1. Ἴδε Κ. Σάθα, Μεσαιων. Βιβλιοθ. τ. Α', σ. κμλ, 393, τ. Β', σ. 112-167, 273, 313, 410, 462, 465, 495.
2. Iohannis Euchait. metrop. quae in cod. Vat. graeco 676, supersunt, Gottingae, 1882. Περὶ τῆς ἐκδόσεως ταύτης ἴδε τὴν σπουδαίαν κρίσιν τοῦ κ. Σπ. Λάμπρου ἐν Deutsche Litteraturzeitung. 1883, σ. 737-739.
3. Ἴδε Νικοδήμου, Συναξαρ. τ. Α', σ. 427-429 ἐκδ. Φιλαδελφέως—καὶ πρόλογον [Π. Τανταλίδου] τοῦ βιβλίου: Ἰωάννου Εὐχαΐτων. . . . ἐγκώμιον εἰς τοὺς τρεῖς ἱεράρχας. Ἐν Κ/πόλει, 1852· ἴδε τὴν ἡμετέραν περὶ τοῦ βιβλίου τούτου σημείωσιν ἐν Μαυρογ. Βιβλιοθ. Α', 41, ἐν ὑποσημ.
4. Ἴδε Μαυρογ. Βιβλιοθ. Α', σ. ιη'.
5. Ἴδε ἀνωτέρω σ. 4 κ. ἑ. Τὴν δὲ περιγραφὴν τοῦ κώδικος ὅρα ἐν σ. 51 τῆς Μαυρογορδατείου Βιβλιοθήκης.

ὅτι *ἡ τοιαύτη βίβλος ἀπόλωλε*· τὸν δὲ ὅσιον τοῦτον οὔτ' ὁ Φαβρίκιος γινώσκει[1], οὔτ' ὁ Νικόδημος πληρέστατον συνεξαριστὴν παραφράσας καὶ ὑπομνηματίσας. Καὶ ἀληθὲς μέν ἐστιν ὅτι τὸ τοῦ ὁσίου ὄνομα λατινίζον δύναται νὰ συνταυτισθῇ τῷ Οὔαρῳ (Varus), αἰγυπτίῳ, οὗ ἡ μνήμη τελεῖται τῇ 18 ὀκτωβρίου, ἡ δὲ ἀποτομὴ τῇ 25 τοῦ αὐτοῦ μηνός[2]—ἀλλ' ὀφείλω νὰ προσθῶ ὅτι ὁ Οὔαρος οὗτος, ἀκμάσας ἐπὶ Μαξιμιανοῦ, οὐδὲν κοινὸν ἔχει πρὸς τὸν ἡμέτερον ὅσιον Βάραν, τὸν συγχρονίσαντα τοῖς ὁσίοις Παταπίῳ καὶ Ῥαβουλᾷ καί, κατ' ἀκολουθίαν, ζήσαντα ἐν τοῖς χρόνοις τῶν βασιλειῶν Ζήνωνος καὶ Ἀναστασίου τοῦ Δικόρου. δ') Ἡ παροῦσα τοῦ Μαυρόποδος συγγραφὴ συντελεῖ ἐπαρκῶς εἰς τοπογραφικὰς μελέτας περὶ Κωνσταντινουπόλεως, παρέχουσα τοῖς περὶ ταύτας εἰδικῶς ἀσχολουμένοις νέον ὑλικὸν δυνάμενον νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀφορμὴ πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς θέσεως τῆς ἅπαξ ἐν τοῖς Μηναίοις ἀναφερομένης μονῆς τοῦ Ῥαβουλᾷ, πρὸς ἐξήγησιν τῆς ἀκριβοῦς ἐννοίας τῆς θέσεως *Πόλη* τοῦ *Κυνηγοῦ*, πρὸς μελέτην μᾶλλον ἐπισταμένην τῶν ἀπὸ τοῦ Κερατίου κόλπου μέχρι τῆς πύλης τοῦ ἁγίου Ῥωμανοῦ χερσαίων τειχῶν, καὶ τέλος πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς θέσεως διασήμου μονῆς, τῆς *Πέτρας*. Καὶ ἀληθὲς μέν ἐστιν ὅτι ὁ συγγραφεὺς οὐδαμοῦ ποιεῖται μνείαν τοῦ τῆς εἰρημένης μονῆς διακριτικοῦ τούτου ὀνόματος, ἀλλ' ἐπειδὴ ὑπόθεσιν τοῦ λόγου αὐτοῦ ἔχει τὸν βίον ὁσίου ἀνδρὸς ἀνακαλύψαντος καὶ ἀνιδρύσαντος εὐκτήριον τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, ἐπειδὴ γινώσκεται ὅτι συνήθως οἱ ἀδελφοὶ μονῆς τινος ἐφιλοτιμοῦντο, θείῳ ζήλῳ κινούμενοι, νὰ ἐξιστορῶσι τὸ μοναχεῖον αὐτῶν διὰ τῆς ἀναγραφῆς τῶν πράξεων τοῦ κτίτορος, καὶ τέλος, ἐπειδὴ καὶ ὁ Μαυρόπους μοναχὸς καὶ ἀρχιδιάκονος ἦν μονῆς ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου —ἀναμφίβολόν μοι φαίνεται, ὅτι τὸ ἐν τῇ παρούσῃ συγγραφῇ του ἱστορούμενον εὐκτήριον εἶναι ἡ βάσις τῆς μετέπειτα κληθείσης μονῆς τῆς *Πέτρας*, ἣν συγχέοντες οἱ τοπογράφοι ἐσφαλμένως τοποθετοῦσι πρὸς τὸ *Περὶ καπού*.

Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ ἐν τῷ 43 κώδικι γραφὴ τοῦ παρόντος ἐγκωμίου διαφέρει ὀλίγον τῆς τῶν λοιπῶν ἐν αὐτῷ κειμένων· τὸ ὑπογεγραμμένον δὲ ι ὀλιγάκις ἀπαντᾷ, ἐνιαχοῦ δὲ διακρίνονται καί τινες ἀνορθογραφίαι, ἄλλως ἀσήμαντοι· σύνθετοι δὲ λέξεις ἀσυνήθεις ἡμῖν ἀπαντῶσιν αἱ ἑξῆς, διαπαντὸς (πολλάκις) ἐξέτι, ἀποκυκλοῦς, ἐπιπλέον, τοιαυτοῦδε, ἐξότου, ταπρόσω, ὡσπερεὶ τισιν, παραπόδας, καθεκάστην, διατοῦτο, παντοπόθητον, τοτηνικάδε. Τὰ τελευταῖα δὲ τοῦ κώδικος φύλλα ἐλλείπουσιν, ἐκπεσόντα, ὡς φαίνεται, παλαιόθεν.

1. Bibliotheca Graeca, X, ed. Harless.
2. Νικοδήμου, Συναξαρ. τόμ. Α', σ. 142, 160.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ ΚΑΙ ΑΡΧΙΔΙΑΚΟΝΟΥ

τῆς καθ' ἡμᾶς ταύτης σεβασμίας μονῆς τῆς εἰς ὄνομα τιμωμένης τοῦ τιμίου ἐνδόξου προφήτου Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου καὶ Πέτρας ἐπικεκλημένης, τοῦ Μαυροπόδου,

ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΕΙΣ[1] ΤΟΝ ΟΣΙΟΝ ΚΑΙ ΘΕΟΦΟΡΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΗΜΩΝ ΒΑΡΑΝ.

§ 1. Τὰ τῶν φιλοθέων ἀνδρῶν διηγήματα εἴωθε μὲν τῷ λόγῳ τῆς διηγήσεως καὶ τὰς τῶν ἀκροωμένων κατευφραίνειν ψυχάς, πέφυκε δέ πως καὶ ζῆλου κέντρον ἐνιέναι τοῖς φιλαρέτοις καὶ σπουδαιοτέρους αὐτοὺς ἀπεργάζεσθαι πρὸς τὴν τοῦ καλοῦ μετοχείρισιν, ἅτε δὴ πρὸς μίμησιν ἐρεθίζειν δυνάμενα· οὕτω γὰρ ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος ὡς πρὸς ἀρχέτυπα τῶν ἀνδραγαθημάτων ὁρῶν κατορθώματα, πρὸς τὸ βέλτιον ὡς δυνατὸν μεταπλάττεται καὶ κατὰ μικρὸν μεταμορφοῦται τὴν ἐν Χριστῷ μεταμόρφωσιν· τῆς γὰρ ἀρετῆς ἑκάστοτε φανερούσης τὰ τῶν οἰκείων ἀριστείων ἀνδραγαθήματα καὶ στεφάνῳ θείας δόξης κατακοσμούσης τοὺς αὐτὴν ἀγαπήσαντας, καὶ οἱ νωθέστερον περὶ τὰ καλὰ διακείμενοι, πρὸς ζῆλον ὅμως ὀψέποτε παραθήγονται, ταῖς περὶ αὐτῶν θαυμασταῖς διηγήσεσι πρὸς τοῦτο διανιστώμενοι. Ὅθεν οὐδὲ τὸν ἀσκητικοῖς ἐνιδρώσαντα πόνοις καὶ θαυμάτων χάρισι διαλάμψαντα Βάραν τὸν ἀξιάγαστον παροπτέον ἀγέραστον, οὐδὲ τὰ κατ' αὐτὸν σιγῇ παραδραμεῖν εὐπρεπές, ὅσα τε τῷ βίῳ περιῶν ἐξειργάσατο καὶ οἵας μετὰ θάνατον ἀμοιβῆς κατηξίωτο, ἀλλ' οἷς ἔχομεν ἀποδοτέον αὐτοῖς τὰ τῆς πανηγύρεως, εἰ καὶ μὴ προπομπαῖς ἀσμάτων καὶ κρότοις λόγων καὶ οἷς τὸ τῶν ἐπαίνων φιλότιμον εἴωθεν ἀπαρτίζεσθαι. Ἀλλ' ὅμως ἐγκωμιαστέον αὐτὸν ἐκ τῆς κατ' αὐτὸν διηγήσεως· οἶμαι γὰρ αὐτόν τε μᾶλλον οὕτωσι εὐφρανθήσεσθαι, τοῖς οἰκείοις σεμνολογήμασιν ὡς εἰκὼς ἐγκαλλωπιζόμενον, καὶ μέν τοι καὶ τοὺς ἀκροωμένους πάντως ὠφεληθήσεσθαι τῷ κατ' αὐτὸν προσέχοντας διηγήματι. Ὡς γὰρ οὐκ ἔστι λύχνον ὑπὸ τὸν μόδιον κρύπτεσθαι, ἀλλ' ἐν ἀπόπτῳ μᾶλλον καὶ μεσαιτάτῳ τόπῳ τῆς οἰκίας προτίθεσθαι[2] ἐπὶ τῷ πᾶσι τοῖς ἐν αὐτῇ τὰς οἰκείας φαύσεις ἀπαρεμποδίστως προτίεσθαι, οὕτως οὐδὲ βίους ἐναρέτους καὶ αὐτῇ τῇ τῶν Ἀγγέλων ἐξεταζομένους διαγωγῇ σιωπῇ συγκαλύπτεσθαι, ἀλλὰ πανταχοῦ καὶ φανεροῦσθαι καὶ ἐκθειάζεσθαι· τοῦτο γὰρ καὶ Θεὸν προξενεῖ δοξάζεσθαι κατὰ τὸ ἀκόλουθον, καὶ τὰς θεοφιλεῖς ψυχὰς ὡς δυνατὸν ἐκτυποῦσθαι παρασκευάζει πρὸς βίου κρείττονος ἐξομοίωσιν. Ἀλλὰ δήπου καὶ τὸ τῆς εὐνοίας ἡμῶν ὑπερφαίνει δοκίμιον, ἢ πρὸς τὸν κοινὸν Δεσπότην ἔχειν ὀφείλομεν τὸ τοῖς ἀξίοις τῶν ὁμοδούλων (ὡς οἷόν τε) τὰς τῶν ἐγκωμίων ἀφοσιοῦν ἀμοιβὰς καὶ τῇ θείᾳ μνήμῃ τούτων εὐφραίνεσθαι, οἱονεὶ κοινωνεῖν αὐτοῖς καὶ τῶν πόνων καὶ τῶν κατορθωμάτων ἐφιεμένους· *ἐγκωμιαζομένου* γάρ φησι *δικαίου εὐφρανθήσονται λαοί*, εὐφραίνεσθαι δὲ πάντως ἔπεισι πάντας ἐν ταῖς τῶν φιλοθέων ἀνδρῶν διηγήσεσι, καὶ μάλιστα τοὺς εὐσεβῶς προῃρημένους διαβιοῦν, ὅταν ἄνθρωπον σώματος ἀσθενείᾳ συνεζευγμένον καὶ φυσικοῖς ὑποκείμενον πάθεσι τῶν ὑπὲρ φύσιν κατατολμῶντα μανθάνωσι καὶ τοῖς πνευματικοῖς τῆς πονηρίας εὐζώνως ἀντιμαχόμενον, καὶ τέλος κατατροπούμενον τὴν αὐτῶν μισάνθρωπον ἀγριότητα. Ὅθεν καὶ διπλοῦν ἐντεῦθεν κέρδος ἐπιγίνεται τοῖς ἀκούουσιν· τῷ τε γὰρ βασιλεῖ τῶν ἁπάντων ᾄδουσι χαριστήρια, ὡς τὴν κατὰ τῶν δαιμόνων νίκην τοῖς αὐτῶν ὁμοδούλοις ἐπευδοκήσαντι, καὶ αὐτοὶ δὲ κρείττους ἑαυτῶν πολλάκις γεγόνασι πρὸς ζῆλον τοῦ καλοῦ ἑαυτοὺς διεγείροντες. Καὶ τίς γὰρ μὴ θαυμάσειε τὴν τοῦ Θεοῦ ἀγαθότητα, ὅτι τὴν ἀσθένειαν ἡμῶν τοιαῦτα κατορθοῦν ἐδυνάμωσεν, ὡς καὶ αὐτῆς κατεπαίρεσθαι τῆς τῶν δαιμόνων δυσμενείας τε καὶ σκαιότητος; τίς δὲ τὰ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν κατορθώματα βαλλόμενος ἐπὶ νοῦν καὶ λογισάμενος ὡς οὐκ ἐκ φυσικῆς τινος ἰσχύος ἀλλ' ἐκ τῆς ἄνω συμμαχίας ταῖς κατὰ δαιμόνων ἀριστείαις ἐθαυμαστώθησαν, οὐκ ἂν δικαιοῖ τοῖς φιλαρέτοις διὰ μνήμης συνετηρήθησαν καὶ ταῖς ἡμετέραις παρεπέμφθησαν ἀκοαῖς, γραφῇ παραδοθῆναι δεῖν ἔγνωμεν.

§ 2. Οὗτος τοιγαροῦν ὁ μακάριος καθὼς ὁ λόγος φθάσας ἐδήλωσεν, ἐγγράφως μὲν οὔπω καὶ τήμερον εὕρηται, οὔτε ποίας χώρας ἐξώρμητο, οὔτε μὴν ὁποίους τοὺς τεκόντας ἐγνώρισε· παλαιὰ δέ τις παράδοσις ἄγραφος, τὸ τῆς ἀληθείας ἀσφαλὲς καθ' ἑαυτὴν τῇ ἀρχαιότητι συντηρήσασα, μέχρι καὶ ἐς ἡμᾶς διαδέδοται ἐξ Αἰγύπτου τε προϊέναι τὸν μέγαν, κἀκεῖθεν ἐσχηκέναι καὶ τοὺς γεννήτορας, καὶ ὅτι πρὸς τοὺς ἀσκητικοὺς ἀγῶνας ἑαυτὸν ἀρχῆθεν ἐξέδοτο καὶ τῆς ἐρήμου τὸ ἀπαράκλητον ἐξ ἔτι νεαζούσης τῆς ἡλικίας καὶ σφριγῶντος σώματος καὶ πρὸς τὰ τῆς ψυχῆς ἀντισκιρτῶντος βουλεύματα· ὁπότε δὴ καὶ Πατάπιος ὁ θεῖος καὶ Ῥαβουλᾶς ὁ θεόληπτος τὴν ἀγγελικὴν καὶ αὐτοὶ πολιτείαν διεξιόντες καὶ ταῖς ἐρήμοις ἐγκυλιόμενοι τοῖς πᾶσι διὰ θαύματος ἤγοντο, τὴν αὐτὴν τῷ θεσπεσίῳ Βάρᾳ καὶ αὐτοὶ πατρίδα συγκληρωσάμενοι· ἔδει γὰρ τὴν Αἴγυπτον ἄνωθεν κἀκεῖθεν ἁγιασθεῖσαν τῇ σωματικῇ τοῦ Σωτῆρος ἐπιδημίᾳ, ὁπηνίκα αὐτὴν αὐτὸς ὁ Κύριος ἔτι νήπιος ὢν ἐκ Βηθλεὲμ ἀπεδίδρασκε, τοιαύταις ἀμοιβαῖς καὶ τοιούτοις ἁγιάσαι καρπώμασι τὸν αὐτὴν ἁγιάσαντα, καὶ τοιαύτας ἀντεισαγαγεῖν τῷ Δεσπότῃ τὰς χάριτας, ψυχὰς ἁγίας καὶ καθαρὰς καὶ μηδὲν ἀποδεούσας τῆς τῶν ἀγγέλων ἀκεραιότητος. Καὶ μέντοι καὶ ἀντεισήγαγε τοῦ τοιούτου ἁγιασμοῦ ὁλοκαυτώματα τέλεια καὶ Θεῷ μόνῳ πρέποντα πολλοὺς μὲν ἄλλους, οὓς περ ἡ πρὶν φαμιζομένη βραδύτοκος αὕτη μεγάλους μετὰ ταῦτα καὶ συνεχεῖς ἀπεγέννησε, τοὺς περὶ Παχώμιόν φημι καὶ Μακάριον, Μάρκον τε καὶ Ἀρσένιον, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς κτίσεως ὑπερφυᾶ καὶ θεῖα σεμνολογήματα, καὶ ὧν τὴν πολυώνυμον ἀπαρίθμησιν οὐδὲ λόγῳ περιλαβεῖν δυνατόν. Οὐχ ἧττον αὕτη προῆκατο καὶ Πατάπιον τὸν θεσπέσιον καὶ Ῥαβουλᾶν τὸν θεόληπτον[1], ἄνδρας βίῳ μὲν καθόλου προσκειμένους θεοπρεπεῖ, ἀλλὰ καὶ θαυμάτων χάρισι διαλάμψαντας, οἵ γε δὴ καὶ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ γνωριζόμενοι, καθ' ὃν καὶ Βάρας ὁ ἀξιάγαστος, ἄλλος ἄλλοθεν ὡς ἀπὸ κυκλικῆς τινος περιφερείας τῆς τοῦ κόσμου περιαγωγῆς τὰς εὐθείας ἑαυτῶν καρδίας πρὸς ἓν τι κέντρον τὴν ἀρετὴν ἀπευθύναντες, πρὸς βίου νασταίᾳ πρὸς μίμησιν, κἂν μακρὰν ὑπολαμβάνῃ τεθήσεσθαι τῆς ἐκείνων ἀκρότητος; Τὸ μὲν γὰρ εἰς καμάτους ἀρετῆς ἑαυτόν τινα κατενεγκεῖν καὶ τοῖς ἱδρῶσιν ἐγκονίζεσθαι τῆς ἀσκήσεως, σύμβουλον θεοφιλοῦς ἐστι προαιρέσεως, τὸ δὲ κατορθῶσαι τὰ τῆς προθέσεως ὡς πρὸς ἐπίδοσιν[1] προβῆναι τὴν ἀρετὴν καὶ μέχρι περ ἕως ταύτῃ τὸν σπουδαῖον ἐπαγωνίσασθαι, αὐτῆς τε κατεξαναστάντα τῆς φύσεως καὶ τῆς τῶν δαιμόνων μηχανῆς καταφρυαξάμενον, τῆς διὰ παντὸς περιεπούσης τοὺς κάμνοντας τοῦ παναγίου Πνεύματος ἐνεργείας τεκμήριον· ἢν δῆτα καταπλουτήσας ὁ θεσπέσιος οὗτος ἀνὴρ καὶ τοῦ Θεοῦ ὄντως ἄνθρωπος, τὰ μὲν φυσικὰ θελήματα τέλεον καθυπέταξεν, ἅ τε καὶ μᾶλλον εἴωθεν ἐπιπροσθεῖν τῇ ψυχῇ πρὸς ὑποδοχὴν τῶν θείων ἐλλάμψεων, ἀλλὰ καὶ ἅπερ τῷ σώματι παράπαν ἐπιφορτίζεσθαι πέφυκε πάγκρατιάζοντι πρὸς τὴν ἄσκησιν· τὰς δὲ τῶν δαιμόνων ἀντιθέσεις ἐς τοσοῦτον κατετροπώσατο, ὡς ἐν ἑκστάσει διακόψαι τὰς αὐτῶν κεφαλὰς τῇ παντευχίᾳ τοῦ Πνεύματος· ὃν εἴ γε τάχα τοῖς ἐκ λόγων ἐγκωμίοις βουληθείημεν ἐκθειάσαι καὶ τοῖς ἐπαίνοις αὐτοῦ προσβαλεῖν λογογραφικώτερον, λάθοιμεν ἂν δυσεφίκτοις ἐπιχειροῦντες καὶ οἷον εἰς ἀγῶνα καθιέντες ἑαυτοὺς δυσκατόρθωτον, ὅτι μηδὲ κατὰ ἄνθρωπον ὁ βίος αὐτῷ, ἵνα καὶ ἀνθρωπίνοις ἐπαίνοις ἐγκαλλωπίζοιτο, ἀλλ' ἀγγελικός[2] τις ὅλος καὶ ἀπαράμιλλος καὶ θεϊκῶν ἐπαίνων ὄντως ἐπάξιος. Πλὴν ἀλλὰ καὶ οὗτος οὐκ ὀκνητέον τὴν ἐπιχείρησιν, ἀλλὰ λόγων ἁπλότητι καὶ συνοπτικωτέρᾳ φράσει διηγητέον τὰ κατ' αὐτόν· κἂν τὰ πλείω τῆς ἀγγελικῆς αὐτοῦ πολιτείας παρεκθεῖη ἀνεκδιήγητα, συγγνώσεται πάντως ἡμῖν· οὐ γὰρ ἐξ ἡμετέρας ῥαθυμίας τὸ αἴτιον, ἀλλ' ἔκ τινος τυχαίας συμβάσεως; οἵας δὴ πολλάκις ἡ φορὰ τῶν χρόνων τῷ βίῳ τούτων ἐναποκύειν ἔθος παρείληφεν. Εἶχε μέν γάρ, ὡς λόγος ἤδη, ἀρχαία τις βίβλος ἀνάγραπτα ὅσα τε περὶ τὸ γένος προσῆκε τῷ μακαρίῳ καὶ οἵους ἔσχηκε τοὺς γεννήτορας, οἵας τε πατρίδος ἐξέφυ καὶ ὅσα γε παρὰ τῶν φυσάντων ἐσπούδαστο περὶ αὐτὸν τὰ τῆς ἀγωγῆς καὶ παιδεύσεως, πλὴν ὅ τι περ οὕτω συμβάν, οἷα δὴ κατὰ τὸν βίον πολλάκις εἴωθε γίνεσθαι, ἡ τοιαύτη βίβλος ἀπόλωλε καὶ λήθης βυθοῖς ὅσον ἤδη τὰ τοῦ πατρὸς ὑπενεχθῆναι συνέβαινε· τούτου χάριν ὁπόσα τῶν αὐτοῦ μέχρι καὶ σήμερον τοῖς φιλαρέτοις διὰ μνήμης συνετηρήθησαν καὶ ταῖς ἡμετέραις παρεπέμφθησαν ἀκοαῖς, γραφῇ παραδοθῆναι δεῖν ἔγνωμεν.

1. Ἐν τῷ κώδικι· ἐς
2. Ματθ. 5, 15. Πρβλ. Μάρκου 4, 21. Λουκ. 11, 33.

1. Ἐν τῷ κώδικι· ἐπίδοσινν.
2. Ἐν τῷ κώδικι· ἀνγελικός.

1. Ὁ ὅσιος Ῥαβουλᾶς, οὗ ἡ μνήμη τελεῖται τῇ 19 φεβρουαρίου, ἦν ἐκ Σαμοσάτων τῆς Συρίας. Ὁ Συναξαριστὴς (ἐκδ. Νικοδήμου) ἀγνοεῖ τὴν ἐξ Αἰγύπτου καταγωγὴν ἢ τὴν ἐν Αἰγύπτῳ διαμονὴν αὐτοῦ,

μίαν ἀπηυτομόλησαν αἵρεσιν, τάς τε πόλεις καταλιπόντες καὶ τὰς ἐρήμους οἰκήσαντες, τά τε δυσχερῆ τῆς ἀσκήσεως ὁλοψύχως ἀναδεξάμενοι καὶ τὸν κατὰ δαιμόνων ἀνδρικῶς ἀναζωσάμενοι πόλεμον, καὶ κοινῇ μὲν ταῦτα διασκεψάμενοι, ἀλλ' ἰδίᾳ καὶ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος πρὸς τὴν στενὴν καὶ τεθλιμμένην ἑαυτοὺς ἐκδεδωκότες διαγωγὴν καὶ ἄλλος ἀλλαχοῦ που τὰς διατριβὰς αὐτῶν σχεδιάσαντες, ἄσμενοί τε τῇ φίλῃ προστετηκότες ἡσυχίᾳ καὶ ἀναβάσεις ἐν καρδίᾳ τιθέμενοι, μόνοι τε κατὰ μόνας τῷ Θεῷ προσδιαλεγόμενοι, τῷ ἀπὸ ὀλιγοψυχίας αὐτοὺς καὶ τῆς τῶν πονηρῶν πνευμάτων καταιγίδος διὰ παντὸς διασώζοντι, καὶ κούφως οὕτως τὴν τοῦ βίου θάλασσαν ὑπερπλεῖν αὐτοὺς ἐνισχύοντι. Ὅθεν καὶ πολλοὺς ἐν ταύτῃ διαμείψαντες χρόνους καὶ τοῖς κατ'αὐτὴν ἱδρῶσιν εὐπόνως ἐγγυμνασάμενοι πρὸς τὸ τῆς ἀρετῆς ἀκρότατον ἐληλάκασι, τοσοῦτον ἑαυτοὺς τῶν κάτω μετεωρίσαντες ὡς διόλου τῷ Θεῷ συγγίνεσθαι μετὰ σώματος. Ἐπεὶ δ' οὐκ ἦν ἐπὶ μακρῷ τὴν ἀρετὴν αὐτῶν ἀγνοίᾳ κατακαλύπτεσθαι, ὅτι μηδὲ ἥλιον νέφει διηνεκεῖ συσκιάζεσθαι, ἀψευδὴς γὰρ ὁ τοὺς δοξάζοντας αὐτὸν δοξάζειν καθυποσχόμενος, ἀλλ'ἔδει πάντως καταφανῆ ποτε γενέσθαι τὰ κατ' αὐτοὺς ἵνα καὶ Θεὸς δοξασθῇ καὶ τοῖς φιλαρέτοις προτεθῶσιν εἰς μίμησιν, λογισμός τις αὐτοὺς εἰσῄει δυσκάθεκτος καὶ πολὺν αὐτοῖς ἀνῆψε τὸν τῆς καρδίας φλογμὸν τὴν Κωνσταντίνου θεάσασθαι. Ἦν δ' ἄρα τοῦτο τῆς ἄνω τοιαθείσης τεκμήριον, ὥστε καὶ ἄλλοις ὑποτύπωσιν αὐτοὺς γενέσθαι καὶ κανόνα τῆς πρὸς σωτηρίαν κρείττω μεταβολῆς, οἷς περ ἄρα ἐντύχοιεν, καὶ σωτηρίας πρόφασιν τὸν βίον αὐτῶν προτεθῆναι τοῖς γε δὴ καὶ μᾶλλον τὴν γνώμην κεκτημένοις ἐπιῤῥεπῆ πρὸς ἀντίληψιν ἀρετῆς. Θαῦμα γὰρ ἦν ἰδεῖν τὸ τοῖς θείοις πατράσι τηνικάδε συνεισπεσόν, οὐ μικροψύχως ξενίζον καρδίας καὶ μετριῄφρονας ἀλλὰ καὶ μεγάλων ψυχῶν καθιξνούμενον, ἄνδρας ἀπὸ μακρῶν τῶν χρόνων ἐπανῃρημένους τὴν μονίαν καὶ τὸ τοῖς ἀνθρώποις ἀγνοεῖσθαι παντάπασι, τήν τε φίλην ἡσυχίαν ἀρχῆθεν ὁλοσχερῶς ἀγαπήσαντας καὶ πρὸς τὰ τοῦ ἀγροῦ θηρία τὸ τῶν ἀνθρώπων μεταθεμένους κοινωνικόν, οὕτω ἀθρόως ἐπανελέσθαι τῆς ἐρημίας ἀστικὰς διατριβὰς ἀνασπάσασθαι, ὡς μηδὲ βαρύ τι ὑποφέρειν τὴν ἀπ' ἐκείνης μετάβασιν. Τῆς γὰρ τοιαύτης προθέσεως ὁλικῶς ἑαυτοὺς ἐξαρτήσαντες καὶ μηδὲ κατασχεῖν σφᾶς αὐτοὺς ἐπὶ πλέον ἰσχύοντες, θεία γάρ τις βούλησις ὡς προλέλεκται τὰς καρδίας αὐτῶν ἀνηρέθιζεν, ὡς οὐδ' ἀνεκτὸν αὐτοῖς ἐδόκει μὴ καὶ πράγμασι τὰ τῆς γνώμης ἀποπερᾶναι καὶ τέλος ἐπενεγκεῖν τοῖς βουλεύμασιν. Ἐντεῦθεν τὴν ἐρημικὴν διαγωγὴν ἄλλος ἄλλοσε καταλείψαντες, κἀκεῖθεν ἀπαναστάντες, Θεῷ ἑαυτοὺς καὶ τῷ πρὸς τὴν ἡδονὴν καμάτῳ φέροντες ἐκδεδώκασιν. Ἦν δ' ἄνωθεν συνευδοκῶν αὐτοῖς καὶ οἷον εὐμαρῆ τὴν τρίβον καταρτιζόμενος ὁ καὶ τὸν τοιοῦτον λογισμὸν αὐτοῖς ἐνιείς καὶ ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν ἐνσκήψας τὴν ἐξ Αἰγύπτου μετάστασιν· ὃς καὶ τῷ Ἀβραὰμ ποτε μεταναστεῦσαι τῆς πατρῴας γῆς ἐχρημάτισε, καὶ τὸν Ἰακὼβ δὲ πάλιν τὴν Ἠσαῦ κακίαν ἀποδιδράσκοντα, ὑποσχέσει τοῦ μὴ ἀνεῖναι τοῦτον μηδ' ἐγκαταλιπεῖν, ἀνέῤῥωσέ τε καὶ ἀνεθάῤῥυνεν. Οὗτος καὶ τούτοις τὸ φίλον ἔδαφος τὴν ἔρημον καταλείπουσι κούφως φέρειν καὶ λίαν ὁμαλῶς ἐνεποίησεν, ὡς θείῳ συνεγνωκῶσι διακονεῖν ἐπιτάγματι· εἴ γε τοσοῦτον τῆς φίλης ἡσυχίας ἐξείχοντο, ὡς ἑτοίμως ἂν ἑλέσθαι καὶ αὐτὸ προέσθαι τὸ ζῆν ἢ τῆς ἐξ αὐτῆς ἀφορισθῆναι γλυκύτητος.

§ 3. Ἐκεῖθεν τοίνυν ὁρμήσαντες τὸν τῆς ὁδοιπορίας πόνον διῆκεν ἕκαστος, ἐφέσει τοῦ ποθουμένου πρὸς τοῦτο παρακροτούμενοι. Εἶτα τί γίνεται; Θεὸς ἄνωθεν ὁ καὶ τῷ εὐλαβεῖ ποτε Κορνηλίῳ καταμηνύσας τῇ παραλίῳ Ἰόππῃ τὸν Πέτρον ἐνδιατριβόντα καὶ δι' αὐτοῦ τὰ πρὸς σωτηρίαν αὐτῷ γενήσεσθαι ὑποσημηνάμενος, ὁ καὶ τῷ θαυμασίῳ πάλαι Κανδάκῃ παρόδιον ἀγαθὸν ἀναγνώρισμα τὸν φιλόπιστον Φίλιππον, ὁ καὶ[1] τοῖς περὶ Κλεώπαν αἰφνιδίον ποτε καθ' ὁδὸν προσενωθεῖς καὶ συμπορευόμενος καὶ ἑαυτὸν ἀποκαλύψας ἀνέλπιστα, αὐτὸς καὶ τούτους ὁδεύοντας προσενωθῆναι πεποίηκε, καὶ οὕτω πρὸς ἀλλήλους ἀποκαλύψαι τίνι τε λόγῳ τὰ τῆς πορείας πεποίηνται καὶ ὅποι τὰ τῆς ὁρμῆς αὐτοῖς ἀφορᾷ. Ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς βουλῆς αὐτῶν ἀπεγύμνωσαν ἕκαστος καὶ ὅθεν ἐξώρμηντο καὶ ὅπου παρεκινήθησαν, θείαν τινὰ καθ' ἑαυτοὺς τὴν τοιαύτην ὑπειληφότες συνέλευσιν, εὐθύμως ἔκτοτε μᾶλλον περὶ τὴν ἐπὶ ξένης διετέθησαν πάροδον. Καὶ δὴ τὰ τῆς προθέσεως αὐτῶν πρὸς μίαν σύμπνοιαν συμβιβασάντων τῷ πρὸς ἀλλήλους συγκροτησμῷ, μεγάλως πρὸς τὰ θλιβερὰ τῆς ξενιτείας καὶ αὐτὸν δὴ τὸν τῆς ὁδοιπορίας ὑπεστηρίζοντο κάματον, πολλὰς μὲν ψυχὰς ὡς ἀπὸ πλάνης πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἐπιστρέφοντες, πολλοὺς δὲ καὶ τῆς τοῦ κόσμου ματαιότητος πρὸς τὴν κατὰ Θεὸν διαγωγὴν

1. Ἐν τῷ κώδικι κλ.

μεθιστῶντες καὶ τῷ ζυγῷ Κυρίου ὑπεμβιβάζοντες, πολὺν δὲ καὶ φορυτὸν ἁμαρτημάτων ἐξ ἀνθρώπων ἐν τῷ διεξίεσθαι παρασύροντες, τὰς καρδίας αὐτῶν ἐξ ἀπονοίας ἐπικαλύπτοντα καὶ πρὸς τὸ τῆς μετανοίας διαβλέψαι φῶς καθόλου παρεμποδίζοντα, καὶ ταῖς κατηχητικαῖς διεξόδοις τῶν παρακινέσεων καὶ τοῖς τῶν λόγων ὁρμήμασιν ἐκκαθαίροντες, οἷά τινες προχοαὶ ποταμῶν ἐκ διαφόρων ἀναδεδόμεναι βρύσεων, εἶτα πρὸς μίαν εἰσροὴν τὰ ἑαυτῶν ὁρμήματα συστρέφουσαί τε καὶ συνεισβάλλουσαι καὶ πάντα συρφετώδη χῶρον ἀντιπίπτοντα τῷ ἀθρόῳ τῆς προχοῆς ἐξανασπῶσαι καὶ συγκαθέλκουσαι καὶ τὸν τόπον τῆς ἐπικειμένης αὐτῷ σαπρίας ἀποκαθαίρουσαι. Ἐντεῦθεν πόλεις ἐκ πόλεων παραμειβόντες καὶ χώρας ἀλλογλώσσους ἄλλας ἄλλοτε διοδεύοντες, Ἀλφειός τις ἦσαν τὴν τοῦ κόσμου θάλασσαν διατέμνοντες καὶ τῆς ἅλμης αὐτῆς μηδέν τι μηδαμόθεν παραδεχόμενοι, ἀλλ' εἰς ἑαυτοὺς συνάγοντες πάντοτε τὰ ἑαυτῶν διαβήματα καὶ ταύτης διασώζοντες ἀνεπίμικτα τῷ ἔρωτι τῆς πρὸς Θεὸν ἀγαπήσεως, ἥ, καθάπερ ζῶον (ὃ λέγεται) τῷ πυρὶ φυσικῶς πως ἀντιμαχόμενον, σύμπαντα κατασβεννύντες τὰ τῶν ὀρέξεων ὑπεκκαύματα τῇ ἀντιπαθείᾳ τῆς συνήθους ἐγκρατείας καὶ τῇ δυνάμει τῆς ἄνωθεν χάριτος· καὶ γὰρ εἶχον ὡς ἀληθῶς τὸν ὑψόθεν αὐτοῖς ἐπανάγοντα, τὸν δυσὶν ἢ τρισὶν ἐν τῷ αὐτοῦ συνειλεγμένοις ὀνόματι συνεῖναι καθυποσχόμενον[1], τοὺς πόδας μὲν αὐτῶν ὡσεὶ ἐλάφου καταρτιζόμενον, ὥστε παντοίας θηρευόντων παγίδος καὶ μηχανῆς ὑπεράλλεσθαι καὶ πρὸς τὰ ὑψηλὰ τῆς ἀπαθείας καθίστασθαι, τὰς χεῖρας δὲ εἰς παράταξιν ἐκδιδάσκοντα, ὥστε τῇ σταυρικῇ αὐτῶν ἐκτάσει μυριόλεκτον ἐχθρῶν κατατροποῦσθαι παράταξιν, ἀμωμόν τε τὴν ὁδὸν αὐτῶν πανταχοῦ κατευθύνοντα καὶ τὸ φῶς τῆς αὐτῶν ἀγγελικῆς[2] διαγωγῆς τῶν ἀνθρώπων πάντων ἐπίπροσθεν διὰ παντὸς αἰθριάζοντα.

§ 4. Μετὰ τὰς μακρὰς τοιγαροῦν ἐκείνας περιόδους, ἃς διενεγκεῖν αὐτοῖς ἐξεγένετο ἔρωτι τῆς μεγαλοπόλεως, τέλος καὶ ταύτην ἰδεῖν καταξιωθέντες καὶ τῶν μεγάλων ἐκείνων καμάτων ἀνέντες ἐπὶ μακρόν, εἶτα καὶ τοῖς περὶ αὐτὴν θεάμασι τὸν ὀφθαλμὸν ἐπιτρέψαντες τοσοῦτον ὅσον καὶ τῇ ὄψει μικρόν τι χαρίσασθαι τῷ Θεῷ μεγάλως καθωμολόγουν τὰς χάριτας, τό τε τῆς ὁδοιπορίας ἐπαχθὲς αὐτοῖς ἐκκουφίσαντι καὶ τὰ τῆς ἐφέσεως ἐκπληρώσαντι. Ἐπεὶ δὲ τῆς προτέρας ἀναμνησθῆναι βιοτῆς καὶ πάλιν ἐπῆλθεν αὐτοῖς, οὐκ ἐπὶ πλέον δήπου ἠνέσχοντο ἀστικαῖς ἐνδιατρίβειν ἀναστροφαῖς, ἀλλ' ἡσυχῇ τὸ λεῖπον διανύσαι τῆς αὐτῶν ζωῆς ἕκαστος καθ' ἑαυτὸν διεσκέψαντο. Ἐντὸς περὶ αὐτὴν που τὴν μεγαλόπολιν τὰς ἀσκητικὰς αὐτῶν ἐπαύλεις καταπῆξαι συμβουλευσάμενοι, ὑπὸ τῆς θείας χάριτος πρὸς τοῦτο πάντως συγκινηθέντες, καὶ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς γεγονότες προθέσεως ἵνα καὶ Θεὸς ἐπὶ τούτοις μεγαλυνθῇ, καὶ οἱ ἐν αὐτῇ δὲ κατοικοῦντες, οἷς τισι καὶ μάλιστα μετῆν ἀρετῆς, ἐντεῦθεν πρὸς τὴν τοῦ καλοῦ διαναστῶσιν ἐκθυμοτέρως ἀντίληψιν. Διαδραμόντες τοιγαροῦν τὴν πόλιν ἅπασαν ἐπισκεπτικώτερον, καὶ πολλαχοῦ τῶν ταύτης μερῶν συνιδόντες θεσπέσιόν τι χρῆμα καθεστηκυῖαν αὐτὴν καὶ πρὸς ἡσυχίαν ἐπικαιρότατον, τὸ πρὸς δυσμὰς ἡλίου μέρος τῶν ἄλλων πάντων ταύτης προτετιμήκασιν, ὅ γε δὴ τὸ χερσαῖον αὐτῆς περιτείχισμα ὑφ' ἑαυτὸ περιέκλειον, ἀγάμενοι μὲν αὐτὸ καὶ ὅπως εἶχε κάλλους καὶ θέσεως καὶ τῆς αὐτόθεν ἀπολαύσεως πάμπαν ἐνστερνισάμενοι, πλέον δ' ὅτι πάσης ἀταραξίας καὶ γαλήνης πεπλήρωτο· τό τε γὰρ τεῖχος αὐτὸ ἑκατέρωθεν τῇ θαλάσσῃ ἀποδιήρησο καὶ οἷον τῆς ἐπὶ τὰ πρόσω ἀποτετείχιστο παρατάσεως ἐξ ἀρκτικοῦ τε καὶ νοτίου κλίματος ὑπὸ ταύτης ἀσφαλιζόμενον, καὶ ὥς περ τινι θριγγίῳ τῷ κτίσματι περιῤῥάττον τὰ ἔνδοθεν, ὅ τε χῶρος ἅπας ἐντὸς ἐπὶ μήκιστον ἐφαπλούμενος ὑλώδης ὅλος ὑπανείτο καὶ λάσιος, τῷ τε συνηρεφεῖ τῶν δένδρων εὖ μάλα συσκιαζόμενος καὶ οἷον ἐπιτερπές τι προβεβλημένος καὶ χάριεν θέαμα, ἥ τε τῶν ὀρνίθων μελῳδία ἐκ μετεώρου ταῖς κοιλάσι περιηχεῖτο ἡδύ τι καὶ μελιγρὸν τερετίζουσα, τά τε πέτηλα τῶν δένδρων ταῖς αὔραις μαλακόν τι καὶ προσηνὲς ἐκπεμπόμεναι τὰς νάπας περιελάλουν μέλος τι κοινὸν ὑποψιθυρίζοντα, καὶ ἦν ὅλως ἐρημικόν τι καὶ ἀθορύβητον καὶ ἀτεχνῶς τοιούτοις ἀνδράσιν ἁρμοδιώτατον, μόνοις τοῖς θηρίοις τοῦ ἀγροῦ πρὸς τὸ κοιτάζεσθαι δεξιὸν καὶ τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ πρὸς κατασκήνωσιν ἀσφαλέστατον. Τούτου δὴ τοῦ μέρους καταθελχθέντες ταῖς χάρισιν, αὐτοῦ που κατασκηνῶσαι καὶ τῆς προτέρας ἐπιλῆθαι διαγωγῆς ἰδιαζόντως ἕκαστος ἠρετίσαντο, ὡς στρουθὸς ἐρημικὸς διῴκοντες τὴν ἀναχώρησιν καὶ τὸ κατὰ μόνας ἀποκρύφῳ τὰ τῆς ἡσυχίας μετέρχεσθαι. Τοιγάρτοι καὶ μηδέν τι λαβόντες, μηδὲ τὰ πλείω φιλοπονήσαντες, ἀλλὰ τὴν αὐτόματον ὑποδύντες τοῦ τόπου δασύτητα καὶ ταύ-

1. Ματθ. 18, 20.
2. Ἐν τῷ κώδικι ἀγελικῆς. Πρβλ. σελ. 39.

τὴν ἑαυτοῖς ὡς καλὴν σχεδιάσαντες, ἰδιαιτάτως ἔκτοτε τοῖς τοῦ ἀγροῦ θηρίοις ἕκαστος εὐδόκησε συναυλίζεσθαι. Πλὴν οὐ μακρὰν ἀπ' ἀλλήλων τὰς διατριβὰς αὐτῶν ἀπετάξαντο, ἀλλ' ἀπὸ μετρίου τινὸς διαστήματος, ἅμα καὶ τὰ τῆς ἡσυχίας κρατύνοντες ἑαυτοῖς καὶ τὸ ἀκοινώνητον ὡς ἐπονείδιστον διαφεύγοντες. Ὁ μέν, ὁ Πατάπιος, κατὰ τὸ ἀρκτικώτερον μέρος, ὡς πρὸς τῷ παραλίῳ τείχει τῶν Βλαχερνῶν[1]· ὁ δέ, ὁ Ῥαβουλᾶς, κατὰ τὸ νοτιώτερον, πρὸς τῇ πύρτῃ τοῦ αὐτοῦ τείχους, ἣ περ ἐπώνυμον ἡ τοῦ ἁγίου Ῥωμανοῦ προσηγορία ἀποκεκλήρωται[2]· ὁ δέ γε θεσπέσιος Βάρας κατὰ τὸ μέσον τῆς ἀπ' ἀλλήλων αὐτῶν διαστάσεως, οἷα σύνδεσμον τῶν ἄκρων τὴν ἑαυτοῦ πηξάμενος κατασκήνωσιν.

§ 5. Ὅσα τοίνυν τὸ ἀπὸ τοῦδε τῷ μεγάλῳ Πατατπίῳ κατώρθωτο καὶ ὅσα γε τῷ μακαρίῳ Ῥαβουλᾷ διηγώνιστο, αἱ κατ' αὐτοὺς ἱστορίαι σαφέστατα διεχάραξαν, προβεβλημέναι πᾶσι κατὰ τὸ πρόχειρον τοῖς γε βουλομένοις τὰ περὶ αὐτῶν διεξιέναι καὶ ἐκδιηγεῖσθαι[3]. Ὅσα δέ γε τῷ θεολήπτῳ κατείργαστο Βάρᾳ καὶ ὅπως αὐτῷ τὰ κατὰ τὸν βίον πάντα διήνυστο, ἔνθεν ἐρῶ· ἐπειδή γε συγγραφῇ παραδοῦναι ὅσιόν τε ἡμῖν ἔδοξε καὶ γνώμης (ὡς εἰκὸς) φιλοπάτορος, ἵνα μὴ καὶ ἡμεῖς τῷ τὸ δεσποτικὸν ἀργύριον καταχώσαντι ὡς ἀμελεῖς τινες καὶ ἀγνώμονες τὴν καταδίκην συνυπεισέλθωμεν[4]. Ἐξ ὅτου τοίνυν ἑαυτῷ τὸν τόπον ἀπεμερίσατο, ἐν ᾧ δὴ τὰ καὶ ἐδοκίμασεν ἀπερίσπαστα τὰ τῆς ἀσκήσεως αὐτῷ ἐξακεῖσθαι, ἔκτοτε μᾶλλον ὥσπερ ἄρτι τῶν πόνων ἀρχόμενος, οὕτω πρὸς τὸ τῆς ἀρετῆς παγκράτιον ἑαυτὸν καθῆκε μετὰ γενναίου φρονήματος γυμνὸν παντάπασι τῆς ὕλης τοῦ κόσμου, καὶ αὐτῶν δὲ τῶν τοῦ σώματος ἀναγκαίων ὡς μάλιστα ὑπερκείμενον, ὥστε πρὸς τὰς ἐχθρῶν συμπλοκὰς καθάπαξ εἶναι ἀπαρεμπόδιστον, ἕτοιμόν τε πρὸς τὸ καταπηδᾷν ἐν καιρῷ καὶ σθεναρῶς αὐτοῖς ἀντιτίθεσθαι· ἐγκρατείας μὲν γὰρ αὐτῷ τοσοῦτον ἐμέλησεν, ὡς κοῦφον αὐτῷ καθόλου λογίζεσθαι τὸ ἑβδοματαῖος ἀπονηστίζεσθαι, καὶ τοῦτο δὲ ἄρτῳ διαφέρειν μόνῳ καὶ ὕδατι, ἀγρυπνίας δὲ τοσοῦτον ἐξείχετο, ὡς ὅλας νύκτας ἀύπνους διαβιβάζειν, καὶ τοῦτο κατὰ συνέχειαν τῇ τῶν θείων ἐννοιῶν μελέτῃ φιλοπόνως ἐνασχολούμενος, κάτωθέν τε τῷ Θεῷ παριστάμενος καὶ τῇ τοιαύτῃ παραστάσει καὶ αὐτοῖς γε τοῖς ἀγγέλοις παρομιλλώμενος, προσευχῇ τε αὐτῷ ἀνένδοτος ἑκάστοτε διηγώνιστο, γονάτων κλίσις πάνυχός τε καὶ παννημέριος, ψαλμοὶ τοῖς χείλεσιν ὑπῄδοντο ἀκατάπαυστοι καὶ ἡ αἴνεσις Κυρίου συνετῶς αὐτῷ διὰ παντὸς κατὰ διάνοιαν ἐπεμέλετο. Ἔνθεν τοι καὶ τὴν τῆς ψυχῆς λαμπάδα μέχρι πέρατος ἀκοίμητον ἑαυτῷ συνετήρησε καὶ ἀξίαν τῆς εἰς τὸν νυμφῶνα τοῦ Δεσπότου συνεισελεύσεως, οἷά τινι ἐλαίῳ τῇ τῆς σαρκὸς χρησάμενος πιμελῇ, ἣν διὰ τῆς ἀνενδότου σκληραγωγίας αὐτόθεν καθ' ἑκάστην ἀπέθλιβε, τὸν λύχνον τῆς καρδίας περιφέρων ὑποκαιόμενον καὶ τὴν ὀσφὺν τῆς διανοίας διεζωσμένην ἑκάστοτε πρὸς τὸ τῶν ἀρετῶν φιλοπόνημα· ἔσπευδε γὰρ τῇ τῆς σαρκὸς κατατήξει τὴν ψυχὴν καθαρωτάτην ἐργάσασθαι, καὶ τὰ τοῦ νοὸς κινήματα πρὸς θείας καὶ Θεῷ προσοικειούσας ἐννοίας ἀναπετάννυσθαι. Ὅθεν καὶ πρὸς μίμησιν τῆς τοῦ θεσβίτου βιοτῆς ἑαυτὸν ὡς εἶχε συνέτεινεν· ὡς γὰρ ἀρχέτυπόν τι τὸν ἐκείνου βίον ἑαυτῷ ἐν οἷς ἐσπούδαζεν ὑπετίθετο, τὴν γαστέρα μὲν ὡς δέσποιναν ἀποδιδράσκων διώκτιαν καὶ πρὸς τὸ τῆς ἐγκρατείας ὅρος ἀνατρέχων καὶ οἷον ἀποκρυπτόμενος, κάντεῦθεν τὴν καταδρομὴν αὐτῆς καὶ βίαν διακρουόμενος, δάκρυσί τε καταιονῶν ὥσπερεί τισιν ὕδασι τὰ κατατυθέντα μέλη τοῦ σώματος καὶ τῷ πυρὶ τῆς θείας ἀγάπης πᾶσαν ἐξαναλίσκων ἡδυπάθειαν, οὕτω τε τοὺς λειτουργοὺς τῆς αἰσχύνης, τοὺς μυσαροὺς λέγω δαίμονας, τῇ μαχαίρᾳ τῆς χάριτος πεπαρρησιασμένως κατασφάττων καὶ ἀπολλύς, τοῦ Βαπτιστοῦ δὲ παρὰ πόδας ἠγάπα παρέπεσθαι τῇ διαίτῃ καὶ τῇ γυμνότητι, τῇ ἀποθέσει τῶν γηΐνων καὶ τῷ καινοφανεῖ τοῦ βίου καὶ ὑπὲρ ἄνθρωπον, τοὺς πόδας μὲν ἑτοιμαζόμενος ταῖς ὁδοῖς Κυρίου καθ' ἑκάστην

1. Πρβλ. Συμεὼν Μαγίστρου βίον τοῦ ὁσίου Πατατπίου ἐν Migne, Patrol. Gr. τ. 116, σ. 360· «ἄγνωστος δὲ τῇ Κωνσταντίνου ἐπιφοιτᾷ, καὶ πρὸς τῷ ἐν Βλαχέρναις τείχει τὴν κατοικίαν θέμενος, ἑαυτῷ μόνῳ καὶ τῷ Θεῷ προσέχων ἦν, ξένος, ἐρημος, ἀμύητος τοῖς πολλοῖς καὶ ἀθέατος» κτλ.

2. Ἐκ τῆς μαρτυρίας ταύτης δυνατὸν νῦν νὰ προσδιορισθῇ καὶ ἡ θέσις τῆς μονῆς Ῥαβουλᾶ (ἀναφερομένης ἐν τοῖς Μηναίοις) ἄγνωστος τελοῦσα τοῖς τοπογράφοις τοῦ Βυζαντίου. Τὴν μονὴν δὲ ταύτην, λέγει ὁ Συναξαριστής, ἔκτισεν ὁ Ῥαβουλᾶς τῇ συνεργείᾳ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀναστασίου τοῦ Δικόρου. Ἴδε Νικοδήμου, Συναξ. τ. Α', σ. 466, ἐκδ. Φιλαδελφέως.

3. Κατὰ Συμεῶνα τὸν Μάγιστρον καὶ Μεταφράστην ὁ Πατάπιος ἐτάφη ἐν τῇ μονῇ τοῦ Προδρόμου, ἀναμφιβόλως δὲ ἐν τῇ τῆς Πέτρας καλουμένῃ. «Τὸ δὲ ἀσκητικὸν αὐτοῦ καὶ ἱερὸν λείψανον, χερσὶν ὁσίαις περισταλέν, ὁ ἱερὸς τοῦ Προδρόμου λαμβάνει ναός». Migne, Patrol. Gr. τ. 116, σ. 368.

4. Ματθ. 25, 18.

ἐγκατευθύνεσθαι, τῷ δέ γε ποταμῷ καταβαπτίζων τῆς κατανύξεως οἷά περ ἐχίδνης γεννήματα τὰ τῆς καρδίας διανοήματα, εἴ πέρ ποτε πρὸς ἔρημον τῶν παθῶν αὐτομολῆσαι προείλοντο· οὕτω τε τὸν σπίλον ἀποπλύνων τῆς ματαιότητος καὶ μεταδιδάσκων τὴν καθαρότητα καὶ τὴν πρὸς τὸ θεῖον ἐπιστροφήν, τὴν ψυχὴν ἀεὶ κατελεύκαινε καὶ νύμφην καθαρὰν τῷ καθαρῷ νυμφίῳ διόλου ἐμφανίζεσθαι παρεσκεύαζε πασῶν κηλίδων ἀπηλλαγμένην, ἃς τὰ πάθη ἀποκυίσκουσιν. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ἐς τοσοῦτον προσταλαιπωρεῖσθαι τοῖς πόνοις διηνεκῶς ἑαυτὸν ἐξεπαίδευσεν, ὡς μηδὲ βαρύ τι τὸ παράπαν τοῦτο λογίζεσθαι, ἀλλ' οἷον ἐντρύφημα ἐξ οὗ, καθάπερ τινὰς θῆρας πολυμόρφους, τὰ ποικίλως ἄλλοτε ἄλλως ἀγριαίνοντα τοῦ σώματος πάθη παντελῶς καθυπέταξεν, οἷά τισιν ἐπῳδαῖς τοῖς λογίοις τοῦ Πνεύματος διηνεκῶς ἀποχρώμενος. Ἐντεῦθεν βασιλέα ἑαυτὸν ὡς ἀληθῶς ἀπειργάσατο τῷ τοῦ νοὸς ἡγεμονικῷ, θηρίων πάντων αἰσθητῶν τε καὶ νοητῶν σὺν αὐθεντίᾳ δεσπόζοντα, μὴ μέν τοι παραζηλοῦντα τῇ χαυνότητι τὸν πρωτόπλαστον ὡς ἐκ ταύτης ἀποβαλέσθαι τὴν ἀρχικὴν ἐξουσίαν, ἣν ἄνωθεν ὁ Δημιουργὸς τῇ φύσει τῶν ἀνθρώπων ἀπεχαρίσατο, ἀλλὰ δήπου καὶ αὐτοὺς τοὺς δερματίνους χιτῶνας, οὓς τῷ ἀρχεγόνῳ παραπτώματι πάντες ἄνθρωποι ἀμφιέννυσθαι κατεκρίθημεν ἀβαρῶς ἀποζέσαντα, ἱμάτιον δὲ σωτηρίου διὰ τῆς ἐντελοῦς ἀπαθείας ἑαυτῷ καθυφάνατο· ὅλως γὰρ ἐξαυρῶσθαι (κατὰ Παῦλον)[1] τῷ κόσμῳ ἐσπούδαζε καὶ σκεῦος ἐκλογῆς[2] καὶ τῆς ὑποδοχῆς τοῦ Πνεύματος ἄξιον ἑαυτὸν καταστήσασθαι δι' ἁγιωσύνης καὶ καθαρότητος· καὶ γὰρ μελέτην ἀεὶ θανάτου τὸν βίον ποιούμενος, δακρύων ἐπιροῇ καταπαρέχειν ἑαυτὸν διηνεκῶς οὐκ ἐπαύετο, ἄλλην τὴν ἡμέραν θανατᾷν διὰ τὸν Κύριον προαιρούμενος[3]· ὥσπερ γάρ τινι μνήματι τῷ σώματι ᾤετο ἐγκεκλεῖσθαι, καὶ διὰ τοῦτο θρήνοις ἑαυτὸν ὡσεὶ νεκρὸν ὠλοφύρετο. Ὅθεν πάνυ ποθητὸν ἦν αὐτῷ ἐντεῦθεν ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι (κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον[4]), οὗ δὴ χάριν καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν οὐδαμῶς οὐδέποτε ἐπεποίητο, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν τοῦ σώματος ἀναγκαίων ὑψηλότερος πάντοτε κατεφαίνετο τοσοῦτον, ὡς καὶ τὸν ἄνθρωπον αὐτοῦ ἐσθίειν ἐπιλανθάνεσθαι· καὶ γὰρ τὸν τοῦ Θεοῦ πόθον ὡς ἐπ' ἀγαθῇ τινι αὔλακι τὰ ἑαυτοῦ ψυχῇ ἐναφεθέντα ὑποδεξάμενος καὶ ταῖς συνεχέσι τῶν προσευχῶν ἐπιλύσεσι καταρδεύσας αὐτὴν καὶ καταπιάνας, τὸν τῆς ἀρετῆς ἐκφύειν ἄσταχυν ἐξ αὐτῆς ἑκατοστεύοντα παρεσκεύασεν, ἐξ οὗ τὸν ἄρτον τὸν ζωτικὸν ἐπορίζετο, τὸν τὰς ψυχὰς διατρέφοντα, τὴν τοῦ θείου λέγω Πνεύματος δύναμιν· καὶ τούτου τῇ δαψιλεῖ χορηγίᾳ ἐπὶ μακρῶν ἡμερῶν παρατάσει τὴν ἰδίαν ἀσθένειαν ὑπεστήριζεν, ὡς μηδ' ἐν τούτῳ τῷ μέρει ἀποπίπτειν παρὰ πολὺ τῆς περὶ τὸ ἐγκρατὲς τοῦ μεγάλου Μωσέως ἀκρότητος. Ὅθεν τὴν τῶν παθῶν θάλασσαν τῇ βακτηρίᾳ διατμήξας τῆς καθαρότητος, καὶ διεξιὼν ἀσφαλέστατα, καὶ τὴν τῶν διωκόντων κακομήχανον φάλαγγα μηδέν τι τῆς καταδρομῆς αὐτῶν παραχωρήσας ἀπόνασθαι, ἀλλὰ τῷ βυθῷ τῆς ἑαυτῶν κακίας ἐναποπνιγῆναι παρασκευάσας πρὸς τὴν τῆς ἀπαθείας ἐξελήλυθεν ἔρημον, κἀκεῖθεν πρὸς ὄρος θείων θεωριῶν ἑαυτὸν ἀνατείνας καὶ πρὸς τὴν γνοφώδη τῆς ἀπορρήτου γνώσεως ὑπεισιῶν κρυφιότητα, τὰς θείας ἐμφάσεις ἀκραιφνεῖς ἐκεῖθεν ἐδέχετο· καὶ καθαρώτατον ἔσοπτρον τῶν θεϊκῶν γενόμενος ἐπιλάμψεων, γνωστῶς προσομιλεῖν τῷ Θεῷ κατηξίωτο, τῷ τοὺς οἰκείους γινώσκοντι καὶ ὑπὸ τῶν οἰκείων καταξιοῦντι γινώσκεσθαι. Πολλάκις γὰρ ταῖς θείαις θεωρίαις ἀνατεινόμενος κάτωθεν καὶ ὡς ἐν ἐκστάσει γινόμενος, εἶτα καὶ αὐτοὺς τοὺς οὐρανοὺς τῷ νοῖ διερχόμενος, ἔνδον τε εἰσήρχετο νοερῶς καὶ τοῖς ἐκεῖσε θείοις λειτουργοῖς τῷ τῶν ὅλων Δεσπότῃ συμπροσκυνεῖ καὶ συνεδόξαζεν· ἔδει γὰρ τὸν οὕτω τὰ καθ' ἑαυτὸν τοιούτοις θείοις ἀνδράσι καθ' ἑκάστην παρατιθέμενον, καὶ τῶν ἴσων πάντως καταξιοῦσθαι θεοπτιῶν, ὅλον ἑαυτὸν ἤδη διὰ τῆς ἐπιπόνου διαγωγῆς καταθύσαντα καὶ ὑπὸ τὴν σκηνὴν τῆς ἀβραμιαίας αὐτοῦ ψυχῆς τὴν τριάδα ξεναγωγήσαντα.

§ 6. Οὕτω τοιγαροῦν κατ' ἴχνος τῶν ῥηθέντων θείων ἀνδρῶν ἐπιποθήσας πορεύεσθαι, ἑξαιρέτως δὲ ἑαυτὸν ἐπιτρέψας τοῦ Βαπτιστοῦ τῷ βίῳ παρέπεσθαι, καὶ ὅλως τῆς πρὸς αὐτὸν ζωργῆς ἐξεχόμενος, σύμβολόν τι καὶ τῆς ἐκείνου πρὸς αὐτὸν διαθέσεως αἰσθητῶς ἰδεῖν κατηξίωτο· κατὰ γὰρ τὸ ἀγροτικὸν ἐκεῖνο μέρος καθ' ὃ τὰ τῆς ἡσυχίας ἑαυτῷ ἀπεκλήρωσε, τὰς συνήθεις ἑαυτῷ ποιούμενος περιστροφάς τε καὶ περιαγωγάς, ἐπεί ποτε δόξαν αὐτῷ περὶ τὸν τόπον εἰσέβαλε πολύπραγμον ἕτερον, καὶ πρὸς τὸ τῆς ὕλης χωρήσας βαθύτερον τὰ κατὰ τὸν τόπον διηρευνᾶτο, ἀθρόον κτίσματι

1. Πρὸς Γαλάτας 6, 14.

2. Πράξ. 9, 15.

3. Πρὸς Ῥωμ. 8, 36. Κορινθ. 1, 4, 9. Κορινθ. 2, 4, 11. 11, 23.

4. Πρὸς Φιλιππησ. 1, 23.

ἐντυγχάνει παλαιοτάτῳ, ὅπερ ἡ συνέχεια τῆς τοῦ ἀγροῦ δασύτητος τέλεον συνεκάλυπτε. Τὰ γοῦν τῆς ὕλης ὡς ἐνῆν διασχὼν καὶ φιλοπονωτέρᾳ περὶ τὸν τόπον ἀνακαθάρσει χρησάμενος, ναὸν εὑρίσκει παλαιότατον ἐπὶ τῷ τοῦ Βαπτιστοῦ καθιδρυμένον ὀνόματι, ξεστοῦ λίθου καὶ ὀπτῆς πλίνθου πεποιημένον, θαυμάσιόν τι χρῆμα καὶ οἶκον ὡς ἀληθῶς προσευχῆς. Τῷ ἀπροσώπτῳ τοίνυν τοῦ πράγματος χάριν τῷ Θεῷ τὴν προσήκουσαν καταθείς, ἐν αὐτῷ τε καταμένειν καὶ τὰ τῆς προσευχῆς ἀποτελεῖν ἐντεῦθεν διενοήσατο. Τοῦτο δείγμα τῆς πρὸς αὐτὸν τοῦ Βαπτιστοῦ σχέσεως ἐλογίσατο· ἐγνώριστο γὰρ ἐντεῦθεν τῷ μακαρίῳ ὅπως ἔχει γνώμης τά γε περὶ αὐτὸν καὶ ὅπως κοινωνὸν αὐτῷ καὶ τοῖς ἐν οὐρανοῖς ἀρρακβωνίζεται συσκηνώσεως, ἅμα καὶ παραψυχὴν αὐτῷ οὐ μετρίαν αὐτόθεν ὑποτιθέμενος αἰθρίως ταλαιπωρούντι, ἵν' ἔχοι τὰς ἐκ τῶν ἀέρων προσβολὰς ὑπὸ τὴν θείαν ταύτην σκηνὴν ἔσθ' ὅτε μικρὸν ἀποκρούεσθαι. Ἦν τοίνυν ὡσεὶ ἐλαία (ψαλμικῶς εἰπεῖν)[1] ἐν οἴκῳ Κυρίου κατάκαιρος, τῷ τῆς χάριτος ἐλαίῳ καθ' ἑκάστην ἱλαρυνόμενος, μόνῳ μέντοι τῷ εἰδότι τὰ κρύφια καθορᾶσθαι διὰ παντὸς ἐφιέμενος. Πλὴν ἀλλ' οὐκ ἦν ἐν ἀγρῷ κρυπτόμενον θησαυρὸν ἐπὶ πλέον ἀγνοεῖσθαι καὶ κρύπτεσθαι, οὐδὲ τὸν πολύτιμον μαργαρίτην ἐπὶ πολὺ λανθάνειν καὶ οἷον ὑπὸ γωνίαν παρερρίφθαι καὶ συγκαλύπτεσθαι, ἀλλ' ἐμφανῆ ποτε γενέσθαι καὶ δι' αὐτοῦ μεγαλυνθῆναι τὸν τῶν θαυμασίων Θεόν. Ἀλλὰ προσεκτέον τῷ διηγήματι, ἔχει γάρ τι καὶ χάριεν σὺν τῷ παραδόξῳ τοῦ θαύματος.—Θηρευταί τινες πρὸς θήραν ἐξιόντες κατὰ τὸ σύνηθες, αἱ ταῖς βασιλείοις εἰώθασι παριζάνειν αὐλαῖς, ὡς πρὸς μηδὲν ἕτερον τὰ τῆς σφετέρας τέχνης ἐπιδεικνύμενοι, μήτε μὴν τὰ τῆς ὑπηρεσίας ἀποτινύντες ἄλλως τοῖς βασιλεῦσιν ἢ πρὸς θήραν ἐξιοῦσι, τεταγμένοις τούτοις ἐκπορεύεσθαι θηριομάχους κύνας ἑφέλκοντες καὶ ἰγνηλάτας περιακκίζοντες σκύλακας. Οὗτοι ποτὲ τὸν τόπον καταλαβόντες καὶ τὴν τῆς ὕλης ὑποδύντες δασύτητα, καθά γε καὶ ποιεῖν αὐτοῖς σύνηθες, τόν τε ναὸν κεκαθαρμένον τῆς αὐτόθι ὕλης καταλαμβάνουσι καὶ τὸν ὅσιον ἐν αὐτῷ προσευχόμενον. Θόρυβος οὖν εἰσῆλθεν αὐτοῖς τῷ ἀθρόῳ τοῦ πράγματος, καὶ γὰρ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς τοῦτο πείσεσθαι, πολλάκις μὲν τὸν τόπον διαδραμόντες, πολλάκις δὲ τὴν ὕλην ἀνερευνήσαντες, καὶ πολλὰς μὲν θήρας αὐτῆς ἐκκομισαμένους, μηδέποτε δὲ τοιούτῳ περιτυχόντες θεάματι. Καταμηνύουσιν οὖν αὐτίκα τοῦτο τῷ βασιλεῖ ἐκεῖσέ που διῃπεύοντι· καὶ γὰρ ἔτυχε περὶ τὸν ἀγρὸν τὸ τηνικάδε διακινούμενος καὶ γυμνασίου μὲν χάριν, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ τοῦ μικρόν τι ἀνεθῆναι τῶν τῆς βασιλείας ὀχλήσεων. Τοῦτο τοιγαροῦν ἀκούσας ὁ βασιλεύς, εἶτα καὶ ὑπολογισάμενος ὡς πολλαχοῦ τῆς γῆς εἰσιν ἄνθρωποι ὅλους ἑαυτοὺς τῷ Κυρίῳ ἀνατιθέμενοι, θεάσασθαι τὸν ὅσιον ἠρετίσατο ὥστε καὶ ὁμιλίας αὐτῷ γε συμμετασχεῖν· ὁ δέ, καὶ γὰρ ἦν διατραχθείς, ὡς τῷ πολυφώνῳ τῶν σκυλάκων τραχύ τὴν ἀκοὴν καταβομβηθείς, οἷς κυκλόθεν περιεστοίχιστο, μικρόν τι τῆς προσευχῆς ὑπενδοὺς καὶ τοῦ ναοῦ λελησθότως προκύψας ἔκ τινος κρυφίας ἀπόψεως, καὶ τὴν ἔνεδραν ἤδη συνεὶς πρὸς τὸ φυγεῖν ἐπέτρεψεν ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους ὡς εἶχε διαλαθεῖν· καὶ κἂν κατώρθωσε τοῦτο, εἰ μὴ κύκλωθεν ἦσαν οἱ κυνηγέται παρακαθήμενοι καὶ τὴν τοῦ βασιλέως ἐκδεχόμενοι παρουσίαν. Ὡς οὖν τὸ παρ' αὐτῶν ὁ ὅσιος ἤκουσεν, ἤδη δὲ καὶ τὸ δυσέφικτον συνῆκε τοῦ πράγματος, διαδρᾶναι γὰρ ἔκτοτε οὐχ οἷός τε ἦν, ἀλλὰ καὶ τὴν τοῦ βασιλέως ἐνδημίαν ἔγνω ὅσον ἤδη ἐγγίζουσαν, τὰ μὲν τῆς ῥυγῆς ἐντεῦθεν ἤδη παρῆκε, κἂν οὐχ ἑκών, παρῆκε δ' ὅμως· περὶ δέ γε τὴν ὑπαντὴν οὐκ ἀνειμένος τις ἐφάνη, οὐδ' ἀμελής, οὐδ' οἷον, ἀδαὴς τοῦ καθήκοντος, ἀλλ' οἷς εἶχε δεξιώσασθαι τὸν ἄνακτα διεσκέψατο καὶ τὸ προσῆκον αὐτῷ σέβας μετ' εὐλαβείας ἀφοσιώσασθαι. Τί γοῦν ποιεῖ; Θυμιάματι τοῦτον προϋπαντᾷ, προϋπαντᾷ δὲ οὕτως. Σπουδαιότατα τῷ πτερυγίῳ τοῦ ῥακώδους μανδύου, ὃν τηνικαῦτα ἠμφίεστο, ὅσα γε καὶ πυρείῳ χρησάμενος, ἄνθρακάς τε ἀνάψας ἐν αὐτῷ καὶ θυμίαμα ἐπιθείς, (ὦ τῶν θαυμασίων σου, Κύριε!) οὕτω τὸν βασιλέα προϋπαντᾷ καὶ δεξιοῦται τῇ εὐωδίᾳ τοῦ θυμιάματος ἐπὶ ὥρας μακρᾶς διαστήματι, μήτε τῶν ἀνθράκων ὑπομαρανθέντων, ἀλλὰ τὸ πρὸς τὴν καῦσιν ἐνεργὲς ἐπιδεικνυμένων ὡς μάλιστα καὶ τὴν ὀσμὴν ἀναδιδόντων τοῦ θυμιάματος καὶ πάντα τὸν ἀέρα καταπλησάντων τῷ συντόνῳ τῆς ἐκπυρώσεως, μήτε τοῦ ῥακώδους ἐκείνου μέρους μικρόν τι κἂν λωβηθέντος ἐκ τῆς τοιαύτης τῶν ἀνθράκων ἐκκαύσεως, ἀλλ' ὡς στεγανοῦ τινος σώματος τήν τε φύσιν αὐτοῦ ἀβλαβῆ διασώζοντος, ἅμα δὲ καὶ συντηροῦντος ἐπὶ τοσοῦτον ἀκαταβέστους τοὺς ἄνθρακας.

§ 7. Τοῦτο οὐκ ἐπιδείξεως χάριν τῷ μακαρίῳ τεθαυματούργηται (πῶς γὰρ ἄν ποτε καὶ ἠνέσχετο τοῦτο, ὃς διὰ παντὸς ἀπέκρυπτεν

1. Ψαλμ. 51, 10.

ἑαυτὸν καὶ λανθάνειν ἐσπούδαζεν;), ἀλλ' ἁπλότητι ψυχῆς καὶ συνηθείᾳ λιτότητος β[ίου] συνέζη διηνεκῶς, ἢ καὶ ἄλλως θείας ἐπιπνοίας συγκινησάσης αὐτόν, ὃ καὶ μᾶλλον προσίεσθαι ἄξιον, ἵν' ὁ κεκρυμμένος ἐκεῖσε φανερωθῇ θησαυρὸς καὶ Θεὸς δοξασθῇ, ὁ Θεοὺς ἀποτελῶν τοὺς ὁλοτρόπως αὐτῷ προσανέχοντας. Τοῦτο τὸν βασιλέα κατέπληξε καὶ πάντας, ὅσοι τῇ βασιλείῳ τότε περιωπῇ παρέτυχον παρεπόμενοι, καὶ τὸν τῶν θαυμασίων Θεὸν ἐμεγάλυνον καὶ Θεοῦ ὄντως ἄνθρωπον τὸν ὅσιον ἀνηγόρευον. Τοῦτον ὁ βασιλεὺς πολλαῖς ἐσπούδασεν ἔκτοτε ταῖς χάρισιν ἀντιδεξιώσασθαι καὶ μεγάλαις καὶ βασιλεῖ πρεπούσαις δωρεαῖς τὸ λειτούργημα καταθεῖναι τῆς ὀφειλῆς, ὡς τάχα οἰκειώσασθαι τὸν μέγαν ἐκ τούτου διασκοπούμενος καὶ τῶν εὐχῶν αὐτοῦ γνησιωτέρως ἀπόνασθαι· διὸ καὶ πολλαῖς πρὸς αὐτὸν ἐχρῆτο ταῖς παρακλήσεσιν ἀξιῶν εἴ τι ἄρα καὶ βούλοιτο καθυποθέσθαι αὐτῷ καὶ τὴν ἐκπλήρωσιν ἀπαιτεῖν· ὁ δέ, καὶ γὰρ ἦν τῶν τῇδε πάντων ἀπορραγεὶς ἐκ μακροῦ καὶ οὐδὲν τῶν γηΐνων πρὸς ἑαυτὸν λογιζόμενος, οἷα κόσμου καὶ τῶν κατ' αὐτὸν ἐκ νεαζούσης ἡλικίας παντάπασιν ἀποσχόμενος, οὐδ' ἐπινεῦσαι τὴν ἀρχὴν πρὸς τὰς τοῦ βασιλέως ἀξιώσεις ἠνέσχετο, οἱονεί τινα κολόβωσιν ἐντεῦθεν τῶν ἐν οὐρανοῖς ἀποκειμένων αὐτῷ ἀγαθῶν ὑφορώμενος. Πλὴν ὡς κατώδυνον αὐτὸν ἑώρα καὶ λίαν ἐπὶ τῷ πράγματι περιαλγυνόμενον, τοῦτο μὲν καὶ τὸ περιπαθὲς αὐτοῦ ἐξιώμενος ὡς πληροῦν αὐτὸν ἤδη περὶ τὴν τῆς ἀξιώσεως συγκατάθεσιν, τοῦτο δὲ καὶ συντηρεῖσθαι πάλιν ἑαυτῷ τὰ τῆς ἡσυχίας ἀπαρεμπόδιστα προμηθούμενος, τεμάχιόν[1] τι τοῦ ἀγροῦ κατὰ τὸν τόπον ἐν ᾧ περ εὕροιτο ἐξασκούμενος, οὐ πλέον ἢ μοδιαίας γῆς διασῶζον περίμετρον, ἀποδοθῆναι οἷ[2] παρ' αὐτοῦ δῆτα τοῦ ἄνακτος ἐξῃτήσατο, καὶ τοῦτο ἵνα (φησί) μὴ τὰ τῆς εὐχῆς αὐτῷ ποτέ παρὰ τῶν θηρευτῶν διακόπτοιτο. Τοῦτο ὁ βασιλεὺς ἐκθύμως τε παραυτίκα προσήκατο καὶ σφραγίδι τῇ συνήθει τὴν τοιαύτην δωρεὰν ἠσφαλίσατο, μεγάλην τῷ μακαρίῳ τὴν χάριν ὁμολογῶν καὶ τούτου γε ἕνεκεν, ὅτι μὴ διαπεσεῖν κατὰ τὸ παντελὲς τῆς ἀξιώσεως ἐγένετο· ὃς δὴ τόπος ἐν τοῖς μετέπειτα χρόνοις ἐκκαθαρθεὶς καὶ πρὸς ἀσκουμένων . . . . . κατασκήνωσιν, τὴν τοῦ Μοδίου ὅμως προσηγορίαν οὐκ ἀπεβάλετο, ἀπὸ συχνῶν τῶν χρόνων καὶ μακροτάτης συνηθείας ταύτην οἰκειωσάμενος. Τοῦτο τὸ θαῦμα πολλοὺς μὲν τῶν ἐν τέλει, πολλοὺς δὲ δῆτα καὶ τῶν τοῦ βήματος, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν βασιλέα ἐπὶ τὸν κρείττω βίον ὁλοσχερῶς ὑπηγάγετο, καὶ πολλ[ούς] ἀφελῶς πάνυ διαζῶντας, ὡς τὸν ὑγρὸν καὶ διακεχυμένον βίον ἀμερίμνως μεταδιώκοντας, ἐν εὐλαβείᾳ καὶ προσεκτικωτέρᾳ διαγωγῇ διαβιῶναι μεταπεποίηκε πρὸς τὸ εὐπαρρησιάστον ἀπιδόντας τοῦ μάκαρος καὶ κρίνοντάς γε καθ' ἑαυτούς, ὅπως οἱ κατὰ Θεὸν ζῶντες οὐδὲ τοῖς ἀνεφίκτοις ἐπιχειρεῖν ἐνδοιάζ[οντε]ς.

§ 8. Ὁ οὖν οὕτως ἐκ [προτέ]ρου τοιαύτην ἐπιδειξάμενος δύναμιν, δῆλος ἂν εἴη πάντως θαυμάτων χάριτος μετασχών, κἂν ὅτι μάλιστα τὴν ἐξ ἀνθρώπων φήμην διακρουόμενος ἐπιδείκνυσθαι οὐκ ἐβούλετο, ὅπου γε καὶ τοῦτο δὴ τὸ προχείρως καὶ οἷον ἐξ ἐπιπέδου γενόμενον οὐκ ἐπιδείξεως χάριν, ἀλλὰ θείᾳ τινὶ τῆς [ἄνω]θεν προνοίας ῥοπῇ, καθάπου δὴ καὶ προλέλεκται, καταπραχθῆναι παρακεχώρηται. Τί πλέον ἐρεῖ τις τοὺς ἄνθρακας ἀπενέγκασθαι, οὓς ὁ μέγας ἐν ἀρεταῖς Θεοδόσιος ἐν ἐρήμοις περιὼν ἐσβεννυμένους ἔφερε ταῖς χερσί, τὴν ἀθρόαν ἄναψιν αὐτῶν εὐδοκίαν θείαν τεκμηριώσας ἐν ἑαυτῷ καὶ σημεῖον ἀδεὲς τῆς ἐκεῖ που συστησομένης τηνικαῦτα λαύρας οἰωνισάμενος; Τί δ' ἐκείνους τοὺς ἄνθρακας, οὓς ὁ περιώνυμος ἐν θαύμασιν, ὁ τῆς Ἀκραγαντίνων λέγω Γρηγόριος, ὑπὸ τὸ οἰκεῖον ἀνελόμενος ἄμφιον καὶ θυμιάσας κατὰ τὸν τόπον, ἐν ᾧ τὰ μήκιστα ἐκεῖνα ξύλα τὸν ποταμὸν διαζεύξαντα ἄπλωτον ἀπειργάσαντο, ἐκεῖθεν ἀνελκυσθῆναι ταῦτα κουφότατα παρεσκεύατε, φιλάνθρωπόν τι καὶ συμπαθὲς ἐπινεύσας τοῖς ἐπ' ἀναγκαίαις χρείαις τὸν αὐτὸν εἰωθόσι διαπλεῖν ποταμόν, συμφορὰν δὲ ποιουμένοις τὸ τηνικαῦτα τῶν ξύλων, ...

1. Ἐν τῷ κώδικι· τεμάχιον.
2. Ὁ κῶδιξ· ἀποδοθῆναί οἱ.

(ἀλλεάπει).

ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΣΗΛΥΒΡΙΑΣ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΤΟΥ ΕΞ ΕΩΑΣ.

Καταχωρίζεται ἐνταῦθα βιογράφημα Μακαρίου μοναχοῦ συμβάλλον πως εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ΙΔ' ἑκατονταετηρίδος καὶ ἰδίᾳ εἰς τοπογραφικὰς μελέτας περὶ Κωνσταντινουπόλεως. Συγγραφεὺς τούτου ἀναγράφεται Φιλόθεος ὁ Σηλυβρίας, οὗ γινώσκεται καὶ λόγος εἰς τὸν ἅγιον Ἀγαθόνικον ἐκδοθεὶς τὸ πρῶτον ὑπὸ Mingarelli ἐν Codic. Graec. Nanian. σ. 531 κ. ἑ. καὶ εἶτα ὑπὸ Migne ἐν Patrolog. Graec. τ. 154, σ. 1229—1240. Ὁ βιογραφούμενος ὑπ' αὐτοῦ ὅσιος Μακάριος ἀγνοεῖται ὑπὸ τῆς ὀρθοδόξου καθολικῆς Ἐκκλησίας, τὸ δὲ σπουδαιότερον, ὅτι οὐδὲ ἁπλουστάτη αὐτοῦ μνῆσις εὕρηται ἐν τοῖς βυζαντινοῖς χρονογράφοις· ἤκμαζε δὲ περὶ τὰ τέλη τῆς ΙΓ' καὶ τὰς πρώτας δεκαετηρίδας τῆς ΙΔ' ἑκατονταετηρίδος. Ἀλλὰ καὶ τοῦ συγγραφέως Φιλοθέου Σηλυβρίας ἡ χρονολογία ἀγνοεῖται ὁριστικῶς, ὁ δὲ Migne (ἔνθ. ἀνωτ.) μετ' ἀμφιβολίας κατατάσσει αὐτὸν ἐν τοῖς συγγραφεῦσι τοῦ ΙΔ' αἰῶνος, καίτοι ἔγγραφόν τι ἀναγινωσκόμενον ἐν τοῖς παρὰ Miklosich καὶ Müller πατριαρχικοῖς ἐγγράφοις δηλοῖ περιφανῶς, ὅτι ὡς μητροπολίτης Σηλυβρίας ἤκμαζε μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1365—1367. Ἴδε Act. Patriarch. τ. II, σ. 490. Τὸ δὲ παρὸν βιογράφημα καθίστησι νῦν πρῶτον γνωστόν, ὅτι γεννηθεὶς ἐν Δακιβύζῃ τῆς Βιθυνίας ἐκ πατρὸς ἱερέως, Χαριτωνύμου ὀνομαζομένου, ἐκλήθη Φιλήμων, μετὰ δὲ τὴν ἀποβίωσιν τούτου, πεντεκαιδεκαέτης ἤδη ὤν, παραγενόμενος πρὸς τὸν ἑαυτοῦ θεῖον Σάββαν (§ 15), τὸν μαθητὴν τοῦ ὁσίου Γρηγορίου, ἐδιδάχθη πρῶτον τὴν ἐγκύκλιον παιδείαν ἐν μουσείῳ τινὶ καὶ ὕστερον ἀποκαρεὶς μοναχὸς μετωνομάσθη Φιλόθεος. Σημειούσθω δὲ ὅτι ἡ συγγραφή του αὕτη, ἡ ἀποπνέουσα καὶ κλασικῆς μαθήσεως, ἀναγινώσκεται τὴν σήμερον ἐν μοναδικῷ κώδικι (διστήλῳ) ἀποκειμένῳ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς κατὰ Χάλκην μονῆς τῆς Θεοτόκου ὑπ' ἀριθ. 53· περιγραφὴ δὲ τούτου γενήσεται ἐν τῷ οἰκείῳ καταλόγῳ.

ΛΟΓΟΣ[1] ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΣΙΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΗΜΩΝ ΜΑΚΑΡΙΟΝ,

τὸν πρότερον μὲν ἐν Ἐώᾳ, ὕστερον δὲ καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τὴν μονὴν τοῦ Καλλίου ἀσκήσαντα.

§ 1. Πολλῶν ὄντων καὶ μεγάλων τῶν κατὰ Θεὸν πολιτευσαμένων, καὶ οὐμενοῦν οὐδ' εἰκάσαι ῥᾴδιον οὐδ' ἀριθμηθῆναι δυνατῶν, τοὺς πλείους ὅμως καὶ ἀμείνους τούτων ὁ μακρὸς αἰὼν φέρων τοῖς εὐσεβέσιν ἐγνώρισε. Μυρίων τοιγαροῦν ὁμοίως καὶ τῶν ἀρετῶν οὐσῶν, διαφόρων καὶ οὐ δυνατῶν ὡς μάλιστ' εὐχερῶς κατορθωθῆναι μηδ' ἀριθμηθῆναι, εἴ γε πᾶς τις ἁπάσας ταύτας ἄκρως κατορθώσει, πῶς οὐκ ἂν ἐπαίνου εἴη ἄξιος παντὸς τυγχάνειν παρὰ πάντων; Τῶν τοίνυν οὕτω πάσας ἄκρως κατωρθωκότων τὰς ἀρετὰς εἷς ἐστι καὶ ὁ νῦν ἡμῖν προστεθεὶς εἰς εὐφημίαν, ὁ θεῖος φημι Μακάριος, οὐ μόνον οὐδ' ὁπωστιοῦν τῆς τῶν παλαιῶν ἐκείνων ἀνδρῶν λειπόμενος ἀρετῆς, ἀλλὰ καὶ μάλιστ' ἐκείνοις ἰσούμενος. Ταῖς τούτου τοιγαροῦν πράξεσιν ἐμοὶ νῦν ἐπιβαλεῖν πειρωμένῳ, ὀκνεῖν καὶ δεδιέναι τὸ μέγεθος ἐμποιεῖ καὶ τὴν ἐγχείρησιν ὡς ἐργώδη καὶ ἰσχυρὰν ἀναβάλλεσθαι· ὥστε καὶ σιγὴν εἱλόμην ἄν, εἰ μή τις ἔρως ἔφλεγέ μου τὴν ψυχὴν καὶ πρὸς τὸν ἀγῶνα τοῦτον ἄκοντ' ὡς εἰπεῖν ἤλαυνεν. Ἐπεὶ τοίνυν ζῆλόν τινα οὐ μικρὸν καὶ μίμησιν ἀρίστην ταῖς τῶν εὐσεβῶν ψυχαῖς προξενοῦσιν αἱ τῶν ὁσίων ἀνδρῶν πράξεις, δεῖν ἔγνων ὡς οἷόν τε γραφῇ παραδοῦναι τὰ τούτου γενναῖα κατορθώματα, ἢ τὴν ἀξίαν εὐφημίαν ἀποδιδόναι ζητῶν μὴ ξὺν τῇ γιγνομένῃ κατὰ τὸ εἰκὸς προθυμίᾳ τὴν ὀφειλὴν ἐκτινύναι. Τῶν ἐπαίνων τοίνυν ἅπτεσθαί με βουλόμενον τοῦ μεγάλου, οὐδενὸς οἶμαι τῶν ἄλλων πρὸ τῆς πατρίδος χρεὼν μεμνῆσθαι· ἐπεὶ καὶ νόμος ἐγκωμίων τούτῳ γε τῷ τρόπῳ κεχρῆσθαι.

§ 2. Πατρὶς τοιγαροῦν τῷ κλεινῷ φημι Μακαρίῳ πολίχνιόν τι περὶ τὴν Ἕω κείμενον (Σαμψῶν ὄνομα) κατὰ τὴν Ἀσίαν, περὶ τὴν περιφανῆ μητρόπολιν Ἔφεσον[1], ὅπερ ὁ γενναῖος ὡς φασιν ἐκεῖνος καὶ ἰσχυρὸς ἐδείματο Σαμψών, οὗ δὴ καὶ τὴν κλῆσιν εἰλήφει, ὡς κἀπὶ πόλεων μυρίων τοῦτό γε συμβεβήκει[2]. Καὶ ἵνα τοῦτο σαφέστατα δείξωμεν, Ῥωμύλος καὶ Ῥῶμος τὴν παλαιὰν Ῥώμην ἐδείμαντο ἐξ αὐτῶν τῶν κρηπίδων, τοιγαροῦν καὶ Ῥώμην ὠνόμασαν, ἡ δὲ πρὸς ἀντιδιαστολὴν ταυτησὶ Νέα Ῥώμη κληθεῖσα, τὸν μέγαν ἐν βασιλεῦσι καὶ ἰσαπόστολον Κωνσταντῖνον εὐτύχισεν οἰκιστήν, παρ' οὗ καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἔσχεν· Ἀλεξάνδρεια δὲ πάλιν, τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον τὸν ἐξ Ὀλυμπιάδος φύντα, Θεσσαλονίκη δ' ἡ τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦδε καὶ Κλεοπάτρας ἀδελφὴ τὴν ἑαυτῆς ἐπώνυμον ἔκτισε Θεσσαλονίκην, Πέλλην πρότερον ὠνομασμένην[1]. Τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον καὶ ἡ Ὀρεστιὰς πόλις, ἣν Ἀδριανὸς ὁ βασιλεὺς κτίζησι, πάλαι μὲν τὴν τοῦ Ὀρέστου τοῦ ταύτης οἰκιστοῦ ἐπωνυμίαν ἔσχεν, ὕστερον δὲ πάλιν τοῦ ταύτην αὐξήσαντος[2]· τὴν μεγάλην δ' Ἀντιόχειαν αὖθις, τήν τε Ἡράκλειαν καὶ Σηλυβρίαν, τὴν μὲν ὁ Ἀντίοχος, τὴν δὲ ὁ Ἡράκλειος, τὴν δ' ὁ Σήλας[3] ἐκ θεμελίων ἐδείμαντο. Οὕτως ἄρα καὶ ἡ τοῦ Σαμψῶν πολίχνη τοῦ ἰσχυροῦ τὴν ἐπωνυμίαν ἐξ ἐκείνου εἰλήφει. Πατὴρ δὲ καὶ μήτηρ, ἡ δυὰς τῶν γεννητόρων, εὐσεβεῖς καὶ πιστοὶ καὶ ἀποχρώντως τὴν κατὰ κόσμον σχόντες περιφάνειαν (τὸ γὰρ γένος, ὡς ἔπος εἰπεῖν, φατρία τις ἦν ἱερὰ Θεῷ ἀνέκαθα(sic) ἀφωσιωμένη, ξύμπασά γε τελοῦσα εἰς ἱερέας τε καὶ μονοτρόπους) παρέχοντες τῷ παιδὶ σπέρματα εὐσεβείας οἴκοθεν, ὡς μὴ μόνον εἰς πεντήκοντα καὶ ἑξήκοντα τὸν σπόρον αὐξῆσαι, ἀλλὰ καὶ εἰς ἑκατὸν κατὰ τὸν θεῖον χρησμόν[4].

§ 3. Οὗτος τοίνυν ἐκ τούτων προελθὼν καὶ τῷ τοῦ θείου βαπτίσματος ἀναγεννηθεὶς φωτί, πρὸς τῶν γεννητόρων ἀφιεροῦται Θεῷ, καθάπερ ὑπὸ τῆς Ἄννης ὁ Σαμουήλ. Ἔτι δὲ παιδικῆς ἡλικίας ἡμμένος, οὐδ' ὁπωστιοῦν κατὰ παῖδας ἔσχε τὴν σύνεσιν, ἀλλ' ἐκ πρώτης (ὅ φασι) γραμμῆς ὑποῖος ἂν οὐ γένοιτο τὴν τῶν ἠθῶν κατάστασιν εἶχε παρασημαίνουσαν· ἐξεδέδοτο γὰρ γραμματιστῇ καὶ τὴν τῶν θείων γραμμάτων ἐδιδάσκετο τέχνην. Ἐπεὶ δ' εἰς μέτρον ἡλικίας ἐληλύθει, οὐχ ἡττήθη τῆς ἀνάγ-

---

1. Ἐν τῷ κώδικι «Τοῦ αὐτοῦ λόγος» κτλ.

1. Σαμψῶν πολίχνιον]. Ἐνταῦθα ἐννοεῖται, κατ' ἐμέ, ἡ ἀρχαία Πριήνη, καλουμένη τανῦν ὑπὸ μὲν τῶν Τούρκων Samsoun-kaleh (ἴδε *Texier*, Asie Mineure σ. 343), ὑπὸ δὲ τῶν χριστιανῶν Παλάτια τοῦ Σαμψῶντος (ἴδε Δ. Εἰρηνίδου, Τὰ ἐν Νέᾳ Ἐφέσῳ. Ἐν Ἀθήναις, 1877, σ. 84 ἐν ὑποσημ.). Παρὰ τὰ ἐρείπια δὲ τῆς Πριήνης κατωτέρω αὐτῶν, κεῖται χωρίον τουρκικὸν καλούμενον ἐπίσης Samsoun. Ἐν ἔτει 1878 περιηγήθην τὸν τόπον τοῦτον. Ἴδε τὸ ἐμὸν ἐπιγραφικὸν ἄρθρον ἐν Mittheil. d. DAI τόμ. Ε' σ. 340). Καὶ τὸ ὄρος δὲ Μυκάλη ἐντεῦθεν καλεῖται Samsoun-dagh.

2. Ὑπερβολικῶς ὁμιλεῖ ἐνταῦθα ὁ συγγραφεύς, ὅστις ἄγνωστόν μοι πόθεν παρέλαβε τὴν περὶ Σαμψῶντος πληροφορίαν του, ἐκτὸς ἐὰν ὑποτεθῇ, ὅτι δημοτικὴ ἀμάθεια ἐξέλαβε τὰ τοῦ ναοῦ τῆς Πριήνης ἐρείπια ἔργον τοῦ τῆς Π. Γραφῆς γιγαντος. Ἑτέρα ὁμώνυμος πόλις ἐστὶν ἡ ἀπὸ Βυζαντινῶν καὶ νῦν Σαμψῶν καλουμένη ἀρχαία Ἀμισός.

1. Λίαν ἐσφαλμένη γνώμη· ἡ Θεσσαλονίκη οὐδὲ Θέρμη ἐκαλεῖτο πρότερον, κατὰ τὸν κ. Μ. Δήμιτσαν. Ἴδε Μακεδονικῶν Β', σ. 269-270 ἐν ὑποσημειώσει 1 καὶ ἰδικώτερον ἐν Ἡμερολογίῳ τῆς Ἀνατολῆς ἔτους Δ', 1885, σ. 1-9.

2. Καὶ Φιλόθεος ὁ Κων/πόλεως ἐν τῷ ἐγκωμίῳ Γρηγορίου Παλαμᾶ (Migne, Patrolog. τ. 151, σ. 644) λέγει· «ἀνὴρ καὶ γάρ τις Ὀρεστιάδος μὲν τῆς πόλεως ἄποικος ὤν, ἣν Ἀδριανὸς ἐπισκευασάμενος ὕστερον, τὴν ἐπωνυμίαν ἐξ αὐτοῦ φέρων δέδωκε».

3. Οὕτως ἐν τῷ κώδικι· τὴν γραφὴν ταύτην τηρῶ, εἰ καὶ ὁ Φιλόθεος ἐν τῷ εἰς ἅγιον Ἀγαθόνικον ἐγκωμίῳ (Migne, Patrolog. τ. 154, σ. 1232, 1237) ὀνομάζει τὴν Σηλυμβρίαν πόλιν τοῦ Σήλυος. Τούτῳ δὲ τὴν κτίσιν τῆς πόλεως ἀποδιδόασι καὶ Νικόλαος ὁ Δαμασκηνὸς (Frang. hist. graec. III, σ. 379) καὶ Συμεὼν ὁ Λογοθέτης (p. 706) καὶ τὸ Ἀλεξανδρινὸν Χρονικὸν (p. 389). Πρβλ. Σ. Ἀριστάρχου, Περί τινων ἀνεδότων ἐπιγραφῶν ἐν Ἑλλ. Φιλολογ. Περισω. τ. Δ', σ. 10 11.

4. Ματθ. 13, 8. Μάρκ. 4, 8. Λουκ. 8, 8.

κης, ἧς τὸ σθένος ἀνίκητον εἶναί φασι ποιηταί, ἀλλ' ἄκων παρὰ τῶν τεκόντων γυναικὶ ζεύγνυται, καθάπερ Μωϋσῆς ὁ μέγας τὸ παλαιόν, καὶ Ἰωάννης ὁ τῇ Ἀλεξανδρέων ὕστερον καὶ Σπυρίδων ὁ θεῖος· καὶ πολλοὺς ἂν ἑτέρους εὕροι τις, εἰ τὰς πάλαι βίβλους ἐλίττειν ἐθέλει.

§ 4. Σωφροσύνην μὲν οὖν κἂν τῷ κόσμῳ τοσοῦτον ἀσπαζόμενος ἦν καὶ περὶ πλείστου ποιούμενος καὶ οὕτω πασῶν ἀντιποιούμενος ἀρετῶν, ὡς μηδ' ἀμφισβητεῖν ἔχειν ἐκείνῳ τοὺς τοῦ κόσμου χωρίσαντας ἑαυτοὺς καὶ τῷ Θεῷ τὸν βίον καθάπαξ ἀφιερώσαντας, ὧν τὸν βίον καὶ τὴν δίαιταν αἰεὶ (κατὰ τὸν Ψαλμῳδὸν) ἐδίψα καὶ ἐπεπόθει *ὡς ἔλαφος παρὰ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων*[1]· ὅθεν καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διακονίας καταξιοῦται, προϊὼν καὶ τοῦ τῆς ἱερωσύνης ἀξιώματος. Ἕτος τοίνυν ὅλον διατρίψας ἐν κόσμῳ, ἐπεὶ καὶ ἡ σύζυγος μετέστη πρὸς τὰς ἐκεῖσε μονάς, τοῖς σπουδαιοτάτοις καὶ καλλίστοις τῶν Ναζιραίων[2] φέρων ἑαυτὸν δίδωσι, παρ' ὧν τὰ τῶν μοναχῶν ὑπενδύς καὶ τὴν τούτοις σπουδὴν καὶ μελέτην ἐν εὐλαβείᾳ καὶ ταπεινώσει κομιδῇ διδαχθείς, κατώρθου καὶ διήνυεν, οἷά τις τῶν ἀρίστων καὶ ἀκριβῶν, τὴν μονότροπον ὄντως ὁδόν, νηστείᾳ δηλαδὴ καὶ χαμευνίᾳ, ἔτι γε γυμνότητι καὶ κακουχίᾳ σώματος ὅτι μάλιστα κεχρημένος. Ἐπεὶ δὲ τοῦ πάντων καλλίστου καὶ μεγίστου τῶν ἀγαθῶν τετύχηκε, λέγω δὴ φιλοσοφίας (φιλοσοφίαν δέ φημι οὐ τὴν ἐν στροφαῖς λόγων καὶ συλλογισμῶν καὶ αἰνιγμάτων καὶ προβλημάτων καὶ συμπερασμάτων καὶ δεινότητι λόγων, τὴν Ἀριστοτέλους φημὶ καὶ τὴν τοῦ Ἀριστωνος Πλάτωνος, ἣν Παῦλος ὁ *μέγας σοφίαν καταργουμένην* ὠνόμασεν[1], ἀλλὰ τὴν ὄντως φιλοσοφίαν, τὴν τὸ φθαρτὸν ἀπαθανατίζουσαν καὶ ἀναβιβάζουσαν πρὸς οὐρανὸν τοὺς κεκτημένους αὐτήν), τηνικαῦτα μικροῦ δέω λέγειν ἄτροφος ἐωρᾶτο καὶ ἐπὶ τοσοῦτον[2] τῆς πικρᾶς δεσποίνης γαστρὸς κεκράτηκεν, ὅσον πάντες δουλεύουσι ταύτῃ σχεδόν. Τάς γε μὴν πλησμονὰς καὶ κόρους καὶ καρυκείας τοσοῦτο κατέπτησε καὶ ἐμίσησεν ὅσο πάντες ἀσπάζονται, τροφὴ δὲ ἦν αὐτῷ ἄρτος καὶ ἅλες, προσέτι δὲ καὶ βοτάνη ἡ παράδοξος καρυκεία, καὶ τὸ ποτὸν ὕδωρ, ὃ πηγαὶ καὶ κρῆναι ἀφθόνως ἀναδιδόασιν, ἔστι δ' ὅτε καὶ οἶνος οὐκ εὐώδης καὶ ἀνθοσμίας, ἀλλ' ἐκτροπίας τε καὶ ὀξίνης· τριβώνιον δὲ περιεβέβλητο, καὶ τοῦτο ῥερικνωμένον, καὶ πᾶν μέλος ἐρρύθμιζεν ἀπομαραίνων τὴν τοῦ σώματος φλόγα ἐξ ἐγκρατείας καὶ τοῦ μὴ τρυφᾶς διώκειν ὡς οἱ πολλοί. Οὐ γάρ ἐστιν, οὐκ ἔστιν ὅστις μὴ τοιοῦτον ἑλόμενος βίον δυνηθείη ἂν περιγενέσθαι τῶν σαρκικῶν ἡδονῶν καὶ παθῶν, ὥσπερ οὐδ' εἰς πῦρ ἐμβὰς δύναιτ' ἂν ἀνέπαφος μεῖναι τῆς ἐκεῖθεν ἐκπεμπομένης φλογός· ὁ γὰρ ἀνέσει καὶ τρυφῇ καὶ βλακίᾳ ἐκδοὺς ἑαυτὸν ῥᾳδίως ἐγείρει καθ' ἑαυτοῦ τὰς τῆς σαρκὸς ἡδονάς.

§ 5. Τῷ τοίνυν μεγάλῳ φημὶ Μακαρίῳ τὰ τῶν μοναχῶν ἐνδυσαμένῳ ἐν τῷ τοῦ Ἀάτρου φροντιστηρίῳ, κἀκεῖσε καὶ τῆς ἡσυχίας ἁψαμένῳ, οὐκ ἔστιν εἰπεῖν ὅσους ὑπερβαλέσθαι περιεγένετο[3].

1. Ψαλμ. 41, 1.
2. Τοῦ ὀνόματος τούτου ἐν τῇ αὐτῇ ἐννοίᾳ χρῆσιν ποιοῦνται καὶ ἕτερα συγγραφεῖς τῆς ΙΔ' ἑκατονταετηρίδος, ὡς Ἰωάννης ὁ Καντακουζηνὸς (Ἱστορ. σ. 248, 330) καὶ Νικηφόρος Γρηγορᾶς (Ἱστορ. βιβλ. XXXVI, σ. 513)· ὁ ἱστορικὸς δὲ οὗτος ἐν βιβλίῳ XVIII, σ. 896 λέγει τὰ ἑξῆς· «ἀσχολεῖσθαι περὶ θεραπείαν τινὰ κατεπουδασμένην τῶν Ναζιραίων ἐκείνων καὶ νέων δογματιστῶν, ὅσοι τε περὶ σφᾶς ἐπίσκοποι καὶ ὅσοι πρεσβύτεροι, καὶ πᾶσαν ἁπλῶς εἰπεῖν ἐκείνων ἡλικίαν». Οὐχ ἧττον τὸ ὄνομα τοῦτο ἐν τῇ αὐτῇ ἐννοίᾳ ἁπαντᾷ συνεχῶς καὶ ἐν συγγραφεῦσι προγενεστέροις. Ἴδε π. χ. Ψελλὸν ἐκδ. Σάθα (Μεταιων. Βιβλιοθ. τ. Ε', σ. 159) καὶ Ἑκατοντ. τοῦ αὐτοῦ (Μεταιων. Βιβλ. τ. Δ', σ. 207), ἔνθα ἀναγινώσκονται τὰ ἀκόλουθα· «λέγω δὲ τοὺς καθ' ἡμᾶς Ναζιραίους, οἱ πρὸς τὸ θεῖον μεταπλαττόμενοι, μᾶλλον δὲ νομοθετούμενοι καταπλάττεσθαι, πρὶν ἢ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ὑπεξελθεῖν ὡς ἡμίθεοί τινες παρ' ἡμῖν ἀναστρέφονται, καὶ τῶν μὲν ἄλλων κατολιγωροῦσι τοῦ θείου· οὔτε γὰρ ψυχὰς πρὸς τὰ κρείττω ῥυθμίζουσιν, οὐ τὰ ἐν ἡμῖν πάθη κοιμίζουσιν, οἷ τοῖς μὲν ἐντιθέασι χαλινόν, τοῖς δὲ οἷα κέντρα τοὺς λόγους ἐπάγουσιν, ἀλλὰ ταῦτα ὡς μικρὰ παραβλέποντες, οἱ μὲν χρησμολογοῦσι τὴν πρόρρησιν καὶ τὸ θεῖον ἐξαγγέλλουσι βούλημα, οἱ δὲ καὶ τοὺς πεπηγότας ὅρους μετατιθέασι, καὶ τοὺς μὲν ἀναλύουσι, τοῖς δὲ προστιθέασιν, ἀπαθανατίζουσί τε τὴν μερικὴν φύσιν καὶ ἱστῶσιν ἡμῖν τὴν φυσικὴν κίνησιν, βεβαιοῦσι δὲ τοὺς αὐτῶν λόγους, ὅτι σιδηροφοροῦσιν ἀεὶ κατὰ τοὺς παλαιοὺς Ἀκαρνᾶνας, καὶ αἰθεροβατοῦσιν ἐπὶ χρόνον μακρόν, ἀφ' ὧν κατοικεῖνοῦσι τάχιστα, ἐπειδὰν ἐπιγείου αἴσθωνται κινήσης· ὁποίους ἐγὼ πολλάκις ἑωράκειν» κτλ.

1. Πρβλ. ἐπιστ. πρὸς Κορινθ. α', 1, 6.
2. Ἐν τῷ κώδ. ἐπιτοσοῦτον.
3. Ἀάτρος = Ἀάτμος. Ἴδε περὶ αὐτοῦ Ι. Σακκελίωνος σημειώσεις ἐν Πανδώρας τόμ. Ιϛ', σ. 47-48 καὶ ἐν Ἀκολουθίᾳ τοῦ ὁσ. Χριστοδούλου ἐκδ. Κ. Βοΐνη, σ. 66, ἐν ὑποσημ. 5. Μία τῶν ἐν Ἀάτρῳ μονῶν ἐλέγετο ἡ τῶν Κελλιβάρων, ἧς προέστη ὁ τῇ 13 δεκεμβρίου ἑορταζόμενος ὅσιος Ἀρτένιος. Κατὰ δὲ τὴν ὑπὸ Νεο-

Ἀπάρας δ' ἐκεῖθεν τὸ τοῦ Κρίτζου[1] κατέλαβε, κἀκεῖ πάλιν πάντας (ὡς ἔπος εἰπεῖν) ὑπερβαλὼν κατὰ πᾶσαν ἀρετῶν ἰδέαν, καὶ μέγιστος ἀναφανεὶς τῇ τῆς ψυχῆς λαμπρότητι καὶ ὅλος τοῦ Πνεύματος γεγονώς, σκεῦος ὤφθη καθαρώτατον ὡς δέχεσθαι καὶ ἀπολαύειν τοῦ ξυγγενοῦς φωτός, οὗ χορηγὸς Θεὸς τοῖς οὕτως ἔχουσι. Καθαρθείσης τοίνυν αὐτῷ τῆς ψυχῆς, καθαγνισθέντος δὲ καὶ τοῦ σώματος, συνήφθη Θεῷ τῷ ἀκροτάτῳ καὶ τρισηλίῳ φωτί, ὡς καὶ πάντες οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, καὶ ὅλος τοῦ πνεύματος ἐγεγόνει, ἄνω τὸ ὄμμα ἔχων ἀεὶ καὶ εἰς εὐχὴν ἀκατάπαυστον· ἑπτάκις γὰρ τῆς ἡμέρας (κατὰ τὸν Ψαλμῳδὸν) ᾖνει τὸν Κύριον[2], μᾶλλον δ', εἰ χρὴ τό γε ἀληθέστερον εἰπεῖν, ὅλας νύκτας σχεδὸν καὶ ἡμέρας ἐν ταύτῃ προσκαρτερῶν ἦν *ὀρθοστάδην, ἄυπνος, οὐ κάμπτων*[3] *γόνυ*, εἶπεν ἂν ποιητής[4]· εἰ δέ που καὶ ὕπνου μετείληφε, βραχύτατος ἦν, καὶ τούτου γε οὐκ ἄνευ νήψεως γραφικῶς εἰπεῖν, *ἐγὼ καθεύδω καὶ ἡ καρδία μου ἀγρυπνεῖ*[5]. Ἀλλὰ τίς ἂν τῶν ἐκείνου καλῶν τὸ πλῆθος ἐξαριθμήσειε; τίς δὲ δύναιτ' ἅπαντα κατ' ἀξίαν ὑμνῆσαι; Ἀλλ' ἰτέον ἤδη ἐπὶ τὸ πρόσω.

§ 6. Ἐν τούτοις οὖν τοῖς χώροις ὄντι τῷ ἁγίῳ καὶ φιλοσοφοῦντι καὶ περὶ πάσας ἀρετὰς καταγινομένῳ τε καὶ ἀσχολουμένῳ, ἐξαίφνης, ὥσπερ ὀστράκου μεταπεσόντος, ἔθνος φανὲν κατάκει πάντα Μυσῶν λείαν πεποιημένον, εἰδόσι λέγω τὸ τῶν Ἰσμαηλιτῶν, ἐπεὶ οὐκ εἶχεν ὁ μέγας ὅστις καὶ γένηται, εἰς τόν δεύτερον βλέψαι συμβέβηκε πλοῦν καὶ πρὸς τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων ἀφικέσθαι κατὰ τὴν Σωτῆρος φωνήν, *ἐὰν διώκωσιν ὑμᾶς ἐκ τῆσδε τῆς πόλεως φάσκουσαν φεύγετε εἰς ἑτέραν*[6]. κἀνταῦθ' εὐρηκὼς νεὼν τῆς παναχράντου καὶ θεομήτορος τοῦ Καλλίου[1] κατονομαζομένης, πατριάρχου ἁγίου Ἀντωνίου μοναστῶν οἰκητήριον ὄντα, θαύματος καὶ ἐκπλήξεως γέμοντα καὶ ἡδονῆς τῷ τε κάλλει καὶ μεγέθει, καὶ τὸ δὴ κάλλιστον ἐν μέσῃ τῇ βασιλευούσῃ τῶν πόλεων, ὃς πρότερον ταῖς τῶν Ἰταλῶν χερσὶν ἀπημαύρωτο καὶ τοὺς περιβόλους ἠφάνιστο, τὴν οἴκησιν ἐν αὐτῷ ἐποιήσατο[2].

§ 7. Πρὸς πολλὰ τοίνυν καὶ ἕτερα φροντιστήρια προσκαλούμενος ὁ μέγας, ὡς δῆθεν αὐτὸν οἰκειούμενα διὰ τὴν τῶν προδηλωθέντων μονῶν ἄσκησιν, οἷον εἰς τὴν τοῦ Στουδίου μονήν, τοῦ Βαπτιστοῦ φημι Ἰωάννου[3], καὶ τὴν τοῦ Βάσσου τοῦ θείου (τῆς παναχράντου καὶ θεομήτορος), οὗ πρὸ βραχέος τοὺς ἀσκητικοὺς ἀγῶνας καὶ ἱδρῶτας γραφῇ παραδέδωκέ τις τῶν ἀρίστων καὶ ἐλλογίμων ἀνδρῶν[4], ἔτι γε μὴν καὶ εἰς τὴν τῆς

1. Πρβλ. Δουκαγγίου, Const. Christ. II, σ. 107. Ἐν κώδικι τῆς ἐν Μονάχῳ Βιβλιοθήκης (Hardt, Catal. cod. MSS. bibl. Reg. Bavar. τ. I, σ. 49) ἀναγινώσκεται «βίος τοῦ ἐν ἁγίοις πατριάρχου Κων/πόλεως Ἀντωνίου τοῦ τὴν μονὴν τοῦ Κ ά λ λ ε ω ς συστησαμένου». Πρβλ. Fabricii, Bibl. Gr. τ. X, σ. 497.—Νικοδήμου, Συναξ. τ. Δ', σ. 454, ἐν ὑποσημ. ἐκδ. Φιλαδελφέως.
2. Ἴδε τὰς σχετικὰς μαρτυρίας ἐν Α. Πασπάτη Βυζαντ. Μελέτ. σ. 343. Παράβαλε τὴν 4 σημείωσίν μου.
3. Ἴδε Α. Πασπάτη, Βυζαντ. Μελέτ. σ. 343 κ.ἑ.
4. Ἀγνοεῖται μοι εἰσέτι τίς ὁ παρὰ Φιλοθέῳ ἀναφερόμενος συγγραφεὺς τῶν ἀσκητικῶν ἀγώνων καὶ ἱδρώτων τοῦ θείου Βάσσου, ὅστις φαίνεται ἦν μεταγενέστερός τις ὅσιος καὶ οὐχὶ ὁ ἐπὶ τοῦ Μ. Ἰουστινιανοῦ ἀκμάσας ἀνεπίληπτος ἔπαρχος τῶν πραιτωρίων Βάσσος (κεφ. ΚΑ', 6' Προκοπ. Ἀνέκδ.) ὁ δῆθεν ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ οἰκίᾳ κτίσας ὁμώνυμον ναὸν καὶ μονήν. Ὁ Φαβρίκιος ἀγνοεῖ τὴν ὕπαρξιν ὁσίου Βάσσου (Bibl. Gr. τ. X), ἡ δὲ ὀρθόδοξος καθολικὴ Ἐκκλησία, κατὰ τὸν Συναξαριστὴν τοῦ ναξίου Νικοδήμου, γινώσκει μόνον μάρτυρα Βάσσον, οὗ ἡ μνήμη τελεῖται τῇ 20 Ἰανουαρίου. Ὁ Δουκάγγιος τὴν κτίσιν τῆς μονῆς ταύτης (Const. Christ. II, σ. 106 D) ἀποδίδωσι τῷ προμνησθέντι ἐπάρχῳ Βάσσῳ. Κατὰ δὲ τὸ ὑπ' ὄψει ἡμῶν κείμενον γινώσκεται νῦν θετικῶς, ὅτι ἡ τοῦ θείου Βάσσου μονὴ ἐτιμᾶτο ἐπ' ὀνόματι τῆς παναχράντου καὶ θεομήτορος. Σημείωσαι νῦν, ἀναγνῶστα, ὅτι καὶ ἡ τοῦ Καλλίου μονὴ ἐτιμᾶτο ἐπ' ὀνόματι τῆς παναχράντου καὶ θεομήτορος, καὶ ὅτι, κατὰ τὸν Φιλόθεον «ταῖς τῶν Ἰταλῶν χερσὶν ἀπημαύρωτο καὶ τοὺς περιβόλους ἠφάνιστο». Κατὰ τὸ κείμενον λοιπὸν τοῦτο ὑπῆρχον ἐν Κ/πόλει δύο μοναὶ εἰς τιμὴν τῆς παναχράντου, ἰδιαίτερα διακριτικὰ ὀνόματα φέρουσαι· διὸ δὲν ἐννοῶ πῶς ὁ κ. Α. Πασπάτης τὴν ὑπὸ Παχυμέρη καὶ Γρηγορᾶ ἀναφερομένην ἀνώνυμον μονὴν τῆς Παναχράντου συνταυτίζει τῷ ὀθωμανικῷ εὐκτηρίῳ Φενάρ ἢ Ἡσᾶ-μεστζή δί-

φύτου τοῦ Καυσοκαλυβίτου συντεθεῖσαν ἱστορίαν τῆς μονῆς Σουμελᾶ, τὸ ὄρος Λάτρος καὶ τὴν μονὴν Κελλιβάρων ἐπεσκέψαντο, ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, οἱ ἐξ Ἀθηνῶν ὅσιοι Βαρνάβας καὶ Σωφρόνιος. Ἴδε τῆς Ἀκολουθίας αὐτῶν σ. 16, ἐκδ. Λειψίας 1775.
1. Ἐννοεῖται ἡ ἐν τῇ Μαγνησίᾳ τῇ ὑπὸ Σιπύλῳ βασιλικὴ καὶ πατριαρχικὴ μονὴ «τὸ Κρύτζος», ἧς διὰ πατριαρχικοῦ ἐντάλματος ἐν ἔτει 1370 διωρίσθη καθηγούμενος ὁ μοναχὸς Μακάριος. (Acta patriarch. II, σ. 539). Ἡ μονὴ δὲ αὕτη, μηνὶ μαΐῳ 1387, ἐδόθη ἐξαρχικῶς τῷ Σμύρνης. Αὐτόθι, II. σ. 96.
2. Ψαλμ. 118, 164.
3. Ἐν τῷ κώδ. οὐκάπτων.
4. Αἰσχύλου, Προμηθ. 32.
5. Ἆσμα Ἄσμ. 5, 2.
6. Ματθ. 10, 23.

Χώρας τῶν Ζώντων[1] παρὰ τοῦ αὐτὴν δειμαμένου ἐξ αὐτῶν τῶν κρηπίδων, λέγω δὴ τοῦ πάντας τοὺς ἐφ' ἡμῶν πλείστῳ δή τινι τῷ μέτρῳ παρενεγκόντος ἐπὶ σοφίᾳ καὶ φρονήσει καὶ ἀρετῇ καὶ πᾶσι τοῖς καλλίστοις διαλάμποντος εἰς ὅσον ἔξεστι ἀνθρωπίνῃ φύσει, τοῦ μεγάλου φημὶ λογοθέτου τοῦ Μετοχίτου[2], τοῦ ὑπὲρ ἄνθρωπον ἀνθρώπου ἀληθῶς, καὶ εἰς τοὺς ἑξῆς δι' ὧν καταλέλοιπε λόγων καθηγεμόνος

Πάνυ μὲν εὐφυῶς ὑποτίθησιν ὁ τῶν Βυζαντινῶν Μελετῶν (σ. 328) σοφὸς συγγραφεύς, ὅτι ἡ μονὴ αὕτη εἶχε καὶ ἕτερον ὄνομα ἄγνωστον ἐν ᾗ ἐποχῇ ἔγραφεν, ἀλλ' ἤδη μανθάνεται τοῦτο ἐκ τῆς § 6 τοῦ κειμένου τοῦ Φιλοθέου, καὶ κατ' ἀκολουθίαν δέον νὰ ζητηθῇ ἡ θέσις τῆς μονῆς Παναχράντου περὶ τὸ Βαλούκ-παζάρ-καπουσοῦ, κατ' αὐτὸν τὸν κ. Λ. Πασπάτην, ἐὰν ἔχῃ δίκαιον ἐν οἷς λέγει, ὅτι «ῥία ἐκαλεῖτο μονὴ τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου καὶ ἐνίοτε τοῦ κύρ Ἀντωνίου (Λέοντος Διακ. σ. 76), πλησίον καὶ πρὸς ἀνατολὰς τῆς πάλαι πύλης τοῦ Περάματος, νῦν δὲ Βαλούκ-παζάρ-καπουτσοῦ». (Βυζαντ. Μελέτ. σ. 402). Αὕτη δὲ ἡ τοῦ κύρ Ἀντωνίου μονὴ ἐλέγετο τοῦ Καλλίου, Κάλεως καὶ Καυλέως. — Ἐπὶ πατριάρχου Ματθαίου (1400) ἡ μονὴ τοῦ Βάσσου ἀνεπιμέλητος οὖσα καὶ ἄπορος παρεδόθη τῷ εὐνούχῳ Ἰωάννῃ Καλλικρηνίτῃ ζητήσαντι «ἀναδέξασθαι μίαν τῶν ἐν τῇ βασιλίδι ταύτῃ τῶν πόλεων, θείων καὶ σεβασμίων μονῶν ἐπὶ τῷ συστῆσαι καὶ βελτιῶσαι αὐτὴν ἀπὸ τοῦ βίου καὶ τῆς περιουσίας αὐτοῦ». Ἴδε τὸ ἐπὶ τούτῳ ἐκδοθὲν σιγιλλιῶδες γράμμα ἐν Miklosich et Müller, Acta Patriarch. II, σ. 388-389.

1. Ἴδε τὴν περιγραφὴν τῆς μονῆς ταύτης ἐν Λ. Πασπάτη, Βυζαντ. Μελετ. σ. 326-332, ἰδίᾳ δὲ ἀνάγνωθι τὴν σοφὴν περὶ τῆς μονῆς ταύτης μονογραφίαν τοῦ καθηγητοῦ Ν. Κοντακώβ ἐπιγραφομένην мозаики мечети кахріе-джамисси въ Константинополѣ. съ XII Табл. Рис. Н. Кондакова. Одесса, 1881. Ὁ Κωδινὸς (de Aed. p. 121) λέγει τὰ ἑξῆς περὶ τοῦ ὀνόματος τῆς μονῆς ταύτης: «Ἐκλήθη δὲ Χώρα, διότι τῶν Βυζαντίων χωρίον ἦν ἐκεῖ, καθὰ καὶ ἡ τοῦ Στουδίου μονὴ ἔξωθεν τῆς πόλεως ὑπῆρχε, καὶ ἡ μονὴ τοῦ Ξηροκεράμου». Τὴν ἑρμηνείαν ταύτην τῆς ὀνομασίας Χώρας ἀληθῆ ὑπολαμβάνων ὁ κ. Πασπάτης ποσσπαθεῖ νὰ ἐνισχύσῃ (Βυζ. Μελετ. σ. 326-327). Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι οἱ βυζαντινοὶ χρονογράφοι ὀνομάζουσι τὴν μονὴν ταύτην ἁπλῶς Χώραν, ἀλλὰ φρονῶ ὅτι τοῦτο ποιοῦσι κατὰ συντομίαν, διότι τὸ ἐπίσημον ὄνομα τῆς μονῆς εἶναι «Χώρα τῶν Ζώντων», ὡς ὁρᾶται ἐν τῇ ἐν αὐτῇ σωζομένῃ εἰκόνι τοῦ Μετοχίτου καὶ ἐν τῷ παρόντι κειμένῳ τοῦ Φιλοθέου. Ἡ ἐπίσημος δὲ αὕτη ὀνομασία, ἀναγωγικὴν ὅλως ἔννοιαν ἔχουσα, εἶναι Γραφικὴ πηγάζουσα ἐκ τοῦ Ψαλμοῦ 114, 9.

2. Ἀνάγνωθι τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Σάθα συγγραφεῖσαν ἀξιολογωτάτην βιογραφίαν τοῦ βυζαντινοῦ τούτου λογίου ἐν τοῖς προλεγομένοις τῆς Μεσαιων. Βιβλιοθ. τ. Α', σ. ιθ'-ρλε'.

πεφηνότος καὶ διδασκάλου, οὐδαμῶς ἠνέσχετο, τοῦ Θεοῦ πάντως κωλύοντος, ἐφ' ᾧ τὴν τῆς ἀσκήσεως οἴκησιν ἐνταῦθοι ποιήσασθαι, κἀντεῦθεν αὐξῆσαι καὶ καταστῆσαι πρὸς τὴν προτέραν τάξιν τε καὶ κατάστασιν ταύτην· ὅπερ δὴ καὶ συνέδραμε. — Τοῦτον τοιγαροῦν ἔρημον χῶρον παντάπασιν εὑρηκὼς καὶ διεφθαρμένον, προὔκρινε τῶν ἄλλων εἰς φιλοσοφίας ὑπόθεσιν. Εἰ οὖν καὶ καταθύμιον ἦν τηνικαῦτ' αὐτῷ πρὸς πλάτος δρᾶσαί τε καὶ βελτιῶσαι δι' ἐνίων προαστείων, ὧν βασιλεῖς τε καὶ ἄρχοντες σὺν βίᾳ πολλῇ καὶ ἐπιθέσει προσελιπάρουν παρασχέσθαι καὶ ἠντιβόλουν δεδέχθαι εἰς τὴν τῆς μονῆς ἀφιέρωσιν, μέγιστον ἂν κατειργάσατο· ἀλλ' οὐκ ἦν αὐτῷ προσφιλές, ἵνα μὴ λάθῃ ταῖς πολλαῖς φροντίσι τὸ τῆς ἡσυχίας ἀπολωλεκὼς κάλλιστον χρῆμα. Τούτου δὴ χάριν ἀπώσατο, οἱ δὲ προσγενόμενοι αὐτῷ μαθηταί, ἄνδρες θαυμαστοί τε καὶ θεῖοι, τὸ ὑστέρημα ἐκείνου ἐπλήρωσαν καὶ ηὔξησαν δι' ὧν ἐκεῖνος ἀπώσατο, καὶ περιφανῆ κατέστησαν δι' ὧν ἐκεῖνος οὐδ' ἀκοαῖς ἀκοῦσαι ἠνέσχετο, πλὴν μετὰ τὴν ἐκείνου πρὸς Κύριον ἐκδημίαν· ὧν τὴν ἀρετὴν καὶ τὸν τρόπον δώσω τῷ λόγῳ πλατύτερον ὕστερον. Τέως δ' οὖν οὗτοι ἀναμεινάτωσαν. Ἐν ᾧ δὴ κατοικήσας τῆς συνήθους ἥπτετο φιλοσοφίας καὶ τῆς συνιούσης διαγωγῆς, καὶ τοῦτο μὲν νηστείαις καὶ προσευχαῖς, τοῦτο δὲ κόποις καὶ βίαις φύσεως καὶ δυσχερείαις ἁπάσαις ἑαυτὸν ἐκδιδοὺς κατέτηξε λίαν τὰς τῆς σαρκὸς κινήσεις καὶ ἡδονάς· τοσοῦτον γὰρ ἐπέδωκεν ἑαυτὸν πρὸς ταῦτα, ὡς καὶ σώματος ἔξω δοκεῖν εἶναι διὰ τὸ τῆς διαίτης ὑπερβάλλον· τὴν γὰρ ἐν Χριστῷ κεκρυμμένην ἔζη ζωήν· διὰ τοῦτο δὴ καὶ αὐτός (κατὰ Παῦλον) ἔλεγε, *ζῶ μὲν οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός*[1], καθὰ καὶ ἀλλαχοῦ φησιν· *ὅσῳ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, τοσούτῳ ὁ ἔσω ἀνακαινοῦται ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ*[2]. Οὐκοῦν πάσης μὲν ἀπεῖχε τρυφῆς, ἐγκράτειαν δὲ περὶ πλείονος ἦγε καὶ ἀνάγνωσιν καὶ μελέτην διηνεκῆ τῶν θείων λογίων· ἀναγνωστέον γὰρ ἔλεγε μᾶλλον ἢ ἀναπνευστέον. Πᾶσαν δ' ὄνησιν ἐκ τούτων συλλεξάμενος, μέγιστος ἐν πᾶσι γεγένηται· τῶν γὰρ παλαιῶν ἐμιμεῖτο καὶ λόγον καὶ πρᾶξιν καὶ ζῆλον, ἕως ἐκόσμησε καὶ κατέστησεν ἑαυτὸν οἷον ἔδει τὸν ἐραστὴν τῶν Ὀλύμπου πραγμάτων, ἡδονῶν δὲ καὶ ἀνέσεων τοῖς βουλομένοις παρεχώρησε καὶ οἱονεὶ τοῦ Πνεύματος δοχεῖον

1. Πρὸς Γαλάτ. 2, 20.
2. Πρὸς Κορινθ. β', 4, 16.

γεγένηται καὶ σκεῦος ἐκλογῆς κατὰ τοὺς ὑστάτους καιρούς, ἔτι δὲ κορωνὶς καὶ κολοφὼν καὶ τύπος καὶ κανὼν καὶ ἐκμαγεῖον τῶν ὑστάτων μὲν ἐνθέων καὶ θαυμαστῶν μονοτρόπων, κατὰ πάντα δ' ὅμοιος τοῖς πάλαι ἀσκήσασι καὶ διαπρέψασι τῇ κατὰ Θεὸν πολιτείᾳ. Τοιοῦτος ἦν τὰ πρὸς τὸν Θεόν, τοσοῦτος τὴν ἐγκράτειαν, τηλικοῦτος τὴν ἄσκησιν, ἐπεὶ καὶ ἐσαεὶ προσετέτηκει ταῖς προσευχαῖς ἀναβάσεις ποιούμενος, τῇ θείᾳ καὶ σεβασμίᾳ ἐκείνου ψυχῇ σφόδρα γε προσηκούσας, καὶ τὴν χρυσῆν τῶν ἀρετῶν ἐπιστημόνως πλέκων σειρὰν καὶ τοῖς πολλοῖς ἄπλοκον· εὖ γὰρ λέγειν καθ' ἕκαστα κατὰ μέρος διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐκείνου καλῶν.

§ 8. Ἐπεὶ οὖν οὕτω ταῦτα καλῶς εἶχε, καὶ Θεός, βουλόμενος καὶ ἐπευδοκῶν ἄνωθεν δεῖξαι ἀριδήλως τὸν ἑαυτοῦ θεράποντα, ἐπὶ τὴν λυχνίαν τίθησι (κατὰ τὴν αὐτοῦ φωνὴν)[1] τὸν φαεινὸν ἀστέρα, ἐφ' ᾧ φωτίσαι καὶ καταυγάσαι πλείους καὶ μὴ καθ' ἑαυτὸν μόνην τὴν ὤνησιν ἔχειν. Πανταχῇ τοίνυν τῆς φήμης διαδραμούσης, συνέρρεε πρὸς αὐτὸν πᾶσα σχεδὸν ἡλικία, πλούσιοι δηλαδὴ καὶ πένητες ὠφελείας ἕνεκα, πρὸς δὲ τούτοις καὶ βασιλεὺς ὁ πάνυ, Ἀνδρόνικόν φημι Παλαιολόγον γηραιὸν τὸν μέγαν, τὸν ἀγχινοίᾳ καὶ φρονήσει τοὺς ὑφ' αὐτοῦ βασιλέας πλείστῳ δή τινι τῷ μέτρῳ παρενεγκόντα καὶ βασιλικῆς μεγαλοπρεπείας ἀκμῇ, καὶ ὡς ἐν κεφαλαίῳ φάναι, τῆς εὐσεβείας τὸν στύλον καὶ θερμότατον πρόμαχον καὶ φιλορώμαιον αὐτοκράτορα. Συνέτρεχον δ' ὁμοίως φοιτῶντες παρ' ἐκεῖνον καὶ ὅσοι καθ' αἷμα προσῳκειωμένοι αὐτῷ· γνωστὸς γὰρ ὑπῆρχε τῷ τοιούτῳ μεγίστῳ βασιλεῖ ἐξ Ἕβρας, ἔτι δὲ καὶ πᾶσα σχεδὸν ἡ σύγκλητος, καὶ ὅσοι τῆς ἥττονος μοίρας κατὰ πᾶσαν ἡλικίαν. Αὐτίκα τοίνυν ἰδόντες τὸν μέγαν καὶ τῶν αὐτοῦ θείων ἐκείνου λόγων καὶ παραινέσεων ἀπολελαυκότες, πάνυ τοι δι' ἐπαίνου καὶ θαύματος ἦγον ἐκεῖνον, καί, ὡς ἔπος εἰπεῖν, μέγιστον θησαυρὸν ᾤοντο καὶ λίθους τιμίους ὡς ἀληθῶς εὑρηκέναι μιᾷ φωνῇ προσμαρτυροῦντες διωμολόγουν. Διδασκαλίας μεγίστας καὶ παραινέσεις πρὸς αὐτοὺς ἐποιεῖτο δι' ἃς ἐξέπλητεν ἅπαντας ἀτεχνῶς· πάντα γὰρ εἶχεν ὁ μέγας ὡς ἀληθῶς αὐτοφυῆ τε καὶ (ὡς εἰπεῖν) αὐτοχάλκευτα, λέγω δὴ κράτος συνέσεως, ἦθος εὔκοσμον, εἶδος ξένον τε καὶ θαυμάσιον καὶ οἷον ἀγγελικόν, γλῶτταν ἐλεύθερον οὐ τὰ πολλὰ φθεγγομένην καὶ ἀττικίζουσαν, ἀλλ' ὁμαλῶς κινουμένην καὶ ἡδέως καὶ

1. Ματθ. 5, 15. Μάρκ. 4, 21. Λουκ. 4, 16, 11, 33.

προσηνῶς τὴν λυσιτελοῦσαν δρόσον ἱρέμα προχέουσαν καὶ τὰς ψυχὰς τῶν διδασκομένων πιαίνουσαν· ἐπεὶ καὶ τοὺς ἀποκρύφους τύπους τῆς διανοίας διήρχετο τὸ προτὸν ἐκεῖθεν, ὡσανεὶ νᾶμα καὶ πρὸς σωτήριον ὁδὸν λίαν κατήρδευεν.

§ 9. Εἰ δὲ δεῖ κἀνταῦθα κεχρῆσθαι τῇ Καλλιόπῃ (ἀπανταχόθεν γάρ ἐστι χρεὼν τὸν μέγαν ἐγκωμιάζεσθαι) καὶ Ὅμηρος ἔφησεν ἂν ἰδών· *τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδή*[1]· ὅθεν, ἄλλοτ' ἄλλοι συνέτρεχον πρὸς αὐτὸν καὶ τῶν τῆς γλώττης καρπῶν ἦσαν ἐπαπολαύοντες. Πρῶτον μὲν γὰρ ἐκεῖνος τοῖς κρατοῦσι παρῄνει περισκοπεῖν ὡς ἐξ ἀπόπτου σκοπιᾶς πάντα τὰ καθ' ἑαυτούς ὅρια, ἵνα μὴ περιπίπτωσι κύμασιν ἀδικίας, καὶ πρὸς τὸ ὑπήκοον ἔχειν εὖ κατὰ τὰ θεῖα θεσπίσματα, πρὸ δὲ πάντων ἀσκεῖν τοὺς τῆς πίστεως ὅρους τηρεῖν μηδὲν ἐπιδεχομένους νόθα καὶ παρέγγραπτα δόγματα τῆς Ἐκκλησίας, κλυδώνια καὶ ναυάγια ἐπιφέροντα· πρὸς δὲ καὶ χηρῶν καὶ ὀρφανῶν προΐστασθαι καθὰ πατέρες καὶ κηδεμόνες, τὴν δ' αὖ κρίσιν ἀκίβδηλον καὶ ἀδωροδόκητον διατηρεῖσθαι πρὸς τῶν ἀποτεταγμένων κριτῶν τε καὶ δικαστῶν, καὶ μηδαμῇ μηδαμῶς (κατὰ τὴν παροιμίαν) παραχωρεῖν *βοῦν ἐπὶ γλώττης φέρειν* αὐτοὺς καὶ ὑποκλέπτειν τὸ δίκαιον, μηδὲ πρὸς ἀργύριον φθέγγεσθαι κατὰ τὸ δικάζειν ἐν ταῖς ψήφοις, ὥς φησιν ὁ σοφιστὴς Ἀφθόνιος, μηδὲ κέρμασι τὰ βρώματα ἐπιβύεσθαι[2]. — Πλουσίοις δὲ πάλιν καὶ ἄρχουσι ἀνοίγειν τὰ σπλάγχνα φιλανθρώπως τοῖς πένησι καὶ τοῖς ἀσθενοῦσι καὶ μηδ' ὁπωσοῦν κακῶς κλείειν τὰ σπλάγχνα, εἴ γε βούλοιτο ἑαυτοῖς τὰ τοῦ Θεοῦ σπλάγχνα διανοίγεσθαι κατ' εὐχήν, ἵνα μὴ παρὰ τοῦ προφήτου Ἀμὼς μυκτηρίζωνται ὡς σιτοκάπηλοι, ἄγε νῦν οἱ *λέγοντες φάσκοντος πότε διελεύσεται ὁ μὴν καὶ ἐμπολήσομεν, καὶ τὰ σάββατα καὶ ἀνοίξομεν θησαυροὺς*[3]; καὶ παρὰ τοῦ προφήτου Μιχαίου (γρ. Ἀμὼς) πάλιν, *οὐαὶ τοῖς καταυπατα.λῶσι λέγοντος ἐπὶ κλινῶν ἐλεφαντίνων καὶ τοῖς πρώτοις τῶν μύρων θρυπτομένοις*[4]· καὶ παρὰ τοῦ Πέτρου(;) *αἰσχύνθητε λέγοντος οἱ κατέχοντες τὰ ἀλλότρια καὶ μιμήσασθε ἰσότητα Θεοῦ καὶ οὐδεὶς ἔσται πένης· οὐ γὰρ εἰς τέλος ἐπιλησθήσεται ὁ πτωχός φησιν ὁ Δαυίδ· ἔνεκεν μὲν γὰρ τῆς ταλαιπωρίας*

1. Ἰλιάδος Α, 249.
2. κέρμασι . . . ἐπιβύεσθαι]. Ἴδε Θησαυρὸν Στεφάνου ed. Londini, σ. 2857 d.
3. Ἀμὼς 8, 5.
4. Ἀμὼς 6, 4.

τῶν πτωχῶν καὶ τοῦ στεναγμοῦ τῶν πενήτων, νῦν ἀναστήσομαι, λέγει Κύριος, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὸν πένητα βλέπουσι[1], καὶ τὰ παραπλήσια τούτοις. — Τοῖς στρατιώταις μηδὲν παρὰ τὸ διατεταγμένον πράττειν αὐτοῖς, ἀλλὰ τοῖς ἰδίοις ὀψωνίοις ἀρκεῖσθαι καὶ μήτε συκοφαντεῖν μήτε διασείειν, κατὰ τὸν κήρυκα τῆς μετανοίας καὶ τῆς χάριτος Πρόδρομον[2]. Τοῖς πένησί τε καὶ τοῖς ἀσθενοῦσιν εἰσηγείτο, κατὰ τὰ θεῖα παραγγέλματα, εὐχαριστεῖν ἀεὶ καὶ μηδαμῇ μηδαμῶς ἀφεξάναι τούτου, μήτε μὴν κατὰ τοῦ πεποιηκότος Θεοῦ γογγυσμοῦ ῥῆμα φθέγγεσθαι, μήτ' αὖθις κατὰ τῶν μὴ αἱρουμένων σφίσιν ἱλαρῶς ἀνθρώπων ἀπῄδοντά τινα καὶ ἀπρεπῆ λόγον προίεσθαι. Ἵν' κεφαλαίῳ δ' εἰπεῖν, τοῖς πᾶσι τὰ δέοντα δρᾷν παρεκάλει καὶ διετείνετο, ὡς πρὸς κανόνα τὰς ψυχὰς ῥυθμίζειν καὶ μετ' ἰσότητος ἕκαστον ἀπευθύνειν αἱρεῖσθαι, λέγω δὴ τὰς ψυχωφελεῖς αὐτοῦ παραινέσεις. Ταῦτ' ἄρα καὶ πλείω μὲν τούτων ἔλεγε πρὸς τοὺς παριόντας, μηδὲν ὅλως ὑποστελλόμενος. — Πρὸς δὲ τοὺς δεινοὺς τῷ λόγῳ καὶ τῇ σοφίᾳ καὶ δοκοῦντας καὶ ὄντας, μηδὲν εἶναι τὴν καταργουμένην ἐκείνων ἔλεγε σοφίαν πρὸς ὕνησιν τῆς ψυχῆς πρόξενον καὶ σωτηρίαν, μηδὲ θαρρεῖν πρὸς γαύρους καὶ χλιδῶντας λόγους, ἐπειδὴ ταῦτα πάντα μαραίνονται δίκην καλάμης καὶ χόρτου καὶ ἀποτεφροῦνται, μόνον δὲ τὸ τῆς ψυχῆς εὐγενὲς ἀθάνατον ἔχει τὴν εὔκλειαν καὶ μόνιμον οὐδέν ἐστιν ἐνταῦθα, οὐδὲ διαρκὲς οὐδὲ βέβαιον, ἀλλ' ἄνω καὶ κάτω φέρονται καὶ συγχέονται καὶ, συνελόντα φάναι, οἴχεται πάντα τὰ παρόντα καθάπαξ. Οὐδὲ γάρ ἐστιν, οὐκ ἔστιν ἐν τῷ παρόντι σύμφωνον οὐδὲ ἀμετάτρεπτον· ἀλλὰ καθάπερ τις λαῖλαψ ἀθρόον εἰσπνεύσασα λικνίζει τὸν χοῦν ἔνθεν κἀκεῖθεν, κἀντεῦθεν εἰς φθορὰν ἀναπόσπαστον διαλύεται καὶ ἀφανισμόν, οὕτω καὶ κόσμος ἅπας καὶ δόξα πᾶσα ἀνθρώπου· βραχύ γάρ τις φανεὶς ἀπακρύπτεται. Ὅθεν καὶ Πυθαγόρας ἐκεῖνος ὁ Σάμιος[3], οὐ πολὺ κλέος ἐν λόγοις, ἐρωτηθεὶς πόσος ἂν εἴη ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος, βραχύ τι φανεὶς ἀπεκρύψατο, ἔργοις οὐ λόγοις δείξας τὸ μέτρον τοῦ βίου· γενεαὶ γάρ ἐσαεὶ ἔρχονταί τε καὶ ἀφανίζονται, καθάπερ κρίνα καὶ φυτὰ καὶ πόα πᾶσα. Διὰ τοῦτο καί τις ἕτερος σοφὸς ἔλεγεν, ὅτι *πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς ἄνθος χόρτου· ἐξηράνθη ὁ χόρτος καὶ τὸ ἄνθος ἔπεσε*[1]. Παραπλήσια δὲ τούτῳ καὶ Δαυὶδ φησιν ὁ μέγας ἐν προφήταις καὶ βασιλεῦσιν· *ὡσεὶ χόρτος αἱ ἡμέραι αὐτοῦ, ὡσεὶ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ οὕτως ἐξανθήσει*[2]· ἢ γὰρ οὐ μεθίστανται τάχιστα πάντα καὶ ἀφανίζονται; Οὐχ ὁ χθὲς ἡμῖν πλούτῳ μακρῷ κομῶν τε καὶ βρίθων, αὔριον ὁ αὐτὸς οὗτος ἐλεεινὸς καθορᾶται καὶ πένης, ὁ πένης δ' αὖθις καὶ πολλάκις ἐξαίφνης πλούσιος ἀναφαίνεται, ἕτερος δέ τις σήμερον εὐθαλὴς ὢν τῷ σώματι, ἐπανθοῦσαν ἔχων τὴν εὐχροιαν ὑπὸ τῆς κατὰ τὴν ἡλικίαν ἀκμῆς καὶ σφριγῶν, αὔριον πάλιν χρόνῳ ἢ νόσῳ μαρανθεὶς διαλύεται; Ὁ δεινὰ περιβλεπτος καὶ περιδοξος, ὡς πολιτικήν τινα δυναστείαν κεκτημένος καὶ τὰς ἐκ βασιλέων τιμάς, κἀντεῦθεν καὶ ἐπίφθονός ἐστι τοῖς ἐντυγχάνουσι καὶ βαρυτάτην κατάπληξιν ἐμβάλλει τοῖς ἀρχομένοις; Ἀλλὰ τί τὸ μετὰ τοῦτο; μία νὺξ καὶ πυρετὸς εἷς, πλευρῖτις ἢ περιπνευμονία, ἀνάρπαστον τὸν τοιοῦτον πεποίηκε, κατὰ τὴν εἰκόνα τοῦ σοφοῦ Ἠσαΐου[1], *πᾶσα σὰρξ χόρτος καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς ἄνθος χόρτου*· πάλιν ὁ μὲν χθὲς βασιλεὺς ὤν, νῦν ἀφανής, ὁ σήμερον δ' αὖ ἰδιώτης ἢ δεσμώτης, αὔριον βασιλεὺς γίγνεται. Οὐχ ὑποχωρεῖ μὲν τὸ ἔαρ καὶ τὸ θέρος προσέρχεται, καὶ τὸ θέρος αὖθις τῷ φθινοπώρῳ ὑπεξίσταται, καὶ τὸ φθινόπωρον πάλιν τῷ χειμῶνι, ἥλιος δὲ τῇ σελήνῃ καὶ ἡ νὺξ τῇ ἡμέρᾳ; οὐδεμίαν γὰρ ἔχει προθεσμίαν ὁ βίος. Ταῦτ' ἄρα καὶ τοῖς εὖ φρονοῦσι τῶν ἀπαραιτήτων ἐστὶν ἐσαεὶ εἰς ἔννοιαν ἔρχεσθαι τοῦ ἀδρανοῦς τῆς δὲ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως· πάντα γὰρ φθορὰν ὑπομένει καὶ ἀφανισμόν, μόνα δὲ τὰ μέλλοντά εἰσι βέβαια καὶ αἰώνια. Διὰ δὴ τοῦτο καὶ Παῦλος ἡ μεγάλη σάλπιγξ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὡς ὑπόπτερος τῷ εὐαγγελικῷ κηρύγματι τὴν οἰκουμένην πᾶσαν διαδραμών, τὸ βάθος ἰδὼν τῆς ἀκαταληψίας τοῦ Θεοῦ ἔλεγεν· *ὦ βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως Θεοῦ, ὡς ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ*[4]· *τίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυρίου, ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο*[5]; Καὶ πλείστα

1. Ψαλμ. 11, 5.
2. Λουκ. 3, 14.
3. Ἐν τῷ κειμένῳ ὑπῆρχεν ὁ Σινωπεύς· τοῦτο διωρθώθη ἐγκαίρως ἐν τῇ ὕλῃ, ὡς ἔγραψα κἀγώ. Σημειωτέον δὲ ὅτι τὸ λάθος ἦν γραφικόν, διότι ὁ συγγραφεὺς καὶ ἀλλαχοῦ τὸν Πυθαγόραν Σάμιον ὠνόμασεν. Ἴδε Φιλοθέου Σηλυβρίας ἐγκώμ. εἰς Ἀγαθόνικον ἐν Migne, Patrol. τ. 154, σ. 1237.

1. Ἠσαΐας 40, 8.
2. Ψαλμ. 102, 14.
3. Ἠσαΐας 40, 7.
4. Ἱερεμ. 17, 9.
5. Ἠσαΐας 40, 13. Παῦλ. πρὸς Ῥωμ. 11, 33.

ἕτερα πρὸς τὸν αὐτὸν θεοφιλῆ σκοπὸν τείνοντα, πρὸς αὐτοὺς ἔλεγέ τε καὶ διετείνετο· οὐδὲ γὰρ ἦν ἰδιώτης τῇ γνώσει, οὐδὲ τῇ ἐκείνων ὁμιλίᾳ τὴν φωνὴν παρεμέτρει, οὐδὲ τὸ ἀττικίζειν ἐσπούδαζεν ὅλως (τίς γὰρ αὐτῷ τούτου φροντίς;), ἀλλ' ἐν νοήμασι μόνον εἶχε τὸ φθέγγεσθαι καὶ τὸ πιστεύειν· οὐδὲ γὰρ ἐξεπίτηδες, οὐδ' ἀπὸ φιλοτίμου γνώμης ἐφθέγγετο τὰ εἰρημένα, ἀλλ' ἐδίδου τὸ στόμα καὶ τὴν γλῶτταν τῷ θείῳ καὶ ἐνηχοῦντι Πνεύματι, καὶ ἐλάλει λόγον ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματος, σοφίας μεστὸν καὶ χάριτος ὄργανον γεγονώς, τῷ τελειοποιῷ κρουόμενον Πνεύματι. Οὐδὲν πρὸς ταῦτα Πυθαγόραι καὶ Σωκράτεις ἐκεῖνοι, οὐδὲν Πλάτωνές τε καὶ Ἀριστοτέλεις, οὐδὲν Ἡρόδοτοι καὶ Θουκυδίδαι, οὐδὲν Δημοσθένεις καὶ Ἀριστείδαι, οὐχ Ἑρμῆς ὁ ἔφορος τοῦ λόγου καὶ κερδῷος καθ' Ἕλληνας· πάντες γὰρ ἀπηλέγχθησαν τῇ τοῦ Πνεύματος ἀρρήτῳ σοφίᾳ τε καὶ δυνάμει, εἰκῇ καὶ μάτην ὡς ἀπὸ γῆς φωνοῦντες καὶ φροῦδοι γεγόνασιν. Ὥσπερ γὰρ οἱ Ἀπόστολοι ἁλιεῖς ὄντες τῶν στωϊκῶν φιλοσόφων ἐφάνησαν σοφώτεροι τῇ τοῦ Πνεύματος χάριτι, ὡς δὲ καὶ ἐπὶ τούτου πάντες σοφοὶ καὶ ῥήτορες ἡττῶντο τῶν λόγων αὐτοῦ καὶ τῆς χάριτος καὶ ἰδεῖν ἐπὶ τούτῳ, ὃ κἀπὶ τῶν Ἀποστόλων μεθ' ὁμοίου τοῦ τρόπου καὶ τῆς προαιρέσεως (χρήματα γὰρ καὶ κτήματα, ἔτι γε μὴν καὶ ἐσθῆτας προσίασι καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ εἰς διακονιὰν τῶν πτωχῶν), ἄρ' οὐχ ἱκανὴ ἡ χάρις τοῦ θαύματος εἰς κόρον ὑμᾶς ἡδῦναι; Ἐγὼ γὰρ ὑφ' ἡδονῆς ἔνθους ἀντικρυς γίνομαι καὶ τοὺς τῆς γλώττης ἐκείνης ἀπολελαυκότας μακαρίζω τε καὶ θαυμάζω. Τῆς ἀκοῆς οὖν ἐκείνου καὶ φήμης ταχυτάτῳ πτερῷ ἐπὶ πλέον διαθεούσης, καὶ δίκην ἡλιακῆς ἀκτῖνος τοὺς πάντας καταλαμπούσης, ἀπρὶξ εἴχετο αὐτοῦ ὁ δῆμος τῶν πτωχῶν τε καὶ τῶν πενήτων τοῦ λαβέσθαι ἕνεκα· κοινὴ γὰρ ἦν σφίσιν αὐτοῖς ἑστία, κοινὸν ταμιεῖον, κοινὸν θησαύρισμα καὶ μέγα ὄφελος. Ταῦτ' οὖν βλέπων ὁ μέγας καὶ ἐννοῶν, τῷ Θεῷ τὰς χάριτας ἐκ μέσης ψυχῆς ἀπεδίδου τῷ κινήσαντι τὰς τούτων καρδίας πρὸς οὕτω δαψιλεῖς εὐποιίας.

§ 10. Καιρὸς δὲ ἤδη καὶ ἣν χάριν ἐπλούτει τοῦ Πνεύματος εἰπεῖν βραχέα περὶ τῆς τῶν μελλόντων προρρήσεως, ἵνα μὴ πόρρω τοῦ δέοντος τὸν λόγον ἐκτείνωμεν, ἐπειδὴ καὶ τῇ πνευματικῇ αἴγλῃ περιλαμφθεὶς καὶ καταυγασθεὶς τὴν διάνοιαν, περὶ τῶν μελλόντων ὡς ἐνεστώτων ἀπεφαίνετο. Περὶ τὰ τῶν Θετταλῶν ὅρια πορευομένῳ ἀπὸ τῆς Θεομεγαλούντου καὶ εὐκλεεστάτης βασιλίδος τῶν πόλεων, ἔτι περὶ τὴν Μακεδονίαν διατρίβοντι καὶ τὰς περὶ αὐτὴν πόλεις καὶ κώμας εὖ ἐχούσας κατὰ πᾶν ὁτιοῦν ἀπιδόντι καὶ βριθούσας τοῖς ἀπείροις χρηστοῖς, διὰ σκοποῦ γέγονεν ἐπελθὼν τῷ μεγάλῳ ἐρέσθαι περὶ τούτων τοὺς ἑαυτοῦ φοιτητάς· «καθάπερ καὶ Ἰησοῦς ὁ ἐμὸς πρότερον περὶ τῆς Ἱερουσαλήμ, ὁρᾶτε ταῦτα πάντα; οὐ μὴ καταλειφθῇ οὐδὲν ἐξ αὐτῶν ὅσον οὔπω, μόλις δ' οὖν μόνα τινὰ φρούρια καὶ ἐρύματα καὶ πολίχνια παραθαλάσσια»· τοιγαροῦν κυρίως καὶ συνέδραμεν ἄρτι ὡς ὁρᾷν ἔξεστι. Ἥλιν τῶν μοναχῶν ποτε τὸν περίβολον οἰκοδομούντων περὶ τὴν Μάνδραν, ὁ μέγας μετὰ σπουδῆς πλείστης ἐξελθὼν τοῦ ἑαυτοῦ δώματος, καὶ παραγενόμενος πρὸς αὐτούς, «οὐχ ὁρᾶτε, ἔφη, ὦ τέκνα καὶ ἀδελφοί, τοὺς Σκύθας ἔξω ταυτησὶ τῆς πόλεως σκυλεύοντάς τε καὶ ἀτεκνοῦντας καὶ κτείνοντας ἀρειδῶς»; Οἱ δ' ἐνεοὶ ἑστῶτες μετ' ἐκπλήξεως ἀπεθαύμαζον καὶ οὐδ' ἀντιλέγειν ὅλως ἠδύναντο, τὸ περιὸν εἰδότες τοῦ προσόντος ἐκείνῳ προφητικοῦ χαρίσματος. Τοῦ ἐνιαυτοῦ τείνου ἐκείνου μόνου παρωχηκότος, ἐπελθόντες οἱ Σκύθαι, ὡς ὁ μέγας προεῖδεν ἠλλοιωμένοις τοῖς ὀφθαλμοῖς, πλείστα ἐσκύλευσαν, Μυσῶν ἄντικρυς λείαν πεποιημένοι τὰ τῶν Ῥωμαίων· οὐδέπω γὰρ προγεγενέστερον ἐπεστράτευσαν κατὰ τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς. Ὁ δὲ λόγος καὶ τοῦτο προσθεῖναι βούλεται. Μοναχοί τινες δύο τῷ ἁγίῳ προσελθόντες ὁμιλίας εἵνεκεν χρηστῆς, καὶ ὠφεληθέντες τὰ μέγιστα παρ' ἐκείνου, ἐξερχόμενοι τυχεῖν εὐλογίας ἤτουν· ὁ δὲ θατέρῳ τούτων τὴν ἐπὶ τοῖς τεθνεῶσιν εὐχὴν διήρχετο· ὃ δὴ καὶ κατὰ πόδας ἐξέβη· οὔπω γὰρ δύο παρελθουσῶν ἡμερῶν, μετέστη τῆς παρούσης ζωῆς, ἀποιχόμενος κατὰ τὴν τοῦ δικαίου πρόρρησιν. Τοῦτο τὸ θαῦμα καὶ κατὰ τὰς βασιλείους αὐλὰς ἐγεγόνει· κἀκεῖ γὰρ τῷ ἁγίῳ παραβαλόντι, καί τινες τῶν τῆς συγκλήτου προσπεσόντες τοῖς ἐκείνου ποσὶ μεθ' ὅσης αἰδοῦς καὶ σεβάσματος, ἠξίουν εὐλογίας τυχεῖν ἕκαστος. Ἑνὸς δ' ἐξ αὐτῶν τῆς κεφαλῆς ἁψάμενος, τὴν ἐπὶ τοῖς τεθνεῶσι πάλιν διήρχετο· τοιγαροῦν καὶ οὐκ εἰς μικρὸν ἐπηκολούθει ἐκείνῳ ἡ τῆς ζωῆς τελευτή· βραχεῖαι γὰρ παρῆλθον ἡμέραι καὶ θάνατος ἐπισκήπτει τῷ ἀνθρώπῳ. Ἀλλὰ καὶ ἕτερον ὁ λόγος ἐκθεῖναι βούλεται θαῦμα, καὶ οὐκ ἀνέχεται σιωπῇ παρελθεῖν. Ποτέ τις τῶν ἐπισήμων ἀνδρῶν καὶ συνήθων προσῆλθε τῷ θαυμαστῷ Μακαρίῳ μεγίστας ἐν τῇ κεφαλῇ φέρων τὰς ἀλγηδόνας καὶ ὑπ' αὐτῶν ἰσχυρῶς

ἐνοχλούμενος. Ὅθεν, ἐκεῖνος μὲν διεσήμανε περὶ αὐτῶν τῷ μεγάλῳ, ὁ δ' ἐκ τῆς σεβασμίας καὶ θείας καὶ ἱερᾶς ἑαυτοῦ κεφαλῆς κίδαριν ἐκβαλών, ταύτην τὸν πάσχοντα ἐκέλευσε περιθεῖναι τῇ κεφαλῇ καὶ μικρὸν ἀρυπνῶσαι. Τοῦτο τοίνυν δράσαντος, αὐτίκα καὶ ἡ θεραπεία τῷ λόγῳ ἐπακολούθησε, καὶ ἀναστὰς ὑγιαίνουσαν εἶχε τὴν κεφαλὴν καὶ ὑπερτέραν ἁπάσης ὀδύνης, ὡς περ ἂν εἰ μηδὲ τὴν ἀρχὴν ἤλγησεν. Ἄλλοτ' ἀρίστου γεγονότος μετὰ τῶν μαθητῶν καὶ τῆς τραπέζης μελλούσης αἴρεσθαι, διεκώλυεν ὅ,τι μάλιστα καὶ κατέσχεν ὁ μέγας, ὥστε προτιθέναι δῆθεν ἀπίων[1] ὀπώραν εἰς τὴν τροφήν· ἀρνουμένων δὲ καὶ διατεινομένων τῶν μαθητῶν μὴ κεκτῆσθαι· οὐ γὰρ ἦν καιρὸς τούτων, κἀκείνου πάλιν μηδαμῇ μηδαμῶς πεπαυμένου, ἀπελθόντες ἔνθεν κἀκεῖθεν τῆς κέλλης εὑρίσκουσιν ἐν σωλῆνί τινι ἄπια τρία τῷ μεγέθει μέγιστα καὶ τῇ ὀσμῇ εὐωδέστατα. Ταῦτα προτιθέντες εἰς μέσον, ἐκεῖνοι μὲν γευσάμενοι ἡδονῆς ἀφάτου ἐπλήσθησαν, ἀσθενεῖς δὲ καὶ ἄρρωστοι παράδοξον ὑγείαν εὕραντο. Οὐδὲ τοῦτο δίκαιον ὅλως παραδραμεῖν καὶ μὴ τῷ λόγῳ δοῦναι, καθόσον ἐνδέχεται, τῶν προειρημένων οὐδὲν ἔλαττον. Κατὰ τὴν μονὴν καθ'ἣν ὁ ἅγιος τὴν ἡσυχίαν ἐσκέπτετο καὶ προσανέχων διὰ παντὸς τῷ Θεῷ, ἀνήρ τις τῶν μονοτρόπων ταυτησὶ τῆς μονῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀξιοῦται διακονίας δίχα τῆς γνώμης τοῦ πατρός, ἔξω που δηλονότι τῆς Μάνδρας· ὁ δ' εἰς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον εἰσελθὼν μετὰ τὴν χειροτονίαν σὺν πρεσβυτέρῳ τινὶ τῶν ὑπὸ τὴν μονὴν τελούντων καὶ ἀσκουμένων, τὴν ἀναίμακτον λατρείαν ἐπιτελῶν, προσήεισι πρὸς τοῖς ἄλλοις τῷ νεῷ, κατὰ τὸ εἰωθός, καὶ ὁ ἅγιος. Πεῦσιν οὖν ποιεῖται πρὸς τοὺς μαθητάς, ὡς ἀγνοῶν δῆθεν, τίς ἄρα εἴη ὁ νέηλυς οὑτωσὶ λειτουργῶν Λευίτης εὐφώνως, οὕτω γε καὶ λιγηρῶς· ἐτύγχανε γὰρ ὤν, ὡς φασιν οἱ τὸν ἄνδρα γινώσκοντες, περὶ ταῦτα δεινὸς καὶ ἀμείνων πάντων σχεδὸν τῶν ἀρίστων· τῶν δ' ἀποκρινομένων ὡς ὁ ἡμέτερος Μακάριος εἴη, οὕτω γὰρ ἐκαλεῖτο, «πάντες ἴστε, φησὶν ὁ μέγας, ὡς οὐκέτι τοιαύτης θυσίας ὑπηρέτης γενήσεται»· τοιγαροῦν καὶ τὸ πρᾶγμα κατὰ τάχος ἐξέβη· νόσῳ γὰρ χαλεπωτάτῃ κάτοχος γεγονώς, ἀπαίρει τοῦ ζῆν. Καὶ πολλ' ἕτερα προσεῖπε καὶ εἰς τέλος ἐξέβησαν.

§ 11. Ἀλλ' ὁ μὲν βίος τοῦ μεγάλου ἐς τοσοῦτον. Δεῖ δὴ καὶ περὶ τῶν τεσσάρων αὐτοῦ μαθητῶν ἐμαυτόν, ὡς οἷόν τε, δώσω τῷ λόγῳ καὶ δείξω τὸν διδάσκαλον ἐκ τῶν μαθητῶν· ἐπεὶ καὶ ἔρθην εἰπὼν καὶ βραχέα ἄττα περὶ σφῶν αὐτῶν ἄνωθεν διεξελθεῖν· πολλῶν γὰρ αὐτῷ διαγενομένων καλῶν κἀγαθῶν (πῶς γὰρ οὔ, ἐπεὶ καὶ τὸ δένδρον ἐκ τοῦ καρποῦ γινώσκεται, καὶ οὐ δύναται δένδρον καλὸν καρποὺς σαπροὺς ποιεῖν, εἰ καὶ φύεται καὶ ἐν ἀμπέλῳ βότρυς τῆς Γραφῆς ἠκούσαμεν, καὶ ὁ Ἰούδας ἐν τῷ χορῷ τῶν μαθητῶν ἦν;), ἐγὼ δὲ τεττάρων μόνων, οἳ καὶ βελτίους τῶν ἄλλων ὄντες ἐδόκουν, μνησθήσομαι καὶ τὰς σφῶν αὐτῶν ἀρετὰς ἐγγράψω τῷ λόγῳ, μηδέν τι νόθον, μηδὲ τῆς ἀληθείας ἐκτὸς διηγούμενος. Πρῶτος τοίνυν αὐτῶν Ἀνδρέας ἦν ὁ φύσει ἁπλοῦς, ὃς τῷ ἁγίῳ παρέμεινεν ἑξήκοντα ἔτεσι καὶ μικρόν τι πρός, ἑπόμενος τῷ μεγάλῳ, ἐπὶ τὰ κατὰ τὴν Ἐφὰν ἀσκητήρια πορευομένῳ, εἰς τὰ ἐν τοῖς ὄρεσιν, εἰς τὰ ἐν τοῖς σπηλαίοις καὶ πανταχῇ, πρὸς ἓν καὶ αὐτὸς βλέπων μόνον, τὸ τὸν ἴσον δρόμον διώκειν καὶ κατ' ἴχνος βαίνειν ἐκείνῳ καὶ τὴν σκληράν καὶ ἐπίπονον ἀρετὴν κατορθοῦν καὶ τὸν ἐκείνου ζῆλον καὶ τρόπον ἁπαξαπλῶς ἐκμιμεῖσθαι, δεύτερος Παῦλος ἁπλοῦς συνὼν Ἀντωνίῳ θείῳ πατρί, διδοὺς κόπους Χριστῷ, κατὰ τὸν Σχολαστικὸν Ἰωάννην τὸν τῆς Κλίμακος, ἐκ νεότητος, κἂν γήρᾳ σχὼν γαράν καὶ παραμυθίαν, φιλοσοφῶν ὁμοίως τῷ διδασκάλῳ, χρηστὸν ζυγὸν ἐκ νεότητος αἴρων μέχρι βαθυτάτου καὶ λιπαροῦ τοῦ γήρους, νεκρώσας πᾶν φρόνημα τῆς σαρκός, Θεῷ τε καὶ τῷ διδασκάλῳ καθάπαξ ἐκδοὺς ἑαυτόν, ἐκκύψας πᾶν θέλημα, μηδὲν τὸ παράπαν λέγων ἢ ἀντιλέγων ὥς περ τινες νόθοι τῶν μαθητῶν, πάντα ποιῶν καὶ πράττων καὶ ὑπὸ τῷ ἐκείνου ἀγόμενος θελήματι, καθάπερ κελευόμενος ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ. Διὰ δὴ ταῦτα καὶ ὁ μέγας οὐκ ἔλαθε δοκιμάζων αὐτὸν καὶ πρὸς τὴν καλλίστην ὁσημέραι ἐνάγων τῆς ἀρετῆς ὁδὸν καὶ προξενῶν τὰ ψυχωφελῆ καὶ σωτήρια καὶ τοπ . . . ἱκανῶς, καὶ πλύνων ταῖς ὕβρεσιν· ὅθεν καὶ λοιδορούμενος ἔχαιρε μᾶλλον ἢ ἤχθετο. Ὁ μὲν οὖν θεῖος ἀνὴρ ὁ τῆς Κλίμακος, τρεῖς ἄνδρας ἡμῖν ὑπομονητικοὺς ἱστορήσας παρέδωκεν, ἐμοὶ δέ, καὶ τούτου προστεθέντος ἀξίως, τέτταρας νῦν ἐννοεῖν ἐπέρχεται· τρεῖς γάρ φησιν ἐκεῖνος ἑώρακα μονοτρόπους ἀτιμασθέντας· καὶ ὁ μὲν δέδηκτο μέν, σεσιώπηκε δέ· ὁ δὲ ἐχάρη μὲν ἑαυτοῦ χάριν, λελύπητο δὲ περὶ τοῦ λοιδορήσαντος· ὁ δὲ τρίτος τὴν τοῦ πλησίον βλάβην ἀνατυπωσάμενος ἐδάκρυσε θερμῶς. Διὰ τοῦτο καὶ οὗτος τυπτόμενός τε καὶ λοιδορούμενος μετρίως, πάντα

1. Ἐν τῷ κώδικι ἀ π ύ ω ν· οὕτω καὶ κατωτέρω.